PAPEGØJE
BOGEN

J. L. ALBRECHT MØLLER

PAPEGØJE BOGEN

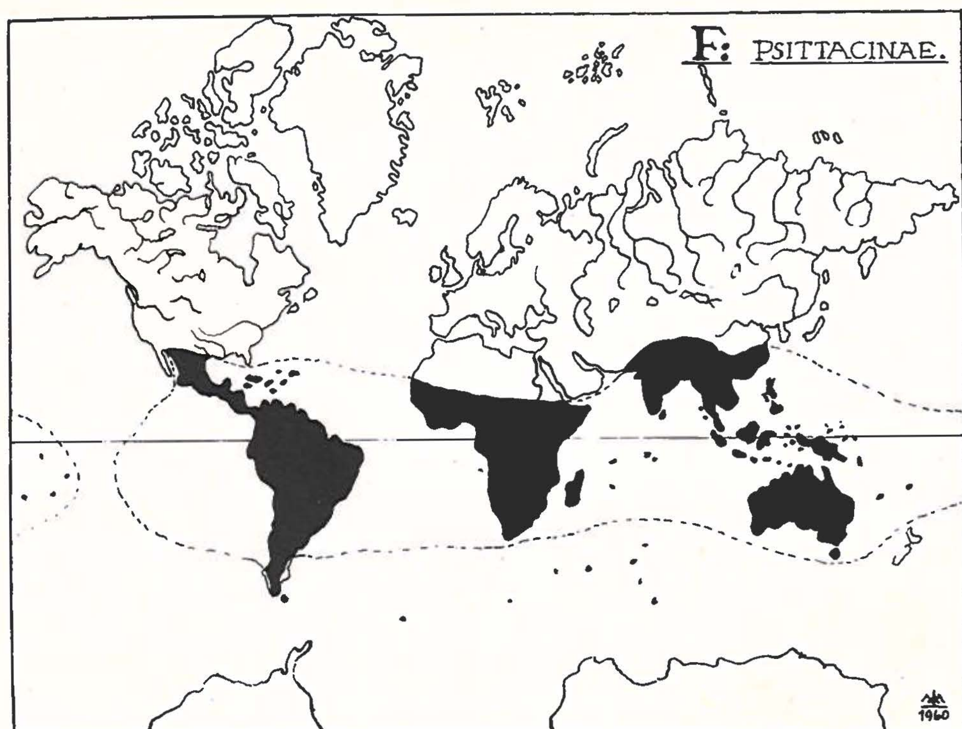
MEDARBEJDER:
AAGE V. NIELSEN

BIND II

1971
SKIBBY-BØGERNE
v/ Aage Poulsen
Skibby

DANSK
INDHOLDSFORTEGNELSE

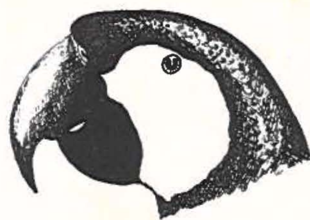

F.
UNDERFAMILIE:
(Psittacinae)

EGENTLIGE PAPEGØJER

F. 1. nr. 1.: *Anodorhynchus hyazinthinus*

F. 2. nr. 8.: *Ara macao*

1.
SLÆGT
(Anodorhynchus)

Med denne slægt, der kun omfatter 3 arter, begynder vi på omtalen og bearbejdelsen af *de egentlige papegøjer,* altså den sjette og sidste af papegøje-underfamilierne. Denne er også langt den mest omfattende, idet den rummer ikke færre end 58 slægter og nogle af disse indeholder et be-

tydeligt antal arter, den største af slægterne (F. 27 - Amazona) omfatter således ikke mindre end 51 arter.

Et stort antal af disse arter vil imidlertid være læserne forud mere bekendt, end adskillige af de tidligere i Papegøjebogen beskrevne arter, så formentlig vil omtalen af de egentlige papegøjer i det følgende blive imødeset med om muligt endnu større interesse, og forventning om en endnu mere udførlig behandling af hver enkelt art.

Dette forøger dog vore vanskeligheder, først fordi vi nu har en så overvældende mængde stof til rådighed, at vi let kunne fylde flere bind dermed. Dernæst fordi pladshensyn nødvendiggør en udvælgelse af det stof, som absolut skal med og en frasortering af stof, som må udelades, dersom Papegøjebogen skal holdes indenfor rammerne af de planlagte 33 hefter. Denne udvælgelse af stof må jo bero på et skøn og vi kan næppe vente, at alle vil anerkende vort skøn som det rigtige for alle arters vedkommende.

Skulle en læser derfor finde omtalen af en bestemt yndlingsfugl mindre omfattende end ønsket, skyldes det altså ikke vor mangel på viden eller vilje til at give udførlige oplysninger, men hensynet til, at endnu 560 arter skal omtales og at der gennemsnitlig kun kan afses cirka en halv side til hver art.

Det vil derfor blive søgt gennemført, at generelle oplysninger om foder, pleje etc. fortrinsvis gives i indledningsomtalen til hver slægt, at mere specielle oplysninger gives i omtalen af den mest karakteristiske art og at mindre betydningsfulde eller mindre kendte arter indenfor samme slægt hovedsageligt beskrives, således at kun deres afvigelser eller kendetegn fremhæves

Derved vil gentagelser, som kunne holde mere værdifuldt stof ude, forhåbentlig kunne undgås, men vi håber, at henvisninger til gode og mere udtømmende beretninger andetsteds også vil blive værdsat.

Slægten *Anodorhynchus* rummer den største nulevende papegøje, F. 1. nr. 1. - *A. hyacinthinus* - der kan blive over 1 meter lang målt fra næb til halespids. Slægtens to andre arter er lidt mindre. Halefjerene udgør ⅔ af totallængden og aftrapningen af de 12 halefjer sker på de yderste ⅔ af halens længde. Hovedets nøgne hudpartier indskrænker sig til et varierende gulfarvet område bag undernæbbet og en bred øjenring, men også siderne af den iøvrigt sorte tunge er gule på området ved næbkløften. Kinderne er befjerede. Næbbet er stort, udpræget seglformet og kulsort, næseborene er kun svagt synlige.

Fuglene ankommer ofte halvtamme hertil, de holdes mange steder som husdyr af indianerne og indianerne er i modsætning til Afrikas negre dyrevenner.

Anodorhynchus-arterne er meget livligere end de egentlige araer og kræver stor plads at bevæge sig på, de skal kunne bruge vingerne for ikke at miste evnen til at flyve og som standerfugle egner de sig ikke.

I naturen består deres føde af palmekærner, i fangenskab bør deres hovedfoder bestå af en blanding, hvoraf halvdelen kan være jordnødder

og den anden halvdel være lige dele af solsikke, kanariefrø og majs med en tilsætning af hvede, havre og hamp. Desuden må de aldrig savne frugt, navnlig æbler, men også rå gulerod, majskolber, tyrolernødder, hasselnødder, valnødder, druer appelsin o. s. v. kan gives til variation af kostplanen og som lækkerier. Grønt bør også gives dagligt, men fremfor alt grene med mest muligt frisk bark såvel til fortæring som til beskæftigelse.

F. 1. nr. 1.: *Anodorhynchus hyacinthinus* (LATHAM) 1790
HYACINTH-ARA — Tavle 33

Hyacinthinus, af hyacinthus, oprindelig en iris eller gladiolus, senere Delphinium Ajacis = ridderspore, nu hyacinth, blå blomster.

NOMENKLATUR: *Psittacus hyacinthinus* LATHAM, Ind. Orn., *1*, 1790, p. 84. (No locality = Brazil). *Psittacus augustus* SHAW 1792. *Macrocercus hyacinthinus* VIEILL. 1816. *Anodorhynchus maximiliani augusti* SPIX 1824. *Sittace hyacinthina* WAGL. 1832. *Psittacara cobaltina* BOURJ. 1837-38. *Anodorhynchus hyacinthinus* G. R. GRAY 1840. *Araras hyacinthinus* BREHM 1842. *Ara hyacinthinus* HARTL. 1859. *Anodorhynchus hyacinthinus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Hyacinthine Macaw. Tysk: Grosser Hyazintharara, Hyazinthblauer Arara, Hyazinth-Ara. Fransk: Ara maximilien, Ara hyacinthine, Ara hyacinthe.

F. 1. nr. 1: *A. hyacinthinus* //
F. 1. nr. 2: *A. glaucus* =
F. 1. nr. 3: *A. leari* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Koboltblå næsten overalt, hoved og hals lidt lysere, isse, nakke, vinger og hale lidt mørkere. Tøjler befjerede, den nøgne øjenring og et nøgent felt omkring undernæbbet orangegule. Svingfjerenes inderfane ved basis, store undervingedækfjers og halefjerenes underside sorte. Iris mørkbrun. Næb sort. Fødder sortagtige.

L: 800-1000, V: 365-420, H: 460-570, N: 90-95, L: 28 mm.

UDBREDELSE: Indre Brasilien syd for Amazonefloden i staterne Pará, Piauhy, Goyas, Minas Geraës, Sao Paulo og Matto Grosso.

I NATUREN: Denne arts hjem når fra cirka 16° sydlig bredde til Amazone-floden, men den er langtfra så talrigt forekommende som andre papegøjer i disse egne. Den lever som regel parvis eller i familier og er kun meget sjældent observeret i flokke. Dens ernæring består hovedsageligt af palmenødder og med sit mægtige næb kan den knuse skallen på nødder så hårde, at mennesker kun kan åbne dem med en hammer. Selv om man også har fundet dens rede i kæmpestore træer, graver den ikke sjældent en redehule ud i flodbrinker, hvor den yngler to gange årligt under normale forhold, hvert kuld er på 2 æg. Hunnen ruger, men hannen er meget vagtsom ved reden og mader både sin hun og ungerne.

De indfødte indianere holder disse fugle næsten som husdyr og transporterer dem på en pind, således som billedet fra *Jørgen Bitsch's* bog »Jivaro« viser.

IMPORT: Af og til - men for det meste enkeltvis - i handelen. Første gang i Zoo, London, i 1867, nu oftest til stede i de zoologiske haver.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock betegner Hyacintharaen som en af de mest bemærkelsesværdige af de nulevende fugle, både p. gr. af dens størrelse, dens vældige næb og dens vidunderlige fjerdragt og siger, at om

den end ikke er den mest elegante af sin slægt, så er den i hvert fald den mest imponerende. Holdt enkeltvis er det en meget venlig og hengiven fugl, men - som det oftest er tilfældet med papegøjer - vil tilstedeværelsen af en mage - som regel gøre en Hyacinthara-han noget uvenlig overfor mennesker. Den store fugl kræver megen plads og selv om den holdes på stander, hvilket den på grund af sin vitalitet ikke er egnet til, skal kassen under standeren have en vis størrelse for ikke at være nytteløs. Fuglen bør dog have så megen plads, at den også kan bruge sine vinger og undgå at få sin smukke, lange hale ødelagt. Desværre er den ikke let at holde i frihed, da selv tamme eksemplarer går lige til vejrs og flyver milevidt, sædvanligvis blot for at blive antaget for en rovfugl og blive plaffet ned af en tosse med en bøsse. Lord Tavistock beklagede i høj grad sådanne »jægeres« opførsel i England og forholdene er i den henseende næppe bedre herhjemme.

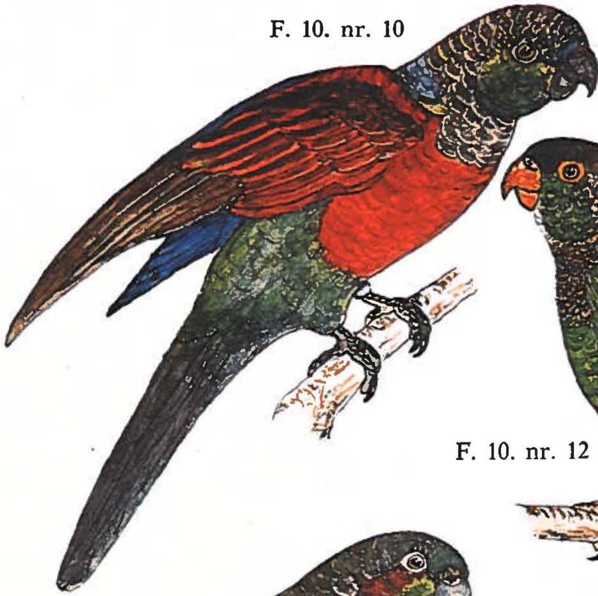

Fra Jørgen Bitsch's bog »Jivaro«

Hyacintharaen er hårdfør, upåvirkelig af ikke altfor lave temperaturer, meget livligere og mere bevægelig end mange af de øvrige store araer, den kan også lære at eftersige både enkelte ord og hele sætninger. Dens stemme er vanskelig at overhøre, men skrigeriet aftager med tiltagende fortrolighed.

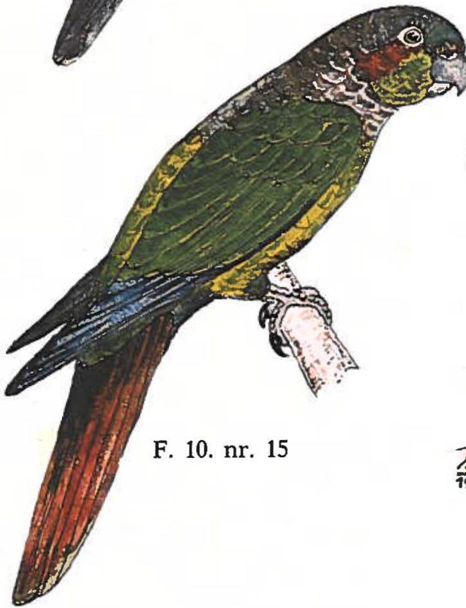
I 1899 havde *Emil Hansen*, Nykøbing Falster, en samling på omkring 20 araer, bl. a. lyserød, mørkerød, soldater- og gulbrystet blå ara, foruden kakaduer, en vasapapegøje, lorier og en hyacinthara, som opførte sig im-

F. 10. nr. 10

F. 10. nr. 12

F. 10. nr. 15

F. 10. nr. 14

F. 10. nr. 10.: *Pyrrhura rhodogaster* F. 10. nr. 12.: *P. m. molinae*
F. 10. nr. 14.: *P. hypoxantha* F. 10. nr. 15.: *P. hoematotis*

ponerende, idet den havde sin dag inddelt efter klokkeslet. Om morgenen løftede en rød ara hasperne af vinduet og hele flokken fløj ud. Hyacintharaen stillede kl. 9 hos pottemager A, hvor den spiste frokost, klokken 11,30 indfandt den sig hos bager B, hvor den fik brødrester, kl. 14 fik den lækkerier hos guldsmed C af dennes datter, kl. 17 var den hos Dr. D, hvor fruen havde gemt lidt godt til den og kl. 19 var den efter en tur i omegnen hjemme for at spise aftensmad. Tiderne for alle disse besøg varierede kun nogle få minutter.

Albrecht-Møller ejer en Hyacinthara, som er fuldstændig tam og som tilbringer sit liv i en voliere, hvor den bevæger sig livligt og opholder sig meget på jorden - den bader ret ofte. Den er legesyg og hengiven, nærmest kælen og ynder at lade sig transportere siddende på arm eller skulder af sin herre. Den kan udtale flere ord temmelig tydeligt; om vinteren opholder den sig i en lidt mindre voliere i en opvarmet kælder.

Opdræt af Hyacintharaen er ikke kendt og da fuglene også i fangenskab holder sammen hele livet, er de fordringsfulde i deres partnervalg, så deri må den største vanskelighed ved at få yngel af dem sikkert søges.

Zoo i København har et enkelt eksemplar, Zoologisk Museum har et eksemplar, som døde i haven i 1908.

F. 1. nr. 2.: *Anodorhynchus glaucus* (VIEILLOT) 1816
HAVBLÅ ARA — Tavle 33
Glaucus = blågråagtig.

NOMENKLATUR: *Macrocercus glaucus* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., *2*, 1816, p. 259. (South America between lat. 27° and 30° S. ...on the banks of the Paraná and Uruguay Rivers, ex Azara, *1*, p. 402). *Guacamayo azul* AZARA 1802. *Guacamayo bleu* AZARA 1809. *Sittace glauca* WAGL. 1832. *Ara glauca* G. R. GRAY 1845. *Arara glauca* SCHLEGEL 1864. *Anodorhynchus glaucus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Glaucous Macaw. Tysk: Blauarara, Meerblauer Arara, Grosser Blauara. Fransk: Ara gris-bleu, Ara bleuâtre.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grønligt gråblå, hovedet med de befjerede tøjler mere gråt. Kinder, strube, øvre del af bryst med brunligt skær, på den øvrige underside går farven noget over i en grønlig tone. Sving- og halefjers inderfaner og underside samt de store undervingedækfjer sorte, de små undervingedækfjer grønligt gråblå. Øjet mørkbrunt, de nøgne øjenomgivelser og et felt ved basis af undernæbbet gule. Næbbet sort med lysere spids. Fødder sortagtige.

L: 560-750, V: 350-360, H: 375, N: 70, L. 31 mm.

Havblå Ara skelnes let fra Hyacintharaen på størrelse og farve, og det fremhæves af både rejsende forskere og flere ornitologer, at han og hun af Havblå Ara er ganske ens af udseende.

UDBREDELSE: Sydøstlige Brasilien, Paraguay, Uruguay og nordøstlige Argentina i Missiones-territoriet og provinsen Corrientes. Kort, se F. 1. nr. 1.

I NATUREN: En af de sjældneste papegøje-arter, der enten kun har været meget fåtalligt til stede eller må have forstået at undgå iagttagelse i opholdsområderne. Den lever i urskovene og er kun observeret enkeltvis eller i par, men har ikke været vanskelig at skelne fra Hyacintharaen på grund af dens mere dystre farve og det betydeligt mindre næb. Den har kun den nordligste del af sit opholdsområde fælles med Hyacintharaen, men remplacerer denne i Brasiliens sydligste egne, men den forekommer mest i Paraguay og Uruguay til Montevideo, dog er den overalt kun sjældent forekommende.

I alt væsentligt som Hyacintharaen, den bygger ligeledes sin rede såvel i træhulheder som i stejle flodbrinker.

IMPORT: Kun sjældent indført, men dog af og til og næsten altid enkeltvis i handelen.

I FANGENSKAB: I karakter, opførsel, hårdførhed og krav ligner den de øvrige blå araer.

1860 første gang i Zoo, London, 1868 i Zoo, Amsterdam, 1892 i Zoo, Berlin, men allerede i 1878 var den udstillet i Berlin af frk. Hagenbeck.

F. 1. nr. 3.: *Anodorhynchus leari* BONAPARTE 1856
LEARS ARA — Tavle 33

Leari = opkaldt efter *Edward Lear*, engelsk tegner og litograf af dansk afstamning. Udgiver af mange verdenskendte ornitologiske værker og illustrator af endnu flere. Var tegnelærer for dronning Victoria i 1845.

NOMENKLATUR: *Anodorhynchus leari* BONAPARTE, Naumannia, *6*, 1856, Consp. Psitt., in Beilage no. 1. (Nyt navn for *Macrocercus hyacinthinus* LEAR - ikke *Psittacus hyacinthinus* LATHAM). (No locality, presumed to have come from Brazil). *Ara leari* G. R. GRAY 1859. *Sittace leari* FINSCH 1867. *Anodorhynchus leari* SALVAD. 1891.

Engelsk: Lear's Macaw. Tysk: Lears Arara, Lears Ara.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Koboltblå. Hoved, hals og underside grønligt blå. Ryg-, skulder- og vingedækfjer med smalle, blegere kanter. Fjerene på bugen tydeligt kantet med blågrønt. Svingfjerenes inderfane ved basis, de store undervingedækfjer og svingfjerenes underside sortagtigt grå. Halens underside sort. Den nøgne hud omkring øjnene og ved roden af undernæbbet gule, det gule felt ved undernæbbet er noget større end hos Hyacintharaen. Iris sort. Næb sort. Fødder sortagtige.

L. 700-725, V. 350, H. 400, N. 76, L. 34 mm.

Lears Ara afviger fra de to foregående arter ved den havblå farve på hoved, nakke og underside samt ved den smukt mørkblå farve på oversiden og tillige ved at være mindre end Hyacintharaen, men større end Havblå Ara.

UDBREDELSE: Brasilien. Kort, se F. 1. nr. 1.

PETERS oplyser, at dens nøjagtige opholdsområde er ukendt og at arten kun er

F. 10. nr. 19

F. 10. nr. 21

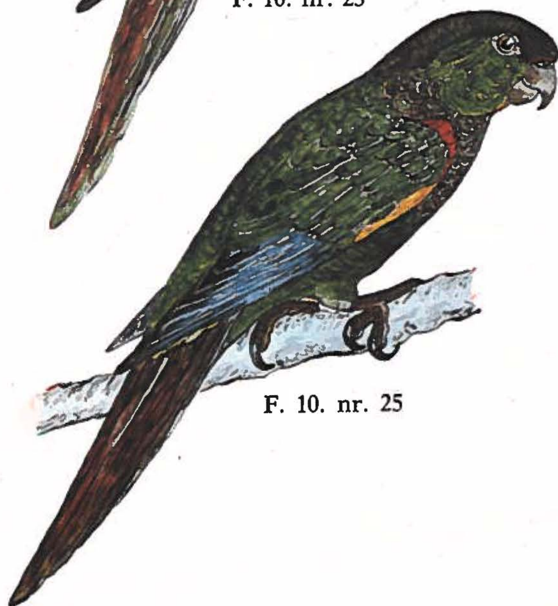

F. 10. nr. 23

F. 10. nr. 26

F. 10. nr. 25

F. 10. nr. 19.: *Pyrrhura l. leucotis* F. 10. nr. 21.: *P. picta picta*
F. 10. nr. 23.: *P. p. luciani* F. 10. nr. 25.: *P. egregia*
F. 10. nr. 26.: *P. melanura pacifica*

kendt fra et enkelt eksemplar i Pariser-museet samt fra et Zoo-eksemplar i British Museum. PETERS gengiver dog også Prof. NEUMANN's meddelelse om, at Lears Ara har været indført til Tyskland i tidligere tid, samt Mr. Lee Crandalls bekræftelse af, at et tilfældigt eksemplar sammen med Hyacintharaer nåede til New York fra Pará omkring 1925.

I NATUREN: Kun observeret få gange og da betegnet som en typisk urskovsfugl, hvis forhold i et og alt kan antages at svare til de øvrige blå araers.

IMPORT: Kun meget sjældent indført og antagelig ikke erkendt før ankomsten.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock oplyser, at uparrede fugle er blide og venlige, men langtfra lydløse, selv om deres skrig ikke er så hæst og råt som de beslægtede arters. Han betegner denne art som særligt hårdfør og beretter, at en fritflyvende hun, hvis mage var blevet »plaffet ned«, dagligt fløj til en ca. 3 miles borte liggende landsby, hvor den bl. a. legede med hundene. Somme tider blev den bidt, men den slags bagateller syntes ikke at gøre den mindre glad for legekammeraterne. Et ynglende par kan dog være direkte farligt for mennesker. Edw. E. Boosey beretter f. eks., at et fritflyvende par hos den kendte franske fugleven Decoux - muligvis dog et par *Ara macao* (F. 2. nr. 8.) - måtte aflives, da de havde bygget rede i et stort træ og derefter gik til angreb på forbipasserende.

1860 første gang i Zoo, London, senere også i Zoo, Berlin, 1893 indført af Fockelmann, Hamburg, som ejede et eksemplar, der kunne sige adskillige ord og udtalte dem tydeligt og klart.

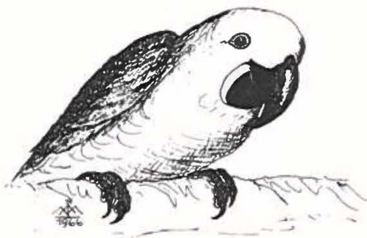
I Zoo, København, findes for tiden (1965) et smukt eksemplar.

NB. I sit eksklusive værk »Extinct Birds« nævner WALTER ROTHSCHILD flere papegøjearter, som enten er uddøde eller er ved at være udryddet. Selv om det vil ligger udenfor denne bogs rammer at gengive de beundringsværdige farvetavlers strålende indtryk af disse fugle, skal disses navne dog anføres tillige med en beklagelse af, at menneskeheden ikke har formået at bevare disse arter. Måtte ornitologer og fuglevenner fremtidig forhindre, at flere arter på grund af uforstand eller egoistiske hensyn endnu skal gå til grunde.

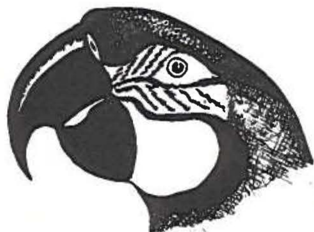
Anadorhynchus martinicus ROTHSCH., Bull. B. O. C. *16*, p. 14. 1905, en underart af den trefarvede Kuba-Ara, som forlængst er uddød.

Anadorhynchus purpurascens ROTHSCH. Bull. B. O. C. *16*, p. 13. 1905, en helt dybblåviolet fugl, som levede på Guadeloupe.

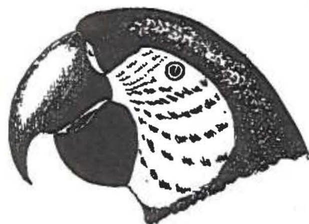
PETERS nævner, at der ikke er tvivl om oplysningernes rigtighed om disse fugle, man må blot ikke være sikker på, at fuglene var Anodorhynchus-arter.

2.
SLÆGT
(Ara)

F. 2. nr. 1.: *Ara ararauna*

F. 2. nr. 9.: *Ara chloroptera*

Store papegøjer med kraftigt næb, som har tandudskæring. Undernæbbet er kort, men højere end overnæbbet, der er stærkt krummet og har en stor overhængende spids.

Hos denne slægt - de egentlige araer - er tøjler og kinder nøgne, men ofte er kinderne besat med fjerbørster anbragt i rækker. De nøgne hudpartier i hovedet er af varierende størrelse.

De fleste arter har stærke, livlige farver, ingen har dog blå underside.

Vingerne er middellange og spidse, hos de mindre arter er vingerne forholdsvis længere end hos de større arter, 3. svingfjer er længst.

Halen er meget lang og stærkt aftrappet, de yderste sidehalefjer er kun cirka ⅓ så lange som midterfjerene. Fjerdragten føles hård, da fuglene delvis mangler fjerdun.

Løbet er meget kort og fuglene bevæger sig ubehjælpsomt og sidelæns på jorden, men klatrer hurtigt og behændigt. De fleste af de større arter er sindige og stillesiddende fugle.

Araerne benytter og yngler år efter år i den samme rede, der er anbragt i et hult træ og reden går endda ofte i arv til næste generation. Et par araer holder trofast sammen hele livet.

Fuglene ernærer sig normalt af palmenødder og skovtræernes frugter, men udenfor yngletiden falder de undertiden flokkevis over frugtplantager og markafgrøder og kan på kort tid forårsage store skader.

De indfødte indianere i landdistrikterne holder overalt araer som husdyr. De kender fuglenes redetræer i skovene og tager ungerne før disse er fuldt befjerede, så kan de opmades og blive helt tamme, så de kan holdes fritflyvende, eller afhændes for fortjenestens skyld.

En fornuftigt opdraget og godt plejet ara vil blive sin ejer meget hengiven, men fremmede kan sjældent få lov at røre den og nogen risiko er der altid ved at have en ara gående frit, forskrækkes den, kan den bibringe enhver, som er i dens nærhed, frygtelige sår og det er kun en ringe trøst, at de ikke er forårsaget af ondskab, men blot af fuglens pludselige reaktion på forskrækkelsen.

Araer er intelligente fugle med en god hukommelse, de fleste kan lære at eftersige ord og sætninger, selv om de i den henseende næppe når på højde med f. eks. amazoner eller grå Jako.

Araer er udholdende og hårdføre fugle, de store arter har i flere tilfælde været i samme families eje i 40-50 år. Deres foder bør bestå af forskellige slags nødder, frø og frugt og de vil sætte pris på at få grene med frisk bark såvel til fortæring som til beskæftigelse, da det er deres natur at gnave i træ. Til variation af kostplanen kan iøvrigt benyttes havre, hvede, majs, gulerod, agurk, druer, appelsin etc. og som lækkerier f. eks. kiks, lidt kage, flødeskum og lidt syltetøj eller marmelade, men væn ikke fuglene til føde fra menneskemåltider eller menneskelige nydelsesmidler.

F. 2. nr. 1.: *Ara ararauna* (LINNÉ) 1758

GULBRYSTET BLÅ ARA - Ararauna — Tavle 34

Ararauna, navnet »ARARA-UNA« er af Tupi-indiansk oprindelse og formentlig af lydefterlignende art.

NOMENKLATUR: *Psittacus ararauna* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 96. (South America = Pernambuco, *ex* Marcgrave, Hellmayr, Abh. K. Bayer. Akad. Wiss., Kl. 2, *22*, 1906, Abth. 3, p. 577). *Psittacus maximus cyano-croceus* ALDR. 1646. *Ararauna* MARCGR. 1648. *Ara jamaicensis cyano-crocea* BRISS. 1760. *Ara brasiliensis cyano-crocea* BRISS. 1760. *Psittacus caeruleus* GMEL. 1788. *Ara rauna* LEVAILL. 1801. *Sittace ararauna* WAGL. 1832. *Ara ararauna* SALVADORI 1891.

Engelsk: Blue and Yellow Macaw, Blue and Buff Macaw. Tysk: Ararauna, Gelbbrustblauara. Fransk: Ara bleu, Ararauna. Argentina: Ara amarilla. Brasilien: Canindé.

F. 2. nr. 1: *A. ararauna* //
F. 2. nr. 2: *A. caninde* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Overside og underhaledækfjer blå, i en vis belysning med grønt skær. Pande olivengrøn, øredækfjer orangegule. Den nøgne hud ved tøjler og på kinder hvidlig med få rækker sortgrønne fjer og forneden omgivet af et grønligt afgrænset, brunsort bånd, som forløber tværs over hagen. Halssider, øvrige underside og lår orangegule. Vingedækfjer, svingfjer og hale blå. Undervingedækfjer orangegule. Svingfjerenes og halens underside gyldenoliven. Øje grønliggråt til lysgult. Næb sort. Fødder sortagtige. Fuglen har 10 hånd- og 12 armsvingfjer.

L. 800-970, V. 390-500, H. 495-550, N. 61-72, L. 33-34 mm.

UDBREDELSE: Tropisk Syd-Amerika fra det østlige Panama via Colombia, Ecuador, østlige Peru, Bolivia, nordlige Paraguay og det meste af Brasilien, i syd til staterne San Paulo og Rio de Janeiro.

I NATUREN: Araraunaen lever hovedsageligt i urskovenes lavere områder og på savannerne, par- eller familievis, udenfor yngletiden dog undertiden i flokke. De bevæger sig over store strækninger, flyver ubegribelig hurtigt, men alligevel synes flugten lidt kluntet, de klatrer meget adræt, men bevæger sig ikke yndefuldt på jorden, hvor de går lidt sidelæns, men de kan alligevel komme rask afsted i lange, fjedrende hop.

Ernæringen består af træfrugter, mange slags frø, frugt og korn, så de gør megen skade på markafgrøder og i plantager under deres strejftogter ind i kultiverede egne.

Stemmen er høj og ubehageligt gennemtrængende.

Reden findes i hulheder i store, gamle urskovstræer, den benyttes af samme par i mange år og det hævdes, at den går i arv til flere generationer. Der lægges 2-6 æg, som hunnen ruger alene, men hun bevogtes, beskyttes og mades af hannen. Rugetiden er ca. 25 dage, ungerne forlader reden efter omkring 3 måneders forløb, men er først udfarvede, når de er omkring et halvt år gamle.

IMPORT: Araraunaen hører til de hyppigst indførte arter af de store papegøjer.

I FANGENSKAB: En meget udholdende og behagelig stue- og volierefugl, der - når den plejes fornuftigt - meget sjældent gør brug af sin ubehagelige stemme og aldrig af sit for mennesker ellers ødelæggende næb. Den kan blive meget tam og fortrolig og mange eksemplarer lærer let og hurtigt at sige ord og sætninger, det er den af alle slægtens arter, der har de bedste »talegaver«.

OPDRÆT: Allerede i 1818 opdrættet i Nordfrankrig (Caen) i bur. Den pågældende hun lagde æg på alle årstider, i løbet af 3½ år ialt 62 æg i 19 kuld og udrugede 25 unger (hvoraf 10 døde) i en rede med et tykt lag savsmuld i en udhulet træstamme. Kuldenes størrelse var forskellig indtil 6 æg, hvoraf 4-5 blev udruget. Rugetiden varierede fra 20-25 dage, 15-25 dage dage gamle fik ungerne bløde, tætsiddende, grå dun, omkring 40 dage gamle begyndte ungerne at få fjer, 2 måneder gamle var de befjerede og 6 måneder gamle var fjerdragten som de gamle fugles, men først i en alder af 1-1¼ år nåede ungerne de gamle fugles størrelse. 3 måneder gamle forlod ungerne reden og kunne æde selv, men de gjorde det som regel først efter, at de var blevet madet en tid af forældrene.

Dansk førsteopdræt: *Anker Larsen*, Randers, i 1958, F. F. F.-sølvmedalje iflg. »Stuefuglene« årg. 1959 p. 127-129.

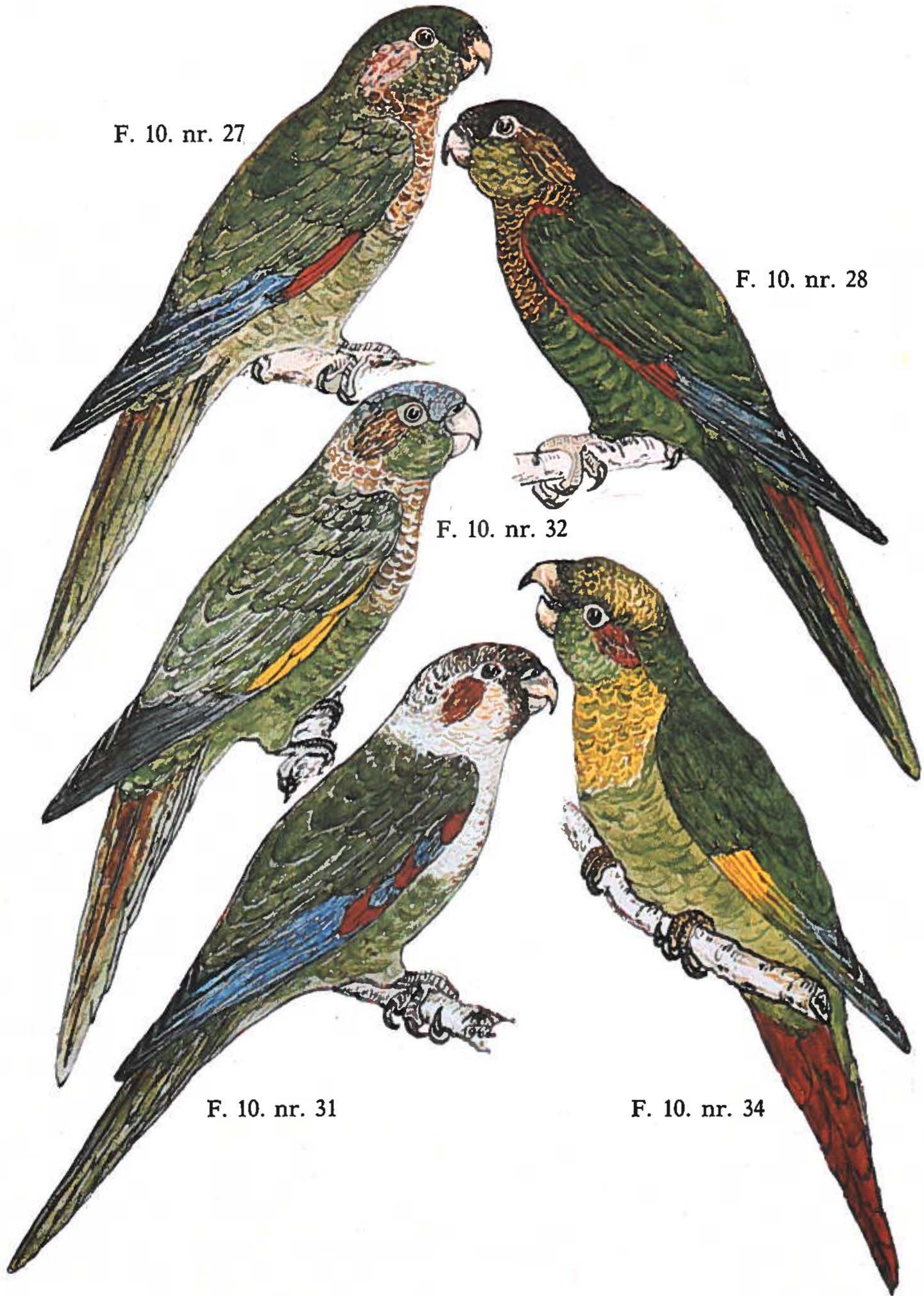
Zoologisk Museum, København, har 3 skind, det ene af en gammel han, som har været i Zoo, København, i 42 år.

F. 2. nr. 2.: *Ara caninde* (WAGLER) 1832
CANINDE-ARA — Tavle 34

Caninde, kaldt således af de indfødte Guarani Indianerstammer, hvorfra Wagler har taget navnet.

NOMENKLATUR: *Sittace canindé* WAGLER, Abh. K. Bayer. Akad. Wiss., Math.-Phys. Kl., *1*, 1832, p. 674. (Paraguay, *ex* Azara, no. 272). *Sittace Azarae* RCHNW. 1881. *Ara glaucogularis* DABBENE 1921. *Ara caninde* SALVADORI 1891.

Engelsk: Caninde Macaw, Waglers Macaw. Tysk: Caninde, Kleine gelbe und blaue Arara, Azaras Arara.

F. 10. nr. 27: *Pyrrhura m. melanura* F. 10. nr. 28.: *P. m. souancei*
F. 10. nr. 31.: *P. albipectus* F. 10. nr. 32: *P. calliptera*
F. 10. nr. 34.: *P. h. hofmanni*

FAREVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *A. ararauna* (F. 2. nr. 1.) meget, men forhovedet uden grønt skær. Den nøgne hud på kinderne er mindre udbredt og er omgivet af en bred, grøn kant, som dækker hele struben, medens den hos *A. ararauna* værende sorte indramning mangler. På tøjlerne og øverste del af kinderne findes et større antal fjerrækker end hos *A. ararauna* og fjerene har en lysere grøn farve i omtrent samme nuance som strubefjerene. Gatomgivelserne og lårene er blå, medens de er orangegule hos *A. ararauna.*

L. ca. 825, V. 365, H. 485, N. 60, L. 28 mm.

UDBREDELSE: Paraguay og nordlige del af Argentinas Chaco. Kort, se F. 2. nr. 1.

I NATUREN: De observerede eksemplarer blev i begyndelsen af de rejsende forskere opfattet som unge individer af *A. ararauna.* FINSCH, der også oprindelig var betænkelig ved at anse den for en selvstændig form, blev dog efter indgående studier klar over, at afvigelserne fra araraunaen var konstante og anerkendte den som en selvstændig art med de ovenfor beskrevne kendetegn.

Tidligere fandtes den ret almindeligt i Paraguay, i det indre Brasilien og ved Amazone-floden, men nu er det en meget sjældent forekommende art, der overhovedet ikke er rapporteret fra de nævnte områder i en årrække.

Canindearaen omtales ofte som væsentlig mindre end araraunaen og er det normalt også, men man bør være opmærksom på, at de angivne mål for de store papegøjer på grund af individuelle forskelle undertiden kan være mere vild- end vejledende.

IMPORT: Meget sjældent indført, 1894 og de følgende år i Berlins Zoo. Arten er dog blevet tilbudt dansk importør i maj 1963.

Såvel i naturen som under beskyttede forhold må denne arts levevis og krav antages at være de samme som de beslægtede arters.

F. 2. nr. 3.: *Ara militaris mexicana* RIDGWAY 1915
MEXICANSK SOLDATER-ARA — Tavle 36

Mexicana = fra Mexico.

NOMENKLATUR: *Ara militaris mexicana* RIDGWAY, Proc. Biol. Soc. Wash., *28*, 1915, p. 106. (Manzanillo, Colima, Mexico).

Engelsk: Mexican Military Macaw. Tysk: Soldatenara von Mexiko.

F. 2. nr. 3: *A. militaris mexicana* //

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn eller gullig olivengrøn. Pande klart rød. Svingfjerenes overside og oversiden af de store vingedækfjer purpuragtigt blå ligesom halespidsens overside. Overgump og haledækfjer dybblå. Halen meget lang og tilspidset, dens rodhalvdel dyb rød på oversiden, hele undersiden olivengrøn ligesom vingernes underside. Den nøgne hud på kinderne lysrødlig. Iris gul, fødder mørke.

♂: L. 650-728, V. 363-400, H. 426-435, N. 56-63, L. 33½-36½ mm.

♀: L. 681-705, V. 365-386, H. 392-411, N. 57-63, L. 32½-33½ mm.

UDBREDELSE: Mexico i staterne Sonora, Chihuahua, Tamaulipas, Sinaloa, Zacatecas, Nayarit, Jalisco, Colima, Guanajuato, Mexico, Michoacán, Guerrero og Oaxaca.

I NATUREN: Denne form repræsenterer Soldatararaen (F. 2. nr. 4.) i de nævnte områder, men er ikke observeret sydligere og tidligere

meddelelser om, at den skulle forekomme i Guatamala er næppe rigtige. Den færdes i tørre og halvtørre egne både i bjergene i op til omkring 3000 meters højde i ege- og fyrreskovene og i lavere liggende områder, især på bjergskråningerne ved stillehavskysten, hvor den remplacerer *Ara macao* (F. 2. nr. 8.)

EMMET REID BLAKE omtaler en race: *A. m. sheffleri*, som skal findes i det sydøstlige Sonora, nordøstlige Sinaloa og sydvestlige Chihuahua, men antyder, at denne race er tvivlsomt skelnelig fra *A. m. militaris* (F. 2. nr. 4.), som ikke findes i de lave områder ved den karibiske kyst, men ellers er vidt udbredt andre steder.

F. 2. nr. 4.: *Ara militaris militaris* (LINNÉ) 1766
SOLDATER-ARA - Grøn Ara — Tavle 36

Militaris, af liles og itis = soldat, krigsvæsen, krigstjeneste, hentyder til dens røde kokarde.

NOMENKLATUR: *Psittacus militaris* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 12, *1*, 1766, p. 139. (No locality, Brabourne and Chubb, Bds. So. Am., 1912, p. 80, suggest Colombia). *Macrocercus militaris* VIEILL. 1816. *Sittace militaris* WAGL. 1832. *Ara militaris* GRAY 1845. *Arara militaris* SCHLEG. 1864.

Engelsk: Military Macaw, Green Macaw. Tysk: Soldaten-Ara, Rotstirniger Ara, Grosser Grüner Arara. Fransk: Ara militaire. Hollandsk: Groene Roodvoorhoofdara.

F. 2. nr. 4: *A. m. militaris* =
F. 2. nr. 5: *A. m. boliviana* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn med olivenfarvet skær, hovedet mere rent grønt, baghalsen med et svagt blåligt skær. Pande og fjerrækkerne på tøjlerne skarlagenrøde. Fjerrækkerne på kinderne sortagtigt grønne. Hagen brun. Bagryg, overgump og overhaledækfjer lyst blå. Svingfjer, hånddækfjer og yderste store vingedækfjer blå, svingfjerenes underside gyldenoliven. Undervingedækfjer grønne, de store noget mørkere. De 4 midterste halefjer brunrøde, deres yderste del blå, 3. og 4. fjer fra midten blå med brunrød kant ved basis, de to yderste halefjer som regel helt blå, halens underside gyldenolivengul. Den nøgne hud på kinderne kødfarvet. Iris gulliggrå. Næb sortagtigt. Fødder gråligt sorte.

L. 625-690, V. 350-417, H. 325-400, N. 57-60, L. 28 mm.

UDBREDELSE: Tropiske nordvestlige Syd-Amerika: vestlige Columbia, Santa-Marta-området, i Columbia kun øst for Andesbjergene, Ecuador og nordlige Peru.

I NATUREN: Denne smukke art, der er blevet kaldt Soldater-ara på grund af sin røde plet i panden, »kokarden«, har også efter nyere beretninger at dømme større udbredelse end angivet af Peters, idet den hævdes at forekomme både i Mexico og helt ned sydpå til det vestlige Argentina. Desuden berettes den iagttaget på Jamaica og andre øer i det karibiske hav, hvortil den sammen med mange andre fugle er ført af de heftige oktoberstorme.

På det sydamerikanske fastland færdes den under meget forskellige naturforhold, såvel i brændende hede dalstrøg som i bjergegne helt op til trægrænsen. I yngletiden ses den kun parvis, men udenfor denne i småflokke på fra 2-10 par og parrene synes at holde sammen under alle forhold, altså også indenfor flokken.

Soldateraraen flyver meget højt, men man hører alligevel tydeligt dens høje gennemtrængende stemme og er aldrig i tvivl om, at den er i nærheden, når dette er tilfældet, da den altid gør sig bemærket ved sit skrig. Nutildags er den dog langt-

TAVLE 64

F. 10. nr. 16.: *Pyrrhura leucotis emma* F. 10. nr. 29.: *P. berlepschi*
F. 10. nr. 30.: *P. rupicola* F. 10. nr. 33: *P. rhodocephala* ♂ og ♀

fra så almindelig som tidligere, f. eks. har en amerikansk ekspedition i Peru i årene 1945-1947 i et stort område kun set et enkelt eksemplar.

I FANGENSKAB: Soldateraraen ses ret almindeligt i zoologiske haver og ikke helt sjældent hos liebhavere, der betegner den som en tiltalende og udholdende fugl. Enkelte eksemplarer har vist ganske overordentlig gode evner for at tale, har f. eks. kunnet sige hele sætninger, nævne flere personer ved deres rette navn o.s.v.

Selv om den ikke hører til de største arter, er den dog for stor til at holdes i et bur, den bør have en voliere så stor, at fuglen kan benytte sine vinger efter deres bestemmelse.

OPDRÆT: Skal være opdrættet i Frankrig i 1887, men sikker bekræftelse foreligger ikke. Derimod er bastarder med Mørkrød og Lysrød Ara opdrættet.

Dyrlæge *Nørgaard-Olesen*, Janderup, med sin Mørkrød Ara

F. 2. nr. 5.: *Ara militaris boliviana* REICHENOW 1908
BOLIVIANSK SOLDATER-ARA
Boliviana = fra Bolivia.

NOMENKLATUR: *Ara militaris boliviana* REICHENOW, Orn. Monatsb., *16*, 1908, p. 13. (Machareti, southeastern Bolivia).

Engelsk: Bolivian Military Macaw.

FAREVEBESKRIVELSE:

Denne form adskiller sig fra *A. m. militaris* (F. 2. nr. 4.) ved at have rødbrunlig vinfarvet strube, de enkelte fjer er rødbrunligt vinfarvede med grønne sømme i spidsen. Også fjerene på øreområdet er vinrøde ved basis og har grøn spids. Endvidere er den blå farve i vingerne og spidsen af halen mørkere end hos *A. m. militaris*. Og endelig viser det skindlagte typeeksemplar, at den nøgne hud på kinden hos *A. m. boliviana* har en betydeligt mørkere farve end huden hos *A. m. militaris*, der også er skindlagt, men desværre er kindfarven ikke angivet på etiketten hos typeeksemplarerne.

UDBREDELSE: Tropiske egne af Bolivia til den argentinske grænse i provinsen Salta. Kort, se F. 2. nr. 3.

Typeeksemplarets findested er Machareti i sydøstlige Bolivia i området ovenfor Pilkomayo-floden og racen adskiller sig formodentlig ikke i levevis fra de beslægtede arter.

F. 2. nr. 6.: *Ara ambigua ambigua* (BECHSTEIN) 1811
STOR SOLDATER-ARA — Tavle 36

Ambigua, af ambigo = usikker, ubestemt, fører til to sider.

NOMENKLATUR: *Psittacus ambiguus* BECHSTEIN, in Latham's Allgem. Uebers. Vög., *4*, Th. 1, 1811, p. 65. (South America, *ex* Levaillant, Hist. Nat. Perroquets, *1*, p. 15, pl. 6 = northwestern Colombia by designation of Chapman, Am. Mus. Novit. no. 205, 1925, p. 4). *Macrocercus militaris* SELB. 1836. *Ara ambigua* SCLAT. 1867.

Engelsk: Great Green Macaw, Great Military Macaw, Buffon's Macaw. Tysk: Grosser Soldatenara. Fransk: Grand Ara militaire.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *A. m. militaris* meget (F. 2. nr. 4.), men er væsentligt større og har et meget kraftigere næb. Dens olivengrønne farve er meget lysere, mere gul, og dens blå farve på bagryg, overgump, over- og underhaledækfjer er mere bleg, end tilfældet er hos *A. m. militaris.*

UDBREDELSE: Nicaragua, Costa Rica, Panama og vestlige Columbia.

Oprindelig var forskere og ornitologer meget i tvivl om, hvorvidt denne form kunne anerkendes som en selvstændig art. Også FINSCH var i tvivl og skrev i sin »Die Papegeien«, at dersom *ambigua* ville blive anerkendt som en selvstændig art, så skulle hans *A. militaris* være *ambigua.* SALVADORI var dog ikke i tvivl og påpegede bl. a., at SCLATER tog fejl, når han mente, at den største af militaris-arterne var fra Mexico.

F. 2. nr. 6: *A. a. ambigua* //
F. 2. nr. 7: *A. a. guayaquilensis* =

I NATUREN: Den store Soldaterara bebor skovene i de hede dalstrøg i kystdistrikterne i de nævnte stater i Mellem- og det vestlige og nordligste Syd-Amerika og selv om der kun foreligger sparsomme oplysninger om dens liv i naturen, kan den sikkert antages at være ganske som *A. m. militaris.*

Som et kuriosum kan nævnes, at RUSS har skrevet, at forskellen på de to arter jo ingen betydning har for liebhavere, der ved køb blot kan forlange enten den lille eller den store Soldaterara!

F. 2. nr. 7.: *Ara ambigua guayaquilensis* CHAPMAN 1925
CHAPMANS GRØN ARA

Guayaquilensis = fra Guayaquil i Ecuador.

NOMENKLATUR: *Ara ambigua guayaquilensis* CHAPMAN, Am. Mus. Novit., no. 205, 1925, p. 2. (Cerro Bajo Verde, Chongon Hills, 20 miles northwest of Guayaquil, Ecuador).

Engelsk: Ecuadorian or Chapman's Green Macaw.

FAREVEBESKRIVELSE:

Ligner *Ara ambigua ambigua* (F. 2. nr. 6.), men har et meget mindre næb. Desuden har den en mere grønlig gul i stedet for gyldengul farve på vingernes svingfjer, på de store vingedækfjer og på undersiden af halefjerene med undtagelse af det midterste par; disse fjer er endnu mere grønne end hos *A. m. militaris.*

UDBREDELSE: Vestlige Ecuador og måske det sydvestlige Columbia. Kort, se F. 2. nr. 6.

I NATUREN: Chapman oplyser, at denne underart ikke er ualmindelig i Chongon Hills nær Guayaquil, hvor den ret ofte blev set eller hørt passerende.

Chapman resumerer iøvrigt allerede i 1926, at Soldateraraen i forskellige former findes udbredt fra Bolivia til Mexico. I Syd-Amerika findes den dog kun øst for Andesbjergene med een undtagelse, nemlig i Columbia. Af de enkelte former kan det kort siges, at *A. m. militaris* lever i Mexico. I Panama, Costa Rica og Nicaragua findes *A. a. ambigua*, medens *A. m. militaris* er ukendt der, men atter er udbredt syd for disse områder hovedsageligt dog øst for Andes, medens ambigua-formerne også findes i enkelte områder vest for Andes.

F. 2. nr. 8.: *Ara macao* (LINNÉ) 1758

LYSRØD ARA - Skarlagenrød eller gulvinget Ara - Arakanga — Tavle 35

Macao = portugisisk besiddelse nær Hong-Kong, om Linné har tænkt på nogen forbindelse mellem fuglen og dette område vides ikke. Det portugisiske »macao« = en stor kølle.

Coccinea, af coccinatus = klædt i skarlagen, skarlagenrød.

NOMENKLATUR: *Psittacus Macao* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 96. (South America). *Ara jamaicensis* BRISS. 1760. *Red and Blue Macaw* EDW. 1751. *Red and Yellow Macaw* LATH. 1781. *Red, Yellow and Blue Macaw* LATH. 1822. *Psittacus aracanga* GMEL. 1788. *Ara canga* LEVAILL. 1801. *Macrocercus macao* VIEILL. 1816. *Arara macao* SCHLEGEL 1864. *Sittace coccinea* RCHNW. 1881.

Engelsk: Scarlet Macaw, Red and Yellow Macaw, Red and Blue Macaw, Red-breasted Ara. Tysk: Hellroter Ara, Grosser Gelbflügel-Arara, Arakanga. Fransk: Ara rouge, Ara bleu et rouge, Ara macao. Hollandsk: De Scharlakenroode Ara. Brasilien: Arara vermelha.

F. 2 nr. 8: *A. macao* //
F. 2. nr. 9: *A. chloroptera* =
F. 2. nr. 10: *A. tricolor* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Skarlagenrød. Bagryg, overgump, over- og underhaledækfjer blegt blå. Mindre over- og undervingedækfjer skarlagen, større og mellemstore overvingedækfjer og skulderfjerene gule med grøn spids. De 10 hånd- og 12 armsvingfjer blå med gyldenrød underside. Større undervingedækfjer brunrøde. Halefjer skarlagenrøde med sort skaft, de to midterste har ikke blå spids, men de øvrige bliver mere og mere blå fra spidsen, så de tre yderste næsten er helt blå. Halens underside gyldenrød med meget mørk tone på de tre yderste fjer. Overnæb hvidt med sort spids og sortagtig kant ved roden, undernæbbet sort. Fødder sortagtige. Iris gullighvid. De nøgne kinder med mørk kødfarvet hud.

L. 800-920, V. 380-420, H. 500-625, N. 70, L. 28 mm

UNGE FUGLE: Som de voksne med undtagelse af, at de forreste mellemstore overvingedækfjer endnu er grønne, de bageste skulderfjer delvis grønne, deres midterste del er gul, og de største undervingedækfjer er rødligt olivengrønliggule og kun tydeligt røde i spidsen.

UDBREDELSE: Tropisk Mexico fra Oaxaca i vest og sydlige Tamaulipas i øst sydpå gennem Mellem- og Syd-Amerika til østlige Ecuador, østlige Peru, Bolivia og i Brasilien syd for Amazone-floden i staterne Amazonas og Pará.

I NATUREN: *Ara macao* er en af de arter, hvis liv i naturen er mest udforsket. Den er tidligere fundet i Costa Rica og på Porto Rico. Den lever både i store urskove og i ret åbent skovland, på savannerne og i den tropiske zone i Nordøst-Columbia. Sjældent forlader den lavlandet, de indfødte i Magdalenadal-området påstår, at den aldrig kommer op i 1000 meters højde og den observeres også altid

i nærheden af vand. Udenfor yngletiden ses flokke på op til omkring 200 individer, som undertiden trækker ud til kystegnene for at gøre sig tilgode med figentræernes frugter, når disse modnes, men de anfalder også majsmarkerne hvor de forårsager stor skade, da de ødelægger meget mere end de fortærer. Farmerne forfølger flokkene, men det berettes, at disse ligefrem udsætter vagtposter, som med deres skrig varsler enhver fare, så flokkene kan komme af vejen i tide. Fuglen bliver dog også efterstræbt af indianerne både for sine fjers og for sit køds skyld. Fjerene bruges til pynt, kødet af unge fugle betragtes som en lækker spise, de ældre fugle giver en kraftig suppe. De indfødte i landdistrikterne holder også denne Ara som husfugl, fritflyvende men tæmmet så godt, at den kommer hjem, når der kaldes på den.

Et par holder trofast sammen hele livet og ofte har en mage til en nedskudt fugl med sine jamrende klageskrig forfulgt jægrene, indtil de ved at skyde både den og flere medfølgende kammerater endelig har skræmt fuglene bort. I andre tilfælde har denne trofasthed mod artsfæller i fare ført til, at hele flokke er blevet udryddet.

Arakangaens flugt er majestætisk, at se en flok svæve hen over et landskab giver beskueren et både betagende og uforglemmeligt indtryk, bl. a. også på grund af, at man vanskeligt kan overhøre fuglenes høje, uharmoniske skrig, der lyder så længe de er på vingerne.

Ernæringen består af palmenødder, mange forskellige træfrugter, navnlig yndes søde frugter, alle nødder og mange forskellige slags frø. Reden findes dybt inde i urskovenes store, gamle træer, altid højt tilvejrs og den benyttes år efter år af samme par og går i arv til næste generation. Nogle rejsende hævder, at kuldet består af 2 æg, men der lægges undertiden flere og denne art har som regel 2 kuld unger årligt.

IMPORT: Temmelig ofte indført, oftest dog enkeltvis, men er en af de mest udbredte Ara-arter under beskyttede forhold.

I FANGENSKAB: Bliver let tam og sin ejer eller plejer meget hengiven, har normalt et fredeligt sindelag, men adskillige eksemplarer siges ikke at kunne lide børn. Når det undertiden påstås, at den Lysrøde Ara har tilbøjelighed for fjerplukning, er årsagen dog formentlig, at den holdes under uhensigtsmæssige forhold og får utilstrækkeligt varieret kost. Denne - som alle andre papegøjer og andre fuglearter - skal have tilstrækkelig plads til at kunne bruge vingerne til at flyve med, den skal have lys og frisk luft og dens kost skal ikke blot bestå af solsikkefrø og vand. Den har brug for nødder, hassel-, val-, para- og jordnødder, figen, lidt appelsin, citron, grapefrugt, nogle druer, pærer, æbler, gulerødder, rå agurk, grønt og fremfor alt nogle grene at gnave i, helst friske grene, men i alle fald med bark, hvis saft den har godt af.

Naturligvis er det ikke nødvendigt, at den får alle disse ting hver dag, men jo mere afvekslende og varieret dens ernæring er, des flottere bliver dens fjerdragt og desto bedre dens humør og helbred.

Som et kønskendetegn angiver BOOSEY, at hunnens små skarlagenrøde fjer på forhovedet er kortere end de mere børsteagtige hos hannen. Hannen har et mere kraftigt og mere maskulint udseende hoved og ofte et lidt større øje end hunnen.

OPDRÆT: Første opdræt skete allerede i 1916 i U. S. A. af et par, som rugede unger ud en halv snes gange og hvis største kuld var på 3 unger. Senere opdrættet adskillige gange både i U. S. A., Europa og Australien.

F. 2. nr. 9.: *Ara chloroptera* G. R. GRAY 1859
MØRKRØD ARA - Grønvinget Ara — Tavle 35

Chloroptera, af chloros = grøn, grønlig, og ptera = vinget.

NOMENKLATUR: *Ara chloropterus* G. R. GRAY, List. Bds. Brit. Mus., Psittacidae, 1859, p. 26. (New name for *Macrocercus macao* Vieillot and authors, not Linné). *Ara chlorptera major* BERTONI 1901. *Ara chloroptera* SCLAT. 1859. *Macrocercus chloropterus* FINSCH 1863. *Arara chloroptera* SCHLEG. 1864. *Sittace chloroptera* FINSCH 1867.

Engelsk: Green-winged Macaw, Red and Blue Macaw, Red-blue and Green Macaw. Tysk: Grünflügelara, Dunkelroter Ara. Fransk: Ara chloroptére. Brasilien: Ara piranga. Argentina: Ara roja.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Mørk skarlagen. Bagryg, overgump, over- og underhaledækfjer blegt blå. Svingfjer blå med gyldenrød underside. Små overvingedækfjer mørkt skarlagen, mellemstore olivengrønne, de største blå. De inderste store overvingedækfjer og skulderfjerene olivengrønne med mere eller mindre blåt skær. De 2 midterste halefjer mørkrøde med blå spids, de næste 2 par blå med bred, rød kant på begge faner ved roden, de tre yderste par halefjer næsten helt blå. Halens underside gyldenrød. Den nøgne hud på hovedsiderne kødfarvet med mange rækker af røde fjer. Iris strågul. Overnæb hornhvidt med sorte kanter ved roden, undernæbbet sort. Fødder gråagtigt sorte. 10 hånd- og 12 armsvingfjer.

Hunnen undertiden lidt mindre end hannen og med mindre næb.

L. 780-865, V. 390-420, H. 535, N. 84, L. 32 mm.

UNGE FUGLE: Mattere brunligrøde, nakkens og overryggens fjer med bredere kanter, de grønlige vingefjer med brunliggrønne sømme.

UDBREDELSE: Østlige Panama og den største del af tropisk Syd-Amerika mod syd til Bolivia, Argentinas Chaco-territorium, Paraguay, Missiones og Paraná, men ikke rapporteret fra det vestlige Ecuador og sandsynligvis ikke til stede i Peru. Kort, se F. 2. nr. 8.

I NATUREN: Nært beslægtet og ofte forvekslet med Lysrød Ara (F. 2. nr. 8.), skønt den afviger temmelig meget fra denne ved sin mørkere skarlagenrøde fjerdragt og de grønne overvinge- og skulderfjer. Arten har tidligere været udbredt over langt større områder, bl. a. i Guiana-staterne og så langt mod syd som i St. Paulo i Brasilien. Den opholder sig mest i de store urskove langs floderne, men færdes også på tørre højdeplateauer og i åbne mindre bevoksede landskaber og den er endda observeret i klippeområder i Bahia. Den tiltagende opdyrkning af større arealer har dog trængt den oprindelig meget lidt sky fugl meget tilbage og gjort den så forsigtig, at den nu er meget vanskelig at komme nær. Når den sidder roligt i de højeste træers grene i urskovene, er den meget vanskelig at opdage og får en jæger alligevel ram på den, klamrer den sig i dødskampen ofte så fast til grenen med kløerne, at den bliver hængende. Sammenholdet mellem parfæller er meget inderligt og vedvarer livet igennem og der berettes mange eksempler på, at en mage til en nedskudt fugl har vist hjertegribende tegn på sorg og med sine jamrende skrig har fået jægeren til at føle sig ilde tilpas.

Ernæringen består væsentligst af palme- og andre træfrugter, især nødder og søde frugter, men også af forskellige slags frø. Korn- og majsmarker nær skovstrækninger er udsat for plyndringstogter af flokke af disse araer, som derfor forfølges heftigt af farmerne.

Reden er kun fundet i store urskovstræer. Den benyttes af samme par i en årrække, hvilket indianerne benytter sig af til at røve en unge ud af reden med visse mellemrum. De indfødte kender, men holder disse redetræer hemmelige og de siges kun at tage een af de sædvanligvis i reden værende to unger for ikke at skræmme forældrene til at forlade reden, hvorved man ville gå glip af senere fangst. De unge røvede fugle behandles med omhu og har ofte store evner for at lære at tale.

IMPORT: Indført til Europa allerede i slutningen af det 16. århundrede, ret ofte i handelen og en af de almindeligste araer hos liebhavere.

I FANGENSKAB: Taget som redeunge bliver den let tam, men ældre indfangede fugle bliver sjældent omgængelige. Der er ingen sikker beretning om opdræt, men Mørkrød Ara er ofte krydset med andre store arter. Se iøvrigt under den foregående art.

F. 2. nr. 10.: *Ara tricolor* BECHSTEIN 1811
KUBA-ARA — Tavle 37
Tricolor = med tre farver.

NOMENKLATUR: *Ara tricolor* BECHSTEIN, in Latham's Allgem. Uebers. Vög., *4*, Th. 1, 1811, p. 64, pl. 1. (South America, *ex* Levaillant, Hist. Nat. Perroquets, *1*, p. 13, pl. 5 = Cuba). *L'Ara tricolor* LEVAILL. 1801. *Macrocercus tricolor* VIEILL. 1816. *Sittace tricolor* WAGL. 1832. *Arara tricolor* BP. 1856. *Primolius tricolor* G. R. GRAY 1870. *Ara tricolor* SALVADORI 1891.

Engelsk: Three-coloured Macaw. Tysk: Kubaara, Dreifarbenara, Gelbnackiger Ara. Fransk: Ara tricolor, Le petit Ara.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Dyster zinnoberrød, panderand og kinder livligere røde. Baghoved, nakke, baghals og halssider mørkt orangegyldengule. Kappe brunlig zinnoberrød. Bagryg, overgump og overhaledækfjer himmelblå. Svingfjerene blå, på inderfanen og i spidsen med bred, sortagtig kant, alle svingfjerenes underside kobberzinnoberrød. Dækfjerene blå, de store og mellemstore overvingedækfjer rødligt mørkbrune, ved roden olivengrønligtbrune med tydeligt røde sidesømme ligesom skulderfjerene. De små undervingedækfjer zinnoberrøde, de midterste med brede, gule sømme i spidsen og de største kobberzinnoberrøde. Halefjerenes overside brunligt kobberrøde, yderfanen på de yderste sidehalefjer og den yderste trediedel af alle halefjerene himmelblå, undersiden kobberzinnoberrød på dem alle. Øverste del af struben svagt brunlig, hele den øvrige kropunderside dyster zinnoberrød. Underhaledækfjerene himmelblå. Næbbet horngråsort, spidshalvdelen dog grålig. Øjet gult. Fødder hornbrune med sorte kløer. 10 hånd- og 12 armsvingfjer.
Totallængde: 450-500 mm.

UDBREDELSE: Tidligere fandtes denne art på Kuba og den lille ø Pines, nu må den betragtes som uddød (se også side 9). Kort, se F. 2. nr. 8.

I NATUREN: Omkring år 1880 skrev Dr. J. GUNDLACH, som en tid opholdt sig på Kuba: I 1849 så man ofte denne art her på øen, siden er den gået meget stærkt tilbage i antal og nu må den betragtes som en sjældenhed, fordi de indfødte røver alle ungerne ud af dens reder. De røvede unger bliver opmadet og lærer at eftersige ord, men gør det ikke så let og ikke så tydeligt, som de korthalede papegøjer. Holder man ikke ungerne indespærret, ødelægger de møbler og husgeråd med deres vældige næb.

Fuglens kød er ikke velsmagende og har en særpræget lugt. Dens ernæring består af frugter, frø, friske skud og træknopper, navnlig af palmer og af det hvide cedertræ (Melia azedarach). Da den lever langt fra menneskelige boliger, forårsager den ikke nævneværdig skade. Arten lever parvis eller i familier, jeg har ikke kunnet observere dens forplantningsforhold, men har kun set de hulheder i palmestammer, i hvilke de yngler.

Kuba-araen var i 1894 og de følgende år i Zoo, Berlin. I Stockholms zoologiske museum findes et eksemplar, som anses for og behandles som et klenodie.

PETERS nævner, at flere former hørende til *Ara tricolor* tidligere forekom på øerne i Vest-Indien, men at de er uddøde og at hverken skind eller knoglerester eksisterer for de nedennævnte arter. Arterne er beskrevet og strålende illustreret i Walter v. Rothschild's værk: »Extinct« Birds«, 1907, p. 52-54, pl. 11-15.

Ara gossei ROTHSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl. *16*, 1905 (Mountains of Hannover Parish, about ten miles east of Lucea, Jamaica).
Ara erythrocephala ROTSCHILD, Bull. Brit. Orn. Cl., *16*, 1905, p. 14. (Mountains of Trelawny and St. Anne's, Jamaica).
Ara guadeloupeensis CLARK, Auk, *22*, 1905, p. 272. (Guadeloupe, Lesser Antilles).
Ara atwoodi CLARK, Auk, *25*, 1908, p. 310. (Dominica).
Ara erythrura ROTHSCHILD, Extinct Bds. 1907, p. 54, pl. 15. (»One of the West Indian Islands«).

F. 2. nr. 11.: *Ara rubro-genys* LAFRESNAYE 1847
BRUNKINDET ARA — Tavle 37

Rubro-genys, af rubro = rød, og genys = kind.

NOMENKLATUR: *Ara rubro-genys* LAFRESNAYE, Rev. Zool., 1847, p. 65 (Bolivia). *Ara rubro-genys* G. R. GRAY 1849. *Sittace rubrigenis* BP. 1856. *Arara rubrigena* SCHLEG. 1864. *Sittace lafresnayei* FINSCH 1867. *Primolius rubrigenys* G. R. GRAY 1870. *Sittace lafresnayi* RCHNW. 1881. *Ara rubrigena* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-cheeked Macaw, Lafresnayes Macaw. Tysk: Lafresnayes roter Arara, Rotbugara.

F. 2. nr. 11: *A. rubrogenys* //
F. 2. nr. 12: *A. auricollis* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Olivengrøn. Hoved og hals renere grøn. Pande, isse, en plet bag ørerne, de små overvingedækfjer, vingebuen, håndrodsfjerene, undervingedækfjerene, skulderfjer og lår orangerøde. Fjerrækkerne på de nøgne tøjler og kinder sortagtigt brune. Svingfjer, hånddækfjer og tommelfjer gråligt blå. Armsvingfjer med grønt skær på yderfanen, de største undervingedækfjer olivengule. Hale grøn, blålig mod spidsen. Svingfjer og halefjer gyldenolivenfarvede på undersiden, mørke mod spidsen. Næb og fødder sortagtige.

L. 610, V. 300-315, H. 355, N. 49-51, L. 23 mm.

UNGEDRAGT: Unge fugle afviger fra de voksne ved at være mere eller mindre røde på issen og øreområdet, men helt at mangle rødt på de små vingedækfjer, vingebuen og tommelfjerene. Deres undervingedækfjer er blegt orange og lårene grønlige med orange skær.

UDBREDELSE: Bolivia, men det nøjagtige opholdsområde er ikke kendt.

I NATUREN: En meget sjælden art, der er beslægtet med de blå araer, selv om dens farver er noget afvigende fra disses. Den synes iøvrigt at være afvigende fra alle andre araer derved, at kun dens tøjler skal være nøgne. CASTELÑAU oplyser, at hunnen skal være ensfarvet olivengrøn og kun have rød pande og røde øjeomgivelser.

Den angives at færdes på de højtliggende områder i Bolivia, men der foreligger ikke beretninger om dens levevis og dens udbredelsesområde. Størrelse er usikker

F. 2. nr. 12.: *Ara auricollis* CASSIN 1853
GULNAKKET DVÆRG-ARA — Tavle 38

Auricollis, af aurum = guld, gylden, og collis af collum = hals, hentyder til det gyldne nakkebånd.

NOMENKLATUR: *Ara auricollis* CASSIN, Proc. Akad. Nat. Sci. Phila., *6*, 1853, p. 372. (Bolivia). *Sittace primoli* BP. 1853. *Ara auritorques* MASS. & SOUANCÉ 1854.

Sittace chrysotorques LICHT. 1854. *Ara primoli* DES MURS 1855. *Primolius auricollis* BP. 1859. *Sittace auricollis* FINSCH 1867. *Sittace xanthotorques* NATT. 1871.

Engelsk: Yellow-naped Macaw, Golden-naped Macaw. Tysk: Arara mit gelbem Halsband, Goldnacken-Arara. Fransk: Ara á nuque d'or.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn. Pande, isse og nederste del af kinder brunsorte. Bag issen et svagt blåt skær. På baghalsen en bred gul krave, der aftager i bredde ned ad halssiderne. Svingfjer og hånddækfjer blå, yderste armsvingfjer og yderste store vingedækfjer også blå, men med grøn kant på yderfanen. Undervingedækfjer grønne. Hale blå, fjerene brunrøde ved basis, specielt de midterste. Undersiden af svingfjer og halefjer gyldenoliven. En næsten skjult rødorange plet findes på gattet. Næb hornsort med hvid spids. Fødder gullige eller kødfarvede.

L. 410, V. 220, H. 230, N. 40, L. 18 mm.

♀: Som hannen, men en del mindre: L. 380, V. 196, H. 180, N. 34 mm.

Arten har 10 hånd- og 10 armsvingfjer.

UDBREDELSE: Østlige Bolivia, Matto Grosso, Paraguay og nordlige Argentina i provinserne Jujuy og Missiones. Kort, se F. 2. nr. 11.

I NATUREN: En af de sjældneste ara-arter, der allerede i 1825 er fundet forskellige steder af JOH. NATTERER, men som først blev beskrevet i 1853 af CASSIN. BURMEISTER har ikke opført den i sine værker, men brevligt meddelt Dr. FINSCH, at fuglen ikke var sjældent forekommende i skovene ved St. Cruz de la Sierra i Bolivia. Senere er der intet berettet om den fra Brasilien og i dag er det også en meget sjælden fugl i Bolivia.

Vor landsmand *Johan Mogensen*, der i over 20 år opholdt sig som samler og konservator i Argentina, beretter i 1930, at han i 1911 skød en af disse fugle. Han skriver, at da det var den første ara, han skød, kendte han endnu ikke deres næbs styrke, og da den ikke var helt død, bed den ham meget slemt i hånden. Iøvrigt oplyser han, at fuglen ofte forekom i kaffeplantagerne, men han fik aldrig rede på, om den fortærede de grønne kaffebønner.

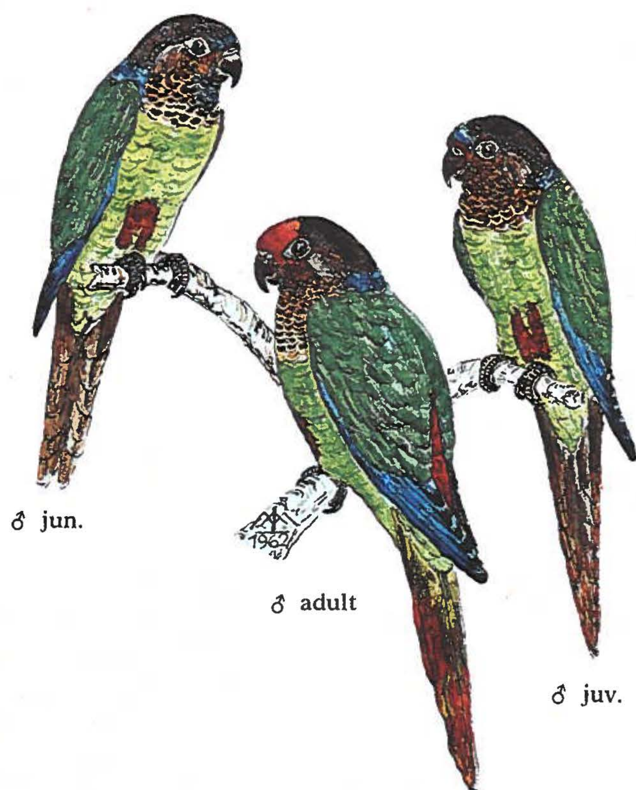

F. 2. nr. 13.: *Ara severa castaneifrons* LAFRESNAYE 1847
BRUNPANDET DVÆRG-ARA

Castaneifrons, af castaneus = kastaniebrun, og frons = pande, ansigt.

NOMENKLATUR: *Ara castaneifrons* LAFRESNAY, Rev. Zool., 1847, p. 66 (Bolivia). *Macrocercus (Aracanga) castaneifrons* BP., Rev. et Mag. de Zool. 1854, p. 149 no. 12. *Ara macavuanna* SHARPE, Handlist.

Engelsk: Brown-fronted Macaw, Chestnut-fronted Macaw. Tysk: Braunstirniger Rotbugarara.

F. 10. nr. 23.: *Pyrrhura picta luciani* = *Conurus roseifrons*

F. 2. nr. 13: *A. s. castaniefrons* //
F. 2. nr. 14: *A. s. severa* =
F. 2. nr. 15: *A. spixii* ||

FARVEBESKRIVELSE:
Afviger kun meget lidt fra *Ara severa severa* (F. 2. nr. 14.) i farver, den væsentligste forskel består i det lysende kastniebrune pandebånd, der synes at være et meget sikkert kendetegn. *A. s. castaneifrons* er tillige en anelse mindre end *A. s. severa*.

Totallængde: ♂ 410-474 mm; ♀ 398-457 mm.

UDBREDELSE: Tropiske zone i Øst-Panama (usikkert iflg. nyere samlere), til Columbia, Ecuador og Bolivia.

I NATUREN: Fuglene fra egnene ved øvre Amazone-flod og fra Matto Grosso må sandsynligvis også henføres til denne race. Den færdes som regel parvis, men forekommer i mindre flokke, der ernærer sig af Barro og frugterne af Puritipalmerne. Aug. v. Pelzeln skriver, at NATTERER på sine rejser i 1817-1835 traf og hjembragte 12 eksemplarer (hvoraf eet dog var købt i Brasilien). En af de nedlagte fugle var meget fed.

I FANGENSKAB: Det er ikke usandsynligt, at den har været indført, uden at dens afvigelser har været erkendt, men beretninger kendes ikke.

F. 2. nr. 14.: *Ara severa severa* (LINNÉ) 1758
DVÆRGARA — Tavle 38
Severa = mørkladen, alvorlig, streng af udseende, voldsom i opførsel.

NOMENKLATUR: *Psittacus severus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 97. (Indies, error, Amazon River substituted by Hellmayr, *antea*, p. 578). *Ara brasiliensis viridis* BRISS. 1760. *Macrocercus severus* VIEILL. 1816. *Arara severus* SPIX 1824. *Sittace severa* WAGL. 1832. *Primolius severus* G. R. GRAY 1870. *Ara severa* SALVADORI 1891.

Engelsk: Severe Macaw, Small Macaw, Brown-fronted Macaw. Tysk: Zwergara, Rotbugara. Fransk: Ara verte, Ara front châtain. Brasilien: Anakan. Ny-Granada: Tschetcha.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Mørk græsgrøn, oversiden mere olivengrøn. Pandebånd, kindstribe og hage kastaniebrune. Overhoved blåligt. Hånddæk- og svingfjer blå, sorte mod spidsen. Armsvingfjer grønne udvendigt, de inderste helt grønne. De små undervingedækfjer og vingeranden røde. Halefjerenes spids og yderfanen på de yderste fjer matblå, halvdelen nærmest basis matbrunrød, de 6 midterste med grønne sømme. Øje gullighvidt til gult. Næb sort, spidsen lysere. Vokshuden og de nøgne kinder gulligt kødfarvede og med rækker af små sorte fjer. Fødder sortbrune. 10 hånd- og 12 armsvingfjer.

L. 450-520, V. 224-260, H. 200-255, N. 42, L. 21 mm.

UDBREDELSE: Tropiske Syd-Amerika fra Orinoco mod øst gennem Guiana-staterne og sydpå til Amazonefloden og Mexiana-øen i denne flods munding. Kort, se F. 2. nr. 13.

I NATUREN: I de nævnte områder er denne art - og måske skal også fuglene fra Rio Madeira henføres hertil - ikke ualmindelig og forekommer udenfor yngletiden i små flokke, i yngletiden ses de kun par- eller enkeltvis. De opholder sig mest i toppen af høje urskovstræer og herfra kan selv det kraftigste uvejr ikke fordrive

dem, de synes netop at være yndere af at lade sig gennembløde af kraftig regn. Når en flok slår sig ned i et træ, frembringer fuglene ret mærkelige lyde, omtrent som kurren, småskrig og hvisken, det lyder som om de stadig underholder sig med hverandre; men menes en fare at nærme sig, flygter hele flokken samlet under høje skrig. Flugten er overordentlig hurtig og yndefuld. Et par holder meget trofast sammen under alle forhold.

Ernæringen består foruden af alle andre slags frugter især af Jandiroba- og Jikitiba-træernes frugter, men flere slags frø, majs og korn yndes også, og de anretter ofte skader på majsmarkerne i hvis modningstid de netop optræder i flokke. Om deres yngleforhold i naturen foreligge ikke beretninger.

IMPORT: Indføres ikke sjældent, men som regel kun i enkelte eksemplarer.

I FANGENSKAB: Har ry for at være intelligent og at blive et hengivent kæledyr med noget talent for at eftersige ord og sætninger, samt for ikke at skrige, i hvert fald ikke værre end f. eks. Amazonepapegøjer. Dværgaraen er i stand til at klare sig i et stort bur, hvis den dagligt kommer ud for at røre vingerne, men den bør holdes i voliere og i ikke for lav temperatur, da man ikke er sikker på dens modstandsdygtighed mod kulde.

Den ernæres som Amazonepapegøjer.

Dens hengivenhed overfor sin plejer og folk, som den kender, omtales ofte samtidigt med at den skal være fjendtligt indstillet og ligefrem ville angribe andre, navnlig børn. Den skal også være jaloux og tåler ikke andre papegøjer i sin nærhed. De modstridende udsagn om dens talefærdighed skyldes sikkert individuelle forskelle, nogle individer siges at udtale de lærte ord meget tydeligt, andre har kun ringe talefærdighed og nogle lærer aldrig at tale.

OPDRÆT: Intet fuldstændigt opdræt i fangenskab er kendt fra udlandet, men et delvis fuldbyrdet berettes allerede fra 1894 hos H. Sharland, Parc de la Fontaine, nær Tours i Frankrig.

Derimod er sket et dansk første-opdræt hos *O. Hirthe*, Søborg (se »Stuefuglene«, juni 1955 pag. 74). Der opnåedes een unge efter en rugetid på 25-28 dage, den opholdt sig i kassen i lidt over 1½ måned. Opmadningen skete med solsikke, flere hirsesorter, afskallet havre, friske æg, gulerødder og bark og grønne blade af friske grene samt kogt ris, der blev tilberedt med mælk og sukker.

F. 2. nr. 15.: *Ara spixii* WAGLER 1932

SPIX's ARA — Tavle 38

Spixii = opkaldt efter den tyskfødte Dr. *Johan Baptist von Spix* (1781-1826), en utrættelig rejsende ornitologisk forsker, der sammen med botanikeren Carl F. P. von Martius undersøgte og samlede i det indre af Brasilien i årene 1817-1820. Museet i München blev beriget med enorme samlinger af fugle fra disse to mænds rejser.

NOMENKLATUR: *Sittace Spixii* WAGLER, Abh. K. Bayer. Akad. Wiss., Math.-Phys. Kl., *1*, 1832, p. 675. (Based on Arara hyacinthinus SPIX, not of Latham, type from Joazeiro, Rio Sao Francisco, Brazil). *Ara hyacinthinus* SPIX, (nec Lath.) 1824. *Ara spixii* G. R. GRAY 1845. *Macrocercus (Cyanopsitta) spixi* BP. 1854. *Macrocercus spixii* BURM. 1856. *Cyanopsittacus spixi* SALVADORI 1891.

Engelsk: Spix Macaw. Tysk: Kleine Blauara, Spix's Ara.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Generelt blå, hoved og hals grønligt blå. Forhoved og øredækfjer mere

grå. Fjerene på ryg og overgump, over- og underhaledækfjer og overvingedækfjerene med smalle, blegere kanter. Bryst og bug med svagt grønligt skær, hver fjer med blegere kanter. Svingfjerenes inderfane, de største undervingedækfjer, svingfjerenes og halefjerenes underside sortagtig. Iris lys gul, den nøgne øjenhud og de nøgne tøjler sorte. Næb sort. Fødder sortagtige.

L. 550-560, V. 275-280, H. 345-385, N. 36, L. 21 mm.

Hunnen er af udseende som hannen, men undertiden noget mindre.

UDBREDELSE: Kun kendt fra det østlige Brasilien i staterne Piauhy og Bahia. Kort, se F. 2. nr. 13.

Denne art er kun til stede i få museer og

I NATUREN er den også meget sjældent forekommende. Spix fandt den ved Joazeiro ved Francisco-floden, men andre rejsende i dette område har slet ikke set den og der er intet berettet om dens liv i naturen.

IMPORT: Tidligere meget sjældent indført, første gang i et enkelt eksemplar i 1878 til Zoo, London. I 1893 nåede et levende eksemplar Zoo, Berlin, men i de senere år er der kommet nogle få stykker til England.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock skrev om den, at den ikke skriger ret meget, er let at tæmme og at nogle eksemplarer bliver gode til at eftersige ord. Den bør holdes i voliere eller i et fuglerum, men formentlig hverken for varmt eller for koldt og den behøver pleje som en Amazonepapegøje. Lord Tavistock bemærkede tillige, at nakke- og hovedfjerene hos levende fugle af denne art er anbragt på en mærkelig, lidt strittende måde, som giver dem et aparte og specielt udseende.

Jean Delacour gjorde i 1965 Curt af Enehjelm opmærksom på, at der i en Zoo i Italien netop da fandtes et smukt par.

Ara spixii
i Napoli Zoo 1965

F. 2. nr. 16.: *Ara manilata* (BODDAERT) 1783
RØDBUGET DVÆRG-ARA — Tavle 39

Manilata, af manus = ærme, manchet og latus = bred. *A. A. Prestwik* mener der må foreligge en fejlskrivning og anfører manicata = lange ærmer.

NOMENKLATUR: *Psittacus manilatus* BODDAERT, Table Pl. enlum., 1783, p. 52. (Cayenne, *ex* Daubenton, pl. 864). *Arara-catinga* MARCGR. 1648. *La Perriche-Ara* BUFF. 1779. *Psittacus makawuanna* GM. 1788. *Macrocercus makavouana* VIEILL. 1816. *Sittace macavuanna* WAGL. 1832. *Ara makawuanna* G. R. GRAY 1845. *Conurus macavuanna* CAB. 1848. *Ara manilata* G. R. GRAY 1859. *Primolius makawanna* BP 1859. *Primolius manilata* G. R. GRAY 1870. *Sittace modesta* RCHNW. 1881. *Ara macavuanna* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-bellied Macaw, Eta-macaw. Tysk: Rotbauchara, Macawuanna. Fransk: Ara á ventre rouge, Ara vert á ventre brun. Hollandsk: Bruinbuik Eta-Ara.

F. 2. nr. 16: *A. manilata* //
F. 2. nr. 17: *A. maracana* =
F. 2. nr. 18: *A. couloni* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn med olivenfarvet skær på hals, ryg, overgump, overhaledækfjer og kroppens underside. Isse grønligt blå. Nederste del af kinder blåligt grønne. Hage, strube og øverste del af bryst grå med grøn kant på fjerene. En brunrød plet dækker nederste del af bugen og gattet. Lårfjerene grønne med brunrøde kanter. Underhaledækfjer blåligt grønne. Overvingedækfjer grønne med gulliggrøn kant. Svingfjer, hånddækfjer og yderste store vingedækfjer blegt blå med grønne kanter. Undervingedækfjer grønne, mere eller mindre gullige, de største gyldenolivenfarvede. Hale grøn. Svingfjerenes og halens underside gyldenoliven. Den nøgne ansigtshud er meget udbredt, hvidlig og forneden kantet med en række brunplettede fjer. Iris gul. Næb sort. Fødder sortagtige. 10 hånd- og 12 armsvingfjer.
♀: I det store og hele som hannen, men som regel lidt mindre.
Han: L. 450-460, V. 240-245, H. 225-230, N. 17, L. 18 mm.
(Lord Tavistock og Edv. J. Boosey angiver totallængden til 14 eng. tommer = ca. 355½ mm)

UDBREDELSE: Allersydligste egne i Venezuela, sydlige dele af Guianastaterne og derfra sydpå til Bahia, Matto Grosso, Peru og østlige Ecuador.

I NATUREN: I tidligere tid betegnet som en af de almindeligste arter både i britisk og hollandsk Guiana som i det indre af Brasilien. Ikke desto mindre er der kun givet få og spredte oplysninger om dens liv i naturen. Disse kan sammenfattes således: Den ses oftest i små flokke, i hvilke parrene holder ubrydeligt sammen under alle forhold. Fremfor al anden føde synes den at foretrække de 2-3 meter lange frugtkolber af Ita-palmen (Mauritia flexuosa), et stateligt træ, der også kaldes Miriti- eller Murichi-palmen. Fuglens stemme er lys, pibende eller hvinende, men ikke så kraftig, at den høres ret langt bort.

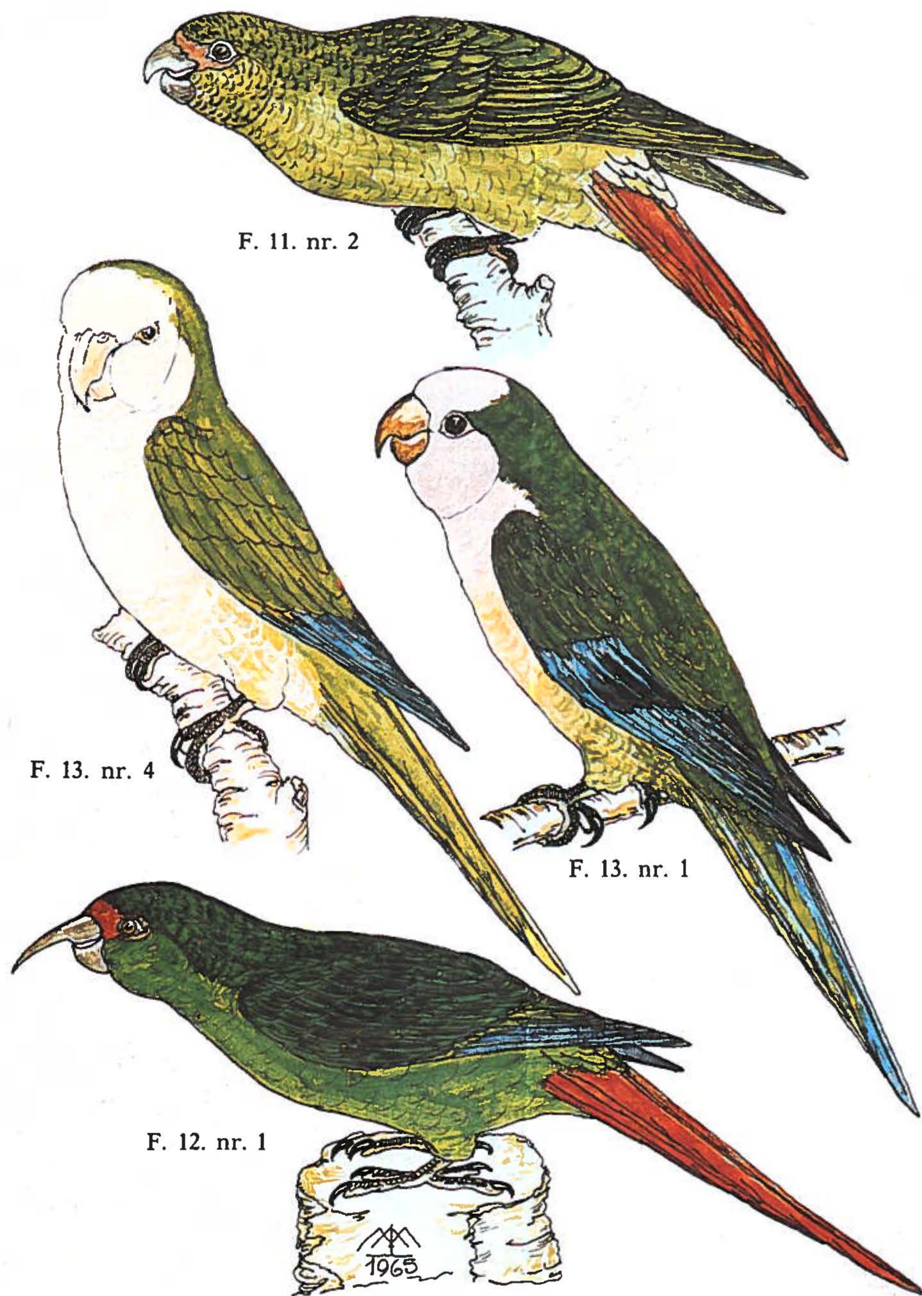
Den synes at benytte reder, som spætter har frembragt i svære Mauritiapalmestammer og i sådanne reder er i januar måned fundet 2 unger i nogle, 3 unger i enkelte tilfælde i hollandsk Guiana. Iøvrigt skal dens levevis ikke afvige fra de beslægtede arters.

IMPORT: Trods dens almindelighed i opholdsområderne meget sjældent indført til Europa og kun meget få gange opført i dyrehandlernes prislister. Meget få museer har skind af den, men i 1872 var den i Zoo, Amsterdam.

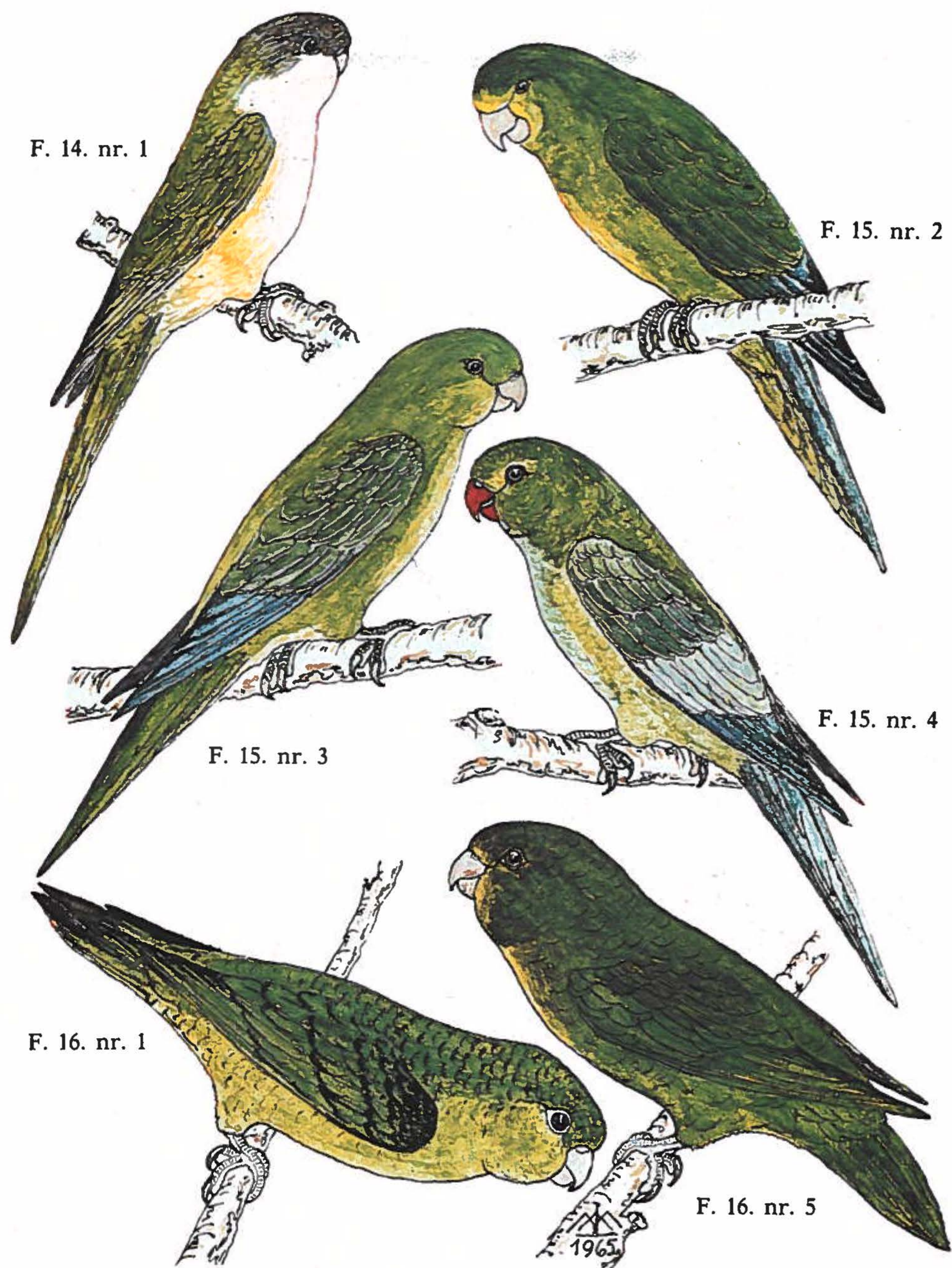
I FANGENSKAB: Det eneste kendte eksemplar i fangenskab fandtes hos Mr. Whitley i England og beskrives som et temmelig derangeret individ, der ikke levede længe.

F. 2. nr. 17.: *Ara maracana* (VIEILLOT) 1816
RØDRYGGET DVÆRG-ARA - Marakana - Illigers Ara — Tavle 39
Maracana = de indfødte brasilianeres navn til fuglen og en imitation af dens skrig.

NOMENKLATUR: *Macrocercus maracana* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., 2, 1816, p. 260. (Paraguay *ex* Azara, no. 274). *Ara maracana serrana* STOLZMANN, Ann. Zool. Mus. Polon. Hist. Nat., *5*, 1926, p. 127. (Rio Claro, Serra de Esperanca, Paraná). *Maracana afeytado* AZARA 1802. *Maracana fardé* AZARA 1809. *Psittacus illigeri* TEMM. & KUHL 1820. *Psittacus fuscatus* ILLIG. *Arara purpureo-dorsalis*

F. 11. nr. 2.: *Micrositlace ferruginea ferruginea*
F. 12. nr. 1.: *Enicognathus leptorhynchus*
F. 13. nr. 1.: *Myiopsitta monachus luchsi* F. 13. nr. 4.: *Myiopsitta m. monachus*

F. 14. nr. 1.: *Amoropsittaca aymara* F. 15. nr. 2.: *Psilopsiagon aurifrons aurifrons*
F. 15. nr. 3.: *Psilopsiagon a. orbygnesius* F. 15. nr. 4.: *Psilopsiagon a. rubrirostris*
F. 16. nr. 1.: *Bolborhynchus lineola lineola* F. 16. nr. 5.: *Bolborhynchus andicolus*

SPIX 1824. *Macrocercus illigeri* STEPH. 1826. *Sittace illigeri* WAGL. 1832. *Psittacara illigeri* BOURJ. 1837. *Sittace maracana* BP. 1854. *Primolius maracana* BP. 1859. *Ara maracana* SALVADORI 1891.

Engelsk: Illiger's Macaw. Tysk: Rotstirniger Arara, Rotrückenara, Marakana, Illigers Arara. Fransk: Ara d'Illiger, Ara á joues rouges.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn. Overgump og overhaledækfjer med olivenfarvet skær. Rosarød pandeplet, øvrige hoved, nakke og kinder grønligt blå, mørkere på issen. En plet på bagryg og en plet på midten af bugen blegt skarlagenfarvede. Sving- og hånddækfjer blå, armsvingfjerene og yderste store overvingedækfjer blå med grønt skær på yderfanen. Håndrodsfjer blåligt grønne. Undervingedækfjerene olivengrønne. Hale blå, basis af halefjerene, især de midterste, med rødligbrunt skær. Vingesvingfjerenes og halefjerenes underside gyldenoliven, mørkere mod spidsen. Næbbet hornsort, rod og spids mere grålige. Nøgne kinder gulligt kødfarvede med rækker af fine børsteagtige fjer. Iris rødliggul til brunrød. Fødder brunligt kødfarvede. 10 hånd- og 12 armsvingfjer.

♂: L. 417-440, V. 198-220, H. 232, N. 36, L. 16 mm.

♀: Undertiden lidt mindre end hannen. Det røde felt i panden er mindre hos hunnen, ofte er der dog kun ringe forskel på kønnenes udseende.

UNGE FUGLE: Den røde plet i panden noget mindre og blegere i farven, pletterne på ryg og underside gullige, kroppens overside plettet med gråligbrunt.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien fra Ilha de Marajo og sydpå til Paraguay, Missiones og Rio Grande do Sul. Kort, se F. 2. nr. 16.

I NATUREN: Rødrygget Dværg-Ara repræsenterer *Ara severa* (F. 2. nr. 14.) i det sydlige Brasilien helt vestpå til Peru. Den kan ikke betegnes som almindeligt forekommende og selv om den er observeret mange steder i dens kæmpestore område, er antallet af vidtlevende individer næppe stort og den ses kun parvis eller i ganske små flokke, der kan antages at udgøre en familie. Udenfor yngletiden kan disse små flokke dog samles til skarer, der angriber majsplantager etc. og så forfølges de heftigt, idet også deres velsmagende kød efterstræbes. Fuglen opholder sig fortrinsvis i skovområder afbrudt af sletter og ikke for langt fra floder eller søer, men ikke i bjergskove. Dens flugt er hurtig og foregår under høje skrig med dens noget hvinende stemme.

IMPORT: Indført af og til, som regel enkeltvis.

I FANGENSKAB: Meget sjælden hos liebhavere og kun få zoologiske haver har haft den. Mr. Fulljames i England havde sidst i forrige århundrede et par og Dr. Frenzel i Tyskland ligeledes et par. I mellemkrigsårene havde Miss Knobel et eksemplar, der beskrives som både legesyg og fornøjelig, men som nappede sin herskerinde i anklerne. Aage Poulsen, Skibby, havde indtil marts 1966 to fugle af den art, som Albrecht-Møller har haft i pleje et par år. De har lagt æg og ruget begge steder, men på ubefrugtede æg, som blev ruget af begge fugle. Omparring blev forsøgt med fugle fra Erik Bagge, København, dog også resultatløst. Araerne er nu hos købmd. Jørgensen, Nebbelunde, i et nyt forsøg på omparring og med forhåbentlig godt opdrætsresultat. Fuglene i Skibby er flere gange brudt ud og har været bortfløjne i flere dage. En overgang frit flyvende en hel sommer igennem.

Arten betegnes som ondskabsfuld i yngletiden, men ellers fredelig. Klatrer meget men flyver ikke gerne. Ikke slem til at gnave, bader meget og kan lære at tale ret godt.

OPDRÆT: Et par i Londons Zoo har ynglet mange gange, nemlig: 1931

2 unger, 1932 1, 1934 2, 1935 2, 1937 1 og 1938 2. Hos ovennævnte Dr. Frenzel rugede hunnen fast på 2 æg og blev madet af hannen, men ungerne døde i æggene (36,5-38,3 mm). Redekassen var 40×33 cm med et flyvehul på 15 cm. Senere skal dette par have opnået fuldbyrdet opdræt i et flyvebur. Rugetiden blev angivet som 24 dage.

Ara maracana i en af forfatterens volierer

F. 2. nr. 18.: *Ara couloni* SCLATER 1876
BLÅHOVEDET DVÆRG-ARA - Coulon's Ara - Bjerg-Ara — Tavle 40
Couloni, af Dr. Sclater opkaldt efter *M. Louis Coulon* (1836-1894), direktør for det naturhistoriske museum og præsident for det videnskabelige naturhistoriske Akademi i Neuchatel i Schweiz.

NOMENKLATUR: *Ara couloni* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1876, p. 255 and text fig. (Eastern Peru). *Sittace maracana, part.* FINSCH 1867. *Sittace couloni* RCHNW. 1881.

Engelsk: Coulon's Macaw. Tysk: Gebirgsara.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner *Ara maracana* meget (F. 2. nr. 17.), men afviger ved at mangle den røde pandeplet og de røde felter på bagryg og bugmidte. Hovedets blå farve er desuden - især på kinderne - af en renere blå og lidt mere bleg farvetone. Spidsen af overnæbbet er hvidlig og det nøgne parti omkring øjnene er ikke så stort, medens næsens omgivelser er mere blottet for fjer end hos *A. maracana.*

Ara couloni har et lidt kraftigere næb end *Ara maracana.*

L. 405, V. 216-220, H. 227-240, N. 42-43, L. 21½-22 mm.

UDBREDELSE: Østlige Peru. Kort, se F. 2. nr. 16.

PETERS angiver, at denne art muligvis kun er en underart af *Ara maracana,* hvilket kræver nøjere undersøgelser. Fuglen har meget sjældent været indført og vides kun at have været i Zoo, Berlin, i 1913.

I 1965 kom et enkelt eksemplar til Aarhus hos Sigurd Christensen.

F. 2. nr. 19.: *Ara nobilis nobilis* (LINNÉ) 1758
BLÅPANDET DVÆRG-ARA, NOBEL ARA — Tavle 40
Nobilis = ædel, fortrinlig.

NOMENKLATUR: *Psittacus nobilis* LINNÉ, Syst. Nat. ed. 10, *1,* 1758, p. 97. (South America = Surinam *ex* Mus. Ad. Frid., Prodr., p. 13). NB.: Iflg. Peters remplacerer denne art *Ara hahni* (SOUANCE) i Sharpe's Hand-List. *Noble Parrot* LATH. 1781. *Psittacus guianensis, part.* KUHL 1820. *Psittacus cumanensis* LICHT. 1823. *Arara macrognathos* SPIX 1824. *Psittacara frontatus* VIG. 1825. *Arara cayana* LESS. 1831. *Sittace nobilis* WAGL. 1832. *Conurus macrognathus* SW. 1837. *Psittacara nobilis* BOURJ. 1837/38. *Conurus nobilis* G. R. GRAY 1845. *?Psittacara cumanensis* BP. 1854. *Macrocercus nobilis* BURM. 1856. *Ara nobilis* SCLAT. 1862. *Arara nobilis* SCHLEG. 1874.

Engelsk: Noble Macaw, Noble Parrot. Tysk: Blaustirn-Arara, Blaustirniger Zwergara. Fransk: Ara noble, Ara pavouane. Øst-Brasilien: Maracana.

F. 2. nr. 19: *A. n. nobilis* //
F. 2. nr. 20: *A. n. hahni* =
F. 2. nr. 21: *A. n. longipennis* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Overside græsgrøn, underside lidt mere gulliggrøn. Pande og en stribe over øjet blå. Håndrodsfjer fra vingebuen og undervingedækfjerene skarlagenrøde. Første håndsving- og første hånddækfjer blålige på yderfanen. De større undervingedækfjer, svingfjer og halefjerenes underside gyldenoliven, svingfjerene mørke på yderfanen. Overnæb hornhvidt med sort spids, undernæbbet hornbrunsort. Den nøgne hud på kinderne hvid. Iris gul, den nøgne øjenring hvid. Fødder brunsorte. 10 hånd- og 10 armsvingfjer.
L. 355-360, V. 188-190, H. 177-180, N. 33-34, L. 17 mm.

Hunnen er oftest lidt mindre end hannen.
UNGE FUGLE: Ingen røde fjer på vingebuen og langs håndrodsfjerene, der er grønne. Kun de mellemstore undervingedækfjer er røde, men måske har helt unge fugle endda helt grønne undervingedækfjer.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien syd for Amazonefloden i staterne Pará, Maranhao, Piauhy og Bahia.

I NATUREN: Tidligere talrigere til stede i hele det centrale Brasilien og ofte nedlagt af rejsende forskere. Nu forekommer den kun i små flokke udenfor yngletiden, men er ikke særlig sky og ses undertiden helt inde i byer, hvor de slår sig ned i kokospalmer. Når de skræmmes op, flygter de under høje skrig, som de iøvrigt altid lader lyde, medens de flyver. Iøvrigt næsten intet berettet om deres liv i naturen.

I FANGENSKAB: Udstillet på »Ornis« i Berlin i 1879 af frk. Hagenbeck og en hr. Müller fra Hamburg. 1896 i Zoo, Berlin, og igen i 1915. En fru Hedvig von Proscheck, Wien, ejede i mange år et par, hvoraf hannen var meget tam, kælen og hengiven. Den var et helt sproggeni, den havde et ordforråd på over 50 ord i mange morsomme sætninger. Parret legede med familiens amazonepapegøjer og et par hundehvalpe og forsøgte flere gange at yngle, men fik aldrig ungerne på piden.

Erik Bagge, København, har siden 1957 haft et meget fint eksemplar.

OPDRÆT: I U. S. A. opnåedes 3 unger, der blev hånd-opmadede hos familien Vance Wright i 1939 og det følgende år fik fuglene igen 3 unger. Hos Mrs. Mercer i Californien har et par fået 2 unger i 1946 og 1 unge i 1947. Senere har disse unger selv ynglet og det gamle par har hos en ny ejer i 1950 atter fået 2 unger.

NB.: *Ara n. nobilis* er ofte tidligere blevet forvekslet med *Ara n. hahni* (F. 2. nr. 20) Den er i Peters' Check-List III p. 184 anvendte nomenklatur og navnlig de to fodnoter forekommer os at give yderligere muligheder for forveksling af de to arter. Vi foretrækker derfor i dette tilfælde ikke at følge Peters, men at benævne de to former således:

Den *største, sydligst levende art* med *lyst overnæb, Ara nobilis nobilis (Psittacus cumanensis)*, = Blåpandet Dværg-Ara, medens
den *mindre, nordligst forekommende art* med *helt sort næb, Ara nobilis hahni (Psittacara hahni)*, = Hahns Dværg-Ara. Dette er nemlig mest i overensstemmelse med de ældste beskrivelser af fuglene og med deres rette nomenklatur.

Tam *Ara nobilis* behandlet og transporteret rigtigt af frk. Bagge

F. 2. nr. 20.: *Ara nobilis hahni* (SOUANCÉ) 1856

HAHNS DVÆRG-ARA - Nordlig Blåpandet Dværg-Ara — Tavle 40

Hahni, Souancé opkaldte fuglen efter den tyske ornitolog *Hahn,* som allerede i 1822 afbildede *A. n. hahni* uden dog at adskille den fra *A. n. nobilis.*

NOMENKLATUR: *Psittacara hahni* SOUANCÉ, Rev. et Mag. de Zool. 1856 p. 58. *Psittacus nobilis* HAHN (nec Linné) 1822. *Pavouane Parrakeet, var. A.* LATH. 1822. *Conurus nobilis* CAB. 1848. *Conurus Hahni* G. R. GRAY 1859. *Arara hahni* SCHLEG. 1864. *Sittace hahni* FINSCH 1867. *Conurus cyanothrix* NATT. 1867. *Ara hahni* SCLAT. 1872.

Engelsk: Hahn's Macaw. Tysk: Hahns Arara. Fransk: Ara de Hahn. Guiana: »Keih-keih«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner meget *Ara nobilis nobilis* (F. 2. nr. 19.) med undtagelse af, at *A. n. hahni* har helt sort næb og er lidt mindre. Undertiden har *A. n. hahni* også nogle få røde fjer på lårene. 10 hånd- og 10 armsvingfjer.

L. 320-330, V. 162-170, H. 145-150, N. 30-30½, L. 26 mm.

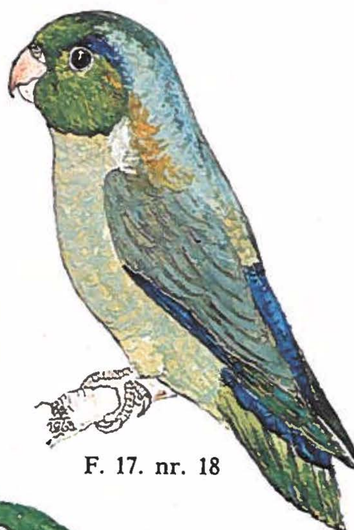
UDBREDELSE: Venezuela, Guiana-staterne og Trinidad, samt nordlige del af Brasilien til Amazonefloden. Kort, se F. 2. nr. 19.

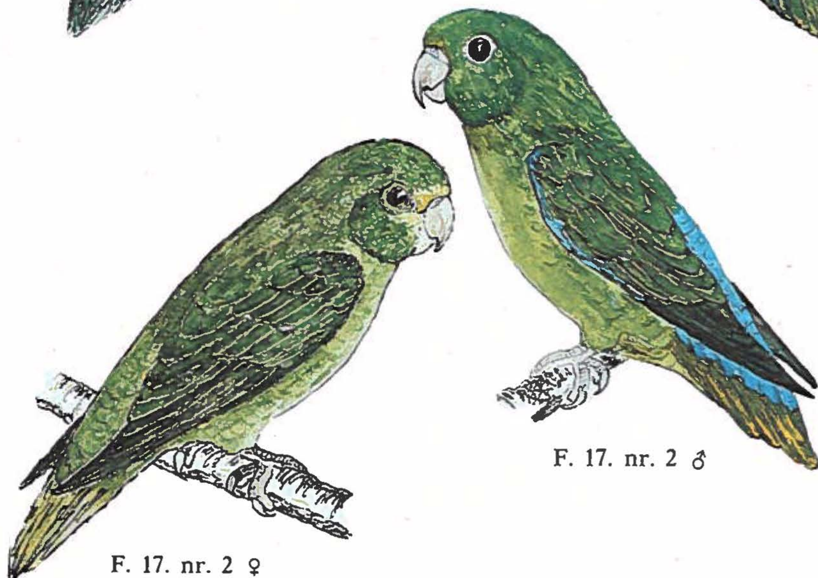
I NATUREN: Denne art repræsenterer *Ara n. nobilis* (F. 2. nr. 19.) i det nordlige Syd-Amerika og er ikke væsensforskellig fra denne. Dog synes Hahns Dværg-Ara at foretrækker savannerne fremfor mere skovbevokset landskab og den er observeret i ret store flokke i frugttræer på stepperne. Allerede Schomburgk opdagede dens rede i hule træer i nærheden af Piraras og konstaterede, at den lagde 3-4 æg.

I FANGENSKAB: 1872 fandtes et par i Zoo, London, 1884, 1897 og atter i 1915 var den i Zoo, Berlin, senere har den af og til været i handelen, senest er den importeret i adskillige eksemplarer til Danmark i 1963.

Souancé har æren for at have sondret mellem de to former af Blåpandet Dværg Ara. skønt Hahn allerede i 1822 i sit værk »Vögeln aus Asien, Afrika etc.« bragte en illustration af en fugl, som tydeligt gengiver Hahns Dværg-Ara, men som fejlagtigt er betegnet som *Sittace nobilis* LINNÉ. Se iøvrigt bemærkningen under den foregående art.

F. 17. nr. 19

F. 17. nr. 18

F. 17. nr. 2 ♂

F. 17. nr. 2 ♀

F. 17. nr. 19.: *Forpus coelestis xanthops* F. 17. nr. 18.: *Forpus coelestis coelestis*
F. 17. nr. 2.: *Forpus cyanopygius cyanopygius* ♂ og ♀

F. 2. nr. 21.: *Ara nobilis longipennis* (NEUMANN) 1931
LANGVINGET NOBEL-ARA

Longipennis, af longe = lang, og pennis = fjer, vingefjer.

NOMENKLATUR: *Diopsitta (sic) nobilis longipennis* NEUMANN, Mitt. Zool. Mus. Berlin, *17*, 1931, p. 441. (Rio Sao Miguel, northwest of Forte, Goyaz.)

Engelsk: Long-winged Macaw, Neumann's Macaw.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: I fjerdragtens farver ligner den fuldstændig *D. n. cumanensis*, som LICHTENSTEIN i 1823 beskrev efter et eksemplar fra Syd-Para, men fuglen er betydeligt større.

Dens vingemål er 190–200 mm og halens længde er 175–190 mm imod henholdsvis 170-186 mm og 159-170 mm hos *D. n. cumanensis*. Selv de mindste af de kendte eksemplarer af *D. n. longipennis* er altså større end de største eksemplarer af *D. n. cumanensis*

UDBREDELSE: Brasilien i staterne Goyaz og Matto Grosso, og fugle fra Espiritò Santo og Sao Paulo hører måske også til denne form. Kort, se F. 2. nr. 19.

Type-eksemplaret – en ♀ fra Sao Miguel nordvest for Forte – blev opdaget den 9. februar 1930 af José Blaser og findes nu i en samling, der tilhører Fyrst Takatsukasa i Tokio.

Der er undersøgt 9 eksemplarer fra Rio Sao Miguel og 4 eksemplarer fra Saula Theresa; de er sammenlignet med 6 eksemplarer af *A. n. cumanensis* og 6 andre eksemplarer af samme form. *D. n. nobilis*, der iflg. HELLMAYR er = *A. hahni* (SOUANCÉ), (se Publ. Field Mus., vol. XII, nr. 18, 1920) har alle mindre mål, vingemålet angives f. eks. til 150–175 mm.

3.
SLÆGT
(Aratinga)

KILEHALEPARAKITTERNE

Kilehalerne, Aratinga-slægten, var forhen meget mere omfattende end nu, idet man også i flæng havde anbragt Conurerne (Pyrrhura) F. 10., Nandaya-parakitten F. 4., Højlandsparakitten F. 5. og Carolinaparakitten F. 6. i denne slægt. Aratinga-slægten omfatter nu 44 arter, der alle lever i Mellem- eller Syd-Amerika eller på meget nærliggende øer.

Kilehaleparakitterne er middelstore, slanke fugle med et forholdsvis stort hoved og et meget kraftigt, som regel bredt næb; overnæbbet med en varieret stor eller lille tandudskæring og med små, runde næsebor i en smal vokshud, undernæbbet bredt, fladt, lige afskåret fortil, gråt til sort farvet. Kinderne er befjerede, men som regel har arterne en bred, nøgen øjenring. Vingerne er ret spidse og som regel lige så lange som halen, de når et stykke ud over haleroden. Halen er jævnt aftrappet med nogenlunde lige afstande mellem spidserne af de seks par halefjer; håndsvingfjerene er ret lange i forhold til armsvingfjerene. De fleste af arterne er grønne med forskellige aftegninger; kønnene er ens af udseende.

I naturen består ernæringen af frugter, frø og insekter og reden er som regel anbragt i træers hulheder. Fuglene er udprægede gnavere og kan på kort tid gnave store huller selv i friskt træ. De klatrer behændigt og flyver godt, men opholder sig meget nødigt på jorden og kommer der ikke, hvis det kan undgås. Under beskyttede forhold må deres føde derfor anbringes ophængt, frugter f. eks. på et søm og frø enten på en stander med en vandret plade, hvorpå der kan sættes et fad, eller på en hylde. Det fritstående bord laver man lettest af et cementrør, hvorpå man lægger en cementflise, så undgår man også besøg af mus i frøet.

Foruden i størrelsen afviger kilehaleparakitterne fra de foregående arter, F. 1. og F. 2. bl. a. også derved, at medens araerne ynder at støtte på hele mellemfoden og hælen (løbet) på en så tyk grenstamme som muligt, så sidder Aratinga-arterne mere frit på underlaget (pind eller gren).

Ulempen ved nogle af disse fugle er deres gennemtrængende og ofte vedholdende skrigen, der dog også ofte aftager meget med tiltagende fortrolighed.

F. 3. nr. 1.: *Aratinga acuticaudata neoxena* (CORY) 1909
VENEZUELA BLÅPANDET KILEHALEPARAKIT

Aratinga = aralignende (tingo = farvet).
Acuticaudata, af acuto = tilspidset, og cauda = hale.
Neoxena, af neo = ny, og xenos = hidtil ukendt.

NOMENKLATUR: *Conurus neoxenus* CORY, Field Mus. Nat. Hist. Publ., Orn. Ser. *1*, 1909, p. 243. (Boca del Rio, Margarita Island, Venezuela).

Engelsk: Margarita, or Venezuelan Blue-crowned Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Generelt grøn; farven mest klar på kinder og tøjler, lysest på undersiden. Pande og forreste del af hovedet over øjet, men også omkring de to trediedele af issen blå i en mørk og trist nuance. Mindre undervingedækfjer grønne, de store olivengule; vingefjerene grønne med sorte skafter; størstedelen af deres inderfane olivengul fra basis i de tre fjerdedele af fjerens længde, resten grumset brun. Den 4., 5. og 6. håndsvingfjer med mørk spids (i fra en fjerdedel til halvdelen af fjerens længde) og med blåt skær i spidsen. Inderfanens underside olivengul; de yderste fjer kantet med mørkebrunt ved spidsen på oversiden. De to midterste halefjer grønne med mørke skafter, resten af halefjerene med en stor del af inderfanen dyb rød, medens deres yderfane og spids er grøn; halefjerenes underside er tilsvarende henholdsvis gyldenoliven og lys rød. Over- og undernæb lyse, undernæbbet dog mørkt ved kanterne.

L. 330, V. 183, H. 178, L. 14, N. 29 mm.

A. a. neoxena er sikkert en afart af *Conurus hæmorrhous* fra Brasilien (F. 3. nr. 2.), men afviger især ved sin mørkere grønne fjerfarve, ved vingemærket og ved den blå farves udbredelse i hovedet.

F. 3. nr. 1: *A. a. neoxena* //
F. 3. nr. 2: *A. a. haemorrhous* =
F. 3 nr. 3: *A. a. acuticaudata* ||

UDBREDELSE: Nordlige og østlige Venezuela; Britisk Guiana?

I begyndelsen af dette århundrede blev denne form også fundet på øen Margarita, nord for Venezuelas kyst i det karibiske hav, hvor dens tilstedeværelse bl. a. er konstateret i kaktuslandskaber på øens sydlige centrale del.

Der er dog ikke berettet ret meget om dens liv i naturen og det er en af de arter, som sjældent importeres til Europa.

F. 3. nr. 2.: *Aratinga acuticaudata haemorrhous* SPIX 1824
BLÅPANDET PARAKIT (Kilehaleparakit) — Tavle 46

Haemorrhous, af haima = blod, og rhous = flydende; flydende med blod.

NOMENKLATUR: *Aratinga haemorrhous* SPIX, Av. Bras., *1*, 1824, p. 29, pl. 13. (Campo Alefre, Bahia.) *?Psittacus nobilis* SCOP. 1769. *Sittace acuticaudata* WAGL. 1832. *Psittacara caeruleofrontata BOURJ.* 1837/38. *Psittacus guarouba* HAHN 1822. *Aratinga luteus sive guarouba* SPIX 1824. *Aratinga solstitialis* STEPH. 1826. *Aratinga guarouba* STEPH. 1826. *Conurus solsticialis, part.* LESS. 1831. *Sittace solstitialis* WAGL. 1832. *Psittacaria solstitialis* SCHOMB. 1841. *Conurus solstitialis* G. R. GRAY 1845. *?Conurus luteus* SCLAT. 1862. *Conurus maculatus* CASS. 1864.

Engelsk: Blue-crowned Conure, Blue-headed Parrot. Tysk: Blaustirnsittich, Blaustirnige Keilschwanzsittich. Fransk: Perruche Button bleu.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Generelt græsgrøn, kroppens underside næsten umærkeligt lysere. Ligner *A. a. acuticaudata* (F. 3. nr. 3.), men afviger ved at have blålig pande og isse, grønne kinder og en i det hele taget mere lys fjerdragt. Svingfjerene olivengule på inderfanen, med sortagtige sømme i spidsen; deres og de største undervingedækfjers underside er olivengul. De to midterste halefjer helt grønne på oversiden og bleggule på undersiden; de øvrige halefjer grønne, men kobberrøde på inderfanen, dog ikke helt ud i spidsen, deres underside har samme farve, men i en mindre livlig nuance. Næbbet smudsighvidt, mod basis noget hornbrunligt. Fødder smudsigt kødfarvede. Iris gulbrun til orange, nøgne øjenring hvidligt kødfarvet. Kønnene helt ens af udseende.

L. 330-360, V. 180-215, H. Længste halefjer 166-183, yderste halefjer 89-96, N. 28, L. 15 mm.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien i staterne Piauhy og Bahia. Kort, se F. 3. nr. 1.

I NATUREN: Om denne arts naturliv er der næsten intet berettet. Den er observeret i maj måned i små flokke i nærheden af byen Kujaba og i juli måned ved floden Dos Flechas, men der er kun nedlagt ganske få eksemplarer og den er meget sjælden i museernes samlinger.

IMPORT: I 1864 første gang i Zoo, London, og 1877 i Zoo, Hamburg, 1948 i Antwerpen Zoo. På Zool. Mus. i København findes et skind, 21. 10. 1957 fra Venezuela. Har kun været i handelen i ganske få eksemplarer. I 1904 skal et par have lagt æg i Zoo i Frankfurt a/M.

I FANGENSKAB: Skønt kun meget sjældent indført har arten dog været hos en privat liebhaver, ministerialsekretær Schmalz i Wien, som har berettet en del om dette virkelige par. I begyndelsen var fuglene meget sky, men de blev hurtigt fortrolige og hannen blev endog usædvanlig tam grundet på ejerens omhyggelige pleje af dens betændte bidsår. De var også først ubehagelige skrigere, men blev hurtigt afvænnet og fik lov til at flyve frit i stuerne. Fuglene overholdt nøje en bestemt husorden, havde faste spisepladser, faste spisetider o. s. v. og lærte hurtigt - uden at dette var tilsigtet - at sige nogle ord. Hunnen opførte sig ganske som hannen, var måske lidt mere tilbageholdende, men iøvrigt lige så tam og lærenem. Lagde to æg (hvoraf det sidste var uden skal), fik læggenød, blev dog hurtigt rask, men gjorde ikke oftere forsøg på at yngle. Schmalz fik yderligere 3 eksemplarer, hvoraf de to udgjorde et rigtigt par, som dog ikke gjorde forsøg på at yngle, men det må anses for yderst bemærkelsesværdigt, at denne liebhaver nåede at erhverve 5 eksemplarer af denne sjældne fugl.

F. 3. nr. 3.: *Aratinga acuticaudata acuticaudata* (VIEILLOT) 1817
BLÅKINDET KILEHALEPARAKIT — Tavle 46

Acuticaudata, af acutus = tilspidset, og caudata = med hale.

NOMENKLATUR: *Psittacus acuticaudatus* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., 25, 1817 (1818), p. 369. (Paraguay in lat. 24° S., *ex* Azara no. 278) *Maracana cabeza azulada* AZARA 1802. *Maracana á téte bleue* AZARA 1809. *Blue-crowned Macaw* LATHAM 1822. *Conurus acuticaudatus* G. R. GRAY 1845. *Psittacara acuticaudata* B. P. 1854. *Evopsitta acuticaudata* SOUANCÉ 1857. *Conurus cyanops* G. R. GRAY 1859. *Conurus fugax* BURM. 1860. *Conurus glaucifrons* LEYBOLD 1873. *Thectocercus acuticaudatus acuticaudatus* (VIEILL.) NAUMBURG 1930.

Engelsk: Sharp-tailed Conure, Blue-crowned Macaw. Tysk: Spitzschwanzsittich, Blauwangensittich, Blauköpfiger Keilschwanzsittich. Fransk: Maracana á téte bleu, Perruche á queue pointue. Native: Loro del palo, Cata manzanera, Maracana de cabeza azul.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; isse, tøjler, kinder og øredækfjer mørkt blå, nogle fjer på baghovedet med purpurbrunlige sømme i spidsen. Brystet hos nogle individer med et svagt blåligt skær, bug og underhaledækfjer undertiden changerende gulgrønt. Vinger og hale ikke mærkbart mørkere. Hånd- og armsvingfjer med bred, matolivengul kant på inderfanen, spidsen med svagt sortagtig søm. Svingfjerenes og de store undervingedækfjers underside mat gråligolivengule. De to midterste halefjers overside grøn, sidehalefjerenes overside ligeledes grøn, men med blodrød inderfane, der dog er grøn i spidsen, fjerenes underside glinsende lysere grøn. Overnæb hornhvidt med sortagtig spids, undernæb horngråsort med hvid spids. Iris rød, nøgen øjenring hvid. Fødder gulligt kødfarvede, kløer hornbrune.
L. 356, V. 195, H. 190, N. 30, L. 17 mm.

UNGE FUGLE: Brun isse med blå fjerspidser, kinder grønne.

UDBREDELSE: Østlige Bolivia i provinserne Santa Cruz og Chuquisaca; vestlige Matto Grosso; Paraguay, Uruguay, nordlige Argentina, sydligst i provinserne La Rioja, San Louis og Pampa. Kort, se F. 3. nr. 1.

I NATUREN: Denne art er ofte blevet forveklet med *A. a. haemorrhous* (F. 3. nr. 2.), men skelnes fra denne ved sit lyse overnæb og altid meget mørke undernæb, samt ved at have et mere udbredt blåt felt på hovedet. I henhold til oplysninger fra den tyske Gran-Chaco-ekspedition findes der dog i grænseområderne mellem de to formers opholdsområder intermediære individer, som bl. a. i hovedsidernes farve tenderer mod *A. a. haemorrhous.*

Blåkindet Kilehaleparakit lever i buskbevoksede landskaber endog ganske nær de store byer, men er sky og så intelligent, at det næsten er umuligt for en mand med en bøsse at komme den på skudhold. Flugten er meget hurtig og foregår under høj skrigen. Fuglen forekommer i flokke på 7-8 individer og er i visse egne ikke ualmindelig.

I FANGENSKAB: Har før 2. Verdenskrig kun været i zoologiske haver i Europa og har hidtil været indført i meget ringe antal; dens ydre er ikke særligt iøjnefaldende, derfor har den tidligere nok været uden større interesse for papegøjeliebhaverne.

F. 3. nr. 4.: *Aratinga guarouba* (GMELIN) 1788

GULDPARAKIT — Tavle 46

Guarouba = »Den gule fugl«, de indfødtes navn til fuglen.

NOMENKLATUR: *Psittacus Guarouba* GMELIN, Syst. Nat., *1*, pt. 2, 1788, p. 320. (No locality = northeastern Brazil, *ex* Marcgrave). *Psittacus brasiliensis lutea* BRISS. 1760. *Brasilian Yellow Parrot* LATH. 1781. *Psittacus luteus* LATH. 1790. *Psittacus chloropterus* VIEILL. 1823. *Aratinga carolinae augustae* SPIX 1824. *Aratinga carolinae* SPIX 1824. *Guarouba lutea* LESS. 1831. *Sittace lutea* WAGL. 1832. *Psittacara guarouba viride-lutea* BOURJ. 1837-38. *Conurus luteus* G. R. GRAY 1845. *Heliopsitta guarouba* BP. 1854. *Aratinga guarouba* BP. Naumannia 1856. *Aratinga luteus* G. R. GRAY 1870. *Conurus guarouba* PELZ. 1871.

Engelsk: Golden Conure, Queen of Bavaria's Conure. Tysk: Goldsittich, Garuba. Fransk: Guarouba jaune. Native: Guará-juba (Para), Imperial of Para (Brasiliens flag: gult og grønt).

F. 3. nr. 4: *A. guarouba* //
F. 3. nr. 5: *A. h. brevipes* =
F. 3. nr. 6: *A. h. brewsteri* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hele kroppen dyb citrongul, også halens underside, såvel som de små og store vingedækfjer. Hånd- og armsvingfjer mørkt græsgrønne, deres inderfaners rodhalvdel mat olivengrønliggul, mod spidsen sortagtig og med en falmet sort kant helt ud i spidsen, fjerskafterne er sorte. Svingfjerenes underside dystert olivengrønliggul, spidsen sortagtig; alle dækfjer har hvide skafter på oversiden. Næb grågulligthvidt, overnæbbet en smule mørkere ved roden. Øjet brunt til mørkt orangerødt og omgivet af smalle, nøgne, hvide ringe. Fødder blåligt kødfarvede til lyst kødrøde, kløerne brune.
♀: Har undertiden enkelte grønne fjer på kroppen.
L. 355-380, V. 215-218, H. 157-160, N. 36, L. 17 mm.
UNGE FUGLE: Den gule farve er iblandet grønt, især på kinder og vingedækfjer (hos helt unge fugle er de bageste dækfjers overside grøn med sort skaft). På et vist alderstrin er baghoved, nakke, bryst og halssider beklædt med en blanding af grønne og gule fjer; på ryg-, bryst- og halssider har mange af fjerene mørke skafter, medens skulderfjerene og de store vingedækfjer er grønne nær skaftet og iøvrigt gule. De sidste armsvingfjer og de øvrige vingedækfjer er grønne med gul kant. Enkelte af halefjerene er delvis grønne med hvidt skaft og de øvrige har sorte skafter.

UDBREDELSE: Nordøstlige Brasilien syd for Amazone-floden fra Rio Xingu til Maranhao og måske til Ceará.

I NATUREN: En statelig fugl, betydeligt større end Karolinaparakitten og derfor ofte af ukyndige antaget for en Ara. Den udmærker sig blandt sine slægtninge ved sine smukke gyldne farver og hører til en af de længst kendte arter, der fra gammel tid har været skattet af de indfødte for fjerfarvens skyld, hvorimod den ikke lærer at tale; dog kan den blive meget tam.

Den er ingen sinde observeret i stort antal og forekommer i mange egne kun på bestemte årstider, da den indfinder sig til visse frugters modningstid; den synes iøvrigt at aftage i antal.

IMPORT: Meget sjældent indført indtil op mod 2. verdenskrig. 1871 og 1880 i Zoo, London, senere også i de zoologiske haver i Paris, Antwerpen og Berlin, ligesom prins Ferdinand af Koburg, den senere konge af Bulgarien, havde et enkelt eksemplar.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock berømmer denne art for dens barbariske skønhed, lærevillighed og lydighed, når den er tilvænnet, samt for dens sjældenhed og bemærker, at den ser »sydamerikansk ud«.

Lord Tavistock beskriver disse fugle som »livlige, legelystne og med en temmelig kraftig stemme. De må nødvendigvis have omhyggelig pleje, nøje beregnet kost, rigelig plads at bevæge sig på og selskab af en artsfælle, samt være i udendørs voliere; hvis blot en enkelt af disse fordringer ikke kan opfyldes, vil de uvægerligt begynde at plukke sig for fjer og i løbet af kort tid blive helt derangerede. Holdt enkeltvis er Guldparakitten sædvanligvis fredelig selv overfor et større selskab af volierefæller,

men parvis er de meget angrebslystne overfor enhver anden art af parakitter. De er ret hårdføre, ikke vanskelige at holde i god kondition og morsomme at betragte, når de nævnte krav er opfyldt. Guldparakitten er komplet uegnet til at blive holdt i - selv det største - bur, så bliver den sørgmodig og holder næppe længe«.

Der er ret store uoverensstemmelser i beretningerne om Guldparakitten. Nogle hævder, at den ikke kan lære at tale, andre det modsatte og Lord Tavistock beretter, at hans Guldparakitter imiterede Barrabandsparakitternes stemme. Nogle hævder, at den er stille og sørgmodig af væsen, andre det modsatte - formentlig et resultat af de mere eller mindre egnede forhold, under hvilke den har været holdt. Nogle forskere hævder, at den er meget sjælden i naturen, andre at den i visse egne forekommer ret almindeligt. I fangenskab er den absolut ikke almindelig, men den har dog været opdrættet nogle gange.

OPDRÆT: Første opdræt 1939 - Dr. Osman Hill, Colombo, Ceylon, 2 unger. England 1939: G. T. Turner, Liverpool, 2 unger hvoraf den ene døde tidligt. 1947: Mrs. Effie Clark, 3 unger, hvoraf den ene døde ca. 1½ måned gammel.

Lord Tavistock havde flere gange opdræt, men ungerne blev ikke i noget tilfælde selvstændige, da de gamle fugle dræbte dem.

Guldparakitten er desuden opdrættet i Frankrig i 1939 og i U. S. A. hos private liebhavere, men ungerne er ikke blevet fuldvoksne. Indtil 28. 8. 1954 levede den kraftige og sværlemmede parakit i Zoo, København, nu findes den skindlagt på Zoologisk Museum.

F. 3. nr. 5.: *Aratinga holochlora brevipes* (LAWRENCE) 1871
SOCORRO-KILEHALEPARAKIT

Brevipes = kortfodet.

NOMENKLATUR: *Conurus holochlorus var. brevipes* »Baird MS«. LAWRENCE, Ann. Lyc. Nat. Hist. N. Y., *10*, 1871, p. 14. (Socorro Island).

Engelsk: Green Parrakeet from the Socorro Island.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Af størrelse og udseende omtrent som *A. h. holochlora* (F. 3. nr. 7.), men med svagere fødder og mere dyb grøn farve på kroppens underside.

L. 317, V. 167, H. 152, N. 29, L. 16 mm.

UDBREDELSE: Socorra-øen i Revilla Gigedo-øgruppen. Kort, se F. 3. nr. 4.

En meget lidt kendt variant af den grønne Guatemala-parakit, som kun er fundet og iagttaget på den største af de ubeboede Revilla-Gigedo-øer. Denne øgruppe består af ialt 5 øer af vulkansk oprindelse og Socorro ligger ca. 600 kilometer vest for Cape Corrientes på den mexikanske stillehavskyst, den besøges normalt kun af sæl- og skildpaddefangere. Socorro-parakitten er observeret i op til omkring 1000 meters højde.

F. 3. nr. 6.: *Aratinga holochlora brewsteri* NELSON 1928
BREWSTERS KILEHALEPARAKIT

Brewsteri, opkaldt af E. W. Nelson til ære for *William Brewster* (1851-1919), amerikansk ornitolog, kendt for sin elegante stil og videnskabelige grundighed. Har udgivet op imod 300 videnskabelige værker, var stifter af *The Nuttall Ornithological Club* (forløberen for A. O. U.) og var bl. m. a. dennes præsident i en årrække.

NOMENKLATUR: *Aratinga holochlora brewsteri* NELSON, Proc. Biol. Soc. Wash., *41*, 1928, p. 154. (Hacienda de San Rafael, Chihuahua, Mexico).

Engelsk: Brewster's Conure, Brewster's green Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner i størrelse og type ganske *A. h. holochlora* (F. 3. nr. 7.) fra det østlige Mexico, dog har den synligt mindre næb og meget lysere og renere farver; den har mindre af det gulgrønne skær både på ryggen og på kroppens underside; desuden har den mørkere isse, der er iblandet mørkere blålige fjer ligesom ryggen. Undersiden af hoved og krop, vingedækfjer og den yderste af de store dækfjer er lyst kromgrønne, oversiden og håndsvingfjerene og halefjerene er mørkere, mere blågrønne end ryggen, hovedsiderne og baghalsen lysere grønne end ryggen; undersiden fra hagen til kroområdet grøn, men bryst og forreste del af bugen blålige; underside af vinger og hale lysere og mere grønlige; yderkanterne af de store vingeslagfjer blålige.

V. 168, H. 134, N. 24,5, L. 16 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra egnen, hvor type-eksemplaret blev fundet, det østlige Sonora i Mexico. Kort, se F. 3. nr. 4.

E. W. Nelson, som har bearbejdet William Brewsters samlinger fra hans rejse - det var i 1880-erne Brewsters samlere fandt en del eksemplarer af denne afvigende form, deriblandt type-eksemplaret, en ♂ den 5. maj 1888, som blev taget af M. Abbott Frazer - har givet ovennævnte beskrivelse.

I NATUREN: Denne sjældne og kun på et meget begrænset område forekommende lokalrace er fortrinsvis iagttaget i bjergene i 4000-6000 fods højde. Den er aldrig observeret udenfor provinserne Sonora, Sinaloa og Chihuahua i det nordlige Mexico og oplysninger om dens levevis, yngleforhold o. s. v. i naturen foreligger ikke.

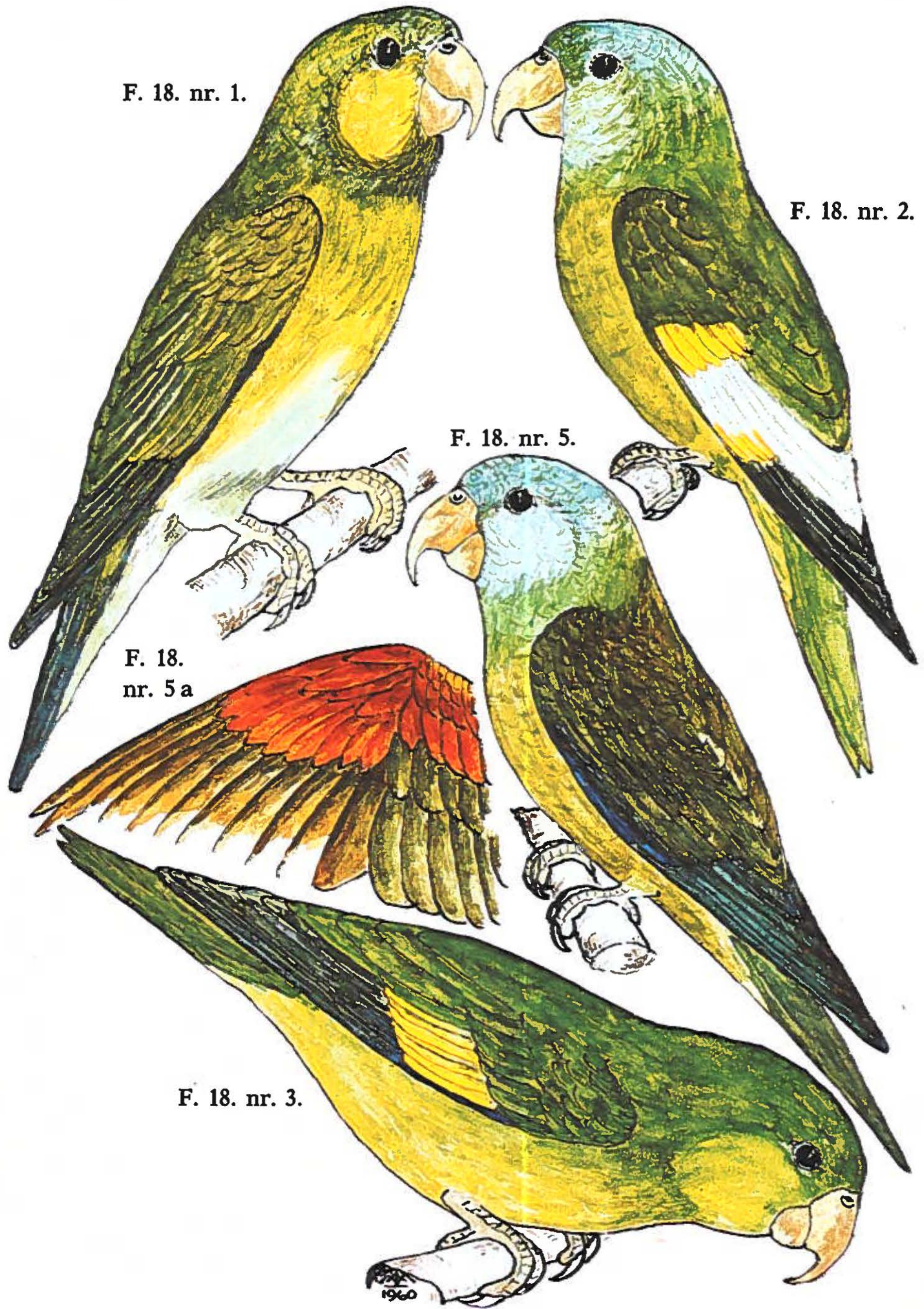

F. 3. nr. 7.: *Aratinga holochlora holochlora* (SCLATER) 1859
MEXIKANSK KILEHALEPARAKIT - Guatemalaparakit — Tavle 46

Holochlora, af holos = helt, aldeles, og chloros = gulgrøn, grønlig.

NOMENKLATUR: *Conurus holochlorus* SCLATER, Ann. and Mag. Nat. Hist. (3), *4*, 1859, p. 224. (Jalapa, Vera Cruz). ?*Psittacus guianensis* LICHT. 1830. *Conurus rubritorquis* SCLATER 1886.

Engelsk: Mexican Conure, Mexican Green Conure. Tysk: Guatemalasittich, Grünsittich, Grüne Keilschwanzsittich. Fransk: Perruche de Mexique. Native: »El Chocoy«.

F. 18. nr. 1.: *Brotogeris tirica* F. 18. nr. 2.: *Brotogeris v. versicolurus*
F. 18. nr. 3.: *Brotogeris v. chiriri* F. 18. nr. 5.: *Brotogeris pyrrhopterus*
F. 18. nr. 5 a: *Brotogeris pyrrhopterus* (undervinge)

F. 3. nr. 7: *A. h. holochlora* //
F. 3. nr. 8: *A. h. rubritorquis* =
F. 3. nr. 9: *A. strenua* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hele kroppen glinsende grøn i en gulliggrøn nuance, undersiden lidt lysere. Fjerdragten er som regel helt uden rødt, men undertiden findes der dog enkelte, spredte gulrøde fjer på strube-, øre- og øjen-områderne. Svingfjerene: På oversiden er de inderste grå, de midterste grønne og de yderste grønne med blåligt skær på yderfanen og blålig spids; på undersiden er de alle oliven til gråligt farvede. De store undervingedækfjer er olivenfarvede, undertiden med rødligt skær. Halefjer: De to midterste er grønne både på over- og undersiden; sidefjerene er på oversiden grønne med grålig inderfane, på undersiden grå til olivenfarvede. Iris brun til gråbrun med rød yderkant, den nøgne, smalle øjenring grå til brunligt kødfarvet. Næbbet gulligt kødfarvet til hvidligt hornfarvet. Fødderne er brunligt kødfarvede.
♂ L. 236-87, V. 160-79, H. 120-34, N. 23½-26½, L. 16-18 mm.
♀ L. 240-88, V. 160-74, H. 115-44, N. 23-25, L. 16-17 mm.

UDBREDELSE: Mexico i staterne Nuevo Leon, Tamaulipas, Vera Cruz, Puebla, San Louis Potosi, Guanajuato, Mexico og Oaxaca.

Guatamalaparakit er det tyske navn til denne parakit, som tidligere måske har været udbredt længere mod syd, men som nu ikke lever i Guatemala. OTTO FINSCH anså den først for en Pavuaparakit i ungedragt (F. 3. nr. 19.), men da to eksemplarer, som fandtes i Londons Zoo fra 1862, i flere år holdt sig uforandrede, måtte Finsch anerkende dem som en selvstændig form.

I NATUREN: Denne temmelig sky fugl ses fortrinsvis i skovenes udkanter, hvor den opholder sig om dagen og hvorfra den i flokke på op til omkring 40 individer foretager udfald til opdyrkede områder. Den kan i løbet af kort tid forårsage store ødelæggelser på majsmarker og er ikke let at holde borte fra markafgrøder, da den bevæger sig kvikt på jorden, den hopper og løber med åbne vinger, men er tillige en af de bedste flyvere. Den er desuden næsten umulig at få øje på i træerne, da den forstår at skjule sin krop bag grenene, så kun det grønne hoved forsigtigt titter frem mellem bladene. Dens skrig er ubehageligt og meget gennemtrængende.

IMPORT: Sjældent indført, 1862 i Zoo, London, og 1895 i Zoo, Berlin.

I FANGENSKAB: Meget sjælden og iflg. Lord Tavistock ikke af nogen større skønhed. Så sky den er i naturen, bliver den dog hurtigt fortrolig i fangenskab og kan blive meget tam og hengiven. Den ynder at sidde på sin herres finger eller opholder sig på hans skulder og den elsker at blive underholdt og kan lære at tale lidt, omend ikke særlig tydeligt. Ynder regn, men bader yderst sjældent, forplejes som beslægtede arter. Hos en fru Kanzler i Göbersdorf blev et eksemplar hurtigt meget tamt og ophørte efterhånden helt med sit ubehagelige skrigeri.

På Zool. Mus. i København findes et eksemplar af en ♂, 1859 fra Guatemala.

F. 3. nr. 8.: *Aratinga holochlora rubritorquis* (SCLATER) 1886
RØDSTRUBET KILEHALEPARAKIT — Tavle 47
Rubritorquis, af ruber = rød, og torquis = snoet ting: krave - rødkravet.

NOMENKLATUR: *Conurus rubritorquis* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1886, (1887), p. 539, pl. 56. (South America or West Indies, error = Central America; type an aviary specimen).

Engelsk: Red-collared or Red-throated Conure. Tysk: Rotkehlsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hele kroppen grøn, smukt glinsende gulgrøn, undersiden lidt lysere, pande, isse og vinger måske lidt mørkere. Hånd- og armsvingfjer med blågrønligt skær på yderfanen, inderfanen bredt gråfarvet næsten ind til fjerens midte; de små undervingedækfjer grønne. Halens overside grøn, de to midterste fjer også grønne på undersiden, sidehalefjerenes inderfane som svingfjerenes, deres underside gulliggrønt broncefarvet. Struben med gulrød, ikke skarpt afgrænset og uregelmæssigt formet halsbåndagtig plet, undertiden også spredte gulrøde fjer på øreområdet. Dunfjerene er mørkegrå over hele fjerdragten. Næbbet lyst kødfarvet med mørk spids; øjet mørkt perlefarvet med gulrød yderste irisrand, den smalle, nøgne øjenring grå; fødderne smudsigt kødfarvede, kløerne mørke.
♂ L. 250-265, V. 156-164, H. 115-125, N. 24½-26, L. 16-17 mm.
♀ L. 257-275, V. 154-162, H. 112-120, N. 23-24½, L. 16½-17½ mm.

UNGE FUGLE: Også de unge fugles dragt ligner de gamle fugles meget, den røde hagetegning er allerede til stede kort efter udflyvningen, dog kun i mindre udstrækning og i fra gul til rødgul farve.

UDBREDELSE: Østlige Guatemala, Salvador, Honduras og nordlige Nicaragua. Kort, se F. 3. nr. 7.

I året 1886 blev denne art beskrevet af Sclater efter en i Londons Zoo levende fugl. Andre lærde bestred dens artsbestandighed, men Godman & Salvin påviste, at arten bestod og at dens hjem var de ovenfor nævnte landområder; utvivlsomt en mutant af *A. h. holochlora* (F. 3. nr. 7.).

I NATUREN: I Nicaragua opholder denne art sig i nåletræsskovene i højder på 1100-1600 m, men i Guatemala viser den sig kun i de tørre lavtliggende områder i Rio Motagua-dalen. Den foretrækker store, sammenhængende skovstrækninger, men besøger ofte majsmarker og kommer derved nær bebyggede områder. Dens flugt er meget hurtig, den flyver højt og ses som regel i flokke på 10-12 fugle. På jorden er den adræt og løber hurtigt, næsten springende med åbne vinger, men den er meget sky og gemmer sig i træernes kroner, så den er vanskelig at få øje på. Lokkestemmen lyder omtrent som »trik-trik-trik«.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa, 1886 var den i Londons Zoo, 1898 i Zoo, Berlin, men den synes ikke at have været i privat eje.

I FANGENSKAB: Iflg. beretninger fra Central-Amerika skal denne fugl kunne blive meget tam og den forplejes, når den - også i sit hjemland ret sjældent - ses i fangenskab hovedsageligt med frisk majs, bananer og æg.

F. 3. nr. 9.: *Aratinga strenua* (RIDGWAY) 1915
PACIFIK KILEHALEPARAKIT
Strenua, af strenuus = rask, ivrig, virksom, dristig, rastløs.

NOMENKLATUR: *Conurus holochlorus strenuus* RIDGWAY, Proc. Biol. Soc. Wash., *28*, 1915, p. 106. (Omotepe, Nicaragua).

Engelsk: Nicaraguan Green or Pacific Conure.

FARVEBESKRIVELSE:
Denne arts farver svarer næsten nøjagtigt til farverne hos Mexikansk Kilehaleparakit (*A. h. holochlora*, F. 3. nr. 7.) fra det østlige Mexico, men fuglen er betydeligt større og har et både længere og kraftigere næb, men også længere ben. Under-

næbbets bredde ved roden er hos *A. strenua* 18½-22 mm, men hos *A. h. holochlora* kun 16½-17½ mm og næbbets dybde er henholdsvis 32 mod 27 mm.

A. strenua's mål er iøvrigt:

♂: L. 292-308, V. 173-178, H. 139-140, N. 28-28½, L. 18½-19½ mm.

♀: L. 285-292, V. 176½-186, H. 137-147, N. 25-29, L. 17-19½ mm.

UDBREDELSE: Bjergskråningerne mod Stillehavskysten i Mexico og Mellem-Amerika fra Oaxaca til Nicaragua. Kort, se F. 3. nr. 7.

I NATUREN: En almindeligt til lokalt rigeligt forekommende fugl, hvis opholdsområder strækker sig fra kystegnene til op i over 2000 meters højde på bjergplateauerne i Mellemamerika. I levevis adskiller den sig ikke fra de beslægtede arter; den har næppe været i fangenskab.

En sammenligning af de to former *A. strenua* og *A. h. rubritorquis* (F. 3. nr. 8.), m. h. t. deres biogeografi, afslører en bemærkelsesværdig forskel. Ifølge de nyeste undersøgelser lever *strenua* i bjergegne i op til 7000 fods højde i Guatemala, men i denne stat viser *rubritorquis* sig kun i lavlandet. I Nicaragua er det modsat. Der er *strenua* en decideret lavlandsfugl og opholder sig kun ved Stillehavskysten, medens *rubritorquis* er almindelig i nåletræsskovene i op til 5000 fods højde. Har dette noget med de to formers lighed i farve at gøre? -- eller er forskellen i størrelse og kraft en mulig årsag til denne mærkværdighed?

F. 3. nr. 10.: *Aratinga finschi* (SALVIN) 1871
FINSCH's KILEHALEPARAKIT — Tavle 47

Finschi, opkaldt efter den berømte Dr. Friedrich Hermann Otto Finsch, se D. 1. nr. 19. - Finsch's Spættepapegøje.

NOMENKLATUR: *Conurus finschi* SALVIN, Ibis, 1871, p. 91, pl. 4. (Bugaba, Chiriqui, Panama).

F. 3. nr. 10: *A. finschi* //
F. 3. nr. 11: *A. w. wagleri* =

Engelsk: Finsch's Conure. Tysk: Finschsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, lidt lysere på kroppens underside. Pande og forreste del af issen rød. Håndrodskanten og yderste undervingedækfjer røde med et orangefarvet skær, fjerene gule ved roden. De store undervingedækfjer gule, nogle af dem dog olivenfarvede ligesom undersiden af svingfjerene og halefjerene. Svingfjerene er iøvrigt mørke i spidsen og på yderfanen. Nogle af lårfjerene røde, de inderste undervingedækfjer grønne. Næb gullighvidt. Fødderne mørkt kødfarvede.

L. 258-291, V. 158½-175½, H. 125-141, N. 24-28, L. 17½-19 mm.

UNG ♂: Nogle få spredte røde fjer på forhovedet. Vingebuen og håndrodskanten grøn, kun de midterste undervingedækfjer er røde, de største er mørkt grumset olivenfarvede, hvilket netop er rester af ungedragten..

Den voksne han ligner Peru-Kilehaleparakitten meget (*A. wagleri frontatus*, F. 3. nr. 13.), men afviger dog ikke blot ved sin mindre størrelse, men specielt derved, at det røde felt på forhovedet ikke når helt hen til øjet, så tøjlerne er røde tæt ved næseborene, men grønne ved øjet.

UDBREDELSE: Tropisk Central-Amerika fra det sydlige Nicaragua til det vestlige Panama. Findes ikke i det vestlige Costa-Rica fra Guanacaste og sydpå.

På ekspeditionen til Chiriqui observerede *Arcé* 3 eksemplarer i nærheden af Bu-

gaba, en landsby vest for David, på den sydlige skråning af vulkanen Chiriqui, de blev sendt til Dr. Finsch i Bremen. Finsch skriver, efter nøje at have studeret denne parakit, at der ingen tvivl er om, at det drejer sig om en ny art, som ligger nær *A. wagleri* (. 3. nr. 11.), men som afviger fra denne ved de ***røde undervingedækfjer***, der hos *A. wagleri* er grønne.

I NATUREN: Som beslægtede arter.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa.

I FANGENSKAB: I 1899 erhvervede en liebhaver i Berlin det eneste eksemplar, som vides indført til Tyskland. Fuglen blev meget tam, klatrede rundt på sin ejer og fulgte ham flyvende overalt. Den lærte at sige nogle ord og den efterlignede menneskelig latter.

F. 3. nr. 11.: *Aratinga wagleri wagleri* (G. R. GRAY) 1845
COLOMBIAPARAKIT - Waglers Kilehaleparakit — Tavle 47

Wagleri, opkaldt efter Dr. Johann Georg Wagler (1800-1832), professor i zoologi ved Münchens universitet, kom af dage i så ung en alder ved et ulykkestilfælde.

NOMENKLATUR: *Conurus wagleri* G. R. GRAY, Gen. Bds., *2*, 1845. (No locality, the type in Brit. Mus. is from Bogota). *Conurus erythrochlorus* HARTL. 1849 & 1850. *Psittacara wagleri* BP. 1854. *Evopsitta wagleri* BP. 1856. *Psittacus gnatho* LICHT. 1867.

Engelsk: Wagler's Conure, Scarlet-fronted Parrakeet, Red-fronted Conure. Tysk: Kolumbiasittich, Waglers Keilschwanzsittich. Fransk: Perruche Wagler.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn, kroppens underside lidt lysere. Pande og isse røde. Øjenomgivelser grønne. Et rødt bånd tværs over struben mangler undertiden eller kun antydet ved enkelte røde fjer, der er gule ved roden. Undertiden findes også enkelte røde fjer andre steder i fjerdragten. Der er intet rødt på kanten af vingerne eller på undervingedækfjerene, som er grønne. De store undervingedækfjer, svingfjerenes og halefjerenes underside er olivenfarvede. Næbbet er gullighvidt, fødderne mørke, iris gul til brun.
L. ca. 355, V. 178, H. 152, N. 27, L. 16½ mm.

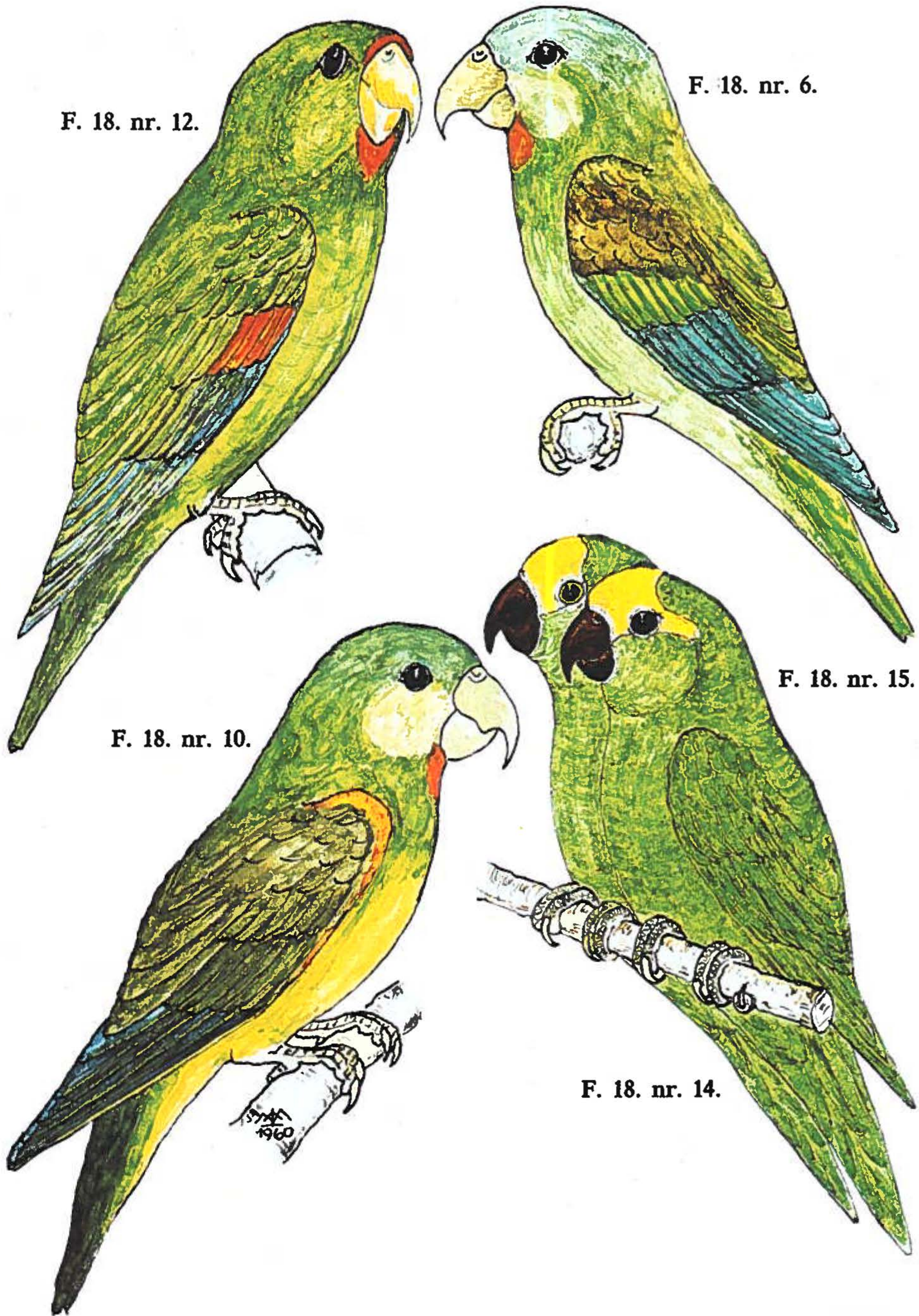
UDBREDELSE: Tropiske zone i Colombia fra Pacific-kysten til Cauca- og Magdalena-dalene og Santa Marta-området, samt det nordlige kystområde i Vest-Venezuela. Kort, se F. 3. nr. 10.

I NATUREN: En vidt udbredt art i den vestlige sydamerikanske tropiske zone, hvor den holder til i skovene, men undertiden også viser sig på marker og i frugtplantager.

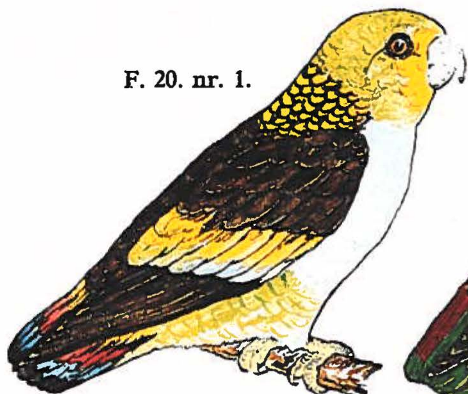
IMPORT: Meget sjældent importeret, fandtes i Zoo, London, i 1873.

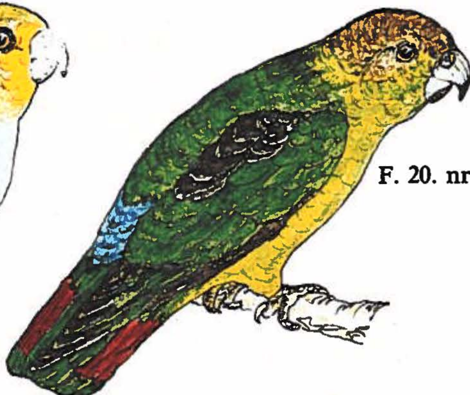
I FANGENSKAB: I 1910 havde en tysk liebhaver et enkelt eksemplar, som i begyndelsen skreg meget ubehageligt, men som ret hurtigt blev fortrolig og til sidst meget tamt. Fuglen skreg da kun når den manglede selskab, den var stækket og løb som en hund både efter sin herre og hans frue, sad på skuldrene, legede med deres fingre, gik med i køkkenet og åd f. eks. rå kartofler, æbler og anden frugt. Den betegnedes som meget intelligent, lærte hurtigt at sige flere ord og foruden den sædvanlige kost for parakitter, yndede den ukogt, tør ris.

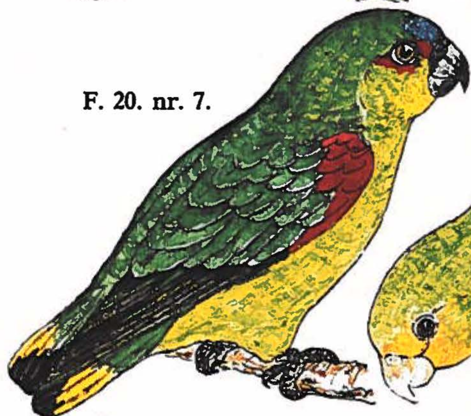
Colombiaparakitten har ikke været opdrættet i fangenskab, men der er opnået bastardopdræt med Jendayaparakitten (F. 3. nr. 25.).

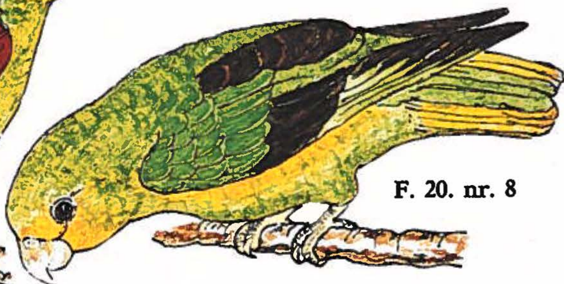

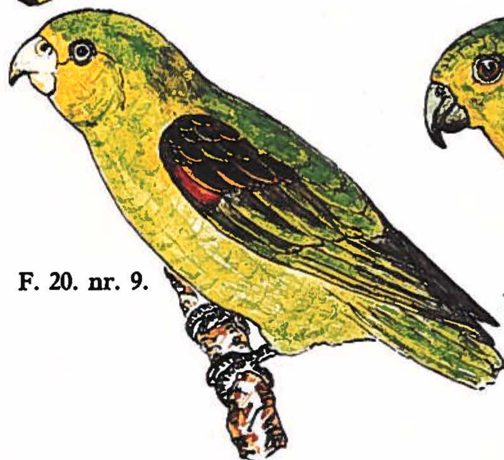
F. 18. nr. 6.: *Brotogeris j. jugularis* F. 18. nr. 10.: *Brotogeris gustavi* F. 18. nr. 12.: *Brotogeris chrysopterus tuipara* F. 18. nr. 14.: *Brotogeris st:thoma st:thoma* F. 18. nr. 15.: *Brotogeris st:thoma takatsukasae*

F. 20. nr. 1.: *Touit batavica* F. 20. nr. 2.: *Touit purpurata purpurata*
F. 20. nr. 7.: *Touit d. dilectissima* F. 20. nr. 8.: *Touit surda*
F. 20. nr. 9.: *Touit stictoptera* F. 19. nr. 1.: *Nannopsittaca panychlora*

F. 3. nr. 12.: *Aratinga wagleri transilis* PETERS 1927
PETERS' KILEHALEPARAKIT

Transilis = springer over, springer forbi.

NOMENKLATUR: *Aratinga wagleri transilis* PETERS, Proc. New Engl. Zoöl. Cl., *9*, 1927, p. 11. (Cuchivano, Venezuela).

Engelsk: Peter's Conure.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner Colombiaparakitten (F. 3. nr. 11.) og er som denne grøn med rød pande og isse. Nederste del af kinderne er rødplettede og lårene er røde.

L. 330-350 mm.

UDBREDELSE: Paria-halvøen i det nordøstlige Venezuela.

I NATUREN: Denne form repræsenterer Colombiaparakitten øst for Andesbjergene, hvor den lever i de tropiske og subtropiske zoners skove. Den forekommer dog hovedsageligt på Paria-halvøen, som afgrænser Paria-golfen, havbugten mellem øen Trinidad og fastlandet på bugtens nordlige side.

I alt væsentligt som Colombiaparakitten.

F. 3. nr. 12: *A. w. transilis* //
F. 3. nr. 13.: *A. w. frontata* =
F. 3. nr. 14: *A. w. minor* ||

F. 3. nr. 13.: *Aratinga wagleri frontata* (CABANIS) 1846
MANTA KILEHALEPARAKIT, Peru- eller Rødpandet Kilehaleparakit
Tavle 48

Frontata = med iøjnefaldende forhoved.

NOMENKLATUR: *Conurus frontatus* CABANIS, in Tschudi's Fauna Peruana, 1846, Orn., p. 272, note. (Western slopes of the Cordilleras of Peru). *?Arara prasina* LESS. 1844. *Evopsitta frontata* BP. 1856. *Conurus rubrifrons* Natt. MS. in Mus. Vindob.

Engelsk: Cordilleras Conure, Red-fronted Conure. Tysk: Perusittich, Mantasittich, Rotstirnsittich. Fransk: Perruche perouvienne.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn med lysere kropunderside, fjerene med sorte skafter. Panden op til issen, tøjler, vingebue, vingekant, nederste del af håndrodskanten og lår skarlagenrøde. Store undervingedækfjer, svingfjer og halefjer olivenfarvede, svingfjerene mørke mod spidsen. Halens overside grøn, de to midterste halefjer med blåt skær mod spidsen. Øjet gulligt; næb gullighvidt eller hvidligt hornfarvet; fødder brunligt horngrå.

L. ca. 395, V. 210, H. 205, N. 30, L. 18 mm.

UDBREDELSE: Vestlige Ecuador og vestlige Peru, sydpå til Lima. Kort, se F. 3. nr. 12.

En virkelig sjælden art, som kun er fundet i et enkelt eksemplar af en amerikansk ekspedition, som i mange måneder undersøgte dens opholdsområde. Dette eksemplar blev taget i ca. 1400 meters højde i den subtropiske zone og havde intet rødt på vingerne, men 2 røde fjer på skulderpartiet og en rød fjer på lårene.

I 1902 havde V. Wiese et eksemplar og skrev i »Gefiederte Welt«, at det var van-

skeligt at skaffe et par, samt at fuglen i opførsel ikke adskilte sig fra Nandayaparakitten, heller ikke hvad skrigeri og gnaven i alt træværk angik.
I 1915 fandtes et eksemplar i Zoo, Berlin.

F. 3. nr. 14.: *Aratinga wagleri minor* CARRIKER 1933
CARRIKERS KILEHALEPARAKIT

Minor = mindre, forholdsvis lille, underordnet, lavere, ringere.

NOMENKLATUR: *Aratinga frontata minor* CARRIKER, Proc. Acad. Nat. Sci. Phila., 85, 1933, p. 3. (Soquian, 8000ft, Maranon Valley, Dept. Libertad, Peru).

Engelsk: Carriker's Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *A. w. frontata* (F. 3. nr. 13.), men afviger fra denne ved at have kortere vinger og hale og et mindre næb. Farven på kroppens over- og underside er afgjort mørkere grøn og mangler det broncegule skær eller anstrøg, der er så iøjnefaldende hos *A. w. frontata*. Desuden har den næsten dobbelt så store røde sokker (lår), der dog virker noget lysere i farven, da hver enkelt fjer er kantet med lysegult i spidsen.

Indskæringen i overnæbbet er mere afrundet og med en mindre vinkel.

♂: Vinge 204, Hale 187, Næblængde fra næsebor til overnæbbets spids 28, Næbhøjde fra undernæbbets bund til overnæbbets ryg ved vokshuden 31 mm.

Til sammenligning kan nævnes, at målene på 7 eksemplarer af *A. w. frontata* udgjorde: V. 211-228 (gennemsnit 221), H. 205-212 (209), Næblængde 29-32 (30,9) og Næbhøjde 33-37 (35,2) mm.

UDBREDELSE: Øvre Maranon-dal i det nordlige centrale Peru. Kort, se F. 3. nr. 12.

M. A. Carriker jun. skriver i »Nye fugle fra Peru«, 1932, og takker i forordet bl. a. Herbert Friedman og James Lee Peters for hjælp, efter at han i 3 måneder har rejst i Peru for Academy of Naturel Sciences:

»Denne form erstatter *A. w. frontata* i kystdalen ved øvre Maranon. Den var talrigt forekommende i bunden af dalen i 4500 fods højde ved Chagual og blev observeret i en højde af 9000 fod på Soquian. Serien på de 7 skind af *A. w. frontata*, med hvilken *A. w. minor* blev sammenlignet, var alle meget ens i farve. Nogle var temmelig slidte, andre i ganske frisk fjerdragt, men dette influerede ikke på farverne. Variationen i størrelse skyldes antagelig alder, men det mindste skind af *A. w. frontata* er meget større end *A. w. minor-eksemplaret*«.

F. 3. nr. 15.: *Aratinga mitrata mitrata* (TSCHUDI) 1844
MITRATA KILEHALEPARAKIT, Rødmasket Kilehaleparakit — Tavle 49

Mitrata = med hovedsmykke (Pavens spidshue er en mitra).

NOMENKLATUR: *Conurus mitratus* TSCHUDI, Arch. f. Naturgesch., *10.* Bd. 1., 1844, p. 304. (Peru; Chanchamayo Valley suggested by Zimmer, Field Mus. Nat. Hist. Publ., Zool. Ser., *17*, 1930, p. 263). *Psittacara mitrata* BP. 1854. *Evopsitta mitrata* BP. 1856. *Conurus hilaris* BURM. 1860. *Evopsitta hilaris* G. R. GRAY 1820.

Engelsk: Mitred Conure. Tysk: Rotmaskensittich.

F. 3. nr. 15: *A. m. mitrata* //
F. 3. nr. 16: *A. m. alticola* =
F. 3. nr. 17: *A. erythrogenys* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; pande mørk rød; forreste del af isse, tøjler, smal stribe rundt om øjet, en mere eller mindre udbredt del af kinderne og undertiden også nogle af øredækfjerene skarlagenrøde. Nogle individer har tillige spredte røde fjer på hoved, hals, hage, vingebuen, overhaledækfjerene, lårene og kroppens underside. Hånd- og armsvingfjerenes inderfane fra roden, men ikke helt ud i spidsen gråligsorte med olivengule kanter. Vingekanten og de små undervingedækfjer grønne; de store undervingedækfjer, svingfjerene og halefjerene blegt olivengrønliggule på undersiden. Hele kroppens underside svagt lysegrønlig, på bugen og på bagkroppen dog med enkelte røde fjer. Yderste vingefjer har undertiden et blåligt skær på yderfanen. Næbbet gullighvidt. Øjet lyst brunt til orangegult med grålig indre ring. Fødderne gulligbrune.
L. ca. 380, V. 195-203, H. 183, N. 33, L. 15 mm.
♀: I det væsentlige som hannen, men som regel lidt mindre.
UNGE FUGLE: Panden er rød, tøjlerne også røde, men den røde farve når ikke rundt om øjet og viser sig sidst under dette. Enkelte røde fjer på halsen.

UDBREDELSE: Subtropiske zone i det centrale Peru øst for Andes, sydpå gennem Midt-Bolivia til Vest-Argentina i provinserne La Rioja og Tucuman.

Dr. Burmeisters møde med denne parakit fandt sted nær Tucuman, hvor han konstaterede, at den var almindelig, især om vinteren; han bestemte den som en ny art og kaldte den *Conurus hilaris* i 1860, men opdagede senere, at den var identisk med *Conurus mitrata.*

I NATUREN: Kun meget lidt er berettet om disse fugles liv i naturen, men det vides, at de mest opholder sig i bjergskovene, der hovedsageligt består af Cinchonatræer, der har store akselblade og mange små, rigt forgrenede blomsterstande og af hvis bark man udvinder kinin. (Deraf navnet kinabark, som intet har med Kina at gøre, men er en forvrængning af Cinchona. Dette navn er givet denne træslægt efter Vicekongen af Peru's hustru, hertuginde de Chinchon, der var blevet helbredt af barken).

I FANGENSKAB: Lord Tavistock oplyser, at fuglen meget sjældent er importeret, men den skal være lærevillig, meget højrøstet og kunne lære at tale ganske godt.

Zoologisk Museum i København har 7 ♂♂ og 5 ♀♀ af denne art, skænket af Dr. Bøje Benzon 1929-1930. De er alle fra Tucuman, varierer noget, men er alle typiske.

F. 3. nr. 16.: *Aratinga mitrata alticola* CHAPMAN 1921
CHAPMANS BJERG-KILEHALEPARAKIT
Alticola, af altus = høj, højt, og cola = beboer, altså bjergbeboer.

NOMENKLATUR: Aratinga mitrata alticola CHAPMAN, Bull. U. S. Nat. Mus., no. 117, 1921, p. 62. (Cuzco, 11000 feet, Peru).

Engelsk: Chapman's mitred Conure.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *A. m. mitrata* (F. 3. nr. 15.), men afviger fra denne ved sin generelt mørkere grønne farve, der har mindre indhold af gult. Kroppens underside syner mere blågrøn eller søgrøn. Pandebåndet er smallere, kinder og hovedsider har færre røde fjer *og der er* intet rødt på lårene.

UDBREDELSE: Den temperede zone i det centrale Peru i området omkring Cuzco. Kort, se F. 3. nr. 15.

Type-eksemplaret (♂) er fra Peru og Chapman har sammenlignet dette og 2 ♀♀ fra samme lokalitet med en serie på 16 eksemplarer af *A. m. mitrata* fra forskellige egne af den subtropiske zone i Peru og Bolivia, hvor de er taget i højder fra 3600-8200 fod. Der blev hos disse 16 eksemplarer ikke påvist andre variationer, end sådanne som kunne skyldes aldersforskelle og Peru-eksemplarerne afveg ikke væsentligt fra fuglene fra Bolivia.

Derimod var der tydelig forskel på *A. m. alticola* og *A. m. mitrata*, selv om disse fugles opholdsområders afstand fra hinanden næppe var mere end 500 miles.

Intet af de 3 eksemplarer af *A. m. alticola* havde rødt på lårene, de røde fjer var begrænset til det smalle pandebånd og ganske få fjer på hovedsiderne. Den fra *A. m. mitrata's* afvigende grønne farve var konstant på alle 3 *A. m. alticola-eksemplarer.*

F. 3. nr. 17.: *Aratinga erythrogenys* (LESSON) 1844
RØDHOVEDET KILEHALEPARAKIT — Tavle 48

Erythrogenys = rødkindet.

NOMENKLATUR: *Psittacara (Psittacus) Erythrogenys* LESSON, Echo du Monde Savant, *11*, no. 34, 1844, col. 486. (Gayaquil). *Conurus rubrolarvatus* MASS. & SOUANCÉ 1854. *Psittacara rubrilarvata* BP. 1854. *Psittacara erythrogenys* SOUANCÉ 1856. *Evopsitta erythrogenys* BP. 1856. *Conurus erythrogenys* G. R. GRAY 1859. *Conurus rubrolarvatus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-headed Conure, Red-masked Conure. Tysk: Guajaquilsittich, Rot- oder Scharlachkopfsittich. Fransk: Perruche á tete d'ecarlate.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn, kroppens underside lidt blegere; næsten hele hovedet, inclusive kinder, øjenomgivelserne og hagen røde. Vingebuen, vingekanten, håndrodskanten, undervingedækfjer og lår også røde. De store undervingedækfjer, svingfjerene og halefjerene olivenfarvede på undersiden, svingfjerenes yderfane og spids mørke. Næb gullighvidt. De nøgne øjenomgivelser blegt gule. Iris gul.
L. 345, V. 175, H. 173, N. 26, L. 16½ mm.
♀: Som hannen, men ofte lidt mindre.

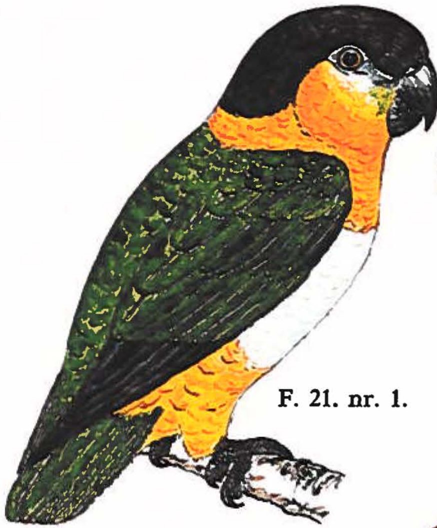
UNGE FUGLE: Det røde på hovedet meget mindre udbredt end hos voksne fugle, oftest begrænset til forhovedet og nogle få røde fjer på kinderne. På vingerne er det røde begrænset til nogle få røde fjer langs vingekanten, medens midten af vingens underside har nogle få røde stænk.

UDBREDELSE: De tørre tropiske zoner af det sydvestlige Ecuador og det nordvestlige Peru. Kort, se F. 3. nr. 15.

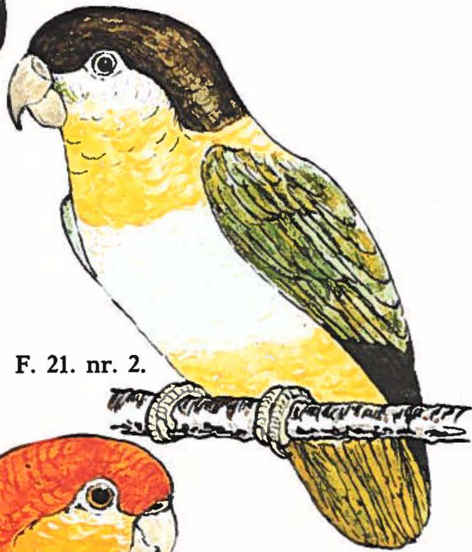
I NATUREN: En ret almindeligt forekommende fugl i opholdsområderne. Den bebor kun kystegnene vest for Andesbjergene og adskiller sig i levevis ikke fra de fleste af de beslægtede arter. Den beskrives dog som sky og ret vanskelig at komme på nært hold, men så støjende, at man aldrig er i tvivl om det, når den er i nærheden.

IMPORT: Allerede i Zoo, London, i 1854, men langtfra almindeligt indført.

I FANGENSKAB: Et typisk medlem af de sydamerikanske parakitters store gruppe af intelligente, legeglade og livlige fugle, der kan blive meget hengivne, når de blot får lejlighed til at bevæge sig tilstrækkeligt og

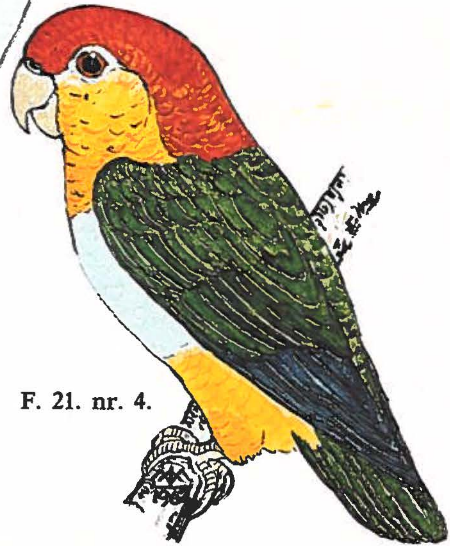
F. 21. nr. 1.

F. 21. nr. 2.

F. 21. nr. 3.

F. 21. nr. 4.

F. 21. nr. 1.: *Pionites m. melanocephala* F. 21. nr. 2.: *Pionites m. pallida*
F. 21. nr. 3.: *Pionites l. leucogaster* F. 21. nr. 4.: *Pionites xanthomeria*

beskæftige sig med at gnave i træ eller andre bløde stoffer og vænnes til, at deres ejer også beskæftiger sig med dem. De vil udfolde sig helt anderledes i en voliere end i et bur, og de er så hårdføre, at de kan overvintres udendørs, hvis de blot selv kan søge indendørs, når de foretrækker det.

De yngler normalt let under beskyttede forhold og ynder en rummelig redekasse eller en hul træstamme både som rede og som sovested. Anbringes redekassen udendørs, må man i koldt vejr holde hunnen under nøje opsyn, da risiko for læggenød er til stede hvis hun viser tegn til at ville lægge æg. Redekassen må da flyttes ind og fuglene drives ind før natten; iøvrigt bør man ikke lade redekassen forblive udendørs udenfor ynglesæsonen, hvis fuglene ikke bruger den som soverum.

Rødhovedet Kilehaleparakit kan for mange individers vedkommende lære at tale, nogle endda ret godt. Den forplejes med kanariefrø, hirse, havre, solsikke, grønt og rigeligt af frugt. Yderligere kan man give den sandkage, friske grene af birk, hassel, pil eller æble- og pæretræer (ikke giftsprøjtede). Både barken, barksaften, knopperne og friske skud vil give fuglene en kærkommen beskæftigelse og samtidigt gavne dem både fordøjelses- og ernæringsmæssigt.

Siden 1961 har forfatteren haft et par af denne art, senere har jeg fået endnu en han, der nu er helt tam og kan tale lidt. Parret har i 3 år gået i en god voliere om sommeren, men uden tegn til at ville yngle; om vinteren sad de i et bur inden døre. I 1966 fik de en ikke særlig god voliere med redekasser ophængt langt fra døren og en gammel, sløj redekasse lige indenfor døren. I den gamle kasse lagdes den 25.-27. maj 2 hvide, næsten kuglerunde æg og på dem rugede hunnen fast, indtil et besøgende selskab forstyrrede hende - der var da ca. 10 dage gamle døde fostre i begge æg. Yderligere en han er senere købt, den er helt tam.

Disse fugle skriger en del.

Fru Albrecht-Møller med den tamme ♂ af Rødhalet Kilehaleparakit

F. 3. nr. 18.: *Aratinga leucophthalmus callogenys* (SALVADORI) 1891
RØDKINDET PAVUA KILEHALEPARAKIT
Callogenys, af kallos (gr.) smuk, og genys = kind.

NOMENKLATUR: *Conurus callogenys* SALVADORI, Cat. of Bds. Brit. Mus. XX, 1891, p. 171 (in key), p. 188. (Jima and Sarayacu, Ecuador). *Conurus leucopthalmus* HELLMAYR 1907.

Engelsk: Ecuadorian White-eyed Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *A. l. leucophthalmus* (F. 3. nr. 19.), men er større og har en mørkere grøn farve. Desuden er det karakteristisk for denne art, at voksne individer konstant har røde pletter på nederste del af kinderne.

L. 368, V. 193, H. 165, N. 32, L. 16½ mm.

UNGE FUGLE: Har ikke de røde pletter på nederste del af kinderne.

UDBREDELSE: Tropiske zoner i det østlige Ecuador og det nordøstlige Peru.

I NATUREN: Som de beslægtede arter, færdes i åbne skovlandskaber og palmelunde, men er kun observeret øst for de østligste Andesbjergkæder fra Meta-floden og sydpå.

Vides ikke at have været importeret til Europa.

Zool. Mus. i København har et skind mærket 1. 6. 1930, Vorbeck, Ecuador, dette svarer nøje til beskrivelsen.

F. 3. nr. 18: *A. l. callogenys* //
F. 3. nr. 19: *A. l. leucopthalmus* =
F. 3. nr. 20: *A. c. chloroptera* ||

F. 3. nr. 19.: *Aratinga leucophthalmus leucophthalmus* (P. L. S. MÜLLER) 1776
PAVUA KILEHALEPARAKIT - Guiana Kilehaleparakit — Tavle 48
Leucophthalmus, af leuco = hvid, og ophthalmus = øje, - hvidøjet.

NOMENKLATUR: *Psittacus leucophthalmus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 75. (Guiana). *Psittacus nonatus* MÜLL. 1776. *Perriche Pavouane* BUFF. 1779. *Psittacus pavus* BODD. 1783. *Psittacus gujanensis* GM. 1788. *Maracana verde* AZARA 1802. *Maracana verd* AZARA 1809. *Aratinga nobilis sive guianensis* SPIX 1824. *Psittacara guianensis* VIG. 1825. *Arara cajana* LESS. 1831. *Sittace gujanensis* WAGL. 1832. *Conurus pavua* G. R. GRAY 1845. *Conurus cayanensis* G. R. GRAY 1849. *Conurus guianensis* CAB. 1848. *Aratinga nobilis* BREHM 1852. *Maracana guianensis* O. DES MURS 1855. *Evopsitta guianensis* BP. 1856. *Conurus propinquus* SCLAT. 1862. *Conurus leucopthalmus* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: Green Conure, White-eyed or All-green Conure. Tysk: Pavuasittich, Guianasittich, Goldaugensittich. Fransk: Perruche de Guiana, Perruche de Bolive, Perruche de Cayenne. Hollandsk: Roodvleugel-Maisparkiet. Native: Loro verde, Maracana verde, Maracana-i, Shamirillo.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; kroppens underside ubetydeligt lysere. Enkelte individer med enkelte spredte røde fjer på hoved, hals og lår. Vingebue, håndrodskant og de mindste undervingedækfjer røde, de store undervingedækfjer gyldengule. Svingfjer og underhaledækfjer gyldenolivenfarvede på undersiden, svingfjerene mørke mod spidsen og på yderfanerne. Næb gulligt kødfarvet; nøgne hud omkring øjet askegråt

kødfarvet; iris rødlig orange til gulligbrun; fødder mørke. Hunnens næb er undertiden lidt bredere ved roden end hannens.

L. 330-350, V. 155-183, H. 165-170, N. 33-34½, L. 18 mm.

UNGE FUGLE: Vingebuen grøn, håndrodskanten gullig; mellemstore undervingedækfjer med blegt rødligt skær, de små er grønne med bleg rød kant og de store er olivenfarvede med gul kant.

UDBREDELSE: Tropisk Syd-Amerika fra Guianastaterne og over størstedelen af Brasilien - mod vest til Solimoes, mod øst til Bahia - til det østlige Bolivia, Argentinas Chaco, Paraguay, Entre Rios og Uruguay. Kort, se F. 3. nr. 18.

I det store udbredelsesområde varierer fuglenes udseende en del, så nogle forskere har villet konstatere lokalracer eller underarter. Navnlig de sydligst fundne fugle har på grund af deres større totallængde og mere udbredte røde farver i fjerdragten været foreslået som en underart. HELLMAYR, LAUBMANN, GYLDENSTOLPE m. fl. har dog efter grundige undersøgelser afvist, at der skulle være grundlag for opstilling af konstante racer eller underarter.

I NATUREN: Forekommer mere eller mindre talrigt i det store område, men betegnes dog som en almindelig fugl overalt. Den opholder sig såvel i skovene som på savannerne og ses ofte i små flokke flyvende over trækronerne, men da den synes at have en særlig forkærlighed for ung majs og umodent korn, har farmerne vanskeligt ved at holde den borte fra markerne. Fra Guiana oplyses, at den ikke er særlig sky og at man ikke kan undgå at høre dens høje skrig under flugten. Dens yngletid er i Guianastaterne omkring februar måned. Rederne findes i træhulheder, palmekroner, forladte spættereder og meget ofte i termittuer, aldrig i mere end 10 meters højde og som regel lavere. Kuldet er på 3-4 æg, der normalt er 31×25 mm.

IMPORT: Tidligere hyppigt indført, i vor tid sjældent, men dog af og til i handelen.

I FANGENSKAB: Ses sjældent i fangenskab i sine hjemegne, men heller ikke ret ofte andre steder grundet på dens ubehagelige stemme og ikke særlig smukke fjerdragt, skønt den har en usædvanlig intelligens, er lærevillig og har gode evner for at lære at tale.

OPDRÆT: Denne art menes at have været opdrættet i Cayenne allerede i 1822, men har i hvert fald været opdrættet hos to liebhavere i U. S. A. i 1934 og i Adelaide Zoo i 1936.

Et par var udstillet på Roskilde og Omegns Fugleforenings udstilling i 1962 af Preben Mørkhøj, Roskilde.

Zoologisk Museum i København har 3 skind, 2 ♂♂ og 1 ♀, henholdsvis fra 1828 (mærket Conurus pavua) og ♀ mærket 2. 6. 1926, Manacapura (Amazon).

F. 3. nr. 20.: *Aratinga chloroptera chloroptera* (SOUANCÉ) 1856
GRØNVINGET KILEHALEPARAKIT — Tavle 49

Chloroptera, af chloros (gr.) = grøn, og pteros (gr.) = vinge.

NOMENKLATUR: *Psittacara chloroptera* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool. (2), *8*, 1856, p. 59. (Santo Domingo). *Evopsitta chloroptera* BP. 1856. *Conurus chloropterus* SCLAT. 1857. *Evopsitta euops, part,* SOUANCÉ 1857. *Conurus euops, part,* G. R. GRAY 1859. *Psittacus (Conurus) chloropterus* BRYANT 1866. *Conurus pavua, part.* FINSCH 1867. *Conurus leucophthalmus, part.* G. R. GRAY 1870. *Conurus paona* (err.) MARSH. 1889.

Engelsk: Hispaniolan or San Domingo Conure. Tysk: Grünflügelsittich. Native: Periquito, Perico, Perruche, Maitresse.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner meget *A. euops* (F. 3. nr. 22.), men afviger fra denne ved at være større

og ved at have en mere ren grøn farve, især på kroppens underside. Desuden er undervingedækfjerene mere lyst og klart røde og farven når helt ud på vingebuen. Fuglens sving- og halefjer har sorte skafter og den har undertiden et smalt, mat brunrødt pandebånd. I dens fjerdragt er der også - tilsyneladende især hos hannen - enkelte eller flere spredte røde fjer, hvis antal synes at tiltage med stigende alder. Undersiden af sving- og halefjerene har et gyldent skær og halen er lang og spids. Næbbet er blegt gulbrunligt; den nøgne øjenring er hvidlig til svagt kødfarvet; ben og fødder er brunligt grå.

L. 317, V. 170, H. 152, N. 26, L. 15 mm.

UNGE FUGLE: Afviger fra de gamle fugle ved at deres midterste undervingedækfjer har et blegt rødt skær; de små undervingedækfjer er grønne, men kantet med rødt. Vingebuen er uden spor af rødt.

UDBREDELSE: Haiti. Kort, se F. 3. nr. 18.

I NATUREN: Beretningerne fra de vestindiske øgrupper siger, at denne art nu kun kan betragtes som hjemmehørende på Haiti. Indtil 1892 fandtes den dog tillige på Mona-øen mellem Haiti og Puerto Rico, og på denne sidstnævnte store ø observeres den af og til selv i vore dage. Mest talrigt forekommer den i bjergegne, men den iagttages undertiden også i lavlandet; dog synes den intet sted at være set i mere end få og spredt forekommende par eller enkelte individer. Sydney Porter oplyser, at de indfødte dræber og spiser disse parakitter overalt, hvor det kan lykkes for dem at få ram på fuglene; de hævder, at »fugle kun er gode til at spises«.

I FANGENSKAB: Om enkelte par er berettet, at de er besværlige at holde, ikke blot på grund af deres angreb på burfæller, men også på grund af deres skrigen og deres ødelæggelse af alt træværk. De er nysgerrige og undersøger praktisk taget alt. De er altid i bevægelse og når de flyver, viser de deres skønneste pryd: den røde farve på vingernes underside. Et par, som gik sammen med mange undulater, katharinaparakitter, nymfekakaduer og rosellaparakitter i en ca. 16 × 7 m stor voliere, hævdede sig som førende, men anbragt i en ca. 6 × 2 m voliere sammen med et par Tirika-parakitter som eneste burfæller, gik det galt og ejeren måtte fjerne Tirika-parakitterne, da de ellers var blevet dræbt af de grønvingede.

Dette par gjorde 6 forgæves yngleforsøg i løbet af godt 4 år og denne ene hun lagde over 30 æg, hvoraf de undersøgte - og sandsynligvis også alle de øvrige - var ubefrugtede, fuglene gik nemlig fra dem alle uden resultat efter rugetidens udløb.

Foderet bestod af lidt kanarie og andre slags frø, dog ikke hirse, men meget solsikke og mange æbler. Det var fuglene ligegyldigt om æblerne var søde, blot de var bløde, undertiden tog fuglene også en halv appelsin. Parret badede hver dag og var i fin kondition. Ejeren beskrev hannen som lidt større end hunnen, med et lidt større næb med mere bøjet spids, et større og lidt mere fladt hoved end hunnens. Hunnen var også lidt slankere end sin mage.

OPDRÆT: I 1936 havde Vance Wright, U. S. A., 4 unger af et par af denne art.

F. 3. nr. 21.: *Aratinga chloroptera maugei* **(SOUANCÉ) 1856**
MONAPARAKIT

Maugei, navngivet som en ny art af Charles de Souancé, i hans liste over prins Masséna d'Esslings samlinger, til ære for ornitologen René Maugé de Cely, om hvis oprindelse der er nogen uklarhed, men som ledsagede Nicolas Baudin på dennes

første ekspedition (1786-88) til Vestindien, hvor Maugé indsamlede ret store mængder af præparater til den fremtidige østrigske kejser Frans I (1768-1835). På Baudins anden rejse var Maugé chefzoolog. Denne »Baudins Ekspedition« til farvandene omkring Australien varede fra 1800-1804 og Maugé døde ombord på korvetten »Le Géographe« af dysenteri den 20. februar 1802, men forinden havde han opnået at samle en mængde værdifulde skind, der desværre ikke var blevet etiketteret. Man har derfor stadig og så sent som indtil 1938 fundet sjældenheder, ja endog nye arter i disse samlinger, der er blevet opbevaret i Paris.

NOMENKLATUR: *Psittacara Maugei* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool. (2), *8*, 1856, p. 59. (No locality = Puerto Rico?).

Engelsk: Mauge's Conure.

F. 3. nr. 21: *A. c. maugei* //
F. 3. nr. 22: *A. euops* =

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner Pavuaparakitten (F. 3. nr. 19.), men er større og har kun røde undervingedækfjer. Sammenlignes også med Grønvinget Kilehaleparakit (F. 3. nr. 20.), fra hvilken den afviger ved at have et mindre og mørkere farvet næb, og sammenlignet med Kubaparakitten (F. 3. nr. 22.) er den større, ligesom de to også er forskellige fra Monaparakitten ved at have to farver på undervingedækfjerene.

L. 368, V. 180, H. 120, N. 26 mm.

SALVADORI nævner i Cat. o. Bds. XX, p. 189, at Monaparakitten utvivlsomt er identisk med *Conurus gundlachi* CAB., der er beskrevet efter 2 vinger af en fugl, medens resten af denne fugl ikke var medsendt til undersøgelse.

UDBREDELSE: Kun kendt fra den lille ø Mona, men siges tidligere også at være forekommet på Puerto Rico.

I NATUREN: Ifølge nyere beretninger er fuglen uddød på Puerto Rico og har ikke været der i den tid, moderne samlere har søgt den. Der foreligger iøvrigt intet om dens leveforhold.

I FANGENSKAB: En meget sjældent forekommende fugl, der dog hævdes at have været udstillet en enkelt gang i England. I 1948 var den i Antwerpen Zoo.

F. 3. nr. 22.: *Aratinga euops* (WAGLER) 1832
KUBAPARAKIT — Tavle 49

Euops = godt udseende (ser godt ud).

NOMENKLATUR: *Sittace euops* WAGLER, Abh. K. Bayer. Akad. Wiss., Math.-Phys. Kl., - 1, 1832, p. 638, pl. 24, fig. 2. (America = Cuba). *Psittacus euops* HAHN 1840. *Conurus guianensis* D'ORB. 1840. *Conurus euops* G. R. GRAY 1845. *Evopsitta euops* BP. 1854. *Psittacara euops* SOUANCÉ 1856. *Conurus evops!* GUNDL. 1866. *Conurus enops* (errore) SCLAT. 1886.

Engelsk: Cuban or Red-speckled Conure, Red-shouldered Parrakeet. Tysk: Kubasittich. Fransk: Perruche de Cuba. Native: Periquito, Perico, Catey.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; undersiden en smule lysere; hoved, hals og lår har ofte pletvis nogle røde fjer. De små undervingedækfjer røde, hvilken farve også er udbredt på hele håndrodskanten; de store undervingedækfjer, svingfjerene og halefjerene oliven til gulliggrå på undersiden; svingfjerene mørke mod spidsen; halefjerene grønne. Iris

hvidliggul; den nøgne øjenhud blålighvid; næb hvidligt kødfarvet; fødderne lyst kødfarvede.

♂: L. 237-264, V. 139-145, H. 126-139,5, N. 19-20, L. 14-15 mm.
♀: L. 220-265, V. 134,5-143,5, H. 118-141,5, N. 17,5-19,5, L. 13,5-15 mm.

UDBREDELSE: Kuba, tidligere også på øen Isle of Pines. Kort, se F. 3. nr. 21.

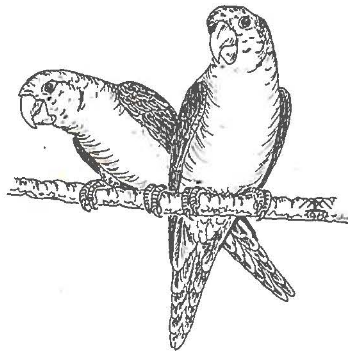
I NATUREN: Denne art opholder sig fortrinsvis på savannerne og i landskaber med spredt træbevoksning eller mere righoldig trævækst blandet med palmer, men sjældent i egentlige skovområder, hvor den dog undertiden er set parvis. Det er ikke nogen almindeligt forekommende fugl og kun udenfor yngletiden kan man være så heldig at få en lille flok at se. Dens flugt er hurtig og går i lige retning, når den er på vingerne lader den stadigt sit høje skrig lyde; når den søger føde og sidder i ro, kan man høre den kvidre svagt.

Ernæringen består hovedsageligt af græs- og hirsefrø, men formentlig også af forskellige andre slags frø og træfrugter.

Reden findes i udgåede træer eller friske træer med hulheder, især sådanne, som er tilgængelige fra oven, derfor meget ofte i små viftepalmer.

IMPORT: Sjældent, men dog af og til indført. Var allerede i 1881 i Zoo, Hamburg, og i 1893 var den udstillet på »Ornis-udstillingen« i Berlin.

I FANGENSKAB: Da kubanerne ofte stjæler ungerne ud af rederne så tidligt, at de må opmade dem, bliver fuglene som regel solgt i meget tam tilstand, men de fleste eksemplarer af arten beskrives iøvrigt som meget elskværdige dyr, der er lette at tæmme og let lærer at sige enkelte ord og sætninger; nogle eksemplarer betegnes endog som meget flittige m. h. t. at tale. - Vides ikke at være opdrættet.

F. 3. nr. 23.: *Aratinga auricapillus auricapillus* (KUHL) 1820
GULDISSET KILEHALEPARAKIT — Tavle 50

Auricapillus, af aurum = guld, og capillus = hår - guldhåret.

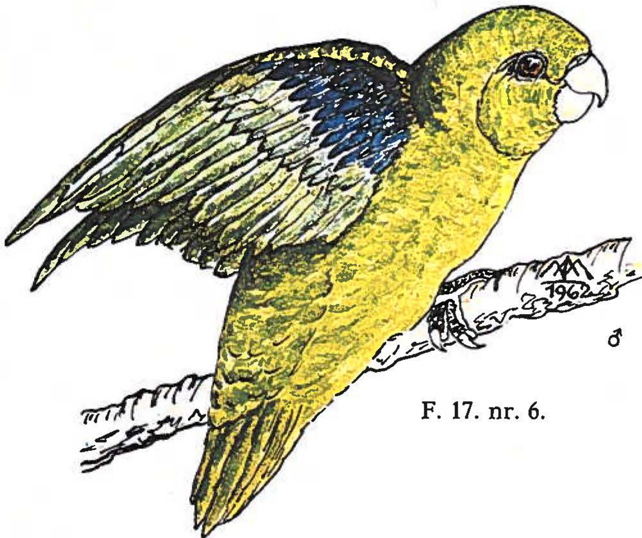
NOMENKLATUR: *Psittacus auricapillus* KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 20. (Brazil = Bahia). *Psittacus pyrocephalus* HAHN 1822. *Aratinga aurifrons* SPIX 1824. *Psittacara auricapillus* VIG. 1825. ?*Psittacus solstitialis, juv.* VOIGT 1831. *Arara auricapillus* LESS. 1831. *Conurus auricapillus* LESS. 1831. *Sittace jendaja, part.* WAGL. 1832. *Psittacus chrysocephalus* (errore) HAHN 1834. *Conurus jendaya, part.* G. R. GRAY 1845. *Aratinga auricapilla* BP. 1854. *Conurus jendaya, part.* G. R. GRAY 1859. *Conurus jendaya, var. meridionalis* PELZ. 1871. *Conurus pyrocephalus, part.* RCHNW. 1881.

Engelsk: Golden-headed Conure. Tysk: Goldscheitelsittich, Goldkopfsittich.

♀ F. 17. nr. 9.

♂ F. 17. nr. 9.

F. 17. nr. 6.: *Forpus passerinus viridissimus*
F. 17. nr. 9.: *Forpus passerinus flavissimus*

F. 3. nr. 23: *A. a. auricapillus* //
F. 3. nr. 24: *A. a. aurifrons* =
F. 3. nr. 25: *A. jandaya* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner meget *A. jendaya* (F. 3. nr. 25), men afviger ved, at kun forreste del af issen er gul til gulorange; pande og tøjler er røde og øreområdet er ret stærkt rødligt. Baghoved og baghals grønne; hovedsiderne grønne, men med mere eller mindre gult skær. Overgumpens og bagryggens fjer har orangerøde sømme. Struben og øvre del af brystet grønne, nedre del af brystet og bugen røde til orangerøde, men fjerene er dog mere eller mindre grønne ved basis. Underhaledækfjerene grønne, undertiden med blåligt skær. Lårfjerene grønne med gullige og rødlige sømme. Vingedæk- og inderste svingfjer samt små undervingedækfjer gule; tommel- og hånddækfjer samt svingfjer blå, håndsvingfjerene blå udvendigt ved roden, vingebuen grøn. Halefjerene blå; med undtagelse af de yderste er de dog olivenfarvede ved roden. Øjet brunt til gråt, øjenringen kødfarvet; næb og fødder sorte. Hunnen siges ofte at have et kortere og smallere næb.
L. 325, V. 160, H. 130 mm.

UNGE FUGLE: Afviger fra de voksne ved helt eller næsten at mangle de røde kanter på bagryggens og overgumpens fjer. Deres kinder er renere og dybere grønne og det røde på kroppens underside er begrænset til bugen og kroppens sider.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien i staten Bahia.

Nyere undersøgelser har bragt forskerne i tvivl om, hvorvidt denne art er andet og mere end en geografisk race af *A. jandaya* (F. 3. nr. 25.).

Fuglen er temmelig sjældent importeret og ses for det meste kun i zoologiske haver, men den er dog blevet opdrættet hos J. Wigley og A. G. Orear, Californien, og senere af flere opdrættere.

F. 3. nr. 24.: *Aratinga auricapillus aurifrons* SPIX 1824
GULPANDET KILEHALEPARAKIT — TAVLE 51

Aurifrons, af aurum = guld, og frons = pande - guldpandet.

NOMENKLATUR: *Aratinga aurifrons* SPIX, Av. Bras., *1*, 1824, p. 32 (pt., ♂), pl. 16, f. 1. (Minas Geraës). Id. STEPH. 1826. Id. BREHM 1842.

Engelsk: Golden-fronted Conure. Tysk: Goldstirnsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
(SALVADORI har slået denne art sammen med *C. auricapillus* og har ingen selvstændig beskrivelse af *aurifrons*).
(Også FINSCH betragter *aurifrons* som hørende til en anden art, men slår den sammen med *C. jendaya* og skriver om denne: De forskellige farvevariationer på denne fugl (jendaya) har som sædvanlig givet anledning til en mængde forskellige benævnelser og den gamle fugl, som man sjældent får at se, viger virkeligt også betydeligt af, men adskiller sig fra den nærtstående *C, solstitialis* L., så den let skelnes på sine grønne vinger (oberflügel). Denne art kan i det hele taget let kendes i enhver klædning på sine røde undervingedækfjer).
- men jeg har altså ingen beskrivelse af *A. a. aurifrons!*

UDBREDELSE: Sydøstlige Brasilien i staterne Minas Geraës, Rio de Janeiro, Sao Paulo og Paraná.

F. 3. nr. 25.: *Aratinga jandaya* (GMELIN) 1788
JENDAYA-PARAKIT — Tavle 51

Janaaya = de indfødtes navn til fuglen (Jandaia eller Jendáya).

NOMENKLATUR: *Psittacus Jandaya* GMELIN, Syst. Nat., *1*, pt. 1. 1788, p. 319. (Brazil). *Psittacus jendaya* LATH. 1790. *Psittacus aureus* DONOV. 1824. *Aratinga chrysocephalus* SPIX 1824. *Sittace jendaya, part.* WAGL. 1832. *Trichoglossus (Psittacus) cruentus* LESS. 1844. *Conurus jendaya, part.* G. R. GRAY 1845. *Psittacus auricomus* THIENEM. 1846. *Conurus jandaya, part.* G. R. GRAY 1859. *Conurus pyrocephalus, part.* RCHNW. 1881. *Conurus jendaya* SALVAD. 1891.

Engelsk: Jenday or Yellow-headed Conure. Tysk: Jendayasittich, Hyazinth-Sittich. Fransk: Perruche á tete d'or.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hoved, hals, pande og hovedsider og især øjnenes omgivelser med mere eller mindre kraftigt orangerødt skær; øvrige overside grøn. Fjerene på bagryg og overgump med orangerøde sømme; bryst og bug orangerøde; underhaledækfjer grønne, undertiden med blåligt skær; lårfjerene grønne med smalle, gule og rødlige kanter. Vingedækfjerene grønne, inderste svingfjer og små undervingedækfjer gule; tommelfjer, hånddæk- og håndsvingfjer blå, håndsvingfjerene blå udvendigt ved basis, vingebuen grøn. Halefjerene blå, med undtagelse af de yderste er de alle olivenfarvede ved roden. Øjne brune til grå; øjenringen kødfarvet; næb og fødder sorte.

L. 300-325, V. 148-164, H. 130-155, N. 23, L. 14 mm.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien i staterne Maranhao, Piauhy og Ceará. Kort, se F. 3. nr. 23.

I NATUREN: Opholder sig tilsyneladende mest i skovenes udkanter, hvor de ofte ses parvis. Udenfor yngletiden forekommer disse fugle dog i små flokke på fra 8 til 20 individer og selv i et så ringe antal kan de anrette store skader på afgrøder, når de både før og under disses modning går til angreb på majs- og kornmarker og på andre kulturplanter.

Reden er oftest fundet i udgåede træer i nærheden af skovenes udkanter.

IMPORT: Tidligere er denne art indført ret hyppigt, i nyere tid sker det sjældnere, men den er dog af og til i handelen. I 1869 kom den første gang til London.

I FANGENSKAB: W. A. Forbes oplyser, at denne fugl ofte ses tæmmet som husdyr hos de indfødte. Arten betegnes som fredelig mod andre fugle, endogså papegøjer, og f. eks. skal den være helt ufarlig for småfugle i fuglestue eller under andre gode pladsforhold. Den har dog ry for at skrige temmelig meget og for undertiden at være temmelig bidsk overfor mennesker.

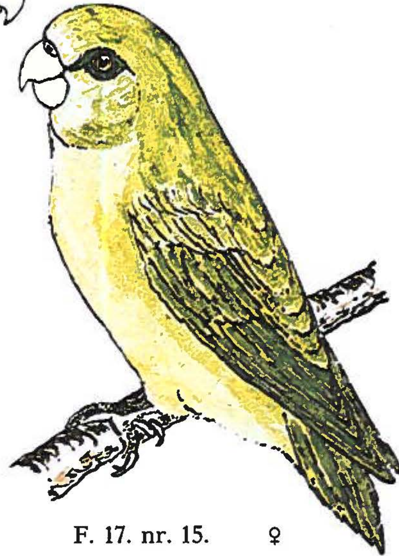
Jendaya-parakitten har været opdrættet i England allerede i 1891 og igen i 1928, i Frankrig i 1924, i U. S. A. i 1932 o. s. v. I Sverige har Hjalmar Håkansson, Trelleborg, haft svensk førsteopdræt i 1960; dansk førsteopdræt er opnået af Anker Christensen, Aalborg. (Se »Stuefuglene«, maj 1964, p. 148).

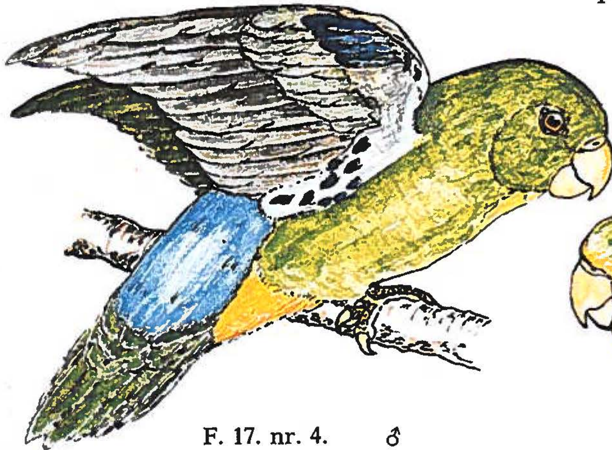
Håkansson's opdræt

F. 17. nr. 15. ♂

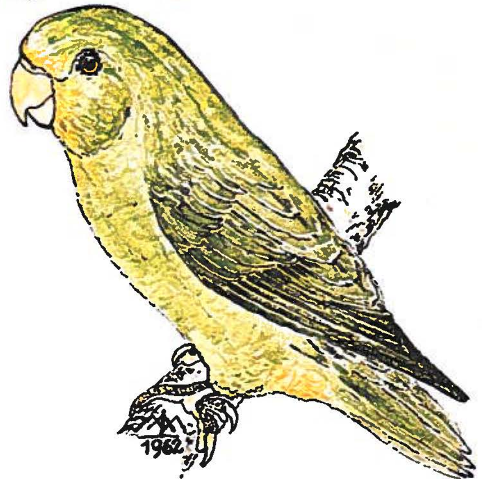

F. 17. nr. 15. ♀

F. 17. nr. 4. ♂

F. 17. nr. 4. ♀

F. 17. nr. 4.: *Forpus passerina spengeli*
F. 17. nr. 15.: *Forpus conspicillatus conspicillatus*

F. 3. nr. 26.: *Aratinga solstitialis* (LINNÉ) 1758

SOLPARAKIT — TAVLE 51

Solstitialis = hørende til solen, sommerlig, mid-sommer.

NOMENKLATUR: *Psittacus solstitialis* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 97. (Guinea, error = Cayenne substituted by Hellmayr, *antea*. 1906, p. 580). *Psittaca angulensis lutea* BRISS. 1760. *Psittacus maculatus* MÜLL. 1776. *Guarouba ou Perriche jaune* BUFF. 1779. *Angola Yellow Parrot* LATH. 1781. *Psittacus luteus* BODD. 1783. *Psittacus guarouba* HAHN 1822. *Aratinga luteus sive guarouba* SPIX 1824. *Aratinga solstitialis* STEPH. 1826. *Conurus solsticialis*, part. LESS. 1831. *Sittace solstitialis* WAGL. 1832. *Psittacaria solstitialis* SCHOMB. 1841. *Conurus solstitialis* G. R. GRAY 1845. ?*Conurus luteus* SCLAT. 1862. *Conurus maculatus* CASS. 1864.

Engelsk: Sun- or Yellow Conure, Solstitian Parrakeet. Tysk: Sonnensittich, Kessisittich. Fransk: Perruche jaune. Brasilien: Guarouba; hos Macus indianerne: »Kessi-Kessi«, Hollandsk Vest-Indien: Gele Maisparkiet.

F. 3. nr. 26: *A. solstitialis* //
F. 3. nr. 27: *A. weddellii* ||
F. 3. nr. 28: *A. astec vicinalis* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Beskrivelsen af denne art kan kun blive tilnærmelsesvis, da deres udseende varierer så meget, at næppe to fugle er ens. Den generelle farve er gul; pande, hovedsider, bageste del af bryst, bug, bagryg, overgump og undertiden også andre dele af kroppen med orangerødt skær. Underhaledækfjer med grønliggult skær, de små af disse og undervingedækfjerene gule, de øvrige grønne med gule spidser. Tommelfjer, hånddæk- og armsvingfjer mørkblå med udvendige grønne kanter. Håndsvingfjer blå, men udvendigt grønne ved roden. Hale olivengrøn, den yderste halvdel blå og de yderste fjer med blå yderfane. Øje mørkbrunt. Næb brunlig horngråt. Fødder brunligt kødfarvede. L. ca. 305, V. 157, H. 140, N. 23, L. 13 mm.

UDBREDELSE: Guiana-staterne og Rio Branco-området i det nordvestlige Brasilien.

I NATUREN: Den »Gule Majsparakit« eller »Store Gule Kornparakit«, som denne art kaldes i sit hjemland, opholder sig fortrinsvis i eller nær kultiverede områder, hvor større eller mindre flokke af den lader deres »Kessi-Kessi«-skrig høre vidt omkring. Macus-indianerne har givet fuglen navn efter dens skrig, men hos Warrau-indianerne hedder den »Kujaese« og den hollandsk-sprogede landbefolkning kalder den »Beigie-gele-Karoeprakiekie«.

Dens ernæring består hovedsageligt af korn og majs, derfor er den mindre talrigt forekommende i Mangrove-områderne, men da den jo ikke kan finde korn hele året igennem, tager den også forskellige træfrugter, især ynder den frugten af Malpighia.

Dens rede findes i træhulheder, ret ofte øverst i palmekronerne og kuldet er normalt på 3-4 rundovale, hvide æg (ca. 29×24 mm).

I FANGENSKAB: Denne lille kilehaleparakit må sammen med Guldparakitten (F. 3. nr. 4.) betegnes som en af de allersmukkeste af de sydamerikanske parakitter. I begyndelsen er den støjende, men de fleste eksemplarer bliver hurtigt fortrolige og nogle lærer at tale temmelig godt. Den tåler næppe at overvintres i det fri og tåler især ikke kulde og fugtigt vejr samtidigt.

I 1931 havde lord Tavistock et par, men mistede ret hurtigt hunnen. Hannen levede isoleret og opførte sig da ret mærkværdigt. I 1966 blev et par importeret til Danmark, men prisen var høj!

Opdrættet allerede 1883 i Frankrig, men ellers kun een eller to gange i U. S. A. Bastardopdræt mellem ♂ og en Halvmåneparakit-♀ skal være forekommet i Frankrig i 1870.

2 skind findes på Zool. Mus. i København.

F. 3. nr. 27.: *Aratinga weddellii* (DEVILLE) 1851
WEDDELLS KILEHALEPARAKIT — TAVLE 50

Weddellii = M. E. Deville opkaldte denne art efter Dr. Hugh Algernon Weddell, der var botaniker på Castelnau's ekspedition til Central-Sydamerika i 1843-47. Weddell er bedst kendt for sine rejsebeskrivelser fra Peru og Bolivia (1853) og beskrivelserne af den alpine flora i Cordillerne (1855-57).

NOMENKLATUR: *Conurus weddellii* DEVILLE, Rev. et Mag. Zool. (2), *3*, 1851, p. 209. (Pebas, Upper Amazon). *Maracana weddellii* O. DES MURS 1855. *Conurus poliocephalus* NATT. 1867. *Psittacus senex* NATT. 1867. *Sittace poliocephala* NATT. 1871. *Conurus Weddelli* SALVAD. 1891.

Engelsk: Weddell's Conure, Dusky-headed Parrakeet. Tysk: Weddells Keilschwanzsittich, Braunkopfsittich. Fransk Perruche Weddell. Native: Lorito, Pivichu.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; oversiden mere olivengrøn; hoved gråbrunt; strube og kroområde med blåligt skær; underhaledækfjerene mere gulgrønlige; vinger mørkblå; håndsvingfjerene grønne mod basis, første svingfjer sort med blå yderfane; undervingedækfjer gulliggrønne, de største sortagtige med mat grønlig eller blålig søm. Halefjer blå, grønne ved roden, hvilken farve dog aftager udadtil, fjerenes underside sortagtig. Næb hornbrunt; fødder sortagtige.

L. 250-305, V. 140, H. 100, N. 22, L. 13 mm.

♀: Som hannen.

UDBREDELSE: Amazoneflodens afvandingsområder i Ecuador, Peru, Bolivia og det vestlige Brasilien, dog ikke nord for Amazone-floden. Desuden i staterne Amazonas og den vestlige del af Matto Grosso. Kort, se F. 3. nr. 26.

Den af ROTHSCHILD beskrevne form *Conurus canibuccalis* fra Humaythá, Rio Madeira i Brasilien er af Peters opført under *Aratinga weddellii*, og GYLDENSTOLPE erklærer, at de absolut ikke er forskellige.

Weddells kilehaleparakit, der iflg. nyere beretninger også forekommer i Colombia i den tropiske zone øst for Andesbjergene, lever fortrinsvis i skovene nær floder, men adskiller sig i levevis ikke fra de beslægtede arter.

Den vides kun at have været indført til England een gang i nyere tid og om dens ophold i fangenskab er intet berettet. Den har ikke været opdrættet.

F. 3. nr. 28.: *Aratinga astec vicinalis* (BANGS & PENARD) 1919
ALTAMIRA ASTEC KILEHALEPARAKIT

Vicinalis = nær, hører til nabolaget.

NOMENKLATUR: *Eupsittula astec vicinalis* BANGS & PENARD, Bull. Mus. Comp. Zool., *63*, 1919, p. 24. (Altamira, Tamaulipas).

Engelsk: Eastern or Altamira Aztec Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *A. a. astec* (F. 3. nr. 29.), hvis område strækker sig fra Vera-Cruz til Costa Rica, men *A. a. vicinalis* har en hale, der på oversiden er mere klar grøn i en lysere tone og som tillige på undersiden er meget lysere grøn og mindre brun end Guldnæseparakittens.

Øverste del af kroppen har en farve, der ligger mellem papegøjegrøn og resedagrøn; strube og kinder er lyst gulligolivenfarvede; midterste del af brystet og bugen har den specielle farve, som på amerikansk kaldes javel-grøn.

♀: Som hannen, men normalt lidt mindre.

UDBREDELSE: Østlige Mexico i det sydlige Tamaulipas. Kort, se F. 3. nr. 26.

Ialt har F. B. Armstrong i december 1908 nedlagt 10 eksemplarer af denne nye form i Altamira. Bangs & Penard skriver om disse i »Some critical notes on birds«: »Der er ingen afvigelser i denne serie og når tamaulipas-fuglene sammenlignes med sikre eksemplarer af *A. a. astec*, er de så meget lysere og klarere i farverne, at al tvivl om, at de udgør en særlig race, er udelukket«.

Type-ekspl., voksen ♂: V. 141, H. 119, N. 19 mm.

Voksen ♀: V. 135, H. 111, N. 19 mm.

I NATUREN: Om fuglens levevis foreligger intet, men den betegnes som en lidet talrigt forekommende lokalrace af Astek- eller Guldnæseparakitten med et meget begrænset udbredelsesområde, der kun omfatter det sydlige Tamaulipas og det nordligste Vera-Cruz, altså de to nordligst beliggende østlige provinser i Mexico ved den mexikanske havbugt.

F. 3. nr. 29.: *Aratinga astec astec* (SOUANCÉ) 1857

ASTEK KILEHALEPARAKIT - Guldnæseparakit — TAVLE 51

Astec = aztec, opkaldt til minde om Aztekerne, de indfødte indianere, som beherskede Mexico og Mellemamerika ved spaniernes ankomst til disse egne.

NOMENKLATUR: *Conurus astec* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool., (2), 9, 1857, p. 97. (Mexico). *Eupsittula astec extima*, Am. Mus. Novit., no. 293, 1928, p. 2. (Almirante, Bocas del Toro, Panama). *Psittacus pertinax, juv.* LICHT. 1830. *Conurus aztec* SOUANCÉ 1859. *Conurus asteco* BP. 1857. *Conurus frontalis* NATT. 1867. *Conurus aztec* SALVAD. 1891.

Engelsk: Aztec Conure, Olive-throated Conure, Aztec Parrakeet. Tysk: Aztekensittich, Goldnase. Fransk: Perruche aztec.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden grøn; et smalt orangegult bånd mellem næseborene; fjerene på underhalsen brunolivenfarvede med mørke skaftstriber; den øvrige underkrop olivengrøn; underhaledækfjer, lår og flanker grønne; vinge og hale som hos kaktusparakitten (F. 3. nr. 42.); vingedækfjer og inderste svingfjer grønne; armsvingfjerene grønligblå med sortagtige spidser; håndsvingfjerene blåliggrønne, renere grønne ved roden og med sortagtig spids; tommelfjer og hånddækfjer grønne med blåt skær; vingeranden gullig; undervingedækfjerene gulliggrønne, de store dog sortagtige. Halen grøn, de to midterste fjer med blå spids; øjet gult til orange; næbbet brunligt hornfarvet; fødderne sortagtige.

L. 230-239, V. 130, H. 110, N. 18, L 11½ mm.

UNGE FUGLE: Har mere grønlige fjer ved vokshuden, men mangler det orangegule bånd mellem næseborene.

UDBREDELSE: Den tørre, tropiske zone ved Mexicos skråninger mod det Karibiske hav og Mellemamerika fra Vera Cruz til Almirante bugtområdet i det vestlige Panama.

F. 3. nr. 29: *A. a. astec* //
F. 3. nr. 30: *A. nana* - Jamaica
F. 3. nr. 31: *A. c. eburnirostrum* ||
F. 3. nr. 32: *A. c. canicularis* =

I NATUREN: Ikke forskellig i opførsel fra de beslægtede arter. I nogle af dens opholdsområder ret almindelig; holder til i skovudkanter og i spredt bevoksning i nærheden af kultiverede områder. Amerikanske rejsende har bemærket, at den er temmelig vild og de hævder, at dette skyldes, at den stadig drives bort fra markerne af indianerdrenge, som er sat til at beskytte afgrøderne mod dens angreb.

IMPORT: Importeres ikke ofte, men dog af og til.

I FANGENSKAB: Denne art kan siges at ligne Kaktusparakitten (F. 3. nr. 42.) meget i vaner og opførsel. Den har været opdrættet i flyvebur i Jamaica. I 1902 levede en unge i 3 uger, i 1903 blev en unge selvstændig og i 1904 fik parret 4 selvstændige unger hos H. E. Atterwall, Kingston, Jamaica.

Som de fleste små parakitter af denne slægt får den mere end et kuld årligt og 4-5 æg i kuldet er det normale. Det berettes, at hunnen ofte har et bredere næb end hannen.

Dens skrig er meget gennemtrængende!

F. 3. nr. 30.: *Aratinga nana* (VIGORS) 1830
JAMAICA-PARAKIT - Dværg-kilehaleparakit — TAVLE 52

Nana = dværgagtig, lille.

NOMENKLATUR: *Psittacara nana* VIGORS, Zool. Journ., 5, 1830, p. 273. (Jamaica). *Brown-throated Parrakeet, var.* LATH. 1781. *Conurus nanus* G. R. GRAY 1845. *Conurus flaviventer* GOSSE 1847.

Engelsk: Jamaican or Dwarf Conure, Brown- or Olive-throated Parrakeet. Tysk: Jamaikasittich. Fransk: Perruche de jamaique. Native: Parakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hele oversiden lysende grøn, farven er især ren og klar på kinder, øreområde og overgump. Strube og øvre del af bryst brune, nedre del af bryst og bugen mørkt olivenfarvede; underhaledækfjer grønne; svingfjer blå; håndsvingfjer grønne mod roden på yderfanen og med sort kant i spidsen; små undervingedækfjer og skulderfjer lyst grønne; store undervingedækfjer og svingfjerenes underside sortagtige. Halens overside grøn, de to midterste halefjer med mere eller mindre blåt skær i spidsen, halens underside gyldenoliven; næb hvidligt; fødder mørke; iris blegt orange.

L. 265, V. 145, H. 132, N. 22, L. 13 mm.

UDBREDELSE: Jamaica. Kort, se F. 3. nr. 29.

I NATUREN: Denne ret sjældne parakit opholder sig hovedsageligt i skovbevoksede, højtliggende områder og på lavere bjergskråninger. Nyere beretninger oplyser, at den også forekommer i Mexico og Mellemamerika, men at den ingen steder er observeret i mere end få eksemplarer.

Den er let skelnelig fra de øvrige på Jamaica forekommende arter ved sin mindre størrelse, spidse hale og dens meget hurtige flugt.

Meget sjældent importeret til Europa og yderst sjælden i fangenskab.

F. 3. nr. 31.: *Aratinga canicularis eburnirostrum* (LESSON) 1842
VESTLIG MEXIKANSK ELFENBENS-PARAKIT

Eburnirostrum, af ebur = elfenben, elfenbenshvid, og rostrum = næb.

NOMENKLATUR: *Psittacus (Aratinga) eburnirostrum* LESSON, Rev. Zool., 1842, p. 135. (Acapulco, Guerrero, Mexico). *Conurus eburnirostrum* G. R. GRAY 1845. *Aratinga eburnirostrum* LESS. 1847. *Conurus canicularis* SALVADORI 1891.

Engelsk: Western Mexican Petz's Conure. Tysk: Westlicher Elfenbeinsittich.

En sjældent forekommende lokalrace af den under F. 3. nr. 32. beskrevne Elfen-

bensparakit eller - som denne også kaldes - Petz's Parakit. Den vestlige lokalrace har et meget begrænset opholdsområde, der består af de tørre lavlandsegne, der strækker sig fra det østlige Michoacán til Oaxaca i det sydvestlige Mexico.

Lokalracen vides ikke at have været i fangenskab, men Zoologisk Museum har hele 2 skind af denne sjældne parakit! Kort, se F. 3. nr. 29.

F. 3. nr. 32.: *Aratinga canicularis canicularis* (LINNÉ) 1758
ELFENBENSPARAKIT - Petz's parakit — TAVLE 52 og 55

Canicularis = hører til Hundestjernen (Sirius), d. v. s. den klareste stjerne på himmelen, altså den mest tiltrækkende (i dette tilfælde den mest tiltrækkende af papegøjerne i denne slægt).

NOMENKLATUR: *Psittacus canicularis* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 98, nr. 11. (America = »West Indies«, *ex* Edwards; northwestern Costa Rica designated as type locality by Bangs & Peters 1928). *Aratinga canicularis* STEPH. 1826. *Psittacus petzii* LEIBLEIN 1832. *Sittace petzii* WAGL. 1832. *Psittacus (Aratinga eburnirostrum* LESS. 1842. *Conurus petzii* G. R. GRAY 1845. *Conurus eburnirostrum* G. R. GRAY 1845. *Aratinga eburnirostrum* LESS. 1847. *Conurus canicularis* G. R. GRAY 1849. *Eupsittula petzi* BP. 1853. *Eupsittula canicularis* BP. 1854. *Conurus canicularis* G. R. GRAY 1859. *Eupsittaca petzi* CAB. 1862. *Conurus canicularis* SALVAD. 1891.

Engelsk: Petz's Conure, Petz's Parrakeet, Orange-fronted Parrakeet. Tysk: Elfenbeinsittich, Petz' Sittich. Fransk: Perruche á front rouge.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner Halvmåneparakitten (F. 3. nr. 43.), men ringen af gule fjer omkring øjet mangler; den nøgne øjenring, vokshuden og næbbet hvidlige, undernæbbet dog hornbrunligt ved roden; vingesvingfjerene har sorte sømme indvendigt og endvidere er fuglen mindre end halvmåneparakitten. Voksne fugle er ret lyst grønt farvede og det gulligt orange eller lidt mørkere orange forhoved er bagtil afgrænset af et mere eller mindre tydeligt blåligt område; svingfjerene er blå med sort spids og sort søm på inderfanen; strube og bryst er blegt olivengrønne og denne farve går jævnt over i en mere gulliggrøn på bugen; den nøgne øjenring kan have et gulligt skær; iris er gullig; fødderne grå.

Individernes udseende varierer stærkt, se også F. 3. nr. 43.

L. 244-250, V. 140, H. 115, N. 19, L. 13 mm.

UNGE FUGLE: Ligner de voksne fugle, men det orange på forhovedet er reduceret til en lille orangefarvet plet.

UDBREDELSE: Skråningerne mod Stillehavet i Mellemamerika fra Tehuantepec-landtangen til det vestlige Costa Rica. Kort, se F. 3. nr. 29.

I NATUREN: Denne lille kilehaleparakit er Mellemamerikas almindeligste papegøje og den holdes i stækket tilstand som husdyr i et meget stort antal hjem såvel i store som i mindre byer. Den er beskrevet fra Guatemala som en fugl, der altid er på markedet, men som også altid finder aftagere, idet »forbruget« af den er stort. Dens stækkede vinger er nemlig årsag til, at mange omkommer ved uheld, kommer i klemme i døre, bliver trådt ihjel, bliver taget af katte o. s. v., skønt den yndige lille fugl virkelig er husbeboeres kæledægge.

I fri tilstand strejfer den om i store flokke og forvolder ret store skader på kulturafgrøderne, hvorfor farmerne ikke ynder den, men de unge mennesker på landet fanger og sælger den på nærmeste marked, selv om de fleste af arten blot dræbes som skadevoldere.

Den ernærer sig af majs og korn, fortrinsvis halv- eller ikke helt modent, samt af forskellige frugter og den opmader sine unger udelukkende med halvmoden majs og frugt. Yngletiden er månederne marts til maj og den får normalt kun et kuld unger om året. Reden er altid godt skjult og anbragt så højt tilvejrs som muligt i træernes hulheder, man får derfor kun meget sjældent kunstigt opmadede redeunger af denne art.

Allerede i reden har ungerne den gule pande, der efterhånden får en mere fyrig

farve; den blå isse udvikler sig senere og langsomt, så unge fugle kan kendes på det blåliggrå skær på issen. Også den nøgne øjenring får sin smukke farve efterhånden, men er ikke fuldt udfarvet før i fuglens andet leveår.

IMPORT: Ret sjældent importeret både tidligere og nu. 1948 var den i Antwerpens Zoo. Forfatteren fik 1967 et eksemplar fra Svend Aage Kjær, Bramminge.

I FANGENSKAB: En fredelig fugl, der let bliver fortrolig og tam, og som kan lære at eftersige ord og sætninger. Den siges at kunne gå sammen med så godt som alle små papegøjer, der ikke angriber den, i en fuglestue.

Ikke vanskelig at forpleje, da den tager næsten alle slags frø, men fremfor alt ynder den umoden majs; af den fuldmodne majs tager den kun den hvide kærne.

Elfenbensparakitten er opdrættet i San Francisko i 1929 og nogle få gange senere i U. S. A. og England.

F. 3. nr. 33.: *Aratinga pertinax ocularis* (SCLATER & SALVIN) 1864
BRILLE-KILEHALEPARAKIT - Brunøret kilehaleparakit — TAVLE 53

Ocularis = øje, linse.

NOMENKLATUR: *Conurus ocularis* SCLATER & SALVIN, Proc. Zool. Soc. London, 1864, p. 367. (Panama, *i. e.* the line of Panama Railroad). *Conurus pertinax?* LAWR. 1861. *Conurus chrysogenys* LAWR. 1863. *Conurus ocularis* G. R. GRAY 1870. *Conurus ocularis* SALVAD. 1891.

Engelsk: Brown-eared Conure, Veragua Conure, Veragua Parrakeet. Tysk: Brillensittich, Augenband-Sittich. U. S. A.: Veragua Paroquet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden dybt æblegrøn til mørk blåliggrøn med brungråt skær på pande og isse. Yderste arm- og inderste håndsvingfjer mørkt blå til grønligt blå, håndsvingfjerene med sort kant i spidsen. Tøjler, nederste del af øjen-, øre-, hage- og øverste del af strubeområderne lyst gråligbrune til blegere brunt eller gulligt på nederste del af struben, forhalsen, øvre del af brystet og halssiderne. En forlænget orangegul, halvmåneformet plet findes ved den nøgne øjenring. Brystet, kropsiderne og underhaledækfjerene er lyst gulligt æblegrønne, hvilken farve går over i grønliggult på bugen, hvor den bliver næsten ren citrongul bagtil. De små undervingedækfjer klart æblegrønne; underhaledækfjer og undersiden af vingesvingfjerene skiferfarvede; halefjerenes underside gulligoliven vekslende til dybt olivengulligt; næbbet lyst hornfarvet; den nøgne øjenhud blegt brunlighvid; ben og fødder mørkt brunlige.

♂: L. 221-243, V. 131-141, H. 101-117, N. 18½-19½, L. 13½-14½ mm.

♀: L. 215-243, V. 130½-141, H. 101½-114, N. 18½-20, L. 13-14½ mm.

F. 3. nr. 33: *A. p. ocularis* //
F. 3. nr. 34: *A. p. aeruginosa* =

UNGE FUGLE: Ligner de voksne fugle, men mangler den orangefarvede plet ved øjet.

UDBREDELSE: Panama til Stillehavssiden fra Chiriqui til kanal-zonen.

I NATUREN: Denne lidt mindre form adskiller sig ikke i levevis fra sine nærme-

ste slægtninge; den færdes i åbne skove eller kratbevoksede landskaber på lave bjergskråninger og i lavlandet.

I FANGENSKAB: En stilfærdig og fredelig fugl, der skal kunne gå sammen med småfugle under gode pladsforhold, hvorimod den ikke kan gå sammen med andre papegøjer. Den er ikke ødelæggende for træværk eller buskadser og er ikke bidsk, end ikke når den bliver drillet, men i så fald siges den at udføre nogle sære krumspring.

A. p. ocularis har været opdrættet i England i 1915, æglægning, rugning og opmadning varede ca. 9 uger.

F. 3. nr. 34.: *Aratinga pertinax aeruginosa* (LINNÉ) 1758
BRUNSTRUBET KILEHALEPARAKIT — TAVLE 53

Aeruginosa = irret, kobbergrøn.

NOMENKLATUR: *Psittacus æruginosus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 98, nr. 12. (America = »West Indies«, *ex* Edwards; Calamar, lower Magdalena River, Colombia, suggested as type locality by Chapman, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *36*, 1917, p. 257). *Brown-throated Parrakeet* EDW. 1851. *Psittaca martinicana* BRISS. 1760. *Brown-fronted Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus plumbeus* GM. 1788. *Psittacus inornatus* TEMM. 1820. *Aratinga æruginosus* STEPH. 1826. *Sittace cactorum, juv.* WAGL. 1832. *Sittace pertinax, part.* WAGL. 1832. *Psittacus pertinax* HAHN 1837. *Conurus æruginosus* G. R. GRAY 1845. *Conurus chrysophrys* SW. 1838. *Conurus pertinax* CAB. 1848. *Conurus chrysogenys* MASS. & SOUANCÉ 1854. *Conurus cayennensis* ALIQ. 1856. *Sittace chrysogenys* NATT. 1871. *Conurus æruginosus* SALVAD. 1891. *Aratinga æruginosa occidentalis* TODD 1915.

Engelsk: Brown-throated Conure, Little Parrakeet. Tysk: Braunwangensittich. Fransk: Perruche á gorge jaunatre, Perruche á joues brunes. Hollandsk: Mais- of Koorn-parkiet. Native: Hiebiebiero, Kresekoe.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pandebånd, kinder, øredækfjer og strube blegbrune, hos ældre fugle gullige, isse blålig; øvrige overside grøn, øvrige underside gulliggrøn, men med en orangefarvet plet på midten af bugen. Vinger og hale som hos Sct. Thomas-parakitten (F. 3. nr. 39.), vingedækfjer og inderste svingfjer grønne, de øvrige blå med sortagtig spids og grønne ved basis; tommelfjer og hånddækfjer grønne, men blå mod spidsen; undervingedækfjer gulliggrønne, de store dog sortagtige ved roden. Halen grøn, de fire midterste halefjer blålige mod spidsen. Øjet gulliggråt; den brede øjenring hvidliggul; næb sortagtigt; fødder brunligt kødfarvede.
L. 246-250, V. 140, H. 109, N. 7½, L. 12 mm.

UNGE FUGLE: Ligner de voksne, men har mere mørke og triste farver; issen er grøn med svagt blåt skær og øjenringen er næsten ikke til stede.

UDBREDELSE: Den tørre tropiske zone i Colombia langs det Karibiske hav og østpå ind i det vestlige Venezuela; øvre Rio Branco i det nordvestlige Brasilien. Kort, se F. 3. nr. 33.

I NATUREN: På sumpede områder ved kysterne ret talrigt forekommende og ofte kan den ses i flokke på ca. 20 stykker, enten trækkende højt tilvejrs under vedvarende skrig: »kri-kri-kri«, eller flyvende lavt fra træ til træ med kraftige vingeslag. Så længe flokkene søger føde, er de derimod meget stille og tavse, kun af og til hører man da et sagte »kre-kre« fra dem.

C. G. Young beretter, at denne art lever i Cordia, hvor dens skrig »kri-kri« har givet den det lokale navn, at den er meget sky, så den sætter af ved den mindste forstyrrelse, samt at den mellem juni og september lejlighedsvis er observeret i store flokke passerende hen over Berbicefloden. Delacour oplyste, at den i 1923 var en meget almindelig fugl i hele Venezuela.

Ernæringen består af korn, frugt og blomster, men denne art har en særlig for-

kærlighed for umoden majs; nedlagte fugles kro var i alle undersøgte tilfælde fyldt med umodent korn og majs. Flokkene anretter stor skade på markerne og sætter vagter ud, hvis advarselsskrig øjeblikkeligt får hele flokken til at lette under høje skrig. De forfølges kraftigt af farmerne, som skyder eller fanger dem på limpinde, da fugleskræmsler er uden virkning, men ved brug af lokkefugle nedskydes og fanges mange.

Den forvekles i naturen ofte med Kaktusparakitten (F. 3. nr. 42.), fordi den ligesom denne ofte træffes på kaktusplanterne, hvis frugter den uden tvivl æder.

Yngletiden er kornets og majsens modningstid. Træhulheder, palmekroner og forladte spættereder, men fremfor alt forladte termitboer anvendes som rede af den Brunstrubede kilehaleparakit, der ikke selv bygger rede. Undertiden udvider den dog de hulheder, den anvender som rede og hvori den anbringer 3-5 hvide, rundovale og noget glinsende æg på 26×21 mm, der har en bemærkelsesværdig tyk og hård skal. Det berettes fra Guiana, at begge køn ruger, samt at ungerne opholder sig meget længe i reden og først forlader denne som fuldvoksne. Det synes som om hunnerne er længere tid om at udfarve end hannerne.

IMPORT: Ret ofte importeret både tidligere og i de senere år. I 1966 var den hos flere danske fuglevenner.

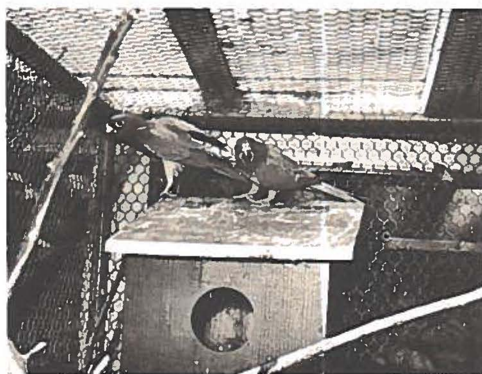
I FANGENSKAB: En fornøjelig men støjende lille fugl, der kan blive meget tam og fortrolig; mange individer kan lære at fløjte og at eftersige ord og sætninger. Et par leger sammen som lorier og når en enkelt fugl bliver fortrolig, kan dens ejer næsten gøre ved den, hvad han vil og lære den at gøre små kunststykker.

OPDRÆT: 1908 opdrættet i England hos Mrs. Williams, der fik A. S.-medalje for 2 unger; ligeledes bastard-opdræt med Jendayaparakit i England i 1905.

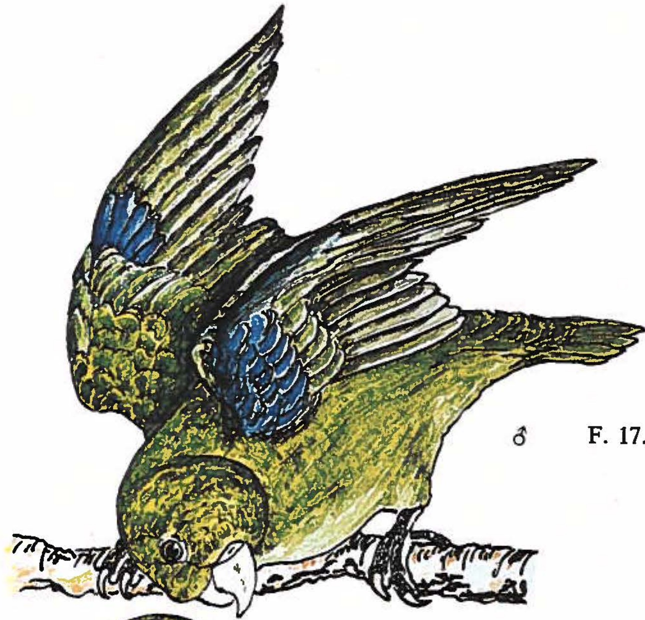
Dansk førsteopdræt hos Erik Bagge, Hvidovre, der fik sølvmedalje, se »Stuefuglene« november 1958 pag. 34.

Zool. Mus. København har 3 skind.

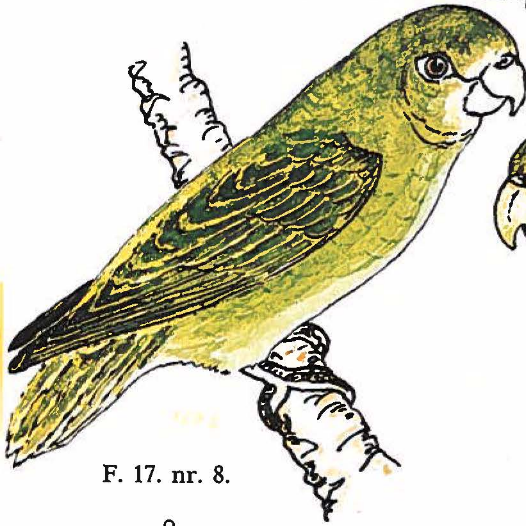
Aratinga æruginosus occidentalis, som TODD beskrev i 1915 som en ny underart, angives at ligne *A. p. aeruginosa*, men at have en mere fremtrædende blå farve på issen. Området omkring overnæbbets rod er mørkt brunligt, men aldrig hvidt; øjenringen er blegere, undertiden med et ganske svagt, men som regel helt uden gult skær; vingerne er udvendigt mere blålige og mindre grønne. Typeeksemplaret stammer fra Rio Hacha i Colombia. Det var en voksen ♂, der nu findes i Carnegie-museets samlinger.

Brunkindet eller Brunstrubet Kilehaleparakit hos Albrecht-Møller.

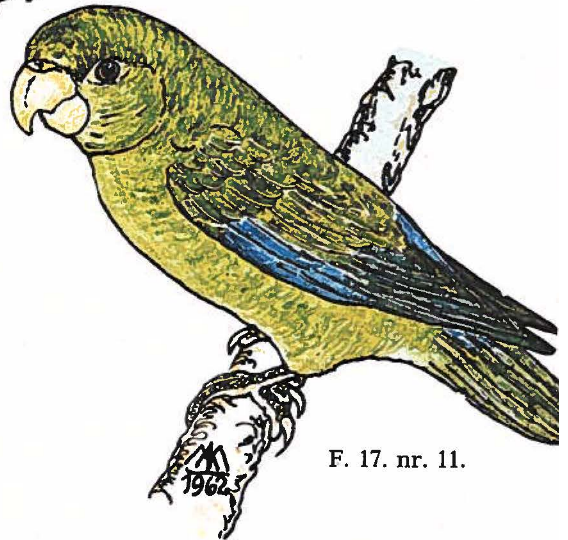

♂ F. 17. nr. 8.

F. 17. nr. 8.

♀

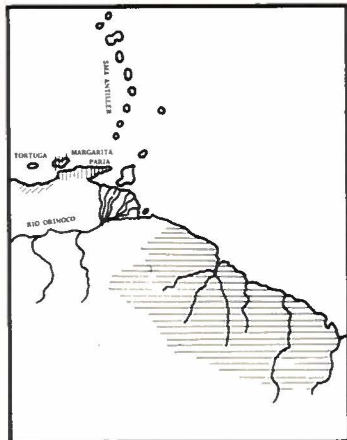
F. 17. nr. 11.

F. 17. nr. 8.: *Forpus passerinus passerinus*
F. 17. nr. 11.: *Forpus passerinus crassirostris*

F. 3. nr. 35.: *Aratinga pertinax tortugensis* (CORY) 1909
TORTUGA KILEHALEPARAKIT — TAVLE 53

Tortugensis = fra Tortuga-øen ved nordkysten af Venezuela.

NOMENKLATUR: *Conurs æruginosus tortugensis* CORY, Field Mus. Nat. Hist. Publ., Orn. Ser., *1*, 1909, p. 220. (Tortuga Island).

Engelsk: Tortuga Brown-throated Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Tortuga Kilehaleparakit ligner Brunstrubet Kilehaleparakit (F. 3. nr. 34.), som den er nært beslægtet med, men skal kunne skelnes fra denne ved sine mere orangegule hovedsider; nederste del af kinderne er blegere ligesom hos *A. p. arubensis* (F. 3. nr. 38.); desuden mangler den helt eller næsten helt det blå skær på issen.

En meget lidt kendt lokalrace, der kun er observeret på den blot 60 km² store ubeboede klippeø Tortuga, der ligger nord for Venezuela i det Karibiske hav.

I 1908 skaffede Mr. Ferry ikke desto mindre 28 eksemplarer af denne sjældne og interessante fugl.

F. 3. nr. 37: *A. p. chrysophrys* =
F. 3. nr. 36: *A. p. margaritensis* ||
F. 3. nr. 35: *A. p. tortugensis* //

F. 3. nr. 36.: *Aratinga pertinax margaritensis* (CORY) 1918
MARGARITA KILEHALEPARAKIT — TAVLE 53

Margaritensis = fra Margarita-øen.

NOMENKLATUR: *Eupsittula pertinax margaritensis* CORY, Field Mus. Nat. Hist. Publ.. Zool. Ser., *13*, pt. 2, 1918, p. 63. (Margarita Island).

Engelsk: Margarita Brown-throated Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Margarita Kilehaleparakitten ligner meget Guldmaskeparakitten (F. 3. nr. 37.), men mangler dennes blåfarvede forhoved; til gengæld har den en lysere tone i alle farverne på kroppens underside, der normalt er mere gullige end Guldmaskeparakittens.

UDBREDELSE: Margarita-øen og Paria-halvøen på Venezuelas nordkyst. Kort, se F. 3. nr. 35.

Denne lokalrace menes at høre hjemme og at have udviklet sig lidt afvigende på Margarita-øen, men den er derfra også kommet over på fastlandet og har tilsyneladende der dannet mellemformer med de beslægtede racer. PETERS anfører således, at fugle, som af BERLEPSCH og HARTERT under betegnelsen *Psittacus aeruginosus* fra Ciudad Bolivar og Suapuré i det østlige Venezuela, måske må henføres til samme race, medens fuglene fra Altegracia, Caicara og Maipures ved mellem- og øvre Orinoco synes at være mellemformer, som i udseende mere nærmer sig *A. p. aeruginosus* (F. 3. nr. 34.).

Margarita-øen ligger kun små 20 km fra fastlandet; den blev opdaget af Columbus i 1498 og har nu omkring 70.000 indbyggere, der for en stor dels vedkommende ernærer sig ved perlefiskeri.

F. 3. nr. 38.: *Aratinga pertinax chrysophrys* (SWAINSON) 1838
GULDMASKE-KILEHALEPARAKIT — TAVLE 54

Chrysophrys, af chrysophorus (gr.) = gyldenklædt

NOMENKLATUR: *Conurus chrysophrys* SWAINSON, Anim. in Menag., 1838 (1837), p. 320. (Guiana).

Engelsk: Guiana Brown-throated, Yellow-cheeked, Golden-eyebrowed or Orange-cheeked Conure. Tysk: Goldmaskensittich. Fransk: Perruche á front jaune.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; en smal pandestribe, tøjlerne og øjenomgivelserne orange; issen gråblå; hovedsider og strube olivengulbrune; bugen orange; farverne på vinger og hale som hos Kaktusparakitten (F. 3. nr. 42.); næb og fødder sortgrå; øjet gult, den nøgne øjenring grå. Hos gamle fugle har også kinderne et orange skær.

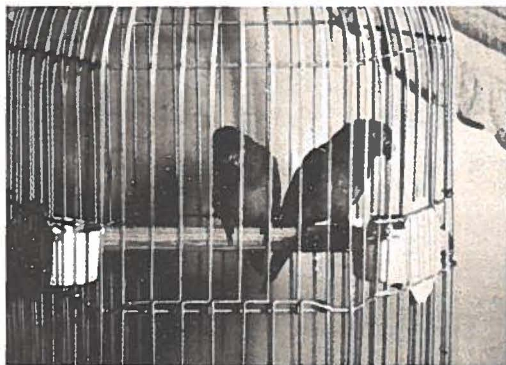
ROTHSCHILD angiver, at disse fugle har en mørkere tone på struben, at deres kinder er meget mørkt brune og at de har en smal gul stribe på linie med nedre øjenlåg. Han nævner tillige, at fuglene fra Antiqua og Colombia tydeligt afviger fra formerne fra Venezuela og Britisk Guiana. (Se til sammenligning PETERS' oplysninger om fuglene fra det østlige Venezuela under *A. p. margaritensis* - F. 3. nr. 36).

UDBREDELSE: Britisk Guiana, Surinam og Cayenne. Kort, se F. 3. nr. 35.

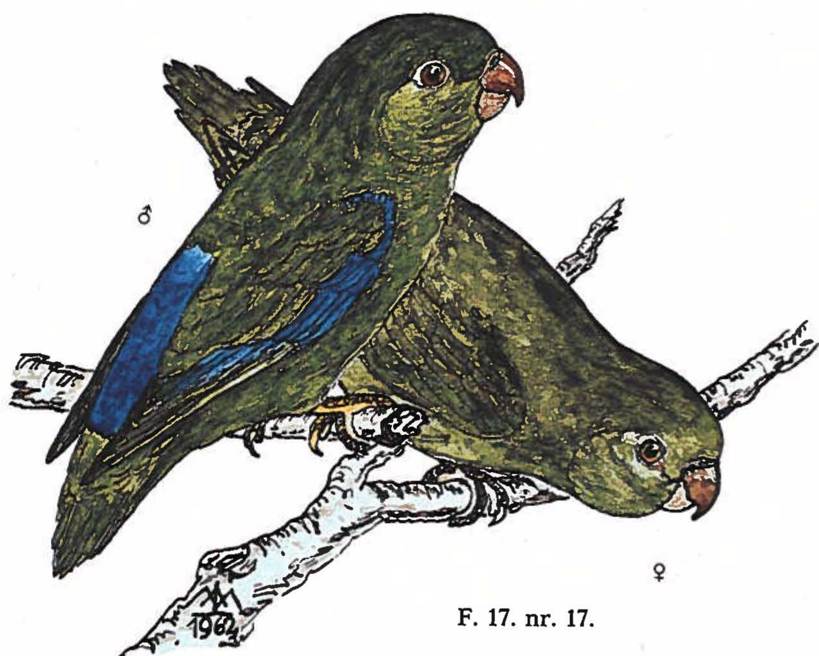
Kun meget lidt er kendt om denne fugls liv i naturen og indtil 1952 kendte man kun den over 100 år gamle beskrivelse af arten, men så dukkede den op i England som for første gang levende indført og under betegnelsen Sct. Thomas parakit. Der kom 6 fugle, men de viste sig at være *A. p. chrysophrys*. Der blev yderligere indkøbt alt, hvad der blev tilbudt af denne art, hvilket ialt blev til 15 individer og man håbede, at der blandt disse ville være et sympatipar.

I 1954 udskilte 2 par sig og man håbede, at de ville søge redekasser, men først i juni 1955 blev det første æg lagt. 30.-31. august 1955 forlod 2 unger reden, deraf var den ene ufuldstændig befjeret. Foderet bestod af blandet hirse og solsikke, også spiret og opblødt og næsten ubegrænsede mængder af blød sandkage, søde æbler og grøntfoder. Dette opdræt anerkendes som det første i fangenskab.

I 1954 var arten i London Zoo. I sept. 1955 var i Helsingør et par udstillet som *A. p. pertinax* - Sct. Thomas-parakit. Albrecht-Møller ville som dommer ikke anerkende navnet, det var unge fugle og ansigtsfarverne var utydelige og uden gult pandebånd, de blev derfor bedømt som gulmaskede. I 1956 var parret købt af en københavnsk fugleven, der på »Verdensudstillingen i Tivoli« udstillede dem som katalog-nr. 192, de var anmeldt som Gulmasket eller Sct. Thomas-parakit - nu havde de fået den gyldne farve omkring øjet og på øreomgivelserne, og det gule pandebånd manglede stadig. Desværre blev parret solgt og kunne ikke efterspores.

De udstillede Guldmaske-Kilehaleparakitter på udstillingen i Helsingør 1955.

F. 17. nr. 17.: *Forpus sclateri sclateri*

F. 3. nr. 38.: *Aratinga pertinax arubensis* (HARTERT) 1892

ARUBA KILEHALEPARAKIT — TAVLE 54

Arubensis = fra øen Aruba i hollandsk Vestindien.

NOMENKLATUR: *Conurus arubensis* HARTERT, Bull. Brit. Orn. Cl., *1*, 1892, p. 16. (Aruba, Dutch West Indies).

Engelsk: Aruba Brown-throated Conure.

F. 3. nr. 38: *A. p. arubensis* //
F. 3. nr. 39: *A. p. pertinax* =
F. 3. nr. 40: *A. p. xanthogenia* ||

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *A. p. aeruginosus* (F. 3. nr. 34.), men øjeregionen (specielt området under øjet) er mørkt orangegult - antimongult til gulokker - og issen er mindre udpræget blålig (hvis det blå er til stede, er det lysere) og brystets, herunder kroområdets farve er lysere, men dog brunlig. Struben og nederste del af kinderne er altid mørkt brune, hver fjer med lyst skaft; øjet er mørkorange; benene grå.

UDBREDELSE: Øen Aruba.

I NATUREN: Denne livlige lille papegøje oplivver i højeste grad det nøgne og triste landskab, i hvilket den forekommer ret hyppigt, men den er noget sky og vanskelig at komme på nærmere hold. Den ernærer sig af frugter, navnlig af Cereus og Melocactus. Dens rede findes oftest i gamle myretuer, som den udvider til dette brug, men man har også fundet reden i træhulheder og klippespalter - sidstnævnte steder dog kun angiveligt af indfødte.

ROTHSCHILD & HARTERT oplyser, at fuglene fra Aruba afviger fra fugle fra fastlandet ved deres lysere farve på pande, hovedsider og strube, samt undertiden ved at have en længere hale. Afvigelserne er dog så små, at det normalt kun vil være muligt at skelne de to former ved direkte sammenligning og at enkelte eksemplarer vanskeligt vil kunne bestemmes med sikkerhed.

Oplysning om denne race i fangenskab foreligger ikke.

F. 3. nr. 39.: *Aratinga pertinax pertinax* (LINNÉ) 1758

SCT. THOMAS PARAKIT — TAVLE 54

Pertinax = vedholdende, fast holdning.

NOMENKLATUR: *Psittacus pertinax* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 98, no. 10. (»in Indiis« = Curacao). *Psittacus vernus* LINNÉ 1754. *Psittaca illiniaca* BRISS. 1760. *L'Aputé-juba* BUFF. 1779. *Psittacus carolinensis* KUHL 1820. *Aratinga pertinax* SPIX 1824. *Conurus aureus, femelle* LESS. 1831. *Sittace pertinax* WAGL. 1832. *Conurus pertinax* G. R. GRAY 1845. *?Conurus canigularis* THIENEMANN 1846. *Conurus xanthogenius* BP. 1850. *Psittacus barbarossa* LICHT. 1856. *Conurus xantholæmus* SCLAT. 1859. *Conurus (?) newtonorum* SCLAT. 1870. *Conurus pertinax* SALVAD. 1891.

Engelsk: St. Thomas, Curacao or Caribbean Conure, Brown-throated Parrakeet. Tysk: St. Tomas-Sittich, Goldmaskensittich, Braunwangensittich. Fransk: Perruche á joues orangées.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande, hovedsider og hage gyldengule, øvrige overside grøn; isse med let blåt skær; underhals blegolivenbrun, øvrige underside orangegullig, kroppens sider grønlige. Vingedækfjer og inderste svingfjer grønne, de øvrige blå med sort spids og grønne ved basis; tommelfjer og hånddækfjer grønne, men blå mod spidsen;

undervingedækfjer gulliggrønne, de store sortagtige ved roden. Hale grøn, de midterste fire fjer blålige mod spidsen; øje brungult til mørkbrunt; næb sortagtigt, vokshuden hvidlig; fødderne brunligt horngrå.

♂: L. 233-247, V. 136½-146½, H. 113½-118½, N. 19-20½, L. 14-14½ mm.

♀: L. 228-254, V. 138-148½, H. 121-127, N. 18½-19½, L. 14-15 mm.

UNGE FUGLE: Fjerdragten som de voksne fugles med undtagelse af, at kun pande og tøjler er gyldengule.

UDBREDELSE: Øen Curacao; øen Sct. Thomas, Virgin-øerne hvortil den utvivlsomt er indført. Kort, se F. 3. nr. 38.

I NATUREN: Curacao er denne fugls egentlige hjem, men i forrige århundrede talrigt forekommende på Sct. Thomas. HARTERT meddelte i 1902 at den forekom i stort antal der, men i 1931 oplyste SYDNEY PORTER, at den da betragtedes som uddød af de indfødte på øen. På Curacao lever den stadig og ifølge nyere beretninger findes den nu også på fastlandskysterne langs det Karibiske hav fra Panama gennem Venezuela til Guianastaterne.

Den opholder sig i kratskove og skovtykninger i bjergene, men kommer i frugtsæsonen ned i kultiverede områder.

IMPORT: Aldrig importeret i større antal og undertiden kun med lange mellemrum.

I FANGENSKAB: En lille fugl med de samme fejl som dens større slægtninge, den skriger slemt, gnaver i alt træværk og er meget stridbar overfor andre fugle. Et ellers fortroligt par, som søgtes anbragt sammen med andre fugle, angreb således disse enkeltvis, hannen forfra og hunnen samtidig bagfra, så de måtte omgående fjernes fra volieren. Albrecht-Møller har haft arten siden 1960.

Opdrættet 1949 i Californien. I 1955 opdrættet hos Erik Jensen, Næstved. Fuglene gik i friluftsvoliere og egentlig redekontrol kunne ikke udføres, da det gamle par gemte sig i reden, men på fodersvindet og de ændrede fodervaner sluttede man, at der måtte være unger. Den 5. august var der 4 unger, 3 af disse døde dog, men den ene kom på pinden og blev af Selskabet for Stuekulturer anerkendt som første opdræt. Se Nat. & Hj. vol. 53, p. 3.[1]

F. 3. nr. 40.: *Aratinga pertinax xanthogenia* (BONAPARTE) 1850
BONAIRE KILEHALEPARAKIT — TAVLE 54

Xanthogenia, af xantho = gul, og geneias = skæg; gulskægget - gulkindet.

NOMENKLATUR: *Conurus xanthogenius* BONAPARTE, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, *30*, Feb., 1850, p. 132; Consp. Av., *1*, April, 1850, p. 1. (Interior of Brazil, error = Bonaire, Dutch West Indies).

Engelsk: Bonaire Brown-throated Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *A. p. pertinax* (F. 3. nr. 39.), men afviger ved, at isse og baghals for det meste er gule, issens centrum har en uregelmæssig, som regel mere eller mindre afbrudt grøn plet. Hos *A. p. pertinax* er kun panden, men hos *A. p. xanthogenia* er hele hovedet gult.

L. 243, V. 142, H. 118, N. 22, L. 15 mm.

UDBREDELSE: Øen Bonaire. Kort, se F. 3. nr. 38.

I NATUREN: Om denne fugls liv i naturen foreligger kun få meddelelser, men den betegnedes ved dette århundredes begyndelse som hyppigt forekommende overalt, hvor der blot var trævækst på den hollandske ø Bonaire nord for Venezuelas kyst mod det Karibiske hav.

FINSCH betragtede denne form som en gammel fugl eller en tilfældig varietet af *A. p. pertinax*, men HARTERT havde flere eksemplarer, som Dr. BÜTTIKOFER fik lejlighed til at sammenligne med det af BONAPARTE beskrevne type-eksemplar, og derved blev det konstateret, at *A. p. xanthogenia* afviger så meget og så konstant fra *A. p. pertinax*, at den må anerkendes som en underart.

F. 3. nr. 41.: *Aratinga cactorum caixana* SPIX 1824
LYS KAKTUSPARAKIT — TAVLE 55

Caixana = fra byen Caxias i provinsen Maranhao i det nordøstlige Brasilien.

NOMENKLATUR: *Aratinga caixana* SPIX, Av. Bras., *1*, 1824, p. 34, pl. 19, fig. 1. (No locality, Caxias, Piauhy, suggested by Hellmayr, *antea* 1929, p. 441). *Aratinga cactorum perpallida* CORY, Field Mus. Nat. Hist. Publ., Zool. Ser., *13*, pt. 2, 1918, p. 59. (Juá, near Iguatu, Ceará).

F. 3. nr. 41: *A. c. caixana* //
F. 3. nr. 42: *A. c. cactorum* =
F. 3. nr. 43: *A. a. aurea* ||
F. 3. nr. 44: *A. a. major* ■

Engelsk: Pale Cactus Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner Kaktusparakitten (F. 3. nr. 42.), men afviger fra denne ved sine blegere farver. Aftegningerne er blegere, oversiden lysere grøn, strube og bryst citrongulagtigt eller oliven lakfarvet og midten af bugen mindre orange nærmest henad lyst cadmium.

UDBREDELSE: Det østlige Brasilien fra Maranhao og Piauhy østpå til Pernambuco og sydpå til det nordvestlige Bahia.

En sjælden og lidet kendt fugl, der ikke vides at have været indført til Europa eller at have været i fangenskab i levende live.

SALVADORI nævner i Catalogue of the birds in the British Museum, at 2 af skindene i museet er lidt mindre end de øvrige af kaktusparakitten, de er lysere grønne og den brune farve på hovedet af fuglene har et svagt blåligt skær; kinderne er mere grønne og orangefarven på nederste del af brystet og på bugen er blegere. Dette kunne tyde på, at det måske netop er skind af *A. c. caixana*.

F. 3. nr. 42.: *Aratinga cactorum cactorum* (KUHL) 1820
KAKTUS-KILEHALEPARAKIT — TAVLE 55

Cactorum = kaktus.

NOMENKLATUR: *Psittacus cactorum* KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., 10, 1820, p. 82. (BRAZIL: Cory suggests Bahia for the type locality; Hellmayr states that the specimens in Wied's collection upon which Kuhl's name is based came from Vareda, Rio Pardo and near Os Possoes in southeastern Bahia). *Aratinga flaviventer* SPIX 1824. *Aratinga caixana* SPIX 1824. *Sittace cactorum* WAGL. 1832. *Psittacus lepidus* HAHN 1840. *Conurus æruginosus, part.* G. R. GRAY 1845. *Conurus cactorum* SOUANCÉ 1856.

Engelsk: Cactus Conure. Tysk: Kaktussittich. Fransk: Perruche á ventre orange. Native: »Perriquito«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden grøn; panden blegbrun; issen blålig; under øjet en gyldengul stribe; tøjler, kinder, underhals og halssider blegbrune; bryst og bug orangegule; underhaledækfjer, lår og flanker gulliggrønne; vingedækfjer og inderste svingfjer

grønne; armsvingfjer grønligblå med sortagtig spids; håndsvingfjer blåliggrønne, renere grønne ved roden og med sortagtig spids; tommelfjer og hånddækfjer grønne med blåt skær; vingerand gullig; undervingedækfjer gulliggrønne, de store sortagtige. Halen grøn som de midterste fjer, der dog har blålig spids; øjet gulgråt til orangegult; den midterste øjenring bred og hvidlig. Næbbet rødliggråt til hvidligt, vokshuden hvidlig; fødder mørkt kødfarvede.
L. 260, V. 145, H. 130, N. 19, L. 11½ mm.

UDBREDELSE: Brasilien i provinsen Bahia syd for San Francisco-floden, og tilgrænsende dele af provinsen Minas Geraës. Kort, se F. 3. nr. 41.

I NATUREN: Ret talrigt forekommende i de nævnte områder og ses ofte i større flokke, der færdes i landskaber med vild kratbevoksning. FORBES meddeler, at det trods store anstrengelser ikke lykkedes at komme denne sky og forsigtige fugl nær.

Den ernærer sig hovedsageligt af kaktusfrugter og bær.

IMPORT: Ikke særlig ofte importeret; første gang i London Zoo i 1862.

I FANGENSKAB: En nydelig og attråværdig lille parakit, som er udholdende i fangenskab og endda ret fredelig overfor andre fugle af egen slægt. Et par viser begge levende interesse for hinanden og underholder sig pludrende med hinanden, medens de flagrer rundt om og efter hinanden, ofte som i en slags ekstase. En enkelt fugl kan blive meget tam og fortrolig, og arten har egentlig kun slægtsskavanken at være ret støjende. V. Wiese havde i flere år et eksemplar, der senere blev udstoppet og overladt zoologisk museum i København; det er type-eksemplaret for skitsen af denne art.

OPDRÆT: Allerede opdrættet i 1883 i Paris (6 unger), senere flere gange i England. I »Ornit. & Wissenschaft« (juni 1933, p. 110) hævdes, at den yngler lige så villigt som undulater, men det er ikke rigtigt! Sydamerikanske parakitter er i regelen svære at få yngel af, til gengæld kan de blive meget mere fortrolige og tamme end de fleste andre, og det hævdes, at de fleste af dem kan tåle kølig overvintring.

F. 3. nr. 43.: *Aratinga aurea aurea* (GMELIN) 1788
HALVMÅNEPARAKT - Guldpandet Kilehaleparakit — TAVLE 55

Aurea, af aurum = guld (gylden, guldgul).

NOMENKLATUR: *Psittacus aureus* GMELIN, Syst. Nat., *1*, 1788, p. 329. (Brazil, restricted to Bahia by Cherrie & Reichenberger). *Psittacus brasiliensis* BRISSON 1760. *Psittacus canicularis, var.* LATH. 1790. *Maracana frente naranjada* AZARA 1803. *Psittacus regulus* SHAW 1811. *Aratinga aureus* SPIX 1824. *Conurus aureus* LESS. 1831. *Sittace aurea* WAGL. 1832. *Conurus canicularis* CAB. 1848. *Eupsittula aurea* BP. 1854. *Eupsittula canicularis* BP. 1854. *Eupsittaca aurea* CAB. 1862. *Conurus brasiliensis* FINSCH 1863. *Conurus aureus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Golden-crowned Conure, Halfmoon Parrakeet, Orange-headed Parrakeet. Tysk: Goldstirnsittich, Halbmondsittich. Fransk: Perruche á front jaune, Perruche Bouton d'or, Perruche couronnée. Hollandsk: Oranje-kop-Maisparkiet. Argentina: Cotorra frente dorada, Cotorra de frente amarilla, Catite de frente naranja. Brasilien: Periquito rei. Paraguay: Cotorra, Cotorrita.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Stor halvmåneformet pandeplet op til issen orangegul; isse og tøjler blå; krans af fjer omkring øjet orange; øvrige overside grøn; kinder, underhals og bryst oliven, kinderne med et let blåt skær; øvrige underside grønliggul. Vingedækfjer

og inderste svingfjer grønne, øvrige armsvingfjer blå; håndsving- og hånddækfjer grønne, men blålige ud mod den sorte spids og indvendigt olivenfarvede; små undervingedækfjer grønliggule, de store olivenfarvede. Halefjerene grønne, men blå ud imod spidsen. Øjet orange, den nøgne øjenring grå, næb og vokshud samt fødderne sortagtige.

L. 275-290, V. 140-150, H. 145, N. 18, L. 13 mm.

UDBREDELSE: Brasilien syd for Amazonefloden og øst for Rio Madeira til det østlige Bolivia, Matto Grosso og Sao Paulo. Kort, se F. 3. nr. 41.

I NATUREN: En fugl der i sit store opholdsområde kun viser ringe variation i udseende i de forskellige egne, forskel i størrelse forekommer og det synes som om fuglene fra de sydlige egne gennemgående er lidt større end fugle fra nordlige områder.

Arten opholder sig såvel i urskove som på stepper med krat og spredt træbevoksning og den synes ikke at være særlig talrigt forekommende, men ses højst i små flokke og som oftest kun parvis.

Den ernærer sig tilsyneladende mest af træfrugter, men kommer undertiden også i korn- og majsmarkerne, omend den ret sjældent ses i lavtliggende områder.

IMPORT: Ofte indført i tidligere tid, i nyere tid sjældnere, men dog af og til i handelen.

I FANGENSKAB: En ung fugl kan blive ret fortrolig, men arten synes temmelig sky i forhold til mange af dens slægtninge. Den tålmodige ejer kan dog lære fuglen at eftersige ord og korte sætninger, og nogle eksemplarer kan lære at fløjte bestemte strofer eller små melodier. Udenfor yngletiden kan nogle par holdes sammen med andre, men i yngletiden er denne art meget angrebslysten overfor andre parakitter.

Den bør forplejes med kanariefrø, hirse, havre, opblødt majs, lidt solsikke og hamp, men i yngletiden frarådes det af mange at give den olieholdigt frø, da man har eksempler på, at ungerne fortrinsvis mades dermed, men døde deraf. Derimod bør den have bær efter årstiden, navnlig modne rønnebær, men også rosiner, druer, søde frugter, opblødt franskbrød eller sandkage, friske myrepupper, grene med bark, græs, græsfrø i alle modningsgrader.

OPDRÆT: Halvmåneparakitten er først opdrættet i Frankrig omkring 1879, og senere nogle gange forskellige steder i Europa, men den regnes for temmelig vanskelig at få unger af.

Den lægger 2-4 æg, ruger i 26 dage og ungerne forlader reden cirka halvanden måned gamle.

Svensk første-opdræt i 1959 hos Hjalmar Håkansson, Trelleborg, senere hos Inge Forsberg, Trelleborg.

1964 på udstillingen »Papegøjer i haven« mødte Egon Rostén, Roskilde, med 1,1 Halvmåneparakit med 3 unger.

Zoologisk Museum i København har hele 8 eksemplarer, der ligesom *A. c. canicularis* (F. 3. nr. 32.) viser store afvigelser.

F. 3. nr. 44.: *Aratinga aurea major* (CHERRIE & REICHENBERGER) 1923

STOR HALVMÅNEPARAKIT

Major = større, forholdsvis stor.

NOMENKLATUR: *Eupsittula aurea major* CHERRIE & REICHENBERGER, A. Mus. Novit., no. 58, 1923, p. 3. (Puerto Pinasco, Paraguay).

Engelsk: Greater Golden-crowned Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

En større form af Halvmåneparakitten. Den adskiller sig i udseende ikke fra sin nærmeste slægtning ved andet end størrelsesforskellen. Vingemålene for Stor Halvmåneparakit angives at være:

♂: 151-158 mm. ♀: 152-154 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra to lokaliteter, beliggende cirka 70 miles fra hinanden på hver side af Paraguay-floden. Kort, se F. 3. nr. 41.

Et eksemplar fra Rivadavia ved øvre Bermejo-flod rapporteret af HARTERT i 1909 som *Conurus aurea* hævdes af PETERS utvivlsomt at høre til denne art. Af ALFRED LAUBMANN's meddelelser fra 1938 fremgår, at selv om Stor Halvmåneparakit var ret almindelig i sit opholdsområde, synes denne forms forekomst at være begrænset udelukkende til Paraguay.

4. SLÆGT *(Nandayus)*

NANDAYAPARAKITTEN

Denne slægt indeholder nu kun een art, der dog tidligere blev regnet for hørende til Kilehaleparakitterne (F. 3.) og den adskiller sig heller ikke synderligt fra disse, den ses da også undertiden opført som en underslægt, så med samme ret kunne flere andre slægter f. eks. udskilles således:

Spidshaleparakitter (Thectocercus) - F. 3. nr. 1, 2 og 3,
Kilehaleparakitter (Aratinga) - F. 3. nr. 4-44,
Nandayaparakit (Nandayus) - F. 4. nr. 1,
Højlandsparakit (Leptosittaca) - F. 5. nr. 1 og
Guløret Parakit (Ognorhynchus) - F. 9. nr. 1,

men i »Papegøjebogen« følger vi PETERS's opstilling.

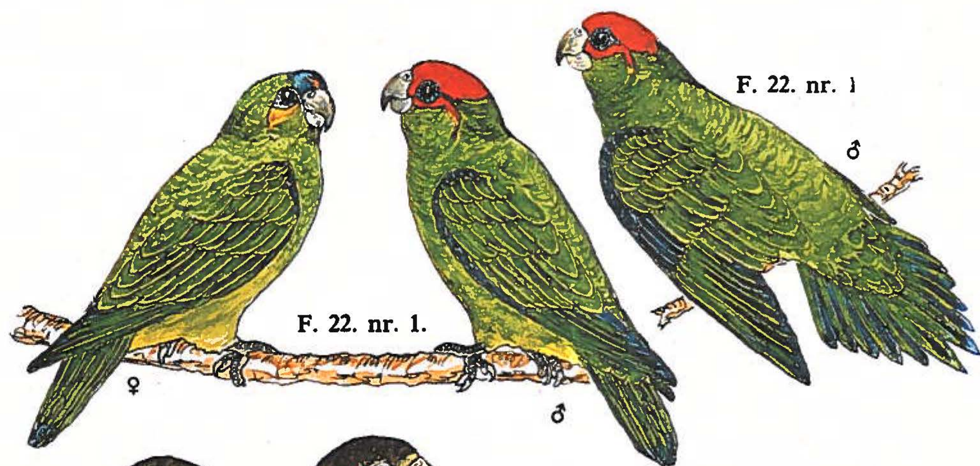
Nandayaparakittens adfærd og forplejning er som F. 3-arternes.

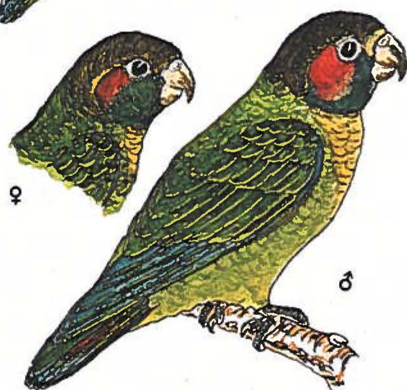
F. 4. nr. 1.: *Nandayus nenday* (VIEILLOT) 1823
NANDAYPARAKIT — TAVLE 56

Nandayus, dannet af det sydamerikanske navn: Nendáy,
nenday = de indfødte sydamerikaneres navn til fuglen.

NOMENKLATUR: *Psittacus nenday* VIEILLOT, Tabl. Encyc. Méth., Orn., pt. 3, 1823, p. 1400. (Paraguay). *Psittacus melanocephalus* VIEILL. 1817. *Sittace nenday* WAGL. 1832. *Psittacara nenday* BOURJ. 1837-38. *Conurus nenday* G. R. GRAY 1845. *Conurus armillaris* LICHT. 1854. *Nandayus melanocephalus* BP. 1854. *Conurus nanday* G. R. GRAY 1859. *Psittacus armillaris* ILL. 1859. *Nandayus nanday* G. R. GRAY 1870. *Conurus nandaya* SCLAT. 1870. *Conurus melanocephalus* RCHNW. 1881. *Conurus nenday* RIBEIRO 1920.

Engelsk: Nanday Conure, Black-headed or Black-masked Conure. Tysk: Nandaysittich, Schwarzkopfsittich. Fransk: Perruche Nanday, Perruche á tete noire. Paraguay: Loro eller Cotorra de cabeza negra.

F. 22. nr. 1: *Pionopsitta pileata* F. 22. nr. 2: *Pionopsitta h. haematotis*
F. 22. nr. 5: *Pionopsitta caica* F. 22. nr. 6: *Pionopsitta barrabandi*
F. 24. nr. 1: *Gypopsitta vulturina*

F. 4. nr. 1: *Nandayus nenday* //
F. 5. nr. 1: *Leptosittaca branickii* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; isse, nakke, baghoved og forreste del af kinder samt hage brunsorte; bagryg og overgump gulliggrønne, ligesom brystet og bugen; kroområdet og nederste del af struben med blåt skær; lårene røde; tommelfjer og hånddækfjer blå med grønne kanter udvendigt; svingfjerene blå, håndsvingfjerene med grøn ydersøm, inderste svingfjer med grøn yderfane; små undervingedækfjer gulliggrønne, de store og svingfjerenes underside sortagtig. Halen olivengrøn med blå spids og sortagtig underside; næbbet sort hornfarvet; øjet rød- til sortbrunt; fødderne brune.
L. 300-320, V. 182-190, H. 155-176, N. 24, L. 15 mm.

UNGE FUGLE: Gennemgående mørkere farvet end forældrene.

UDBREDELSE: Sydøstlige Bolivia, sydlige Matto Grosso til øvre Pilcomayo, Argentinas Chaco (Rio de Oro) og Paraguay.

I NATUREN: En endnu ret almindelig fugl, der ofte kan iagttages i store flokke, som trækker rundt i udbredelsesområdets forskellige egne og som i selskab med flokke af Munkeparakitter (F. 13. nr. 4.) forårsager store skader på afgrøder i de kultiverede områder.

Når yngletiden nærmer sig, kan man f. eks. i Matto Grosso se mindre flokke af disse fugle søge redemuligheder på stolperne langs kvægindhegningerne. På næsten hver af de tykke stolper er der en rede og en iagttager beskriver, hvorledes 4-5 fugle samtidigt sætter sig på kanten af hulheden for at undersøge, om denne er egnet. Ofte sker det da, at endnu en fugl dristigt trænger sig ind mellem de øvrige og tager hulheden i besiddelse, hvorefter flokken efter megen og højrøstet diskussion flyver bort; men længe varer det ikke, før en anden eller muligvis den samme flok vender tilbage i deres søgen efter et rugested.

I modsætning til, hvad man skulle vente, kommer disse fugle ind i reden med halen forrest, de går altså baglæns ind og bringer intet materiale ind i reden, men lægger æggene direkte på det trøskede træ i bunden af hulheden.

Yngletiden er i vore efterårsmåneder og varer fra oktober til hen i december i de sydligste egne. Kuldet er normalt på 4 æg, der er mathvide, kortovale og måler ca. 23×29 mm.

IMPORT: 1870 i Zoo, London, og derefter ret ofte importeret til Europa, i nyere tid dog kun af og til i handelen.

I FANGENSKAB: I begyndelsen temmelig sky, men bliver ofte ret fortrolig. Dens væsen virker pudsigt og den er knapt så slem en gnaver som flere af dens slægtninge. Stemmen er høj og skingrende og som så mange andre delvis sortfarvede papegøjer, må den betegnes som ondskabsfuld mod mindre fugle, men et par lever meget kærligt sammen.

I 1962 udstillet i Nykøbing Falster og i 1966 på udstillingen i Ringsted.

OPDRÆT: Først opdrættet i Frankrig i 1881 og de følgende år; senere i England, Belgien og U. S. A., men opdræt regnes langt fra for at være almindeligt.

Der er gjort forsøg på at opdele denne form i to forskellige racer, men de af *Pierce Brodkorb* angivne kendetegn på *Nandayus nenday campicola,* som han be-

nævnte den nyopstillede form, nemlig gennemsnitlig kortere vinger og hale, mere blålig farve på kinder, krop og vinger, mørkere røde lår, bugen uden rødt og den røde farve omkring hovedet, har hidtil ikke vundet anerkendelse som tilstrækkeligt konstante afvigelser.

5. SLÆGT *(Leptosittaca)*

HØJLANDSPARAKITTEN

Til denne slægt, der ligger mellem Kilehaleparakitterne, F. 3., og Conurerne, F. 10., hører kun en enkelt art, der også minder noget om begge disse to naboer - førstnævnte i type og sidstnævnte ved skæltegningerne som hos Conurerne.

F. 5. nr. 1.: *Leptosittaca branickii* BERLEPSCH & STOLZMANN 1894 HØJLANDSPARAKIT — TAVLE 59

Leptosittaca = slank, tynd, tilspidset,
branicki = fuglen opkaldt efter grev *Wladyslaw Branicki*, der sammen med sin fætter, grev Ksawery Branicki, organiserede flere ekspeditioner til Syd-Amerika, specielt til Peru, hvor denne art blev opdaget af Jean Kalinowski.

NOMENKLATUR: *Leptosittaca branicki* BERLEPSCH & STOLZMANN, Ibis 1894, p. 402, pl. 11. (Central Peruvian Highlands, 10000-13000 feet, the type is from Maraynioc).

Engelsk: Branicki's Conure, Golden-plumed Parakeet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Generelt grøn; panden med et smalt gyldenbrunt bånd; under øjet et gult bånd; tøjler og en kvast af lange, smalle fjer udgående fra kinderne grumset orangegule; bugen olivengul med gulrøde pletter og iblandet grønt; vingernes underside gullig. Halen lang, tilspidset, grumset rød og med gulrød inderfane på fjerene.
L. 343-393 mm.

UDBREDELSE: Den fugtige tempererede zone i Andesbjergene fra det sydlige Ecuador til det centrale Peru. Kort se F. 4. nr. 1.

I NATUREN: En sjælden fugl, der kun er observeret på højtliggende plateauer i Andesbjergene, men hvis forekomst i de senere år også er konstateret i Colombia. Den adskiller sig ikke nævneværdigt i væsen og levevis fra Aratingaerne, men beretningerne om den er få og ikke meget omfattende.

Arten har næppe været indført til Europa og er hidtil ukendt hos liebhaverne.

6.
SLÆGT
(Conuropsis)

CAROLINAPARAKITTERNE

Denne slægts medlemmer ligner kilehaleparakitterne meget både i type og størrelse, men deres overnæb har en ret tydelig tandudskæring. Slægten omfatter kun en enkelt art og en underart og var den eneste papegøjeslægt Nordamerika har haft, hvorved den også blev den nordligst levende papegøje.

Det er derfor meget beklageligt, at denne Nordamerikas eneste papegøje omkring århundredskiftet måtte bukke under for kulturen, man kan jo kun beklage det hver gang, når en del af naturen forsvinder, især når man betragter det, som undertiden kommer i stedet. De sidste Carolinaparakitter blev set omkring 1904 og det sidste levende eksemplar i en zoologisk have døde i 1913. F. 6. nr. 2. var uddød endnu tidligere.

F. 6. nr. 1.: *Conuropsis carolinensis carolinensis* (LINNÉ) 1758
KAROLINAPARAKIT — Tavle 56

Conuropsis = halen kegleformet eller kiledannet.
Carolinensis = fra staten Carolina i U. S. A.

NOMENKLATUR: *Psittacus carolinensis* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 97. (Carolina and Virginia). *Psittaca carolinensis* BRISS. 1760. *Psittacus ludovicianus* GM. 1788. *Psittacus carolinensis, var.* LATH. 1790. *Psittacus luteocapillus* VIEILLOT 1823. *Psittacus thalassinus* VIEILL. 1823. *Aratinga carolinensis* STEPH. 1826. *Aratinga ludovicianus* STEPH. 1826. *Conurus carolinensis* LESS. 1831. *Sittace ludoviciana* WAGL. 1832. *Arara carolinensis* AUD. 1839. *Conurus ludvicianus* G. R. GRAY 1859. *Conuropsis carolinensis* SALVADORI 1891.

Engelsk: Carolina Conure, Carolina Parrakeet. Tysk: Karolinasittich. Fransk: Perruche á tete jaune.

F. 6. nr. 1: *C. c. carolinensis* //
F. 6. nr. 2: *C. c. ludovicianus* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Pande, øjenområde og forreste del af kinder orangerøde; de øvrige dele af hovedet og hagen gule; øvrige kropfjer og haledækfjerene grønne med lysere underside; skulderfjerene med olivenfarvet skær; på lårene enkelte orangefarvede fjer; vingerne grønne, de store dækfjer og de inderste svingfjer med olivenfarvet skær; vingebue og vingerand gule; hånddækfjerene mørkgrønne, håndsvingfjerene gullige udvendigt ved roden, de store undervingedækfjer gråsorte. Halefjerene grønne; øjnene brungrå; næbbet hvidligt hornfarvet: fødderne gulligt kødfarvede.
L. 310-350, V. 185-190, H. 155-160 mm.
♀: Hunnens gule farve har kun ringe udstrækning, ellers som hannen.
UNGEDRAGT: Grøn; kun pande og tøjler orangerøde; lår grønne; vingebue og vingerand gulliggrønne. Udfarvningen varede 2 år.
UDBREDELSE: Tidligere beboede denne skønne fugl de sydøstlige stater i U. S. A. fra det sydlige Virginia til Florida, den viste sig af og til også nordligere, som f. eks. i Pennsylvania og i staten New York.
Nu er den uddød; det sidste eksemplar blev set i naturen i april 1904 og den sidste af disse fugle døde i fangenskab i New York Zoo den 25. maj 1913.
Dr. Karl Russ mente selv at være den første opdrætter af Karolinaparakitten, men nævnede også andre, f. eks. Dr. Nowotny i Wien. Senere blev fuglen opdrættet adskillige gange, bl. a. i Frankrig på to forskellige steder i 1877 og flere gange i U. S. A., men mærkeligt nok ikke i England.
Et skind findes på Zool. Mus. i København.
Vil man spørge, hvorledes det kunne gå til, at denne papegøje forsvandt, var der nok flere årsager. Kulturen har nok sit medansvar, betingelserne for, at den kunne leve, svandt også hen. Men en stærkt medvirkende årsag, der ikke er så nærliggende, skal også nævnes. Levaillant (Hist. des Perr. p. 68) beretter, at der alene til een fjerhandler i Paris 1779 solgtes 12000 skind fra Nordamerika. En anden parisisk fjerhandler købte 6000 hoveder af Karolinaparakitter, *Aratinga carolinensis*. Det var kun 2 grosserere i en by, hvad mon så de andre byer har aftaget?

F. 6. nr. 2.: *Conuropsis carolinensis ludovicianus* (GMELIN) 1788
LOUISIANAPARAKIT

Ludovicianus = fra Ludovicia = Louisiana.

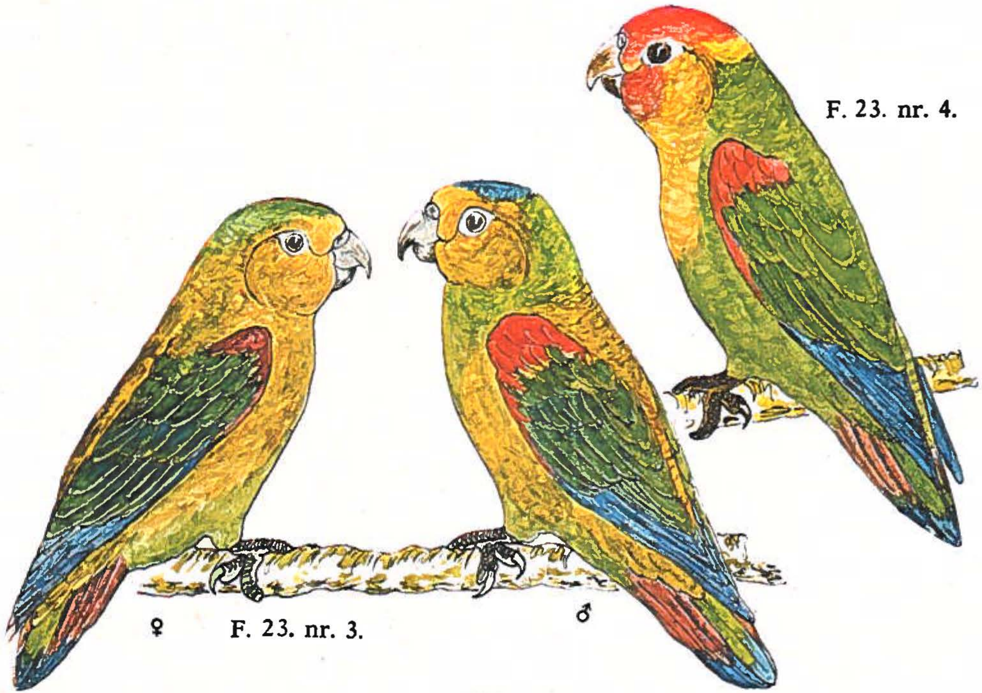
NOMENKLATUR: *Psittacus ludovicianus* GMELIN, Syst. Nat., *1*, pt. 1, 1788, p. 347. *Conuropsis carolinensis interior* BANGS, Proc. New England Zool. Cl., *4*, 1913, p. 94. (Bald Island, Nebraska).

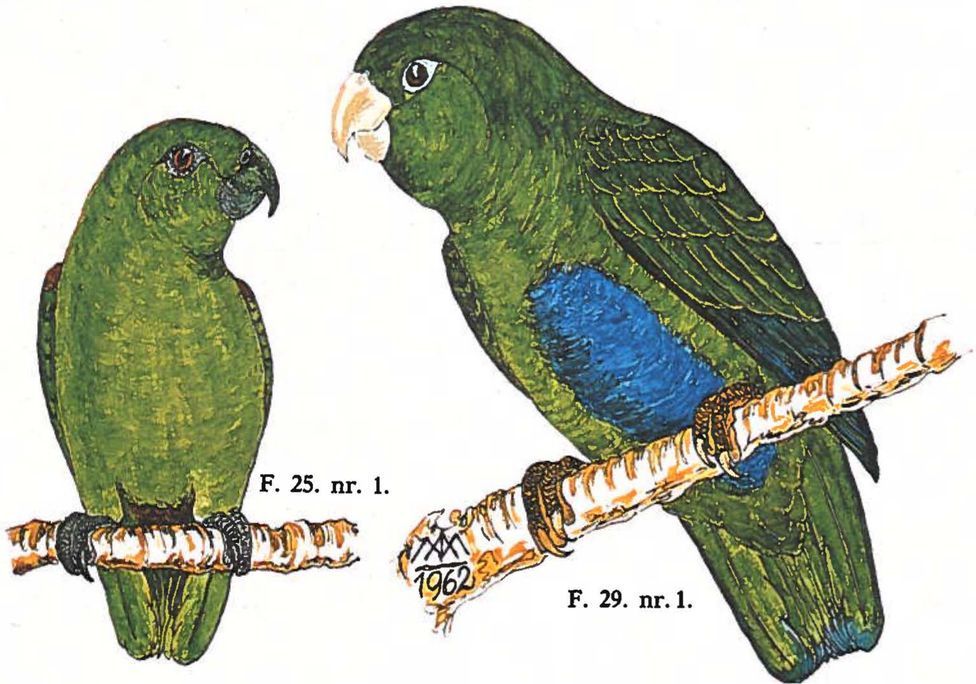
Engelsk: Louisiana Parrakeet. Tysk: Louisianasittich.

FARVEBESKRIVELSE:
Lignede fuldstændig Karolinaparakitten (F. 6. nr. 1.) med undtagelse af, at dens farver var blegere og at den havde et let blågrønt skær på oversiden.

UDBREDELSE: Denne form beboede det indre af U.S.A. (Mississippiflodens afvandingsområder) og kom mod nord til det sydlige Wisconsin, Indiana, Ohio og det vestlige New York; mod vest til Nebraska, Colorado og Oklahoma, mod øst til West Virginia, Kentucky, Tennessee og Alabama, og mod syd til den mexikanske golf fra Brazos-floden til Mississippi. Den er nu fuldstændig udryddet - uddød!

Kort, se F. 6. nr. 1.

F. 23. nr. 3: *Hapalopsittaca fuertesi* F. 23. nr. 4: *Hapalopsittaca a. amazonina*
F. 25. nr. 1: *Graydidascalus brachyurus* F. 29. nr. 1: *Triclaria malachitacea*

F. 26. nr. 1.

F. 26. nr. 3.

F. 26. nr. 4.

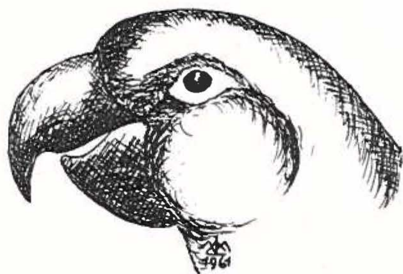
F. 26. nr. 6.

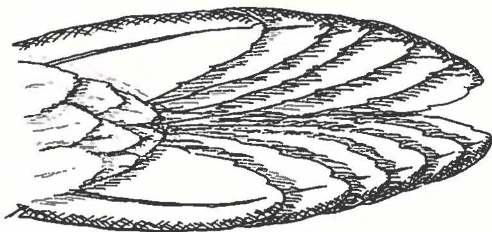

F. 26. nr. 7.

F. 26. nr. 1: *Pionus menstruus* F. 26. nr. 3: *Pionus s. sordidus*
F. 26. nr. 4: *Pionus s. corallinus* F. 26. nr. 6: *Pionus m. maximiliani*
F. 26. nr. 7: *Pionus m. siy*

7.
SLÆGT
(Rhynchopsitta)

ARA-PARAKIT

Til denne slægt hører kun en enkelt art, som på flere måder indtager en særstilling. I størrelse er den omtrent som en af de største Aratinga-arter og dens næb er langt kraftigere at se til; det er også større, men mere sammentrængt fra siderne. Kinderne og næbbets vokshud er befjeret. Vingerne er ret lange og på grund af den forholdsvis korte, jævnt af-trappede hale, virker de endnu længere.

Ara-parakitten er nu den eneste papegøjeart, der forekommer i den sydlige del af Nordamerika, selv om højlandet i Mellemamerika vel må regnes for dens egentlige hjemsted. Den har ingen underarter, men en lokalrace, F. 7. nr. 1.a.

F. 7. nr. 1.: *Rhynchopsitta pachyrhyncha* (SWAINSON) 1827
TYKNÆBSPARAKIT — ARA-PARAKIT — Tavle 56

Rhynchopsitta =næb og parakit; pachyrhyncha = tyknæbbet.

NOMENKLATUR: *Macrocercus pachyrhynchus* SWAINSON, Philos. Mag. (n. s.), *1*, 1827, p. 439. (Tableland of Mexico). *Psittacus strenuus* LICHT. 1830. *Psittacus pascha* WAGL. 1831. *Sittace pachyrhyncha* WAGL. 1832. *Psittacus pachyrhynchus* HAHN 1840. *Ara Pachyrhyncha* G. R. GRAY 1845. *Rhyncopsitta pachyrhyncha* BP. 1854. *Conurus pachyrhynchus* SCHLEG. 1864. *Rhyncopsittacus pachyrhynchus* SALVADORI 1891.

Engelsk: Thick-billed Parrot, Thick-billed Parrakeet. Tysk: Arara-Sittich. Fransk: Perruche Ara.

F. 7. nr. 1: *R. pachyrhyncha* //
F. 7. nr. 1a: *R. terrisi* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; kinder og øredækfjer lysere; pande, tøjler, en bred stribe over øjnene, tommelfjer, vingekant og vingebue, samt nogle fjer på håndrodskanten og lårene mørkt røde; foran øjnene en sortagtig brun plet; store undervingedækfjer gule; svingfjerenes underside sortagtig; halens underside ligeledes sortagtig, men med et svagt olivenfarvet skær. Næbbet stærkt sideværts sammentrykt og sort, vokshuden befjeret; fødderne sortagtige.
L. ca. 430, V. 266-280, H. 188, N. 40, L. 19 mm.
UNGE FUGLE: Afviger ved mindre udbredt rødt på forhovedet, ingen rød stribe over øjnene, brunrøde tøjler og mindre rødt på vingebuen og håndrodskanten. Næbbet er hornhvidt med undtagelse af overnæbbets kanter ved roden, de er sortagtige. Denne art har 11 hånd- og 10 armsvingfjer.
UDBREDELSE: Nåleskovsbæltet på bjergene i det mexikanske højland i provinserne Chihuahua, Durango, Mexico og Vera Cruz. Trækker desuden sporadisk nordpå til bjergene i det sydlige Arizona.

I NATUREN: Omend denne fugl absolut må betegnes som sjælden indenfor U. S. A.s grænser - hvor den nutildags er den eneste fritlevende papegøje - har man dog på visse tidspunkter optalt fra 700 til 1000 eksemplarer i Chirikahua-bjergene. Dens tilsynekomst nord for Mexico er dog uregelmæssig og den synes at aftage i antal.

Dens ernæring består for en stor dels vedkommende af koglefrø. Det meddeles at den efter 10-årige forsøg er opdrættet for første gang i U.S.A. i 1965. Den vejer omkring 370 gram. For tiden besidder dyrlæge Nørgaard-Olesen, Janderup et par.

Rhynchopsitta pachyryncha klækket i fangenskab USA.

Tegnet efter »Dagbladet«, Ringsted, 29. sept. 1965

F. 7. nr. 1.a: *Rhynchopsitta terrisi* BLAKE 1953
BRUNRØDPANDET TYKNÆBSPARAKIT

Ligner Tyknæbsparakitten (F. 7. nr. 1.), men er større og meget mørkere grøn; forhovedet og striben over øjnene er ikke dyb rød, men brunrød eller rødbrun, og øjenbrynsstriben er kortere end hos Tyknæbsparakitten. Endvidere er pletten på undervingedækfjerene mørk brunlig rød, ikke kromgul som hos *R. pachyrhyncha.*
L. 400-420 mm.

Denne art er i modsætning til Tyknæbsparakitten sjælden og bebor et ret begrænset område i højlandet i det nordlige Mexico. Den er ikke observeret udenfor Sierra Madre Oriental i det midtvestlige Nuevo Leon, Sierra Potosi og bjergene sydøst for Galeana.

PETERS nævner ikke denne form, der dog er let skelnelig fra Tyknæbsparakitten ved den rødbrune pande og de mørke undervingetegninger.

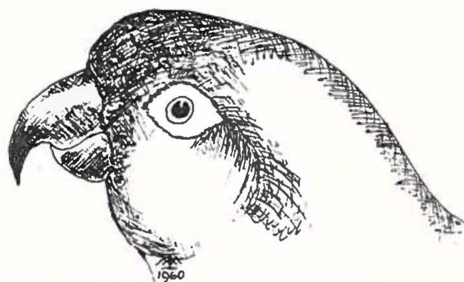
Om denne såvel som om hovedarten (F. 7. nr. 1.) findes mange såre interessante ting at berette. Flere forskere hævder f. eks., at man aldrig kan vide, hvornår den er hjemme, den ene dag forekommer den i stort antal, den næste dag er den som blæst væk.

Bernard Roer mener, at interessen for denne fugleart er så ringe, fordi dens reder er så utilgængelige, måske også grundet på fuglenes fjendtlige holdning.

Den er jo - skriver *Georg Glædden* - meget sky og mistænksom og søger i skjul ved den mindste lyd af andre fugle eller dyr; derfor er den næsten umulig at få et indtryk af og der eksisterer kun ganske få fotografier af fuglen i naturen.

Den opholder sig mest i den meget lang-nålede, mørkegrønne fyrreskov, hvor træerne af slægten *Piniceae* bærer meget hårde kogler, som denne papegøjeart med lethed knuser med sit kraftige næb.

Et af de eksemplarer, som San Diego Zoo besidder, kom fra *Dorothy Speed*, den blev et tillidsfuldt, lærevilligt og fornøjeligt kæledyr.

8. SLÆGT (*Cyanoliseus*)

KLIPPE-PARAKITTERNE

De til denne slægt hørende papegøjer er meget kraftige, men nøjsomme fugle uden særlig pragt, de minder en del om Aratingaerne, F. 3., men har højere pande, fladere isse og deres meget skarpe og kraftige næb imponerer ikke ved dets størrelse, tandudskæringen er ikke ret stor og næbbets vokshud er befjeret helt frem over næseborene. Det er en af de mest nøjsomme fugle af Andesbjergenes beboere og det er uforståeligt, hvad disse fugle kan nøjes med i lange tider - lidt træbark, nogle blade og knopper og lidt frø, dog kan det også for denne bjergfugl blive så karrigt, at den trækker bort.

Klippeparakitten yngler i klippespalter, hvor den med stor færdighed gnaver lange gange i det forvitrede materiale ind til en rede, hvori begge køn kan overnatte. Disse fugle skriger en del.

I naturen findes 3 arter og man har efter et voliereeksemplar af ukendt oprindelse i 1926 anerkendt endnu en race, som dog næppe kan stå for en nærmere prøvelse.

F. 8. nr. 1.: *Cyanoliseus patagoni byroni* (J. E. GRAY) 1831
CHILEPARAKIT — STOR KLIPPEPARAKIT — Tavle 57

Cyanoliseus, af cyano = blå, mørk blå, og liseus, hvis betydning er tvivlsom, muligvis af det græske »lis« eller »lissos«, der begge betyder glat.
Patagonus = fra Patagonien.
Byroni = opkaldt efter Lord George Anson Byron (1789-1868), engelsk admiral.

NOMENKLATUR: *Psittacus (Aratinga) Byroni* »CHILDREN MS.« J. E. GRAY, Zool. Misc., *1*, 1831, p. 12. (Chile). *Arara patagonica, part.* LESS. 1831. *Sittace patagonica, part.* WAGL. 1832. *Conurus cyanolysios* FRASER 1843. *Psittacus patachinus* VIG. 1843. *Conurus cyanolyseos, part.* G. R. GRAY 1845. *Cyanolyseus patagonus, part.* BP. 1854. *Conurus patagonus, part.* FINSCH 1867. *Conurus cyanolyseus* SCLAT. & SALV. 1868. *Conurus byroni* SCLATER 1873. *Cyanolyseus byroni* SALVADORI 1891.

Engelsk: Greater Patagonian Conure, Chilian Conure, Lord Byron's Conure. Tysk: Grosser Felsensittich, Felsensittich von Chile. Fransk: Perruche de Byron.

F. 8. nr. 1: *C. p. byroni* //
F. 8. nr. 2: *C. p. andinus* ||
F. 8. nr. 3: *C. p. patagonus* =
F. 8. nr. 4: *C. whitleyi* ■

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner Patagonisk Parakit (F. 8. nr. 3.), men er betydeligt større og har det - altid mere komplette - lyse brysttværbånd skarpere tegnet. Generelt er fuglen mørk brunolivengrøn, farven mere bleg på vingerne og mindre olivenfarvet på øverste del af brystet. Bagryg, overgump, nederste del af brystet, bugen og underhaledækfjerene gule; midt på bugen en rød plet og nederste del af lårene med røde fjer; vinger skiferfarvede, håndsvingfjerene matblå udvendigt og med sortagtige inderfaner. Næb sortagtigt; fødder lysebrune; iris hvid.
L. 507-520, V. 270, H. 270, N. 35, L. 23 mm.

UDBREDELSE: Tidligere udbredt over det centrale Chile fra Aconcagua til Valdivia, nu begrænset til nogle få lokaliteter i bjergene i central-provinserne i Chile.

I NATUREN: Som dens navn antyder, opholder denne art sig i bjerglandskaber, ofte endda i de mest øde områder uden nævneværdig træ- eller buskbevoksning og så fattig på plantevækst i det hele taget, at det er ret uforståeligt, at den kan finde tilstrækkelig føde i de områder, hvor den er iagttaget. Ikke desto mindre har naturforskere fundet den ynglende i kolonier på flere hundrede individer i tidligere tid, og der er konstateret kuld på 6 æg, som er målt til 35×27 mm. - Iøvrigt som Patagonisk parakit (F. 8. nr. 3.).

I FANGENSKAB: Den er sjældnere importeret end de mindre arter (F. 8. nr. 2. og 3.) og der foreligger ikke oplysninger om dens ophold hos liebhavere.
Zool. Mus. i København har et skind af Stor Klippeparakit.

F. 8. nr. 2.: *Cyanoliseus patagonus andinus* DABBENE & LILLO 1913
ANDES PATAGONISK PARAKIT — Tavle 57

Andinus = fra Andesbjergene.

F. 26. nr. 9.

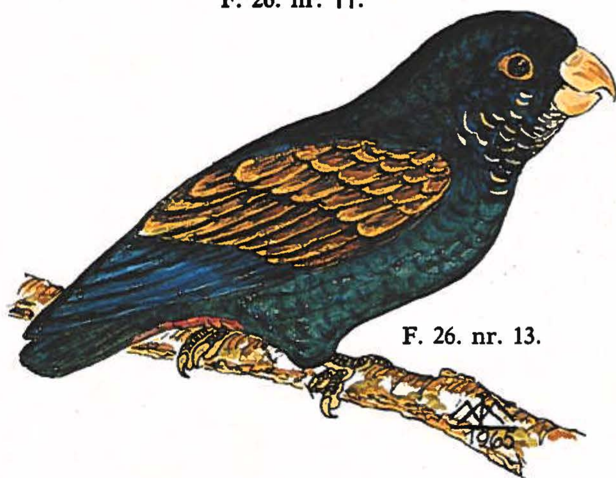
F. 26. nr. 10.

F. 26. nr. 11.

F. 26. nr. 14.

F. 26. nr. 13.

F. 26. nr. 9: *Pionus tumultuosus* F. 26. nr. 10: *Pionus seniloides*
F. 26. nr. 11: *Pionus s. senilis* F. 26. nr. 13: *Pionus chalcopterus*
F. 26. nr. 14: *Pionus fuscus*

NOMENKLATUR: *Cyanolyseus andinus* DABBENE & LILLO, An. Mus. Nac. Hist. Nat. Buenos Aires, *24*, 1913, p. 188, pl. 10. (Colalao del Valle, Tucumán).

Engelsk: Andean Patagonian Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Pande næsten sort; kinder gulolivenfarvede; nøgne øjenområde kødfarvet; oversiden mørkoliven; stærkt glinsende vingedækfjer gyldne; det hvide halsbånd er meget utydeligt og ufuldstændigt, undertiden mangler det på forhalsen; kropsider og bryst mørkoliven, henimod halepartiet aftagende til lysoliven; bugen og gatområdet røde; vingerne skiferfarvede, men vingedækfjerene og de midterste halefjer er gyldenolivenfarvede; Næbbet sort hornfarvet; benene lyst kødfarvede, kløerne sorte; iris gulbrun.

L. 430 mm.

UDBREDELSE: Bjergene i Nordvest-Argentina i provinserne Salta, Catamarca, Tucumán, San Luis og La Rioja. Kort, se F. 8. nr. 1.

I NATUREN: Vor landsmand, *Johan Mogensen*, som fra 1910-1930 var indsamler og konservator for Mr. Stewart Shipton i Argentina oplyser, at det kun eet år efter, at denne fugl var bestemt og beskrevet, lykkedes ham at skyde et eksemplar ved Santa Maria i Cantamarca den 9. oktober 1914. Mogensen tilføjer, at når det så sjældent lykkes at bestemme fuglen, skyldes det, at man aldrig har sammenlignet arterne med hinanden.

Fuglen er meget sky og så snart nogen eller noget nærmer sig, farer den - ligesom de øvrige patagonier-parakitter og for den sags skyld også Tyknæbsparakitten (F. 7. nr. 1.) - ind i deres skjulesteder eller i reden, hvilket sker under høje skrig.

I FANGENSKAB: Der foreligger intet om denne arts ophold i fangenskab.

F. 8. nr. 3.: *Cyanoliseus patagonus patagonus* (VIEILLOT) 1817
PATAGONISK PARAKIT — KLIPPEPARAKIT — Tavle 58

Patagonus = fra Patagonien.

NOMENKLATUR: *Psittacus patagonus* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., *25*, 1817, (1818), p. 367. (Buenos Aires). *Maracana patagon* AZARA 1803. *Psittacus patagonicus* VOIGT 1831. *Arara patagonica, part.* LESS. 1831. *Sittace patagonica* WAGL. 1832. *Conurus patachonicus* GOULD & DARW. 1841. *Conurus cyanolyseus, part.* G. R. GRAY 1845. *Cyanolyseus patagonus, part.* BP. 1854. *Conurus patagonicus* BURM. 1860. *Conurus patagonus* BURM. 1861. *Conurus patachonicus* HUDSON 1872. *Cyanolyseus patagonus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Lesser Patagonian Conure. Tysk: Patagoniensittich, Felsensittich, Steilufersittich. Fransk: Le Patagon. Argentina: Loro barranquero, Papagayo de Patagonia.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande sortbrun; hoved, hals, ryg og skuldre mørkolivenbrune, hoved delvis og nakke livligere olivengrøn; bagryg, overgump og overhaledækfjer gule, de sidste med et let olivenfarvet skær; nedre del af hals og brystet gråbrunt; et bredt, hvidt tværbånd over kroområdet, båndet er for det meste afbrudt på midten; øvrige underside gul; underhaledækfjerene har et olivenfarvet skær; en stor rød plet midt på bugen; lårene røde. Vingedækfjer og inderste armsvingfjer olivenfarvede; de store undervingedækfjer mørkegrå, øvrige armsvingfjer blågrønne, de inderste med sorte sømme, ligesom de blå håndsvingfjer, der også har sorte spidser; tommelfjer og hånddækfjer som håndsvingfjerene. Halefjerene olivengrønne med sortagtig brun inderfane, de midterste olivengrønne, men blåliggrønne langs skaftet; øjet lyst; næbbet hvidligt horngråt, mørkere ved basis; fødderne lyst rødligbrune.

Fuglen er først endelig udfarvet (brystbåndet), når den er cirka 3 år gammel.

L. 400-450, V. 230-240, H. 237-241, N. 30½, L. 19 mm.

UDBREDELSE: Ruger i det sydlige centrale Argentina fra det sydlige Neuquénterritorium og den sydlige del af Buenos Aires-provinsen til Chubut; trækker i vintertiden nordpå til Mendoza og Buenos-Aires, lejlighedsvis også til Uruguay; tilsyneladende standfugl i Cordoba-bjergene. Kort, se F. 8. nr. 1.

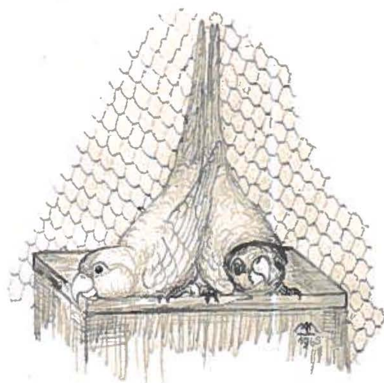
I NATUREN: Denne smukke fugl er sammen med sine nærmeste slægtninge en af de største kilehaleparakitter, når bortses fra Araerne, og den lever selskabeligt i bjergene, men opholder sig ikke i skovene som de fleste kilehaleparakitter ellers gør. Den foretrækker øde, men går ikke udenom beboede egne, når blot forholdene passer den; træffes også på pampassletterne i sommertiden, men om vinteren trækker den nordpå og er da observeret i flokke på omkring 30 individer, som med deres skrig laver et øredøvende spektakel, når de skræmmes op.

Ernæringen består især af unge blade af en bestemt tornebuske-art og frø af Sena-sena-planten, en akacie-art, som er meget almindelig i Buenos Aires-provinsen, men den tager tillige knopper, bær og træfrugter. Ofte søger den føde på jorden og tager meget ukrudtsfrø, tidselfrø og hårdskallede frø af forskellige slags; ikke sjældent forårsager den også skade på kornmarker.

Yngler også selskabeligt i 1-1½ m dybe redehuller, anbragt side om side i stejle klippeskrænter og udgravet af fuglene selv. Oftest er rederne ganske utilgængelige i udhængende klipper og underliggende slugter. Kuldet er normalt på 4-5 æg.

IMPORT: Første gang indført til London Zoo i 1868, senere enkelte gange hos liebhavere, men indtil nyere tid hovedsagelig i zoologiske haver.

I FANGENSKAB: En intelligent og behagelig stuefugl, der let kan blive fortrolig og helt tam. Den er rolig i et bur, hvis dette er stort, men i fuglestue eller voliere er den mere bevægelig og udholdende og kan gå sammen med hurtige fugle, dog absolut ikke med andre parakitter eller papegøjer. Nogle individer kan lære at tale ret tydeligt. I 1958 fik Albrecht-Møller to af disse fugle, som sad vinteren over i en uopvarmet voliere og befandt sig vel. Begge fugle søger i kasse om natten og i ugunstigt vejr; de parrede sig i 1960, men lagde 4 ubefrugtede æg. De gnaver en del, men hellere i mursten end i træværk, de klipper meget let hønsetråd itu, men alligevel kan de i fangenskab ikke godt undvære barkede grene, hvis de skal befinde sig vel, grenene giver dem beskæftigelse og barksaften gavner deres fordøjelse.

Tegning af Albrecht-Møllers fugle, i eje siden 1958.
Fuglenes parring foregik under megen skrigen og var ret ejendommelig.

F. 8. nr. 4.: *Cyanoliseus whitleyi* (KINNEAR) 1926
WHITLEY'S PARAKIT — Tavle 58

Whitleyi, Kinnear opkaldte fuglen efter *Herbert Whitley* (1886-1955), der i al sin tid samlede dyr og planter og som bl. a. i 1923 oprettede Paington Zoo.

NOMENKLATUR: *Aratinga whitleyi* KINNEAR, Bull. Brit. Orn. Cl., *46*, 1926, p. 82. (Based on a living aviary specimen »probably from South America«). Col. pl. Avic. Mag., 1926, frontisp. to no. 10.

Engelsk: Whitley's Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Grøn; et blåt skær på vingerne; ydre kant af vinger og hale blå; pande rød og gul; strube, hals og bryst med et rødfarvet skær; nedre del af brystet gult med orangerødt skær, og et strejf af orangerødt på lårene; næbbet sort, næseborene dækket af fjer.

UDBREDELSE: Udbredelsesområdet ukendt, måske en krydsning.

KINNEAR oplyste, at beskrivelsen af denne art skete efter et enkelt eksemplar, som Herbert Whitley købte hos fugle- og dyreimportøren Mr. Chapmann på Tottenham Court Road. Desværre var det ikke muligt at få konstateret, hvor fuglen kom fra.

Det er nu almindeligt antaget, at fuglen var en bastard.

9.
SLÆGT
(Ognorhynchus)

GULØRET KILEHALEPARAKIT

Slægten indeholder kun en enkelt art og denne store parakit er grøn med gult øreområde, pande og bug. Den aftrappede kilehale har forledt visse forskere til at opstille fuglen under Aratinga-arterne. Den afviger dog fra disse både i holdning og hovedform og især er dens næbtype afvigende; vokshuden er befjeret.

5. håndsvingfjer er længst, 1-5 er meget spidse.

F. 9. nr. 1.: *Ognorhynchus icterotis* (MASSENA & SOUANCÉ) 1854
GULØRET KILEHALEPARAKIT — HEINES KILEHALEPARAKIT
Tavle 59

Ognorhynchus = opsvulmet eller afrundet næb; icterotis = gult øre.

NOMENKLATUR: *Conurus icterotis* MASSENA & SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool. (2), *6*, 1854, p. 71. (Ocana, Colombia). *Psittacara icterotis* BP. 1854. *Ognorhynchus icterotis* BP. 1859. *Conurus (Gnathosittaca) heinei* CAB. 1864. *Gnathosittaca heinei* CAB. 1864. *Gnathosittaca icterotis* SALVAD. 1891.

Engelsk: Yellow-eared Conure. Tysk: Gelbohrsittich, Heines Keilschwanzsittich. Fransk: Perruche aux oreilles jaunes.

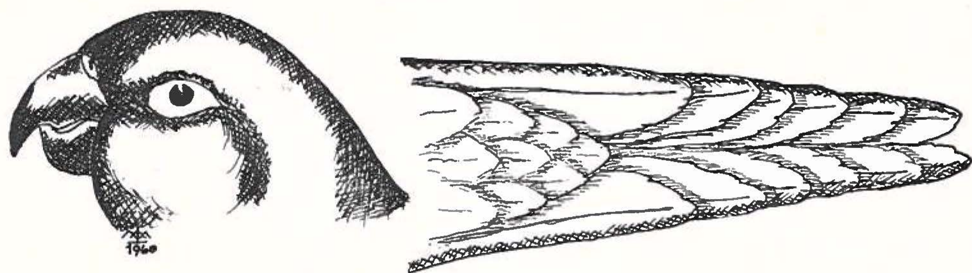
F. 9. nr. 1: *O. icterotis* //

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; pande, kinder, tøjler, hele området omkring undernæbbets rod til hagen, samt øredækfjerene gule, øredækfjerene lysere og kinderne med et grønt skær; kroppens underside og de små undervingedækfjer gulliggrønne; underhaledækfjerene grønne; de store undervingedækfjer og svingfjerenes underside oliven, svingfjerene mørke mod spidsen og på yderfanen. Halens overside grøn, undersiden brunrød med olivenfarvet skær mod spidsen og på yderfanerne. Det nøgne øjenområde brunt; næbbet hornbrunt med hvid spids på overnæbbet; fødderne sortagtige.
L. ca. 430, V. 230, H. 223, N. 37, L. 15 mm.

UDBREDELSE: Subtropiske zone i de centrale Andesbjerge i Colombia og Andeskæden i det nordlige Ecuador.

I NATUREN: En i sine hjemegne ikke helt ualmindelig parakit - en amerikansk ekspedition har i en enkelt sæson nedlagt 22 eksemplarer - der i det nævnte område findes på de fleste steder, hvor der vokser palmer, navnlig de i Amerika såkaldte »Wax-Palms«. Disse er karakteristiske for floraen langs Quindio-skrænterne ovenfor floderne Tochecito og Toché, og her er denne ret særprægede fugl meget hyppigt og talrigt forekommende. Den er iagttaget helt op til omkring 3600 meters højde og i maj måned er den observeret ynglende i kolonier i hulheder i palmestammerne, helt oppe under bladkronerne, altså i ca. 25 meters højde over jorden.

I FANGENSKAB: Man kender kun et tilfælde af denne arts ophold i fangenskab i Europa, idet en hr. Kernitz i Stettin i 1871 kom i besiddelse af et par, der betegnedes som meget tamme og hengivne, men om hvilket der iøvrigt ikke blev givet yderligere meddelelser.

10.
SLÆGT
(Pyrrhura)

CONURERNE

Disse små, meget livlige kilehaleparakitter er alle smykket med skæltegning på halsen. Denne skæltegning fremkommer ved, at hver enkelt fjer har en større eller mindre bræmme i en anden farve, så der opstår en kontrastvirkning, som giver fuglen et særpræget udseende. Hos de fleste arter er også øredækfjerene kontrastfarvede.

Alle slægtens medlemmer har desuden en rødbrun eller rødligt farvet hale, hvis aftrappede fjer er rødlige på undersiden og især rødbrunt tonede ved oversidens rod.

Arterne har nøgen øjenring, men ellers ingen ubefjerede partier. Næbbet er spinkelt og som regel forsynet med tandudskæring. Næseborene er delvis frie, selv om de ligger i en vokshud, der ofte er svagt befjeret.

Vingens 4. håndsvingfjer er længst, fjerene er alle meget spidse og vingen har omtrent samme længde som halen.

Conurerne ynder at gnave i og at afbarke grene, de bør forplejes med forskellige sorter frø, bær og frugt.

Parringen foregår ved, at fuglene anbringer sig overfor hinanden på en opretstående gren og så berører hinanden; kuldet er på op til 7 æg.

Disse arter skriger en del, især i yngletiden. Holdt enkeltvis kan de blive meget tamme, holdes de parvis, er de som regel reserverede og i yngletiden agressive.

Det er fugle, som man skal holde godt øje med, der skal kun en ganske lille åbning i net eller træværk til, før Conurerne smutter ud og tit må man undres over, at de har kunnet presse sig igennem en så lille revne som den, de er kommet ud af.

Det er bemærkelsesværdigt, at der af en så talrig slægt som Conurernes, faktisk kun er kendt 4 arter som burfugle herhjemme, men de fleste arter er også i udlandet helt ukendte i liebhaveriet.

Parringsstilling hos
Pyrrhura-arter

F. 10. nr. 1.: *Pyrrhura cruentata* (WIED) 1820
RØDØRET CONURE — Tavle 60

Pyrrhura = flammefarvet, rødlig hale; cruentata = blodrødplettet.

NOMENKLATUR: *Psittacus cruentatus* WIED, Reise, Bras., *1*, 1820, p. 53, 72. (Rio de Janeiro). *Psittacus erythrogaster* LICHT. 1820. *Aratinga cyanogularis* SPIX 1824. *Psittacara lichtensteinii* VIG. 1825. *Psittacus vigorsii* DESM. 1826. *Conurus tiriba* LESS. 1831. *Sittace cruentata* WAGL. 1832. *Psittacara tiriba* BOURJ. 1837-38. *Conurus cruentatus* G. R. GRAY 1845. *Aratinga cruentata* BP. 1854. *Pyrrhura cruentata* BP. 1856. *Microsittace cruentata* CAB. 1874. *Pyrrhura cruentata* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-eared Conure. Tysk: Blaulatzsittich, Rotohrsittich, Blaubrüstiger Keilschwanzsittich. Fransk: Perruche á ventre rouge, Perruche Tiriba. Native: Tiriba (S. Ø. Brasilien); Fura Mato (Mukuri); Gnik-gnik (Botokuda).

F. 10. nr. 1: *P. cruentata* //
F. 10. nr. 2: *P. devillei* ||
F. 10. nr. 3: *P. f. frontalis* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Panderand, tøjler, øjets omgivelser og øredækfjerene rødbrune; hovedets overside til nakken sortbrun, hver fjer med smal, rustbrunlig søm; nakkebånd og kroområde lysblå; på bagryg og overgump en rødbrun plet; på halssiderne en orangegul plet og på midten af bugen en rødbrun plet; øvrige kropfjer grønne; vingefjerene grønne; vingebuen karminrød; forreste håndsvingfjer blå med smal, grønlig søm, de øvrige med blåt skær. Halefjerene oliven, de inderste sidehalefjer med brunrødt skær. Øjet orangegult til mørkbrunt; næb hornbrunt; fødder gråbrune.

UNGE FUGLE mangler det røde på vingebuen. L. 280-295, V. 140-158, H. 124-140, N. 18, L. 15 mm.

UDBREDELSE: Staterne ved Brasiliens kyst fra Alagoas til Sao Paulo.

I NATUREN: En skovfugl, der trods sin farverige dragt forstår at skjule sig i trækronerne, så det er meget vanskeligt at få øje på den. Dette så meget mere, som den forholder sig fuldstændig stille, når den mener, at en fare nærmer sig, såvel som medens den æder; man bliver derfor som regel først opmærksom på dens tilstedeværelse ved at se det nedfaldende

affald fra dens måltid. Ellers kan den iagttages i småflokke, når disse i hurtig flugt trækker hen over trætoppene og man kan da ikke undgå at høre disse fugles høje skrig, samt en ofte gentaget lyd, der nærmest opfattes som »gek«.

IMPORT: Sjældent indført til Europa, men dog nogle gange både enkelt- og parvis.

I FANGENSKAB: I begyndelsen sky og vild, især så længe den holdes separat. Kan et par sættes sammen med parakitter, som de kan forliges med, mister disse fugle dog hurtigt deres skyhed og bliver rolige, men de befinder sig bedst, når de har en skjult krog at kunne gemme sig i og hvorfra de kan titte frem, til de ser, at der ikke er fare på færde. Disse fugle er utroligt hurtige, så forskrækkes de, slår de sig let ihjel ved at flyve imod vægge eller stolper og i skræk bider de vildt omkring sig, så endog større, men mindre hurtige papegøjer eller andre fugle kan blive flænget til døde af de rødøredes lynhurtige næb.

OPDRÆT: 1937, Whitley, (Avic. Mag. 1940), 3 unger. 1952, Edw. Hallstrom, Australien, (Avic. Mag. 1953).

F. 10. nr. 2.: *Pyrrhura devillei* (MASSENA & SOUANCÉ) 1854
DEVILLE'S CONURE — Tavle 60

Devillei, fuglen opkaldt efter *Emile Deville* (? - 1852), en naturforsker som var medarbejder ved den franske ekspedition til det centrale Syd-Amerika i 1843-1847.

NOMENKLATUR: *Conurus Devillei* MASSENA & SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool., (2), *6*, 1854, p. 73. (Bolivia)). *Microsittace devillii* BP. 1854. *Pyrrhura devillii* BP. 1856. *Pyrrhura devillei* SALVADORI 1891.

Engelsk: Deville's Conure. Tysk: Deville's Keilschwanzsittich, Bolivianischer Rotschwanzsittich. Fransk: Perruche de Deville.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; et smalt pandebånd rødligbrunt; issen brun, fjerene kantet med grønt; kinder grønne; øredækfjer gråligt brune; bryst olivenbrunt, hver fjer kantet med to smalle tværbånd, det ene lyst, det andet mørkt eller sortagtigt; en brunrød plet midt på bugen; vingebuen, håndrodskanten og de små undervingedækfjer høj- til purpurrøde; tommelfjer, hånddækfjer og håndsvingfjer blå med sorte kanter ved spidsen; store undervingedækfjer og svingfjerenes underside sortagtig grå med et svagt skær af oliven på inderfanen. Halens overside oliven, undersiden kobberagtig brunrød, hver fjer med olivenfarvet spids; næb og fødder mørke.
L. 239, V. 127, H. 104, N. 16½, L. 11 mm.

UDBREDELSE: Østlige Bolivia og sydlige Matto Grosso. Kort, se F. 10. nr. 1.

I NATUREN: Dens opførsel og levevis berettes at være som de beslægtede arters. Den vides ikke at have været indført til Europa eller at have været opdrættet i fangenskab.

F. 10. nr. 3.: *Pyrrhura frontalis frontalis* (VIEILLOT) 1817
RØDBUGET CONURE — BRUNKINDET CONURE — Tavle 60

Frontalis, af front = pande, og alis = forskellig, anderledes; (med en iøjnefaldende eller bemærkelsesværdig pande).

NOMENKLATUR: *Psittacus frontalis* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., *25*, 1817 (1818), p. 361. (Cayenne, *ex* Levaillant, Hist. Nat. Perroquets, p. 117, error, restricted to the state of Espirito Santo, Brazil by Laubmann, *antea*, 1932). *Psittacus vittatus* SHAW 1811. *?Psittacus chiripepé* VIEILL. 1817. *Psittacus undulatus* ILLIG. 1820. *Aratinga fasciatus* SPIX 1824. *Psittacara vittatus* VIG. 1825. *Conurus vittatus* LESS. 1831. *Sittace vittata* WAGL. 1832. *Microsittace vittata* BP. 1854. *Pyrrhura vittata* BP. 1856. id. SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-bellied Conure, Brown-eared Conure. Tysk: Rotbauchsittich, Braunohrsittich. Fransk: Perruche á oreilles brunes, Perruche Ara á bandeu rouge. Native: Tiriba.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; smalt pandebånd kastaniebrunt, undertiden med nogle små røde fjer; kinder grønne; en grønligbrun plet på øredækfjerene; bagryggens fjer med brune kanter, der danner en brunrød plet; strube og bryst olivenfarvede med gulligoliven og mørke tværstriber på fjerenes kanter; midt på bugen en brunrød plet; de grønne fjer på kropsiderne med slidte mørke kanter; hånddækfjerene grønne med svagt blåt skær; de yderste håndsvingfjer blå med grøn kant på yderfanen og med grønt skær mod spidsen; inderste håndsvingfjer grønne som armsvingfjerene; de store undervingedæk- og -svingfjer sortagtigt grå på undersiden og med olivenfarvet skær på inderfanen. Halen grøn, mere eller mindre kobberagtigt rød mod spidsen og på fjerenes inderfane; halefjerenes spids grøn, fjerenes underside brunrød med svagt grønligt skær i spidsen; næb mørkt; fødder grå; iris rødlig.

L. 270-275, V. 132-150, H. 127-130, N. 16½, L. 10 mm.

Hunnens hale er undertiden lidt mindre rødligt farvet end hannens. Hos nogle af denne arts individer træffes også somme tider grånede pletter kantet med mørkt, mere eller mindre tydelige, på baghoved og nakke.

UDBREDELSE: Sydøstlige dele af Brasilien fra Minas Geraës og Espirito Santo til Rio de Janeiro. Kort, se F. 10. nr. 1.

I NATUREN: En af de sydamerikanske conurer, hvis liv i naturen der er berettet mindst om og tillige en af dem, som i tidligere tid indførtes meget sjældent, medens den i de senere år har været ret almindelig hos liebhavere.

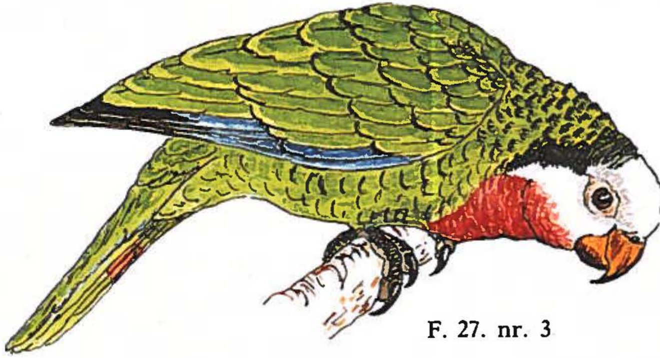
I FANGENSKAB: En morsom, smuk, livlig og meget nysgerrig fugl, der kan blive meget fortrolig, selv om den altid vil bevare en vis tilbageholdenhed. Et par vil under gode pladsforhold lege med hinanden og med deres lynhurtige, lette og lydløse flugt ofte starte en munter tagfat, medens de skræpper eller jubler af velvære. De bader gerne og grundigt og er ikke vanskelige at forpleje. Kanariefrø, alle slags hirse - navnlig er de glade for kolbehirse - solsikke, lidt hamp, havre og græsfrø, men også grønt og frugt hører til deres fornødenheder og de er begejstrede for grene med bark på og med grønne blade af hassel, pil, æbletræer etc. og de æder både barken og bladene, men pas på, at grenene ikke er giftsprøjtede. Giv dem en gulerod, lidt æble, appelsin, banan, bær efter årstiden som lækkerier, men fastgør frugt, så de kan bide af den, uden at den falder ned, nedfaldent foder er absolut uden interesse for disse fugle.

Giv dem en ynglekasse på 18×18×30 cm med græstørv og tørvesmuld som bundlag; de lægger 4-5 hvide æg, ruger i 28-30 dage og ungerne bliver i kassen i ca. 45 døgn.

OPDRÆT: 1924 og 1953 i England; 1952 hos Dalborg Johansen i Odense, 2 unger, som ikke blev selvstændige, 1953 blev 2 unger opdrættet og udstillet på Charlottenborg i december 1953; 1959 opdræt hos Hjalmar Håkansson, Trelleborg, (se »Stuefuglene« nov. 1959, p. 27); 1961 opdræt hos Knud H. Mikkelsen, Nr. Sundby, (se »Stuefuglene« sept. 1962, p. 201)

F. 10. nr. 4.: *Pyrrhura frontalis kriegi* LAUBMANN 1932
KRIEGS CONURE

Kriegi, fuglen opkaldt efter professor dr. *Hans Krieg*, leder af videnskabelige ekspeditioner, direktør for statens videnskabelige samlinger i München, forfatter af

F. 27. nr. 3

F. 27. nr. 6

F. 27. nr. 7

F. 27. nr. 3.: *Amazona leucocephala leucocephala*

F. 27. nr. 6.: *Amazona ventralis* F. 27. nr. 7.: *Amazona xantholora*

over et hundrede videnskabelige ornitologiske, anatomiske, økologiske m. fl. værker.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura frontalis kriegi* LAUBMANN, Anz. Orn. Ges. Bayern, *2*, 1932, p. 217. (Agua Suja, near Bagagem, Minas Geraës).

Engelsk: Krieg's Conure. Tysk: Kriegs Braunohrsittich.

F. 10. nr. 4: *P. f. kriegi* //
F. 10. nr. 5: *P. f. chiripepe* ||
F. 10. nr. 6: *P. p. perlata* =

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *P. f. frontalis* (F. 10. nr. 3.), men den røde farve på halens overside er tydeligt mindre udbredt og fuglen er altså i den henseende en mellemform mellem *P. f. frontalis* og *P. f. chiripepé* (F. 10. nr. 5.). Endvidere er vingebuen normalt ensfarvet grøn, og kun ganske undtagelsesvis er den for *P. f. chiripepé* karakteristiske rød/gule farvning af vingebuen til stede og da kun som en svag antydning.

UDBREDELSE: Vestlige Minas Geraës, Sao Paulo?, Paraná og Rio Grande do Sul; fuglene fra Missiones og Uruguay må måske også henføres til denne form.

LAUBMANN har i bogen »Die Vögel von Paraguay« gjort opmærksom på, at formkredsen *Pyrrhura frontalis* efter hans mening lader sig skille i 3 racer, nemlig: *P. f. frontalis*, der forekommer i Øst-Brasilien i staten Espirito Santo og i kystdistrikterne fra Minas Geraës til Rio de Janeiro, *P. f. kriegi*, med ovennævnte udseende og udbredelse, samt *P. f. chiripepé* (se F. 10. nr. 5.).

Denne inddeling har PETERS fulgt, men gør i en fodnote opmærksom på, at slægtskabsforholdene for mange af Pyrrhura-arterne endnu ikke er klarlagt og at meget mere arbejde i marken vil være nødvendigt for at bringe fugle fra lokaliteter, som endnu ikke er repræsenteret i samlingerne, frem til sammenligning og bestemmelse.

LAUBMANN giver udtryk for det samme synspunkt og mener allerede at have konstateret mellemformer mellem *P. f. kriegi* og *P. f. chiripepé* blandt fuglene fra den argentinske stat Missiones.

Om import af Kriegs Conure eller dens ophold i fangenskab foreligger intet.

F. 10. nr. 5.: *Pyrrhura frontalis chiripepé* (VIEILLOT) 1817
CHIRIPEPE CONURE

Chiripepe = det sydamerikanske navn på fuglen og en efterligning af dens skrig.

NOMENKLATUR: *Psittacus chiripepe* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., *25*, 1817 (1818), p. 361. (Paraguay not beyond lat. 27° S., *ex* AZARA, no. 281). *Chiripepé Parrakeet* LATH. 1832. *Sittace chiripepe* WAGL. 1832. *Conurus chiripepe* G. R. GRAY 1845. *Microsittace cheripepe* BP. 1854. *Pyrrhura chiripepe* B. P. 1856. *Conurus vittatus* BERL. 1887. *Pyrrhura vittata* KERR. 1892. *Pyrrhura borelli* SALVAD. 1894. *Pyrrhura vittata chiripepe* DABBENE 1912. *Pyrrhura frontalis borelli* SALVAD. 1930. *Pyrrhura frontalis chiripepe* (VIEILL.) OLIV. PINTO 1938.

Engelsk: Chiripepe Parrakeet, Azara's Conure. Tysk: Rotstirnsittich, Chiripepe-Sittich. Fransk: Le Chiripepé. Brasilien: Tiriba. Argentina: Chiripepé, Loro de fremta roja, Aribaya.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; strube, hals, øreregion og nederste del af bugen karminbrune; på nederste del af brystet en rød plet og på bugen ligeledes en rød plet; et smalt

brunt pandebånd; vingernes yderside blå; overgumpen med broncefarvet skær; halens overside ensartet oliven-bronce-grønlig og helt uden den iblanding af brunrødt, der er karakteristisk for begge de foregående racer (F. 10. nr. 3. og 4.), halens underside brunrød til rød (hvilket iflg. Johan Mogensen er et specielt kendetegn). Næb og fødder sortagtige; huden omkring øjet hvidlig.
Totallængde: ca. 250, H. 115, L. 20 mm.

UDBREDELSE: Østlige Salta og Paraguay. Kort, se F. 10. nr. 4.

I NATUREN: Om denne fugl berettes, at den ikke så sjældent ses i små flokke og at den er ret almindeligt forekommende i Paraguay. Når den er på vingerne lyder dens skrig nærmest som »chiriri« og befolkningen i dens hjemegne kalder den »Josef Chiriri« eller »Josef uden bukser«.

Den yngler i træhulheder og lægger normalt 4-6 æg, men den synes i nyere tid at være aftagende i antal.

I FANGENSKAB: En sjældent indført fugl, som dog er opdrættet hos Mr. Shore-Bailey i 1923. Lord Tavistock oplyser, at dette par fugle var så indbyrdes ufordragelige, at ejeren undertiden anså dem for at være af samme køn. Der var 5 æg i kuldet, rugetiden var ca. 30 dage, men kun een unge klækkedes, de 4 æg var ubefrugtede, ungen blev i reden i cirka 6 uger; opdrættet belønnedes med A. S. - og en fransk medalje.

I Jardin Zoologico Municipal, Posadas (den zoologiske have i staten Missiones' hovedstad), forplejes Pyrrhura-arterne med majs, nogle vildtvoksende orange-frugter (Apepu), appelsiner, forskellige andre frugter, især bærrene af det i disse egne almindelige Paraisotræ, samt af og til opblødt franskbrød.

F. 10. nr. 6.: *Pyrrhura perlata perlata* (SPIX) 1824
BLÅKINDET CONURE — Tavle 60

Perlata = med perler eller perleagtige dele.

NOMENKLATUR: *Aratinga perlatus* SPIX, Av. Bras., *1*, 1824, p. 35, pl. 20. (Banks of the Amazon). *Psittacus lepidus* ILL. 1820. *Psittacus versicolor, jun.* KUHL 1820. *?Wave-headed Parrakeet* LATH. 1822. *Sittace lepida* WAGL. 1832. *Sittace chlorogenys* WAGL. 1832. *Psittacara perlata* BOURJ. 1837-38. *Aratinga pseudoperlatus* BREHM 1842. *Conurus chlorogenys* G. R. GRAY 1845. *Conurus lepidus* G. R. GRAY 1845. *Micrmisittace chlorogenys* BP. 1854. *Microsittace lepida* BP. 1854. *Pyrrhura chlorogenys* BP. 1856. *Pyrrhura lepida* BP. 1856. *Pyrrhura perlata* G. R. GRAY 1870. *Conurus perlatus* SCLAT. & SALVIN 1867.

Engelsk: Pearly Conure. Tysk: Blausteisssittich, Blauwangen-Rotschwanzsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; et smalt pandebånd grumset blåligt, et andet tværbånd på baghalsens nederste del lysere blåligt; kinder, øverste del af bryst, kroppens sider, gattets omgivelser, de yderste overhaledækfjer og underhaledækfjerene ligeledes blålige; isse og nakke brune; kinderne mere eller mindre grønlige på øverste del; øredækfjerene brungrå; strube og bryst brune, hver fjer med lysere kanter; fjerene på brystet med to tværbånd: et bredere lyst brunt, og et smallere sortagtigt ved fjerenes spids; på midten af bugen en rød plet, der undertiden næppe er synlig og altid mere eller mindre er dækket af fjerenes grønne kanter; tommelfjer og hånddækfjer blå; den første håndsvingfjer sort, de resterende dybt blå med en smal lysere kant på yderfanen; armsvingfjerene blå med grøn yderfane, inderste armsvingfjer grønne; vingebuen og de små undervingedækfjer røde, de store undervingedækfjer sortagtige, nogle af dem er dog undertiden rødlige; vingernes underside sortagtig med et svagt olivenfarvet skær. Halens overside brunrød med olivenfarvet skær ved roden, undersiden mørk rødlig brun, men mere rødlig ved

roden af inderfanerne. Iris mørkbrun; næb hornbrunt; fødderne mørke. L. 240-250, V. 127, H. 117, N. 16½, L. 11 mm.

UNGE FUGLE: Afviger fra de voksne ved at vingebuen er grøn og uden røde fjer?

UDBREDELSE: Man ved, at denne form findes ved Amazone-flodens nedre løb, men hvor stort dens udbredelsesområde virkeligt er, har hidtil ikke kunnet konstateres. Kort, se F. 10. nr. 4.

I NATUREN: En sky og så hurtigt flyvende fugl, at man i naturen kun har nedlagt få individer og i de over 100 år, man har kendt dens eksistens, så godt som intet konstateret om dens levevis.

Først blev den betragtet som identisk med *Psittacus lepidus* (F. 10. nr. 7.), senere udskilt som en af de fire P. perlata-lokalracer. I tiden indtil anden verdenskrig meget sjældent indført til Europa, men første gang vist i Zoo, London, i 1884, i de senere år oftere importeret.

I FANGENSKAB: En af de yndigste af de små Conurer, mere vagtsom og opmærksom på alt, hvad der sker i dens omgivelser end egentlig nysgerrig; meget interessant at iagttage, når den tror sig ubemærket. Kan ved fornuftig pleje blive ret fortrolig, men er en udpræget volierefugl, der ikke kan trives i et selv nok så stort bur.

Første opdræt i verden opnået hos Albrecht-Møller i maj 1962, 2 unger, se »Stuefuglene«, maj 1962, side 142-145.

F. 10. nr. 7.: *Pyrrhura perlata pseudoperlata* (WAGLER) 1832
LEPIDA BLÅKINDET CONURE

Lepida = fin, tiltalende. Pseudoperlata, af pseudo (gr.) = falsk, uægte, uegentlig, og perlata = artsnavnet (altså den uægte perlata).

NOMENKLATUR: *Sittace lepida* WAGLER, Abh. K. Bayer. Akad. Wiss., Math.-Phys. Kl., *1*, 1832, p. 643. Not *Psittacus lepidus* KUHL, Nova Acta Acad. Caes.·Leop. Carol., *10*, 1820, p. 22, in synonymy of *Psittacus versicolor* LATH. 1790 (= *P. versicolor* GMELIN 1788) = *Psittacus pictus* P. L. S. MÜLLER. *Psittacus lepidus* ILL. 1820. *Aratinga pseudoperlatus* BREHM 1842. *Conurus lepidus* G. R. GRAY 1845. *Microsittace lepida* BP. 1854. *Pyrrhura lepida* BP. 1856.

Engelsk: Pará Pearly Conure.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; tøjler og undernæbbets omgivelser blålige; kinder noget grønne; øvrige dele af hovedet brune; i nakken et blåt halsbånd; strubefjerene med gråbrune sømme i spidsen; undergump, lår og underhaledækfjer blå; vingerand og undervingedækfjer skarlagenfarvede. Halen kobberrød på oversiden, undersiden sortagtig.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien fra Pará til Cumanbay, Maranhao.

En race med et meget begrænset udbredelsesområde og betegnet som Pará-formen af *P. p. perlata* (F. 10. nr. 6.). Den er næppe erkendt som en særlig lokalrace, hvis den nogensinde har været indført.

F. 10. nr. 7: *P. p. pseudoperlata* //
F. 10. nr. 8: *P. p. coerulescens* ■
F. 10. nr. 9: *P. p. anerythra* ||
F. 10. nr. 10: *P. rhodogaster* =

F. 10. nr. 8.: *Pyrrhura perlata coerulescens* NEUMANN 1927
MIRITIBA BLÅKINDET CONURE

Coerulescens = blåagtig.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura perlata coerulescens* NEUMANN, Orn. Monatsber., *35*, 1927, p. 89. (Miritiba, Maranhao).

Engelsk: Miritiba Pearly Conure.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner *P. p. perlata* (F. 10. nr. 6.) og *P. p. pseudoperlata* (F. 10. nr. 7.), men afviger fra disse ved at have en meget mere kraftigt fremtrædende blåfarvet forhals. Fjersømmene her og på brystfjerene er smallere og rent grå eller smudsigt hvide uden brunlig eller okkergul tone. Kindpletterne er større end hos Lepida Blåkindet Conure og de er tofarvede, nemlig gulliggrønne eller lyst græsgrønne foroven og fortil, men blålige forneden og bagud.

Størrelsen er omtrent som Lepidas - ♂ vinge: 124-130 mm; ♀ vinge: 123-128 mm.

NEUMANN har undersøgt 6 eksemplarer og har type-eksemplaret, en ♀ fra Miritiba, der er nedlagt den 28. 10. 1910 ved Schwanda leg.

UDBREDELSE: Kun kendt fra Miritiba-området nær kysten i det nordlige Maranhao. Kort, se F. 10. nr. 7.

Ligeledes en lokalrace med et meget begrænset opholdsområde, der hovedsageligt består af store skovstrækninger. Hidtil ukendt hos liebhavere.

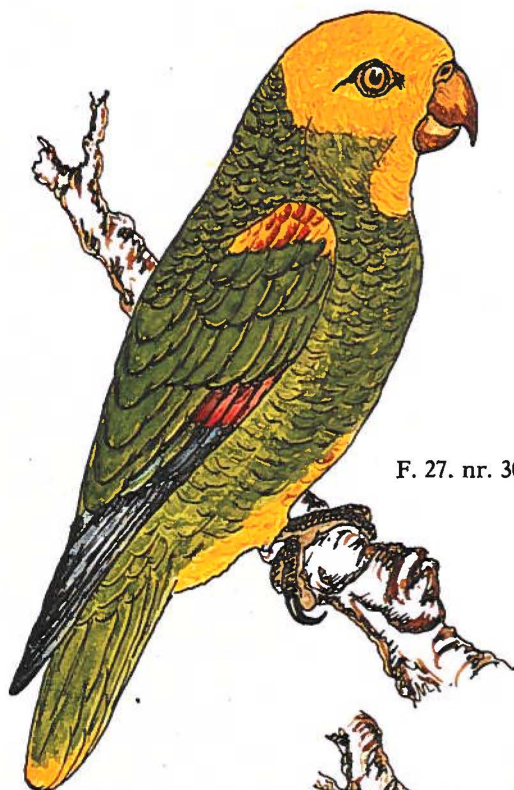
F. 10. nr. 9.: *Pyrrhura perlata anerythra* NEUMANN 1927
ANERYTHRA BLÅKINDET CONURE

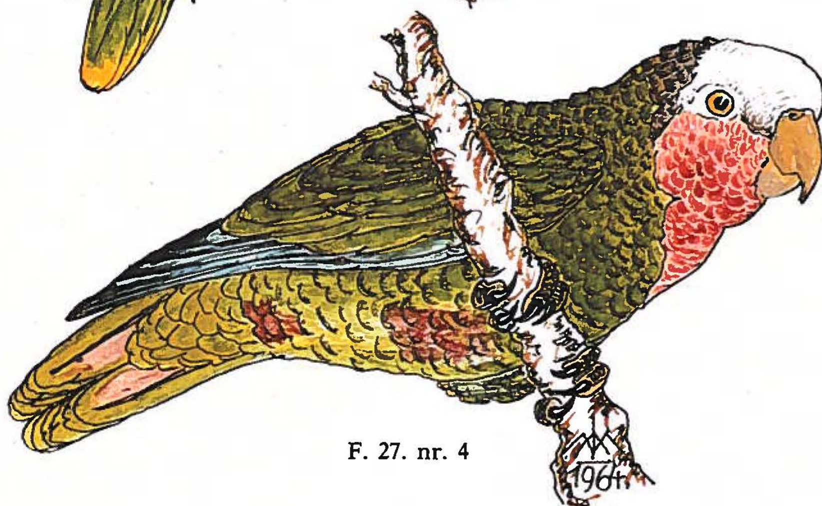
Anerythra, af an (gr.) = uden, og erythra (gr.) = rødt.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura perlata anerythra* NEUMANN, Orn. Monatsber., *35*, 1927, p. 89. (Arumattra, Rio Tocantins, Brazil).

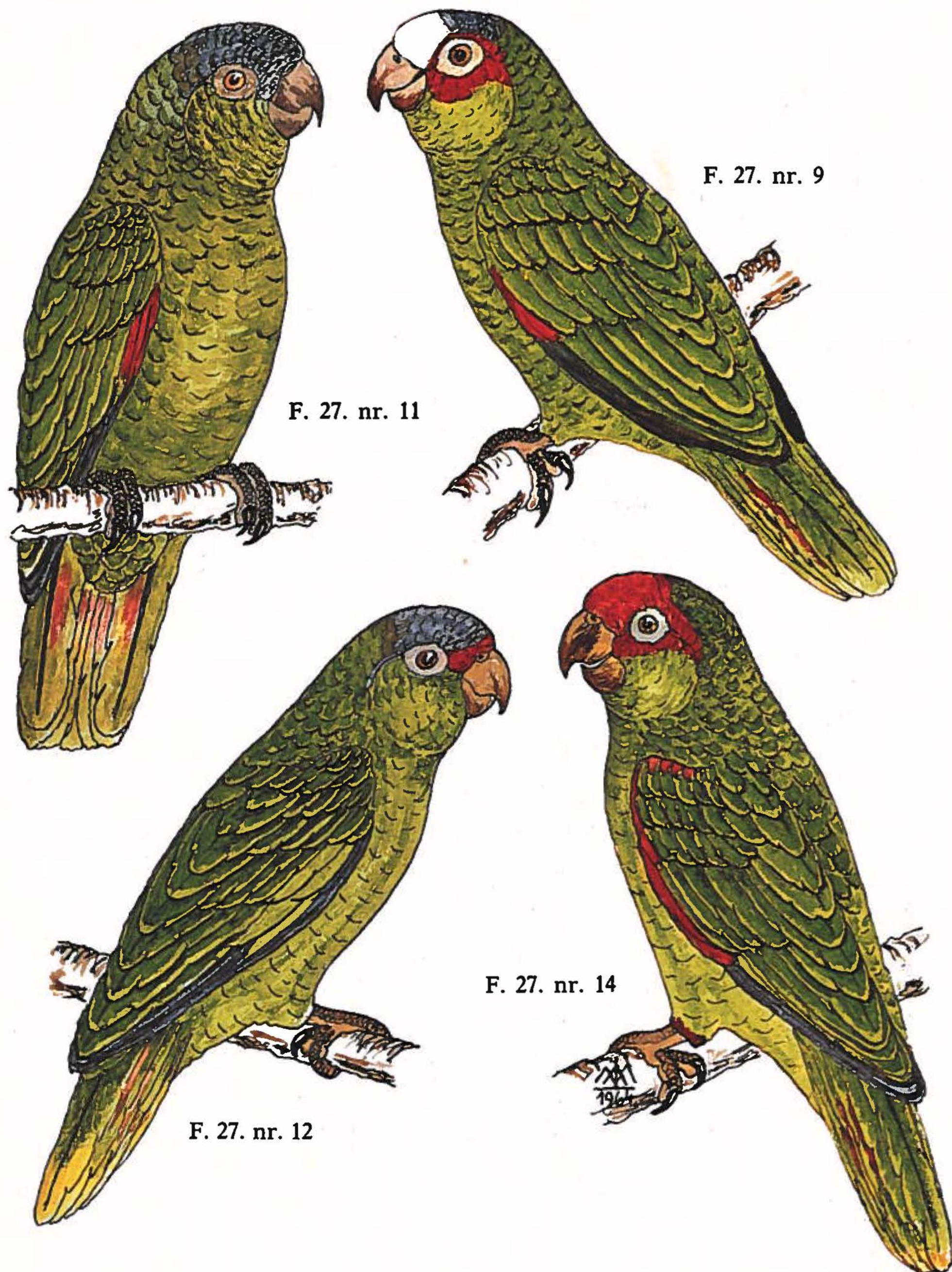
Engelsk: Rio Tocantins Pearly Conure.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Adskiller sig først fra de andre tre perlata-racer (F. 10. nr. 6., 7. og 8.) ved at have grønne eller blågrønne, men ikke skarlagenrøde undervingedækfjer, og dernæst ved, at undergumpen, underhaledækfjerene, lårene, siderne af overgumpen og side-overhaledækfjerene er smukt lyseblå. Kindpletterne er som hos *P. p. coeru-*

F. 27. nr. 30.: *Amazona barbadensis rothschildi*
F. 27. nr. 4.: *Amazona leucocephoto caymanensis*

F. 27. nr. 9.: *Amazona albifrons albifrons* F. 27. nr. 11.: *Amazona agilis*
F. 27. nr. 12.: *Amazona vittata vittata* F. 27. nr. 14.: *Amazona pretrei petrei*

lescens (F. 10. nr. 8.). De meget brede kantsømme på strubens og forhalsens fjer er okkergulbrune, hvilken farve næsten fuldstændig dækker disse fjers grå eller blålige basisdele. Foran den tydeligt blå pande findes et dystert brunrødt bånd; på midten af bugen er der en mere eller mindre tydelig brunrød plet.

På de undersøgte 3 eksemplarer var vingemålene: 125, 122, 130 mm og halens længde var: 128, 124, 122 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra floden Tocantins venstre bred, hvor type-eksemplaret er nedlagt. Kort, se F. 10. nr. 7.

Type-eksemplaret, en ♂ fra Arumattra, Rio Tocantins, nedlagt den 9. 10. 1912, findes nu i Berlins zoologiske museum.

I NATUREN: Denne sjældne fugl, der kun er observeret i få eksemplarer, lever - så vidt man ved - kun i et meget begrænset skovområde ved en af verdens største floder, den 3200 km lange Rio Tocantins, som er fyldt med strømhvirvler og afvander et område på 900.000 km². Da floden kun er sejlbar ca. 150 km ovenfor mundingstragten, der er 300 km lang og kaldes Rio Pará og fuglens hidtil kendte opholdsområde ligger mange hundrede km længere oppe ad floden, er dens tilholdssteder meget vanskeligt tilgængelige. Man kender derfor kun meget lidt til dens levevis, der dog næppe adskiller sig væsentligt fra de beslægtede racers.

F. 10. nr. 10.: *Pyrrhura rhodogaster* (SCLATER) 1864
RØDBRYSTET CONURE — Tavle 61

Rhodogaster, af rhodo (gr. rhodon) = rosa, og gaster (gr.) = mave, bug.

NOMENKLATUR: *Conurus rhodogaster* »Natt. M. S.« SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1864, p. 298, pl. 24. (Near Borba, Rio Madeira, Brazil). *Pyrrhura rhodogaster* G. R. GRAY 1870. *Sittace rhodogaster* NATT. 1870. *Pyrrhura rhodogastra* RCHNW. 1881.

Engelsk: Red-bellied, Crimson-breasted or Rose-bellied Conure. Tysk: Rotbrustsittich, Rotbauchsittich, Rotbrüstiger Keilschwanzsittich. Fransk: Perruche á ventre rouge.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Smalt purpurrødt pandebånd; tøjler med purpurrødt skær; panden indtil øjnene havblå; forreste del af kinder olivengrøn; undernæbbets omgivelser brunliggråblå; partiet under øjet olivengrønt; isse, baghoved og nakke mørkt olivengrønligbrune, hver fjer med en smal, lys søm; på baghalsen en gråligbrun plet; hele kroppens overside grøn; svingfjerene dybblå, dækfjerene mere grønligblå. Halefjerenes overside dystert kobberrøde med sorte fjerskafter, de midterste grønne ved roden. Strube, halssider og øverste del af brystet falmet olivengrønligbrune, hver fjer med bred, hvidlig søm i spidsen; hele brystet, bugen og underlivet skarlagenrøde, og samme farve har de små og mellemstore undervingedækfjer. Øjet mørkbrunt med gullighvid, nøgen øjenhud; næbbet horngråt, næsten sort med mørkgrå vokshud; fødderne sortbrune med sorte kløer.

L. 229-241, V. 125-137, H. 100-114, N. 18, L. 11½ mm.

Hos hunner forekommer en hvidgrå, næsten cirkelrund plet i spidsen af nakkens og baghovedets mørkebrune fjer, det blå bånd på baghalsen er undertiden tydeligere end hos hannen og de brunlige strube- og krofjer kan have et gråligt skær på midten.

UDBREDELSE: Det centrale Brasilien syd for Amazone-floden fra Rio Madeira østpå til Tapajoz og sydpå til Jauru og Jamauchim floderne. Kort, se F. 10. nr. 7.

I NATUREN: Den første fugl af denne art blev nedlagt af NATTERER ved Borba i Brasilien den 6. 12. 1829, det var en ♂ og ialt nedlagde Natterer 2 ♀♀ og 3 ♂♂, der findes i Wiens museum. Mærkeligt nok har ingen anden rejsende forsker derefter set denne fugl indtil 1868 og Natterers eksemplarer blev først beskrevet af SCLATER i 1864. I 1930 konstaterede en amerikansk ekspedition, at arten fandtes i stort antal i Matto Grosso-området og på så fjernt fra hinanden liggende steder

som ved floderne Rio Jaura, Rio Roosevelt, Rio Madeira, Rio Tapajoz og Rio Jamauchin. Det berettes, at man uophørligt hørte dem kvidre eller skratte temmelig højt fra trætoppene, når de mente sig uforstyrrede. Men de var altid vagtsomme og forsigtige, så stemmerne ophørte brat, så snart et menneske nærmede sig, selv om det skete aldrig så forsigtigt. Skønt fuglen er kraftigt farvet, skal det være næsten umuligt at få øje på en eneste af en flok i et træ, når de alle sidder tavse og bomstille.

I 1928 var der et par i Zoo, London, hvilket Seth-Smith havde fundet hos dyrehandler Chapman i London. Lord Tavistock skrev, at dette par formentlig var det eneste eksisterende i fangenskab. I 1935 blev denne art dog udbudt i Tyskland.

PETERS behandler denne art som en selvstændig form, skønt NEUMANN betragter den som en underart af *P. p. perlata.* PETERS regner den for nært beslægtet med, men som en vestlig repræsentant for *P. p. perlata.*

F. 10. nr. 11.: *Pyrrhura molinae phoenicura* (SCHLEGEL) 1864
PURPURHALET (KOBBERHALET) CONURE

Phoenicura, af (gr.) phoinix = purpur, og (gr.) ura = hale.

NOMENKLATUR: *Conurus phoenicurus* »Natterer« SCHLEGEL, Mus. Pays-Bas, *3*, 1864, Psittaci, p. 26. (Matto Grosso and Brazil = Nas Areias, near Registo do Jauru Matto Grosso). *Sittace phoenicura* NATT. 1871.

Engelsk: Crimson-tailed Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Næsten ganske som *P. m. molinae* (F. 10. nr. 12.), men hovedet synes mere røggråbrunt. Den smalle panderand dystert purpurfarvet; det grønne felt ved næbbet omfatter også den øvre øjenrand og hele nakken synes mere grønligblå. Halens over- og underside dyster kobberrød.

FINSCH har beskrevet denne sjældne fugl efter et eksemplar (♀) i Bremens museum. Dette eksemplar har Natterer nedlagt i Nos Areias i Brasilien i juli måned 1838 og samme forsker har i oktober samme år nedlagt endnu et eksemplar i Matto Grosso.

UDBREDELSE: Vestlige centrale Matto Grosso.

Yderligere oplysninger om denne art foreligger ikke.

F. 10. nr. 11: *P. m. phoenicura* //
F. 10. nr. 12: *P. m. molinae* ||
F. 10. nr. 13: *P. m. australis* =

F. 10. nr. 12.: *Pyrrhura molinae molinae* (MASSENA & SOUANCÉ) 1854
MOLINAS CONURE — Tavle 61

Molinae, fuglen er opkaldt efter Signor *Abate Giovanni (Juan) Ignazio Molina* (1740-1829), født i Chile, men siden bosat i Italien. Skrev den klassiske »Saggio sulla storia naturale del Chile«, der er udkommet på flere sprog.

NOMENKLATUR: *Conurus molinæ* MASSENA & SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool., (2), *6*, 1854, p. 73. (Chile and Bolivia, *i. e.* Bolivia). *Micropsittace pyrrhura* BP. 1854. *Pyrrhura molinæ* SOUANCÉ 1856. *Conurus phoenicurus* NATT. 1864. *Sittace phoenicura* NATT. 1871. *Pyrrhura molinæ* SALVAD. 1891.

Engelsk: Molina's Conure. Tysk: Molinas Keilschwanzsittich, Blaunackensittich, Grünwangiger Rotschwanzsittich. Fransk: Perruche Molina.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; issen brun, fjerene mere eller mindre tydeligt med blå kant; nakke brun med blåt skær; kinder grønne, øredækfjerene gråligt brune; strube, halssider og øverste del af bryst brune, undertiden med et grønligt skær, hver fjer med to tværbånd, det ene bredt, blegt gråligt lysebrunt, det andet meget smalt og sortagtigt brunt ved kanten. På midten af bugen en brunrød plet; underhaledækfjerene grønne, hos nogle individer med blåt skær; tommelfjer, hånddæk- og håndsvingfjer blå, de yderste armsvingfjer med blåt skær langs midten og grønne på yderfanen; store undervingedækfjer og svingfjer sorte på undersiden og med et svagt olivenfarvet skær. Halen brunrød, de 4 midterste halefjer grønne ved roden, hos nogle individer er alle halefjerene blålige i spidsen; halefjerenes underside kobberagtig rød; næb hornbrunt; fødder mørke.
L. 267, V. 132, H. 135, N. 20, L. 11½ mm.

SALVADORI gør opmærksom på, at tavle XIV i »Argentine Ornithology« er fejlagtig, da den viser, at fuglen har rødt næb.

UDBREDELSE: Bolivia i departementerne Santa Cruz og Chuquisaca. Kort, se F. 10. nr. 11.

Johan Mogensen hævder, at denne art er talrigt forekommende i Argentina, hvor han har skudt flere eksemplarer.

En sjælden art i fangenskab og fra dens liv i naturen er der så godt som intet berettet. I 1877 havde Aug. Wiener i Tyskland et par, der tilsyneladende blev erhvervet ved et tilfælde og som måtte bestemmes ved hjælp af sammenligning med eksemplarer i British Museum.

Parret beskrives som en stor sjældenhed og endnu skønnere end beskrevet af Dr. Finsch; de to fugle var ualmindeligt fortrolige, behændigt klatrende og yndige dyr, der var ens af udseende, men af lidt forskellig størrelse; de madede gensidigt hinanden af kroen, men der berettedes ikke senere noget om dem.

F. 10. nr. 13.: *Pyrrhura molinae australis* TODD 1915
SYDLIG eller ARGENTINSK MOLINA CONURE

Australis = sydlig, fra syden.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura molinae australis* TODD, Proc. Biol. Soc. Wash., *18*, 1915, p. 82. (Rio Bermejo - Province of Salta - Argentina).

Engelsk: Argentine Conure. Argentina: Catita cola granata, Cotorra de vientre rojo.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; pande, issens og halsens sider brunlige; vingerne blå og grønne; brystet brunt med grågule tværstriber; midten af bugen rødlig til rød; halens overside rødligbrun, undersiden kobberrød.

Ligner iøvrigt *P. m. molinae* (F. 10. nr. 12.), men den generelle farve er afgjort dybere; isse og nakke er mørkere (nærmere meget mørkt brune end sepia) og hovedets og halsens sider er tilsvarende mørkere; strube og bryst mørkere, mindre lysebrune og med blegere fjerkantsømme; bugen har mere udbredt rødt; underhaledækfjerene med meget svagt eller slet intet blåt skær; øjenringen gullig; næbbet sortagtigt; fødderne grå.
Totallængde cirka 250 mm.

UDBREDELSE: Sydlige Bolivia i departementet Tarija, og det nordvestlige Argentina i provinserne Salta og Jujuy. Kort, se F. 10. nr. 11.

I NATUREN: Denne art bebor fortrinsvis skovområder og synes ikke at være observeret i mere åbne landskaber. I årene omkring 1948 er den rapporteret forekommende i de store skovdistrikter i Bolivia, Paraguay, Syd-Brasilien og Nord- Argentina, og det menes, at den i levevis ikke adskiller sig fra de beslægtede arter.

Synes at være helt ukendt hos liebhavere i Europa.

F. 10. nr. 14.: *Pyrrhura hypoxantha* SALVADORI 1899
MATTO GROSSO MOLINA CONURE — Tavle 61

Hypoxantha, af hypo = forneden, underneden, og xantha = gul-, gyldengul.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura hypoxantha* SALVADORI, Boll. Mus. Zool. Torino, *14*, 1899, no. 363, p. 1. (Urucum, Matto Grosso).

F. 10. nr. 14: *P. hypoxantha* //
F. 10. nr. 15: *P. hoematotis* ||
F. 10. nr. 16: *P. l. emma* =

Engelsk: Matto-Grosso Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Hovedsagelig grøn; isse brun; halsen med blåligt skær, halsfjerene med brunlige kanter; kinder grønne; de store og små vingedækfjer og overhaledækfjerene grønne; kanten af halefjerene rødbrun; strube og hals hvidgrå med rosa tone; kroområde, bryst og bug gråsorte, på bugen en rødlig plet; halefjerene gullige ved roden og blålige ved spidsen; næb mørkgråt; iris brun, den nøgne øjenhud hvid.

L. 280, V. 135, H. 140, N. 19, L. 11 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra 4 eksemplarer fra Urucum og Corumbá i det vestlige Matto Grosso.

En omstridt form, (som PETERS opfører som ? *Pyrrhura hypoxantha* og med en bemærkning om, at den muligvis kun er en afvigelse fra *P. m. phoenicura* (F. 10. nr. 11.), hvoraf der kun kendes 4 eksemplarer.

NAUMBURG oplyser, at han har set type-eksemplaret i Tring-museet, hvor det blev anset for at være en anormal af *P. m. molinae* (F. 10. nr. 12.), men han anser dette for usandsynligt i betragtning af, at *Borelli* senere har erhvervet endnu 3 eksemplarer. Han mener derfor ikke at kunne afvise denne form som en særlig lokal race.

F. 10. nr. 15.: *Pyrrhura hoematotis* SOUANCÉ 1857
RØDØRET CONURE — Tavle 61

Hoematotis, af haima (gr.) = blod, blodrød, og otites (gr.) = øre, ørelignende.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura hoematotis* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool. (2), *9*, 1857, p. 97. (Venezuela). *Conurus hæmatotis* G. R. GRAY 1859.

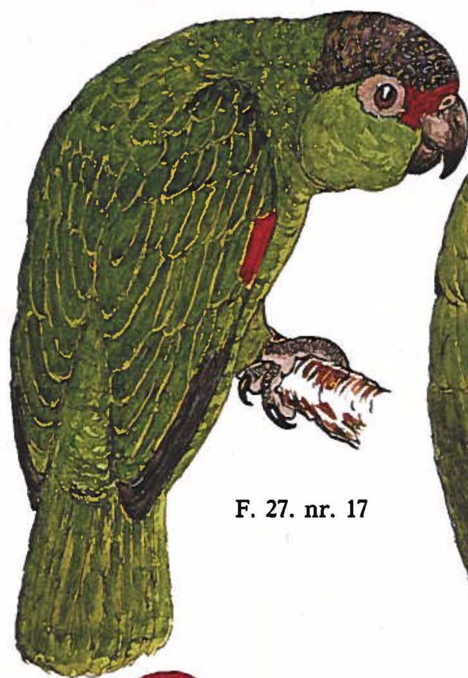
Engelsk: Red-eared Conure. Tysk: Blutohrsittich, Rotohriger Keilschwanzsittich. Fransk: Perruche aux oreilles rouges.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; pande og isse så vidt som til øjnene brune, fjerene med blålig kant; baghoved olivengrønt; kinder grønne; øredækfjer brunrøde; fjerene på halsens sider med brungrå kanter; strube og øverste del af bryst grønne med svagt oliven skær, hver fjer med smal mørk kant, som sjældent bemærkes. Midt på bugen er der en brunrød plet, der næsten er skjult af fjerenes grønne kanter; underhaledækfjer blålige eller blåliggrønne; håndrodskanten blålig; tommelfjer, hånddæk- og håndsvingfjer blå med sort kant i spidsen; første håndsvingfjer sort, små undervingedækfjer grønne, de store og svingfjerene underneden sortagtige med svagt olivenfarvet skær; halen brunrød, sjældent med grønt skær ved roden, og fjerenes spids olivengrøn; halens underside kobberagtig rød.

L. ca. 230-255, V. 125-130, H. 106-119, N. 15-18 mm.

UDBREDELSE: Bjergene i nærheden af Caracas (i Forbundsdistriktet og departementet Aragua), Venezuela. Kort, se F. 10. nr. 14.

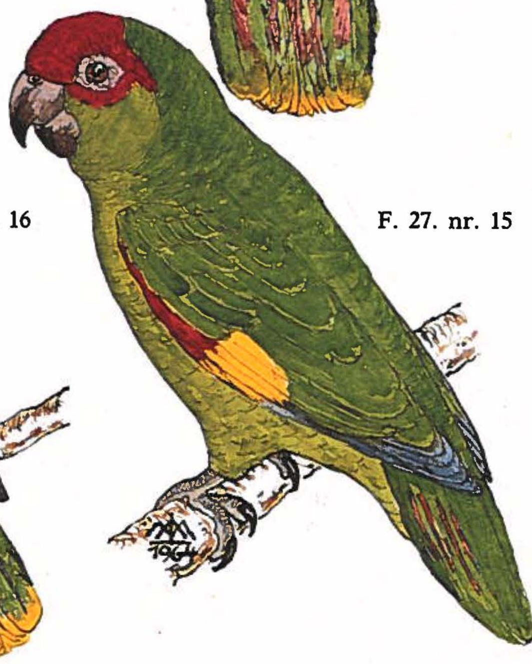
F. 27. nr. 17

F. 27. nr. 1

F. 27. nr. 16

F. 27. nr. 15

F. 27. nr. 1.: *Amazona collaria* F. 27. nr. 15.: *Amazona pretrei tucumana*
F. 27. nr. 16.: *Amazona viridigenalis* F. 27. nr. 17.: *Amazona finschi*

Meget sjældent importeret, vides kun at have været i fangenskab i et enkelt eksemplar i England i Mr. Whitley's samling. Lord Tavistock nævner, at unge fugle synes at have et mere ensartet grønt hoved og mindre, røde kindpletter samt et hornbrunt næb.

British Museum har kun 2 skind af denne sjældne art.

F. 10. nr. 16.: *Pyrrhura leucotis emma* SALVADORI 1891
EMMAS eller SALVADORIS CONURE — Tavle 64

Emma = Emma Jourdan (1846-1928) gift med *Alfredo Salvadori*, en yngre broder til grev Tomasso Salvadori, der opkaldte denne art efter sin svigerinde, som iøvrigt også var hans kusine.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura emma* SALVADORI, Cat. Brit. Mus., *20*, 1891, p. 212 (in key), p. 217, pl. 1. (Caracas and Garipé, Venezuela). *Conurus cyanopterus* SCLATER & SALVIN 1868.

Engelsk: Emma's, Salvadori's or Blue-naped Conure. Tysk: Salvadoris Blaunackensittich.

FARVEBVESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner meget *P. l. leucotis* (F. 10. nr. 19.), men er større og har helt blåt forhoved; nederste del af kinderne har et mere iøjnefaldende blåligt skær end hos *P. l. leucotis* og struben er ligeledes mere udpræget blålig. Ofte er de lyse bånd på strube og bryst bredere end hos *P. l. leucotis*, men arten ligner iøvrigt også *P. picta* (F. 10. nr. 21.) på hovedets farve, men *P. picta* har et mere skællignedne udseende på strube og bryst.

L. ca. 235, V. 122, H. 120, N. 15, L. 10-10½ mm.

UDBREDELSE: Venezuelas kystområder mod det Karibiske hav fra Caracas mod øst til Sucre. Kort, se F. 10. nr. 14.

En sjælden art med et udbredelsesområde af ringe størrelse; har næppe været indført til Europa.

F. 10. nr. 17.: *Pyrrhura leucotis pfrimeri* RIBEIRO 1920
PFRIMERS CONURE

Pfrimeri, *Alipio de Miranda Ribeiro* opkaldte fuglen efter *Sr. Rudolph Pfrimer*, som opdagede fuglen og fremskaffede type-eksemplaret.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura pfrimeri* RIBEIRO, Rev. Mus. Paulista, *12*, 1920, pt. 2, p. 36. (Santa Maria de Taguatinga, Goyaz).

Engelsk: Pfrimer's Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

En lokalrace af *Pyrrhura leucotis*, der sandsynligvis kun afviger meget lidt i udseende fra de øvrige leucotis-racer. Den originale og første beskrivelse, som vi nødvendigvis må benytte for en så ukendt race, findes imidlertid kun i »Revue Museum Paulista« i værkets 12. bind, som desværre ikke eksisterer på danske biblioteker og som vi hidtil ikke har kunnet fremskaffe.

Vi må derfor foreløbig henvise til det »Tillæg til Papegøjebogen«, som det formentlig vil blive nødvendigt at bringe som afslutning på værket og hvori vi håber at kunne bringe beskrivelsen af *P. l. pfrimeri*.

F. 10. nr. 17: *P. l. pfrimeri* //
F. 10. nr. 18: *P. l. griseipectus* ||
F. 10. nr. 19: *P. l. leucotis* =

F. 10. nr. 18.: *Pyrrhura leucotis griseipectus* SALVADORI 1900
GRÅBRYSTET CONURE

Griseipectus, af griseus = grå, og pectus = bryst.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura griseipectus* SALVADORI, Ibis, 1900, p. 672. (Locality unknown = Ceará, Brazil).

Engelsk: Brazilian Grey-breasted Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner meget *P. l. leucotis* (F. 10. nr. 19.), men afviger ved at have mere rent hvide øreområder, på hvilke fjerene næppe har noget spor af brunlige kanter; nedre del af strube og brystet er musegråt til mørkegråt i stedet for grønligt, fjerene på disse partier har dog lignende aftegninger som hos *P. l. leucotis*, nemlig et bredt brunligt eller hvidligt bånd i spidsen, fulgt af en smal, mørk spidskant; næbbet er gennemsnitligt lidt større end hos *P. l. leucotis*.
V. 125, H. 135 mm.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien i staten Ceará. Kort, se F. 10. nr. 17.

I NATUREN: Denne underart er kun rapporteret fra den lille nordøstlige provins Ceará i Brasilien, hvor den opholder sig i de store bjergskove og på de meget tørre, højtliggende tropiske savanner og hvor den repræsenterer den sydligere levende *P. l. leucotis*.

Iøvrigt som de beslægtede arter.

F. 10. nr. 19.: *Pyrrhura leucotis leucotis* (KUHL) 1820
HVIDØRET CONURE — Tavle 62

Leucotis, af (gr.) leukos = hvid, og (gr.) oto, otis = øre.

NOMENKLATUR: *Psittacus leucotis* »Lichtenstein« KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 21. (Brazil). *Aratinga ninus* SPIX 1824. *Psittacara leucotis* VIG. 1825. *Sittace leucotis* WAGL. 1832. *Psittacara ninus* BOURJ. 1837-38. *Conurus leucotis* G. R. GRAY 1845. *Microsittace leucotis* BP. 1854. *Pyrrhura leucotis* BP. 1856.

Engelsk: White-eared Conure. Tysk: Weissohrsittich. Fransk: Perruche aux oreilles blanches.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; en smal stribe i panden, tøjlerne, øjenområdet og forreste del af kinderne rødbrune til kastaniebrune; hovedets overside mørkbrun; øreomgivelserne grumset hvide; nakke og halssider lyseblålige; lavt på baghalsen en blå krave; en stor plet på bagryg og overgump rødbrun; struben mørk blålig; øverste del af bryst grønt, hver fjer med to tværbånd ved spidsen, det ene hvidgråt, det andet sortagtigt ved fjerkanten; på bugens midte en stor rødbrun plet; vingebuen rød; tommelfjer og hånddækfjer grønligt blå; håndsvingfjerene blå på yderfanen; de små undervingedækfjer grønne; de store og svingfjerenes underside sortagtige med olivenfarvet skær. Halens overside brunrød, grønne er: de to midterste halefjer ved roden på begge fjerfaner samt sidehalefjerenes yderfaner, halens underside kobberagtig brunrød; øjet orangegult til rødbrunt, den smalle øjenring hvidlig; fødderne sortagtigt grå.
L. 210-230, V. 107-122, H. 100-124, N. 15, L. 10 mm.

Skønt kønnene normalt betegnes som ens af udseende, siges nogle hunner at være lidt mindre end hannerne, men at have et lidt bredere, mere krummet og lidt kortere næb end disse.

UDBREDELSE: Brasiliens stater ved Atlanterhavskysten fra Bahia til Sao Paulo. Kort, se F. 10. nr. 17.

I NATUREN: Denne art synes tidligere at have været udbredt over kystområderne i hele det nordlige Syd-Amerika, hvor den f. eks. rapporteredes fra Venezuelas kystegne mod det karibiske hav. Omkring 1920 meldes den kun observeret i de nævnte områder og der er den i vore dage tilsyneladende ved at blive ret sjælden.

Den opholder sig i de store skoves udkanter og ernærer sig af træernes frugter, men forårsager også skade på korn- og især majsafgrøderne, ved at ødelægge langt flere planter i det meste af deres vækstperiode, end den fortærer af deres frugt.

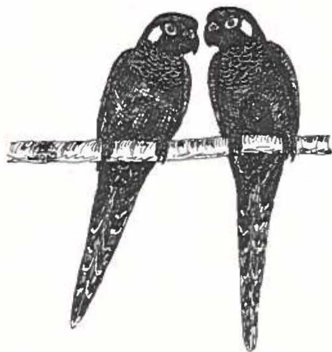
IMPORT: I forrige århundrede ret ofte indført efter den tids forhold, senere sjældnere og sjældnere, indtil arten i de senere år atter har været på markedet.

I FANGENSKAB: En meget livlig og underholdende fugl at betragte, bliver hurtigt fortrolig, men er altid i bevægelse, nærmest rastløs og utrolig nysgerrig. Få parakitter klatrer bedre end den, men den løber også let og elegant på jorden. Nogle holder den for ret fredelig og hævder, at den kan gå sammen med større parakitter under gode pladsforhold, andre fraråder bestemt at lade den gå sammen med andre fugle og betegner den som direkte farlig for småfugle, som den dræber i deres reder, og for små parakitter, som den forfølger ubarmhjertigt og endda for store parakitter som Konge- og Rødvingeparakitter, som flygter for dens rasede angreb. Slem gnaver og skriger ubehageligt. Bader i åbne skåle, men ikke i ophængte badekar. Importerede eksemplarer må langsomt vænnes fra majs til solsikke, kanariefrø og hirse; havre kan gives som tilskud.

Den er en mester i at bryde ud af bure og volierer, selv den mindste revne eller utæthed maser den sig ud af og ofte er den benyttede åbning så lille, at det er ubegribeligt, at den har kunnet komme igennem.

Dens normale kuld er på 3-5 æg.

OPDRÆT: Først opdrættet af prins Ferdinand af Sachsen-Koburg-Gotha i 1880, derefter nogle gange forskellige steder i Europa. I 1966 dansk opdræt hos Carl Wentrup - 5 unger, se Nat. & Hj. 1966, p. 129.

F. 10. nr. 20.: *Pyrrhura picta subandina* TODD 1917

BOLIVAR CONURE

Subandina = fra foden af eller nær Andesbjergene.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura subandina* TODD, Proc. Biol. Soc. Wash., *30*, 1917, p. 6. (Jaraquiel, Bolivar, Colombia).

Engelsk: Jaraquiel Conure, Bolivar Conure.

F. 10. nr. 20: *P. p. subandina*
F. 10. nr. 21: *P. p. picta* //
F. 10. nr. 22: *P. p. amazonum* =
F. 10. nr. 23: *P. p. lucianii* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande, tøjler, området foran øjet, en plet på bagryggen og en plet midt på bugen, samt halefjerene røde med brunligt skær; en krave på baghalsen og de store vingedækfjer blå; hele hovedets overside mørkt brunt eller med blåt skær; strube og bryst mørkt grumset blå, hver fjer med brunlighvid kant, der giver et skællet udseende; resten af fjerdragten græsgrøn.

L. 203-228 mm.

UDBREDELSE: Nordlige Colombia i staterne Bolivar og Santander.

En skovfugl fra den tropiske zone i Sinu-dalen i staten Bolivar, hvor den ifølge de seneste beretninger endnu findes. Derimod er det næppe sandsynligt, at den stadig er udbredt derfra, som på den østlige side af Magdalene-floden i staten Santander, hvor den repræsenteres af en lokalrace, *P. p. caeruleiceps*, med rustfarvede øredækfjer. Om denne foreligger der endnu kun meget få efterretninger og den er ikke opført af PETERS.

F. 10. nr. 21.: *Pyrrhura picta picta* (P. L. S. MÜLLER) 1776
BLÅNAKKET CONURE — Tavle 62
Picta (lat.) = malet.

NOMENKLATUR: *Psittacus pictus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 75. (Cayenne). *Perriche á gorge variée* BUFF. 1779. *Wave-breasted Parrakeet* LATH. 1781. *Scaly-breasted Parrakeet* LATH. 1781. *Chestnut-crowned Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus lyanopterus* (sic) BODD. 1783. *Psittacus versicolor* GM. 1788. *Psittacus anaca* GM. 1788. *Psittacus squammosus* LATH. 1790. *La Perruche Ara á gorge variée* LEVAILL. 1801. *Psittacus maculatus* DONOV. 1823. *Psittacara versicolor* VIG. 1825. *Psittacara squamosus* VIG. 1825. *Conurus versicolor* LESS. 1831. *Sittace anaca* WAGL. 1832. *Conurus cyanopterus* G. R. GRAY 1845. *Aratinga guianensis* BREHM 1852. *Microsittace versicolor* BP. 1854. *Microsittace squamata* BP. 1854. *Microsittace cyanoptera* BP. 1854. *Pyrrhura versicolor* BP. 1856. *Pyrrhura squamata* BP. 1856. *Pyrrhura picta* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: Painted or Blue-winged Conure. Tysk: Blaunackensittich, Blauflügelsittich, Blaustirniger Rotschwanzsittich. Fransk: Perruche á gorge variée. Guiana: Gevflekte Maisparkiet, Pinnie-Karoe-parkiekie, Kere-kere, hos Warrau-indianerne: Wakarlaloekoe.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Pande, forreste del af kinder og et nakkebånd blåt; øreområdet falmet brunt, resten af hovedet mørkebrunt. Bagryggen dyster rød; øvrige overside grøn. Halsens lancetformede fjer på halsens underside brune med blegere eller hvidlige sømme; på bugen en stor, brunrød plet; vingefjer grønne, de første svingfjer sorte, de næste blå med smalle, grønne yderkanter, vingebuen rød. Halefjerene brunrøde, men grønne ved roden.

L. ca. 241, V. 127, H. 109, N. 16, L. 11½ mm.

Hunnen siges at være lidt mindre og at have et lidt mindre næb end hannen.

UDBREDELSE: Caura-dalen i Venezuela, østpå gennem Britisk Guiana og Surinam til Cayenne. Kort, se F. 10. nr. 20.

I NATUREN: En nutildags i sine opholdsområder sjældent forekommende fugl, der tidligere var mere almindelig bl. a. i Guiana, hvor den fik skyld for at forøve nogen skade på majsmarkerne, skønt den dog aldrig er set i flokke på mere end et meget begrænset antal individer. Den er ingensinde fundet tæmmet hos de indfødte og nu bebor den tilsyneladende kun de højtliggende bjergskove og vanskeligt tilgængelige dele af urskovene. Man ved kun meget lidt om dens naturliv.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa; 1870 havde Zoo i London et eksemplar og Dr. Sclater ejede et eksemplar, der mentes at hidrøre fra Trinidad.

I FANGENSKAB: Det berettes fra denne arts hjemegne, at den ikke lever ret længe i fangenskab, at den er sky og meget vanskelig at tæmme, hvilket vel er årsagen til, at den kun yderst sjældent er nået til Europa.

F. 10. nr. 22.: *Pyrrhura picta amazonum* HELLMAYR 1906
SANTAREM CONURE

Amazonum = fra Amazonelandet

NOMENKLATUR: *Pyrrhura picta amazonum* HELLMAYR, Bull. Brit. Orn. Cl., *19*, 1906, p. 8. (Obidos, Brazil).

Engelsk: Santarém Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Afviger fra den Pyrrhura-form, som den ligger nærmest, nemlig *P. p. picta* (F. 10. nr. 21.), ved mangelen på den røde vingebue og ved at have en smal grøn kant på inderste halvdel af de fire midterste halefjer. Desuden er det blå pandebånd betydeligt smallere hos *P. p. amazonum* og når kun så langt tilbage, som omtrent til randen om øjet, og øredækfjerene er lyst brunliggule i stedet for grumset hvidlige eller grågule.

Vingelængde: 120-126½, halelængde: 106-127½, næbbet omtrent 20 mm.

UDBREDELSE: Nedre Amazone-dal fra Rio Madeira, østpå til Tocantins og videre op gennem denne flods dal til det nordlige Goyaz. Kort, se F. 10. nr. 20.

Nogle målangivelser vil vise forskellene i tre af Pyrrhura picta-arterne:

		Vinge:	Hale:	Næb:
P. p. picta	♂:	113½–116	119½–127½	15–19½ mm
P. p. amazonum	♂:	120–126½	106–127½	16–17 mm
P. p. amazonum	♀:	118–126½	106–127½	16–18 mm
P. p. lucianii	♂:	124½	112½	17 mm
P. p. lucianii	♀:	118½	115	18 mm

F. 10. nr. 23.: *Pyrrhura picta lucianii* (DEVILLE) 1851
RØDISSET eller PRINS LUCIANS CONURE — Tavle 62 og 65

Lucianii = opkaldt efter prins M. Charles-Lucien Bonaparte af Canino og af Musignano (1803-1857).

NOMENKLATUR: *Conurus Lucianii* DEVILLE, Rev. et Mag. Zool. (2), 3, 1851, p. 210. (Amazon River). *Microsittace luciani* BP. 1854. *Maracana luciani* O. DES MURS 1855. *Pyrrhura luciani* BP. 1856. *Conurus roseifrons* G. R. GRAY 1859. *Pyrrhura roseifrons* G. R. GRAY 1870. *Conurus phaiogenys* NATT. MS., *fide* FINSCH 1867. *Conurus cyanopterus* SCLAT. & SALVIN 1867. *Sittace phaiogenys* NATT. Cat. MS., *fide* PELZ. 1871.

Engelsk: Prince Lucien's or Bonaparte's Conure. Tysk: Rotscheitelsittich, Grünschultersittich, Prinz Luzians Rotschwanzsittich. Fransk: Perruche Lucien.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande, isse, tøjler, øjenomgivelser og kinder røde; nakke brun; nakke-

bånd blåt; bagryg, overgump, midterste overhaledækfjer rødbrune; desuden en rødbrun bugplet, men iøvrigt meget lig *P. p. picta.*
L. ca. 240, V. 125, H. 112, N. 17, L. 11½ mm.

Der har været nogen uenighed om bestemmelsen af denne form. SALVADORI nævner f. eks. i Cat. o. Bds. XX, p. 220, at grev *v. Berlepsch* anser det for muligt, at *P. p. lucianii* er den unge form af *P. p. roseifrons* (F. 10. nr. 23.a - se nedenfor). SALVADORI mener, at v. Berlepsch har ret i denne antagelse og nævner følgende: Fire af Brit. Museums eksemplarer, der alle er samlet af Garlepp ved Tarapoto og Shanusi nær Yurimaguas, viser en gradvis overgang fra typen af *P. p. roseifrons* med det røde forhoved til eksemplarerne, der almindeligt kaldes *P. p. lucianii.*

UDBREDELSE: Øvre Amazonien fra det østlige Peru til Rio Juruá i det vestlige Brasilien. Kort, se F. 10. nr. 20.

I NATUREN: Om denne forms liv i naturen foreligger kun få oplysninger, skønt mange forskere har set den; man har været mere optaget af at bestemme dens tilhørsforhold i Pyrrhura-slægten. Den holder til i skovene i nærheden af de store floder og afviger i levevis antagelig ikke væsentlig fra de beslægtede arter.

IMPORT: Tidligere ret ofte importeret til flere lande, f. eks. i 1880'erne i Frankrig og senere i Tyskland, England m. fl.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock beskriver denne art som en nydelig lille Conure, der siges at være mindre skrigende end dens slægtninge, derimod var den temmelig ømfindtlig overfor lave temperaturer, men det nævnes, at andre har fundet den mere hårdfør.

P. p. lucianii har været opdrættet i 1886 i Frankrig første gang, senere flere gange hos forskellige franske opdrættere. I England har F. R. Child haft 2 unger, der dog døde en uge gamle.

F. 10. nr. 23.a: *Pyrrhura picta roseicollis* G. R. GRAY 1859 — Tavle 65

Finsch beskrev denne fugl under navnet »Rosaköpfiger Keilschwanzsittich« (Rosahovedet Kilehaleparakit) og oplyste, at de tre eksemplarer i Brit. Mus. var tilgået museet fra den kendte dyrehandler Stevens, samt at arten næppe fandtes i nogen anden samling. Senere er der vel opnået almindelig enighed om, at *P. p. roseicollis* er identisk med *P. p. lucianii.*

F. 10. nr. 24.: *Pyrrhura viridicata* TODD 1913

SANTA MARTA CONURE

Viridicata = gjort grøn, med grøn farve, grønlig.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura viridicata* TODD, Proc. Biol. Soc. Wash., *26,* 1913, p. 174. (San Lorenzo, Santa Marta, Colombia).

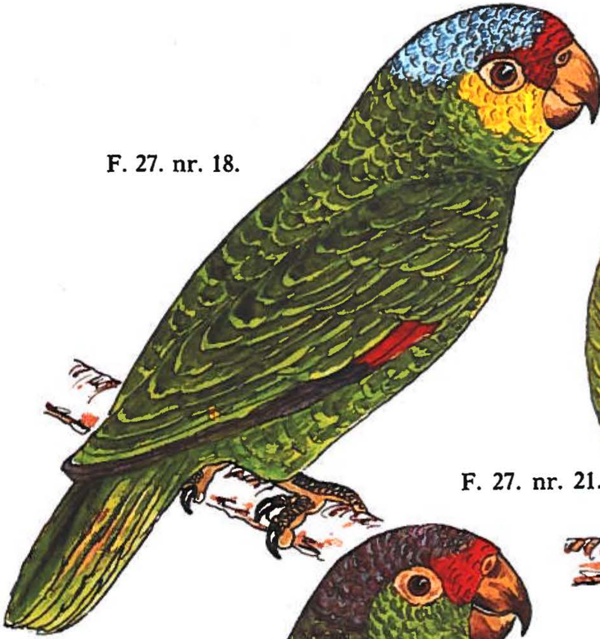
Engelsk: Santa Marta Conure. Tysk: Grünliche Rotschwanzsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

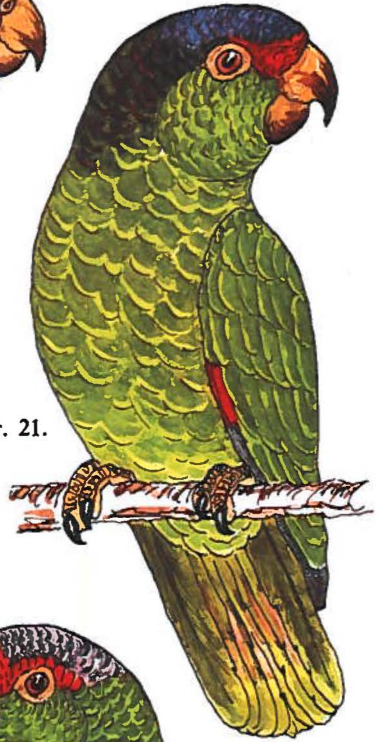
♂ og ♀: Smalt skarlagenfarvet pandebånd; øredækfjer rødligt brune og struben med et skær af samme farve. Fjerdragten generelt grøn med en blanding af orange- og skarlagenfarvede fjer på nedre del af brystet. Overvingedækfjerene er en blanding af grønne og orangefarvede, undervingedækfjerene en blanding af orange- og skarlagenfarvede fjer. Vingespidserne er blå, halens overside mørk, undersiden mørkt grumset rød.
L. ca. 228-255 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt i 3 eksemplarer fra Santa Marta-bjergene i Colombia. Kort, se F. 10. nr. 25.

I NATUREN: De eneste kendte eksemplarer - og det drejer sig ialt om kun tre - er samlet i type-eksemplarets lokalitet, skovene i Santa Marta-bjergene i den subtropiske zone i Colombia.

F. 27. nr. 18.

F. 27. nr. 21.

F. 27. nr. 19.

F. 27. nr. 20.

F. 27. nr. 18.: *Amazona autumnalis autumnalis* F. 27. nr. 19.: *Amazona a. salvini*
F. 27. nr. 20.: *Amazona a. lilacina* F. 27. nr. 21.: *Amazona a. diadema*

F. 10. nr. 25.: *Pyrrhura egregia* (SCLATER) 1881
DEMERARA CONURE - BRUNISSET CONURE — Tavle 62

Egregia = udmærket, eminent, fremragende.

NOMENKLATUR: *Conurus egregius* SCLATER, Ibis 1881, p. 130, pl. 4. (»Supposed to be from Demerara«). *Pyrrhura egregia* RCHNW. 1881.

F. 10. nr. 24.: *P. viridicata* ■
F. 10. nr. 25.: *P. egregia* //
F. 10. nr. 26.: *P. m. pacifica* =
F. 10. nr. 27.: *P. m. melanura* ||

Engelsk: Demerara Conure. Tysk: Demerara-Sittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Mørk grøn; isse mere eller mindre brun; kinder grønne, øredækfjer og en næsten forsvundet plet på struben rødligbrune. Strube, halssider og bryst grønne, hver fjer med to tværbånd ved spidsen, det ene lysebrunt, det andet sortagtigt i yderste kant. Nederste del af bryst og bugen grønne, fjerene med smalle, mørke kanter; på midten af bugen en meget mørk, brunrød plet; vingekant, vingebue og de små vingedækfjer orangerøde; tommelfjer gule med mere eller mindre rødt skær. Håndsvingfjer og hånddækfjer blå; armsvingfjer grønne; store undervingedækfjer gule; vingernes underside sort. Halens overside brunsort med lidt grønt ved basis, undersiden brun, næsten sort; næb hornhvidt, fødder mørke.

L. 254, V. 127, H. 110, N. 17, L. 11½ mm.

UNGE FUGLE: Afviger fra de voksne fugle ved kun at have meget lidt rødt på vingebuen og på de små undervingedækfjer, som for det meste er grønne; store undervingedækfjer sortagtige med et olivenfarvet skær; tommelfjerene er blå; tværstriberne på struben er mindre skarpt tegnede.

UDBREDELSE: Britisk Guiana: Mount Roraima, Merumé-bjergene, Kamarang- og Carimongfloderne, Annai; Surinam (?).

I NATUREN: Der foreligger næsten ingen oplysninger om denne forms liv i naturen og dens opdagere, som sendte 1 eksemplar til Sclater af de to først samlede, oplyste end ikke dens levested. Den er næppe importeret og er hidtil ukendt i fuglebliebhaveriet. Brit. Mus. har ialt 4 skind af voksne og 5 skind af unge fugle.

F. 10. nr. 26.: *Pyrrhura melanura pacifica* CHAPMAN 1915
CHAPMANS SORTHALET CONURE — Tavle 62

Pacifica = fra Pacific-kysten.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura melanura pacifica CHAPMAN*, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *34*, 1915, p. 382. (Buenavista, 1200 feet, Narino, Colombia).

Engelsk: Chapman's Black-tailed Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *P. m. melanura* (F. 10. nr. 27.), men er mindre, navnlig er halen forholdsvis meget kortere. Forhovedet er mere grønt; den nøgne øreplet er mere sortagtig i stedet for hvidlig. Hånddækfjerene er uden gul spids; halens overside er mere rødlig, næbbet ikke så kraftigt og overnæbbet mere sortagtigt.

UDBREDELSE: Begrænset til typeeksemplarets områder i det sydvestlige Colombia. Kort, se F. 10. nr. 25.

Denne sjældne race synes at være den eneste Pyrrhura-form, som er fundet nær Stillehavskysten i Syd-Amerika; den er kun rapporteret fra et meget begrænset, højtliggende bjergområde i den tropiske zone af provinsen Narinos sydvestlige del i det sydvestlige hjørne af Colombia.

F. 10. nr. 27.: *Pyrrhura melanura melanura* (SPIX) 1824
SORTHALET CONURE — Tavle 94 (63)

Melanura = sorthalet.

NOMENKLATUR: *Aratinga melanurus* SPIX, Av. Bras. I, p. 36, t. XXII, fig. 1, 2, 1824. (Tabatinga, Rio Solimoës, Brazil). *Sittace melanura* WAGL. 1832. *Psittacara variegata melanura* BOURJ. 1837/38. *Psittacus melanurus* HAHN 1840. *Conurus melanurus* G. R. GRAY 1845. *Microsittace melanura* BP. 1854. *Pyrrhura melanura* BP. 1856. *Conurus speculatus* WIED 1889.. *Pyrrhura melanura* SALVAD. 1891.

Engelsk: Black-tailed Conure. Tysk: Schwarzschwanzsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Mørk grøn; isse brun, fjerenes kanter grønne; panderanden rødlig brun; hovedets sider inclusive kinder og øredækfjer grønne; fjerene på halssider, strube og bryst med to smalle tværbånd i spidsen, et brungråt og et sortagtigt; resten af kroppens underside med svagt synlige mørke kanter på fjerene; yderste håndsvingfjer blå med grøn kant på yderfanen, første håndsvingfjer dog sort uden grønt eller blåt. Hånddækfjerene røde med gul spids, på de inderste fjer tiltager den gule farve i udbredelse; store undervingedækfjer og svingfjerenes underside sortagtige. Halen mørkebrun til kastaniebrun med en lille smule grønt ved roden af fjerenes yderfane, undersiden mørkere, næsten sort. Næb blegt hornbrunt; fødder sortagtige, stor nøgen øjenring.

L. 236, V. 122, H. 112, N. 16½, L. 12½ mm.

UNGE FUGLE: Hævdes kun at afvige fra de voksne fugle i udseende ved, at de unges hånddækfjer over de yderste svingfjer kun er gule på inderfanen, men grønne på yderfanen.

UDBREDELSE: Et område i Amazonelandet begrænset mod nord af øvre Orinoco (Rio Cunucunuma), mod øst af Rio Negro og mod syd af det nordøstlige Peru (Pebas) og Rio Solimoës. Kort, se F. 10. nr. 25.

I NATUREN: En af de længst kendte racer, om hvis liv i naturen man dog kun ved meget lidt. Den lever i de tropiske skoves frodighed, i det yderste østlige og sydlige Colombia synes den at være hyppigst forekommende, hvilket dog ikke betyder, at den er almindelig, tvært imod er kun få eksemplarer observeret og med mange års mellemrum. Brit. Mus. har kun 3 skind af den sjældne fugl.

1966 har enkelte eksemplarer af *P. berlepschi*, F. 10. nr. 29., været solgt som *P. m. melanura.*

F. 10. nr. 28.: *Pyrrhura melanura souancei* (J. VERREAUX) 1858
BLODVINGE-CONURE - SOUANCE'S CONURE — Tavle 63

Souancei: Opkaldt efter den franske samler og forfatter baron Charles de Souancé (1823-1896), som bl. a. udgav »Iconographie des Perroquets non figurés dans les publications de Lavaillant et de M. Bourjot Saint-Hilaire« i samarbejde med Charles Lucien Bonaparte og Émile Blanchard.

NOMENKLATUR: *Microsittace Souancei* J. VERREAUX, Rev. et Mag. Zool. (2), *10*, 1858, p. 437, pl. 12. (No locality given = Rio Napo, Ecuador). *Conurus (sp. nov.)* SCLATER 1858. *Conurus souancei* SCLAT. 1862. *Pyrrhura souancei* G. R. GRAY 1870. Id. SALVAD. 1891.

F. 10. nr. 28.: *P. m. souancei* //
F. 10. nr. 29.: *P. berlepschi* =
F. 10. nr. 30.: *P. rupicola* ||

Engelsk: Souance's Conure. Tysk: De Souance's Keilschwanzsittich, Blutflügelsittich. Fransk: Perruche Souancé.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; isse brun, fjerene mere eller mindre kantet med grønt; kinder og øredækfjer grønne; strube og halssider brune; øvre del af bryst grønt, hver fjer med to tværbånd: et lyst brunt og et sortagtigt ved fjerkanten; hos nogle individer en næppe synlig brunrød plet på midten af bugen, næsten skjult af fjerenes grønne kanter; håndrodskanten, tommelfjerene og hånddækfjerene skarlagenfarvede; mindre undervingedækfjer grønne, hos nogle individer delvis røde; de store undervingedækfjer sortagtige ligesom vingernes underside, men hos nogle eksemplarer delvis røde; svingfjerene grønne, den første håndsvingfjer dog sort, de næste fem eller seks med blå yderfane kantet med grønt. Halen brunrød med grøn basis på fjerenes overside; næb hornbrunt, fødder mørke.

L. ca. 241, V. 127, H. 117, N. 16½, L. 11½ mm.

UNGE FUGLE: Afviger fra de voksne fugles udseende ved, at håndrodskant, tommelfjer og hånddækfjer er grønne og kun iblandet nogle røde fjer.

UDBREDELSE: Amazoneområdet i Ecuador.

I NATUREN: Denne form er oprindelig fundet i Ecuador, senere påvist i Peru og Colombia og iflg. de seneste beretninger lever den nu i de tropiske zoner øst for Andesbjergene i Meta og Caqueta, hvor skovene yder den både føde og skjul. En smuk og sjælden race, hvoraf der findes 5 skind i Brit. Mus., der også har 2 udstoppede eksemplarer

Albrecht-Møller har 1 eksemplar, som kom til Poul Madsen, Glostrup, 1967. Den overlevede imidlertid ikke, dens fine kondition til trods. Nu er eksemplaret udstoppet i Albrecht-Møllers samling.

F. 10. nr. 29.: *Pyrrhura berlepschi* SALVADORI 1891
LYSBRYSTET eller BERLEPSCH's CONURE — Tavle 94 (64)

Berlepschi: Opkaldt efter den berømte tyske ornitolog grev Hans Carl Hermann Ludwig von Berlepsch (1850-1915), der på sit slot Berlepsch ved Gertenbach havde en samling på over 55000 skind og 300 typeeksemplarer inclusive en serie på 6000 Kolibrier, såvel omfattende skindlagte som monterede eksemplarer. Grev v. Berlepsch var indehaver af mange æreshverv og titler i både tyske og udenlandske ornitologiske selskaber.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura berlepschi* SALVADORI, Cat. o. Bds. Brit. Mus., *20*, 1891, p. 212 (in key), p. 224, pl. 2, fig. 1. (Chyavetas, Peru). *Conurus souancei (part)* SCLAT. & SALV. 1873.

Engelsk: Berlepsch's Conure. Tysk: Graf Berlepsch-Sittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner i høj grad *P. m. souancei* (F. 10. nr. 28.), men har meget bredere lyse kanter på bryst- og strubefjerene, så den hvad dette angår også ligner *P. rupicola* (F. 10. nr. 30.). Øredækfjerene er lysere grønne med et olivenfarvet skær og håndsvingfjerenes blå farve er ligeledes renere og lysere. Foruden at oversidens

grønne farve har et mere gulligt skær, er den næsten skjulte røde eller brunrøde plet på bugen mere distinkt og tilsyneladende mere konstant. Desuden er næbbet en smule mørkere.

L. 244, V. 124-132, H. 109-119, N. 18, L. 11½ mm.

UDBREDELSE: Kendt fra det østlige Peru. Kort, se F. 10. nr. 28.

Kun få eksemplarer er observeret i naturen og hvad museumseksemplarer angår er denne race en stor sjældenhed, Brit. Mus. ejer f. eks. kun eet skind, nemlig type-eksemplaret. De sidste år, 1966/68, har den flere gange været indført til Danmark. Aage Poulsen, Skibby, har haft æg af den 1966 og 1968, hvert kuld med 3 æg.

F. 10. nr. 30.: *Pyrrhura rupicola* (TSCHUDI) 1844
KLIPPE-CONURE — Tavle 64

Rupicola = klippebeboer.

NOMENKLATUR: *Conurus rupicola* TSCHUDI, Arch. f. Naturgesch., *10*, Bd. 1, 1844, p. 304. (Peru). *Micrositiace rupicola* BP. 1854. *Pyrrhura rupicola* BP. 1856. *Conurus rupicolus* G. R. GRAY 1859. *Pyrrhura rupicola* SALVAD. 1891.

Engelsk: Rock Conure. Tysk: Stein-Sittich, Keilschwanzsittich mit rotem Eckflügel.

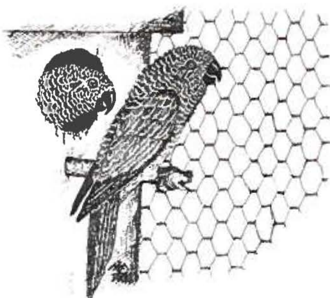
FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; isse brun; tøjler og et bånd over øjnene grønt; kinder og øredækfjer grønne; fjerene på baghalsen med meget lyse brune kanter; struben og øvre del af bryst med brede bånd i spidsen af fjerene, disse bånd er smudsigt grå på struben, gullige på brystet; på midten af bugen et brunrødt skær på fjerenes basis; håndrodskanten grøn, men med mange røde fjer, måske helt rød hos den voksne fugl, tommelfjerene og hånddækfjerene ligeledes røde; de små og mindre undervingedækfjer grønne, de større og store sortagtige med et let olivenfarvet skær, ligesom vingernes underside; første håndsvingfjer sort, de øvrige grønne på yderfanen og uden blåt skær. Halens overside grøn med et let brunt skær på inderfanen af sidehalefjerene; halens underside sortagtig brun; næb hornbrunt; fødderne mørke.

L. 267, V. 132, H. 118, N. 17½, L. 12½ mm.

UDBREDELSE: Tropiske zone i det sydøstlige Peru (Chanchamayo-dalen) og »Yungas country« i Bolivia. Kort, se F. 10. nr. 28.

I 1937 blev der i den nordligste del af Bolivia nedlagt 2 hanner af denne i mange år kendte, men meget sjældne fugl. De blev sammenlignet med museumseksemplarer fra Peru, som findes i American Museum of Natural History i New York, og fundet overensstemmende med disse, men desværre oplystes der heller ikke ved denne lejlighed noget om disse fugles liv i naturen. Derom foreligger for os kun gamle oplysninger om, at denne race lever på bjergskråninger i Cordillerne og at den yngler i klippespalter og -huler.

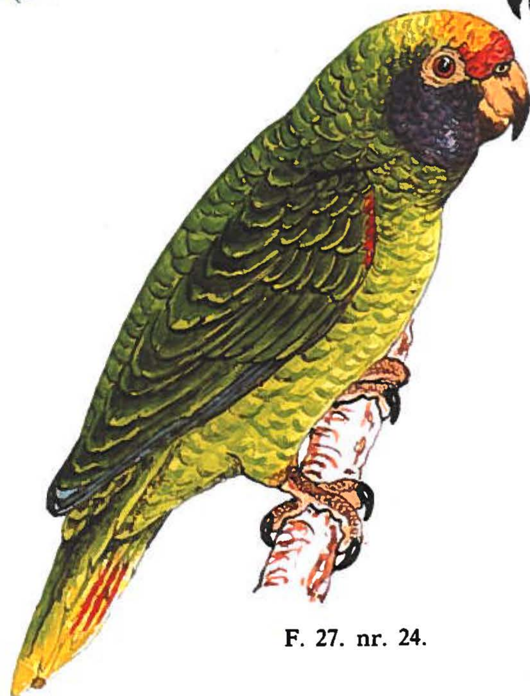
Nu er der ved at ske noget hos Conurerne

F. 27. nr. 22.

F. 27. nr. 23.

F. 27. nr. 24.

F. 27. nr. 25.

F. 27. nr. 22.: *Amazona dufresniana dufresniana* F. 27. nr. 23.: *Amazona d. rhodocorytha* F. 27. nr. 24.: *Amazona brasiliensis* F. 27. nr. 25.: *Amazona arausiaca*

F. 10. nr. 31.: *Pyrrhura albipectus* CHAPMAN 1914
HVIDBRYSTET CONURE — Tavle 63
Albipectus, af albus = hvid; og pectus = brystet.
NOMENKLATUR: *Pyrrhura albipectus* CHAPMAN, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *33*, 1914, p. 319. (Zamora, 3000 feet, Loja, Ecuador).

Engelsk: White-throated Conure.

F. 10. nr. 31.: *P. albipectus* ■
F. 10. nr. 32.: *P. calliptera* //
F. 10. nr. 33.: *P. rhodocephala* =
F. 10. nr. 34.: *P. h. hoffmanni* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♀: Issen sepia, hver fjer med en lysere rand i spidsen, denne lyse rand bliver bredere på hver enkelt fjer, jo længere bagud på issen fjerene er placeret, så de hen mod baghalsen værende fjer næsten er hvide. Siderne af issen, fra området lige over øjnene til nakken er gulliggrønne; i panden ved næbroden er der en antydning af rosa; området ved de nedre hovedsider er fra næbbet en blanding af gulgrønt, gult og sortagtigt; øredækfjerene er en blanding af skarlagenrøde og kromgule fjer. Ryg, underryg og overhaledækfjer lyst papegøjegrønne, de nederste med et blåligt skær. Halen er uden antydning af rødt; på oversiden er fjerene papegøjegrønne og sorte, på undersiden er de yderste fjer nærmest sorte med grønligt skær på yderste kant, men den grønne farve tiltager indefter, så de to midterste halefjer faktisk er helt grønne. De yderste håndsvingfjer sorte, de øvrige prøjsiskblå med grønlige kanter; det blå på inderkanten strækker sig undertiden helt ind over midten af fjerene; armsvingfjerene meget papegøjegrønne på ydersiden og sortagtige indefter og alle fjerenes spidser er sorte; et bånd over vingen samt hånddækfjerene skarlagenrøde, de øvrige dækfjers over- og underside papegøjegrønne. Strube og bryst gullighvide, fjerene svagt kantet med citrongult; siden af struben med synlige grå kanter på fjerene; resten af undersiden gulliggrøn med blåligt skær; på midten af bugen en mere eller mindre skjult lille rød plet; underhaledækfjer blålige, ben sortagtige, næb hornfarvet, undernæbbet dog lyst.

L. 240, V. 134, H. 116, N. 20 mm.

Denne form afviger fra enhver anden kendt art af slægten Pyrrhura ved, at strube og bryst er gullighvide, helt uden eller med meget svag antydning af andre farver på fjerenes yderkanter eller spids. Typeeksemplaret - nr. 129379 i Am. Mus. Nat. Hist. - er taget 18. oktober 1913 ved Zamora i 3000 fods højde i provinsen Loja, Ecuador, det er en - formentlig ret ung - hun. En anden hun, som er fundet i samme område i oktober 1918, er øjensynlig en endnu yngre fugl, der har lidt afvigende, en smule mørkere farvenuancer, men ellers svarende til den beskrivelse som er nævnt ovenfor, og et tredie eksemplar med endnu mørkere nuancer er de eneste eksemplarer, man har kendskab til som museumseksemplarer.

UDBREDELSE: Kun kendt fra type-eksemplarets findested i den fugtige tropiske zone i det sydlige Ecuador.

I juli 1928 meddelte K. Neunzig i »Die Gefiederte Welt«, at en hr. Henniger i Brüssel-Uccle hos en fuglehandler havde set et eller flere eksemplarer, som var ankommet i en sending sydamerikanske rødhalede parakitter. De lignede Rødbuget Conure (F. 10. nr. 3.), men adskilte sig fra denne ved det lyse bryst. Neunzig oplyser tillige, at det drejer sig om den første import af denne sjældne art, hvis skind hører til sjældenhederne i de store videnskabelige samlinger.

F. 10. nr. 32.: *Pyrrhura calliptera* (MASSENA & SOUANCÉ) 1854
GYLDENVINGET CONURE — FLAMMEVINGET CONURE — Tavle 63
Calliptera = med skønne, smukke vinger.

NOMENKLATUR: *Conurus callipterus* MASSENA & SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool. (2), *6*, 1854, p. 72. (Colombia). *Microsittace flavala* VERR. 1854. *Microsittace calliptera* BP. 1854. *Pyrrhura calliptera* BP. 1856. *Microsittace flavula* (errore) VERR. 1872. *Microsittace flaveola* (errore) VERR. *Pyrrhura calliptera* SALVAD. 1891.

Engelsk: Beautiful Conure, Golden-winged Conure. Tysk: Prachtflügel-Sittich, Keilschwanzsittich mit gelbem Eckflügel. Fransk: Perruche calliptére.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; isse brun, fjerene med mere eller mindre blålig eller grøn kant; kinder grønne; øredækfjer brune. Strube og øvre del af brystet brune med rødligt skær, hver fjer med to tværbånd ved spidsen, det ene lyst brunt, det andet sortagtigt; midt på bugen en rødbrun plet, hvis fjer har grøn kant. Håndrodskanten og tommelfjerene gule med rødt skær; undervingedækfjerene grønne, de store sortagtige ligesom svingfjerenes underside, men undertiden med en eller nogle få gule fjer; svingfjerene grønne, den yderste sort, de næste tre eller fire håndsvingfjer blå med grøn kant på yderfanen. Halen næsten ensartet brunrød på både over- og underside, kun på oversiden med et grønt skær ved roden. Næb hornhvidt eller horngråt; fødderne mørke.

L. 241-261, V. 142, H. 119, N. 16, L. 15 mm.

UDBREDELSE: Den subtropiske zone på de vestlige skråninger af Øst-Andes-bjergene. Kort, se F. 10. nr. 31.

I NATUREN: Tidligere betegnet som ret almindeligt forekommende i egnen omkring Bogota på vestsiden af den østlige Andes-bjergkæde, hvorimod den ikke er rapporteret fra østsiden af disse bjerge og om dens liv i naturen ved man meget lidt. Alt tyder på, at det nu er en meget sjælden fugl i dens også ret begrænsede opholdsområder, men den er repræsenteret i mange museer. Zool. Mus. i København har en skindlagt ♂.

F. 10. nr. 33.: *Pyrrhura rhodocephala* (SCLATER & SALVIN) 1870
ROSAISSET CONURE — Tavle 64
Rhodocephala = rosa (rød) og hoved.

NOMENKLATUR: *Conurus rhodocephalus* SCLATER & SALVIN, Proc. Zool. Soc. London, 1870 (1871), p. 787. (Vicinity of Mérida, Venezuela). *Pyrrhura rhodocephala* RCHNW. 1881. Id. SALVAD. 1891.

Engelsk: Rose-headed Conure, Rose-capped Conure. Tysk: Rotkopf-Sittich, Rotkopf-Rotschwanzsittich.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; issen rosaagtigt rød; øredækfjerene mat røde; kinderne grønne; på struben et let skær af rødt; midt på bugen en brunrød plet; på vingebuen og langs håndrodens kant nogle få orangerøde fjer; tommelfjer og hånddækfjer hvide; første håndsvingfjer sort, de følgende blå på yderfanen og med smal grøn kant; armsvingfjer grønne; de små undervingedækfjer grønne, de store sortagtige med olivenfarvet skær, men ofte er nogle af dem hvide; vingerne er sorte på undersiden med et let olivenfarvet skær på fjerenes inderfane. Halen er kobberagtigt rød, undertiden med et let skær af grønt ved basis. Næb hornhvidligt; fødder mørke; iris brunrød eller rød.

L. 241, V. 137, H. 114, N. 18, L. 11½ mm.

UNGE FUGLE: Afviger fra de voksne ved at have blåt skær på issen, hvor der også spredt findes nogle få rosarøde fjer; på vingebuen findes nogle få orangerøde fjer; tommelfjer og hånddækfjer er blå; halens overside har grønt skær ved roden.

UDBREDELSE: Tilsyneladende begrænset til bjergene i det vestlige Venezuela, Mérida i Andes og Sierra Nevada. Kort, se F. 10. nr. 31.

SALVADORI gør opmærksom på, at type-eksemplaret ikke er hvidt på tommelfjerene og hånddækfjerene; det er en han og det findes sammen med 8 andre skind i Brit. Mus. Også Zool. Mus. i København har et skind af en han, på hvilken ovenstående beskrivelse passer udmærket, dette eksemplar er fundet ved Calata nær Mérida den 12. december 1886.

F. 10. nr. 34.: *Pyrrhura hoffmanni hoffmanni* (CABANIS) 1861
SVOVLGULVINGET CONURE — HOFFMANNS CONURE — Tavle 63

Hoffmanni: Professor, dr. Jean Cabanis opkaldte denne art efter dr. Hoffmann, som var den første opdagelsesrejsende, der bl. a. ved at hjemsende store samlinger til Berlin, afslørede Costa Ricas ornitologiske faunas store rigdom og som bl. a. også i dette land opdagede den her omtalte art.

NOMENKLATUR: *Conurus hoffmanni* CABANIS, Sitzungsb. Ges. Naturf. Freunde Berlin, 13. Nov. 1861. (Costa Rica). *Pyrrhura hoffmanni* CAB. 1862.

Engelsk: Hoffmann's Conure, Sulphur-winged Conure. Tysk: Hoffmanns Keilschwanzsittich, Gelbgrüne Rotschwanzsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; fjerene på hoved og strube gule mod spidsen og med mere eller mindre røde eller gule fjerskafter; en rød plet på øredækfjerene; en næsten forsvundet rød plet på hagen; fjerene på nedre del af strube og på brystet har næsten skjulte mørke kanter; yderste håndsvingfjer blå ved roden af yderfanen; tommelfjer, hånddækfjer de inderste håndsvingfjer og de yderste armsvingfjer lyst gule ved basis; de store undervingedækfjer og svingfjerenes underside mørkt grå med olivenfarvet skær på yderfanen; en gul plet ved roden af svingfjerne. Halens overside: fjerene rødligt olivenfarvede med grøn kant på yderfanen. Halens underside: fjerene brunrøde med olivenfarvet spids. Næb hornhvidt; fødder grå; den nøgne hud omkring øjnene mørkt kødfarvet.

♂ - L. 227-246, V. 128,5-142, H. 101,5-117, N. 16-17,5, L. 13,5-14,5 mm.

♀ - L. 223-244, V. 130,5-139, H. 106-112, N. 16-18, L. 13-14,5 mm.

UDBREDELSE: Bjergene i Costa Rica. Kort, se F. 10. nr. 31.

I NATUREN: En sjælden og karakteristisk Pyrrhura-form, der især udmærker sig ved de mere eller mindre fremtrædende gule hånddækfjer, ved den røde øreplet og den gule spids på hoved-, strube- og brystfjerene. De gule sømme bliver antagelig både bredere og mere intensive i farven, jo ældre fuglen bliver.

Tidligere kun kendt fra Costa Ricas bjergegne, senere også fundet i provinsen Veragua i Panama. Fuglene fra Veragua kan dog skelnes fra Costa Rica-eksemplarerne ved, at deres nakkefjer har et rødt skær på både fjerskafter og fjerspidser.

Disse fugle færdes normalt i små flokke, som er vanskelige at observere i skovegnene, hvor de opholder sig. Det sker ofte, at en lille flok bliver siddende stille blot få meter over den person, som søger dem, men som ikke opdager fuglene, før de letter fra grenene. Undertiden ses de dog flyvende lavt over en lysning i skoven og man bemærker da, at deres vinger glimter gult. Fuglene kvidrer uden at skrige og lyden af en flok er ganske ulig andre papegøjers stemmer, den minder nærmest om en svag snurren eller om lyden fra en flok små sangfugle. Mest ligner stemmen måske Toviparakittens.

F. 10. nr. 35.: *Pyrrhura hoffmanni gaudens* BANGS 1906
ISSESTRIBET CONURE — CHIRIQUI-CONURE

Gaudens = glad, glædestrålende.

NOMENKLATUR: *Pyrrhura hoffmanni gaudens* BANGS, Proc. Biol. Soc. Wash., *19*, 1906, p. 103. (Boquete, Chiriqui, Panama).

F. 10. nr. 35.: *P. h. gaudens* //

Engelsk: Chiriqui Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Denne underart af *P. h. hoffmanni* (F. 10. nr. 34.) ligner sin nærmeste slægtning meget og afviger faktisk kun væsentligt fra denne ved, at voksne *P. h. gaudens* altid har gule og røde striber på isse og nakke, samt tydeligt mere blå håndsvingfjer.

Endvidere har underartens individer gennemgående længere vinger og hale end *P. h. hoffmanni.*

♂: L. 220-240, V. 134-142, H. 105-117, N. 17-19, L. 13½-14½ mm.

♀: L. 217-235, V. 131-140, H. 107-113, N. 16-18, L. 13½-14½ mm.

UDBREDELSE: Bjergene i det vestlige Panama, østpå til Veragua på bjergskråningerne mod Stillehavskysten og til Chiriqui-lagunen ved det Karibiski hav.

I NATUREN: Som *P. h. hoffmanni* (F. 10. nr. 34.)

Albrecht-Møllers perlata fotograferet i havens højeste træ, lokkedes ned med frugt

11. SLÆGT (*Microsittace*)

SMARAGDPARAKIT

Enkelte videnskabsmænd betragter medlemmerne af denne slægt som sammenhørende med den følgende, selv om de ydre kendetegn tydeligt er forskellige.

Microsittace-arterne har et særdeles kraftigt, kort næb med dobbelte tandudskæringer. Halen, som er en jævnt aftrappet kilehale, er lidt kortere end den sammenfoldede vinges længde. Næseborene er befjerede, der er ingen øjenring, benene er korte og kraftige.

De to former er sjældne og kendskabet til deres adfærd er begrænset. Det har været nævnt, at de krævede animalsk føde under beskyttede forhold, og at de i naturen fortærede små slanger (?).

Hører til de sydligst levende papegøjer i Syd-Amerika.

1 art og 1 underart.

F. 27. nr. 27.

F. 27. nr. 28.

F. 27. nr. 26.

F. 27. nr. 26.: *Amazona festiva bodini* F. 27. nr. 27.: *Amazona festiva festiva*
F. 27. nr. 28.: *Amazona xanthops*

F. 11. nr. 1.: *Microsittace ferruginea minor* CHAPMAN 1919
LILLE SMARAGDPARAKIT
Minor = lille, mindre.

NOMENKLATUR: *Microsittace ferrugineus minor* CHAPMAN, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *41*, 1919, p. 323. (Corral, Chile).

F. 11. nr. 1.: *M. f. minor* //
F. 11. nr. 2.: *M. f. ferruginea* =
F. 12. nr. 1.: *E. leptorhynchus* ||

Engelsk: Chilian Conure.

FARVEBESKRIVELSE:

Lille Smaragdparakit ligner meget Smaragdparakitten, *M. f. ferruginea,* (F. 11. nr. 2.), fra Magellan-området, men den er konstant mindre, skønt den har et overordentlig kraftigt næb.

Dens generelle farve er noget mørkere - den har mindre eller slet intet gulgrønt - dens røde bugplet er gennemgående af en mørkere farve, men har til gengæld en ringere udstrækning; dens pande og tøjler er rødlige, mindre gråfarvede.

♂ - Vinge: 173-178, hale 149-155 mm.
♀ - Vinge: 169-175, hale: 140-150 mm.

UDBREDELSE: Chile fra Colchagua til Guaitecas-øerne, og de østlige skråninger af Andeskæden i Rio Negro-territoriet i Argentina.

Dette er en form, som er stærkt særpræget og hvortil der ikke forhen har været noget kendt navn. Type-eksemplaret - en ♂ - har nr. 1534 i Brewster-Sanford coll. og er taget ved Corral i Chile den 4. oktober 1913.
Til sammenligning med ovenstående mål kan oplyses, at *M. f. ferruginea* fra Tierra del Fuego-området viser følgende mål:

♂ - Vinge: 201-202, hale: 178-186 mm.
♀ - Vinge: 192-197, hale: 168-169 mm.

Måske vil det også interessere, at Lille Smaragdparakit lever mellem ca. 35 og 40° sydlig bredde, medens Smaragdparakitten hovedsageligt forekommer langt sydligere og når helt ned på ca. 56° sydlig bredde.

F. 11. nr. 2.: *Microsittace ferruginea ferruginea* (P. L. S. MÜLLER) 1776
SMARAGDPARAKIT — Tavle 66
Microsittaca = lille papegøje; ferruginea = rustfarvet, rødlig, rødbrun.

NOMENKLATUR: *Psittacus ferrugineus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 75. (Straits of Magellan). *Psittacus smaragdinus* GM. 1788. *Sittace smaragdina* HARTL. 1844. *Conurus smaragdinus* G. R. GRAY 1845. *Conurus (Dasyrrhinus) pyrrhurus* RCHNB. *Conurus pyrrhurus* RCHNB. 1853. ?*Conurus phoenicurus* LICHT. 1854. *Microsittace smaragdinus* BP. 1854. *Psittacara smaragdina* CASS. 1855. *Conurus smaragdineus* SCLAT. 1862. *Microsittace ferrugineus* G. R. GRAY 1870 *Pyrrhura smaragdina* RCHNW. 1878-1883. *Conurus cyanolyseos* SALVIN 1883.

Engelsk: Magellan Conure, Chilean Conure. Tysk: Smaragdsittich. Fransk: Perruche Eméraude.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Mørk grøn; issen med et let blåligt skær; hver fjer med smal mørk kant, fjerene på issen med bredere sorte kanter; forhoved, tøjler og en plet på midten af bugen mørk brunrød; håndsving- og hånddækfjer grønne med et let blåligt skær;

de store undervingedækfjer og undersiden af vingerne gråligt sorte med et olivenfarvet skær på inderfanerne. Halen brunrød med grønlige fjerspidser og sorte fjerskafter; næb og fødder sortagtige; iris gul til rødlig, lys øjenring.

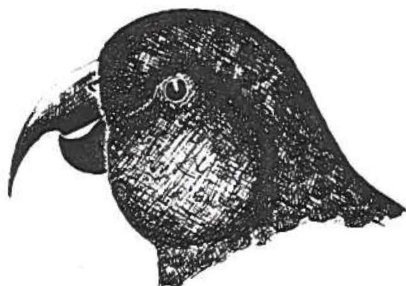
L. 310-330, V. 172-190, H. 130-160, N. 20, L. 16 mm.

UDBREDELSE: Østlige Andesskråninger i vestlige Argentina fra Vest-Chubut mod syd til Tierra del Fuego. Kort, se F. 11. nr. 1.

I NATUREN: Smaragdparakitten er den parakit, som når længst mod syd, idet den endog forekommer i Ildlandet og selv i nyere tid er den observeret der. Den lever i størst antal i skovene i det vestlige Patagonien og det sydlige Chile. Den ernærer sig af frø af forskellige planter, dens lille næb egner sig ikke til at knække store, hårdskallede frugter. Stemmen er ubehagelig og gennemtrængende. Den yngler i træhulheder og lægger 4-6 rundagtige æg på ca. 3 cm længde.

IMPORT: Meget sjældent indført, første gang i 1866 til London Zoo, senere nogle få gange til andre zoologiske haver.

I FANGENSKAB: Karl Russ havde en kort tid et par, der var importeret af Hagenbeck, Hamburg, de blev overladt til en tysk liebhaver, i hvis volierer de befandt sig udmærket, uden dog at skride til at yngle. Russ oplyser kun om dette par, at det i væsen og opførsel viste en påfaldende lighed med Carolinaparakitten (F. 6. nr. 1.)

12.
SLÆGT
(Enicognathus)

LANGNÆBSPARAKIT

Også denne slægt omfatter kun en art, nemlig en ret stor parakit, der minder meget om Micropsitta (F. 11.).

Den har en jævnt aftrappet kilehale af omtrent samme længde som vingerne, men arten er ejendommelig ved sin specielle næbform. Næbbet er langt og spinkelt med en antagelig tandudskæring for overnæbbets vedkommende, undernæbbet er sideværts affladet med blødt afrundede sidekanter, det er lige så højt som overnæbbet, men dette er dobbelt så langt og ret spidst. Det er derfor velegnet til at afbarke udgåede træer og til at grave med i mos og muld.

Som volierefugl - som burfugl er den helt uegnet - er denne art ret ukendt, men dens foderkrav er: bløde frugter, sandkage, insekter og grønt.

F. 12. nr. 1.: *Enicognathus leptorhynchus* (KING) 1830
LANGNÆBSPARAKIT — Tavle 66

Leptorhynchus = slankt, smalt, tyndt næb. Enicognathus = forsynet med en mærkelig kæbe.

NOMENKLATUR: *Psittacara leptorhyncha* KING, Proc. Comm. Zool. Soc. London, *1*, 1830 (1831), p. 14. (Chiloë Island). *Sittace leptorhyncha* WAGLER 1832. *Psittacaria rectirostris* MEYEN 1834. *Leptorhynchus ruficaudus* SW. 1837. *Psittacara leptorhyncha* BOURJ. 1837-38. *Psittacus rectirostris* HAHN 1840. *Enicognathus leptorhynchus* G. R. GRAY 1840. *Arara erythrofrons* LESS. 1842. *Psittacara cheroyeus* FRASER 1843. *Conurus erythrofrons* G. R. GRAY 1845. *Stylorhynchus erythrofrons* LESS. 1847. *Henicognathus leptorhynchus* ZUCHOLD 1855. *Conurus leptorhynchus* SCHLEGEL 1864.

Engelsk: Slight-billed Parrakeet, Slender-billed Parrakeet, Long-billed Parrakeet. Tysk: Langschnabelsittich, Rotstirnige Langschnabelsittich. Fransk: Perruche á long bec. Chile: Choroy, Cheroy, Catita.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Mørk grøn, lidt lysere på hovedet, hver fjer kantet med en svag mørk søm, issefjerene med bredere mørkere kanter; pande, tøjler og en lille ring rundt om den nøgne øjenhud purpurrød; en næsten usynlig mørkrød til brunrød plet midt på bugen; tommelfjer og hånddækfjer blåliggrønne; håndsvingfjer grønne med blåligt skær i spidsen, første håndsvingfjer sortagtig, blålig mod spidsen af inderfanen; store undervingedækfjer og undersiden af håndsvingfjerene grålig sorte og med grønligt skær på inderfanen. Halen mørk rød med grønligt farvede fjerspidser. Næb og fødder blyfarvede; iris orange.

L. ca. 380, V. ca. 215, H. ca. 175, N. ca. 35, L. 17½ mm.

Hunnen hævdes at være med svagere farver, så f. eks. den røde bugplet skal være lysere; forskellen på kønnenes udseende dog så ringe, at den antagelig kun kan erkendes i enkelte tilfælde og ved direkte sammenligning.

UDBREDELSE: Chile fra Aconcagua til Llanquihue; opholder sig formentlig kun syd for den 40. breddegrad i sommertiden. Kort, se F. 11. nr. 1.

I NATUREN: En af de få papegøjearter, som bebor Chile, men iflg. nyere beretninger træffes den overalt i dette land og observeres undertiden i ret store sværme, der gør sig bemærket ved et øredøvende skrigeri under flugten. Flokkene siges at følge bestemte flyveruter, næsten som trækfugle, men de opfører sig iøvrigt som papegøjer i almindelighed ved i kortere eller længere perioder at holde til i enkelte skovtræer og derfra at besøge foder- og drikkepladser. Iøvrigt hævdes denne form mere at være en jord- end en træ-fugl.

Ernæringen består af frø, rødder og knolde, som de graver op med deres dertil egnede næb. Fuglene forfølges heftigt af farmerne, dels fordi de gennemroder nytilsåede kornmarker og fortærer det nysåede korn, ris eller majs, dels fordi de også angriber frugtplantager, hvor de bl. a. ødelægger store mængder æbler, som de sønderriver for at få fat i kærnerne, medens frugtkødet ikke interesserer dem.

Yngler i hule træer eller i klippehuler, som de selv udborer i bløde stenarter på klippeskrænter. Kuldet skal i naturen være på 4-6 hvide æg på ca. 3½ centimeters længde.

IMPORT: Meget sjældent importeret; første gang til London Zoo i 1870, senere flere gange til Berlins Zoo.

I FANGENSKAB: Dr. Russ erhvervede i 1873 et eksemplar fra en hjemvendt sømand og oplyser, at denne fugl i begyndelsen var meget vild og ondskabsfuld, men ret hurtigt blev fortrolig og lod sig klø i nakken, gik på fingeren o. s. v., men senere i Zoo, Berlin, atter blev så ondskabsfuld, at man ikke kunne nærme sig den; selv i det største bur kunne den ikke gå sammen med andre fugle. Dens foder bestod faktisk kun af forskellige

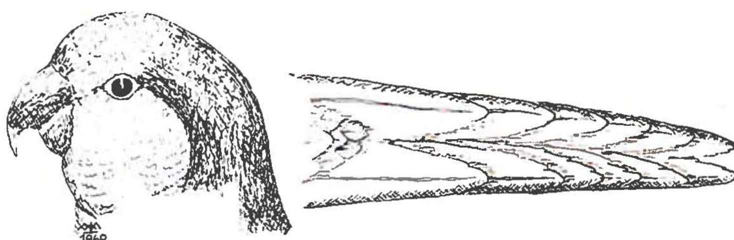
frøsorter, fortrinsvis hamp, majs og kanariefrø, medens den ikke rørte frugt af nogen slags og ikke tog grønt, gulerod, kogt ris eller æggebrød.

I 1931 var den hos en liebhaver i Tyskland, hvor den var livlig og i stadig bevægelse; den betegnedes som morsom, især skulle det være komisk at se den fægte med det lange næb som med en sabel.

OPDRÆT: Første og hidtil eneste kendte opdræt skete hos Blaauw i Holland. Det gamle par fugle var meget fortrolige og yndede menneskeligt selskab, men hannen var jaloux, når man kælede for hunnen og søgte at drive hende væk, så han selv kunne få alle kærtegnene.

Der blev lagt 4 æg i en redekasse og to unger kom på pinden i 1913. I 1916 fik parret 4 unger og i begge tilfælde var forældreparret meget omhyggelige med pasningen af ungerne, madede dem godt og pillede og pudsede endda deres fjerdragt så meget, at ungerne ikke altid syntes om det. Ungedragten var mørkere end forældrenes, næbbet var kortere og havde hvid spids og ungerne havde hvidlig nøgen øjenhud.

Zool. Mus. i København har både en ♂ og en ♀, samt et ikke kønsbestemt eksemplar.

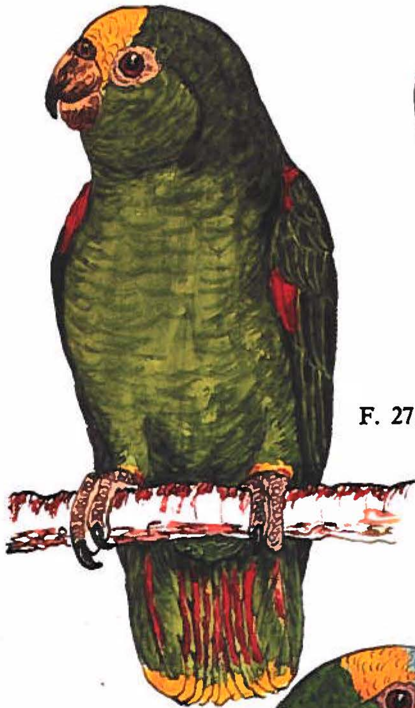
13.
SLÆGT
(Myiopsitta)
MUNKEPARAKIT

Munkeparakitten er en robust og kraftig kilehalet papegøje med en jævnt aftrappet hale, der kun er meget lidt kortere end vingerne. Dens næb er kraftigt, skarpt og meget seglformet, men uden antydning af egentlig næbryg, hvorimod det har en tydelig tandudskæring. Næseborene er små og næsten skjult af pandefjerene.

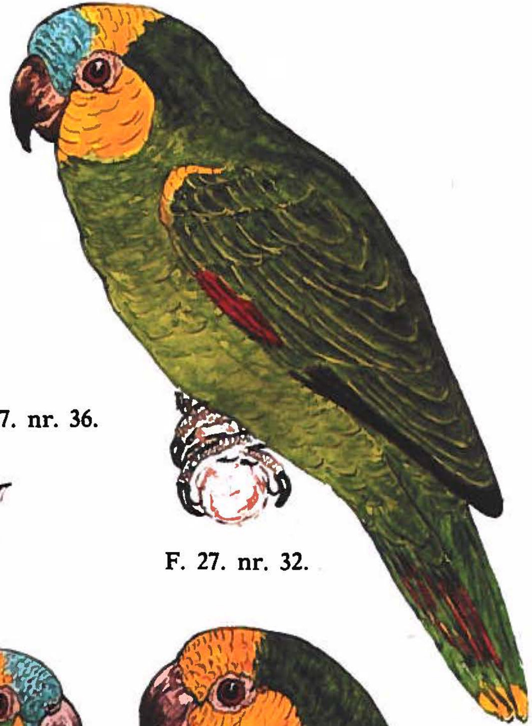
Munkeparakitten adskiller sig fra alle andre papegøjer ved sin redebygning, idet den bygger en egentlig rede af afgnavede grene og kviste, ofte endda af imponerende omfang, idet flere par tit bygger rederne sammen til et helt kompleks. Man må derfor affinde sig med, at fuglen er en udpræget »gnaver«; den er desuden en slem »skriger«, og kan faktisk kun holdes under beskyttede forhold, når man erhverver sig unge dyr, som kan blive ganske tamme og da undertiden kan vænnes noget af med skrigeriet.

Ernæres som de fleste andre parakitter med frugt, frø og navnlig friske grønne grene.

1 art og 3 underarter.

F. 27. nr. 36.

F. 27. nr. 32.

F. 27. nr. 31.

F. 27. nr. 29.

F. 27. nr. 29.: *Amazona barbadensis barbadensis* F. 27. nr. 31.: *Amazona aestiva aestiva* F. 27. nr. 32.: *Amazona a. xanthopteryx* F. 27. nr. 36.: *Amazona ochrocepala panamensis*

F. 13. nr. 1.: *Myiopsitta monachus luchsi* (FINSCH) 1868
VESTLIG MUNKEPARAKIT — LUCHS'S MUNKEPARAKIT — Tavle 66
Luchsi = Dr. E. Luchs, Warmbrunn, en god ven af dr. O. Finsch, som opkaldte fuglen efter ham.

NOMENKLATUR: *Bolborhynchus Luchsi* FINSCH, Papageien, *2*, 1868, p. 121. (Bolivia). *Myiopsitta murinoides* SOUANCÉ 1856. *Conurus murinoides* G. R. GRAY 1859. *Myiopsitta luchsi* G. R. GRAY 1870.

F. 13. nr. 1.: *M. m. luchsi* ■
F. 13. nr. 2.: *M. m. cotorra* //
F. 13. nr. 3.: *M. m. calita* =
F. 13. nr. 4.: *M. m. monachus* ||

Engelsk: Bolivian Grey-breasted Parrakeet, Luchs's Parrakeet. Tysk: Luchs's Dickschnabelsittich, Westlicher Mönchsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *M. m. monachus* (F. 13. nr. 4.) meget, men afviger ved, at forhoved, strube og bryst er ensartet grå uden den lyse kant i spidsen af fjerene. Bug og flanker er mere gulagtigt olivenfarvede. Halefjerene er blåligt grønne uden gul spids og sidehalefjerene er uden gult på inderfanen. Halens underside er irblå.

Størrelse som *M. m. monachus.*

UDBREDELSE: Opholdsområdets størrelse og afgrænsning er ikke nøjagtigt kendt. I Berlins museum findes eksemplarer fra det nordlige Bolivia (Perereta og Luribay).

En af dr. Finsch opstillet underart, hvoraf type-eksemplaret findes i Brit. Mus. hvortil det er sendt fra Bolivia. En meget sjældent forekommende parakit, om hvilken så godt som intet er berettet vedrørende dens liv i naturen.

F. 13. nr. 2.: *Myiopsitta monachus cotorra* (VIEILLOT) 1817
COTORRA MUNKEPARAKIT
Cotorra (spansk) = papegøje, parakit (også »snakkesalig kvinde«)

NOMENKLATUR: *Psittacus cotorra* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., *25*, 1817, (1818), p. 362. (Buenos Aires and Paraguay, restricted to Paraguay by Wetmore, *antea*, p. 195).

Engelsk: Paragiayan Grey-breasted Parrakeet. Native: »Catita«.

En lokalrace med så ringe afvigelse fra nominalformen i form, størrelse og fjerdragt, at hverken FINSCH, SALVADORI, m. fl. har villet anerkende den som underart. Senere forskere har udpeget dens opholdsområder til at omfatte det sydlige Bolivia (Departementet Tarija), det sydvestlige Matto Grosso, Argentinas Chaco og det meste af Paraguay, samt konstateret, at fuglene fra Formosa-territoriet syd for Paraguay er overensstemmende med de nævnte områders eksemplarer samt med museumseksemplarerne nr. 32377/79 i München, der udgør typen på racen *M. m. cotorra.*

UDBREDELSE: Sydøstlige Bolivia (i departementet Tarija) og sydvestlige Matto Grosso, mod syd til Argentinas Chaco og Paraguay. Kort, se F. 13. nr. 1.

De fire munkeparakitformer har bl. a. også som fællestræk den karakteristiske redebygningsform, nemlig de store sammenhængende redekomplekser, der kan rumme fra nogle få til over hundrede par fugle. Disse fællesreder er altid bygget af slanke, tornede grene, der indvæves så tæt og kunstigt, at hele komplekset er meget solidt og holdbart. Undertiden er de anbragt helt ude i spidsen af lange,

overhængende grene og danner da kun bolig for 3-4 par fugle, men de store fællesreder er altid anbragt nær midten af træerne og kan da have en diameter på 1½-3 meter. Indgangen til de mange sammenbyggede, men separate rederum findes altid forneden eller på siden og fra en fælles gang kan fuglene komme ind i et rum, som hvert par har for sig selv. Redebygningen påbegyndes som oftest under en anden stor fugls rede, f. eks. en Jabirustorks, der så danner taget over munkeparakitternes redekompleks.

Denne redebygning er iøvrigt kun mulig langs floderne, hvor de store træer findes, eller i enkelte fritstående trægrupper i hele det kæmpestore område. Dette består nemlig i alt overvejende grad af moser og sumpagtige landskaber, så munkeparakitternes redekomplekser vil altid være stærkt fremtrædende i disse egne.

Det normale kuld i naturen er på 5-8 æg og yngletiden begynder i november måned.

Foto fra Bull. Am. Nat. Hist. LX 1930 (Reder)

F. 13. nr. 3.: *Myiopsitta monachus calita* (JARDINE & SELBY) 1830 MENDOZA MUNKEPARAKIT

Calita, af Las Calitas i provinsen Mendoza i Vest-Argentina, hvor denne lokalrace er hjemmehørende.

NOMENKLATUR: *Psittaca calita* JARDINE & SELBY, Ill. Orn., *2*, 1830, pl. 82 and text. (Province of Mendoza, Argentina). ?*Psittaca calita* JARD. & SELBY 1837-38. *Conurus calito* G. R. GRAY 1845. *Myiopsitta calito* BP. 1854. *Myiopsitta calita* SOUANCÉ 1856. *Conurus calita* G. R. GRAY 1859.

Engelsk: Mendoza Grey-breasted Parrakeet.

M. m. calita er også en form, der adskiller sig så lidt fra *M. m. monachus* (F. 13. nr. 4.), at f. eks. OTTO FINSCH efter indgående undersøgelse af et betragteligt antal skind skrev: »En adskillelse i 2 arter - *M. m. monachus* og *M. m. calita* må jeg erklære for ganske uholdbar«.

Finsch anfører videre, at han til at begynde med anså *M. m. calita* for en velbegrundet art, navnlig på grund af dens ringere størrelse, men også på grund af ganske små forskelle i farverne. Således havde et eksemplar et tydeligt olivenbrunt skær på skulderpartiet, dets falmet gule skær på nederste del af bugen var næppe synligt og fjerene på hovedets overside viste tydelige lyse sømme i spidsen. Efter at have haft mange flere eksemplarer til rådighed for en grundig undersøgelse, kom Finsch dog til det resultat, at de anførte forskelle kun var individuelle variationer og at de ikke var konstante, og den højt ansete forsker kom derfor sluttelig til det resultat, at han ikke kunne anerkende *M. m. calita* som en selvstændig race.

UDBREDELSE: Vestlige Argentina i provinserne La Rioja, Mendoza og San Luis. Kort, se F. 13. nr. 1.

PETERS anfører tillige, at fuglene fra Tucumán, Santiago del Estero og det nordlige Pampa muligvis også må henføres til denne form.

F. 13. nr. 4.: *Myiopsitta monachus monachus* (BODDAERT) 1783
MUNKEPARAKIT — KVÆKERPAPEGØJE — Tavle 66

Myiopsitta, af flue og papegøje - flueagtig flugt. Monachus, af munk, Kvæker.

NOMENKLATUR: *Psittacus monachus* BODDAERT, Table Pl. enlum., 1783, p. 48. (*Ex* Daubenton, pl. 768, no locality = Montevideo, Uruguay). *Perruche souris* BUFF. 1779. *Psittacus murinus* GM. 1788. *?Chili Parrot* LATH. 1802. *Viudita* AZARA 1803. *La jeune Veuve* AZARA 1809. *Conurus murinus* LESS. 1831. *Sittace murina (part.)* WAGL. 1832. *?Sittace canicollis* WAGL. 1832. *Conurus monachus* G. R. GRAY 1845. *?Conurus canicollis* G. R. GRAY 1845. *Myiopsitta murina* BP. 1854. *Conurus griseicollis* DES MURS 1855. *Bolborhynchus monachus* FINSCH 1867. *Myiopsitta monachus* G. R. GRAY 1870. *Myiopsitta canicollis* G. R. GRAY 1870. *Bolborhynchus murinus* BURM. 1878. *Myiopsittacus monachus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Quaker or Grey-breasted Parrakeet. Tysk: Mönch-Sittich, Quäker, Maus-Sittich, Stachelnestsittich. Fransk: Perruche souris, Perruche á poitrine grise, Perruche moine. Sydamerika: Catorra comün, Cotorra, Cotorrita, Monjita, Catita.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande, isse, hovedsider, forhals og bryst askegrå, fjerene på forhalsen med lyse kanter; bryst blegt grønliggråt; øvrige overside grøn; forryg med svagt olivenfarvet skær; nedre del af bryst lysere grønt; øvrige underside gulliggrøn; vingedækfjer og armsvingfjer som ryggen; hånddækfjer og svingfjer blå med smalle grønne kanter; undervingedækfjerene grønne, de største dog blågrønne; halen grøn, dens underside blålig, sidehalefjerene gullige på inderfanen og i spidsen. Øjne brune, næb lyst gulliggråt; fødder brunliggrå.

L. 270-300, V. 130-152, H. 115-148, N. 17½, L. 13 mm.

UNGE FUGLE: Mindre livligt grønne, de lyse kanter på forhalsens fjer mangler; det grønne på svingfjerene er mere udbredt. Redeungernes dun er grå.

UDBREDELSE: Østlige og centrale Argentina i provinserne Cordoba, Santa Fé, Entre Rios og Buenos Aires, samt i Uruguay. Kort, se F. 13. nr. 1.

I NATUREN: En meget urolig fugl, der altid er i bevægelse og især gør sig bemærket ved sin stadige skrigen og skrålen, der er så gennemtrængende, at den høres over store afstande. I en hel del lokale områder er den ret talrigt forekommende og i høsttiden danner den sammen med vilde duer og stærlinge store flokke, der anfalder majsmarker og appelsinplantager og forårsager der skader, som ikke kan udbedres, især går det ud over marker og plantager i nærheden af urskovene. Nybyggerne her søger at værge sig ved at anbringe børn med tomme blikdåser, skralder og lign. på store træstilladser midt i majsmarkerne, for at de ved at gøre mest muligt spektakel om muligt kan fordrive fugleflokkene, men farmerne forfølger på flere andre måder fuglene stærkt.

I bjergegne kommer Munkeparakitten op i omkring 1000 meters højde og færdes her mest i skovtræerne i nærheden af floderne, men mest observeres den i mere åbne landskaber, hvor den bygger rede i store træer i nærheden af vand, enten langs floder og søer eller i fritstående trægrupper i moser og sumpede egne.

Arten er meget selskabelig både i og udenfor yngletiden og bygger ofte store sammenhængende redekomplekser, der kan rumme fra nogle få til over hundrede pars reder. Disse bygges af hunnerne, hannerne slæber materialet sammen og rederne indrettes konstant således, at hvert par enten har to rum, eller et rum, som da står i forbindelse med en fælles gang. Se iøvrigt nærmere om redebygning under F. 13. nr. 2.

Yngleæsonen begynder omkring begyndelsen af november og det normale kuld

er på 4-8 æg, men det berettes, at der i naturen meget sjældent klækkes mere end 6 unger i et kuld.

IMPORT: Ret ofte importeret og undertiden endda i temmelig anseligt antal; almindeligvis i handelen.

I FANGENSKAB: En udholdende og hårdfør parakit, der befinder sig vel i udendørs voliere hele året rundt, når den blot har et beskyttet, frostfrit rum til natteophold. Normalt en slem gnaver, der ødelægger alt træværk, som ikke garderes mod dens næb, og en ubehagelig skriger, som dog ved tiltagende fortrolighed kan afvænnes noget, men næppe helt med skrigeriet. Nogle eksemplarer kan lære at eftersige ord, men kun undtagelsesvis med tydelig udtale.

Forplejes med alt, som kan siges at være normalt for parakitter, små majs, havre, solsikke, kanariefrø, hirse, hamp, dari, kiks, franskbrød, sandkage, grønt, søde frugter, gulerod, grene og kviste med bark og om muligt knopper, grenene ikke mindst for at give fuglene en gavnlig beskæftigelse.

OPDRÆT: Første opdræt menes opnået i 1868 i Wien, senere ofte opdrættet såvel hos private liebhavere som i adskillige zoologiske haver. I Zoo i København havde man i 1929-1930 en meget ynglevillig stamme af disse fugle, der en tid fik lov at flyve frit. Direktør Alvings tro på, at de ville holde sig fra frugttræerne i havens omegn, når der blot var skovtræer omkring haven, holdt dog ikke stik, så fuglene måtte aflives.

E. Schmiedecke, Haderslev, har fra 1959 haft en stamme, som hvert år har givet unger; 1967 var der udstillet 2 kuld i Haderslev. S. oplyser, at de skal have grene nok, da de ellers gnaver trådvævet itu for at kunne få fat i volierens træværk.

14.
SLÆGT
(Amoropsittaca)

HØJLANDSPARAKIT

Skønt enkelte videnskabsmænd placerer Amoropsittaca blandt arterne i slægten Bolborhynchus (F. 16.), må vi, der i årevis har haft arter af disse to slægter gående sammen, uden at der har vist sig mindste spor af sympati mellem dem - tværtimod - have lov til at tvivle på, at denne placering er rigtig, men Aymaraparakitten har gennem tiderne været en kastebold mellem diverse slægter.

Amoropsittaca har nok et bredt næb, men ikke nogen udtalt tandudskæring og har ikke den for Bolborhynchus karakteristiske haleform, men en reel kilehale med jævn aftrapning og samme længde som dens vingers.

Øjenring mangler, næseborene er nøgne, små og placeret i små runde vokshudsområder.

Ernæringen bør bestå af diverse hirsesorter, kanariefrø og figenkær-

ner, men den ynder tillige friske frugttræsknopper (uden svageste spor af giftsprøjtning).

Aymaraparakitten er en meget fredelig fugl, der kan anbefales også til voliere eller flyvebur, den gnaver ikke og skriger ikke, men er ret hårdfør og er fra naturen vant til lave varmegrader.

1 art.

F. 14. nr. 1.: *Amoropsittaca aymara* (D'ORBIGNY) 1839
AYMARAPARAKIT — Tavle 67

Amoropsittaca = uklar, mat, farveløs, glansløs papegøje. Aymara = opkaldt efter en sydamerikansk indianerstamme: »The Aymaras«.

NOMENKLATUR: *Arara aymara* D'ORBIGNY, Voy. Am. Mérid., 2, ca. 1839, p. 576 and note 1. (Quebrade de Palca, Tacna, Chile, error = Sicasica, south of La Paz, Bolivia). *Psittacus murinoides* TEMM. 1864. *Myiopsitta canicollis* BP. 1854. *Myiopsitta murinoides* BP. 1854. *Bolborhynchus aymara* SOUANCÉ 1857. *Conurus agilis?* BURM. 1858. *Conurus aymara* G. R. GRAY 1859. *Conurus brunniceps* BURM. 1860. *Conurus aguava* SCHLEG. 1864. *Myiopsitta aymara* G. R. GRAY 1870. *Bolborhynchus brunneiceps* RCHNW. 1881. *Bolborhynchus aymara* SALVAD. 1891.

Engelsk: Aymara Parrakeet, Sierra Parrakeet. Tysk: Aymara-Sittich, Braunköpfige Dickschnabelsittich. Fransk: Perruche aymara. Argentina: Cotorrita de la Sierra, Catita de las sierras.

F. 14. nr. 1.: *A. aymara* //

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; isse og øverste del af øredækfjerene jordbrune; kinder, halssider og strube blegt grå; bryst, bug og underhaledækfjer gulliggrønne; på midten af brystet et let gråt skær; tommelfjer, hånddækfjer og svingfjer blåligt grønne; de små undervingedækfjer gulligt grønne, de store og inderfanen på svingfjerenes underside mørke med et let olivenfarvet skær. Halen grøn; de to midterste halefjer blålige mod spidsen; halens underside blåliggrøn; næb hvidligt, fødderne kødfarvede (?) med mørkere kløer; øjnene mørke.

L. 230, V. 94, H. 102, N. 11½ mm.

UDBREDELSE: Højlandet i Bolivia og sydpå gennem de argentinske bjerge i provinserne Salta, Catamarca, Tucumán, La Rioja, Mendoza og Cordoba; tilfældigt i det nordlige Chile.

I NATUREN: Naturforskeren D'Orbigny opdagede denne art allerede i 1830 på en rejse fra Takna til Paz i Bolivia og gav den navn efter den indianerstamme, der levede på findestedet. Andre forskere har ikke set fuglen i Chile og Hellmayr mener endda, at alle rapporter om den fra Chile er fejlagtige. Dette kan dog næppe være tilfældet, da Brit. Mus. bl. a. har modtaget 3 eksemplarer fra Chile.

Aymaraparakitten opholder sig i store højder i Andesbjergene - 2600 til 3000 meter og derover - hvor den trodser is, sne og kulde, men lever godt og er ret talrigt forekommende i kaktusområderne. Dog kommer den også i små flokke ned i lavere områder og gør her nogen skade ved at gnave knopper af frugttræerne. Ellers betegnes den som meget sky, de indfødte kalder den »bjergparakitten« og fortæller, at den undgår dalområder, som efterhånden ryddes og kultiveres, den trækker sig mere og mere tilbage til utilgængelige bjergstrøg.

IMPORT: Først indført i de senere år, men da flere gange og nu som regel i handelen.

I FANGENSKAB: En yndig, i begyndelsen ret sky lille parakit, der dog ved fornuftig pleje kan blive temmelig fortrolig. Ikke slem skriger og ikke slem til at gnave i træ. Et par beskæftiger sig meget med hinanden, piller hinanden i fjerene, sidder tæt sammen og kan lege sammen som lorier. - Vedr. forplejning se indledningen.

OPDRÆT: Første opdræt i verden: Børge Stenstrup, Nysted, der blev belønnet med F. F. F.s guldmedalje, se »Stuefuglene« august 1961, p. 201-203. Senere er den opdrættet mange gange.

Zool. Mus. i København har et skind af en ♀ (?).

Børge Stenstrups opdræt

15.
SLÆGT
(Psilopsiagon)

CITRONPARAKIT

Fugle hørende til denne slægt er meget lidt kendt blandt fuglevenner. Arterne er lidt mindre end Aymaraparakitten (F. 14.), men minder i type om denne og har ligeledes været placeret i Bolborhynchus-slægten, dog med tvivlsom berettigelse.

Citronparakitterne har en ret lang - omtrent så lang som vingerne - jævnt aftrappet kilehale. Næbbet er ret lille med en beskeden tandudskæring; vokshuden er gullig med runde næsebor.

Ernæringen af Citronparakitterne er næppe anderledes end for Aymaraparakittens vedkommende, men man har i fugleliebhaveriet ingen erfaringer dermed, da arterne er forholdsvis ukendte i private fuglehold.

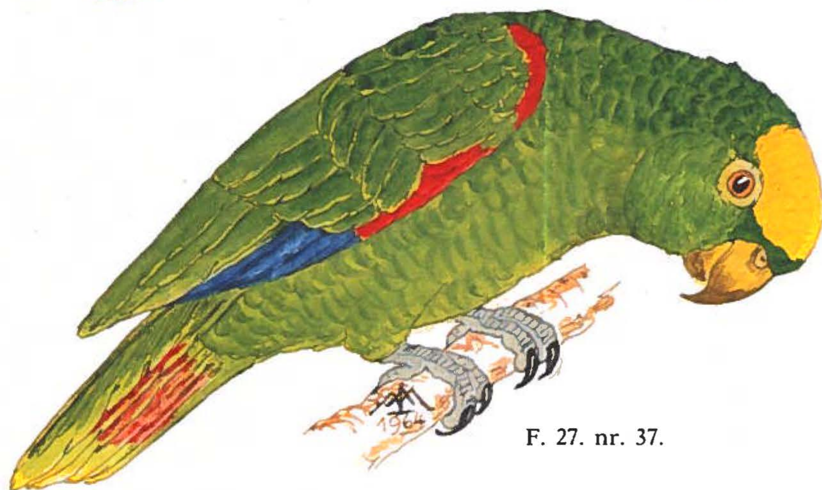
1 art og 3 underarter.

F. 15. nr. 1.: *Psilopsiagon aurifrons robertsi* CARRIKER 1933
ROBERTS'S CITRONPARAKIT

Psilopsiagon = blød, glat og nøgen kæbe; aurifrons = med gylden pande.
Robertsi: Opkaldt til ære for *Howard Radclyffe Roberts*, en amerikansk videnskabsmand, deltager i mange ekspeditioner, stærkt benyttet administrator og en

F. 27. nr. 34.: *Amazona ochrocephala oratrix* F. 27. nr. 35.: *Amazona ochrocephala auropalliata* F. 27. nr. 37.: *Amazona ochrocephala ochrocephala*

første rangs forfatter af zoologiske og ornitologiske værker. Carriker tilføjer: I erkendelse af hans hjælp til mig både i marken og på musæet.

NOMENKLATUR: *Psilopsiagon aurifrons robertsi* CARRIKER, Proc. Acad. Nat. Sci. Phila., *85*, 1933, p. 4. (Soquián, 8000 feet, maranon Valley, Dept. Libertad, Peru).

F. 15. nr. 1.: *P. a. robertsi* ■
F. 15. nr. 2.: *P. a. aurifrons* //
F. 15. nr. 3.: *P. a. orbygnesius* =
F. 15. nr. 4.: *P. a. rubrirostris* ||

Engelsk: Roberts's Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Fuglen er en mellemting mellem F. 15. nr. 2 *P. a. aurifrnos* og F. 15. nr. 3. *P. a. orbygnesius*, vel nærmest førstnævnte, som den minder om ved den gule pande (lidt mindre i udstrækning), gul hage og øverste del af struben.. Den ligner *orbygnesius* ved en antydning af mørk æblegrønt på bugen, dog med en lille skygge af gulligt på brystmidten og kropsiderne. Hos *aurifrons* er hele hagen og struben med et bredt gulligt bånd tværs over brystet, forbundet med det gule område på strube og forhals, og det gule går i en stribe ned på brystet.

Hos *robertsi* er det gule på hagen klart adskilt fra det gule i panden ved en grøn plet lige foran øjet, det gule på struben er meget kort og ikke udstrakt til mere end en plet på halsen.

♀: Der er meget lille, hvis der er nogen, forskel på undersiden hos de to køn, hunnen er måske en anelse mørkere grøn end hos hunnerne af *aurifrons* og med mere mørk skygge af det gullige omkring hagen. Vinger og hale er lidt længere hos *robertsi*.

UDBREDELSE: Kun kendt fra typeeksemplarets findested i det nordlige Peru (Peters), senere er 3 skind af denne nye form (voksne fugle i perfekt fjerdragt) sammenlignet med 14 skind *aurifrons* og 11 skind *orbygnesius*.

F. 15. nr. 2.: *Psilopsiagon aurifrons aurifrons* (LESSON) 1830
GULPANDET CITRONPARAKIT — GULPANDET TYKNÆBSPARAKIT
Tavle 67.

Psilopsiagon = blød, glat og nøgen kæbe. Aurifrons = med gylden pande.

NOMENKLATUR: *Psittacus (Lathamus) aurifrons* LESSON, Cent. Zool., 1830, (before Mar., 1831), p. 63, pl. 18. (New Zealand, error = Peru). *Latham á front jaune* LESS. 1831. *Trichoglossus aurifrons* WAGL. 1832. *Conurus aurifrons* BOURJ. 1837-38. *Lathamus aurifrons* LESS. 1838. *Psittacus aurifrons* LESS. 1842. *Conurus sitophagus* TSCH. 1844. *Conurus agilis* LICHT. 1854. *Myiopsitta aurifrons* BP. 1854. *Conurus ?frontalis* DEVILLE 1886. *Myiopsitta sitophagus* BP. 1856. *Bolborhynchus aurifrons* SOUANCÉ 1857. *Brotogerys (!) aurifrons* NATION 1885.

Engelsk: Golden-fronted Parrakeet. Tysk: Zitronen-Sittich, Gelbstirndickschnabel-Sittich. Fransk: Perruche á bandeau jaune.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; pande, tøjler, forreste del af kinder og strube gule; midten af brystet, et tværbånd over nedre del af brystet og siderne også gule; undergump og underhaledækfjer lyst grønne; tommelfjer og hånddækfjer grønligt blå; håndsvingfjerene blå på yderfanen og med hvidlig kant; de små undervingedækfjer blåligt grønne; de store undervingedækfjer og svingfjerenes underside mørke med et let blåt skær på inderfanen. Halen grøn på oversiden, blåliggrøn på undersiden; næb gullighvidt, vokshuden orange; fødderne rødligt gule; iris gråliggul.

L. 168, V. 94, H. 84, N. 13, L. 11½ mm.

♀: Har intet gult i hovedet; kun på hagen og på brystets sider findes et gulligt skær; hele kroppens underside er mere grøn end hos hannen, men mere bleg end kroppens overside.

UDBREDELSE: Tempererede zone i Cordillerbjergene i det centrale Peru. Kort, se F. 15. nr. 1.

En art, der viser, hvor vanskeligt forskerne i tidligere tid har haft ved at blive enige om slægtsforholdene for hidtil ukendte arter, når sådanne blev opdaget. Og skete der så - som det måske har været tilfældet her - en forveksling af etiketter på museumseksemplarerne, kunne en Conure altså blive antaget for en lori, tilmed af mere end een lærd videnskabsmand.

Denne form er en af de først opdagede i denne slægt, men man ved meget lidt om dens liv i naturen, skønt den i ældre tid skal have været observeret i meget store flokke. Indtil 1968 vides den kun at have været importeret levende en enkelt gang, idet Hamburg Zoo skal have haft et enkelt eksemplar.

1968 er der importeret en del par af denne parakit her til landet og det vil være interessant at udvide kendskabet til denne hidtil ukendte parakits adfærd. I juni 1968 er de lige frigivet. Foderkravet er sikkert som den nærstående Katharinaparakits (F. 16. nr. 1.).

F. 15. nr. 3.: *Psilopsiagon aurifrons orbygnesius* (SOUANCÉ) 1856 D'ORBIGNY'S CITRONPARAKIT — Tavle 67

Orbygnesius = benævnt efter *Alcide Dessalines d'Orbigny* (1802-1857), en fransk rejsende forsker, som i årene 1826-1833 energisk udforskede Bolivia og hjembragte store samlinger af fugle og dyr, samt udsendte mange værdifulde videnskabelige værker.

NOMENKLATUR: *Myiopsitta Orbygnesia* »BP«. SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool., (2), *8*, 1856, p. 63-64. (Bolivia *i. e.* Yungas, *ex* Icon. Perr. text to pl. 24). *Bolborhynchus orbygnesia* SOUANCÉ 1857. *Conurus orbygnesius* G. R. GRAY 1859. *Conurus aurifrons* SCLAT. & SALV. 1867. *Bolborhynchus dorbignyi* FINSCH 1868. *Bolborhynchus orbignesius* SCLAT. & SALV. 1868. *Bolborhynchus orbignianus* SCLAT. & SALV. 1873. ?*Conurus Temminckii* BP. 1874. *Bolborhynchus orbignyi* RCHNW. 1881.

Engelsk: D'Orbigny's Parrakeet. Tysk: D'Orbigny's Dickschnabelsittich, Grosser Zitronen-Sittich. Fransk: Perruche d'Orbigny.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; strube, bryst og bug gulliggrønne; underhaledækfjer lyst grønne; tommelfjer og hånddækfjer grønligblå; yderfanen på svingfjerene mørk mat blå med smalle hvidlige kanter; de små undervingedækfjer grønne med et svagt blåt skær på de yderste, de store undervingedækfjer og svingfjerenes underside mørkt grå. Halens overside grøn, undersiden blålig; næb hvidligt; fødder kødfarvede.

L. 190, V. 104, H. 84, N. 12½, L. 11½ mm.

♀: Næsten som hannen, men med lidt mindre gullige farver og med et mere - dog kun svagt - blåligt skær.

UDBREDELSE: Tempererede zone i Cordillerbjergene i det vestlige Sydamerika fra det sydvestlige Peru (Tinta) og Titicaca-søen til det nordlige Chile (Antofagasta). Kort, se F. 15. nr. 1.

Om denne art blev det i begyndelsen af dette århundrede berettet, at den forekom i meget store flokke ved Morena i Argentina, men kun hvor der vokser Tolabuske (Leptophyllum), hvis frø og skud syntes at udgøre disse fugles overvejende føde.

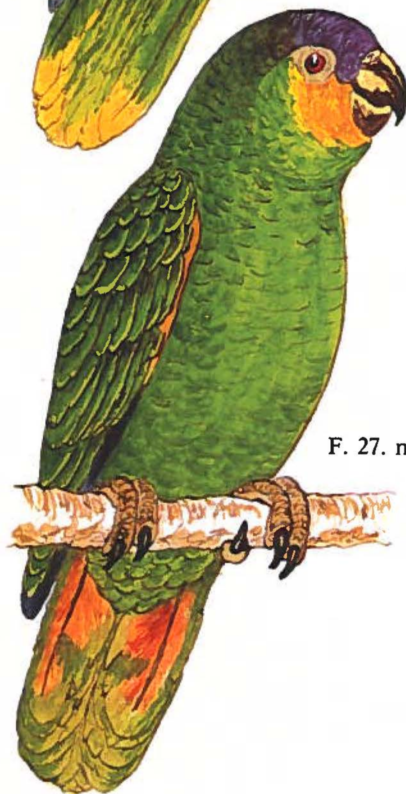
Endvidere berettes, at de graver redehuler i stejle kalkklipper og klippeudhæng. Disse huler består af en op til 2 m lang gang, der svagt stigende fører op til det egentlige redekammer, der er udforet med fjer og dun, men herfra fører endnu en gang på 20-30 centimeters længde til et større rum, der benyttes til aftrædelsesværelse.

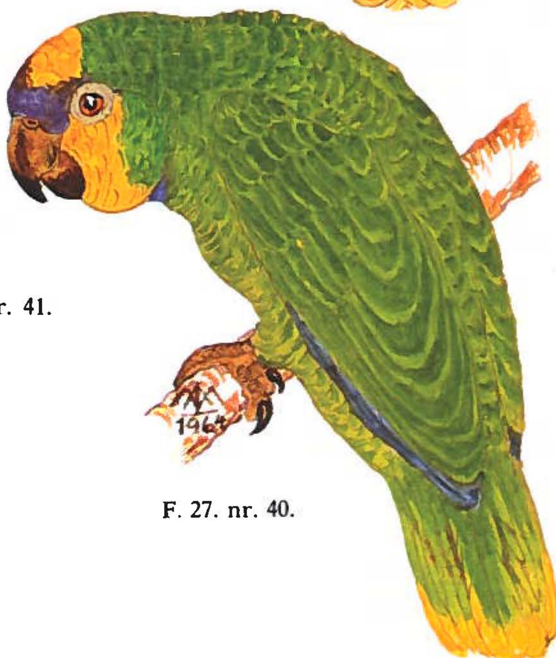
F. 27. nr. 39.

F. 27. nr. 43.

F. 27. nr. 41.

F. 27. nr. 40.

F. 27. nr. 39.: *Amazona ochrocephala nattereri* F. 27. nr. 40.: *Amazona amazonica tobagensis* F. 27. nr. 41.: *Amazona amazonica amazonica* F. 27. nr. 43.: *Amazona mercenaria mercenaria*

F. 15. nr. 4.: *Psilopsiagon aurifrons rubrirostris* (BURM.) 1860
RØDNÆBBET CITRONPARAKIT — Tavle 67
Rubrirostris = rødnæbbet.

NOMENKLATUR: *Conurus rubrirostris* BURMEISTER, Journ. f. Orn., *8*, 1860, p. 243. (Sierra de Medoza and Sierra de Cordoba, Argentina; the type is from the Sierra de Uspallata, Mendoza, *fide* Hellmayr). *Bolborhynchus rubrirostris* FINSCH 1867. *Myiopsitta rubrirostris* G. R. GRAY 1870. *Conurus rufirostris* »BURM.« 1873.

Engelsk: Red-billed Parrakeet. Tysk: Rotschnabel-Sittich, Der grüne Dickschnabelsittich.

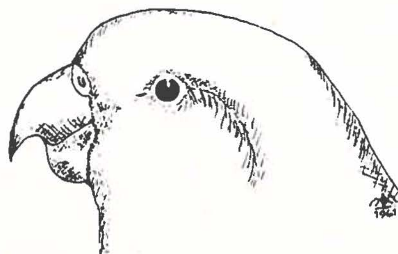
FARVEBESKRIVELSE:

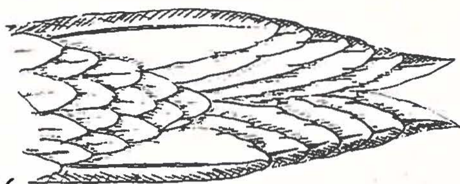
♂ og ♀: Grøn; på panderanden et let gulligt skær; midt på bryst og bug og på underhaledækfjerene et let blåligt skær; brystets sider og flankerne gulliggrønne; tommelfjer, hånddækfjer og yderfanen på svingfjerene mørk mat blå; yderste armsvingfjer blålige, de inderste bliver gradvist mere grønne; de små undervingedækfjer blåliggrønne, de store og inderfanerne på svingfjerenes underside mørkt grå. Hale blåliggrøn; næb temmelig tykt og rosarødt; fødder kødfarvede; iris brun.

L. 190, V. ca. 99, H. 76, N. 13, L. 13 mm.

UDBREDELSE: Bjergene i Vest-Argentina i provinserne Catamarca, Jujuy, Tucumán, Mendoza og Cordoba. Kort, se F. 15. nr. 1.

I NATUREN: I sidste halvdel af forrige århundrede observeret i små flokke på skiftende pladser i de nævnte bjerges skove, men så sjældent, at det kun er lykkedes at fremskaffe tre kendte museumseksemplarer (Berlin, Bremen og London).

16.
SLÆGT
(Bolborhynchus)

TYKNÆBSPARAKITTER

Denne slægt rummer små morsomme fugle, som enhver fugleven vil være glad for, de gnaver ikke og skriger heller ikke, de er fredelige overfor andre fugle og tillige overfor artsfæller.

Næbbet er bredt i forhold til dets længde og det er undertiden højere end langt, næseborene er små og runde.

Halen er tilspidset, kløftet og jævnt aftrappet, hver fjer er spydformet, også de to midterste er spidse. Der er næsten ingen øjenring.

Katharinaparakittens siddestilling er ejendommelig, idet fuglen næsten ligger hen over pinden med hovedet sænket i højde med siddepinden og halen højt hævet over denne.

Ernæringen: frugt, figen, frø, bær, grønt, sandkage og lignende.

3 arter og 2 underarter.

F. 16. nr. 1.: *Bolborhynchus lineola lineola* (CASSIN) 1853
KATHARINAPARAKIT — Tavle 67

Bolborhynchus = løg og næb, løgformet næb. Lineola = med småbitte streger.

NOMENKLATUR: *Psittacula lineola* CASSIN, Proc. Acad. Nat. Sci. Phila., *6*, 1853, p. 372. (National Bridge, Mexico = Puente Nacionál, Vera Cruz). *Myiopsitta tigrina* SOUANCÉ 1856. *Myiopsitta lineola* BP. 1856. *Psittacula lineolata* SCLAT. 1856. *Myiopsitta catharina* BP. 1857. *Bolborhynchus catharina* »BP.«, SCLAT. 1857. *Conurus lineolatus* SCLAT. & SALV. 1859. *Conurus lineola* G. R. GRAY 1859. *Bolborhynchus tigrinus* »B. P.«, G. R. GRAY 1859. *Conurus catharina* G. R. GRAY 1859. *Bolborhynchus lineolatus* FINSCH 1868. *Bolborhynchus lineola* G. R. GRAY 1870. *Bolborhynchus tigrina* SALV. 1871.

Engelsk: Lineolated or Catherine Parrakeet, Barred Parrakeet. Tysk: Katharinasittich, Schwarzgefleckte Dickschnabelsittich. Fransk: Perruche Cathérine. Native: Toliche.

F. 16. nr. 1.: *B. l. lineola* //
F. 16. nr. 2.: *B. l. tigrinus* =
F. 16. nr. 3.: *B. l. maculatus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hoved, forhals og underkroppens midte gulliggrøn, øvrige underside og kropsiderne mørkere grønne, alle fjer med sort endesøm, overgumpens fjer og overhaledækfjerene med rundagtig plet i spidsen; underhaledækfjerene gulgrønne med udviskede sortagtige pletter i spidsen; små undervingedækfjer sorte, de øvrige som overhaledækfjerene; tommelfjer sortagtigt grønne; vingekanten gul; hånddækfjerene sorte; svingfjer sorte med grønne ydersømme, som bliver bredere mod basis; indre armsvingfjer som ryggen, undervingedækfjerene sorte. Hale mørkere grøn med sorte fjerskafter, midterfjerene sorte mod spidsen. Øjet gulbrunt; næb hvidligt horngult, overnæbbet kødfarvet; fødderne kødfarvede, kløerne brunlige.

L. 170-178, V. 100-106, H. 57-60, N. 13, L. 12 mm.

Hunnen er undertiden lidt mindre og med mindre og smallere sorte aftegninger.

UNGE FUGLE: Fjerdragten næsten som de gamle fugles, undertiden en smule lysere, og oftest er næb og fødder i hvert fald af en lidt lysere farve.

UDBREDELSE: Subtropiske zone i de centralamerikanske bjerge fra det sydlige Mexico til det vestlige Panama.

I NATUREN: En let kendelig lille papegøje med en så karakteristisk fjerdragt, at den næppe kan forveksles med nogen anden fugls. Den lever mest i stenede og ufrugtbare egne og færdes i op til omkring 2000 meters højde, men foretrækker svagt skrånende nøgne og tørre skrænter. Den opholder sig meget på jorden, hvor den bevæger sig meget adræt, såvel sirligt trippende som løbende og hoppende, det meste af dagen beskæftiget med at søge føde, der hovedsageligt består af frø fra græsser og andre urteagtige planter. Den ses både enkelt- og parvis og i små flokke, er ikke særligt sky og når man nærmer sig, flyver den ikke op straks, men søger at trykke sig og er da ikke let at få øje på. Skræmmes den op, flyver den til den nærmeste lave busk, hvorfra den ofte fortsætter sin flugt i løb.

Yngletiden er månederne februar til april og reden findes som regel i træernes hulheder. Ungerne ligner allerede ved udflyvningen forældrene til forveksling.

IMPORT: 1886 første gang i London Zoo. I 1890'erne ret ofte indført i mindre sen-

dinger og derefter i nogle år regelmæssigt omend aldrig i så stort antal, at den blev almindelig.

I FANGENSKAB: En meget tiltalende, hårdfør og blid lille parakit, der ikke er vanskelig at få fortrolig, men som meget nødigt lader sig tage i hånden. Den er fredelig overfor burfæller og kan som regel gå sammen med alle fugle, der ikke vil fortrædige den.

På god plads en meget livlig og bevægelig fugl, der dog klatrer mere end den flyver og ikke sjældent bevæger den sig som flagermuspapegøjer hængende med hovedet nedad eller klatrende under og langs med tynde grene. Den er særlig livlig i morgen- og skumringstimerne, om dagen sidder et par ofte længe trykket op til hinanden og helst i en mørk krog. Under for små pladsforhold bliver disse fugle let træge og får tilbøjelighed til fedme. Artens karakteristiske siddestilling er med hovedet anbragt lavere end halen eller kroppen vandret over siddepinden og midt på dagen kan man ofte se den ene af et par sovende med hovedet hvilende på den anden fugls ryg. Når de sidder stille er fjerdragten ofte noget strittende, hvilket af ukyndige kan tydes som tegn på mindre god kondition, men for denne art er det en naturlig foreteelse.

Tidligere anset for at være sart og varmekrævende, men tåler i virkeligheden temperaturer på fra omkring 0 til 30° C; dog bør den ikke udsættes for frostgrader og navnlig ikke for kulde og fugtighed samtidigt. Om sommeren vil den ude i regnvejr anbringe sig med hovedet nedad og sprede vingerne ud for rigtigt at lade sig gennembløde.

Bliver Katharinaparakitten forskrækket eller interesseret i noget nyt, spreder den halefjerene ud som en vifte og folder dem sammen igen på en karakteristisk langsom måde og ofte slår den voldsomt med vingerne, medens den sidder på en gren; undertiden foregår disse bevægelser dog således, at vingerne holdes meget tæt til kroppen, medens vingeslagene foregår så hurtigt, at man næppe kan følge dem med øjnene.

OPDRÆT: Første opdræt i 1902 i Frankfurt a. M. efter 12 år hos ejeren og to forgæves forsøg; i England 1913 og 1954, i U. S. A. i 1950 og 1951.

Første danske opdræt skete hos dyrlæge Dalborg-Johansen, Odense, i tiden fra omkring 5. november 1955 til 5. januar 1956, se »Stuefuglene« 32. årgang p. 89-92, senere har Dalborg-Johansen også haft opdræt i anden generation.

Zool. Mus., København, har et skind af en ♀ fra Københavns zoologiske have, hvor fuglen døde i 1888.

F. 16. nr. 2.: *Bolborhynchus lineola tigrinus* (SOUANCÉ) 1856
STRIBET KATHARINAPARAKIT

Tigrinus = stribet som en tiger.

NOMENKLATUR: *Myiopsitta tigrina* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool., (2), *8*, 1856, p. 144. (Venezuela). *Bolborhynchus tigrinus* »BP.«, G. R. GRAY 1859. *Bolborhynchus tigrina* SALV. 1871.

Engelsk: Barred Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Forreste del af issen smaragdgrøn; kroppens overside olivengrøn med

sorte striber, stribernes bredde tiltager mod overhaledækfjerene; skuldre sorte; vingedækfjerene med sorte pletter, som danner to vingestriber; kroppens underside lys, klar gulliggrøn. Halefjer grønne, men sorte langs skaftet, de midterste sorte på yderste halvdel.

L. 178-190 mm.

UDBREDELSE: Området ikke nøjagtigt kendt, men tilsyneladende Andesbjergene i Colombia (Bogotá) og Andeskæderne i Mérida. Kort, se F. 16. nr. 1.

En lokalrace, som FINSCH ikke ville anerkende, men hvis individer han betegnede som forskellige udelukkende på grund af alder og/eller individuelle størrelsesvariationer.

F. 16. nr. 3.: ?*Bolborhynchus lineola maculatus* (RIDGWAY) 1915
PLETTET KATHARINAPARAKIT

Maculatus = plettet, broget.

NOMENKLATUR: *Grammopsitta lineola maculata* RIDGWAY, Proc. Biol. Soc. Wash., *28*, 1915, p. 106. (Eastern Peru).

Engelsk: Peruvian Barred Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *B. l. lineola* (F. 16. nr. 1.) meget, men overgumpen og overhaledækfjerene er meget kraftigere plettet med sort, og den generelle farve er meget dybere, mere olivenagtigt grøn.

UDBREDELSE: Østlige Peru, men det nøjagtige udbredelsesområde er ikke kendt. Kort, se F. 16. nr. 1.

En lokalrace, som repræsenterer Katharina-parakitten i det østlige Peru og som i levevis ikke menes at adskille sig væsentligt fra denne.

F. 16. nr. 4.: *Bolborhynchus ferrugineifrons* (LAWRENCE) 1880
RUSTPANDET TYKNÆBSPARAKIT

Ferrugineifrons = med rustfarvet pande.

NOMENKLATUR: *Brotogerys ferrugineifrons* LAWRENCE, Ibis, 1880, p. 238. (Bogotá, Colombia).

Engelsk: Rufous-fronted Parrakeet. Tysk: Rotstirnsittich.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Smalt lyst rustfarvet pandebånd; hagen og fjerene ved siden af næbbet mat lyst okkerrøde; kroppens overside mørk glinsende grøn, noget lysere på overhaledækfjerene. Halefjerene noget lysere end ryggen og med rødligbrune skafter; svingfjerenes yderfaner grønne, inderfanerne er sorte; undervingedækfjerene mørkt grønne; inderste kanter på svingfjerene mat lyst blåliggrønne; kroppens underside lys grøn med et gulligt skær og struben med et anstrøg af okkerfarve; næbbet mørkt hornfarvet; fødder gulligbrune.

L. 200-205, V. 122, H. 90 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra type-eksemplarets område, Ny-Granada og Bogotá.

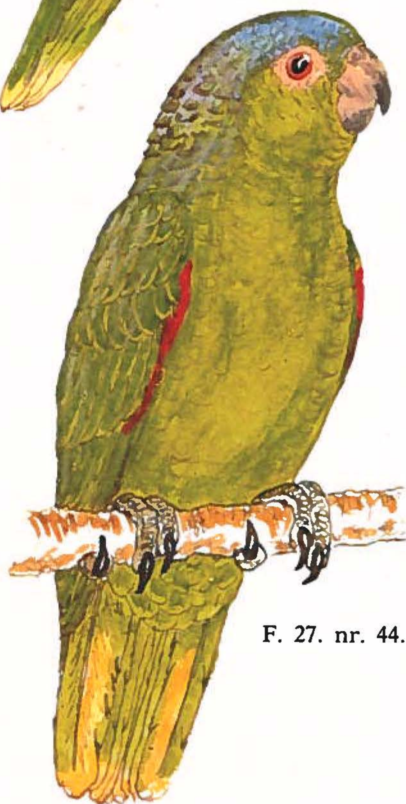
F. 16. nr. 4.: *B. ferugineifrons* ■
F. 16. nr. 5.: *B. andicolus* //

F. 27. nr. 47.

F. 27. nr. 45.

F. 27. nr. 46.

F. 27. nr. 44.

F. 27. nr. 44.: *Amazona farinosa guatemalae* F. 27. nr. 45.: *Amazona farinosa virenticeps* F. 27. nr. 46.: *Amazona farinosa inornata*
F. 27. nr. 47.: *Amazona farinosa farinosa*

F. 16. nr. 5.: *Bolborhynchus andicolus* (FINSCH) 1874
ANDES TYKNÆBSPARAKIT — Tavle 67

Andicolus = beboer af Andes-bjergene.

NOMENKLATUR: *Psittacula andicola* FINSCH, Proc. Zool. Soc. London, 1874, p. 90. (Paucartambo, 9400 feet, Peru). *Bolborhynchus orbignesius* TACZ. 1874. *Bolborhynchus andicola* SCLAT. & SALV. 1876.

Engelsk: Andean Parrakeet. Tysk: Anden-Sittich.

FARVEBESKRIVELSE:

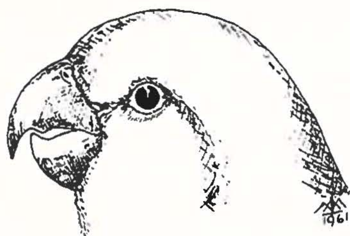
♂: Dyb grøn; pande, hovedsider og kroppens underside med et gulligt skær; underhaledækfjer lyst grønne; håndsvingfjerenes yderfaner blåliggrønne med mere rent grønne kanter; de små undervingedækfjer grønne, de store og inderfanen på håndsvingfjerenes underside blåliggrønne. Halen grøn, mørkere på undersiden; næbbet horngråt med hvidlig spids; fødder blegt brune; iris mørkt brun.

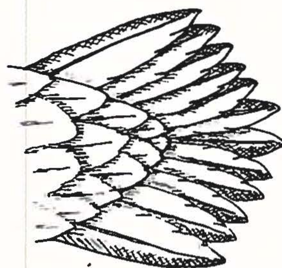
L. 180, V. 110, H. 68, N. 13, L. 14 mm.

♀: Ligner hannen meget, men farverne gennemgående noget mørkere og hunnen mangler næsten helt det gullige skær på pande, hovedsider og kroppens underside.

UDBREDELSE: Subtropiske og tempererede zoner i Andes-bjergene i Peru.
Kort, se F. 16. nr. 4.

En art om hvilken der faktisk kun er berettet, at den lever i betydelige højder i de peruvianske Andes-bjerge og at den f. eks. er nedlagt ved Huamachuco i 8500 fods højde i 1894.

17.
SLÆGT
(Forpus)

SPURVEPAPEGØJER

Små papegøjer med ret tykt næb, lille vokshud og små, runde næsebor, der ikke er dækket af fjer. Halen er kort og kileformet eller afrundet, den er nærmest af halv vingelængde.

Spurvepapegøjerne er meget reserverede og bliver kun sjældent rigtigt fortrolige, almindeligvis er de endda temmelig sky overfor mennesker. Som regel er de tillige ufredelige og jager endog store papegøjer, idet de bider efter andre fugles ben.

De ynder at opholde sig i kasse, så man bør både i bur eller voliere og andre opholdsrum lade dem have en kasse også udenfor yngletiden.

De fleste af arterne er ret ynglevillige, men hunnerne kan være temmelig vanskelige at skelne fra andre arters.

Ernæringen består hovedsagelig af småkornet frø, dog også solsikke-

frø, frugt bær, grønt og navnlig ynder de fleste af disse fugle figen, som de tager for kærnernes skyld, selv om de vel har mest gavn af figenkødet.

De fleste arter er ret hårdføre og robuste, men ynder ikke kulde og fugtig luft samtidigt.

5 arter og 14 (15) underarter.

F. 17. nr. 1.: *Forpus cyanopygius pallidus* (BREWSTER) 1889
SONORA SPURVEPAPEGØJE

Forpus (anagrammatisk) = Profus, der betyder udbredt, spredt ud (hentyder til spurvepapegøjernes hale); cyanopygius = med blå overrgump (ryg); pallidus = bleg, gusten.

NOMENKLATUR: *Psittacula cyanopygia pallida* BREWSTER, Auk. 6. april 1889 (author's separates January) p. 85. (Alamos, Sonora).

Engelsk: Sonora Parrotlet. Tysk: Sonora Hellfarbige Sperlingspapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *F. c. cyanopygius* (F. 17. nr. 2.) og afviger egetlig kun ved at være mere askegrå og bleg i farverne, men har derimod et lidt blåligt skær over den gulgrønne farve. Underryggen er lys turkisfarvet.

L. 128-135, V. 89½-93, H. 41-47, N. 12-13, L. 11½-12½ mm.

♀: Udseendet som hannens med den undtagelse, at hunnen fuldstændig mangler blåt i vingerne.

L. 125-134, V. 88-95, H. 39-43½, N. 12-13½, L. 11½-12½ mm.

UDBREDELSE: Nordvest-Mexico i staten Sonora.

Se nærmere om de tre cyanopygius-arter under F. 17. nr. 2.

F. 17. nr. 1.: *F. c. pallidus* //
F. 17. nr. 2.: *F. c. cyanopygius* =
F. 17. nr. 3.: *F. c. insularis* ||

F. 17. nr. 2.: *Forpus cyanopygius cyanopygius* (SOUANCÉ) 1956
MEKSIKANSK SPURVEPAPEGØJE — Tavle 68, ♂ og ♀

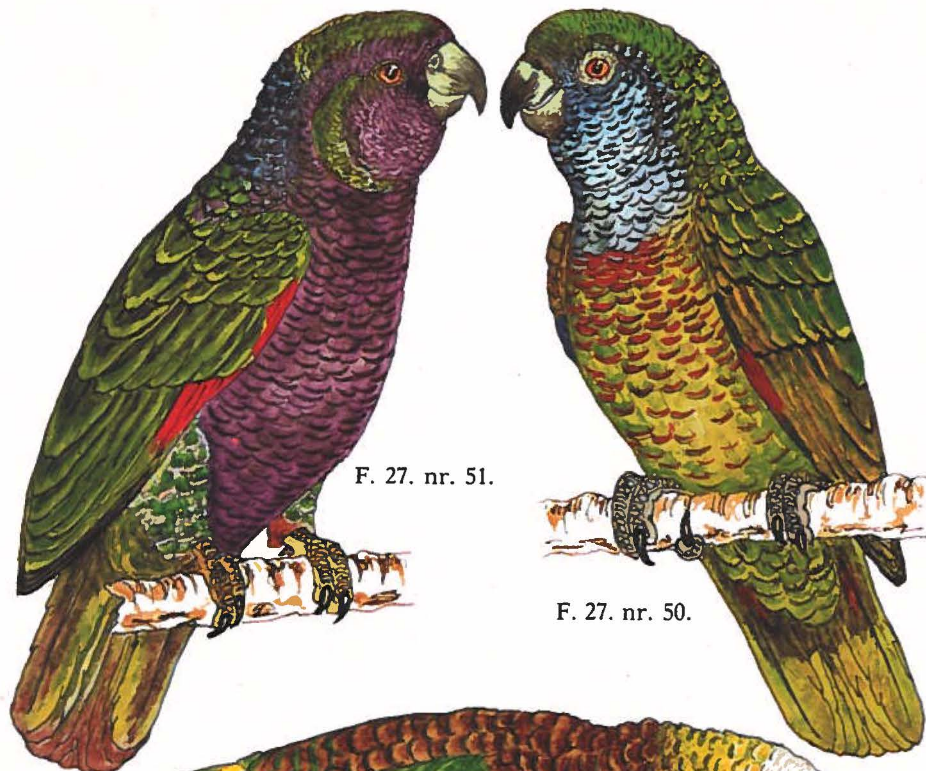
Cyanopygius = med blå overgump (bagryg).

NOMENKLATUR: *Psittacula cyanopygia* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool. (2), *8*, 1856, p. 157. (No locality, Cory, Cat. Bds. Am., pt. 2, nr. 1, 1918, accepts »northwestern Mexico«). *Psittacula cyanopyga* FINSCH 1868. *Psittaculus cyanogygius* SCHLEG. 1864. *Psittacula insularis* RIDGW. 1887. *Psittacus chloanthes* RUSS. 1881. *Psittacula cyanopyga pallida* BREWST. 1889.

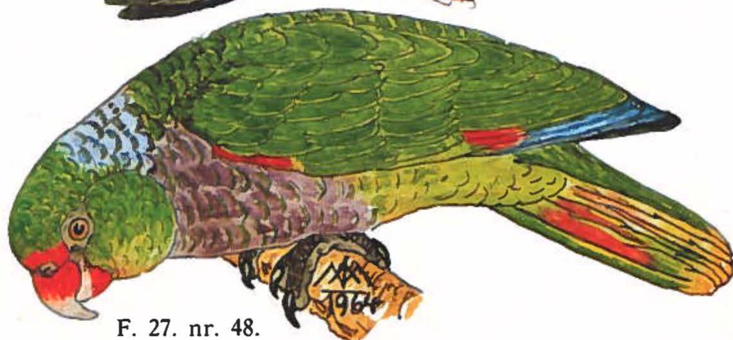
Engelsk: Turqouise-rumped or Mexican Parrotlet, Blue-backed Passerine Parrot. Tysk: Turkisblaubürzeliger Zwergpapagei, Hellfarbige Sperlingspapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Lys grøn; pande og hovedets sider samt kroppens underside mere blege; bagryg, overgump, undervingedækfjer og skulderfjer turkisblå; hånddækfjer, armsvingfjer og nederste del af håndsvingfjerene dybere blå; vingekanter grønne; vingesvingfjerenes inderfane blåliggrøn på undersiden, ligesom de store undervin-

F. 27. nr. 48.: *Amazona vinacea* F. 27. nr. 49.: *Amazona guildingii*
F. 27. nr. 50.: *Amazona versicolor* F. 27. nr. 51.: *Amazona imperialis*

gedækfjers underside, begge med smalle gullige kanter. Overhaledækfjer og hale grønne, halefjerene kantet med gult på inderfanerne. Næbbet blegt mat hvidligt; fødderne hvidlige eller kødfarvede. (På præparerede fugle er næbbet som regel mat gulligt, med inderste del mere gråligt hornfarvet).

L. 127-140, V. 85-92, H. 40-51½, N. 12-13, L. 11-13½ mm.

♀: Grøn; bagryg, overgump og overhaledækfjer lysere, men mere klare i farverne; pande, hovedsider og kroppens underside gulliggrønne; vingesvingfjerene - undtagen de inderste armsvingfjer - mørkere grønne end dækfjerene; intet blåt i fjerdragten.

L. 129-142, V. 86-93, H. 38½-43, N. 11½-13, L. 11½-13 mm.

UNGE HANNER: Ligner de gamle hanner, men det blå på overgumpen er iblandet grønne fjer; hånddækfjerene er grønne, men blå langs midten af fjerene; undervingedækfjerene og skulderfjerene er blandet med grønne og turkisblå fjer.

UBDREDELSE: Vestlige Meksiko i staterne Sinaloa, Durango, Zacatecas, Nayarit, Jalisco og Colima. Kort, se F. 17. nr. 1.

I NATUREN: Som sine artsfæller en selskabelig fugl, der udenfor yngletiden ses i små flokke på tørre områder, som regel i under 4000 fods højde og mest ved foden af bjergkæderne i dens ret begrænsede områder. Da også andre arter af spurvepapegøjer færdes her, er det vanskeligt at bestemme antallet af denne art, idet alle de her forekommende er blåryggede, men *F. c. cyanopygius* regnes for en af de allersjældneste..

Som de mest karakteristiske skelnemærker mellem de tre cyanopygiusarter skal her kort nævnes:

F. c. cyanopygius: Turkisblå underryg (svagere farvet end *F. p. spengeli* - F. 17. nr. 4.), blågråt løb.
F. c. pallidus: Lys turkisblå underryg, kroppen gulgrøn.
F. c. insularis: Himmelblå underryg, størrelse som *F. c. cyanopygius.*

I levevis adskiller disse tre former sig formentlig ikke fra hverandre og de ernærer sig hovedsageligt af blomster, frugter og bær af forskellige slags, men det er berettet, at de især ynder bælgfrugterne af tamarindetræet (Tamarindus indicus).

IMPORT: Meget sjældent importeret til Europa, til Tyskland i 1932 og til England nogle få gange.

I FANGENSKAB: Forplejes som beslægtede arter (se indledningen). Spurvepapegøjer bør helst have en voliere, selv om opdræt har fundet sted i store bure. De flyver meget hurtigt og bør derfor have god flyveplads og helst adgang til et udendørs flyverum.

OPDRÆT: *F. c. cyanopygius* har været opdrættet i Swindon i England og senere (1927) hos endnu en engelsk opdrætter, samt nogle få gange i U. S. A.

Første danske opdræt: Kjeld Christensen, Hammersholt, i 1966, der opnåede 4 unger - 3,1 - og blev tilkendt F. F. F.s sølvmedalje. Se »Stuefuglene« oktober 1966, pag. 284. Senere flere opdræt her i landet.

Desværre er mange af Forpus-arterne bastarderet både her og i Sverige.

F. 17. nr. 3.: *Forpus cyanopygius insularis* (RIDGWAY) 1888
TRES MARIA ØERNES SPURVEPAPEGØJE

Insularis = fra eller hjemmehørende på en ø.

NOMENKLATUR: *Psittacula insularis* RIDGWAY, Proc. U. S. Nat. Mus., *10*, 1888 p. 541. (Tres Marias Islands).

Engelsk: Tres Marias or Grayson's Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden mørk - lidt grålig - papegøjegrøn eller græsgrøn; mere gulliggrøn - æblegrøn - i panden; overgumpen og underryggen, de store vingedækfjer, undervingedækfjerene og skulderfjerene himmelblå; armsvingfjerene med undtagelse af de inderste, samt de inderste håndsvingfjer mørkere og mere urent blå med himmelblå kant; tøjler, nedre øjenområde og kindområdet lyst gulliggrønne (æblegrønne). Kroppens underside urent lysblåliggrøn (malakitgrøn), som går over i parisergrønt på underhaledækfjerene, der er blegt gullige eller gullighvide ved roden: undersiden af arm- og håndsvingfjer trist grågrøn, håndsvingfjerene med en bred mørk stribe nær skaftet. Næbbet grumset hvidligt i spidsen og mørkt ved roden; ben og fødder grumset brunlige.

L. 134-138, V. 88,5-93, H. 42-44,5, N. 13-14, L. 12,5-13,5 mm.

♀: Oversiden lys papegøjegrøn, som går over i en meget lysere grøn farve på overgump og overhaledækfjer; hovedets sider og kroppens underside, inclusive undervingedækfjer og skulderfjer meget lysere grønne - æblegrønne - hvilken farve dog går jævnt over i parisergrønt bagtil; iøvrigt som hannen.

L. 136-145, V. 88,5-91,5, H. 43,5-46, N. 13,5-14, L. 13-13,5 mm.

UDBREDELSE: Tres Maria-øerne, 60-80 km vest for Meksikos kyst udfor provinsen Nayarit. Kort, se F. 17. nr. 1.

En næppe levende til Europa indført race, der kun er fundet på Tres Maria-øerne.

F. 17. nr. 4.: *Forpus passerinus spengeli* (HARTLAUB) 1885
SPENGELS SPURVEPAPEGØJE — Tavle 70, ♂ og ♀

Spengeli: Hartlaub opkaldte denne art efter sin ven, dr. Johan Wilhelm Spengel (1852-1921), den bekendte zoolog og dygtige direktør for Bremens Museum.

NOMENKLATUR: *Psittacula spengeli* HARTLAUB, Proc. Zool. Soc. London, 1885, p. 614, pl. 38, f. 1. (Farvetavlen benævner fuglen: *Psittacula spengleri)*, Barranquilla, Colombia). *Psittacula cyanoptera* CASS. 1860. *Psittacula spengleri* (errore) HARTL. 1885. *Psittacula exquisita* RIDGW. 1887..

Engelsk: Spengel's or Barranquilla Parrotlet. Tysk: Spengels Sperlingspapagei.

F. 17. nr. 4.: *F. p. spengeli* //
F. 17. nr. 5.: *F. p. cyanophanes* =
F. 17. nr. 6.: *F. p. viridissimus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden lys papegøjegrøn, finere og mere ren grøn på issen og hovedets sider; over nakken et let gråt skær. Undersiden lysere med svagt gulligt skær. Bagryg, overgump og overhaledækfjer fint lyst turkisblå (samme farve som hos *F. c. cyanopygia* - F. 17. nr. 2.); de store vingedækfjer har samme farve. Håndsvingfjerene er sorte på inder- og grønne på yderfanen; armsvingfjerene har et let blåt skær og lysere grønne kantsømme; undervingedækfjerene nær vingens kant er turkisblå, men fjerene nærmest kroppen er smukt blå. Halefjerene er lyst grønne, iderfanen på sidehalefjerene er gul med et svagt grønt skær; underhaledækfjerene er meget lyst gulgrønne. Næbbet er forholdsvis meget stort og hvidligt; fødderne kødfarvede.

L. 120-122, V. 82, H. 43, N. 13, L. 11½ mm.

♀: Grøn; bagryg og overgump livligt parisergrønne; store vingedækfjer lyst græsgrønne og kantet med lyst parisergrønt; hånd- og armsvingfjerene dybt græsgrønne med blegere kant; forhoved gummigut-gult og undervingedækfje-

rene ved skuldrene lyst parisergrønne. Hunnen ligner i alt øvrigt hannen, men er lidt større og har lidt længere hale, dog er hunnen helt uden blåt i fjerdragten.

L. 127, V. 81, H. 50, N. 12, L. 11 mm.

UNGE FUGLE: Ligner hunnen, men har lyst gulliggrønt eller grønliggult forhoved.

Spengels spurvepapegøje ligner altså Meksikansk spurvepapegøje på overgumpens turkisblå farve, men afviger fra denne form ved sin mindre størrelse, ved sit noget større næb, ved den koboltblå plet på de inderste vingedækfjer og ved sin gule inderfane på styrefjerene.

UDBREDELSE: Santa Martha-områdets tørre tropiske zone i Colombia vest og sydvest for bjergene.

I NATUREN: De seneste beretninger tyder på, at denne race kun færdes i nærheden af det Karibiske havs kyst vest og sydvest for Santa Marta-området samt i den laveste del af Magdalena-dalen.

Observeret i små flokke, der hovedsagelig ernærer sig af frugter, bær, kviste og frø og som især foretrækker Tamarindetræerne.

IMPORT: Har været indført til Europa enkelte gange, således f. eks. i 1932 til Tyskland.

I FANGENSKAB: En Mr. Whitley har haft et par i sin samling og har haft dette par udstillet i Crystal Palace i London. Helmuth Hampe i Tyskland har kun haft hanner af denne art og har ikke konstateret nogen forskel i opførsel mellem dem og andre spurvepapegøjer.

OPDRÆT: Mr. R. W. Drury, Stapleford, England, opnåede opdræt af et par Spengels spurvepapegøjer i 1958.

F. 17. nr. 5.: *Forpus passerinus cyanophanes* (TODD) 1915
COLUMBIA GRØNRYGGET eller HACHA SPURVEPAPEGØJE

Cyanophanes = med synlig blå farve.

NOMENKLATUR: *Psittacula passerina cyanophanes* TODD, Proc. Biol. Soc. Wash., *28*, 1915, p. 81. (Rio Hacha, Colombia).

Engelsk: Rio Hacha Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner hannen af *F. p. viridissimus* (F. 17. nr. 6.), men har mere hyazinthblåt på hånd- og armdækfjerene, så der dannes en iøjnefaldende plet på den lukkede vinge; den samme farve er også mere udbredt på undervingedækfjerene. Hunnens udseende kendes ikke med sikkerhed.

UDBREDELSE: Den tørre tropiske zone i den nordøstlige del af Santa Marta-området i Colombia og videre til højdeplateauerne syd for bjergene. Kort, se F. 17. nr. 4.

I NATUREN: Denne sjældne lokalrace lever i det udtørrede område som begrænses af de 19000 fod høje Cristobal-Colon-bjerge og det Karibiske hav. Den kommer dog ikke højere end på de laveste skråninger ved bjergenes fod og opholder sig der mest i buskbevoksningen, hvor den ernærer sig af blomster, frugter, bær og frø.

Har næppe været indført til Europa, men har i modsat fald sikkert ikke været erkendt som forskellig fra de øvrige grønryggede former.

F. 17. nr. 6.: *Forpus passerinus viridissimus* (LAFRESNAYE) 1848
VENEZUELA GRØNRYGGET SPURVEPAPEGØJE — Tavle 69 ♂

Viridissimus = overvejende grøn.

NOMENKLATUR: *Psittacula viridissimus* LAFRESNAYE, Rev. Zool., 1848, p. 172. (Caracas, Venezuela).

Engelsk: Venezuelan Green-rumped or Caracas Parrotlet. Trinidad: Green or Blue-winged Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Æblegrøn med et blågråt skær på hovedet bag øjet og på halsen; underryg, skuldre og de mindre vingedækfjer grønne; de store hånddækfjer ultramarinblå med grøn midte og yderfane, tiltagende i styrke mod vingens kant; armdækfjerene lysende smaragdgrønne changerende med blåt, det blå med tiltagende styrke udad, midten af hver fjer grøn med tiltagende udbredelse indad. Hånd- og armsvingfjer mørkgrønne, almindeligvis blågrønne på yderfanen, smalt kantet med gulliggrønt, og med blågrønt skær på inderfanen, samt med mørke skafter.

Vingens underside hos ♂ og ♀: En stor ultramarinblå plet dækker midten af undervingedækfjerene, de foran liggende fjer er dels æblegrønne, dels smaragdgrønne og dels blågrønne; de bagved liggende fjer er blågrønne, lidt mørkere mod spidsen og ligner derved svingfjerene, der også er mørkere mod spidsen, håndsvingfjerene er dog også mørke på yderkanten. Underhaledækfjerenes basis er bleggul, men er skjult af frynser af gulgrønne fjer. Næb og vokshud er svagt lyserødligt grå; benene er kødfarvede; iris mørk orange.

♂: L. ca. 140, V. 79-84, H. 37-44, N. 13, L. 11½ mm.

♀: L. ?, V. 79-84, H. 41-46 mm.

UDBREDELSE: Venezuela fra Caracas mod øst til Cumaná og mod syd til Orinocodalen. Kort, se F. 17. nr. 4.

Nyere beretninger godtgør, at denne races udbredelsesområde synes større, end angivet af PETERS. Således rapporteres den nutildags fra Rio Zulia-dalen i N. Santander, Colombia, i Guiana-staterne og på Trinidad - men ikke på Tobago. Endvidere besøgte den tidligere kun lejlighedsvis Curacao, men her er den efter 1940 standfugl og observeres stadig, navnlig i kokosplantagerne.

Denne race afviger på en gang fra alle følgende former: *F. p. passerinus* (F. 17. nr. 8.), *F. p. vividus* (F. 17. nr. 13.), *F. p. crassirostris* (F. 17. nr. 11.), *F. p. deliciosa* (F. 17. nr. 10.) og *F. p. cyanochlora* (F. 17. nr. 7.) ved at have grågrønne eller gråblågrønne undervingedækfjer og skulderfjer, dog med den undtagelse, at den også har en mørk hyazinthblå plet på underarmsdækfjerene. På den anden side har den også grågrønne eller gråblågrønne overvingedækfjer og ved roden grønligblå armsvingfjer, samt lys smaragdgrøn eller parisergrøn overgump, hvorved den ligner *F. p. passerinus* (F. 17. nr. 8.)

I NATUREN: Findes i ret anseligt antal i mangrove-sumpskovene langs Venezuelas nordkyster og i regnskovene i lavlandet på Trinidad, hvorimod den er mindre talrigt forekommende i mere tørre landskaber. Den bygger rede i de store sorte termitters boer, der hovedsageligt findes i mangrove-sumpene og termitterne synes hverken at fortrædige de voksne fugle eller deres unger. Yngletiden er normalt fra april til maj-juni; den siges i naturen sjældent at lægge mere end 2 æg i kuldet, æggene er målt til 18×15,2 mm.

IMPORT: Meget sjældent importeret og næppe erkendt som underart i ret mange tilfælde.

I FANGENSKAB: Opførsel og forplejning som beslægtede arter.

OPDRÆT: Dr. Karl Plath, Chicago, opnåede første opdræt - 1 unge - i august 1924, Mr. Whitley, Padington, første engelske opdræt i 1931; senere er der sket opdræt i Australien og i San Diego Zoo i Californien.

F. 17. nr. 7.: *Forpus passerinus cyanochlorus* (SCHLEGEL) 1804
HARTLAUBS eller SCHLEGELS SPURVEPAPEGØJE

Cyanochlorus, af cyano = blå, og chlorus = grøn.

NOMENKLATUR: *Psittacula cyanochlora* »Natterer« SCHLEGEL, Mus. Pays-Bas, *3*, 1864, Psittaci, p. 31. (Forte do Rio Branco, Brazil), in synonymy of *Psittaculus sancti-thomae* (»KUHL«), not *Psittacus St. thoma* P. L. S. MÜLLER. *Psittacula cyanochlora* HARTLAUB 1885. *Psittacula passerina cyanochlora* RIDGW. 1910.

Engelsk: Hartlaub's or Schlegel's Parrotlet.

F. 17. nr. 7: *F. p. cyanochlorus* //
F. 17. nr. 8.: *F. p. passerinus* =
F. 17. nr. 9.: *F. p. flavissimus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner *F. p. passerinus* (F. 17. nr. 8.) meget, men afviger ved at have meget mere gulliggrøn bagryg og overgump, ligesom kroppens underside også er mere gulliggrøn. Hånddækfjerene og de tilsvarende undervingedækfjer er smukt koboltblå; armdækfjerene er himmelblå. Desuden er den koboltblå farve på undervingedækfjerene hos *F. p. cyanochlorus* væsentligt mere udbredt og dennes næb er mindre og svagere end hos *F. p. passerinus*.
V. 80-81, H. 40-41 mm.

♀: Ligner ligeledes *F. p. passerinus* meget og afviger faktisk kun fra denne arts hun ved sit mindre næb.
V. 78, H. 40½ mm.

UDBREDELSE: Øvre Rio Branco-område i det nordvestlige Brasilien.

FINSCH betragtede denne form som identisk med *F. p. passerinus* (F. 17. nr. 8.) og anså afvigelserne som beroende på aldersforskelle. Andre forskere, bl. a. PETERS har dog anerkendt den som en selvstændig underart, der repræsenterer *F. p. passerinus* i Rio Branco-området.

F. 17. nr. 8.: *Forpus passerinus passerinus* (LINNÉ) 1758
GRØNRYGGET SPURVEPAPEGØJE - GUIANA SPURVEPAPEGØJE
Tavle 71 ♂ og ♀

Passerinus: Adfærd som en spurv.

NOMENKLATUR: *Psittacus passerinus* LINNÉ, Syst. Nat. ed. 10, *1*, 1758, p. 103. (America = Surinam by designation of Berlepsch, Nov. Zool., *15*, 1908, p. 285). Man har fundet ud af, at den fugl, som LINNÉ i 1758 kaldte *P. passerinus*, ikke som formodet var en blårygget spurvepapegøje, men en grønrygget ♀. Dette har skabt nogen forvirring i Forpus-slægtens nomenklatur, da Linnés navneangivelse forekommer i nomenklaturen både hos *F. passerinus* (grønrygget) og *F. vividus* (blårygget), se F. 17. nr. 13. *Petite Perruche du Cap de Bonne Esperance* D'AUBENT *?Psittacus capensis* MÜLLER 1767. *?La Perruche aux ailes bleues* BUFF. 1779. *?Blue-winged Parrakeet* LATH. 1781. *?Psittacus cyanopterus* BODD. 1783. *Psittacus passerinus, part.* KUHL 1820. *?Psittacus st. thomae* KUHL 1820. *Psittacula passerina, part.* WAGL. 1832. *Agapornis guianensis* SW. 1837. *?Psittacula viridissima* LAFR. 1848. *Psittacula guianensis* SOUANCÉ 1856. *Psittacula cyanoptera* G. R. GRAY 1859. *Psittaculus sancti thomae, part.* SCHLEG. 1864. *Psittacula cyanochlora* NATT. Cat. MS. SCHLEG. 1864. *Psittacula passerina, part.* FINSCH 1868. *Psittacula st. thomae, part.* SOUSA 1869. *Psittaculus passerinus, part.* SCHLEG. 1874. *Psittacula deliciosa* RIDGWAY 1887.

Engelsk: Guiana Parrotlet. Tysk: Grünbürzeliger Sperlingspapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; baghalsen mørkere og med gråligt skær; pande, hovedets sider, bagryg og overgump smaragdgrønne; bagryg og overgump hos nogle individer med svagt blåligt skær; overhaledækfjer og kroppens underside gulliggrønne; store overvingedækfjer grønne med smaragdgrønne kanter og fjerspidser, de yderste har hos gamle fugle et let koboltfarvet skær; hånddækfjerene grønne, de inderste dog dybblå; svingfjerene grønne med lysere kanter på yderfanen og med inderfanernes underside grønlig; mellemhåndskanten blåliggrøn; undervingedækfjerene dybblå, nogle af dem med blåliggrønne kanter og spids; skulderfjer blåliggrønne med dybblå spids. Halen grøn, fjerenes inderfane dog gul. Næbbet hvidligt; fødderne kødfarvede; iris brun.

L. ca. 140, V. 79-84, H. 38, N. 13, L. 11½ mm.

♀: Grøn; overgump lysere; pande, hovedets sider og kroppens underside gulliggrønne; svingfjerenes inderfaner grønlige på undersiden.

Der er ret store farvevariationer hos denne art, tildels betinget af fuglenes alder, men tilsyneladende også af deres leveforhold i naturen; med tiltagende alder synes de at få en mere gulligtonet fjerdragt.

UDBREDELSE: Britisk Guiana, Surinam og Cayenne. Kort, se F. 17. nr. 7.

Ifølge nyere beretninger forekommer Grønrygget spurvepapegøje også på Trinidad og den er i 1918 indført på Jamaica, hvor den nu er temmelig almindelig. Den er også i dette århundredes begyndelse indført på Barbados, hvor den dog ikke synes at trives så godt, selv om den stadig findes på denne øs sydlige dele.

I NATUREN: Denne form er den almindeligste af de grønryggede arter og hvor naturforholdene passer den, er den langs hele Sydamerikas nordkyst lige så almindelig som gråspurvene hos os. Den lever selskabeligt i fra små til uhyre store flokke, og hvor den optræder i store sværme, laver disse et uudholdeligt spektakel og forårsager ofte store skader på opdyrkede områder.

Parrene holder troligt sammen både i og udenfor yngletiden, såvel som indenfor de flokke, de færdes i. De holder sig med forkærlighed i nærheden af floderne, selv når disse en del af året er næsten helt udtørrede, så der kun er sumpagtige strækninger tilbage omkring flodlejerne. Det er en standfugl, der ikke synes at trække særlig vidt omkring i dens opholdsområder og den træffes ofte i landsbyerne. Mest opholder den sig i træer og buske, hvis blomster, frugter eller bær udgør en stor del af dens føde, men især foretrækker den tamarindetræernes bælgfrugter, selv om den også tager forskellige planters frø og ofte gør sig tilgode med korn og majs.

IMPORT: En af de tidligst til Europa indførte arter, bl. a. er den ofte hjemført af søfolk, der i mange tilfælde har fået fuglene lige fra reden. Dog er den langtfra så hyppigt indført som den Blåryggede spurvepapegøje, og langt de fleste af de indførte grønryggede fugle har været hanner.

I FANGENSKAB: Nyindførte spurvepapegøjer er temmelig sarte og kræver en omhyggelig pleje, indtil de er akklimatiserede. Derefter er de dog ret hårdføre og tåler f. eks. temmelig lave temperaturer, men de synes ømfindtlige overfor regn og tåler slet ikke fugtighed og kulde samtidig. De bader normalt ikke, men ynder at krybe rundt mellem dugvåde grene og blade, og de lader sig også gerne douche. De tager også sjældent solbad, men flyver blot lidt rundt i solskinnet og sætter sig snart efter i skygge.

Spurvepapegøjen er tidligt på færde om morgenen, men går også tidligt til ro. Dens flugt er forbavsende hurtig, men uden volter og skarpe sving. Om dens stemme kan siges, at man normalt ikke hører meget til den, men 2-3 par af disse fugle kan finde på at lave et øredøvende spek-

takel, når de kan høre eller se hverandre og når blot een fugl begynder at skræppe op.

Alle spurvepapegøjer skal have en så alsidig og afvekslende kost som muligt; en for ensartet kost er antagelig en væsentlig årsag til manglende ynglevillighed. Græsfrø, kanariefrø, de forskellige hirsesorter, solsikke, havre, hamp, frugt, grønt, grene med knopper og friske skud, bær efter årstiden, majskolber og blødfoder bør gives stadigt afvekslende. Desuden ynder de fleste sandkage med druesukker og i særdeleshed figen; mange tager også gerne myrepupper og/eller melorme.

OPDRÆT: Der lægges 3-6 æg - oftest 4 - som måler 18½-19½×15-15½ mm. Rugetiden er ca. 21 dage. Hannen mader hunnen og ungerne i reden og fortsætter at made ungerne efter udflyvningen; i begyndelsen mader hunnen også ungerne i reden.

Ungerne har sparsomme, temmelig korte, gullige dun; 2 uger gamle får de de første hvidliggrå pelsdun. Fødderne er fra fødselen kødfarvede. Ægtanden, der sidder på en porcelænsagtig hvid hinde, der dækker størstedelen af overnæbbet, samt en rund plet på hver side af undernæbbets spids, falder af når ungen er 2-3 uger gammel. I 4 ugers alderen er ungerne næsten fuldt befjerede og ca. 5 uger gamle forlader de reden. Nogle af dem vender tilbage til reden i de første dage, men de fleste går ikke mere i reden igen efter udflyvningen.

♂-ungerne kan kendes allerede i reden, de har allerede inden udflyvningen lige så meget blåt i fjerdragten som de gamle fugle. Første fældning begynder i ca. 3 måneders alderen og når denne fældning er overstået, har ungerne deres forældres farver. Hunnens fjerdragt indeholder ikke - hverken hos unge eller gamle fugle - nogetsomhelst blåt.

Mange opdrættere har gjort den erfaring, at ynglelysten hos de grønryggede først vågner hen på sommeren og at opdrættet er omtrent lige så vanskeligt som hos Agapornis cana og A. taranta - hvilket iøvrigt også gælder de blåryggede og meksikanske arter.

Parringen foregår ved, at hannen først går frem og tilbage på pinden nær hunnen, idet han foredrager sin lille »pludresang«, stritter med småfjerene, spreder halen og hyppigt løfter vingerne, så man kan se deres blå farve. Derefter holder han fast på pinden med den ene fod og træder hunnen med den anden; parringen varer længe.

Første kendte opdræt: A. Frenzel, Freiburg, omkring 1882. Opdrættet mange gange, f. eks. hos dyrlæge Dalborg Johansen, Odense, i 1949. Er også opdrættet i bure. Hos Aage V. Nielsen gav et enkelt par 65 unger i løbet af få år, se »Stuefuglene« 1961, pag. 141-146.

F. 17. nr. 9.: *Forpus passerinus flavissimus* HELLMAYR 1929
CEARA BLÅVINGET SPURVEPAPEGØJE — Tavle 69 ♂ og ♀
Flavissimus = i høj grad gul.

NOMENKLATUR: *Forpus passerinus flavissimus* HELLMAYR, Field. Mus. Nat. Hist., Publ., Zool. Ser., *12*, 1929, p. 446. (Tury-assu, Maranhao, Brazil). *Tui-ete* MARCGR. 1648. *Least green and blue Parraqueet* EDW. 1760. *Psittacula brasiliensis uropygio cyano* BRISS. 1760. *Psittacus passerinus* LINNÉ 1766. *Enano* AZARA 1803.

Le Perroquet nain AZARA 1809. *?Psittaculus passerinus* SPIX 1824. *?Psittaculus xanthopterygius (part)* SPIX 1824. *Psittaculus gregarius* SPIX 1824. *Psittacula passerinus (part)* STEPH. 1826. *?Psittacula xanthopterygia (part)* STEPH. 1826. *Psittacula passerina* LESS. 1831. *?Conurus xanthopterygius, part.* BOURJ. 1837/38. *Conurus gregarius* BOURJ. 1837-38. *Conurus passerinus* BOURJ. 1837-38. *Agapornis cyanopterus* SW. 1838. *Psittacula gregaria* CAB. 1848. *Psittacula chrysogaster* PARZUD. *?Psittacula cyanoptera* SALVAD. 1886. *Psittacula passerina vivida* RIDGW. 1887. *Psittacula passerina* SALVAD. 1891.

Engelsk: Ceara Blue-winged Parrotlet, Passerine Parrakeet. Tysk: Sperlingspapagei. Fransk: Perruche passerine.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hele forhovedet, øjenomgivelserne, tøjlerne, kinderne og øverste del af struben samt ryggen lyst citron-krom-gule; denne farve er brat afgrænset fra issens grønne farvetone; hovedets sider og resten af kroppens underside er æblegrønne; bagryg, overgump og det meste af vingerne er ensfarvet koboltblå.

V. 81-86, H. 39-44, N. 12-14 mm.

♀: Helt uden blåt i fjerdragten; oversiden grøn, overgumpen dog lysere og mere smaragdgrøn; undersiden gulliggrøn. Undertiden er forhovedet og kinderne mere gule end kroppens underside.

V. 78-84, H. 38-44, N. 12-14 mm.

UDBREDELSE: Staterne Maranhao, Piauhy og Ceará i Nordøst-Brasilien. Kort, se F. 17. nr. 7.

Denne form fra det østlige Brasilien er nærmest beslægtet med *F. p. vividus* (F. 17. nr. 13.), men adskiller sig fra denne ligeledes øst-brasilianske form ved den udpræget lysere, mere gulliggrønne farve på kroppens over- og underside, ved de mere gullige partier: pande, kinder og øverste del af struben, samt ved bagryggens, overgumpens og vingernes lysere, mere kobolt end ultramarin, blå farve.

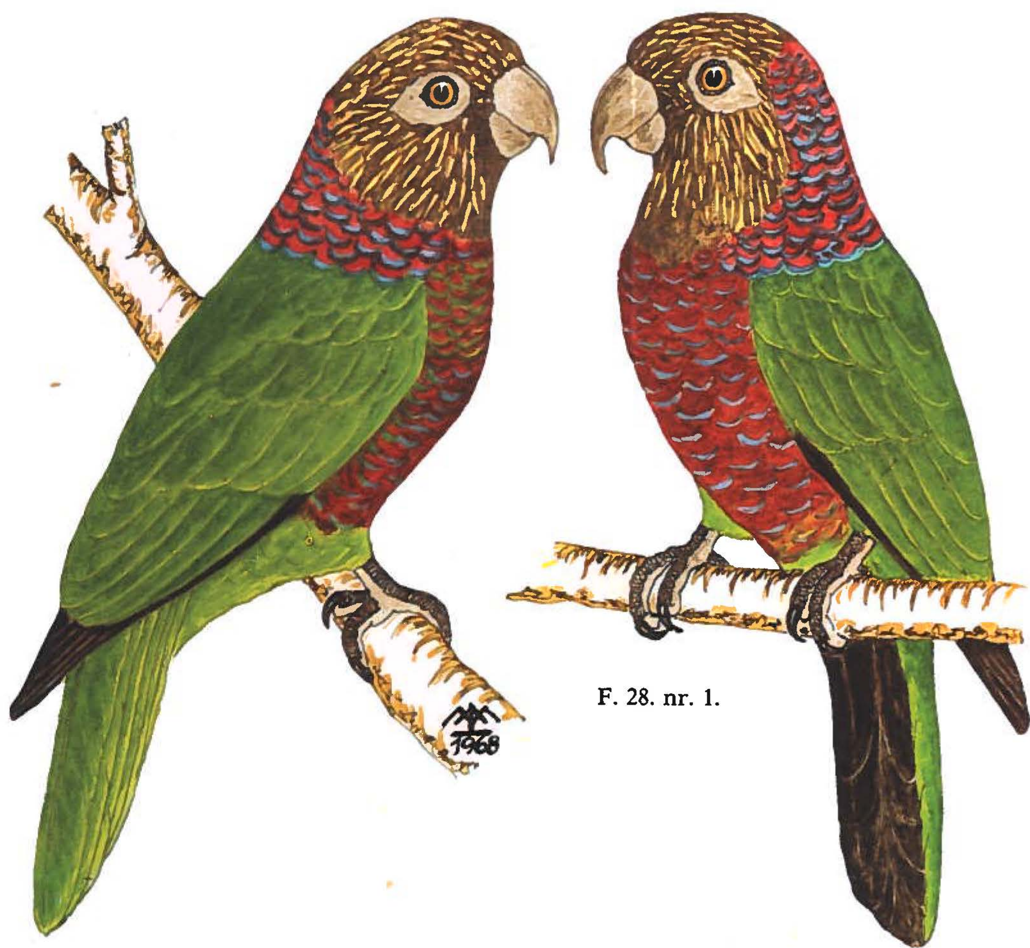
Fra Aage V. Nielsens opdræt af Grønrygget Spurvepapegøje

F. 17. nr. 10.: *Forpus passerinus deliciosus* (RIDGWAY) 1888
PRAGT-SPURVEPAPEGØJE

Deliciosus = liflig, lækker, dejlig.

NOMENKLATUR: *Psittacula deliciosa* RIDGWAY, Proc. U. S. Nat. Mus., *10*, 1888, p. 533. (in key), p. 545. (Diamantina Creek, near Santarem, Brazil).

Engelsk: Delicate Parrotlet. Tysk: Unter-Amazonas Sperlingspapagei.

F. 28. nr. 1.: *Deroptyus accipitrinus accipitrinus*

F. 17. nr. 10.: *F. p. deliciosus* //
F. 17. nr. 11.: *F. p. crassirostris* =
F. 17. nr. 12.: *F. p. flavescens* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner både *F. p. cyanochlora* (F. 17. nr. 7.) og *F. p. passerinus* (F. 17. nr. 8.), men afviger fra begge ved følgende detailler:

Den smaragdgrønne bagryg viser på forreste del et tydeligt turkisblåt skær, når den ses under en bestemt lysvinkel; dette skær findes ikke hos de to nævnte beslægtede former.

De store overvingedækfjer er smukt turkisblå, i stedet for grågrønne eller gråblågrønne, men de har en mørkere, mere ultramarinblå, skaftstribe og kun den skjulte inderfane på disse fjer er gulliggrøn som ryggen.

Armsvingfjerene - med undtagelse af de inderste - er for størstedelen rent ultramarinblå med en smal gulliggrøn kant på yderste halvdel af yderfanen.

Nakkens farve er ganske svagt grålig og de inderste vingedækfjers pragtfulde blå farve strækker sig hos *F. p. deliciosus* ud over de områder af kroppens sider, der er dækket af vingerne.

Iris hvidliggul; fødderne lyst gråligt røde, næbbet hvidliggråt.

L. ca. 120, V. 82, H. 42 mm.

♀: Har intet blåt under vingerne eller andre steder i fjerdragten og har næsten gule pandeomgivelser. Ligner præcist F. p. vividus-hunnen, men afviger ved sin mindre størrelse og sit svagere næb.
L. ca. 118-120, V. 77, H. 39 mm.

UDBREDELSE: Bredderne af nedre Amazone-flod og nedre Tapajoz. (Obidos, Santarem og Tauary).

Denne form danner en overgang mellem de grønryggede - hvortil den regnes - og de blåryggede arter og det er vel bemærkelsesværdigt, at de øst-brasilianske passerinus-former omfatter både grønryggede *(F. p. passerinus)*, blåryggede *(F. p. flavissimus* og *F. p. vividus)* samt den her omtalte mellemform.

I NATUREN: En sjælden race, der kun findes på et forholdsvis begrænset område, men som næppe i levevis adskiller sig fra de beslægtede former.

IMPORT: Meget sjældent indført og da kun ganske undtagelsesvis erkendt som en underart.

I FANGENSKAB: Berømmes som en meget behagelig, hurtigt fortrolig og letynglende fugl af en tysk liebhaver, som i 1929 fik så mange unger af et (sympati-) par, at han havde vanskeligt ved at få dem afsat.
Forplejning som F. 17. nr. 8.

F. 17. nr. 11.: *Forpus passerinus crassirostris* (TACZANOWSKI) 1883
TYKNÆBBET SPURVEPAPEGØJE — Tavle 71

Crassirostris, af crassus = tyk, tæt, grov; og rostrum = næb (redskab til at grave med).

NOMENKLATUR: *Psittacula crassirostris* TACZANOWSKI, Proc. Zool. Soc. London, 1883, p. 72. (Yurimaguas, Peru). *?Psittacula conspicillata part.* FINSCH 1868. *Psittacula passerina* SCLAT. & SALV. 1873. *Psittacula crassirostris* SALVAD. 1891.

Engelsk: Large-billed Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Ligner meget *F. p. passerinus* fra Bahia-distriktet (F. 17. nr. 8.), men er min-

dre, mørkere og af mere ren grøn farve; pande og kinder er lysere eller smaragdgrønne; ultramarinfarven på overgump og vinger er en smule blegere. Næbbet er tykkere og højere, altså mere robust. Iris gul; næb hvidligt; fødder mørkt kødfarvede.

L. ca. 127, V. 79, H. 36, N. 13, L. 10½ mm.

♀: Hunnen har intet blåt i fjerdragten; skulderfjerene og undervingedækfjerene er gulliggrønne som kroppens underside. Overgumpen, overvingedækfjerene og de ydre armsvingfjer er lyst papegøjegrønne som ryggen. Den afviger fra hunnen af *F. p. passerinus* ved sine kortere vinger, sit større næb og ved sin renere grønne - ikke gullige - farve på panden, hovedets sider og ryggen.

UNGE FUGLE: Hanner afviger fra de voksne ved deres grønne overgump, der dog efterhånden får spredte ultramarinfarvede fjer, der afslører kønnet; overgumpens grønne farve er kun lidt lysere end resten af oversidens farve; også undervingedækfjerene er grønne. Nogle få blå fjer er spredt langs håndrodskanten; kun een af tommelfjerene er blå og de yderste store vingedækfjer er grønne. Hun-ungerne ligner den voksne hun.

UDBREDELSE: Amazone-flodens afvandingsområder. I det nordlige Peru, østpå til Solimoës-floden i det vestlige Brasilien. Kort, se F. 17. nr. 10.

Hidtil ukendt i fugleliebhaveriet.

F. 17. nr. 12.: *Forpus passerinus flavescens* (SALVADORI) 1891
SALVADORIS eller BOLIVIA BLÅRYGGET SPURVEPAPEGØJE

Flavescens = gulagtig.

NOMENKLATUR: *Psittacula flavescens* SALVADORI, Cat, o. Bds. Brit. Mus., *20*, 1891, p. 241, (in key), p. 248. (Bolivia). *Psittacula cyanopygia* G. R. GRAY (nec SOUANCÉ) 1859.

Engelsk: Salvadori's Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner meget hannen af *F. p. passerinus* (F. 17. nr. 8.), men den grønne farve er overalt i fjerdragten mere bleg og gullig. Pande, kinder og kroppens underside tydeligt gulliggrønne; den blå farve på overgump og vinger mere bleg. Næb hvidligt; fødder grå.

L. 135, V. 86½, H. 38, N. 12½, L. 10 mm.

UDBREDELSE: Bolivia, men dens områdes nøjagtige udstrækning er ikke kendt. Kort, se F. 17. nr. 10.

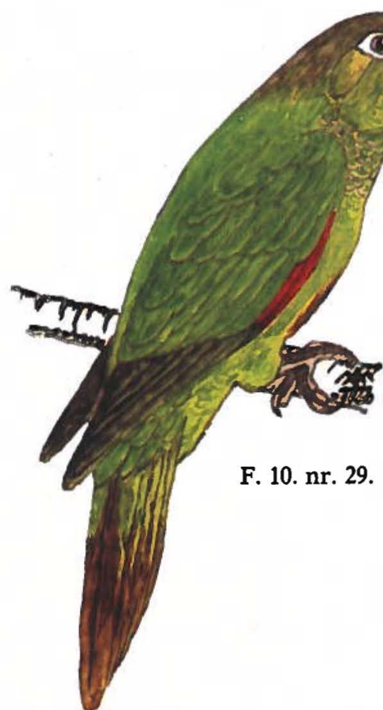
Type-eksemplaret - en ♂ indsamlet af T. Bridges i Bolivia sammen med enkelte andre eksemplarer i årene 1845-1847 - findes i British Museum. Årsagen til, at racens udbredelse ikke er sikkert kendt, er, at der er sket en ombytning af etiketter på kollektioner fra Bolivia, Chile og Mendoza. Så sent som i 1945 har den af Kungl. svenske vetenskabelige Akademien udsendte ekspedition til det nordlige Bolivia indsamlet 9 eksemplarer, men racen er sjælden og kendes næppe endnu i liebhaveriet.

Salvadoris spurvepapegøje er fundet rugende i den røde pottemagerfugls forladte reder (Furnarius rufus).

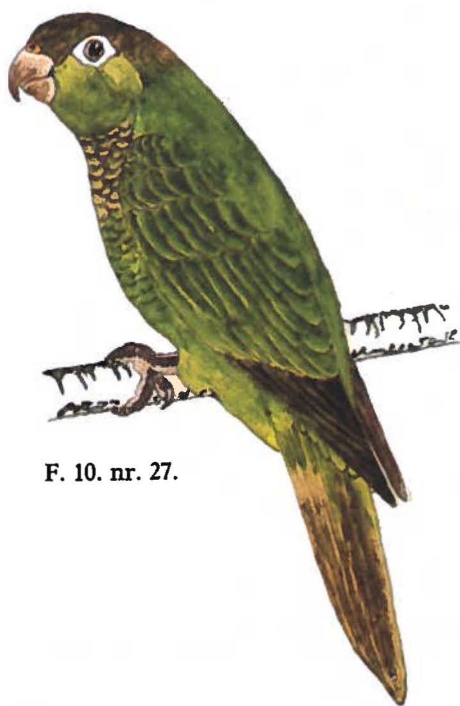
F. 17. nr. 13.: *Forpus passerinus vividus* (RIDGWAY) 1888
BLÅRYGGET SPURVEPAPEGØJE

Vividus = levende, fuld af liv.

NOMENKLATUR: *Psittacula passerina vivida* RIDGWAY, Proc. U. S. Nat. Mus., *10*, 1888, p. 533 (in key), p. 539. (Bahia, Brazil). *Tui-ete* MARCGR. 1648. *Least green and blue Parraqueet* EDW. 1758. *Psittacula brasiliensis uropygio cyaneo* BRISS. 1760. *Psittacus passerinus* LINNÉ 1766. *Enano* AZARA 1803. *Le perroquet nain* AZARA 1809. *?Psittacus passerinus* SPIX 1824. *?Psittaculus xanthopterygius (part)* SPIX

F. 10. nr. 29.

F. 10. nr. 27.

F. 10. nr. 29.: *Pyrrhura berlepschi* F. 10. nr. 27.: *Pyrrhura m. melanura*

1824. *Psittaculus gregarius* SPIX 1824. *Psittaculus passerinus (part.)* STEPH. 1826. ?*Psittacula xanthopterygia (part.)* STEPH. 1826. *Psittacula passerina* LESS. 1831. ?*Conurus xanthopterygius, part.* BOURJ. 1837-38. *Conurus gregarius* BOURJ. 1837-38. *Agapornis cyanopterus* SW. 1838. *Psittacula gregaria* CAB. 1848. *Psittacula chrysogaster* PARZUD. 1868. ?*Psittacula cyanoptera* SALVAD. (nec Bodd.) 1886.

Engelsk: Blue-winged Parrotlet, Passerine Parrakeet. Tysk: Sperlingspapagei, Blaubürzeliger Sperlingspapagei. Fransk: Perruche moineau.

F. 17. nr. 13.: *F. p. vividus* //
F. 17. nr. 14.: *F. c. caucae* =
F. 17. nr. 15.: *F. c. conspicillatus* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved og kroppens overside papegøjegrøn; overgump ultramarinblå; kroppens underside gulgrøn; vingefjer papegøjegrønne, inderste håndsvingfjer, forreste armsvingfjers yderfane, de store vingedækfjer - hvis spids er lysere - hånddækfjerene, tommelfjerene og undervingedækfjerene ultramarinblå. Halen papegøjegrøn; øjet gråbrunt til mørkbrunt; næb hvidligt, ved roden dog lysegråt; fødder sortagtigt grå.

L. 120-125, V. 80-82½, H. 26 mm.

♀: Oversiden papegøjegrøn, overgumpen glinsende grøn! undersiden gulliggrøn.

UNGE FUGLE: Ligner hunnen; hos hanunger er vinger og forreste hånddækfjer blå ved befjeringens fremkomst; på overgumpen og vingernes underside findes også enkelte lyseblå fjer.

UDBREDELSE: Østlige Brasilien syd for Cap St. Roque til Paraguay og det nordøstlige Argentina.

I NATUREN: Meget almindelig i kystskovområderne, ved flodbredderne og på sletterne, når der er kratbevoksning. Den kan da ofte ses i store flokke, der strejfer om og larmer som spurve med deres noget pibende stemme. Ernæringen består hovedsagelig af bær og frugter i buskvæksterne, særligt yndes frugterne af tamarindetræerne, men ofte gør de store flokke alvorlig skade på haver og frugtplantager.

I yngletiden færdes de parvis; reden findes oftest i hule træer eller i andre fugles forladte reder, navnlig er de ofte fundet i ovnfuglens forladte reder. Det normale kuld er på 4 æg (3-7) af en størrelse på 17-20×14-16 mm; der udruges normalt 2 kuld unger årligt.

IMPORT: Den almindeligst indførte spurvepapegøje og ofte importeret i stort antal. I de senere år dog indført noget uregelmæssigt og kan undertiden mangle helt i handelen i kortere eller længere perioder.

I FANGENSKAB: Gamle fugle forbliver vilde og sky, hvis de ikke holdes på god plads og behandles med forsigtighed. Skræmmes de, flyver de blindt imod vægge, lofter eller vinduer og ikke sjældent så kraftigt, at de slår sig ihjel derved. I en stor fuglestue eller voliere falder de dog som regel til ro og kan ved forstandig pleje blive ret fortrolige. Unge fugle kan derimod blive meget fortrolige, men de bevarer altid en vis forsigtighed og viger som regel tilbage for større tilnærmelser. I yngletiden er den blåryggede spurvepapegøje altid angrebslysten og det må bestemt frarådes at lade den gå sammen med andre fugle, da den bider deres ben itu. Også udenfor yngletiden er der risiko ved at lade spurvepapegøjer

gå sammen med andre fugle, da hannerne kan få pludselige raserianfald, så de endog angriber deres egen mage, der dog som regel forstår at forsvare sig. Navnlig er den blåryggede berygtet for at få disse raserianfald, der dog går lige så pludseligt over, som de er opstået og man kan da i næste øjeblik se parret opføre sig, som om intet usædvanligt var sket.

Stemmen er en tiltalende pludren, men bliver fuglene skræmt, udstøder de ubehagelige skingrende skrig, samtidig med, at de flyver ubehersket rundt, så man kan risikere, at de flyver hårdt imod alt opretstående; dette gælder iøvrigt alle spurvepapegøje-arterne.

OPDRÆT: Under beskyttede forhold yngler denne art på alle årstider og såvel i bur som under større pladsforhold. Der lægges fra 3-8 æg, normalt et æg ca. hveranden dag. Hunnen ruger alene og mades i rugetiden af hannen. Rugetiden er ca. 20 dage, ungerne klækkes ganske nøgne, men får i løbet af nogle dage en lang, gullighvid dundragt. Hannen mader efter klækningen stadig hunnen i redekassen og efter få dages forløb mader han også ungerne. Hanungerne er efter 12-14 dages forløb kendelige på de blå fjerspidser. Udflyvningen sker efter 30-33 dages forløb og ungerne mades af de gamle fugle endnu i ca. 14 dage. Når ungerne er helt selvstændige, bør de afsondres fra forældrene, der da ofte går i gang med næste kuld.

Vedrørende ernæringen se under F. 17. nr. 8. og i indledningen til denne slægt.

Første opdræt skete hos Karl Russ allerede i 1867 og Russ har endda opdrættet denne art i både 2. og 3. generation; senere er den opdrættet utallige gange overalt i verden.

Russ bør også nævnes som den første, der overfor den ornitologiske videnskab beviste, *at* F. p. vividus-hunnen er uden blåt i fjerdragten, *at* dette allerede kan skelnes hos redeunger og *at* manglende blåt i fjerdragten hos denne art altså ikke - som ornitologerne indtil da havde ment - var et alderstegn.

Et dansk opdræt fra 1955 skal nævnes her, idet C. O. Poulsen af et par blåryggede spurvepapegøjer efter 4 år i et bur på 60×50×40 cm opnåede 9 æg og 8 unger, hvoraf 7 kom på pinden.

F. 17. nr. 14.: *Forpus conspicillatus caucae* (CHAPMAN) 1915
CAUCA BRILLE-SPURVEPAPEGØJE

Conspicillatus = udstyret med briller, caucae = fra Cauca-dalen i Vest-Colombia.

NOMENKLATUR: *Psittacula conspicillata caucæ* CHAPMAN, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *34*, 1915, p. 383. (Cali, 3500 feet, Cauca Valley, Colombia).

Engelsk: Cauca Spectacled Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *F. c. conspicillatus* (F. 17. nr. 15.), men er større, vinger og hale er konstant længere og næbbet gennemgående kraftigere. De blå felter på overgump, inderste vingesvingfjer, over- og undervingedækfjer er tydeligt mindre purpurfarvede, men af en mere ren, mørk ultramarinfarve.

UDBREDELSE: Tropiske zone i Vest-Columbia i dalene til floderne Cauca og øvre Dagua. Kort, se F. 17. nr. 13.

I NATUREN: Ifølge nyere beretninger er denne lokalrace observeret af udsendte amerikanske ekspeditioner, så dens område kan fastlægges til floden Caucas midterste og øvre dalstrækninger, samt vest for den vestlige Andes-bjergkæde til Dagua-dalen og øvre Patia-dalen. Derimod er der om dens leveforhold i naturen kun berettet, at den er observeret i åbne skovlandskaber.

Denne race har næppe været i Europa.

F. 17. nr. 15.: *Forpus conspicillatus conspicillatus* (LAFRESNAYE 1848
BRILLE SPURVEPAPEGØJE — Tavle 70 ♂ og ♀

Conspicillatus = forsynet med briller.

NOMENKLATUR: *Psittacula conspicillata* LAFRESNAYE, Rev. Zool., 1848, p. 172. (Colombia or Mexico, restricted to Honda, upper Magdalena River, by Chapman, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *34*, 1915, p. 384). *Psittacula cyanopis* LICHT. 1854. *Psittacula orbitula* RCHB. 1862. *Psittaculus conspicillatus* SCHLEG. 1864. *Psittacula conspicillata* SALVAD. 1891.

Engelsk: Spectacled Parrotlet, Spectacled Passerine Parrot. Tysk: Augenring-Papagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden mørk grøn! panden lys grøn; isse og kinder ligeledes lysere grønne; omkring øjet en karakteristisk koboltblå ring; fyldigt ultramarinblå er: bagryg, overgump, vingekant, armsvingfjer, basis af de korte håndsvingfjer, hånddækfjer, store overvingedækfjer, undervingedækfjerene og skulderfjerene; farven er mørkest på overgumpen. Overhaledækfjerene er grønne; kroppens underside er mørk malakitgrøn med et svagt gråt skær på brystet; svingfjerenes inderfane blålig grøn; hale grøn; næb hvidligt; fødder kødfarvede.

L. 120, V. 82, H. 40, N. 13, L. 10 mm.

♀: Grøn; intet spor af blåt i fjerdragten; hunnens overside mindre mørk end hos hannen, snarere lys grøn; øjenomgivelser, bagryg, overgump lyst grønne, tonende mod smaragdgrønt; kroppens underside helt æblegrøn; undervingedækfjer og skulderfjer har en lignende farve, men med svagere gul tone; svingfjerenes inderfaner er mørkt blåligt grønne på undersiden.

UNGE FUGLE: Intet blåt omkring øjnene; det blå på gump og vinger er blandet med grønt; undervingedækfjerene som hos hunnen.

UDBREDELSE: Østlige Darien og Columbia i den tropiske zone af øvre Magdalenedal, samt de østlige fodbjerge af Øst-Andes bjergkæden. Kort, se F. 17. nr. 13.

I NATUREN: Denne art er en af de mindste blandt spurvepapegøjerne og adskiller sig i levevis ikke fra sine slægtninge. Den foretrækker åbent skovland og er ikke observeret udenfor de nævnte ret begrænsede områder.

Har næppe været levende i Europa før i de senere år.

OPDRÆT: Mr. og Mrs. A. R. Hood i Californien menes at have haft opdræt af denne art i 1931. Ægteparret søgte et opdræt af *F. c. coelestis* anerkendt, men det blev blev bedømt og anerkendt som *P. c. conspicillatus* og de fik tildelt medalje for dette. Vance Wright menes at have haft opdræt af samme art i 1936, skønt dette opdræt af ejeren ligeledes formodedes at være *F. c. coelestis.*

Walther Langberg, København, har flere gange fra 1965 haft opdræt af denne art, opdrættene er kontrollerede, men beretning er hidtil ikke offentliggjort.

F. 17. nr. 16.: *Forpus sclateri eidos* nom. nov. PETERS 1937
SCHOMBURGKS SPURVEPAPEGØJE

Eidos (græsk) = udseende, form.

NOMENKLATUR: *Psittacula modesta* CABANIS, in Schomburgk, Reisen Brit. Guiana, *3*, 1848, p. 727. (Brit. Guiana). Not Psittacula modesta (Fraser) 1845.

Engelsk: Schomburgk's Parrotlet.

F. 17. nr. 16.: *F. s. eidos* //
F. 17. nr. 17.: *F. s. sclateri* =
F. 17. nr. 18.: *F. c. coelestis* ||
F. 17. nr. 19.: *F. c. xanthops*

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Forhoved og forreste del af issen, såvel som hele kroppens underside - specielt brystet - gulliggrønne; den grønne farve på kroppens overside er mindre livlig grøn og mørkere (omtrent som hos Brotogeris tuipara (F. 18. nr. 12.)); svingfjerene sorte på undersiden; overgumpen, undervingedækfjerene og de yderste aftegninger på håndsvingfjerene græsgrønne; kanten på svingfjerenes inderfane med et mat blåliggrønt skær. Ellers uden blåt i fjerdragten, men afvigende fra hunnen af *F. p. passerina* (F. 17. nr. 8.) ved at være noget større og især ved sit bredere næb. Overnæbbet mørkbrunt, undernæbbet lyst.

L. ca. 130, V. ca. 82, H. ca. 45 mm.

UDBREDELSE: Britisk Guiana, østlige Venezuela, øvre Rio Negro og ved Madeira.

Denne underarts forekomst i La Morelia i det sydlige Columbia er berettet i 1917 af Chapman og ved Rio Juruá, Purus og Jamauchim i Brasilien i 1930 af Naumburg.

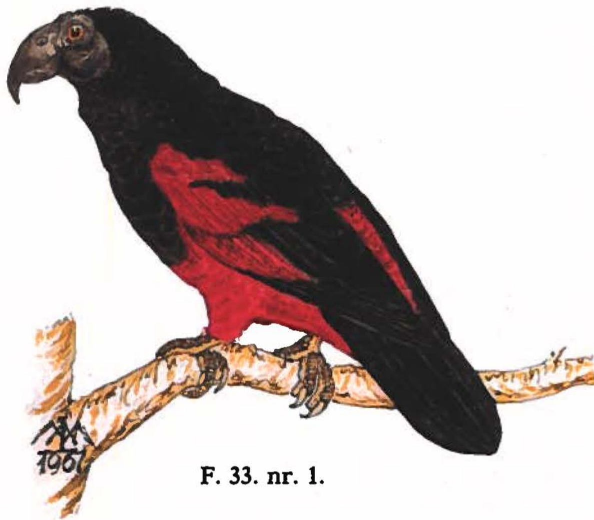
SALVADORI bemærker i Cat. o. Bds., Brit. Mus. efter beskrivelsen af Psittacula modesta og meddelelsen om, at han ikke har set sig i stand til at bestemme denne art med sikkerhed, »at den ovennævnte beskrivelse synes at stemme godt med beskrivelsen af *F. s. sclateri* (F. 17. nr. 16.) og at SALVIN bekræfter grev von Berlepsch's mening, at *P. modesta* er identisk med *F. sclateri.* Ridgway har udtrykt den samme mening. Grev von Berlepsch, som fornylig har undersøgt type-eksemplaret på museet i Berlin, har sendt mig en beskrivelse af dette, hvilken i enhver henseende stemmer overens med hunnen af *Psittacula sclateri*«.

F. 17. nr. 17.: *Forpus sclateri sclateri* (G. R. GRAY) 1859
SCLATERS SPURVEPAPEGØJE — Tavle 72 ♂ og ♀

Sclateri: opkaldt efter dr. *Philip Lutley Sclater* (1829-1913), en af Englands, ja hele verdens største og mest anerkendte zoologer og ornitologer. Allerede som ung studerede han ornitologi i naturen på rejser og samlede skind af fugle både i Europa, Afrika og Nordamerika. Udgav et stort antal ornitologiske og zoologiske værker og skrev bl. a. flere bind af Cat. o. Bds. Brit. Mus., var den første redaktør af »The Ibis« etc. og var indehaver af et næppe overgået antal tillidsposter og æreshverv i over 50 videnskabelige organisationer over hele jorden. Skænkede i årene 1884-1890 sin samling af 8.824 fugleskind, repræsenterende 3.158 arter til Brit. Mus.; omkom ved en kørselsulykke den 27. juni 1913.

NOMENKLATUR: *Psittacula Sclateri* G. R. GRAY, List Bds. Brit. Mus., Psittac., 1859, p. 86. (Rio Javari, Peru). *Psittacula cyanopygia?* SCLAT. 1857. *Psittaculus sclat.* SCHLEG. 1864. *Psittacula melanorhyncha* NATT./FINSCH 1868. *Psittacula sclateri* SALVAD. 1891.

F. 28. nr. 1.: *Deroptyus accipitrinus accipitrinus*
F. 33. nr. 1.: *Psittrichas fulgidus*

Engelsk: Sclater's Parrotlet. Tysk: Der dunkle oder Sclaters Sperlingspapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Mørkgrøn; hovedet græsgrønt; bagryg og overgump dyb koboltblå; bryst og flanker med olivenfarvet anstrøg; bug og underhaledækfjer lysere grønne; vinger og hale som kroppens overside; tommelfjer, store dækfjer, forreste armsvingfjer, inderste håndsvingfjer og undervingedækfjerene dybt koboltblå; svingfjerenes inderfaner blåliggrønne; øjne brune; næbbet mørkt blygråt, undernæbbet hvidligt; fødder mørkt hornbrune.

L. 120-125, V. ca. 80. H. 26. mm.

♀: Mørkgrøn; lysere på overgumpen, der har en lysende grøn farve; kroppens underside lysere; pande, hovedsider og strube gulliggrønne; de små undervingedækfjer som overgumpen, de store sortgrå med blåligt skær; næb og fødder som hos hannen.

UDBREDELSE: Østlige Ecuador (Rio Napo, Sarayacu) og østlige Peru (Iquitos, Rio Javari, Rio Ucayali og Cosnipata). Kort, se F. 17. nr. 16.

I NATUREN: Denne art har den mest mørkgrønne farve af alle Forpus-arterne og må betegnes som sjælden, men i levevis adskiller den sig næppe fra de beslægtede arter.

Sclaters Spurvepapegøje menes kun at have været bragt til Europa en enkelt gang, nemlig af dyrehandler Jamrack, London, i 1881.

F. 17. nr. 18.: *Forpus coelestis coelestis* (LESSON) 1847
LESSONS SPURVEPAPEGØJE — Tavle 68

Coelestis, af coelum = himmelen, coelestis = himmelblå.

NOMENKLATUR: *Agapornis coelestis* LESSON, Descr. Mamm. et Ois. réc. dëcouv., 1847, p. 251. (Peru). (Også nævnt som Compl. Oeuvres de Buffon, *20*, 1847). (PETERS oplyser, at han har været ude af stand til at bekræfte disse angivelser! navnet er undertiden citeret fra Écho du Monde Savant, 1844, t. 2., men findes ikke der. Sherborns Index Animalum anfører heller ikke navnet). *Psittacula coelestis* LAFR. 1848. *?Psittacula passerina* SCLAT. 1854. *Psittaculus coelestis* SCHLEG. 1864.

Engelsk: Celestial or Lesson's Parrotlet. Tysk: Graurückiger Sperlingspapagei. Native: Vivina (Ecuador).

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Mørk mat grøn; pande, isse, kinder og hage lyst klart græsgrønne; baghoved og nakke blåliggrå, hvilken farve nedad mod ryggen går over i gråliggrønt; bag øjet en blå stribe, som bliver bredere mod baghovedet; ryg, skuldre og inderste svingfjer grønligt grå; bagryg, overgump, armsvingfjer og roden af de korte håndsvingfjer samt de små og mellemstore undervingedækfjer og skulderfjerene dybt ultramarinblå, mørkest på overgumpen; yderste del af håndsvingfjerene, de store vingedækfjer, samt svingfjerenes underside grønne; overhaledækfjerene blåligt grønne; undersiden af kroppen grøn med gråligt skær på brystets sider og flankerne. Halen grøn; næbbet hvidligt; iris brun, fødderne kødfarvede.

L. 127, V. 84, H. 38, N. 13, L. 11½ mm.

♀: Intet spor af blåt i fjerdragten; oversiden noget mindre grålig og noget lysere end hos hannen; isse og hovedsider mindre rent gulliggrønne; kroppens underside helt æblegrøn, undervingedækfjer og skulderfjer ligeså, men mindre gullige; vingernes underside grumset grå.

UNG HAN ligner den voksne hun, men bageste del af fjerdragten har blåt skær og overgumpen er blåliggrøn med et mere eller mindre ultramarin eller dybblåt skær. Tinding-striben fremkommer efterhånden, i begyndelsen er den kun svagt blålig og uskarp.

UDBREDELSE: Den tørre tropiske zone i det vestlige Syd-Amerika fra Bahia de Caráques, Ecuador sydpå til Trujillo, Peru. Kort, se F. 17. nr. 16.

I NATUREN: En selskabelig fugl, der i dele af sine opholdsområder er ret talrigt forekommende og ses i ret store flokke eller sværme. Den afviger i levevis næppe meget fra de øvrige arter, selv om det om netop denne art siges, at den skal kunne optræde som kannibal i flokkene. Dens føde er hovedsageligt frø af mange forskellige planter. Den er knapt så almindelig i de sydlige egne, som i de nordligste dele af området.

IMPORT: Tidligere meget sjældent indført af andre end zoologiske haver, men i de senere år mere almindeligt i handelen.

I FANGENSKAB: I mange år har liebhaverne kun regnet med to arter af spurvepapegøjer, nemlig blåryggede og grønryggede, uden at skelne mellem underarterne. Muligvis har Lessons spurvepapegøje dog ikke været i Danmark før i de senere år, da dens karakteristiske tindingstribe vel ellers var blevet bemærket.

Den forplejes som de øvrige spurvepapegøjer - se F. 17. nr. 8.

OPDRÆT: Richard Frank Losky i Chiclayo oplyste i 1938, at opdræt af denne art er meget let og passende for begyndere. Fuglene kan opdrættes i enhver voliere eller ethvert ynglebur, og det kan gøres hele året rundt, uden at nogen måned kan betegnes som den bedst egnede. Men Losky karakteriserer denne art som kannibalistisk anlagt, så man risikerer, at forældrene fortærer deres egne unger. Losky havde en 10 år gammel ♂, som parret med en 4 års ♀ producerede fertile æg, men det oplyses ikke, hvor mange unger, han har opdrættet.

Et af Mr. og Mrs. Hood, Californien, anmeldt opdræt af Lessons spurvepapegøje blev bestemt som Brille-spurvepapegøje. Også et opdræt hos Vance Wright kunne ikke helt sikkert bestemmes som *F. c. coelestis*, det var muligvis også *F. c. conspicillatus*.

Dansk førsteopdræt af Lessons spurvepapegøje er opnået af Arne Jensen, Tingtved, der i begyndelsen af juni 1964 opnåede 2 unger. Opdrættet var anmeldt som Meksikansk spurvepapegøje, men fuglene blev af Albrecht-Møller konstateret at være *F. c. coelestis*, se »Stuefuglene« aug. og sept. 1964, pag. 177-178 og 198-200. Senere er flere både danske og svenske opdræt lykkedes, Albrecht-Møller opnåede f. eks. 5 unger i 1966.

F. 17. nr. 19.: *Forpus coelestis xanthops* (SALVIN) 1895
GULMASKET SPURVEPAPEGØJE — Tavle 68

Xanthops, af (gr.) Xanthos = gulgul, gulrød; xanthops = gult ansigt.

NOMENKLATUR: *Psittacula xanthops* SALVIN, Nov. Zool., *2*, 1895, p. 19, pl. 2, f. 2. (Vina, Huamachuco, 5500 feet, Peru).

Engelsk: Yellow-faced Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne arts udseende er meget forskelligt fra de øvrige arters; mest ligner den *F. c. coelestis* (F. 17. nr. 18.), men dens pande, isse, kinder og strube er gule; der er kun antydning af en blå stribe bag øjet og på baghalsen; kroppens underside er mere gullig; næbbet er større og hvidligt; fødderne sortagtigt grå; iris lys brun og hele fuglen er større end *F. c. coelestis;* underryggen er kobolt.

L. ca. 137, V. 90, H. 43, N. 13 mm.

UDBREDELSE: Maranon-dalen i det nordlige Peru. Kort, se F. 17. nr. 16.

I NATUREN: Denne smukke art forekommer tilsyneladende kun på et meget be-

F. 33. nr. 1.: *Psittrichas fulgidus*
Tegning efter farvefoto i San Diego Zoonooz

grænset område, nemlig langs Maranon-flodens bredder og åbenbart endda kun på en bestemt del af disse, nærmere bestemt i Celendin-dalen.

Det berettes, at den ses i små flokke, som af og til flyver over floden og at de fortrinsvis ernærer sig af frøene af Balsatræer og af kaktusplanternes frugter.

Har næppe været levende i Europa - endnu.

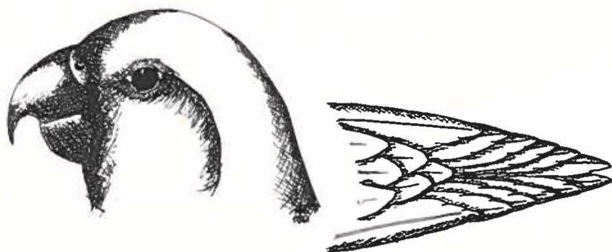
F. 17. nr. 19.a: *Forpus xanthopterygius olallae* subsp. nov. GYLDENSTOLPE 1945

Denne, af den svenske rejsende forsker *Gyldenstolpe* foreslåede underart skal blot kort omtales her, da den ikke er nævnt i PETERS' checklist og derfor egentlig falder udenfor rammerne af dette værk.

Den er nærmest beslægtet med *F. p. crassirostris* (F. 17. nr. 11.), men afviger i udseende fra denne ved, at den blå farve på vinger og overgump er kraftigere blå, ligesom kroppens oversides grønne farve også er kraftigere og mørkere. Farven på undervingedækfjerene er derimod betydeligt mere bleg og må nærmest betegnes som salvia-blå. Næbbet er hvidligt i spidsen, men mørkere mod roden af overnæbbet.

V. 76-79, H. 32-34, N. 12-13 mm.

Denne underart er kun kendt fra og forekommer tilsyneladende kun på nordsiden af mellemste Amazone-flod ved Lago de Canacary i Brasilien.

18.
SLÆGT
(Brotogeris)

SMALNÆBSPARAKITTER

De til denne slægt hørende arter er velkendte i fugleliebhaveriet gennem lange tider og værdsatte som fugle, der vel i begyndelsen kan være noget sky, men hurtigt bliver fortrolige, enkelte kan endog blive meget tamme.

Det er små parakitter, som alle har et påfaldende smalt næb, sideværts sammentrykt, men forholdsvis stort og med skarp næbryg på overnæbbet, der har en lang spids og en stor tandudskæring udenfor undernæbbet. I den ovale vokshud ligger små, runde, frie næsebor.

Halen er kort, men kileformet og består af lancetformede fjer, der er ens aftrappede, de længste er ca. $^2/_3$ af vingelængden.

De enkelte arter er noget forskellige, men de gnaver alle en del og skriger temmelig meget. De ernæres med frø, frugt og især figen.

De fleste af arterne er fordragelige.

7 arter og 8 underarter.

F. 18. nr. 1.: *Brotogeris tirica* (GMELIN) 1788
TIRIKAPARAKIT (Smalnæbsparakit) — Tavle 73
Tirica = afledning af de indfødtes navn til fuglen: »Tui-tirica«.

NOMENKLATUR: *Psittacus tirica* GMELIN, Syst. Nat., *1*, pt. 1, 1788, p. 351, excl. ref. to Buffon. (No locality, Brazil designated by Brabourne and Chubb, Bds. So. Am., 1912, p. 87). *Tui tirica, tertia species*, MARCGR. 1648. *Psittacula brasiliensis* BRISSON 1760. *Le Tirica* BUFF. 1779. *Green Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus tiriacula, part.* BODD. 1783. *?Psittacus rufirostris* LICHT. 1816-17. *Psittacus viridissimus* TEMM. & KUHL 1820. *?Prasine Parrot* LATH. 1822. *Aratinga acutirostris* SPIX 1824. *?Aratinga viridissimus* STEPH. 1826. *Sittace tirica* WAGL. 1832. *Conurus tiriacula* G. R. GRAY 1845. *Conurus viridissimus* LICHT. 1854. *Conurus rufirostris* LICHT. 1854. *Tirica rufirostris* BP. 1854. *Tirica brasiliensis* SOUANCÉ 1856. *Tirica viridissima* BP. 1856. *Brotogerys tirica* FINSCH 1868. *Tirica tiriacula* G. R. GRAY 1870. *Brotogerys tiriacula* HAMILT. 1871. *Brotogerys viridissima* RCHNW. 1881. *Brotogerys tirica* SALVAD. 1891.

Engelsk: All-green Parrakeet. Tysk: Tirikasittich, Blumenausittich, Grasssittich. Fransk: Perruche Tirika, Petite jaseuse.

F. 18. nr. 1.: *B. tirica* //
F. 18. nr. 2.: *B. v. versicolurus* =
F. 18. nr. 3.: *B. v. chiriri* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; pande, hovedsider og kroppens underside lysere; små overvingedækfjer med olivenbrunligt skær; hånddæk- og håndsvingfjer udvendigt blå med smalle grønne sømme; undervingedækfjer grøngullige, de store blåliggrønne inderst ved roden. Halen grøn, de midterste halefjer med blåligt skær, de øvrige med gullig kant på inderfanen. Iris brun; næb kødfarvet, vokshuden gråhvidlig; fødder brunligt kødfarvede.

L. 250-260, V. 107-127, H. 100-127, N. 17,8, L. 12,5 mm.

UDBREDELSE: Østlige og sydøstlige Brasilien fra Goyaz og Bahia til Rio Grande do Sul.

I NATUREN: Tidligere udbredt over større områder, Schomburgk har f. eks. observeret den i Britisk Guiana og Burmeister berettede, at den var almindelig i hele Brasiliens kystland.. Dens tyske navn Blumenausittich stammer fra, at den i 1850'erne var uhyre talrigt forekommende i den af *dr. Herman Blumenau* i 1850 grundede tyske koloni Blumenau i den brasilianske stat Santa Catherina (kolonien blev overtaget af den brasilianske regering i 1861). Det berettedes af en tysk fugleven i Blumenau, at Tirikaparakitten forekom i uhyre sværme og var så enfoldig og så lidt sky, at man kunne fange så mange eksemplarer, som man ønskede, på følgende måde: Man stillede et bur med et par Tirikaparakitter på et frit stykke jord og strøede noget foder omkring buret. De fangne fugles skrig ville da straks tiltrække sig de overflyvende sværmes opmærksomhed og et stort antal ville slå sig ned omkring buret og være så optaget af det udstrøede foder, at man uforstyrret kunne fange dem. Man lagde blot en slynge på en kort bambusstang omkring halsen på en af de ædende fugle, trak slyngen til og »fiskede« fuglen ned i sin fangstbeholder; ingen af de andre fugle ville flygte af den grund og man kunne roligt fortsætte sit fiskeri, til der ikke var mere foder til de frie fugle. Manden beretter iøvrigt, at de nyligt fangne Tirikaparakitter var lige så livlige som før, de tog straks tilbudt foder og syntes ikke at savne den tabte frihed.

Tirikaparakitterne opholder sig mest i skovudkanter i nærheden af marker og plantager, hvor de tager deres del af majs- og risafgrøderne. De forfølges derfor

ivrigt af farmerne, som skyder dem eller fanger dem på limpinde, men som også tager mange levende ved hjælp af lokkefugle for at sælge dem. De holdes som burfugle både på landet og i byerne, men langt det største antal eksporteres.

IMPORT: Indført til Europa allerede tidligt i det 19. århundrede, men da kun sjældent og for det meste i enkelte eksemplarer. Fra omkring 1873 indført hyppigere og i større sendinger, af tyske importører, derefter som regel i handelen. Første gang i Zoo, London i 1862.

I FANGENSKAB: Der er meget delte meninger om denne fugls opførsel under beskyttede forhold. Nogle fuglevenner betegner den som yndig, let at få fuldkommen tam og en meget behagelig fugl, som kan flyve frit i stuerne uden at gnave i træ eller ødelægge inventar. Andre betegner den som uinteressant, en slem skriger, vild og ufredelig mod alle andre fugle. Begge parter kan have ret, da det i højeste grad afhænger af, hvorledes fuglen forplejes og behandles, ligesom det har betydning, om den er indfanget som ung eller ældre.

Man har eksempler på, at en slem skriger helt har aflagt denne uvane og er blevet meget fortrolig, men også på, at skrigeriet ikke er aftaget hos fugle, som er blevet meget fortrolige overfor en enkelt person, men er vedblevet med deres ufordragelighed overfor alle andre mennesker.

Der er enighed om, at artens evne til at eftersige ord er meget begrænset og om, at den er let at forpleje, da kanariefrø, hirse, hamp, havre, grønt og frugt - navnlig æbler - yndes mest af disse fugle. Uden tvivl vil dog tilskud af solsikkefrø, nøddekærner, bær efter årstiden (dog *aldrig brombær*), samt gulerod, appelsin, druer, sandkage m. m. give en gavnlig og tiltrængt variation i fuglenes kostplan.

OPDRÆT: Første opdræt: Pastor Hintz i Rastenburg i 1882 (2 unger) og igen i 1883 (4 unger).

Zool. Mus. i København har 3 eksemplarer fra Københavns zoologiske have fra 1930.

F. 18. nr. 2.: *Brotogeris versicolurus versicolurus* (P. L. S. MÜLLER) 1776
HVIDVINGET PARAKIT — Tavle 73
Versicolurus = mangefarvet, flerfarvet.

NOMENKLATUR: *Psittacus versicolurus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl. 1776, p. 75. (Cayenne, *ex* Buffon). *Psittaca cayanensis* BRISSON 1760. *Petite Perruche verte de Cayenne* DAUBENT. Pl. Enl. 359. *Psittacus versicolurus* MÜLLER 1776. *Perriche á ailes variées* BUFF. 1779. *Yellow-winged Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus virescens* GM. 1788. *Perruche á ailes variées* LEVAILL. 1801. *Aratinga virescens* SPIX 1824. *Conurus virescens* LESS. 1831. *Sittace virescens* WAGL. 1832. *Tirica virescens* BP. 1854. *Psittaculus virescens* SCHLEG. 1864. *Brotogerys virescens* SCLAT. & SALV. 1867. *Tirica versicolurus* G. R. GRAY 1870. *Brotogerys virescens* SALVAD. 1891.

Engelsk: White-winged, Yellow-winged Parrakeet. Tysk: Weissflügelsittich. Fransk: Perriche ou Perruche á ailes variées. Native: Papagaio a encontros amarellos.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; pande, tøjler og forreste del af hovedets sider med blågråt skær; første håndsvingfjer sort med blå ydersøm og spids, de næste 3 har en trist mørkeblå farve og grøn ydersøm, øvrige håndsvingfjer og tommelfjer hvide, ydre armsvingfjer gullighvide. De største vingedækfjer gule, undervingedækfjerene grønne, de største dog delvis blågrønne. Halefjerene grønne på oversiden og blåliggrønne på undersiden. Iris brun, næb, vokshud og fødder lyst horngullige.

L. ca. 224, V. ca. 122, H. ca. 107, N. ca. 15, L. ca. 13 mm.

UNGE FUGLE: Svingfjerene hvide med grønne spidser og de gule dækfjer har grønne sømme.

UDBREDELSE: Surinam, Cayenne og Amazonedalen fra østlige Ecuador og nordøstlige Peru til Mexiana-øen og Pará (Belem). Kort, se F. 18. nr. 1.

I NATUREN: Skønt denne art allerede er beskrevet af BUFFON i 1760 og dengang var kendt i Europa og bekendt som talrigt forekommende i sit hjemland, er det forbavsende lidt, der er berettet om dens liv i naturen. Det, man indtil slutningen af det 19. århundrede vidste om den, var, at det var en urskovsfugl, der havde sit egentlige hjem i Amazonelandets områder og derfra var udbredt til andre egne, så den efterhånden blev opdaget som forekommende i hele Amazonelandet fra Peru og Ecuador til flodens udløb i Atlanterhavet, samt nordpå til fransk Guiana og Surinam, men desuden også sydpå langs floderne helt til Argentina. Den kunne dengang observeres adskillige steder i Amazonelandet i flokke på mange tusinde individer, der især ved aftenstide holdt et så øredøvende spektakel, at man ikke kunne være dem på nært hold. Senere opdagede man, at den hvidvingede parakit også yndede åbne landskaber og at den undertiden endda kom helt ind i de store byer, når den blot kunne finde føde der. Nu er den på grund af civilisationens fremtrængen langt sjældnere, så den udenfor de vildsomme og sumpede Amazonelandskaber kun findes i større antal i visse begrænsede områder. Den flyver ganske udmærket, klatrer godt og behændigt, omend med ret langsomme bevægelser, men på jorden bevæger den sig besværligt og der kommer den da også kun sjældent. Reden findes i træernes hulheder på vanskeligt tilgængelige steder i urskovene. Kuldet er normalt på 3-4 æg (23×17 mm), ynglesæsonen er ubekendt.

IMPORT: Indtil omkring århundredeskiftet yderst sjældent indført levende. 1862 og 1870 i Zoo, London, men kun i enkelte eksemplarer og først i de senere år af og til importeret til Europa i par.

I FANGENSKAB: Hvidvinget Parakit er en stærk og udholdende burfugl, der ved fornuftig og omsorgsfuld pleje hurtigt kan blive tam og fortrolig. I begyndelsen er den dog som regel meget sky, men bortset fra individuelle forskelligheder, bliver den først dristig og så fortrolig overfor sin plejer. Under gode pladsforhold er den livlig og den bør derfor have rigelig flyveplads, men dens opholdsrum bør tillige udstyres med rigeligt grenværk og buskads, den ynder især stedsegrønne planter både til at klatre og til at gnave i.

FODERET bør bestå af kanariefrø, forskellige sorter hirse, solsikke, lidt hamp og noget havre, samt frugt, bær og grønt, men for denne som for alle andre papegøjers vedkommende gælder det, at den langsomt og lidt efter lidt må vænnes til foder, som den ikke tidligere har fået. Hvis den vil tage det, har den godt af æble, gulerod, hvidkål, grønkål og efter årstiden mælkebøtte (både blade og roden af planten), vejbred, pile- og frugttræsgrene (ikke giftsprøjtede). Desuden kan man give figen, appelsin, banan, druer, bær o. s. v. som tilskudsfoder og i vand opblødt sandkage med lidt pulveriseret druesukker vil være gavnligt. Naturligvis skal der også gives kalk i form af bløde strandskaller og det vil være synd ikke at give disse fugle lejlighed til at bade i rent vand hver dag, selv om de måske ikke alle vil bade til at begynde med.

OPDRÆT: Første opdræt skete hos R. Schmidt, Hollywood, U.S.A. i 1930 - 1 unge af et kuld på 2 æg - og indbragte opdrætteren en medalje. Senere fik forældreparret igen unger og man ved, at den første unge i hvert fald

levede i 2 år. Der er opdrættet en bastard af Hvidvinget Parakit × Toviparakit.

Zool. Mus. i København har et skind af en ♂, som har levet i Københavns zoologiske have.

F. 18. nr. 3.: *Brotogeris versicolurus chiriri* (VIEILLOT) 1817
KANARIEVINGET PARAKIT — Tavle 73
Chiriri, afledt af de indfødtes navn til fuglen: »Tui-chiriri«.

NOMENKLATUR: *Psittacus chiriri* VIEILLOT, Nouv. Dict. Hist. Nat., *25*, 1817, (1818), p. 359. (Paraguay, *ex* Azara no. 283). *Maracana ala amarilla* AZARA 1803. *Maracana aux ailes jaunes* AZARA 1809. *Aratinga xanthopterus* SPIX 1824. ?*Psittacus xanthopterygius* SPIX 1824. ?*Psittacula xanthopterygia* STEPH. 1826. *Sittace xanthoptera* WAGL. 1832. *Psittacus virescens* HAHN 1836. *Psittacara xanthoptera* BOURJ. 1837-38. ?*Conurus xanthopterigius* BOURJ. 1837-38. *Conurus xanthopterus* G. R. GRAY 1845. *Conurus virescens* HARTL. 1847. *Tirica xanthoptera* BP. 1854. *Brotogerys xanthopterus* SCLAT. & SALV. 1867. *Brotogerys xanthoptera* FINSCH 1868. *Brotogerys chiriri* BERL. 1887.

Engelsk: Canary-winged or Orange-winged Parrakeet. Tysk: Kanarienflügelsittich, Goldflügelsittich. Fransk: Perruche xanthoptére, Perruche á miroir jaune. Nord-Bolivia: Lorito.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; lysere på kroppens underside; tommelfjer og yderste store vingedækfjer gule; hånddækfjer dybblå; svingfjer grønne; små undervingedækfjer grønne, de store og inderfanen på håndsvingfjerenes underside irgrøn-blå; halen grøn med et blåt skær på undersiden, når den ses under en bestemt lysvinkel; næbbet blegt horn-kødfarvet; fødderne kødfarvede.

L. ca. 240, V. ca. 125, H. ca. 115, N. ca. 18, L. 11,5 mm.

UNGE FUGLE: Den grønne farve mørkere og den gule plet på de store vingedækfjer ligeledes mørkere og mere grumset i farven end hos de voksne fugle.

UDBREDELSE: Østlige Bolivia, Central- og Øst-Brasilien fra Matto Grosso, Goyaz, nordlige Maranhao, Piauhy og Ceará sydpå til Argentinas Chaco, Paraguay, Missiones og Sao Paulo. Kort, se F. 18. nr. 1.

I NATUREN: Denne parakit er meget almindelig næsten overalt i Matto Grosso-området og ikke sjælden i mange andre af de nævnte områder. Den ses ofte i store flokke i november måned, senere - i januar - færdes fuglene parvis, de er da observeret søgende redemuligheder i termitboer. Reder med 5-6 æg er netop fundet i de hvide termitters boer, men fuglene færdes ellers fortrinsvis i buskadser og træer langs floderne. Dog er de også iagttaget såvel inde i skovene som i byernes nærhed.

De ernærer sig hovedsageligt af træernes frugter og arten er næppe væsensforskellig fra de beslægtede arter.

IMPORT: Første gang i Europa blev den indført af Jamrack, London, senere kom den sjældent til England, men oftere til Tyskland og den kommer nu af og til på markedet.

I FANGENSKAB: En ualmindelig elskværdig fugl, der dog desværre kan være en slem skrighals. Den betegnes som livlig, intelligent og let at få fortrolig; dog er der eksempler på, at den kun slutter sig til en enkelt person, men viser sig fjendtlig overfor alle andre. Enkelte individer har kunnet eftersige nogle få ord. De fleste af disse fugle bader gerne og hyppigt og drikker temmelig meget. Forplejes som de øvrige smalnæbsparakitter - se F. 18. nr. 5. Det bør bemærkes, at disse fugles foder bør hænges op, da adskillige eksemplarer absolut vægrer sig ved at tage foder på jorden eller på bunden af deres opholdsrum.

OPDRÆT: I 1954 opnåede den bekendte papegøjeekspert og forfatter af en stor papegøjebog, der aldrig udkom, E. N. T. Vane, Ballinger Bucks, England, et opdræt.

Zool. Mus. i København råder over 5 stk. ikke kønsbestemte skind samt 2 skind af ♀♀.

F. 18. nr. 4.: *Brotogeris versicolurus behni* NEUMANN 1931
BEHNS SMALNÆBSPARAKIT

Behni = Professor Behn, om hvem Oscar Neumann skrev: »Jeg tilegner denne bemærkelsesværdige form til minde om dens udmærkede opdager, professor Behn, hvis omfattende samlinger fra hans store kryds gennem Sydamerika desværre aldrig er blevet gennemarbejdede«.

NOMENKLATUR: *Brotogeris versicolurus behni* NEUMANN, Mitt, Zool. Mus. Berlin, *17*, 1931, p. 443. (Villa Montes, Rio Pilcomayo, Bolivia).

F. 18. nr. 4.: *B. v. behni* //
F. 18. nr. 5.: *B. pyrrhopterus* =
F. 18. nr. 6.: *B. j. jugularis* ||

Engelsk: Behn's Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne race afviger fra *B. v. chiriri* (F. 18. nr. 3.) ved sin betydeligere størrelse, (V. 127-137 for hannerne og 125-136 mm for hunnerne), samt ved at have blåliggrønne fjer på halens underside.

UDBREDELSE: Kun sikkert kendt fra det sydlige Bolivia i departementerne Chuquisaca og Tarija, men fuglene fra det nordvestlige Argentina (Salta) må utvivlsomt også høre til denne race, hvis opholdsområdes nordlige og østlige grænser ikke er nøjagtigt kendt.

I NATUREN: Allerede i 1847 blev det første eksemplar taget af professor Behn ved Chuquisaca i det sydlige Bolivia. I 1930'erne er der af Gyldenstolpe observeret 14 hanner og 9 hunner i departementet Cochabamba i Bolivia, men nærmere oplysninger om disse fugles levevis i naturen mangler.

F. 18. nr. 5.: *Brotogeris pyrrhopterus* LATHAM 1801
ILDVINGEPARAKIT — Tavle 73

Pyrrhopterus, af pyrrhos = ildrød, og pterus = vinget.

NOMENKLATUR: *Psittacus pyrrhopterus* LATHAM, Ind. Orn., Suppl., 1801, p. XXII. (Brazil, error Guayaquil, Ecuador, substituted by Chapman, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *55*, 1926, p. 261). *Orange-winged Parrakeet* LATH. 1802. *Brotogeris pyrrhopterus* VIG. 1825. *Conurus griseocephalus* LESS. 1831. *Trichoglossus pyrrhopterus* WAGL. 1832. *Psittacula griseifrons* BOURJ. 1837-38. *Conurus Pyrrhopterus* G. R. GRAY 1859. *Brotogerys pyrrhopterus* SCLAT. 1860. *Brotogerys pyrrhoptera* FINSCH 1868.

Engelsk: Orange-winged or Orange-flanked Parrakeet. Tysk: Feuerflügelsittich, Grauköpfiger Sittich oder Schmalschnabelsittich mit feurroten Flügeldecken. Fransk: Perruche Perico.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Oversiden grøn; pande, hovedets sider og hagen bleggrå; issen lys blågrøn; store vingedækfjer og tommelfjer mørkblå; svingfjerenes yderfane blålig, inderfanen sortagtig med smal gul søm; undervingedækfjerene orange (luefarvede). Begge de midterste fjer i halen med blåligt skær, øvrige halefjer grønne; iris brun; næb lyst kødfarvet; fødderne kødfarvede.

L. ca. 203, V. ca. 122, H. ca. 84, N. ca. 18, L. ca. 10,5 mm.

Hunnen er farvet som hannen, men ofte af lidt mindre størrelse.

UDBREDELSE: Tørre tropiske zone i det vestlige Syd-Amerika fra Bahia de Caráques, Ecuador, til det nordvestlige Peru. Kort, se F. 18. nr. 4.

I NATUREN: Denne art lever i landskaber bevokset med græs og »scrubb«, d. v. s. spredt, afvekslende høj og åben, eller lav og tæt eller indfiltret træ- og busk-vegetation. Efterhånden som landet kultiveres, kommer Ildvingeparakitten nærmere til beboede områder og da den findes ret talrigt i opholdsområderne og færdes i store flokke, gør den ret stor skade på ris- og majsmarkerne, men navnilg i bananplantagerne, hvis frugter udgør dens hovedernæring. Flokkene samles for det meste i et enkelt træ for at søge føde, og dette træ bliver da fuldkommen plyndret og ødelagt, da fuglene - som alle papegøjer - ødelægger langt mere end de fortærer. Farmerne jager og forfølger derfor Ildvingeparakitten og dens slægtninge ubønhørligt, og da den er trofast både overfor sin mage og sine øvrige artsfæller, samt meget lidt sky, falder den i stort antal som offer for farmernes og de indfødte jægeres våben, lokkefugle og limpinde.

Netop denne blide og lærenemme fugl, der tilmed er let at tæmme, frister de indfødte fangere, der tæmmer og sælger fuglene, som overalt i Brasilien og det nordlige Syd-Amerika er meget yndede som bur- eller husfugle. I landsbyerne holdes de hyppigt lænket til en tyk stok, der anbringes udenfor boligen, men fuglene eksporteres også i stort antal både til Nord-Amerika og til det europæiske kontinent.

IMPORT: Første gang indført i 1862, og i 1869 i Zoo, London. Senere indført af og til, for det meste parvis eller i 2 eksemplarer på markedet. V. Wiese skrev i 1894: »Meget sjælden og kostbar - 100 kr. pr. par«.

I FANGENSKAB: Ildvingeparakitten har mange gode og få mindre heldige egenskaber. Til de sidste hører, at den kan skrige slemt, hvilket dog som regel fortager sig med den tiltagende fortrolighed, den får til sin ejer eller plejer. Den er livlig, i bevægelse fra morgen til aften, begavet, hengiven og fordringsløs. Dens bevægelser er hurtige og behændige, den løber påfaldende hurtigt på jorden med små trippende trin, klatrer og flyver også hurtigt med smidige bevægelser og den flyver sikkert og kunstfærdigt selv i små rum. Den er fredelig overfor alle andre fugle og det bidske og angrebslystne væsen, som man ofte ser hos papegøjer, synes at være ganske fremmed for den. Dog er den i yngletiden ofte ufordragelig overfor artsfæller og mindre fugle, så dersom man vil opdrætte den, bør dette ske i en god stor separatvoliere. Den tåler ret lave indendørs temperaturer, men absolut ikke fugtig kulde eller træk.

Dens *foder* bør være så varieret som muligt, frugt må aldrig mangle og især ikke bananer, men man kan tillige give den appelsin, druer, æbler, gulerod, agurk og bær efter årstiden (aldrig brombær). Af frø tages gerne kanarie, hirse, havre, ris, majs og noget hamp. Græsfrø og korn i aks og i alle modningsgrader; grønt samt friske grene, som den dårligt kan undvære at gnave i, bør om muligt altid findes i dens opholdsrum. Hos nyimporterede fugle bør der være anbragt rigeligt af grene, så fug-

lene kan klatre fra gulv til loft, da de ofte er stækkede, så de ikke kan flyve.

Ildvingeparakitten kan som nyimporteret være vild og sky, men oftere er den allerede tam og går på hånden straks; normalt er den let at gøre fortrolig og ved omsorgsfuld og fornuftig pleje kan den blive sin plejer meget hengiven. Den er udholdende i fangenskab, man har eksempler på, at den har levet ca. 15 år hos samme ejer og nogle individer kan lære at sige enkelte ord eller lette sætninger; flere endnu lærer at efterligne andre dyrs stemmer eller menneskelig latter eller gråd.

OPDRÆT: Første opdræt er antagelig sket hos en af V. Wieses bekendte i Danmark, men fra ejeren findes ingen beretning derom, så man har kun Wieses meddelelse i Gefiederte Welt, 1902, pag. 82, som grundlag for denne antagelse. I England opnåede W. Lewis i 1925 5 unger og modtog A. S.-medalje for dette opdræt. I U. S. A. er Ildvingeparakitten opdrættet i 1935.

Første danske opdræt skete hos *E. Bagge*, Hvidovre, hvis interessante beretning findes i »Stuefuglene« (februar 1962, pag. 81-84). Det blev belønnet med F. F. F.s sølvmedalje, som det første sikkert konstaterede og kontrollerede danske opdræt.

Zool. Mus. i København har 3 skind uden kønsangivelse.

F. 18. nr. 6.: *Brotogeris jugularis jugularis* (P. L. S. MÜLLER) 1776
TOVIPARAKIT — Tavle 74

Jugularis = hørende til struben.

NOMENKLATUR: *Psittacus jugularis* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 80. (America, *ex* Daubenton, Pl. enlum., pl. 190, f. 1, restricted to Bonda, Santa Marta, Colombia, by Chapman, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *36*, 1917, p. 261). *Psittacula gutture luteo* BRISSON 1760. *Petite Perruche á gorge jaune d'Amerique* DAUBENT. Pl. Enl. 190. *Petite Perruche appelée petite jaseuse* DAUBENT. Pl. Enl. 837. *Le Toui á gorge jaune* BUFF. 1779. *Tirica, part.* BUFF. 1879. *Yellow-throated Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus flavigula* BODD. 1783. *Psittacus tiriacula* BODD. 1783. *Psittacus tovi* GM. 1788. *Psittacus toui* LATH. 1790. *Psittacus tirica* KUHL 1820. *Psittacula tovi* WAGL. 1832. *Conurus tovi gutture luteo* BOURJ. 1837-38. *Psittacus (Caica) chrysopogon* LESS. 1842. *Caica chrysopogon* LESS. 1847. *Psittovius tovi* BP. 1854. *?Psittovius chrysopogon* BP. 1854. *Conurus tovi* G. R. GRAY 1859. *Brotogerys tovi* SCLAT. 1862. *Psittovius subcæruleus* LAWR. 1862. *Psittaculus tovi* SCHLEG. 1864. *Brotogerys tovi, var.* SCLAT. 1864. *Brotogerys subcærulea* FINSCH 1868. *Sittace jugularis* G. R. GRAY 1870. *Sittace subcærulea* G. R. GRAY 1870. *Brotogerys chrysopogon* RCHNW. 1878-83. *Brotogerys chrysopogon, var.* RCHNW. 1881. *Brotogerys jugularis* SALVAD. 1891.

Engelsk: Tovi or Orange-chinned Parrakeet. Tysk: Tovisittich, Goldkinnsittich. Fransk: Perruche á menton orange, Perruche toui.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; kroppens underside gulliggrøn med et mere eller mindre tydeligt blåligt skær på bugen; hoved, skuldre, bagryg og overgump med et ligeledes mere eller mindre tydeligt blåt skær; skulderområdet grønt med et olivenfarvet skær; på hagen findes en orangefarvet plet; de små overvingedækfjer olivenbrune; de store overvingedækfjer og svingfjerene blåliggrønne; hånddækfjerene dybblå; de små undervingedækfjer gule, de store og inderfanen på svingfjerenes underside

F. 30. nr. 1.: *Poicephalus r. fuscicollis* F. 30. nr. 7.: *Poicephalus g. gulielmi*
F. 30. nr. 10.: *Poicephalus f. flavifrons* F. 30. nr. 16.: *Poicephalus s. senegalus* ♂ + ♀

blåliggrønne. Halen grøn, de to midterste fjer med mere eller mindre blåt skær; næb blegt horn-kødfarvet; fødderne med gullig kødfarve; iris brun.

L. ca. 198, V. ca. 106, H. ca. 76, N. ca. 18, L. 10,7 mm.

Redeungernes dundragt er grå, unge fugle ligner de gamle fugle, blot er deres grønne farve mere dyster.

Ingen anden lille kilehaleparakit har brun vingeplet; hos hannen er brystets grønne farve normalt mere gullig end hunnens og hannens pandes forreste fjer er normalt mere gullige.

UDBREDELSE: Tørre tropiske zone i det sydvestlige Mexico fra Guerrero sydpå over Stillehavskystens bjergskråninger i Mellemamerika til det nordlige Columbia (hvor den ikke forekommer på Stillehavskysten og i Cauca-dalen) og i de lavere egne af Magdalena-dalen samt Santa Marta-området. Kort, se F. 18. nr. 4.

I NATUREN: Toviparakitten er ikke observeret i tætte skove, men ses i små flokke på bjergskråningerne i Mellemamerika i den tørre zone langs Stillehavskysten på arealer, hvor skovene er fældet, og den forekommer i ret stort antal i Guatemala og mange andre steder i kystegnene. Den færdes mest i lavtliggende ubeboede områder, men kommer dog op i ca. 800 meters højde; den er også ret almindelig i Magdalena-dalen.

Toviparakitterne er meget selskabeligt anlagte fugle, der altid ses i små - aldrig i større - flokke. Ernæringen består hovedsageligt af frugter, hvormed de også opmader ungerne.

IMPORT: Første gang i Londons Zoo i 1872, derefter ret ofte indført og er jævnligt i handelen.

I FANGENSKAB: Nyimporterede Toviparakitter er meget ømfindtlige overfor kulde og bør ikke udsættes for temperatursvingninger. De må have en kasse at overnatte i, have god plads at bevæge sig på og da de er meget selskabelige, bør man holde flere sammen, eller eventuelt holde dem sammen med beslægtede arter. Lord Tavistock gør dog opmærksom på, at de kan være ondskabsfulde overfor andre i blandet selskab, men betegner dem iøvrigt som livlige, legelystne og lette at tæmme, samt i stand til at lære at sige nogle få ord (?). Neunzig bemærker, at flere altid foretager sig det samme samtidigt, hvilket undertiden kan virke komisk; desværre skriger de altså samtidig og til bestemte tider.

I deres foder må der aldrig mangle frugt, men ellers forplejes de som de øvrige smalnæbsparakitter - se F. 18. nr. 5.

OPDRÆT: Første opdræt i 1873 hos fru Greiner, Wien - 2 unger - og hos samme i 1874 3 unger, som blev udruget på ca. 23 dage. Senere kun sjældent opdrættet - i Adelaide i Australien blev et opdræt belønnet med A. S.-medalje - men i U. S. A. forekom så mange opdræt hos Vance Wright i 1934 og de følgende år, at der i 1938 ialt var en samling på over 50 fugle, hvoraf en del unger var opdræt i anden generation.

Zool. Mus. i København har 1 skind.

F. 18. nr. 7.: *Brotogeris jugularis exsul* TODD 1917
ØSTLIG TOVIPARAKIT

Exsul = forvisning, landflygtighed.

NOMENKLATUR: *Brotogeris jugularis exsul* TODD, Proc. Biol. Soc. Wash., *30*, 1917, p. 129. (Sierra de Carabobo, Venezuela).

F. 18. nr. 7.: *B. j. exul* //
F. 18. nr. 8.: *B. j. apurensis* =
F. 18. nr. 9.: *B. j. cyanoptera* ||

Engelsk: Eastern Tovi Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *Brotogeris jugularis jugularis* (F. 18. nr. 16.) fra Mellem-Amerika, Columbia m. fl. lande, men afviger ved at være mere brunlig på ryg og vinger - den brune farve er mørkere og mere udbredt hos *B. j. exsul* - samt ved, at fjerene på undersiden af kroppen er helt uden nogen antydning af blåt skær, hvorimod dens orangefarvede hageplet er mindre og lysere end hos *B. j. jugularis*.

UDBREDELSE: Sierra de Carabobo i det nordlige Venezuela.

Type-eksemplaret, en voksen ♀, er taget i 1914 i Sierra de Carabobo i Venezuela af Samuel M. Klages.

I NATUREN: I nyere tid er denne lokalrace observeret så langt syd for type-eksemplarets findested som ved Casanara-floden i provinsen Arauca i det nordlige Columbia, hvor den opholdt sig i åbent skovland.

En kun fåtalligt forekommende og kun sjældent observeret fugl, der næppe er nået Europa i levende tilstand.

F. 18. nr. 8.: *Brotogeris jugularis apurensis* DELACOUR 1922
APURÉ TOVI PARAKIT

Apurensis = fra Apuré i det vestlige centrale Venezuela.

NOMENKLATUR: *Brotogeris jugularis apurensis* DELACOUR, Bull. Brit. Orn. Cl. 42, 1922, p. 142. (Camaguan, Rio Portuguesa, Guarico, Venezuela).

Engelsk: Apuré Tovi Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, lysere på kroppens underside; panden grøn; issen med et let brunt skær; kinder, hovedets sider og nakken grønligt blå; på hagen en meget lille orangefarvet plet; overvingedækfjerene grønligt brune; skuldrene grønne med et let brunt skær; hånddækfjerene blåliggrønne med blå spidser; svingfjerene grønne med sortagtig grå kant; alle undervingedækfjerene rent gule; halen grøn, men fjerene har en smule gult på inderfanerne; næb, vokshud og fødder kødfarvede; iris mørk brun.

L. 180, V. 115, H. 60, N. 15, L. 14 mm.

♀: Ligner hannen, men er noget mindre - L. ca. 170 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra Apuré-områdets floddale i det vestlige centrale Venezuela. Kort, se F. 18. nr. 7.

I NATUREN: DELACOUR, som selv har indsamlet både type-eksemplarerne (♂ og ♀) og 3 levende fugle af denne art (2 ♂♂ og 1 ♀), oplyser, at arten var temmelig almindeligt forekommende i landsbyerne og langs floderne i Apuré-området i 1921,

F. 30. POICEPHALUS (uden hensyn til arternes størrelsesforhold) 1. *P. robustus fuscicollis*. 3. *P. r. suahelicus*. 4. *P. r. robustus*. 7. *P. g. gulielmi*. 9. *P. g. massaicus*. 10. *P. f. flavifrons*. 13. *P. c. tanganyikae*. 15. *P. c. cryptoxanthus*. 16. *P. s. senegalus*. 18. *P. s. versteri*. 20. *P. m. meyeri*. 21. *P. m. saturatus*. 22. *P. m. matschiei*. 27. *P. r. rufiventris*. 29. *P. rüpellii*.

så han håbede at få de tre levende fugle hjem i sine volierer for at kunne studere deres opførsel og eventuelt deres æg og unger.

Delacour oplyser iøvrigt også, at en af hans gode venner omtrent 20 år senere fangede nogle eksemplarer af samme race i de samme træer, (»THE LIVING AIR«, p. 74).

Racen har dog næppe været hos liebhavere i Europa endnu.

F. 18. nr. 9.: *Brotogeris (jugularis?) Cyanoptera* (SALVADORI) 1891
BLÅVINGET SMALNÆBSPARAKIT

Cyanoptera, af cyano (gr. kyanos) = blå, og ptera = vinge.

NOMENKLATUR: *Sittace cyanoptera* »NATT. Cat. MS.« SALVADORI, Cat. Bds. Brit. Mus. 20, 1891, p. 261. In synonymy of *Brotogeris devillei* (G. R. GRAY), »Voy., t. 3, 2« *i. e.* Des Murs in castelnau, Voy. Am. Sud., Ois, pl. 3, f. 2, Mission de Sarayacu and Amazon River). Not Conurus devillei MASSENA & SOUANCÉ. *Perruche á tache souci femelle* LEVAILL. 1801. *Psittacus sosove femina* KUHL 1820. *Sittace tuipara, part.* WAGL. 1832. *Conurus jugularis* DEVILLE 1851. *Psittovius fugularis* BP. 1854. *Brotogerys jugularis* SCLAT. 1862. *Psittaculus jugularis* SCHLEG. 1864. *Sittace devillei* G. R. GRAY 1870. *Sittace cyanoptera* NATT. 1871. *Brotogeris devillei* SALVAD. 1891.

Engelsk: Blue-winged or Deville's Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn, panden med gult skær, issen med blåt; ryg, overgump, skuldre og vingedækfjer med olivenfarvet skær; den grønne underside lysere end kroppens overside; hagen lys orange; tommelfjer, hånddækfjer og svingfjer dybblå med grøn kant på yderfanen; små undervingedækfjer grønne, de store og svingfjerenes inderfane irgrøn-blå; midterste halefjer blå med grøn kant, det næste par halefjer grønne med blåt skær på yderfanen, de øvrige halefjer grønne med gulgrøn inderfane; halens underside gulgrøn; næb med bleg horn-kødfarve; fødder gulligt kødfarvede; iris brun.

L. ca. 190, V. ca. 122, H. ca. 71, N. ca. 19, L. 12½ mm.

UDBREDELSE: Amazonflodens afvandingsområders floder i Nordvest-Brasilien, Sydøst-Columbia, Øst-Ecuador og det nordøstlige Peru; ved øvre Orinoco i Venezuela; Surinam (?), Cayenne (?). Kort, se F. 18. nr. 7.

I NATUREN: En af de sjældnere racer, der kun observeres enkelt- eller parvis og tilsyneladende periodisk i de enkelte dele af opholdsområderne. I Columbia ses den mest på savannerne, i andre egne er den for det meste observeret i nærheden af floder eller søer.

Iøvrigt mener nogle forskere, at *B. cyanoptera* muligvis er identisk med *B. gustavi* (F. 18. nr. 10.), idet der er nedlagt eksemplarer, på hvilke det gule på vingerne og vingebuen har næsten alle grader af udbredelse.

F. 18. nr. 10.: *Brotogeris gustavi* BERLEPSCH 1889
GUSTAVS SMALNÆBSPARAKIT — TAVLE 74

Gustavi, opkaldt efter *Gustav Garlepp*, Köthen, Anhalt. Berlepsch skrev: »Denne nye fine art har jeg tilegnet dens opdager, Gustav Garlepp, som har samlet fugle gennem de sidste tre år på de forskellige steder i Nordøst-Peru, hvor han har været heldig nok til at finde flere af stor sjældenhed«.

NOMENKLATUR: *Brotogeris gustavi* BERLEPSCH, Ibis, 1889, p. 181, pl. 6. (Tuanfué, upper Huallaga River, Peru).

Engelsk: Gustav's Parrakeet.

F. 18. nr. 10.: *B. gustavi* //
F. 18. nr. 11.: *B. c. chrysopterus* =
F. 18. nr. 12.: *B. c. tuipara* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Mørk grøn; kroppens underside lidt lysere, isse med lidt blåligt skær; på hagen en orangefarvet plet; tommelfjer, håndrodsfjer og vingebue gule; håndsving- og hånddækfjer blå med grønne kanter på yderfanen; de inderste undervingedækfjer grønne, de store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfane irgrønne. Ydre halefjer grønne, de øvrige blå langs midten og kantet med grønt på yderfanen, men de midterste halefjer kantet med grønt på begge fjerfaner; halens underside grøn. Næb blegt hornfarvet til kødfarvet; fødderne lyse.

L. ca. 190, V. ca. 112, H. 71, N. 19, L. 11 mm.

UDBREDELSE: Øvre Huallaga-flod i det østlige Peru.

Såvel *B. gustavi* som en af GYLDENSTOLPE foreslået underart: *Brotogeris gustavi beniensis*, samt *Brotogeris (jugularis?) cyanoptera* (F. 18. nr. 9.) er fundet i eksemplarer, der varierer hvad den gule farves udbredelse på vingerne angår, endog så meget, at de alle findes i eksemplarer med helt grønne vinger.

Melvin A. Traylor mener derfor, at når slægtskabsforholdene bliver mere grundigt udforsket, vil det måske vise sig, at de nævnte former, samt *Brotogerys c. chrysosoma* (F. 18. nr. 13.) alle hører til samme race.

F. 18. nr. 11.: *Brotogeris chrysopterus chrysopterus* (LINNÉ) 1766
GYLDENVINGET SMALNÆBSPARAKIT

Chrysopterus, af chrysos = gylden, guld, og pteros = vinge, fjer.

NOMENKLATUR: *Psittacus chrysopterus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 12, *1*, 1766, p. 149. (India, error, Guiana designated as type locality by Brabourne and Chubb, Bds. So. Am. 1912, p. 88). *Golden-winged Parrakeet* EDW. 1700. *Psittacus alis deauratis* BRISS. 1760. *Perruche aux ailes d'or* BUFF. 1779. *?La Perruche á tache souci* LEVAILL. 1801. *Psittacus calthopticus* VIEILL. 1817. *Psittacus sosove* KUHL 1820. *Psittacus cayennensis* SW. 1820. *Psittacus vaillanti* SW. 1821. *Psittacula chrysoptera* LESS. 1831. *Sittace tuipara, jun.* WAGL. 1832. *Psittovius tuipara, part.* BP. 1854. *Conurus tuipara, var. chrysopterus* G. R. GRAY 1859. *Brotogeris tuipara* SCLAT. 1862. *Brotogerys tuipara, jun.* FINSCH 1868. *Sittace tuipara, var. chrysopterus* G. R. GRAY 1870. *Brotogerys chrysoptera* SUND. 1872. *Brotogerys chrysopterus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Golden-winged Parrakeet. Tysk: Braunkinnsittich. Fransk: Petit Perruche de Cajenne.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner meget *B. tuipara* (F. 18. nr. 12.), men afviger fra denne ved at have brun pande og hageplet. Den smalle pandestribe er mørkebrun og hagepletten er brun med orangefarvet skær. Desuden er fuglen lidt mindre end Tuiparaparakitten. Hånddækfjerene er gyldenorange.

L. ca. 172, V. ca. 112, H. ca. 63, N. ca. 19, L. ca. 11 mm.

UDBREDELSE: Østlige Venezuela og Guiana-staterne, mod syd til de nordlige bredder af nedre Amazone-flod. Kort, se F. 18. nr. 10.

Ofte forvekslet med Tuiparaparakitten (F. 18. nr. 12.) og tidligere indført under denne betegnelse, men sjældent nået levende til Europa og da som oftest til zoolo-

giske haver. Første gang til London Zoo i 1878, Zool. Museum i København har 1 skind.

F. 18. nr. 12.: *Brotogeris chrysopterus tuipara* (GMELIN) 1788
TUIPARA SMALNÆBSPARAKIT — TAVLE 74

Tuipara = Tupinambas-indianernes navn til fuglen.

NOMENKLATUR: *Psittacus tuipara* GMELIN, Syst. Nat., *1*, pt. 1, 1788, p. 348. (Brazil). *Tuipara septima species* MARCGR. 1648. *Psittacula brasiliensis erythrocephalos* BRISS. 1760. *Red-fronted Parrot* LATH. 1781. *Psittacus sosove, var.* KUHL 1820. *Sittace tuipara, ad.* WAGL. 1832. *Conurus tuipara, part.* G. R. GRAY 1845. *Conurus tuiparus* CAB. 1848. *Psittovius tuipara, part.* BP. 1854. *Brotogeris aurifrons* CASS. 1855. *Brotogerys notatus* SCLAT. 1862. *Brotogerys tuipara* FINSCH 1868. *Psittaculus tuipara* SCHLEG. 1864. *Sittace tuipara* G. R. GRAY 1870. *Brotogerys notata* RCHNW. 1881. *Brotogerys tuipara* SALVAD. 1891.

Engelsk: Tuipara Parrakeet, Red-fronted Conure. Tysk: Tuiparasittich, Orangeflügelsittich. Fransk: Perruche á tache souci.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn med lysere underside; issen med svagt blåt skær; smal panderand og en hageplet orange; håndsvingfjerene sortblå med grøn kant på yderfanen og grøn spids; de små undervingedækfjer grønne, de store og inderfanen på svingfjerenes underside irgrønblå; halefjer grønne med lysere underside, sidehalefjerene med smal gul kant på inderfanen. Næb hornhvidligt; fødder kødfarvede; iris brun, den nøgne øjenhud blåliggrøn.

L. 190-200, V. 108-125, H. 57-69, N. ca. 18, L. ca. 11 mm.

UNGE FUGLE: Nogle af hånddækfjerene er grønne.

UDBREDELSE: Amazone-flodens sydlige bredder fra Tapajóz til Pará og gennem kystskovbæltet til nordøstlige Maranhao. Kort, se F. 18. nr. 10.

I NATUREN: Tuipara Smalnæbsparakitten er nært beslægtet med Gyldenvinget Smalnæbsparakit (F. 18. nr. 11.), der har sit udbredelsesområde nord for Amazonefloden, medens Tuiparaparakitten repræsenterer slægten syd for denne flods nedre og enormt brede løb. *B. c. tuipara* ses ofte i små, men undertiden også i meget store flokke og den opholder sig især i underskov, men kan dog også sommetider observeres i træernes højeste toppe. Det berettes, at den ernærer sig af lyngagtige planters blomster og af træfrugter og det er observeret, at den kan åbne og fortære Bombaxtræernes olieholdige frugter (Ceiba pentandra, af hvilke man udvinder kapok).

Reden er fundet i træhulheder og er set indeholdende 2-4 æg.

IMPORT: Allerede i slutningen af 1860'erne indført af Gudera i Leipzig og i 1878 af Lintz i Hamborg. Senere indført af og til, men for det meste kun i enkelte eksemplarer og i lange perioder har den ikke været i handelen.

I FANGENSKAB: Ikke forskellig fra de beslægtede arter - ernæring se F. 18. nr. 5. - men foderet må anbringes højt, da fuglen er utilbøjelig til at opholde sig eller at indtage føde på jorden.

Opdræt er ikke kendt, men en hun hos Seth-Smith i England har lagt 4 ubefrugtede æg.

1 skind findes på Zool. Mus. i København.

F. 18. nr. 13.: *Brotogeris chrysopterus chrysosema* SCLATER 1864
GULPANDET SMALNÆBSPARAKIT

Chrysosema = gyldengul (af chrysos = guld), og sema (antagelig semi) = halv.

NOMENKLATUR: *Brotogerys chrysosema* NATT. MS., SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1864, p. 298. (Brazil, type from Cachoheira das Pederneiras, Rio Madeira).

Psittaculus chrysosema SCHLEG. 1864. *Conurus chrysosema* NATT., *fide* SCHLEG. 1864. *Sittace chrysosema* G. R. GRAY 1870. *Brotogerys chrysosoma (err.)* GIEB. 1872. *Brotogerys chrysosema* SALVAD. 1891.

Engelsk: Golden Parrakeet. Tysk: Gelbflügeliger Schmalschnabelsittich, Pampassittich.

F. 18. nr. 13.: *B. c chrysosema* //
F. 18. nr. 14.: *B. st. th. st. thoma* =
F. 18. nr. 15.: *B. st. th. takatsukasae* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Mørk grøn, kroppens underside lidt lysere; issen med et svagt blåligt skær; pande og tøjler gulligorange; hagen orange; hånddækfjerene gule; svingfjerene dybblå med grønne kanter og spids; små undervingedækfjer grønne, de store og undersiden af svingfjerenes inderfane irgrønblå; halefjerene grønne med en smal gul kant på inderfanen; de to midterste halefjer med blåt skær langs midten; næbbet hvidlighornfarvet; fødderne lyse.

L. ca. 200, V. ca. 122, H. ca. 61, N. ca. 19, L. 11½ mm.

UDBREDELSE: Rio Madeira og denne flods opland i de brasilianske stater Amazonas og Matto Grosso.

En kun lidet kendt race, som endog er sjælden i museerne; British Museum har f. eks. kun 1 skind, en ♀.

F. 18. nr. 14.: *Brotogeris st. thoma st. thoma* (P. L. S. MÜLLER) 1776
TUI SMALNÆBSPARAKIT — TAVLE 74

St. thoma = fra øen St. Thomas.

NOMENKLATUR: *Psittacus St. Thoma* P. L. S. MÜLLER, Natursyst. Suppl., 1776, p. 81. (Island of St. Thomas, *ex* BUFFON, *i. e.* Daubenton, Pl-enlum. pl. 456, f. 1. »Brazilian Amazons« substituted by HELLMAYR, Nov. Zool. 14, 1907, p. 88). *Tui quarta species* MARCGR. 1648. *Psittacus brasiliensis icterocephalos* BRISS. 1760. *Petita Perruche de l'Isle St. Thomas* D'AUBENT; *Toui á tete d'or* BUFF. 1779. *Gold-headed Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus passerinus* BODD. 1783. *Psittacus tui* GM. 1788. *La Perruche Tui* LEVAILL. 1805. *Psittaculus tui* SPIX 1824. *Psittacula tui* STEPH. 1831. *Sittace tui* WAGL. 1830. *Conurus tui* G. R. GRAY 1845. *Brotogeris tui* BP. 1854. *Psittovius tui* BP. 1856. *Conurus cassini* G. R. GRAY 1850. *Brotogeris tui* SCLAT. 1862. *Conurus (?) aurifrons* G. R. GRAY 1870. *Sittace st. thomæ* G. R. GRAY 1870. *Brotogerys passerina* RCHNW. 1878-83. *Brotogerys tui* SALVAD. 1891.

Engelsk: Tui Parrakeet, Golden-headed Parrakeet. Tysk: Tuisittich, Goldkopf-Sittich. Fransk: Perruché tuis, Perruché de St. Thomas. Vest-Brasilien: Periquito estrella.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; overgump, overhaledækfjer og kroppens underside lysere, mere gulliggrønne; pande gul; tommelfjerene blå med grøn yderfane; hånddækfjerene blåliggrønne; undervingedækfjerene gulliggrønne, de store og svingfjerenes inderfane irgrønblå. Halen grøn, fjerenes inderfane og halens underside gulgrønne; næbbet hornbrunt; fødderne lyse eller kødfarvede; iris brun, nogle fugle har dog lysere iris.

L. 170-183, V. 100-109, H. 48-61, N. ca. 15, L. 11 mm.

Hunnen har normalt et lidt kortere og smallere næb.

Man har tidligere ment, at individer *med gul stribe* bag øjet var hanner og *uden*

F. 31. nr. 1.: *Psittacus erithacus timneh*
F. 31. nr. 2.: *Psittacus erithacus erithacus*

gul stribe var hunner. Dette må dog iflg. Gyldenstolpes undersøgelser anses for uholdbart, da der af både hunner og hanner findes fugle såvel med som uden gul øjenstribe, samt eksemplarer af begge køn med en stribe, som hos nogle kun når til øjet, men hos andre når hen over øjet (se F. 18. nr. 15.). At fuglene i nogle områder konstant har gul øjenstribe, medens de i andre områder konstant mangler denne, synes nu sikkert konstáteret og Tui Smalnæbsparakitten har altså ikke gul øjenstribe hverken under eller gennem øjet.

UDBREDELSE: Østlige Ecuador og nordøstlige Peru samt østpå ind i det vestlige Brasilien (Rio Solimoës, Rio Madeira). Kort, se F. 18. nr. 13.

I NATUREN: En udpræget skovfugl, hvis rede er fundet i hule skovtræer i ca. 5 meters højde og indeholdende indtil 5 æg (23×17 mm). Iflg. *Bartlett* skal Tuiparakitten dog også undertiden benytte termitboer til at bygge rede i. Iøvrigt som beslægtede arter.

IMPORT: Indført til Europa af og til i ringe antal; i London Zoo for første gang i 1862.

I FANGENSKAB: Betegnes som en elskværdig og behagelig fugl, hvis stemme er mindre skrigende og ubehagelig end slægtens øvrige arters. Ret ømfindtlig overfor lave temperaturer og bør ikke holdes i uopvarmet rum om vinteren. Har ry for at være tilbøjelig til at fælde ufuldkomment, hvilket dog formentlig skyldes, at den har været holdt i for lav temperatur. Hævdes at være aldeles fredelig overfor pragtfinker og andre småfugle i en fuglestue, og skal kunne blive sin ejer meget hengiven.

Vedrørende ernæring se F. 18. nr. 5, men Tuiparakitten har særlig stort behov for frugt.

F. 18. nr. 15.: *Brotogeris st. thoma takatsukasae* NEUMANN 1931
SANTAREM SMALNÆBSPARAKIT — TAVLE 74

Takatsukasae, fuglen opkaldt efter prins *Nobosuké Taka-Tsukasa*, søn af prins Hiromichi og prinsesse Osako af Taka-Tsukasa, medlem af det japanske overhus, videnskabelig doktor, forfatter af adskillilge ornitologiske værker og medlem af eller æresmedlem af et stort antal ornitologiske selskaber i alle fem verdensdele.

NOMENKLATUR: *Brotogerys st. thomae takatsukasae* NEUMANN, Mitt. Zool. Mus. Berlin, *17*, 1931, p. 442. (North bank of the lower Amazon opposite Santarem).

Engelsk: Santarém eller Taka-Tsukasa's Parrakeet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner meget *Brotogeris st. thoma st. thoma* (F. 18. nr. 14.) fra øvre Amazone-område og er af samme størrelse, men afviger fra denne ved, at den gyldengule plet er udstrakt fra panden hen over øjet og konstant fortsætter som en mere eller mindre tydelig streg hen bag øjet.

NB. Flere forskere - bl. a. HELLMAYR, NEUMANN og GYLDENSTOLPE - har ved sammenligning af et stort materiale af st. thoma-fugle fra så godt som alle egne af deres kendte opholdsområder konstateret, at den gule øjenstribes udbredelse til hen bag øjet *ikke* - som tidligere antaget bl. a. af SALVADORI - er et kønskendetegn. Der findes nemlig både hanner og hunner såvel med som uden den gule stribe bag øjet. De nævnte forskere konkluderer deres undersøgelsers resultat i, at der findes 2 veludviklede forskellige racer:

Brotogeris st. thoma st. thoma - uden gul øjenstribe, og
Brotogeris st. thoma takatsukasae med gul øjenstribe.

Det skal tillige nævnes, at der hos begge racer synes at forekomme eksemplarer med mørk iris, såvel som med lys - næsten lys gul eller grålig iris samt at begge irisfarver også synes at forekomme hos begge køn.

UDBREDELSE: Begge bredder af nedre Amazone-flod fra Obidos østpå til Santarém og nedre Tapajós-flod. Kort, se F. 18. nr. 13.

Den her omhandlede lokalrace synes iøvrigt i opførsel og levevis at være overensstemmende med Tui Smalnæbsparakitten (F. 18. nr. 14.).

19. SLÆGT (*Nannopsittaca*)

GRØN DVÆRGPAPEGØJE

Denne slægt omfatter kun en art, som står slægten Forpus (F. 17.) meget nær. Den er noget større end spurvepapegøjerne og har et mere sammentrykt næb; dens ernæring er så vidt vides den samme som spurvepapegøjernes, men den er meget lidt kendt og sjælden også i naturen.

F. 19. nr. 1.: *Nannopsittaca panychlora* (SALVIN & GODMAN) 1883 GRØN DVÆRGPAPEGØJE — TAVLE 75

Panychlora = grønliggul over det hele.

NOMENKLATUR: *Brotogerys panychlorus* SALVIN & GODMAN, Ibis, 1883, p. 211, pl. 9, f. 1. (Mount Roraima, British Guiana). *Psittacula panychlora* RCHNW. 1884. *Bolborhynchus panychlorus* SALVAD. 1891.

Engelsk: Mount Roraima Parrakeet. Guiana: Roraïma-parkiet.

F. 19. nr. 1.: *N. panychlora* //

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; kroppens underside lysere; området under øjet gulligt; tøjler, hage, undertiden også forhovedet med gult skær, underhaledækfjerene ligeledes; vingerne sortagtige med grønne kanter; håndrodskanten bleggul; store undervingedækfjer og inderfanen på svingfjerenes underside blåliggrønne; halen grøn, dens underside blåliggrøn; næbbet mørkt, med ret tyk vokshud, hvori de åbne næsebor tydeligt ses; fødderne blegt brune.

L. 140-153, V. 94, H.: midterste fjer 47, sidefjer 38, N. 12½, L. ca. 10 mm.

♀: Næsten som hannen, men mere grøn og mindre gulligtonet i ansigtet og på underhaledækfjerene.

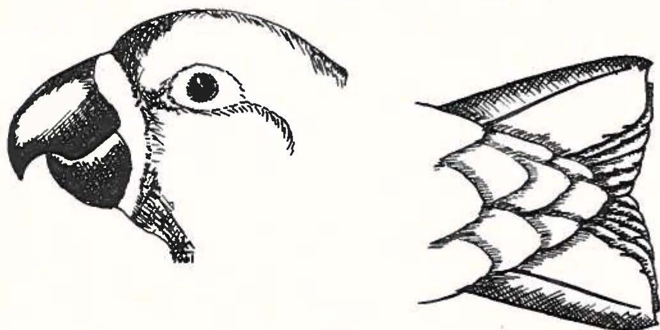
UDBREDELSE: Kun kendt fra Britisk Guiana (Mount Roraima og Kamarang-floden samt fra Mount Duida i det sydlige Venezuela.

En i naturen kun i ringe antal observeret og i fangenskab meget lidt kendt papegøje, der efter nogle forfatteres mening både ligner slægterne Forpus, Touit og Brotogeris.

F. 31. nr. 3

F. 31. nr. 3.: *Psittacus erithacus princeps*

20.
SLÆGT
(Touit)

DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJER

Touit er de mindste korthalepapegøjer, man kender og de burde nok kaldes dværgpapegøjer i stedet for Agaporniderne.

Halen er afstumpet og dens enkelte fjer har en ejendommelig udformning, der fremgår af ovenstående skitse, halen er tillige svagt kløftet.

Næbbet, der har svag tandudskæring, bærer to næsten cirkelrunde næsebor ved basis.

Underhaledækfjerene er meget lange og når næsten halens kløft. Vingerne når næsten halens spids.

Arterne ernæres med frugt - *figen* og *agurk* kan især anbefales - bær, grønt og sædvanlig frøblanding til småpapegøjer, men deres adfærd og levevis er kun meget sporadisk udforsket og de har kun sjældent været hos private fugleliebhavere.

8 arter og 2 underarter.

F. 20. nr. 1.: *Touit batavica* (BODDAERT) 1783
SORTVINGET eller SYVFARVET DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE
TAVLE 75

Batavica = fra Batavia (fejlagtigt, fuglen er fra Venezuela).

NOMENKLATUR: *Psittaca Batavica* BODDAERT, Table Pl. enlum., 1783, p. 49. (Batavia, *ex* Daubenton, Pl. enlum., no. 791, error, Venezuela substituted by Berlepsch, Nov. Zool., *15*, 1908, p. 287). (Remplacerer *Psittacus cingulatus* SCOPOLI, 1786). *Petite Perruche de l'Isle de Lucon, cinquiéme espéce* SONNER. 1776. *Black-winged Peroquet* BROWN 1776. *Petite Perruche de Batavia* D'AUBENT. *Perruche aux ailes variées* BUFF. 1779. *Psittacus singulatus* SCOP. 1786. *Psittacus melanopterus* GM. 1788. *Le Perruche Javane* LEVAILL. 1801. *Psittacus micropterus* KUHL 1820. *Psittacula melanoptera* STEPH. 1826. *Psittacula batavica* G. R. GRAY 1846. *Pyrrhulopsis melanopterus* BP. 1854. *Urochroma melanoptera* BP. 1856. *Psittacula singulata* SCHLEG. 1864. *Loriculus (Cyclopsitta?) micropterus* v. MART. 1866. *Urochroma batavica* G. R. GRAY 1870. *Urochroma cingulata* SCLAT. & SALV. 1873. *Eucinetus singulatus* RCHNW. 1881. *Urochroma cingulata* SALVAD. 1891.

Engelsk: Black-winged, Lilac-tailed, Seven-coloured or Scopoli's Parrotlet. Tysk: Trinidadpapagei. Fransk: Perruche á dos noir.

F. 20. nr. 1.: *T. batavica* //
F. 20. nr. 2.: *T. p. purpurata* =
F. 20. nr. 3.: *T. p. viridiceps* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hoved og hals grøngule, panden mest gul; på nakkens og halssidernes fjer er der mørkere kanter, som giver et skællignende udseende; ryg, overgump, skuldre, samt små og mellemstore overvingedækfjer sorte; de mellemstore overhaledækfjer sorte, de længste grønlige og side-overhaledækfjerene gulliggrønne; kroppens underside grågrøn, bugen og underhaledækfjerene mere grønne; de store overvingedækfjer grøngule, hvilken farve går over i grønt og derefter i blåt på fjerenes yderste halvdel; tommelfjer og hånddækfjer sorte; svingfjerene sorte, håndsvingfjerene med smalle grønne kanter på yderfanen, de inderste armsvingfjer grøngule på yderfanen; håndrodskanten med en langagtig rosafarvet plet; undervingedækfjerene nær vingens kant sorte, de øvrige blå, men de største - ligesom svingfjerenes undersides inderfane - irgrønblå. Halen lys rosafarvet med en mørklilla aftegning; de to midterste halefjer næsten ens overalt, sidefjerene med et sort bånd nær spidsen. Næbbet hvidliggult; fødderne lyse; iris brun.

L. ca. 162, V. ca. 117, H. ca. 48, N. ca. 18, L. ca. 10 mm.

UNGE FUGLE: Mere blå på brystet og med mere rødlige halefjer.

UDBREDELSE: Venezuela, Britisk Guiana og Surinam; øerne Trinidad og Tobago, Cayenne (?).

I NATUREN: Denne lille særprægede papegøje er meget selskabelig udenfor yngletiden og ses da i små eller større flokke, der ofte flyver meget højt, men altid skrigende under flugten. De ernærer sig hovedsageligt af blomster, knopper og frugt og fouragerer især i de tidlige morgentimer. På Trinidad forekommer de i ret anseligt antal og der er deres ynglesæson månederne februar og marts. Reden indrettes i træernes hulheder, men også ofte i de store sorte termitters boer, der er bygget sammen med træerne i skovene. Kuldet er på 5-6 æg, der er svagt glinsende hvide og måler ca. 22×19½ mm.

Disse fugle forsvarer deres rede med stort mod og det er observeret, at 8 af disse fugle forfulgte en stor høg i deres yngleperiode.

Touit batavica har ikke været indført til Europa i en meget lang årrække - om overhovedet nogensinde - og der kendes ingen meddelelser om, at den har været hos liebhavere.

F. 20. nr. 2.: *Touit purpurata purpurata* (GMELIN) 1788
PURPUR DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE — Tavle 75
Purpurata = klædt i purpur.

NOMENKLATUR: *Psittacus purpurata* GMELIN, Syst. Nat., *1*, pt. 1, 1788, å. 350. (Cayenne). *Purple-tailed Parrakeet* LATH. 1781. *Psittacus porphyrurus* SHAW 1790. *Psittacus marginatus* VIEILL. 1817. *Psittacula purpurata* STEPH. 1826. ?*Psittacus madagascariensis* SCHOMB. 1848 *Pyrrhulopsis purpuratus* BP. 1854. *Urochroma purpurata* BP. 1856. *Urochroma porphyrura* BP. 1856. *Psittacula viridicauda* G. R. GRAY 1859. *Urochroma viridicauda* G. R. GRAY 1870. *Eucinetus purpuratus* RCHNW. 1878-81. *Eucinetus viridicauda* RCHNW. 1878-83. *Euchroura purpurata* RCHNW. 1881. *Euchroura viridicauda* RCHNW. 1881. *Urochroma purpurata* SALVAD. 1891.

Engelsk: Purple Guiana Parrotlet, Green-banded Parrakeet. Tysk: Blaubürzel, Pur-

purschwanziger Zwergpapagei. Fransk: Perroquet á croupion bleu. Columbia: Sapphire-rumped Parrotlet. Guiana: Purpur-stuit Parkiet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn, kroppens underside lysere; isse olivenbrun; øredækfjer med brunligt skær; overgumpen blå, gumpens sider, flankerne og overhaledækfjerene lyst grønne; skuldre brunligt sorte, kropsiderne gulligt grønne; tommelfjer, hånddækfjer og svingfjer sorte, yderfanerne med grøn kant; mellemhånds-vingekanten purpurblå; store undervingedækfjer og håndsvingfjerenes inderfanes underside mørk grønlig. De to midterste halefjer grønne med sort spids, sidehalefjerene purpurrøde med sort kant i spidsen på yderfanen. Næbbet blyfarvet, gult mod spidsen; iris brun.

L. ca. 172, V. 107, H. 48, N. 16½, L. 10 mm.

♀: Ligner hannen, men afviger ved at have lysere skuldre, der er mere brune,, og ved at have et grønt bånd ved spidsen af sidehalefjerene; den sorte kant er på disse fjer begrænset til spidsen og mangler yderfanen.

UDBREDELSE: Guiana-staterne og Rio Negro-området i det nordvestlige Brasilien fra Icana-floden og Vaupés-distriktet til Manaos. Kort, se F. 20. nr. 1.

I NATUREN: I Guiana-staterne forekom denne underart tidligere i ret anseligt antal, nu ses den kun parvis der.

I det sydøstlige Columbia er den heller ikke talrigt til stede, og i Brasiliens nordvestligste egne, samt i det sydlige Venezuela observeres den kun sjældent. Dette kan dog i nogen grad skyldes, at den har en udpræget evne til at skjule sig, bl. a. i de kæmpemæssige mimoseplanter, hvor dens tilstedeværelse kun røbes af de foderrester, som den lader falde. Undertiden ses dog udenfor yngletiden nogle få par i majsmarker i nærheden af skovene, hvor den hovedsageligt opholder sig.

Reden er fundet enkelte gange i træhulheder eller i forladte spættereder og indeholdt da 3-5 æg.

Har næppe været levende i fangenskab.

F. 20. nr. 3.: *Touit purpurata viridiceps* CHAPMAN 1929
GRØNHOVEDET DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE

Viridiceps, af viridis = grøn, og kephale = hovede.

NOMENKLATUR: *Touit purpurata viridiceps* CHAPMAN, Am. Mus. Novit., no. 380. 1929, p. 10. (Savanna Grande, 330 feet, southeastern base and Mount Duida, Venezuela).

Engelsk: Green-banded or Chapmann's Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *Touit purpurata purpurata* GMELIN 1788 fra Cayenne (F. 20. nr. 2.), men hele issen, nakken og hovedsiderne hos *T. p. viridiceps* er grønne ligesom dens ryg. Den gule farve på siderne er lidt dybere og racen er gennemgående noget større og har et større næb end *T. p. purpurata*.

Målene er for et gennemsnit af 5 fugle: Vinge 118-126, hale 48-53, næb 18-20 mm.

UDBREDELSE: Type-eksemplarets findested, et lokalområde i det yderste sydlige Venezuela. Kort, se F. 20. nr. 1.

PETERS gør opmærksom på, at fuglene fra øvre Rio Negro-området måske bør henregnes til denne form, samt at fuglene fra Merumé-bjergene i Britisk Guiana er intermediære mellem *T. p. purpurata* og *T. p. viridiceps*, så de måske må siges at repræsentere en endnu ubeskrevet race. CHAPMAN er ikke uenig heri, men hævder, at skønt der er forskel, idet fuglene fra Britisk Guiana har grøn pande og nakke med brunlig isse, medens *T. p. viridiceps* altså har helt grøn isse og grønne hovedsider, og *T. p. purpurata* har olivenbrun isse og brunligt skær på øredækfjerene, så må det afhænge af mellemformernes udvikling, om der bør opstilles en ny selvstændig race.

I NATUREN: Den grønhovedede Dværg-Stumphalepapegøje berettes i nyere tid at være en skovfugl, der kan træffes i den tropiske zone øst for Andes også i Columbia,

nemlig mellem floderne Caqueta og Guainia, hvilket også kun er nogle få hundrede kilometer fra typeeksemplarets findested. Meget tyder dog på, at det er en sjældent forekommende race.

F. 20. nr. 4.: *Touit melanonotus* (WIED) 1818
SORTRYGGET DVÆRG-STUMPHALEAPPEGØJE
Melanonotus = sortrygget.

NOMENKLATUR: *Psittacus melanonotus* LICHTENSTEIN, Verz. ausgest. Säug. u. Vögel., 1818, p. 5. Nomen nudum. *Psittacus erythrurus* PR. MAXIM; *Coffee-backed Parrot* LATH. 1822. *Psittacus melanotus* STEPH. 1826. *Psittacus melenonotus* WIED 1820. *Psittacus melanotus* WIED 1832. *Psittacula melanota* WAGL. 1832. *Psittacula melenonotus* BOURJ. 1837-38. *Psittacula melanonotus* LICHT. 1854. *Pyrrhulopsis melanotus* BP. 1856. *Urochroma melenonota* BP. 1856. *Pyrrhulopsis melanonotus* SOUSA 1869. *Euchroura melanonota* RCHNW. 1881. *Urochroma wiedi* ALLEN 1889.

Engelsk: Black-backed or Wied's Parrotlet. Tysk: Schwarzrücken-Zwergpapagei.

F. 20. nr. 4.: *T. melanonotus* //
F. 20. nr. 5.: *T. huetii* =
F. 20. nr. 6.: *T. d. costaricensis* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; ryg, skuldre og overgump brunligt sorte; kinder, strube, flanker og underhaledækfjer lyst grønne; bryst og bug blågrå med grønt skær; hånddækfjer og armsvingfjer brunsorte; håndsvingfjer sorte med grøn kant på yderfanen; langs mellemhåndskanten en skjult mørk rødlig plet; store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfaners underside grågrønne. De to midterste halefjer grønne, sidehalefjerene røde ved basis og med en bred sort stribe nær den grønne spids; de yderste halefjer purpur på yderfanen; næb mørkt gulligt, brunliggråt ved kanterne og i spidsen; fødder gulliggrå; iris brunligrød.

L. 157½, V. 104, H. 40½, N. 15, L. 10½ mm.

♀: Kun lidt mørkere og måske lidt mere grumset i farverne end hannen.

UDBREDELSE: Sydøstlige Brasilien fra Bahia til Sao Paulo.

I NATUREN: Denne beboer af Brasiliens midterste kystdistrikter blev i forrige århundrede set i store sværme, som da var så lidet sky, at det kunne forekomme, at man med nogle skud kunne nedlægge en snes fugle i et træ, før resten af flokken tog flugten. Det berettes fra den tid, at de nedlagte fugle var velnærede, at deres fedt havde en orangegullig farve og at deres maveindhold bestod af alle slags frøkærner.

Nu må racen betegnes som meget sjælden.

Vides ikke at have været indført til Europa og er hidtil ukendt i fangenskab.

F. 20. nr. 5.: *Touit huetii* (TEMMINCK) 1830
HUET's DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE
Huetii = *Nicolas Huet*, efter hvem Temminck opkaldte denne art som et udtryk for beundring for vennen og kunstneren, der har illustreret forskellige videnskabelige værker, bl. a. sammen med Jena Gabriel Prêtre »Nouveau recueil de planches coloriées d'oiseaux, etc.« med 600 håndkolorerede graveringer.

NOMENKLATUR: *Psittacus huetii* TEMMINCK, Pl. col., livr. 83, 1830, pl. 491. (»Probably from Peru«; upper Amazonia, substituted by Berlepsch, Nov. Zool., *15*, 1908,

p. 287). *Psittacula hueti* WAGL. 1832. *Pyrrhulopsis hueti* BP. 1856. *Urochroma hueti* BP. 1856. *Euchroura hueti* RCHNW. 1881. *Urochroma hueti* SALVAD. 1891.

Engelsk: Huet's eller Red-winged Parrotlet. Tysk: Schwarzstirnpapagei, Huet's Zwergpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; kroppens underside lysere og mere gul; pande og tøjler dybblå, næsten sorte; forreste del af kinder lyst blå; isse og baghals med olivenfarvet skær; kroppens sider gulgrønne; underhaledækfjer gulgrønne, inderfanerne mere grønne, de inderste helt gule; lår blålige; vingebue, undervingedækfjer og skulderfjer skarlagen; de yderste overvingedækfjer dybblå, de største grønne ved roden og blå i spidsen, men det blå bliver mindre tydeligt indad på de inderste fjer; tommelfjer og hånddækfjer sorte med blå kant på yderfanen; håndsvingfjerene sorte med grøn kant på yderfanen; yderste armsvingfjers yderfane blå ved roden, grøn mod spidsen, de inderste har dog helt grønne yderfaner; de store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfaners underside mørkgrønne. De to midterste halefjer helt grønne, sidefjerene purpurrøde med et sort bånd nær spidsen, der er grøn. Næb gulligt; fødder gråligt brune.

L. ca. 173, V. 117, H. 33, N. 16, L. 10 mm.

♀: Ligner hannen, men dens hale har ikke rødt og er for det meste helt grøn med gulliggrønne inderfaner på sidehalefjerene, medens der findes et sort bånd, der er mere eller mindre tydeligt på alle fjerene nær spidsen.

UNGE FUGLE: Den blå farve på pande og tøjler mangler.

UDBREDELSE: Nordvestlige Sydamerika; Venezuela, Britisk Guiana, østlige Ecuador, nordøstlige Peru og øen Trinidad; Surinam(?), Cayenne(?). Kort, se F. 20. nr. 4.

I NATUREN: Der er kun berettet meget lidt om denne arts liv i naturen ud over, at den siges at kunne forveksles med *T. batavica* (F. 20. nr. 1.), som den ligner meget, når disse fugle ses flyvende. Både i størrelse og form samt levevis skal *T. huetii* ikke afvige nævneværdigt fra *T. batavica.*

Hidtil ukendt i liebhaveriet.

F. 20. nr. 6.: *Touit dilectissima costaricensis* (CORY) 1913
RØDPANDET DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE

Costaricensis = fra Costa Rica.

NOMENKLATUR: *Urochroma costaricensis* CORY, Field Mus. Nat. Hist. Publ., Orn. Ser., *1*, 1913, p. 283. (Near Puerto Limón, Costa Rica).

Engelsk: Costa Rican eller Red-fronted Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hele forhovedet tillige med forreste halvdel eller mere af issen, samt en stor plet under øjet grumset skarlagenrøde; resten af hovedet samt halsen mørk olivengrønne og med et svagt blåt skær under tøjlen, samt en rød plet under øjet og på issens sider, lysere og mere gullig ned mod struben, der er helt gul ligesom hagen, denne kan endda undertiden være citrongul midtpå. Kroppens overside generelt lys papegøjegrøn, forreste små vingedækfjer dog sorte; de yderste mellemstore og store dækfjer, tommelfjerene og de inderste hånddækfjer mørkt zinnoberrøde, den skjulte basis af disse fjer er dog gul. De yderste hånddækfjer og armsvingfjerene sorte, de inderste armsvingfjer har blågrøn kant; håndsvingfjerene sorte med bred blågrøn kant på yderfanen. Det midterste par halefjers inderste trediedel helt citronkromgule på inderfanen og lyst grøngule på yderfanen, den yderste trediedel er græsgrøn med en stor rundagtig sort plet i spidsen; de øvrige halefjer har dyb citron-kromgul inderfane og mere grønlig, lidt lysere yderfane, de yderste har bred græsgrøn kant i spidsen, de øvrige er grønne og sorte og den sorte farve er mere udbredt mod fjermidten ind mod midten af halen. Kroppens underside er, med undtagelse af struben, lys gulliggrøn; armhulerne og de nærmeste undervingedækfjer er citrongullige, de yderste dækfjer er zinnoberrøde; underhånddækfjerene og sving-

fjerenes underside mørkt grønne, de sidste med en bred mørk skiferfarvet stribe nær skaftet. Næbbet lyst gulligt hornfarvet, mørkere ved roden; fødderne mørke.

L. 146-154, V. 119,5-122, H. 45-47,5, N. 16,5-17, L. 12,5 mm.

♀: Ligner hannen, men hovedets farve er lidt lysere. Hunnen mangler ganske det røde i de yderste mellem- og hånddækfjer; tommelfjerene er grønne med blåt skær og de inderste hånddækfjer er sorte med blåt skær på yderfanen; yderste armsvingfjer har blåliggrøn yderfane og er mere blå ved roden, medens undervingedækfjerenes røde farve er begrænset til en smal kant.

L. 151, V. 115,5, H. 43,5, N. 16, L. 12 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra type-eksemplarets findested i det østlige Costa Rica. Kort, se F. 20. nr. 4.

I NATUREN: En meget sjælden papegøje, der kun er rapporteret set i nærheden af Puerto Limón og i nærheden af Turrialba vulkanen. Den færdes i de kølige og lave mellemhøjder på bjergskråningerne mod det Karibiske hav, hvor den er observeret i store træer sammen med en skægfugle-art (Eubucco bourcierii) og nogle tangarer af arten Buthraupis arcaei. I det samme lokalområde færdedes 4 andre arter papegøjer: *Aratinga finschi* (F. 3. nr. 10.), *Pyrrhura hoffmanni* (F. 10. nr. 34.), *Pionopsitta haematotis* (F. 22. nr. 2.) og *Pionus senilis* (F. 26. nr. 11.).

Arten er hidtil ukendt i Europa.

F. 20. nr. 7.: *Touit dilectissima dilectissima* (SCLATER & SALVIN) 1870
BLÅPANDET DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE — Tavle 75

Dilectissima = mest yndet, mest elsket.

NOMENKLATUR: *Urochroma dilectissima* SCLATER & SALVIN, Proc. Zool. Soc. London, 1870 (1871), p. 788, Pl. 47. (South of Mérida, Venezuela). *Euchroura dilectissima* RCHNW. 1881.

Engelsk: Mérida eller Blue-fronted Parrotlet. Tysk: Kronenpapagei.

F. 20. nr. 7: *T. d. dilectissima* //
F. 20. nr. 8: *T. surda* =
F. 20. nr. 9: *T. stictoptera* ||
F. 20. nr. 10: *T. emmae* ■

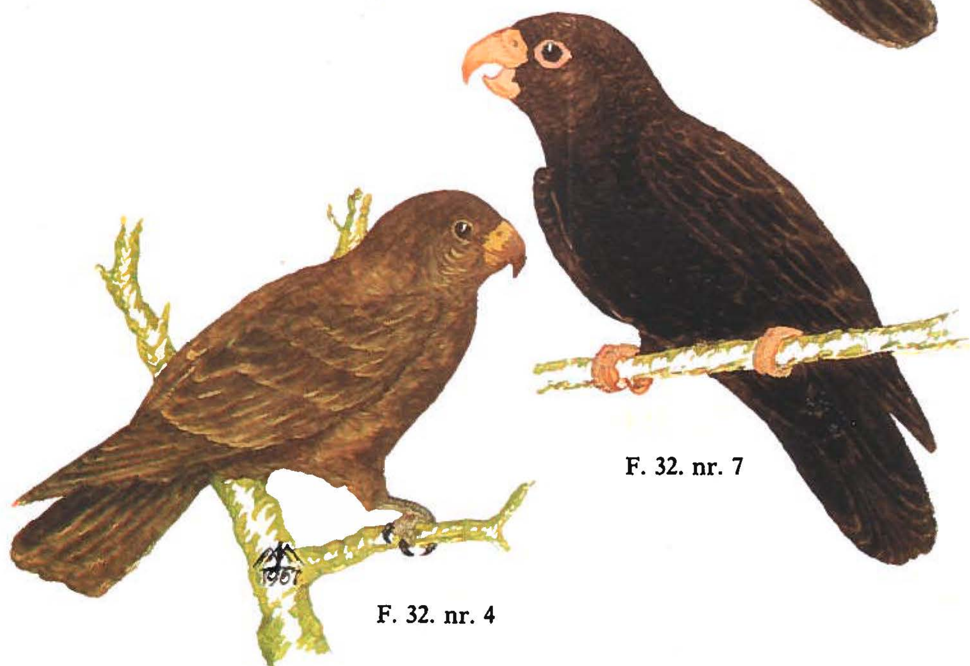
FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; kroppens underside lysere og mere gullig; panden blå, issen grålig; en plet på panderanden mellem næseborene, en streg under øjnene og tøjlerne skarlagenfarvede; forreste og nedre del af kinderne og hagen gule. Albuen sort. Vingebue, over- og undervingedækfjer, tommelfjer og inderste hånddækfjer røde; vingesvingfjerene sorte med grøn kant på yderfanen; inderste undervingedækfjer gule, de yderste, større og svingfjerenes inderfanes underside grumset grønne. Halefjer gule med grøn kant på yderfanen, alle med undtagelse af de to yderste med sort spids, dennes sorte farve udbredes mere indad mod de midterste fjer, der har et grønt felt mellem den gule basis og den sorte spids. Næbbet gulligt i spidsen og blyfarvet ved roden; fødder mørkt blyfarvede; iris lys gulbrun.

L. 142, V. 112, H. 42, L. 12, ydre fortå 16, N. 15,5 mm.

♀: Afviger fra hannen ved at have meget lidt rødt på vingebuen; tommelfjerene sorte ligesom hånddækfjerene og både de ydre og indre vingedækfjer er grønne. Det sorte halebånd er meget begrænset og mangler på yderste fjerpar, ofte er det reduceret til en sort plet på de midterste halefjer.

F. 32. nr. 3.: *Coracopsis v. vasa* F. 32. nr. 4.: *Coracopsis v. barklyi*
F. 32. nr. 7.: *Coracopsis n. nigra*

L. 138, V. 107, H. 42, N. 15, L. 10, ydre fortå 15 mm.

UDBREDELSE: Lokalt udbredt fra Mount Pirri i det østlige Panama til Andesbjergene i Mérida i det vestlige Venezuela.

I NATUREN: En sjæident og fåtalligt forekommende papegøje, der kun er iagttaget på spredte områder i de nævnte egne og da kun på ret begrænsede lokaliteter, undertiden i de tropiske skove. Ifølge nyere beretninger er den tillige set langs Stillehavskysten og på de vestlige bjergskråninger i Columbias østlige Andesbjerge.

Hidtil ukendt hos europæiske liebhavere.

F. 20. nr. 8.: *Touit surda* (KUHL) 1820
GYLDENHALET DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE — Tavle 75

Surda, (lat. surdus) = tavs, stille, lydløs.

NOMENKLATUR: *Psittacus surdus* »Illiger«, KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 59. (Brazil). *Psittacus ochrurus* PRINC MAXIMIL., 1820. *Psittacus chryseurus* SW. 1822-23. *Psittacula surda* STEPH. 1826. *Pyrrhulopsis surdus* BP. 1854. *Urochroma surda* BP. 1856. *Eucinetus surdus* RCHNW. 1878-83. *Euchroura surda* RCHNW. 1881. *Urochroma surda* SALVAD. 1891.

Engelsk: Golden-tailed Parrotlet. Tysk: Goldschwanzpapagei. Fransk: Perroquet á queue d'or.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; kroppens underside lysere; pande, tøjler, øjenområdet og den forreste del af kinderne okkeragtigt gule; på baghalsen et olivenfarvet skær og på overgumpen et svagt blåligt skær; skulderfjerene olivenbrune; kroppens sider gulagtigt grønne; tommelfjer og hånddækfjer sortagtigt brune med smalle blågrønne kanter på yderfanen; svingfjerene sortagtigt brune med grøn kant på yderfanen; mellemhåndsvingekanten blåliggrøn; undervingedækfjerene lysegrønne omtrent som kroppens underside; de større undervingedækfjer og inderfanen på svingfjerenes underside mørkt grønlig. De to midterste halefjer grønne med sort spids; sidehalefjerene gyldenokkerfarvede, ikke gule, men kantet med sort i spidsen og med mørkegrønt på yderfanen. Næbbet gulligt, blyfarvet ved roden; fødder mørke; iris grå.

L. 162, V. 122, H. 51, N. 16,5, L. 10 mm.

♀: Næsten som hannen, men de to midterste halefjer helt grønne og uden sort spids, medens de øvrige halefjer har grøn kant i spidsen.

UDBREDELSE: Øst-Brasilien i staterne Goyaz, Bahia, Rio de Janeiro og Sao Paulo. Kort, se F. 20. nr. 7.

I NATUREN: Denne fugls ejendommelige halefarver gør den let kendelig fra de øvrige arter, selv om de unge fugles halefarver er noget afvigende - rustgulbrune til rustgulgrønne på de forskellige alderstrin - men også artens gyldenokkergule tone på panderanden og i øjenregionen er karakteristiske.

Selv om denne form er ret talrigt repræsenteret for museumseksemplarernes vedkommende, er den virkelig sjælden i sine opholdsområder og man kender ikke ret meget til dens levevis og yngleforhold, men man antager, at disse næppe er afvigende fra de beslægtede arters.

F. 20. nr. 9.: *Touit stictoptera* (SCLATER) 1862
BRUNSKULDRET DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE — Tavle 75

Stictoptera, af (gr.) stiktos = punkteret, og (gr.) pteron = vinge.

NOMENKLATUR: *Urochroma stictoptera* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London. 1862, p. 112, pl. 11. (Bogotá, Colombia). *Psittacula stictoptera* FINSCH 1868. *Euchroura stictoptera* RCHNW. 1881. *Urochroma stictoptera* SALVAD. 1891.

Engelsk: Spotted-winged eller Brown-shouldered Parrotlet. Tysk: Braunschulterpapagei, Braunflügeliger Zwergpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; vingerne brune, to af de yderste store overvingedækfjer orange, de øvrige overvingedækfjer brune med lys spids; tommelfjer, hånddækfjer og svingfjer med grøn kant på yderfanen; store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfanes underside mørkgrønne. Halen grøn; sidehalefjerenes inderfane rødligbrun ved roden på oversiden, men gylden gulligbrun på undersiden. Næbbet lyst; fødderne mørke.

L. 172, V. 129, H. 53, N. 18, L. 11,5 mm.

UDBREDELSE: Columbia og Ecuador fra Bogotá til Baeza. Kort, se F. 20. nr. 7.

Der er kun kendt et eneste museumseksemplar af denne yderst sjældne papegøje. Det findes i British Museum og har tilhørt *Dr. Philip Lutley Sclater*, der i årene 1884-1890 overdrog sin samling på 8824 fugleskind - repræsenterende 3158 arter - til museet.

Arten synes dog i de senere år at være observeret i skovene i det østlige Ecuador og i den subtropiske zone på de vestlige skråninger af øst-Andeskæden i Cundinamarca, samt i den øvre tropiske zone i Macarenabjergene og i Cauca-området, men den er kun set af meget få af de mange rejsende forskere, der har besøgt disse egne siden artens opdagelse i begyndelsen af 1860-erne.

F. 20. nr. 10.: *Touit emmae* (SALVADORI) 1891
EMMAS DVÆRG-STUMPHALEPAPEGØJE

Emmae, fuglen opkaldt efter frk. Emma von Bülow, som ægtede greve, senere baron von Berlepsch.

NOMENKLATUR: *Urochroma emmæ* SALVADORI, Cat. o. Bds. Brit. Mus., 20, 1891, p. 350 (in key), p. 357. (Bogotá, *ex* Berlepsch, Journ. f. Orn., 37, 1889, p. 202, nomen nudum).

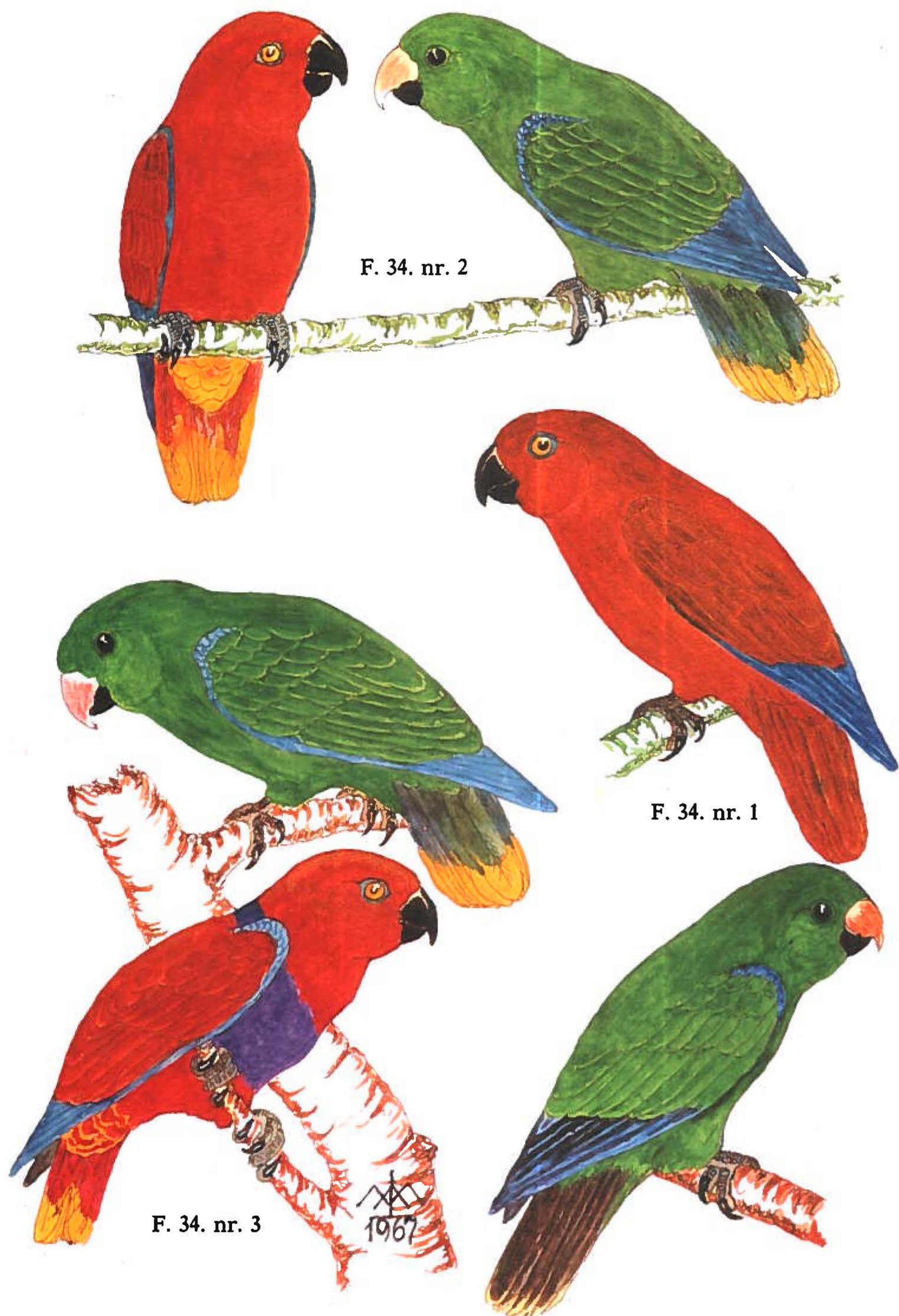
Engelsk: Emma's Parrotlet.

FARVEBESKRIVELSE:
(Type): Grøn; kroppens underside lysere og med et gulligt skær; overvingedækfjer grønne med sort midte, hånddækfjerene sorte langs midten og med grønne kanter på begge fjerfaner; svingfjerene sortagtige med grøn kant på yderfanen; de små undervingedækfjer farvet som kroppens underside, de store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfane irgrønne på undersiden. Halen grøn, sidefjerenes inderfane brunorange med gult skær, halens underside brun gulliggrøn. Næbbet blyfarvet, fødderne mørke.

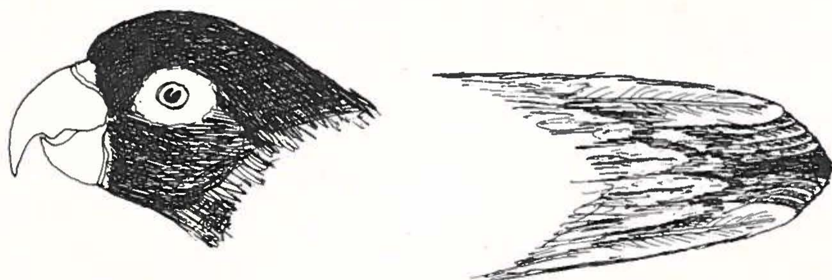
L. ca. 180, V. 140, H. 52, N. 16,5, L. 12 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra omegnen af Bogotá i Columbia (Handelsskind). Kort, se F. 20. nr. 7.

Denne papegøje blev navngivet men ikke beskrevet af BERLEPSCH og blev sendt til SALVADORI, som beskrev den. Senere synes det konstateret, at denne form, der altså tidligere mentes at være en selvstændig race, i virkeligheden er hunnen af *Touit stictoptera* - F. 20. nr. 9.) - se R. Meyer de Schauensee: »The Birds of Colombia«, p. 107.

F. 34. nr. 1.: *Lorius roratus cornelia* ♂ + ♀ F. 34. nr. 2.: *Lorius roratus riedeli* ♂ + ♀
F. 34. nr. 3.: *Lorius roratus westermani* ♂ + ♀

21.
SLÆGT
(Pionites)

HVIDBUGET KORTHALEPAPEGØJER

Små, forholdsvis kompakte, hvidbugede papegøjer med ret kort hale og temmelig lange vinger, der dog ikke når helt ud til halespidsen. Halen er afrundet, dens enkelte fjer er pileformede.

Det forholdsvis store næb har tandudskæring og er noget sideværts sammentrykt. De runde næsebor er placeret i vokshuden, som ikke er dækket af fjer.

Fuglene har nøgen øjenring, de bevæger sig noget sidelæns hoppende henad grenene.

De er voldsomme gnavere, der skriger en del og som kan være ret aggressive. De ynder at sove i en kasse, så en sådan bør være til rådighed for dem.

Deres ernæring består af sædvanligt frøfoder til små papegøjer, samt frugt og grønt.

2 arter og 2 underarter.

F. 21. nr. 1.: *Pionites melanocephala melanocephala* (LINNÉ) 1758
SORTKAPPET HVIDBUGET KORTHALEPAPEGØJE — Tavle 76
Melanocephala, af (gr.) melas = sort, og (gr.) kephale = hoved.

NOMENKLATUR: *Psittacus melanocephalus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 102. (Mexico = Caracas, *i. e.* Venezuela, *ex* Edwards, pl. 169). *The white-breasted Parrot* EDW. 1751. *Psittacus Mexicanus pectore albo* BRISS. 1760. *La petite Perruche Maypouri de Cayenne* D'AUBENT. 1779. *Le Maypouri* BUFF. 1779. *Psittacus atricapillus* J. F. MILLER 1796. *Le Perroquet Maipouri* LEVAILL. 1805. *Pionus melanocephalus, part.* WAGL. 1832. *Psittacus badiceps* GUÉR. 1829-38. *Poicephalus melanocephalus* SW. 1837. *Caica melanocephalus* BP. 1850. *Caica melanocephala* BP. 1854. *Amazona melanocephala* SCHLEG. 1864. *Pionias melanocephalus* FINSCH 1868. *Pæocephalus melanocephalus* RCHNW. 1881. *Pionites melanocephalus* HEINE & RCHNW. 1890. *Caica melanocephala* SALVADORI 1891.

Engelsk: Black-headed Caïque, Black-headed Parrot, Tischih Parrot. Tysk: Grünzügelpapagei, Schwarzkopfpapagei. Fransk: Perroquet Tischih. Guiana: Wit-buik Papegaai, Sackuih, Maipuri.

F. 21. nr. 1: *P. m. melanocephala* //
F. 21. nr. 2: *P. m. pallida* ■
F. 21. nr. 3: *P. l. leucogaster* =
F. 21. nr. 4: *P. l. xanthomeria* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ryg, vinger og hale grønne; pande, issen ned til øjnene og nakken sorte; kinder og strube gule, kinderne med rødligt skær; en krave omkring baghalsen - både foroven og forneden afgrænset af nogle blå fjer - mere mat brunrødliggul; bryst og bug hvidligt cremefarvede, brystets sider, skuldre, flanker og lår orangegule; underhaledækfjerene mere gule; hånddækfjer og håndsvingfjer sorte med dybblå yderfaner kantede med grønt; håndrodskanten delvis gul; de store undervingedækfjer og svingfjerenes underside sorte. Halefjerene med gul kant i spidsen, deres underside er brun med gyldent skær. Næbbet hornsort; fødderne og den nøgne øjenring sorte; iris med en indre brun og en ydre rød ring.

L. ca. 235, V. ca. 140, H. ca. 71, N. 25,5, L. ca. 12,5 mm.

UDBREDELSE: Østlige Venezuela og Guianastaterne, mod syd til Rio Negro og Rio Branco, Brasilien.

I NATUREN: En skovfugl, der mest opholder sig i nærheden af vand og som endda ses i træer i oversvømmede områder, men som aldrig nærmer sig menneskelige boliger. Det berettes, at den færdes i små flokke, men uden at de enkelte individer har nogen interesse for hverandre, snarere tværtimod, da der forekommer alvorlige og grusomme slagsmål i flokkene. Navnet Maipuri skal den have fået på grund af, at dens stemme ligner en tapirs, der lever i disse egne og som kaldes Maipuri. Stemmen er et pibende skrig, som gentages gang på gang under flugten. Dens ernæring siges at bestå af alle slags træfrugter, korn, majs og forskellige frøsorter.

IMPORT: Første gang i London Zoo i 1855, men kun sjældent i handelen.

I FANGENSKAB: En livlig, intelligent, legesyg og morsom fugl, der let kan blive fortrolig. Temmelig ømfindtlig overfor lave temperaturer og som nyimporteret meget varmekrævende, ligesom en omhyggelig pleje med hensyn til anbringelse og tilvænning til varieret foder er nødvendig. Bør have en kasse, der kan benyttes både til at sove i og som skjul og bør holdes på rigelig plads. Ernæringen bør bestå af kanariefrø, forskellige hirsesorter, hvede, solsikke, jord- og andre nødder og rigeligt af frugt. Enes ikke godt med andre fugle.

F. 21. nr. 2.: *Pionites melanocephala pallida* (BERLEPSCH) 1889.
SODHOVEDET HVIDBUGET KORTHALEPAPEGØJE — Tavle 76

Pallida = bleg, gusten.

NOMENKLATUR: *Caica melanocephala* BERLEPSCH, Journ. f. Orn., *37*, 1889, p. 317. (Eastern Peru and eastern Ecuador). *Psittacus melanocephalus (part)* G. R. GRAY 1859. *Amazona melanocephala* SCHLEG. 1864. *Pionias melanocephalus (part)* FINSCH 1868. *Pæocephalus melanocephalus (part.)* RCHNW. 1881.

Engelsk: Pallid Caique.

FARVEBESKRIVELSE:

Som *P. m. melanocephala* (F. 21. nr. 1.), blot med den afvigelse, at alle farverne

er af en lysere farvetone; således er f. eks. lår, flanker, underhaledækfjer o. s. v. citrongule og uden orangeskær. Hos *P. m. melanocephala* er fjerene på disse partier lyst orange-teglrøde med smalle gule spidser, men hos *P. m. pallida* er fjerene gule helt ned til basis.

UDBREDELSE: Østlige Columbia og østlige Peru. Kort, se F. 21. nr. 1.

I NATUREN: En så nært beslægtet underart af *P. m. melanocephala*, at den kun afviger fra denne ved sit udseende, men ganske lig denne i opførsel og levevis, hvorfor den må siges at repræsentere Sortkappet Hvidbuget Korthalepapegøje i de vestligere områder.

F. 21. nr. 3.: *Pionites leucogaster leucogaster* (KUHL) 1820
GRØNLÅRET HVIDBUGET KORTHALEPAPEGØJE — Tavle 76

Leucogaster, af (gr.) leukos = hvid, og (gr.) gaster = mave, bug.

NOMENKLATUR: *Psittacus leucogaster* »ILLIGER« KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 70. (Brazil). *Pionus melanocephalus, part.* WAGL. 1832. *Psittacus badiceps* LEAR 1832. *Psittacus melanocephalus, part.* G. R. GRAY 1846. *Caica melanocephalus, part.* BP. 1850. *Caica leucogaster* BP. 1854. *Pionus melanocephalus, part.* BURM. 1856. *Psittacus badius* SCHLEG. 1864. *Amazona leucogaster* SCHLEG. 1864. *Psittacus melanocephalus, var.* PELZ. 1865. *Pionias leucogaster* FINSCH 1868. *Pæocephalus leucogaster* RCHNW. 1881. *Pionites leucogaster* HEINE & RCHNW. 1890. *Caica leucogaster* SALVADORI 1891.

Engelsk: White-breasted eller White-bellied Caique. Tysk: Weissbauchpapagei, Rostkappenpapagei.

FAERVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ryg, vinger og hale grønne; pande, isse, nakke og baghals orangebrunrøde; tøjler, hovedsider og strube gule; bryst og kroområde hvid-cremefarvede; skulderpartiet orange-brunrødt; flanker og lår grønne; underhaledækfjer gule; hånddækfjer sorte med bred blå yderkant; armsvingfjer grønne; halens underside mørk gylden. Næbbet hvidt; den nøgne øjenring rødligt kødfarvet; iris rødligt brun; fødderne lyst hornbrune, kløerne lysere med sortagtige spidser.

L. ca. 240, V. ca. 140, H. ca. 68, N. 26, L. 12,5 mm.

UDBREDELSE: Dalområdet omkring nedre Amazoneflod. Kort, se F. 21. nr. 1.

I NATUREN: Som de beslægtede arter.

IMPORT: Den oftest indførte af korthalepapegøjerne i denne slægt, men dog kun kommet levende til Europa ret få gange. Har været i Amsterdam og London Zoo før i tiden; i Københavns Zoo i flere år i begyndelsen af 1960-erne.

I FANGENSKAB: Beskrives af de få liebhavere, som har haft fuglen, som en af de mest stædige men interessante fugle blandt alle papegøjer. Dens stædighed ytrer sig mest som en absolut vægring ved at æde, så den sulter ihjel, selvom den måske vil æde een bestemt slags foder, men afviser alt andet. Men er den kommet under beskyttede forhold som ganske ung, skal den være let at få fortrolig eller helt tam, så den slutter sig meget nært til sin herre. Akklimatiserede eksemplarer har vist stor intelligens, været livlige, legesyge og meget charmerende i opførsel.

William Eklundh, Landskrona, har haft et par omtrent samtidigt med, at Albrecht-Møller også har haft et par i flere år i 1960-erne.

August von Pelzeln, der var direktør for det zoologiske Kabinet i Wien, og som har gennemarbejdet resultaterne af Johan Natterers rejser 1817-1835 gennem store dele af fuglens udbredelsesområder, hævdede som sin opfattelse, at *P. l. leucogaster* var en variant af *P. melanocephala* (F. 21.

nr. 1.). Dr. Finsch fastholdt dog i 1868, at det var en selvstændig art og angav, at farvemønstret tvivlsomt kan indpasses, hvadenten det drejer sig om varianter eller fugle af forskellig alder. Senere (1871) indrømmede Pelzeln, at *P. l. leucogaster* måtte betragtes som en selvstændig art, men fastholdt, at *P. xanthomeria* (F. 21. nr. 4.) sandsynligvis kun var en underart af *P. m. melanocephala* eller *P. l. leucogaster*.

Har været opdrættet i U. S. A. i 1932.

Der er fornylig søgt opstillet en ny underart, *P. l. xanthurus*, kun afvigende fra *P. l. leucogaster* ved at have nogle gule fjer i halen, nogle blå fjer i vingerne, et ikke jævnt hvidt bryst, der også har et gulligt skær og hvis kropsider har et skær af orange. Denne form er dog endnu ikke anerkendt.

F. 21. nr. 4.: *Pionites leucogaster xanthomeria* (SCLATER) 1857
GULLÅRET HVIDBUGET KORTHALEPAPEGØJE — Tavle 76

Xanthomeria, af (gr.) xanthos = gul, og (gr.) meros = lår.

NOMENKLATUR: *Caica xanthomeria* »G. R. GRAY« SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1857, (1858), p. 266. (Upper Amazonia = Rio Javarri (i. e.) Javary, Peru). *Psittacus xanthomerius* G. R. GRAY 1859. *Psittacus melanocephalus, var.* PELZ. 1865. *Psittacus xanthocercus* NATT. *Pionias xanthomerus* FINSCH 1868. *Caica xanthomeros* SCLAT. & SALV. 1873. *Caica xanthomera* SCLAT. & SALV. 1873. *Pæocephalus xanthomerus* RCHNW. 1881. *Caica xanthomera* SALVADORI 1891.

Engelsk: Yellow-thighed Caique, White-bellied Caique. Tysk: Gelbschenkelpapagei, Rostkappenpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner meget *P. l. leucogaster* (F. 21. nr. 3.) fra hvilken den afviger ved at have orangegule sider og lår, i stedet for grønne; overhoved, baghoved og nakke mørkt isabel-rustrøde, isse og nakke lysere; hovedsider og strube citrongule; hele oversiden mørkgræsgrøn, underryg og sider gullige; håndsvingfjer med blå yderfane, grøn søm på inderfanen og sort spids; armsvingfjer grønne med sorte kanter på inderfanen; undersiden af alle svingfjer sort, undervingedækfjer grønlige. Bryst, bug og undergump grumsethvide, lår og underhaledækfjer citrongule. Halens overside grøn, undersiden gråsort. Næbbet hvidligt; vokshuden rosenfarvet; iris sortgrå, yderste rand mønjerød; nøgne øjenring kødfarvet; ben kødfarvede, kløerne hvide.

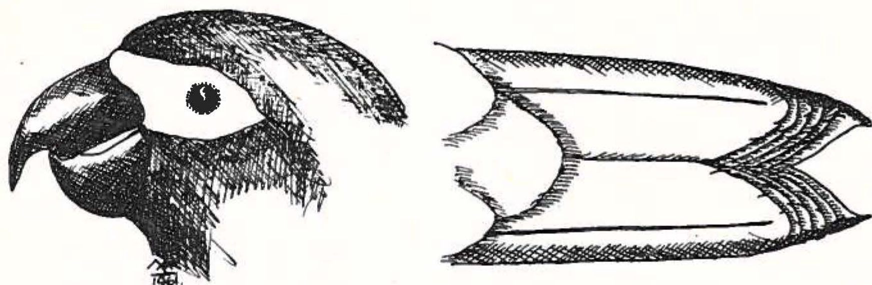
Vinge: ca. 143, hale: ca. 81 mm.

Der er åbenbart store variationer i disse fugles farver; man kender f. eks. eksemplarer med gulligt skær på flankerne, med gullige halefjer med undtagelse af den halve overside af det midterste par; andre eksemplarer med halefjer, der er grønne ved basis og kun gullige mod spidsen og et typeeksemplar fra Rio Javari har helt grøn hale.

UDBREDELSE: Østlige Ecuador og østlige Peru til Rio Machados i det vestlige Brasilien. Kort, se F. 21. nr. 1.

I NATUREN: Fuglens størrelse og alt vedrørende dens levevis er overensstemmende med *P. l. leucogaster* (F. 21. nr. 3.), som den repræsenterer i de nævnte områder.

I FANGENSKAB: 1877 første gang i Londons Zoo, men meget sjældent hos liebhavere; Albrecht-Møller har haft 2 af disse fugle siden 1962 og betegner dem som tilsyneladende ret udholdende og fordringsløse, noget urolige og til tider endog aggressive både overfor andre fugle og mennesker. Indbyrdes leger de som lorier, de kan skrige noget, men de gnaver næsten ikke.

22.
SLÆGT
(Pionopsitta)

PRAGT-PAPEGØJER

Små papegøjer med afskåret hale i cirka halv vingelængde; alle halefjer noget tilspidsede og i flere farver.

Tøjlerne er befjerede, vokshuden er nøgen, fritliggende og ophøjet med runde næsebor, fuglene har lille nøgen øjenring. Næbbet har moderat tandudskæring og stærkt hvælvet næbryg.

Fuglene ses sjældent i vore volierer, men er meget anbefalelsesværdige, de gnaver ikke meget, skriger ikke og kan blive meget tamme.

Frugt, solsikke, havre, opblødt majs, hamp, sandkage, grønt vil være hovedfoderet til disse arter.

5 arter og 2 underarter.

F. 22. nr. 1.: *Pionopsitta pileata* (SCOPOLI) 1769
RØDKAPPET PRAGTPAPEGØJE — Tavle 77

Pionopsitta = fed, rund, glat papegøje; pileata = bærer hue.

NOMENKLATUR: *Psittacus pileatus* SCOPOLI, Annus I, Hist.- Nat., 1769, p. 32. (No locality; southeastern Brazil designated by Brabourne and Chubb, Bds. So. Am., 1912, p. 92). *Psittacus mitratus* NEUWIED 1820. *Psittacus Maitaca* SPIX 1825. *Psittacula pileata* WAGL. *Pionopsitta pileata* BP. 1854. *Psittaculus pileatus* SCHLEG. 1864. *Pionias mitratus* FINSCH 1868.

Engelsk: Red-capped eller Pileated Parrot, Mitred Parrot. Tysk: Scharlachkopf, Rotkäppiger Langflügelpapagei. Fransk: Perroquet á téte rouge, Perroquet mitré.

F. 22. nr. 1: *P. pileata* //
F. 22. nr. 2: *P. h. haematotis* =
F. 22. nr. 3: *P. h. coccinicollaris* ■
F. 22. nr. 4: *P. h. pulchra* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; overhoved, tøjler, et bånd under øjet til over de øverste øredækfjer skarlagenrøde; bug og underhaledækfjer gullige; vingerand, tommelfjer, hånddækfjer og svingfjerene med undtagelse af de inderste dybblå; de yderste med grønne sømme med undtagelse af den første håndsvingfjer; undervingedækfjerene blågrønne. Halefjerene dybt blå og grønne, nogle af de midterste har både ind- og udvendigt grøn kantsøm på rodhalvdelen. Næbbet blågråt med hvidlig spids; øjne gråbrune; fødder sortgrå.

L. 240, V. 147, H. 66 mm.

♀: Udseendet næsten som hannens, dog med undtagelse af at hovedet ikke har rød kappe og at panden er blå. Desuden har hunnen en violetagtig bruntonet plet på kinderne.

UNGE FUGLE: Næsten ensfarvet grønne, nærmest matgrønne og uden rødt eller blåt på hovedet; også mindre blåtonede vinger og mere blegblå på halen; issen svagt brunlig.

UDBREDELSE: Sydøstlige Brasilien fra det sydlige Bahia til Rio Grande do Sul; Paraguay og Missiones.

I NATUREN: Denne art, hvis enkelte individer omtrent er af samme størrelse som en Mohrenkopf, lever i de store urskove. De lever parvis eller i små flokke, undtagen i den kolde årstid (maj-september), da de i store flokke nærmer sig kystdistrikterne og mere åbne landskaber. På grund af deres skønhed holdes de ofte i fangenskab i deres hjemegne og de fanges ved hjælp af lokkefugle på limpinde, hvorefter man tager dem med en løkke.

Arten bygger i træhulheder og æggene er på 26×22-22,5 mm.

IMPORT: Tidligere indført nogle gange, således f. eks. af frk. Hagenbeck, og H. Møller, Hamburg, fik i 1876 nogle få par hjem. 1914 var den i Zoo, Berlin.

I FANGENSKAB: Yndefuld, blid, men kraftig og udholdende under beskyttede forhold, fredelig under gode pladsforhold og ingen »skriger« er de egenskaber, der tillægges denne skønne papegøje. Dens stemme kan virke skarp, når man er den ganske nær, men virker ikke ubehagelig; et par pludrer med hinanden omtrent som sangparakitter. Opholder sig mest i de højeste grene og kommer sjældent på jorden undtagen for at bade. Bliver let fortrolig og kan blive helt tam, men lærer ikke at tale.

Ernæres med frugter og bær, solsikke, havre, kanariefrø, hirse, lidt hamp. Ynder halvmodent frø og grønt, samt spiret frø af de nævnte sorter. Er endnu ikke opdrættet i fangenskab.

I 1960 havde Carl Aage Jensen, Køge, et rigtigt par, der nu findes i Albrecht-Møllers samling, og i 1963 bedømte sidstnævnte Anders Steins meget tamme eksemplar af denne art på Göteborg Burfågelförenings Ekspo i Göteborg. Fuglen var erhvervet fra en sømand for en pilsner. I 1968 kom der atter en halv snes eksemplarer til Danmark og Carl Aage Jensen, der ikke havde glemt, hvor henrivende denne fugleart var, sikrede sig tre par og Albrecht-Møller fik to par.

F. 22. nr. 2.: *Pionopsitta haematotis haematotis* (SCLATER & SALVIN)
RØDØRET PRAGTPAPEGØJE — Tavle 77 1860
Haematotis = blodrød-øret.

NOMENKLATUR: *Pionus haematotis* SCLATER & SALVIN, Proc. Zool. Soc. London, 1860, p. 300. (Vera Paz, Guatemala). *Caica haematotis* id. *Pionus coccineicollaris* LAWRENCE 1862. *Amazona haematotis* SCHLEG. 1864. *Pionias haematotis* FINSCH 1868.

Engelsk: Red-eared eller Brown-hooded Parrot. Tysk: Blutohrpapagei. Native: »Khel«.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; bug og underhaledækfjer lysere; isse og nakke brunligoliven, hver fjer med mørkt skaft og smal brunrød kant; panderand og tøjler hvide; en ujævnt afgrænset krave om hals og bryst brunoliven; hovedets og strubens sider sortagtige; på kinderne et svagt rødligbrunt skær; øredækfjerene plettet med blodrødt; hagen undertiden hvid; brystets sider og underskulderfjerene lysrøde; de yderste øvre vingedækfjer under vingebuen dybblå; tommelfjer, hånddæk- og håndsvingfjer sorte med dybblåt skær på yderfanerne, der tillige har en smal gul søm; armsvingfjer og de store overvingedækfjer med lyseblå yderfaner og grøn kant, de små undervingedækfjer grønne med mere eller mindre dybblåt skær, specielt nær den yderste kant; de store undervingedækfjer og inderfanerne på vingesvingfjerene irgrønne på undersiden, undertiden iragtigt blå. Halen olivengrøn med blå spids; sidehalefjerenes inderfane rød med undtagelse af spidsen, de yderste fjers yderfane dybblå; halens underside irgrøn, sidehalefjerenes inderfane - ligeledes med undtagelse af spidsen - mørk rød. Næbbet hornhvidt, fødderne blegt hornbrune.

♂: L. 186-222, V. 143-157, H. 56-69, N. 17,5-20,5, L. 16-18 mm.
♀: L. 185-220, V. 142,5-155,5, H. 56-66,5, N. 17,5-20, L. 16,5-18 mm.

UNGE FUGLE: Mangler de smalle brunrøde kanter på issens fjer.

UDBREDELSE: Sydlige Mexico (fra staten Vera Cruz og sydpå til ind i den tørre tropiske zone i Central-Amerika til det vestlige Panama). Kort, se F. 22. nr. 1.

I NATUREN: Denne vidunderlige papegøje er kendt af indianerne i Vera-Paz under navnet Khel og er ikke sjældent forekommende i skovene fortrinsvis i lavlandet i det sydlige Vera-Cruz og for Mexicos vedkommende i Campeche, samt i skovdistrikterne sydpå til Panama. Selv om den på mindre lokaliteter forekommer i rigelige mængder, bliver den ofte ikke observeret, fordi den fortrinsvis opholder sig i de højeste trætoppe. I majsens modningstid hjemsøger den dog markerne i så stort antal, at det siges at være den papegøje, der forårsager de største skader på majsafgrøderne.

Har næppe været levende i Europa.

F. 22. nr. 3.: *Pionopsitta haematotis coccinicollaris* (LAWRENCE) 1862
RØDSTRUBET PRAGTPAPEGØJE
Coccinicollaris = skarlagenrød-kravet.

NOMENKLATUR: *Pionius coccinicollaris* LAWRENCE, Ann. Lyc. Nat. Hist. N. Y., 7, 1862, p. 475. (Atlantic side of the Isthmus of Panama along the line of the Panama Railroad, *i. e.* Lion Hill, Canal Zone). *Pionus haematotis?, var.* LAWR. 1862. *Caica haematotis* SCLAT. & SALV. 1864. *Pionias haematotis (part.)* FINSCH 1868. *Pionius coccineicollis Index* P. Z. S. 1860-70. *Caica coccineicollaris* SALV. 1871. *Amazona haematotis* SCHLEG. 1874. *Eucinetus haematotis* RCHNW. 1881. *Pionopsittacus coccineicollaris* SALVADORI 1891.

Engelsk: Red-necklaced Parrot. Tysk: Rotgeöhrter Langflügelpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner *P. h. haematotis* (F. 22. nr. 2.), men har en rosarød krave under det sorte på struben; issefjerene kantet med olivenbrunt, aldrig med rosarødt som hos *P. h. haematotis* og det hvide på struben synes at være konstant.

♂: L. 206-220, V. 147-157,5, H. 63-69, N. 19,5-21,5, L. 16,5-17,5 mm.
♀: L. 208-232, V. 146-158, H. 64-68, N. 18,5-20,5, L. 16,5-18 mm.

UDBREDELSE: Panama fra kanal-zonen og østpå. Kort, se F. 22. nr. 1.

I NATUREN: Den røde halskrave findes kun på fuglene fra Panama; fugle uden det røde felt på halsen er observeret i Coban og Alta Vera-Paz i det nordøstlige Guatemala - hvor der iflg. Eichlam ikke forekommer fugle med rød halsplet - samt i Honduras (f. eks. i Santa Fee), men heller ikke disse har rød halsplet. FINSCH, DR. SCLATER og HARTLAUB mente dog, at den røde halsplet kun forekom hos gamle fugle - måske endda kun hos hanner - og at *P. h. coccinicollaris* blot var ældre hanner af *P. h. haematotis.*

Rødstrubet Pragtpapegøje lever i skovene, hvor de foretrækker de højeste træer og hvor de forstår at skjule sig, så de næsten ikke er til at få øje på. De flyver meget højt og falder meget stejlt ind i trækronerne, hvorfra de ikke lader sig forjage, selv om man banker på stammen eller skyder op i træets krone. De forholder sig blot urørlige og stille i mange minutter efter, at de er landet i træet og efter 20-30 minutters forløb kan de under træet ventende konstatere fuglenes tilstedeværelse ved, at der falder rester af deres måltid ned mellem grenene. Det er iøvrigt meget vanskeligt at nå gennem den tætte urskov ind til de af fuglene foretrukne træer og det er ganske umuligt for en enkelt mand at hugge sig vej frem, det må der flere personer til.

Udenfor yngletiden, som begynder i marts, forekommer fuglene i små flokke, som da hjemsøger majsmarkerne.

Iøvrigt som beslægtede arter.

F. 22. nr. 4.: *Pionopsitta haematotis pulchra* BERLEPSCH 1897
RØDPANDET PRAGTPAPEGØJE

Pulchra = smuk.

NOMENKLATUR: *Pionopsitta pulchra* BERLEPSCH, Orn. Monatsb., *5,* 1897, p. 175. (San José, Rio Dagua, Colombia).

Engelsk: Beautiful Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne skønne underart afviger fra *P. h. haematotis* (F. 22. nr. 2.), som den er nært beslægtet med, ved at have lyserød-rosafarvede tøjler og rosenrøde til brune øredækfjer, samt bageste del af kinder, halssider og en stribe over øjet i samme farve; den forreste del af kinderne og hagen er meget lyst rosafarvede; pandebåndet er rosenrødt; på halssiderne går det rosenrøde over i gult og er ved et sort bånd eller bælte skarpt afgrænset; skuldrene er beklædt med en blanding af orangefarvede og gule fjer og de mellemstore vingedækfjer er røde. Den skarlagenrøde plet på kropsiderne, som hos *P. h. haematotis* har de karakteristiske tegninger, mangler helt hos *P. h. pulchra,* der heller ikke har noget rosafarvet tværbånd på brystet. Iris er blålighvid; næbbet hornhvidt og fødderne gule.

L. ca. 230-250, V. ca. 150-157, H. ca. 60-67, N. ca. 22-23, L. 16,5-18,5 mm.

UDBREDELSE: Tropiske zone af Stillehavskysten i Columbia og Ecuador fra Atrafloden næsten til den peruvianske grænse. Kort, se F. 22. nr. 1.

Selv om denne underart ifølge nyere beretninger ikke er ganske ualmindelig i de nævnte egne, er der tilsyneladende ingen beretninger om, at den har været hos liebhavere, og museumseksemplarernes antal er meget begrænset.

F. 22. nr. 5.: *Pionopsitta caïca* (LATHAM) 1790
SORTHOVEDET eller CAÏCA-PRAGTPAPEGØJE — Tavle 77

Caïca = de indfødtes navn til fuglen.

NOMENKLATUR: *Psittacus caïca* LATHAM, Ind. Orn., *1,* 1790, p. 128, no. 137, (Cayenne). *Psittacus histrio* BODD. 1785. *Psittacus pileatus* GML. 1788. *Pionus caica*

TAVLE 103

F. 34. nr. 4.: *Lorius roratus roratus* ♂ + ♀
F. 34. nr. 6.: *Lorius roratus pectoralis* ♂ + ♀

WAGL. *Poicephalus pileatus* SWAINSS. *Psittacus melanocephalus* BREHM 1854. *Caica pileata* BP. 1854. *Pionus pileatus* BURM. *Psittacus histrio* G. R. GRAY 1859. *Caica histrio* SCL. 1857. *Amazona histrio* SCHLEG. 1864.

Engelsk: Caica eller Hooded Parrot. Tysk: Kappenpapagei, Rostnackiger Langflügelpapagei. Fransk: Perroquet Caica.

F. 22. nr. 5: *P. caïca* //
F. 22. nr. 6: *P. barrabandi* =
F. 22. nr. 7: *P. pyrilia* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Hovedet sort; nakkefjer gulligt isabelfarvede med brune sømme; øvrige fjerdragt grøn. Ryggen glinsende olivenfarvet; strube olivenbrun; tommelfjer, hånddæk- og håndsvingfjer sorte, de første med blå, de sidste med grønne sømme udvendigt, de forreste med smal gul søm; de sidste svingfjer og vingedækfjerene grønne, de inderste blå. Halefjerene grønne med blå spids, sidehalefjerene med gul inderfane. Øjnene gule; næbbet lyst horngult; fødderne gulbrune.

L. 225, V. 142, H. 67, N. 19, L. 12 mm.

UNGE FUGLE: Overhovedet grønt, nakkefjerene uden brune kanter, men et nakkebånd med olivenbrunlige fjer.

UDBREDELSE: Kun sikkert rapporteret fra Guianastaterne.

I NATUREN: Rapporter om denne arts forekomst fra Rio Branco, Rio Javay og Rio Jamary er utvivlsomt fejlagtige og vedrører sikkert *P. barrabandi* (F. 22. nr. 6.).

Arten er observeret i ganske små flokke eller flyvende parvis i Guiana-staternes indland, hvorimod den kun sjældent forekommer i de lavtliggende egne nær kysterne. Dens levevis adskiller sig næppe fra pionites-arternes (F. 21.), og de beslægtede arters, men hverken om dens liv i naturen eller i fangenskab foreligger der beretninger af betydning for liebhavere.

I 1881 skal der være indført nogle få eksemplarer til Tyskland, men der er intet berettet om deres skæbne.

F. 22. nr. 6.: *Pionopsitta barrabandi* (KUHL) 1820
GULKINDET PRAGTPAPEGØJE = BARRABANDS PAPEGØJE = ORANGEKINDET PRAGTPAPEGØJE — Tavle 77

Barrabandi = Jacques Barraband (Barraban), født i Aubusson i Frankrig den 31. august 1767 eller 1768, død 1. oktober 1809 i Lyon. Bekendt som tegner og maler af blomster og fugle og af Swainsson omtalt som den første kunstner, som vovede at gengive fugle i forskellige stillinger. Iøvrigt er Barraband kendt som illustrator af flere af Levaillant's store værker.

NOMENKLATUR: *Psittacus Barrabandi* (Levaill.) KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 61. (Brazil). *Psittacus pileatus var.* LESS. 1831. *Poicephalus Barrabandi* SWAINSS. *Caica Barrabandi* BP. 1854. *Pionus Barrabandi* BURM. *Amazona Barrabandi* SCHLEG. 1864.

Engelsk: Barraband's Parrot. Tysk: Goldwangenpapagei. Fransk: Caica Barraband.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; kroområdet olivengult, bugen med blåligt skær; hovedet sort, hvilken farve er udbredt over nakke, hals og hage og afgrænset af et smalt olivengult til gyldengult bånd fra kroområdet rundt om baghalsen; kinder gylden- til orangegule. Tommelfjer, hånddæk- og håndsvingfjer sorte på inderfanen, indigoblå på yder-

fanen, men med smal grøn søm yderst; den første svingfjer ensfarvet sort; armsvingfjerene grønne, dog grønblå langs skaftet og sortbrune på inderfanen, de tre sidste ensfarvet grønne. De små dækfjer ved vingebuen danner en orangefarvet plet, men er røde på rodhalvdelen. De små og mellemstore vingedækfjers underside er skarlagenrøde ligesom skulderfjerene, de store, nederste vingedækfjer er noget lysere. Vingernes underside sort med brede malakitgrønne sømme langs inderfanerne; lårene orangegule. Halefjerenes grønne med en bred indigoblå spidsrand og søm langs yderfanen; inderfanen højgul, dog ikke helt ind til skaftet, de to midterste halefjer ensfarvet grønne. Næb hornbrunligt; fødder og kløer lysere; iris rød; fuglen har en ret bred nøgen øjenring.

L. 250-255, V. 170, H. 70 mm.

♀: Ligner hannen, men siges at have en mere sortbrunlig tonet farve i hovedet.

UNGE FUGLE: Farven i hovedet brun; kinder og hage brunligolivengule ligesom kroområdet og uden orangefarvet plet; på vingebuen findes kun enkelte orangefarvede fjer.

UDBREDELSE: Østlige Ecuador, yderste sydlige Venezuela (Orinoco-flodens udspring) og ved øvre Rio Negro-flod i det nordvestlige Brasilien, herfra sydpå og østpå til det østlige Peru og til Rio Machados (biflod til Rio Madeira) i Matto Grosso. Kort, se F. 22. nr. 5.

I NATUREN: En af de sjældne arter af Sydamerikas papegøjer, kun få rejsende har omtalt denne skønne fugl, men den er dog fundet og nedlagt af f. eks. Spix, Natterer og Schomburgk og dens område er i nyere tid angivet som ovenstående af flere forskere.

Levaillant, som først beskrev denne pragtfulde art, foretog beskrivelsen efter et eksemplar, som blev fundet i en kasse, der drev i land på Normandiets kyst fra et strandet skib, og fuglen vides ikke at have været i Europa i levende live.

I Brit. Mus. findes et eksemplar, der iflg. Schomburgk skal stamme fra Brit. Guiana, hvilket efter flere forskeres mening må være fejlagtigt hvad findestedet angår.

Zool. Mus. i København ejer et eksemplar.

F. 22. nr. 7.: *Pionopsitta pyrilia* (BONAPARTE) 1853
SAFRANHOVEDET PRAGT-PAPEGØJE

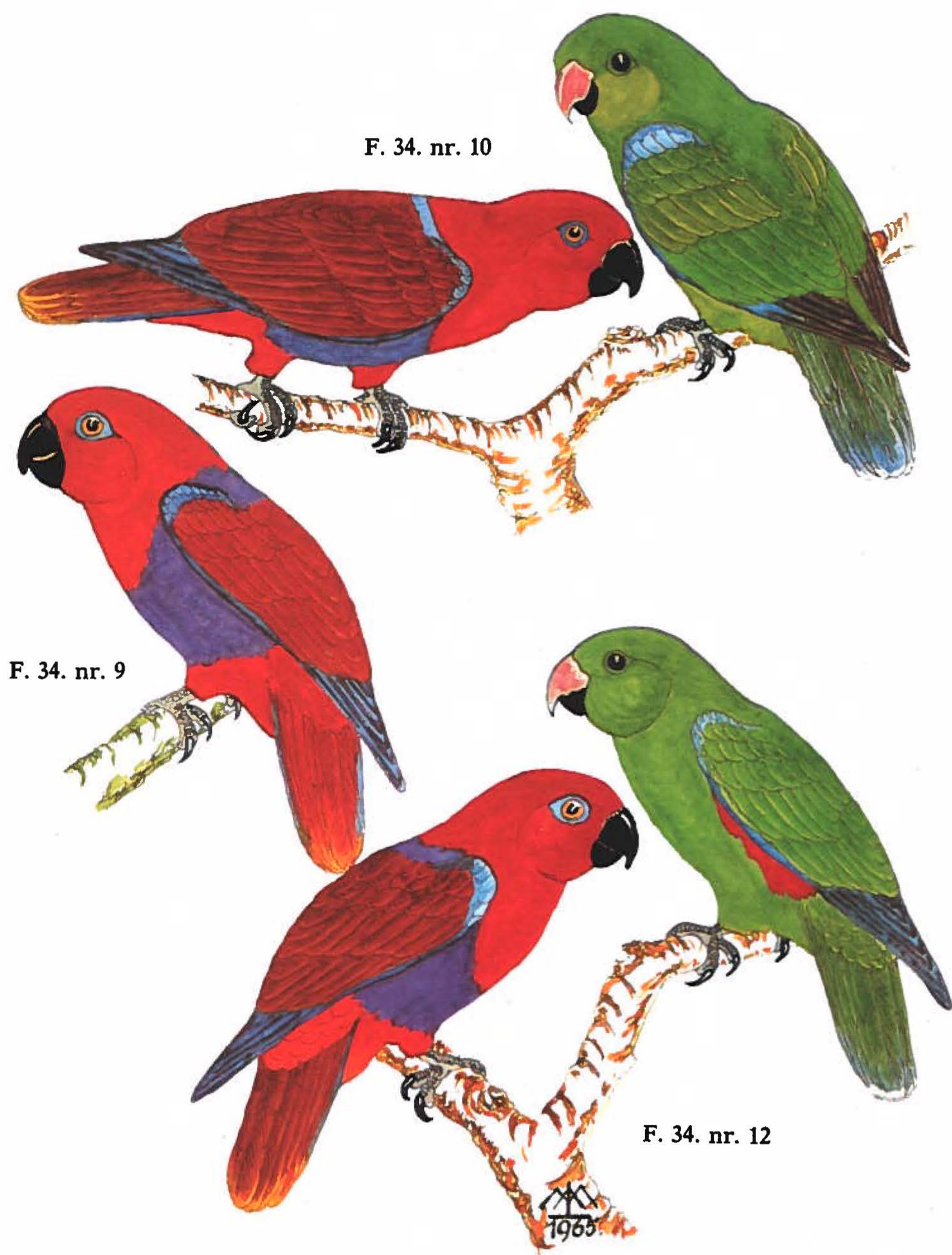
Pyrilia = ild(rød) og flanker.

NOMENKLATUR: *Psittacula pyrilia* BONAPARTE, Compt. Rend. Acad. Sci. Paris, *37*, 1853, p. 807, note. (Rio Hacha, Santa Marta, Colombia). *Evopsitta pyrilia* BP. 1854. *Pyrilia typica* BP. 1856. *Chrysotis pyrilia* G. R. GRAY 1859. *Pionias pyrilia* FINSCH 1868. *Pionias pyrilias* FINSCH 1868. *Pyrilia pyrilia* G. R. GRAY 1870. *Caica pyrilia* SCLAT. & SALVIN 1873. *Eucinetus pyrillus* RCHNW. 1881. *Pionopsittacus pyrilia* SALVAD. 1891.

Engelsk: Saffron-headed eller Bonaparte's Parrot. Tysk: Goldkopf-Papagei, »Feuerauge«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; kroppens underside lysere; hoved og strube gule; ørедækfjer med rødt skær; nakke, strube og øverste del af bryst oliven; lår med nogle røde og gule fjer; små overvingedækfjer langs albuen gule med rød basis; de yderste mellemstore vingedækfjer delvis blå, de store blå med grøn kant; tommelfjer og hånddækfjer sorte; håndsvingfjer sorte med blåt skær og smalle blågrønne kanter, den første dog helt sort; armsvingfjer blåsorte med grøn kant på yderfanen; undersiden af skulderfjerene og undervingedækfjerene, kropsiderne og håndrodskanten røde; svingfjerenes undersides inderfaner grønne. Halens overside grøn med blå fjerspidser; inderfanen på sidehalefjerene gul med undtagelse af spidsen; de yderste halefjers yderfane blå; halens underside grøn med svagt blåt skær på fjerenes spids og med gullige inderfaner; næbbet hornhvidt; fødderne mørke; iris brun, den nøgne øjenring hvid.

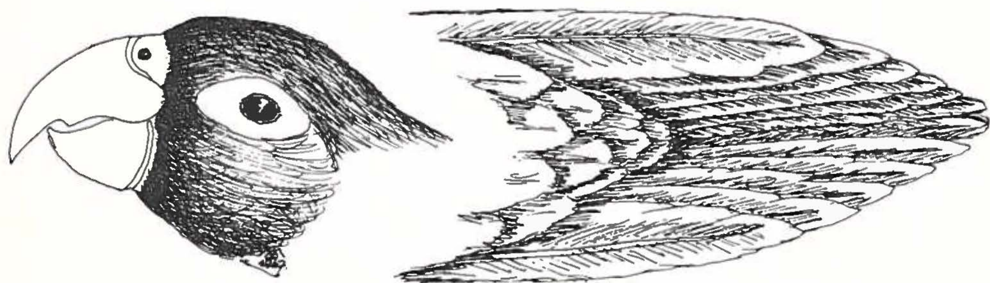
F. 34. nr. 9.: *Lorius r. aruensis* ♀ F. 34. nr. 10.: *Lorius r. macgillivrayi* ♂ + ♀
F. 34. nr. 12.: *Lorius r. salomonensis* ♂ + ♀

L. ca. 230, V. ca. 148, H. ca. 72, N. ca. 19, L. ca. 13 mm.

UNGE FUGLE: Hovedet grønt uden gult, hovedsiderne med oliven skær; struben og øverste del af brystet olivenfarvet; de små overvingedækfjer grønne uden gult; mellemhåndskanten grøn med nogle få røde fjer; de små undervingedækfjer røde, de store grønne; håndsvingfjerene med smalle gule kanter mod spidsen.

UDBREDELSE: Fugtige tropiske zone i det østlige Panama og det nordlige Columbia i dalene ved floderne Tuyra, Atrato, Cauca og Magdalena. Kort, se F. 22. nr. 5.

I NATUREN: En skovfugl, der ifølge de seneste beretninger kommer helt op i ca. 2800 meters højde og er udbredt ind i det vestlige Venezuela, men som kun sjældent er observeret og kun i enkelte eksemplarer eller parvis. Der findes kun få meddelelser om dens liv i naturen, og den er i Europa hidtil kun kendt i museumseksemplarer. (Brit. Mus. har 8 skind).

23.
SLÆGT
(Hapalopsitta)

DVÆRG-AMAZONER

Denne slægts arter og underarter er kun lidet kendt i vort liebhaveri og ikke omtalt i almindelig tilgængelig fuglelitteratur.

Alle formerne er mindre fugle på grænsen mellem papegøjer og parakitter. De har en halvlang, spids hale, der kun er aftrappet på den yderste trediedel og derfor næsten virker afrundet, halen er kun cirka halvt så lang som vingerne.

Næbbet er forholdsvis groft, med en beskeden tandudskæring, men med en skarp næbryg og med runde næsebor i den runde vokshud.

Fuglene ernæres som parakitter og små papegøjer.

4 arter og 2 underarter.

F. 23. nr. 1.: *Hapalopsittaca melanotis peruviana* (CARRIKER) 1932
PERUVIANSK BRUNØRET DVÆRG-AMAZONE

Peruviana = fra Peru.

NOMENKLATUR: *Pionopsitta melanotis peruviana* CARRIKER, Proc. Acad. Nat. Sci. Phila, *83*, 1932, p. 455 (Auquimarca, 10,000 feet, Paucartambo River, Dept. Junin, Peru).

Engelsk: Peruvian Black-eared Parrot. Tysk: Peru-Braunohrpapagei.

F. 23. nr. 1: *H. m. peruviana* //
F. 23. nr. 2: *H. m. melanotis* =
F. 23. nr. 3: *H. fuertesi* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande gulliggrøn; en udvidet øjenbrynsstribe fra panden helt til kanten af øreområdet har samme farve; panden har tillige en meget smal lys grønligblå stribe; issen, resten af overhovedet, nakken og et smalt halsbånd grumset sølvblåt med grønligt skær, lysere blåt end den øverste del af halsbåndet; øreområdet gul- til gyldenbrunt; hovedsiderne under øjet og øverste del af struben gulliggrønne, mere gullige under tøjlerne og øjnene; tøjlerne lyst grønligblå; et svagt blåt skær på hagen; resten af kroppens overside mørk klorofylgrøn ligesom skulderfjerenes (tertials) yderfaner og de inderste store dækfjer; resten af vingedækfjerene sorte; svingfjerene sorte; håndsvingfjerene blå på yderfanen, smalt kantet med grønt ved basis og lyst gule i spidsen. Undersiden æblegrøn, noget mørkere på brystet og svagt iblandet blåt (men meget mindre end hos *H. m. melanotis* (F. 23. nr. 2.). Undertiden er hele hagen og øverste del af brystet dog ret lyse. Det blålige skær på flankerne, som findes hos *H. m. melanotis*, mangler helt hos nærværende form. Halen gullig æblegrøn ved basis, inderfanerne på halefjerene mere gule mod basis, undertiden er spidsen af den *tredie* halefjer mørk indigoblå - lysere langs kanterne; undersiden af halefjerene lys blå iblandet grønligt ved roden.

♂ - V. 156, H. 103 mm. ♀ - V. 159, H. 97 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra type-eksemplarets findested i den tempererede zone i det centrale Peru.

Ligner *H. m. melanotis* (F. 23. nr. 2.), men afviger tydeligt ved den gulbrune, gyldne øreplet og ved at have øverste del af struben og hovedsiderne gulgrønne med blå underdel, og denne er afgrænset af et smalt bånd tværs over nederste del af struben.

Typeeksemplaret er nedlagt i omkring 3000 meters højde ved Auquimarca og ekspeditionen observerede kun dette ene eksemplar.

F. 23. nr. 2.: *Hapalopsittaca melanotis melanotis* (LAFRESNAYE) 1847
SORTØRET DVÆRG-AMAZONE

Melanotis = sortøret.

NOMENKLATUR: *Pionus melanotis* LAFRESNAYE, Rev. Zool., 1847, p. 67. (Bolivia). *Psittacus melanotis* G. R. GRAY 1849. *Caica melanotis* BP. 1854. *Amazona melanotis* SCHLEG. 1864. *Pionias melanotis* FINSCH 1868. *Pionopsitta melanotis* SALV. 1876. *Eucinetus melanotis* RCHNW. 1881.

Engelsk: Black-eared Parrot. Tysk: Braunohrpapagei.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; isse, nakke, halssider, strube og tøjler blålige; en stribe over og hen bag øjnene samt på kinderne lys gulliggrøn; de blålige fjer på struben med grønne kanter; ryg, overgump, skulderfjer og overhaledækfjer grønne, flankerne med blåligt skær; bryst bug og underhaledækfjer gulliggrønne; overvingedækfjer sorte; tommelfjer og hånddækfjer mørkeblå med sorte inderfaner; den første armsvingfjer sort med blå kant på yderfanen, de følgende blå på yderfanen med smalle grønne kanter ved roden og gullige kanter mod spidsen; de yderste armsvingfjer sorte, de

næste med grønne kanter på yderfanerne, de inderste armsvingfjer og de inderste store overvingedækfjer grønne; undervingedækfjerene blåligt grønne med mere eller mindre sort nær vingebuen, de inderste af dem helt grønne; de store undervingedækfjer og inderfanens underside på svingfjerene blålig. Halens overside grøn med dybblå fjerspidser, de yderste halefjer også blå på yderfanerne; halens underside blå på fjerenes yderste halvdel, men jævnt vekslende over i gulliggrønt på inderste halvdel. Næb hornblåt med lysere spids; fødder horngrå.

L. ca. 255, V. ca. 165, H. ca. 94, N. ca. 19, L. 14 mm.

UDBREDELSE: Bolivias højland i den tempererede zone. Kort, se F. 23. nr. 1.

Formentlig ikke væsensforskellig fra de beslægtede Dværg-Amazoner, men beretninger om dens liv i naturen mangler.

F. 23. nr. 3.: *Hapalopsittaca fuertesi* (CHAPMAN) 1912
FUERTES DVÆRG-AMAZONE — Tavle 78

Fuertesi: Chapman opkaldte fuglen efter den bekendte amerikanske tegner, kunstmaler og illustrator af mange ornitologiske værker, *Louis Agassis Fuertes* (1847-1927), der deltog i mange ekspeditioner også som præparator, samler og observatør. Fuertes omkom ved en trafikulykke.

NOMENKLATUR: *Pionopsitta fuertesi* CHAPMAN, Bull. Am. Mus. Nat. Hist., *31*, 1912, p. 143. (Laguneta, 10340 feet, Cauca, Colombia). id. Bull. Am. Mus. Nat. Hist. 36, 1917, p. 264, pl. 37.

Engelsk: Fuertes's Parrot. Tysk: Fuertes Zwergamazone.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner og er nært beslægtet med *H. a. amazonina* (F. 23. nr. 4.), men har gult ansigt og intet rødt på hovedet. Den har derimod blå isse og en længere hale end *H. a. amazonina.*

Forreste del af issen og hovedets sider er grønligt gule, den øvrige del af issen er blå. Kroppens fjerdragt er hovedsagelig olivengrøn, blålig på vingedækfjerene, mere gul på overhaledækfjerene. Skulderfjerene er nærmest karmoisinrøde, svingfjerene ultramarinblå; halen karmoisinbrunrød ved basis og blå i spidsen.

Hunnen ligner hannen meget, men har mere brunrødlige skulderfjer.

Ligesom *H. a. amazonina* har *H. fuertesi* ingen indskæring i overnæbbet.

UDBREDELSE: Kendes kun i den tempererede zone af Columbias centrale Andesbjerge. Kort, se F. 23. nr. 1.

I NATUREN: En sjælden art, der kun er fundet i store højder i de centrale bjergkæder i departementerne Cauca og Caldas i Columbia, hvor den opholder sig i bjergskovene og næppe findes i ret stort antal.

Ikke opdrættet i fangenskab.

F. 23. nr. 4.: *Hapalopsittaca amazonina amazonina* (DES MURS) 1845
RUSTRØDHOVEDET DVÆRG-AMAZONE — Tavle 78

Amazonina = hjemmehørende i Amazonelandet.

NOMENKLATUR: *Psittacus amazoninus* DES MURS, Rev. Zool., 1845, p. 207. (Bogotá). *Evopsitta amazonina* BP. 1854. *Pyrilia amazonina* BP. 1856. *Eupsitta amazonina* SCLATER 1856. *Chrysotis amazonina* G. R. GRAY 1859. *Pionias amazoninus* FINSCH 1868. *Pionopsitta amazonina* SALVADORI 1891.

Engelsk: Little Amazonian eller Bogotá Parrot. Tysk: Zwergamazone. Fransk: Perruche amazonina.

F. 23. nr. 4: *H. a. amazonina* //
F. 23. nr. 5: *H. a. theresae* =
F. 23. nr. 6: *H. pyrrhops* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; pande, isse, tøjler, forreste del af kinder, vingebue og undervingedækfjer røde; fjerene på overhovedet og på øreområdet med gule skaftstriber. Begge de midterste halefjer grønne med blå spids; de øvrige halefjer lyserøde med mere blålig yderkant og blå spids. Håndsvingfjerene og hånddækfjerene sorte med blå yderfane; armsvingfjerene med delvis grøn og delvis blå yderfane. Næbbet gråt med lysere spids; fødder sortagtige; øjet gult med bleg rosa øjenrand.

UDBREDELSE: Den subtropiske - og muligvis den tempererede - zone i de østlige Andesbjerge i Columbia.

I NATUREN: Efter nyere undersøgelser må denne art betegnes som en af de sjældneste, til trods for, at dens opholdsområde tilsyneladende er større, end tidligere antaget. Den er nemlig også observeret i det vestlige og nordlige Venezuela, men kun i ganske få eksemplarer. Den findes ikke repræsenteret i ret mange museer og det er kun berettet om den, at den opholder sig i bjergskovene og at den i levevis næppe adskiller sig fra de beslægtede arter.

Næppe levende indført til Europa.

F. 23. nr. 5.: *Hapalopsittaca amazonina theresae* (HELLMAYR) 1915
MØRKRØD-BRUNHOVEDET DVÆRG-AMAZONE
PRINSESSE THERESES DVÆRG-AMAZONE

Theresae = opkaldt efter prinsesse Therese af Bayern, protektor for Etnografisk Museum, München.

NOMENKLATUR: *Pionopsitta amazonina theresae* HELLMAYR, Verh. Orn. Ges. Beyern, *12*, 1915, p. 214. (El Escorial, 2500 metres, Andes of Mérida, Venezuela).

Engelsk: Princess Theresa's Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne form er kun lidet forskellig fra *H. a. amazonina* (F. 26. nr. 4.), men afviger dog konstant ved følgende: Pandebåndet er meget mørkere og har et dystert brunrødt skær; kinder og hageplet lyst zinnoberrøde; øreområdet mørkt olivenfarvet; strube og bryst intensiv rustfarvet olivenbrunt til olivengulbrunt; ryg og inderste armsvingfjer mørkgrønne. Næbbet noget svagere end hos *H. a. amazonina.*

Gamle fugle har også *H. a. amazoninas* karakteristiske skarlagenrøde skulderplet og røde vingerand, hvilke er mindre udviklede hos unge fugle.

Øreplettens fjer har hos udfarvede eksemplarer tydelige olivengule skaftstriber ligesom hos *H. a. amazonina* og halens farver er som hos denne.

♂: V. 155-160, H. 89,5-92, N. 19 mm. ♀: V. 155, H. 86, N. 18 mm.

UDBREDELSE: Kun kendt fra Méridas bjerge i Andes-kæden i de subtropiske tempererede zoner. Kort, se F. 23. nr. 4.

HELLMAYR, som opkaldte denne form efter prinsesse Therese af Bayern i beskeden taknemmelighed overfor museets protektrice, oplyser, at fuglen kun er observeret i bjergene i omegnen af byen Mérida, men at den antageligt også vil være til stede i andre dele af det vestlige Venezuela.

F. 23. nr. 6.: *Hapalopsitta error pyrrhops* (SALVIN) 1876
RØDMASKET DVÆRG-AMAZONE
Pyrrhops = med rødt (luefarvet) ansigt.

NOMENKLATUR: *Pionopsitta pyrrhops* SALVIN, Ibis 1876, p. 495. (Santa Rita and San Lucas, Ecuador). *Eucinetus pyrrhops* RCHNW. 1881.

Engelsk: Red-faced Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; lidt lysere på brystet; pande, tøjler, øjenomgivelser, forreste del af kinder og hagen røde; issen med svagt blåt skær, der skifter til gult hen imod forhovedet; nogle fjer på midten af bugen har røde kanter; de små overvingedækfjer, vingeranden og undervingedækfjerene røde; hånddækfjerene og håndsvingfjerenes yderfaner blå henimod roden; armsvingfjerene grønne med lidt blåt langs midten af de yderste; store undervingedækfjer irgrønblå; svingfjerenes underside blå på inderfanerne; halens overside blå, fjerene grønne ved roden, undersiden mørkere; næbbet blegt hornfarvet; fødderne blygrå.

L. ca. 230, V. ca. 145, H. ca. 90, N. ca. 17, L. 14 mm.

Denne art ligner *H. a. amazonina* (F. 23. nr. 4.), men skelnes fra denne ved kindernes dybere røde farve uden gult skær, ved at den er renere grøn på halssiderne og øverste del af brystet, samt ved, at den har mindre rødt på pande og isse, men mangler rødt på halen, der også er grøn ved roden.

UDBREDELSE: Andesbjergene i Ecuador, hvor den menes at bebo den tørre tempererede zone. Kort, se F. 23. nr. 4.

En ret sjældent observeret form af denne slægt, der foreligger så at sige intet om dens liv i naturen, men den antages ikke at afvige væsentligt fra de beslægtede arter.

24.
SLÆGT
(Gypopsitta)

NØGENHOVEDET PAPEGØJE

Denne enestående art ligner i type og adfærd mest *Pionopsitta* (F. 22.), men adskiller sig fra denne ved at have et næsten nøgent hovede, idet dette kun er besat med nogle håragtige små fjer, hvilket giver fuglen et næsten rovfugleagtigt udseende.

Næbbet er ret stort med en moderat tandudskæring og en ophøjet rund vokshud omkring de runde næsebor.

Fuglen er temmelig ukendt under beskyttede forhold.

1 art.

F. 24. nr. 1.: *Gypopsitta vulturina* (KUHL) 1820
NØGENHOVEDET PAPEGØJE — Tavle 77
Gypopsitta = Grib-lignende papegøje; vulturina = Grib, ligner en grib.

NOMENKLATUR. *Psittacus vulturinus* »ILLIGER« KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 62. (Brazil). *Psittacula? vulturina* STEPH. *Caica vulturina* BP. 1854. *Gypopsitta vulturina* NAUM. 1856. *Pionus vulturinus* BURM. *Amazona vulturina* SCHLEG. 1864. *Pionias vulturinus* FINSCH 1868.

Engelsk: Vulturine Parrot. Tysk: Kahlkopf, Kahlkopfpapagei, Kahlkopfsittich. Fransk: Perroquet vautourin.

F. 24. .nr. 1: *G. vulturina* //
F. 25. nr. 1: *G. brachyurus* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Overhoved, hovedsider og hage nøgne, men den sorte hud er dog besat med enkelte håragtige fjer; huden på pande og tøjler er gullighvid til gullig kødfarvet ligesom en stribe rundt om øjet; struben og kroomgivelserne er olivengule og et gult halsbånd afgrænser det nøgne hoved fra den sortbrune nakke og den blåligtonede underside.

Undervingedækfjerene og vingeranden er skarlagenrøde; skulderfjerene orangerøde; tommelfjerene og hånddækfjerene blå; håndsvingfjerenes sorte med blå ydersøm og smal strågul yderrand. Halefjerenes inderfane gul, spidsen af fjerene sortagtigt blå; undertiden er der enkelte røde fjer på lårene, men den øvrige fjerdragt er hovedsagelig malakitgrøn.

Næbbet er gullighvidt; overnæbbets spids og rand er grå; vokshuden hvidlig; øjet gult; fødderne brunlige.

L. ca. 230, V. 160, H. 70 mm.

UNGE FUGLE: Hovedet er kun nøgent på pande og tøjler, resten er dækket af korte grønne fjer, der er gule ved roden; lignende fjer dækker også baghalsen, der ikke er sort; det orangefarvede bånd langs vingebuen og det røde langs håndranden hos de voksne fugle, er delvis grønt hos unge fugle, der ligeledes har delvis grønne undervingedækfjer.

En forskel på kønnene synes at være, at hannen har mere røde lår end hunnen; han er dog som regel også lidt større.

UDBREDELSE: Sydlige Venezuela (ved Cauca-floden), Britisk Guiana, Surinam (?), Amazonedalen i Brasilien fra højre bred af nedre Rio-Madeira til Rio-Capim.

I NATUREN: Også i sit hjemland er denne art sjældent forekommende; den er kun observeret få gange og da i toppen af høje træer, hvis frugter den fortærede. Dens udseende med det nøgne hoved kendetegner den som enestående blandt papegøjerne, og den vides ikke at have været i Europa i levende eksemplarer.

25.
SLÆGT
(Graydidascalus)

STUMPHALET LANGVINGEPAPEGØJE

En lille, kraftig papegøje med en meget kort hale, der kun er cirka en trediedel af vingelængden. Halen er afskåret, men de to midterste halefjer er temmelig spidse og lidt længere end de øvrige. Vingespidserne rager ud over halespidsen. 2. og 3. svingfjer længst, 1. kortere end 4.

Næbbet er kraftigt og glat og har en flad næbryg ved basis, samt en ret stor tandudskæring; de runde næsebor er nøgne og placeret i en oval vokshud; næbbets farve er grønlig; der findes en lille nøgen øjenring.

Artens individer er meget rolige, men nysgerrige fugle, uhyre fredelige og fordragelige, ret gode flyvere, der kun skriger lidt og næsten ikke gnaver.

F. 35. nr. 3.: *Geoffroyus geoffroyi geoffroyi* F. 35. nr. 4.: *Geoffroyus g. cyanicollis*
F. 35. nr. 11.: *Geoffroyus g. aruensis* F. 35. nr. 14.: *Geoffroyus g. sudestiensis*
F. 35. nr. 16.: *Geoffroyus g. pucherani* F. 35. nr. 20.: *Geoffroyus simplex simplex*
F. 35. nr. 22.: *Geoffroyus heteroclitus heteroclitus*

De ynder frugt som appelsiner og æbler, tager gerne gulerødder, jordnødder, storkornet frø, grønt og sandkage.

1 art.

F. 25. nr. 1.: *Graydidascalus brachyurus* (KUHL) 1820
STUMPHALET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 78

Graydidascalus = »Den grå Eminence«; brachyurus = kort hale.

NOMENKLATUR: *Psittacus brachyurus* KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 72. (Cayenne, error = upper Amazonia). *Psittacus pumilio* SPIX 1824. *Psittacus viridissimus* SW. 1822-23. *Pionus brachyurus* WAGL. 1832. *Psittacus pumilio spixii* BOURJ. 1837-38. *Graydidascalus viridissimus* BP. 1854. *Graydidactylus viridissimus* BP. 1856. *Amazona brachyura* SCHLEG. 1864. *Pionias brachyurus* FINSCH 1868. *Pionopsitta brachyura* SALV. 1876. *Pachynus brachyurus* RCHNW. 1881.

Engelsk: Short-tailed Parrot. Tysk: Kurzschwanzpapagei. Fransk: Parroquet nain. U. S. A.: Dwarf Panama. Native: »Loro«.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; haledækfjer og kroppens underside lidt lysere, gulliggrøn; håndsvingfjer og deres dækfjer mørkere grønne; armsvingfjer og de store vingedækfjer kantet med gulliggrønt; på de små vingedækfjer langs vingebuen en mørk rød plet; undervingedækfjerene grønne med gulliggrønne kanter, de største og inderfanen af svingfjerene har irgrønagtig kant.

Halen gulliggrøn, de to midterste halefjer er mørkere, sidehalefjerene har et rødt tværbånd nær basis. Næb mørkt grønligt, spidsen mørkest. Fødderne brungrå. Iris gulrød.

L. 225-250, V. 145-150, H. 60, N. 25, L. 14 mm.

UNGE FUGLE: Mangler den røde skulderplet.

UDBREDELSE: Østlige Ecuador og østlige Peru ned gennem Amazonedalen til Rio Jamundá og Rio Tapajóz. Kort, se F. 24. nr. 1.

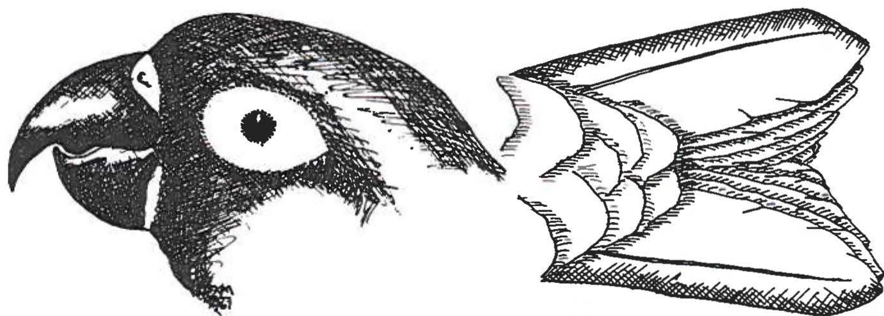
I NATUREN: En skovfugl, der holder til i de højeste træer langs flodbredderne, hvor de ved aftentide, når de forbereder sig på at gå til ro, er observeret i ret stort antal i tidligere tid. Om dagen ses de i flokke på 20-30 individer, der søger deres føde, som består af kødfulde, saftige bær, forskellige frugter, nødder, træernes knopper og friske skud. Kun få forskere har omtalt denne art, der, måske på grund af sin kun lidet iøjnefaldende farve, ikke er blevet bemærket i trækronerne, i hvert fald ikke så ofte, som dens antal kunne sandsynliggøre, idet den i lokale områder er set af Spix og Natterer i meget stort antal.

IMPORT: Formentlig har også denne fugls uprætentiøse farver bevirket, at den sjældent har været importeret; siden 1844 har den dog været i nogle få zoologiske haver og i 1910 hos Hubert D. Astley Newbury. I 1920-erne kom nogle få eksemplarer til Tyskland og senere er der af og til indført nogle enkelte eksemplarer.

I FANGENSKAB: Om dens liv under beskyttede forhold foreligger kun få beretninger; Rasmussen, Harpelunde, havde for en del år siden et par og Albrecht-Møller har i 6 år haft fuglen i sin samling og haft den udstillet (F. F. F.s »Papegøjer i Haven« i 1964). Om dens adfærd kan oplyses følgende: Normalt er det en særdeles rolig fugl, der aldrig bider hårdt; den er meget fortrolig og vel afbalanceret; som enligtsiddende skriger den en del, men det fortager sig, når der er par. Den kan uden risiko gå sammen med småfugle.

I 1967 fik E. Nørgaard-Olesen, Janderup, også et par, som var frisk importerede.

Den gnaver næsten ikke og bør ernæres med solsikke, afskallet havre, hirse og hamp, samt meget frugt og grønt.

26.
SLÆGT
(Pionus)

LANGVINGEPAPEGØJER

Mellemstore papegøjer med meget kort, lige afskåret hale, meget lange vinger, der næsten er 2½ gange så lange som halen og som rækker helt ud til halens spids.

Næbbet er ret kraftigt med tydelig tandudskæring og på overnæbbets sider findes et farvet - gult eller rødt - område. Næseborene er runde, ubefjerede og placeret i en rund vokshud; øjenringen er nøgen.

Hos alle arter i denne slægt er alle underhaledækfjerene røde eller rødkantede.

Arterne er rolige volierefuge, gode flyvere, moderate gnavere og ikke udprægede skrigere.

De ernærer sig af frø og frugt, enkelte tager melorme og græshopper.

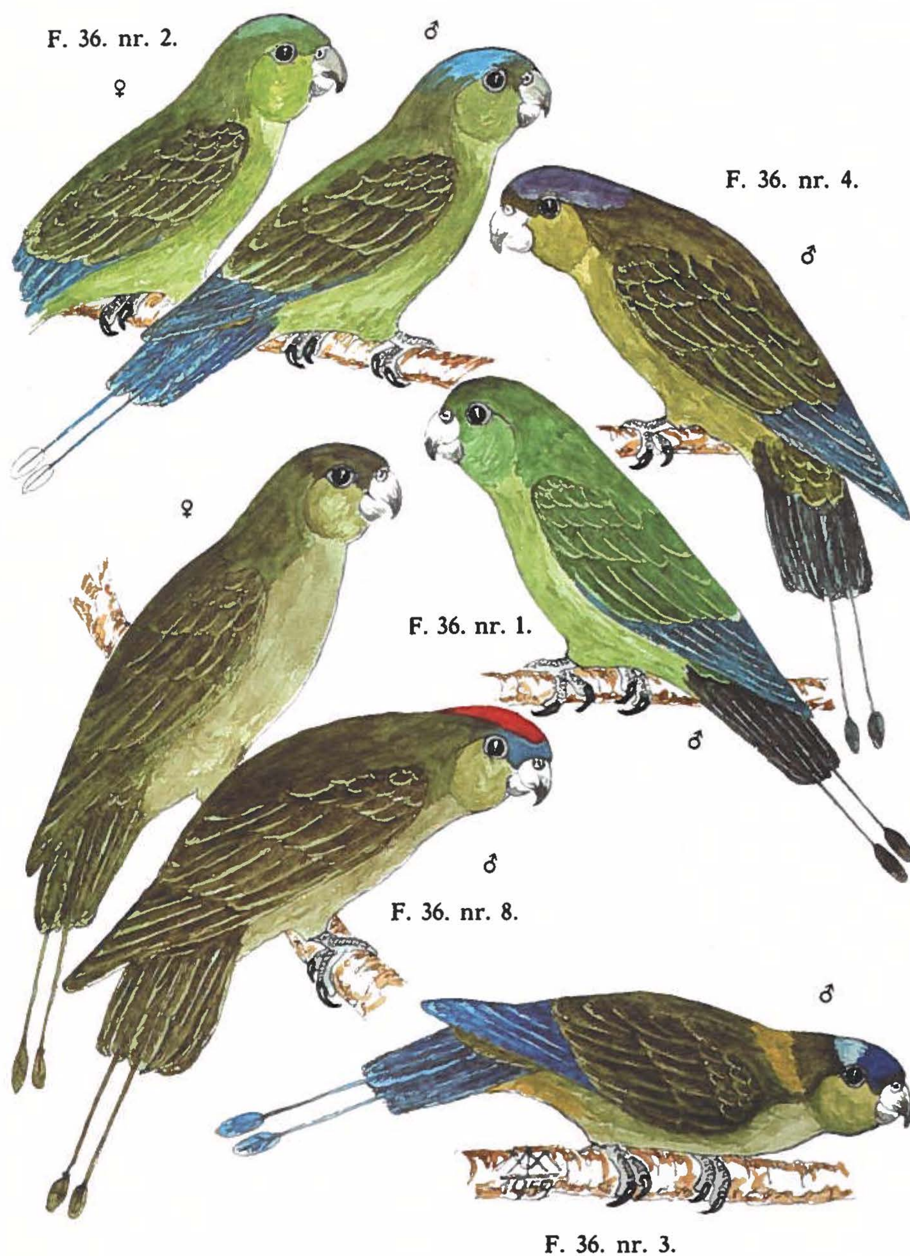
8 arter og 6 underarter.

F. 26. nr. 1.: *Pionus menstruus* (LINNÉ) 1766
BLÅHOVEDET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 79

Pionus = af trind og glat facon; menstruus = Menses med hentydning til farven på blod.

NOMENKLATUR: *Psittacus menstruus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 12, *1*, 1766, p. 148. (Surinam). *Pionias Reichenowi* HEINE 1884. *Psittacus Guaniensis cyanocephalus* BRISS. 1760. *Psittacus capite cæruleo* EDW. 1764. *Psittacus cyanocephalus* SCOP. 1769. *Psittacus cyanogula* BODD. 1783. *Psittacus purpureus* LESS. 1831. *Pionus menstruus* WAGL. 1832. *?Psittacus maximiliani* CAB. 1848. *Pionus maximiliani (part.)* G. R. GRAY 1859. *?Pionus menstruus* LAWR. 1861. *Amazona menstrua* SCHLEG. 1864. *Pionias menstruus* FINSCH 1868. *Pionus rubrigularis* CAB. 1881. *Pionus menstruus rubrigularis* CAB. 1881. *Pionias rubrigularis* RCHNW. 1878-83.

Engelsk: Red-vented, Blue-headed eller Blue-hooded Parrot. Tysk: Schwarzohrpapagei, Blauköpfiger Langflügelpapagei. Fransk: Perroquet á tete bleue. Guiana: Margerietje. Caraiber: Koeliesierie.

F. 36. nr. 1.: *Prioniturus luconensis* F. 36. nr. 2.: *Prioniturus discurus discurus*
F. 36. nr. 3.: *Prioniturus d. suluënsis* F. 36. nr. 4.: *Prioniturus d. mindorensis*
F. 36. nr. 8.: *Prioniturus flavicans montanus*

F. 26. nr. 1: *P. menstruus* //
F. 26. nr. 2: *P. s. saturatus* =
F. 26. nr. 3: *P. s. sordidus* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; hoved og hals blå; tøjler sorte, under øjet og på øredækfjerene en sort plet, der seglformet strækker sig ned under kinderne; vingedækfjerene skinner i et vist lys olivengyldengule; fjerene på forbrystet undertiden med olivenbrunt skær og blå kanter. På struben en utydelig rød plet; svingfjerene grønne, undervingedækfjerene græsgrønne. Halefjerene: De yderste lyserøde på inderfanen ved basis, men grønne på yderfanen ved basis, men yderst blå og alle halefjerene er blå i spidsen. Næbbet sortagtigt, dog rødt ved roden af overnæbbet; vokshuden og fødderne grå til sortagtige; øjet brunt, den nøgne øjenring grå.
♂: L. 220-285, V. 167-195,5, H. 60,5-82,5, N. 22-26,5, L. 18-21 mm.
♀: L. 217-272, V. 161,5-195, H. 65-80, N. 22,5-25, L. 17-20,5 mm.

UNGE FUGLE: Mere grønne på hoved og hals end de voksne.

UDBREDELSE: Sydøstlige Costa Rica, øst og sydpå gennem Panama og videre gennem den største del af tropisk Syd-Amerika til Peru, Bolivia, Matto Grosso og Amazone-flodens sydlige afvandingsområder, østligst til Rio Capim! Trinidad.

I NATUREN: En talrigt forekommende fugl i en del lokale områder, således i Guiana-staterne og på Trinidad. På denne ø holder den udenfor yngletiden til i store flokke i teaktræsskovene, der findes på den sydlige og centrale del af øen, og disse træers frø er særligt yndet af denne fugl. I dens områder i Guiana-staterne træffes den i endog meget store flokke i det indre af Mangroveskovene på den tørre årstid, men i høsttiden holder den til i nærheden af korn- og majsmarkerne samt i frugtplantagerne, hvor den gør stor skade. I yngletiden (december-februar) færdes den parvis og ses da ofte i morgen- og aftentimerne trækkende fra det indre af skovene til foderpladserne og tilbage til de faste redepladser. I den periode er den meget stille, men udenfor yngletiden holder den et vældigt spektakel, når de store flokke opsøger deres natkvarter. Dens stemme er da en uudholdelig skrigen, men om dagen, når flokkene søger føde, høres kun dens »kri-kre-jri-kri«, der ikke lyder skarpt, men kun af og til udstødes som orienterings- eller kalderåb mellem de enkelte individer.

Den bygger ikke nogen rede, men anvender træernes hulheder, oftest høje palmers mere eller mindre hule stammer eller kroner. I naturen lægger den 2-3 æg og begge køn ruger; ungerne forlader først reden, når de er fuldt befjerede og næsten kan klare sig selv.

IMPORT: Tidligere ret ofte indført i England og Vest-Europa, i nyere tid sjældnere, men dog af og til i handelen.

I FANGENSKAB: Ældre indfangede fugle af denne art bliver - ligesom de fleste andre papegøjer - ikke tamme og forbliver næsten altid ubehagelige skrigere; taget på reden som unger, eller opdrættede under beskyttede forhold, bliver de derimod næsten altid fortrolige og en del individer kan lære at sige enkelte ord. Det er en livlig og aktiv fugl, der kun egner sig for voliere og som - hvis den alligevel holdes i bur - skal have lejlighed til at flyve udenfor dette hver dag.

Som foderemner for langvingepapegøjer kan følgende komme i betragtning: Alle hirsesorter, kanariefrø, havre, solsikke, hamp, jordnødder, små tyrolernødder, æble, pære, banan, appelsin, grapefrugt, gulerod, mælkebøtte, vejbred, blomkål, hvidkål, grønkål, sandkage, figen og bær efter årstiden, (giv dog aldrig papegøjer brombær, der synes at være gift for dem). desuden bør disse fugle have friske grene af æble-, hassel-, pile-, birke- eller rønnebærtræer eller buske så ofte som muligt, men *uden selv den svageste antydning af giftsprøjtning*. Giv derimod ikke hverken grene eller frugt af stenfrugttræer, og aldrig grene af prydbuske eller *umodne* rønnebær.

I de senere år har flere liebhavere i Danmark haft denne fugl i deres volierer og der har været tilløb til opdræt.

Zool. Mus. i København har 3 skind af *P. menstruus*.

Visse fuglehandlere udbyder i annoncer denne art som Dværg-Amazone, hvilket er en misforståelse.

F. 26. nr. 2.: *Pionus sordidus saturatus* TODD 1915
RØDNÆBBET COLUMBIANSK LANGVINGEPAPEGØJE

Saturatus = stærkt farvet, mættet farve, i fuld kulør.

NOMENKLATUR: *Pionus sordidus saturatus* TODD, Proc. Biol. Soc. Wash., *28*, 1915, p. 81. (Cincinnati, Colombia).

Engelsk: Colombian Sordid Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *P. s. sordidus* (F. 26. nr. 3.), men afviger tydeligt ved sine meget mørkere farver, der er mere grønne både på kroppens over- og underside. Fjerene på oversiden er uden tydelige blegt olivenbrune eller olivengrå kanter, og undersiden af kroppen er meget mørkere og mere ensartet grøn, måske med en lille smule eller slet intet brunligt og vinrødagtigt skær.

UDBREDELSE: Den subtropiske zone i Santa Marta-bjergene i Columbia. Kort, se F. 26. nr. 1.

I NATUREN: Denne arts hjemsted er et meget ejendommeligt og isoleret beliggende bjergparti, Sierra Nevada de Santa Martha, som ligger øst for Magdalene-flodens delta og rejser sig over de omgivende flade sletter til en højde af 5100 m over havets overflade.

I den subtropiske del af dette bjergområdes regnskove, hvor det er meget vanskeligt for mennesker at trænge frem, færdes denne fugl, hvis levevis man derfor ikke kender ret meget til.

Den har næppe været levende udenfor dette område og det rapporteres fra de senere års ekspeditioner, at arten end ikke lever på den østlige side af Santa Marta-bjergene, skønt klimaet der for fodbjergenes skråningers vedkommende er subtropisk.

F. 26. nr. 3.: *Pionus sordidus sordidus* (LINNÉ) 1758
RØDNÆBBET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 79

Sordidus = snavset, grumset.

NOMENKLATUR: *Psittacus sordidus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, 11, 1758, p. 99. (Mexico, ex Edwards, pl. 167, error = Venezuela, designated by Brabourne & Chubb, Bds. So. Am., 1912, p. 91). *The Dusky Parrot* EDW. 1751. *Psittacus fuscus Mexicanus* EDW. 1751. *Psittacus Novae Hispaniae* BRISS. 1760. *Pionus sordidus* WAGL. 1832. *Chrysotis sordidus* SW. 1837. *Pionias sordidus* FINSCH 1868.

Engelsk: Sordid eller Dusky Parrot. Tysk: Dunenkopf-Papagei, Schmutziger Langflügelpapagei, »Dummkopf«. Fransk: Perroquet sale.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden brunlig olivengrøn; hovedets fjer med mørkblå kanter; kindfjerene oliven med blå spidser; hagen og et bånd over struben, der er dannet af fjerenes kanter, blå; bryst og bug smudsigt olivenfarvede; underhaledækfjerene røde; svingfjer og hånddækfjer grønne, den første håndsvingfjer med blå kant på yderfanen; de store undervingedækfjer og inderfanen på svingfjerenes underside malakitgrøn. De centrale halefjer grønne, sidehalefjerene blå på yderfanen og røde mod basis på inderfanen; halens underside grøn, men rød ved sidefjerenes basis; næbbet rødt, næbryggen dog mørk ved roden og med et gult skær ved basis nær næbkanten; fødderne mørke.

L. ca. 280, V. 185, H. 84, N. 25, L. 15 mm.

Der forekommer ofte så væsentlige variationer i denne fugls fjerdragt, at en nøjagtig farvebeskrivelse næppe vil være i fuld overensstemmelse med flere af de enkelte individers udseende. Næbbets farver vil være det bedste skelnemærke fra andre arter, idet ingen anden langvingepapegøje har et ved basis sort næb, derefter et gulligt område og mod og i spidsen rødfarvet. Struben kan være fra næsten helt blå til svagt blågrøn, og det grønne på krop og vinger fra urent grønt til gråt med olivenfarvet skær.

UDBREDELSE: Den subtropiske zone af Venezuelas bjerge, Kort, se F. 26. nr. 1.

I NATUREN: Denne fugl opholder sig kun i de subtropiske regnskove, der breder sig højt oppe i bjergene over den tropiske galleriskov langs Orinoco-floden og i Cordillererne omkring Maracaibo-søen. Den er langtfra så talrigt forekommende som *P. menstruus* (F. 26. nr. 1.), men adskiller sig i adfærd og levevis ikke stort fra denne.

IMPORT: Meget sjældent indført og da næsten altid i enkelte eksemplarer, 1875 hos frk. Hagenbeck, Hamborg.

I FANGENSKAB: Om de enkelte eksemplarer, som har været i liebhaveres besiddelse, berettes blot, at det har været temmelig rolige fugle, der let blev tamme og til stor fornøjelse for deres ejer, men som i begyndelsen og når de blev forskrækkede eller ophidsede, skreg meget med en stemme, der virkede meget ubehagelig.

Såvel Lord Tavistock som Edw. J. Boosey finder det uforklarligt, at denne fugl har fået et navn, som betyder snavset og gemen (sordid), da den i virkeligheden er en både smuk og behagelig fugl, der blot importeres alt for sjældent.

Om ernæring se under F. 26. nr. 1.

F. 26. nr. 4.: *Pionus sordidus corallinus* BONAPARTE 1854
KORALNÆBBET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 79

Corallinus = farvet koralrød.

NOMENKLATUR: *Pionus corallinus* BONAPARTE, Rev. et Mag. Zool., (2), *6*, 1854, p. 148. (South America, restricted to eastern Colombia by Chapman, *antea*, p. 264). ?*Pionus sordidus* SOUANCÉ 1856. *Psittacus sordidus* G. R. GRAY 1859. *Psittacus siy (part.)* G. R. GRAY 1859. *Amazona sordida* SCHLEG. 1874. *Pionus corallirostris* BP. 1864. *Pionias sordidus, part.* FINSCH 1868. *Pionias corallinus* RCHNW. 1881.

Engelsk: Coral-billed Parrot, Red-beaked Parrot, Coralline Parrot. Tysk: Korallenschnabel. Fransk: Perroquet á bec rouge.

F. 26. nr. 4: *P. s. corallinus* //
F. 26. nr. 5: *P. s. mindoensis* =
F. 26. nr. 6: *P. m. maximiliani* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Mørk grøn; fjerene på hovedet kantet med blåligt; fjerene på skulderområdet med blåligt grumset mørke kanter, foruden et gråligt skær; hagen og et tværbånd over brystets øverste del dannet af fjerenes blå kanter; underhaledækfjerene røde med mørke skafter; store undervingedækfjer og undersiden af svingfjerenes inderfane malakitgrønne; halefjerene grønne, sidehalefjerene med blå yderfane, medens inderfanen er rød ved basis; næbbet koralrødt; fødderne grå; iris brun.
L. ca. 290, V. 205, H. 86, N. 23, L. 15 mm.

UNGE FUGLE: Ligner forældrene, men har kun få røde fjer på forhovedet; det blå tværbånd over nederste del af struben lysere; næbbet orangefarvet.

UDBREDELSE: Subtropiske zone af Andesbjergene i Columbia, det østlige Ecuador og det nordlige Peru og Bolivia (?).

I NATUREN: Afviger næppe fra sine slægtsfæller i adfærd og levevis, men er en sjælden art, der også i sine opholdsområder kun meget sjældent observeres og som derfor er temmelig ukendt.

IMPORT: Kun yderst sjældent importeret; har været i Hamburg Zoo i 1873 og senere en enkelt gang i London Zoo.

I FANGENSKAB: Albrecht-Møller fik i 1965 et lige importeret svagt eksemplar, der viste spisevægring, og trods store anstrengelser for at redde fuglen, døde den inden den blev foderfast. Den er nu udstoppet og er ret pæn.

Zool. Mus. i København råder over eet eksemplar.

F. 26. nr. 5.: *Pionus sordidus mindoensis* CHAPMAN 1925
ECUADOR-LANGVINGEPAPEGØJE

Mindoensis = fra Mindo i Ecuador.

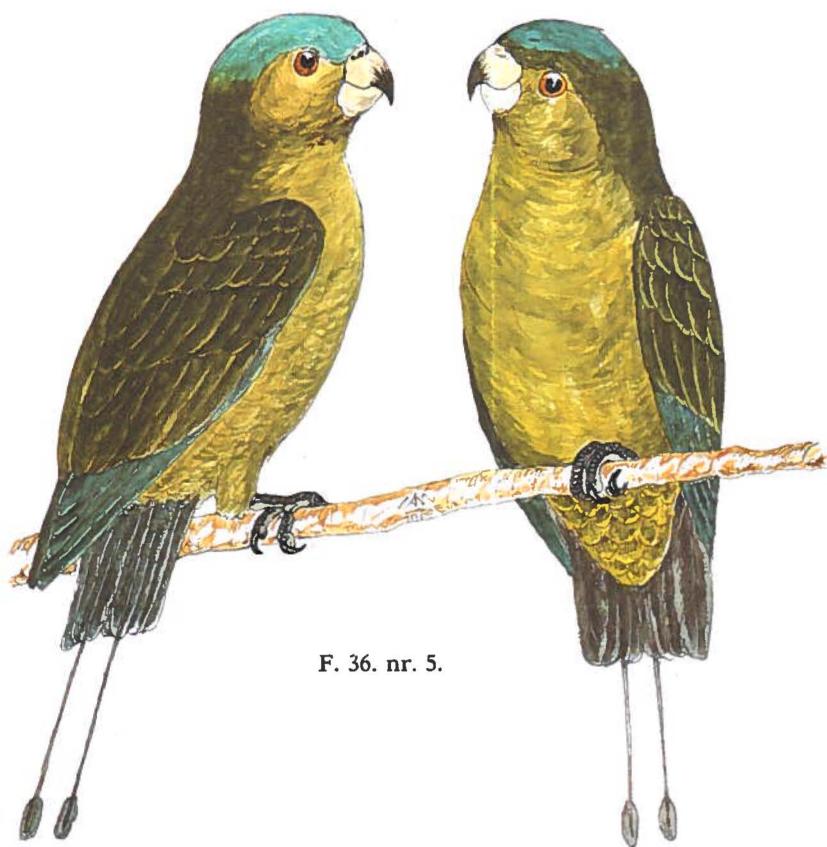
NOMENKLATUR: *Pionus corallinus mindoensis* CHAPMAN, Am. Mus. Novit., no. 187, 1925, p. 1. (Mindo, Ecuador).

Engelsk: Ecuadorian Sordid Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *P. s. corallinus* (F. 26. nr. 4.), men har en gennemgående mere gulliggrøn (oliegrøn snarere end Ridgways betegnelse cedargrøn) farve; de blå rande på isse og hovedsider er gennemsnitligt smallere; oversiden uden søgrønt (glinsende) skær, og vingedækfjerene uden udpræget mørkere rande.

UDBREDELSE: Subtropiske zone i det vestlige Ecuador. Kort, se F. 26. nr. 4.

Chapman oplyser, at afvigelserne mellem *P. s. corallinus* og denne sjældne underart - der blev kun taget 1 ♀ ved Mindo og 2 eksemplarer, uden kønsangivelse ved Gualea - især er fremtrædende ved vingeslagfjerene, hvadenten man ser dem oppe- eller nedefra.

F. 36. nr. 5.: *Prioniturus discurus waterstradti*

F. 26. nr. 6.: *Pionus maximiliani maximiliani* (KUHL) 1820
MAXIMILIANS LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 79

Maximiliani = prins Maximilian Alexander Philipp af Wied-Neuwied (1782-1867), som Kuhl opkaldte arten efter, udforskede det indre af Brasilien i 1815-1817 og berejste Nord-Amerika i 1832-1834. Han oprettede en stor ornitologisk samling på sit slot ved Neuwied og udgav flere store og rigt illustrerede værker om sine rejseresultater.

NOMENKLATUR: *Psittacus maximiliani* KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 72. (Brazil, restricted to Vicosa on the Rio Peruhype, south of Caravellas, Bahia, by *Hellmayr*, Field Mus. Nat. Hist. Publ., Zool. Ser., *12*, 1929, p. 450, note). New name for *Psittacus cyanurus* WIED, not of SHAW 1812. *Psittacus flavirostris* SPIX 1824. *Pionus maximiliani* WAGL. 1832. *Psittacus flavirostris vel maximiliani* BOURJ. 1837-38. *Psittacus senilis* BREHM *(nec SPIX)* 1853. *Pionus siy* SOUANCÉ 1856. *Pionus flavirostris* BURM. 1856. *Psittacus siy* G. R. GRAY 1859. *Pionus corallinus* CASS. 1859. *Amazona maximiliani* SCHLEG. 1864. *Pionias menstruus, part.* FINSCH 1868. *Pionias maximiliani, part.* FINSCH 1868. *Pionias flavirostris* RCHNW. 1878-83. *Pionus maximiliani* SALVADORI 1891.

Engelsk: Maximilian's Parrot. Tysk: Maximilians Langflügelpapagei, Maximilians Papagei. Fransk: Perroquet de Maximilian.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; hovedet grønt, hver fjer med smal, mørk grå kant; pande og tøjler næsten sorte; kinder grønne, hver fjer med blåliggrå kant; hage og et tværbånd over nedre del af strube, frembragt af fjerenes kantsømme, mørkt purpurblå; fjerene på baghalsen med hvide skaftstriber, der kun er synlige, når fjerene rejses; fjerene på ryg, overgump, bryst og bug, samt vingedækfjerene med mørke kanter, der i visse belysninger synes olivenbrune; underhaledækfjerene røde, undertiden med purpur skær, de længste med smalle gulliggrønne kanter; første håndsvingfjers yderfane med grønligblå kant; de store undervingedækfjers og svingfjerenes inderfanes underside græsgrøn; halens overside grøn, sidehalefjerenes yderfane for det meste blå og inderfanerne mere eller mindre røde; halens underside grøn, sidehalefjerenes inderfane dog mere eller mindre rød ved basis. Næbbet horngulligt, ved basis af overnæbbet dog mørkt hornfarvet; fødder mørke.

L. 280, V. 180, H .80, N. 28, L. 15 mm.

UNGE FUGLE: Meget mere grønne i hovedet end forældrene; panden rødlig; det blå tværbånd over nedre del af struben mindre udviklet.

UDBREDELSE: Østlige og sydøstlige Brasilien i staterne Piauhy, Bahia og Rio de Janeiro. Kort, se F. 26. nr. 4.

I NATUREN: Denne i sine opholdsområder ret almindelige form observeres i yngletiden parvis i de højeste træer i de store skove, udenfor yngletiden i temmelig store flokke, som hjemsøger korn- og majsmarkerne og gør stor skade på disse. Tidligere har den også sæsonvis været talrigt forekommende helt oppe ved Sydamerikas nordkyst i Guiana, hvor den i oktober og november ernærede sig af de modne vilde figen. Nu er den antagelig udryddet i disse områder, da de indfødte, der fandt dens kød lækkert, fortærede så mange, som de kunne skyde eller fange.

IMPORT: Kun indført ret få gange, har dog været såvel i Zoo, London, som i privat eje.

I FANGENSKAB: Von Schlechtendahl, Halle i Tyskland har berettet om et enkelt eksemplar af denne fugl, som i begyndelsen var meget mistroisk - grundet på uhensigtsmæssig behandling hos tidligere ejere - og tillige, at den skreg ganske afskyeligt. Senere blev den meget fortrolig og næsten tam, men den ophørte ikke helt med skrigeriet.

Den fik halvt blødkogt majs, desuden hamp, frugt, rønnebær, gulerod

etc. og om to andre eksemplarer af denne art berettes næsten tilsvarende.
Der skal i Paington Zoo være opdrættet en bastard af *P. menstruus*-♂ og *P. maximiliani*-♀.
Zool. Mus. i København har 6 skind.

F. 26. nr. 7.: *Pionus maximilian siy* SOUANCÉ 1856
GULNÆBBET eller SIY LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 79
Siy = de indfødtes navn til fuglen p. gr. af dens skingrende skrig.
NOMENKLATUR: *Pionus siy* SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool., (2), *8*, 1856, p. 155. (Paraguay and Bolivia). *Siy* AZARA 1803. *Psittacus siy* G. R. GRAY 1859. *Pionus maximilian siy* OLIV. PINTO 1938.
Engelsk: Yellow-beaked Parrot, Siy Parrot. Tysk: Gelbschnabel. Fransk: Perroquet á machoires jaunes.

F. 26. nr. 7: *P. m. siy* //
F. 26. nr. 8: *P. m. lacerus* =
F. 26. nr. 9: *P. tumultuosus* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; hovedets fjer grønne med mørkt violette til gråblå kanter, pandefjerene med næsten sortagtige sømme; på bageste del af issen og baghovedet er de askegrå fjerbaser særligt iøjnefaldende; de små fjer på hovedets sider har smalle blå sømme, hvilket giver disse partier et skællet udseende; tøjlerne sorte; ryg, vinger og kroppens underside skinner i visse belysninger olivengyldengule; på strube og forhalsen er fjerenes kanter bredere og purpur- til violetfarvede; underhaledækfjerene lyst røde; halens underside grøn med blåligt skær; de yderste halefjer lyst røde ved basis af inderfanen, yderfanen er blå; næbbet gult; fødderne sortagtige; øjet mørkbrunt.
V. 184-200, H. 93 mm.
P. m. siy er en væsentlig større race end *P. m. maximiliani* (F. 26. nr. 6.), men knapt så stor som den følgende race (F. 26. nr. 8.).
UDBREDELSE: Østlige Bolivia, vestlige og sydlige Brasilien i staterne Matto Grosso, Sao Paulo, Paraná, Santa Catharina og Rio Grande do Sul, Paraguay, nordlige Argentina i provinserne Formosa og Chaco.

I NATUREN: I tidligere tid mere udbredt end nu; ifølge de seneste års undersøgelser synes racen nu at være begrænset til at forekomme i Paraguay, Bolivia og det nordlige Argentina, men den er i Paraguay observeret næsten overalt omend ikke i større antal, og det nævnes f. eks., at den tyske Gran-Chaco-ekspedition ikke så et tilstrækkeligt antal af arten til, at man kunne lære noget om dens levevis.
Har næppe været indført til Europa før i 1964, da K. Neergaard, Tåstrup, erhvervede to fugle, som sikkert var et rigtigt par. Desværre måtte disse afhændes p. gr. af indskrænkning af fugleholdet, og man har tabt kontakten med disse to fugle.

F. 26. nr. 8.: *Pionus maximiliani lacerus* (HEINE) 1884
TUCUMAN LANGVINGEPAPEGØJE
Lacerus = flænget, forrevet.
NOMENKLATUR: *Pionias lacerus* HEINE, Journ. f. Orn., 32, 1884, p. 265. (Tucuman).
Engelsk: Tucuman eller Yellow-billed Parrot.

F. 36. nr. 7.: *Prioniturus discurus platenae* F. 36. nr. 9.: *Prioniturus f. verticalis*
F. 36. nr. 10.: *Prioniturus f. flavicans* F. 36. n. 12. *Prioniturus platurus platurus*

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Ligner *P. menstruus* (F. 26. nr. 1.), men er større og kraftigere; oversiden er lysere grøn; issefjerene grønne med blå kanter; skulderområdet, ryggen og vingedækfjerene er grønne; kroppens underside olivengrøn; fjerene på strube og bryst med smalle blå kanter; underhaledækfjerene røde, men grønne langs deres midte. Undernæbbet brunt med gul spids, overnæbbet gulligt, men mørkt ved roden.

L. ca. 345, V. ca. 210, H. ca. 110, N. ca. 35 mm.

Denne race afviger fra *P. m. maximiliani* (F. 26. nr. 6.) ved at rygfjerene og vingedækfjerene er lysere grønne, fjerene på struben har ingen rødliglilla farve, de blå kanter på fjerene på kroområdet er meget smalle og slet ikke så brede som hos *P. m. maximiliani*, underhaledækfjerene er grønne på midten og uden det mindste blå skær.

UDBREDELSE: Nordvestlige Argentina i provinserne Salta og Tucuman. Kort, se F. 26. nr. 7.

En kun lidet kendt race, som end ikke er omtalt i Sclaters »Argentine Orbitology« og som Salvadori ikke har set et eksemplar af. (Cat. o. Bds. in Brit. Mus. 1891, p. 329).

F. 26. nr. 9.: *Pionus tumultuosus* (TSCHUDI) 1844
RØDKAPPET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 80

Tumultuosus = stadig i bevægelse, støjende, uordentlig, forvirret.

NOMENKLATUR: *Psittacus tumultuosus* TSCHUDI, Arch. f. Naturgesch., *10*, Bd. 1., 1844, p. 304. (Peru). *Chrysotis tumultuosa* BP. 1854. *Pionias tumultuosus* FINSCH 1868. *Pionus tumultuosus* SCL. & SALVIN 1873.

Engelsk: Restless eller Tschudi's Parrot. Tysk:Rosenkopf. Fransk: Perroquet á tete rose.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; isse, kinder og hage vinrødagtige, fjerenes basis hvid; fjerene på kinderne og øredækfjerene med mørkt purpurfarvede kanter; baghalsen, halsens sider og brystet vinrødagtigt purpur; underhaledækfjerene røde med purpuragtigt skær og med gulliggrønne kanter; store undervingedækfjer og inderfanen på svingfjerenes underside malakitgrønne; halens overside grøn ved basis af sidehalefjerene. rød på inderfanen, purpuragtig på de yderste; halens underside grøn, men rød ved fjerenes basis; næbbet gult; fødderne blåligt grå; iris brun.

L. ca. 280, V. 180, H. 86, N. 24, L. 15 mm.

UDBREDELSE: Peru og Bolivia. Kort, se F. 26. nr. 7.

I NATUREN: Der foreligger ikke andre beretninger om denne form, end at den færdes i skovområderne og at den iøvrigt i adfærd og levevis ikke adskiller sig fra de beslægtede arter.

Har næppe været indført til Europa.

F. 26. nr. 10.: *Pionus seniloides* (MASSENA & SOUANCÉ) 1854
GRÅHOVEDET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 80

Seneloides = ligner en olding.

NOMENKLATUR: *Psittacus selinoides* (sic, lapsus) MASSENA & SOUANCÉ, Rev. et Mag. Zool., (2), *6*, 1854, p. 73. (Colombia). *?Chrysotis albifrons* BP. 1845. *Psittacus seniloides* BP. 1854. *Pionus seniloides* BP. 1854. *Pionias gerontodes* FINSCH 1868. *Amazona gerontodes* SCHLEG. 1874.

Engelsk: Grey-headed Parrot, Massena's Parrot. Tysk: Weisstirniger Langflügelpapagei, Greis. Fransk: Perroquet Massena.

F. 26. nr. 10: *P. seniloides* //
F. 26. nr. 11: *P. s. senilis* =
F. 26. nr. 12: *P. s. decoloratus* ||

FARVEBESKRIVELSE:
♂: Grøn; pande og isse hvide, fjerene med orangerød kant; fjerene på baghoved, nakke og halssiderne hvide ved basis, derefter gråligt blå og kantet med sort; kindernes fjer hvide, kantet med sort, undertiden er de foran liggende fjer kantet med orangerødt; et blåt bånd på struben går over i vinrødt ned ad brystet og bugen. Underhaledækfjerene røde med mørke skafter; de store undervingedækfjer og inderfanen på svingfjerenes underside malakitgrøn, de midterste halefjer grønne, sidehalefjerene grønne på den yderste trediedel, mørkt purpurfarvede på yderfanen og røde på de nederste to trediedele af de inderste fjer; halens underside rød ved basis og grøn mod spidsen; næbbet horngult; fødderne mørkt grå.
L. ca. 280, V. 185, H. 76, N. 28, L. 15 mm.
♀: Ligner hannen.
UNGE FUGLE: Afviger fra de voksne fugle ved, at hovedets fjer er grønne med hvid basis, issens fjer har smalle rødlige kanter, fjerene på hovedets sider har grønne kanter og fjerene på strube og bryst er vinrødlige med grøn kant.

UDBREDELSE: Subtropiske og tørre tempererede zoner i de centrale og østlige Andes-bjerge i Columbia og Andes-kæden i Ecuador.

I NATUREN: I Ecuador færdes denne underart i bjergskovene, der er næsten menneskétomme, og i Columbia holder den til i centralcordillernes og østcordillernes mest ubeboede egne, hvorfor man kun kender meget lidt til dens levevis.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa.

I FANGENSKAB: Grundet på denne forms ikke særligt attraktive udseende har den kun meget sjældent været i fangenskab; den har dog en enkelt gang været udstillet i England.

Zool. Mus. i København har 2 skind uden kønsangivelse.

F. 26. nr. 11.: *Pionus senilis senilis* (SPIX) 1824
HVIDPANDET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 80

Senilis = senil, (hentyder til det hvide overhoved - »Skaldepande«).

NOMENKLATUR: *Psittacus senilis* SPIX, Av. Bras., *1*, 1824, p. 42, pl. 31, f. 1. (No locality, Vera Cruz, Mexico, designated by Griscom, Am. Mus. Novit., no. 379, 1929, p. 6). *Psittacus leucorhynchus* SW. 1827. *Pionus senilis* WAGL. 1832. *Amazona senilis* SCHLEG. 1864. *Pionius senilis* LAWR. 1865. *Pionias senilis* FINSCH 1868.

Engelsk: White-crowned, White-capped, White-headed Parrot. Tysk: Glatzenkopf. Fransk: Perroquet á front blanc.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Olivengrøn: pande og isse hvid; fjerene på resten af hovedet grønne med blå kanter; på hagen og midten af struben en hvid plet; fjerene på brystet olivenbrune med purpuragtigt blå kanter, som gradvis bliver mere grønne ned mod bugen; underhaledækfjerene rosarøde med grønt skaft og et blåt skær mod spidsen, de længste med gulgrønne kanter; de små og mellemste overvingedækfjer olivenbrune, de reflekterer lyset som om de var gyldne; håndrodskanten hvid; tommelhånddæk- og håndsvingfjer dybblå, svingfjerene dog grønne mod spidsen; armsvingfjerene blå med grøn kant på yderfanen; undervingedækfjerene grønne med

blåt skær mod spidsen, de største og inderfanen på svingfjerenes underside græsgrønne. De midterste halefjer grønne, men blå mod spidsen; sidehalefjerene blå med rød inderfane ved basis, de inderste grønne mod basis af yderfanen; halens underside blåliggrøn mod spidsen, men rød ved basis; næbbet blegt horngult; fødderne blegt brune; iris brun.
L. 240, V. 183, H. 74, N. 27, L. 15 mm.

UNGE FUGLE: Hoved, hals og bryst grønne og uden blå kanter på fjerene; forhovedet hvidt, men ingen hvid plet på hagen.

UDBREDELSE: Sydlige Mexico i staterne Oaxaca og Vera Cruz, samt i Guatemala. Kort, se F. 26. nr. 10.

I NATUREN: Denne art er endnu ret almindelig i sine opholdsområder, hvor den undertiden ses i ret store flokke, der sammen med beslægtede arter anfalder majsmarkerne og forårsager store skader. Ellers færdes den i urskovene, hvor den iagttages i lysninger og på solrige skrænter. Selv i de senere år forekommer den i rigelige mængder i de karibiske regnskove og den er let kendelig, da ingen anden papegøje med hvidt hoved også har både hvid strube og rødlige underhaledækfjer.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa, men enkelte gange dog importeret i par eller enkelte individer.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock oplyste i Av. Mag., at han i 1933 fik et par af denne art, som han beskrev overensstemmende med ovenstående med den tilføjelse, at de havde store mørke øjne, der var omgivet af et nøgent, pergamentfarvet område. Han og hun viste en forskel i hoved- og næbform, men dog ikke større forskel, end at det ikke straks kunne afgøres, hvilken fugl der var han og hvilken, der var hun. Den formentlige hun viste et hidsigt temperament, rejste fjerene og gjorde tydelige tegn til at ville bide, når man kom den nær og selv den formentlige han risikerede et bid i sådanne situationer. Ellers var de dog fredelige og venlige mod hinanden og de skreg ikke, men havde en stemme nærmest som en kurren eller mumlende indbyrdes samtale.

Lord Tavistock opnåede efter to forsøg medalje for første opdræt i 1935. I 1934 dræbte hannen den første unge da den var ca. en uge gammel, det næste kuld var på 2 unger, som blev ca. 1 måned gamle, men døde under en pludselig kuldeperiode, og det opdræt, som lykkedes, var på een unge, der blev håndopmadet fra den var ca. 4 dage gammel.

F. 26. nr. 12.: *Pionus senilis decoloratus* GRISCOM 1929
SYDLIG HVIDPANDET LANGVINGEPAPEGØJE

Decoloratus = misfarvet, afbleget, falmet.

NOMENKLATUR: *Pionus senilis decoloratus* GRISCOM, Am. Mus. Novit., no. 379, 1929, p. 6. (Pozo Azul de Pirris, southwestern Costa Rica).

Engelsk: Southern White-crowned Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *P. s. senilis* (F. 26. nr. 11.), men afviger ved at strube og kinder er bemærkelsesværdigt mere mørkviolette end blå; bugen og kroppens sider er oliegrønne - ikke lysegrønne; håndsvingfjerene gennemsnitligt mere klart lyseblå, specielt på inderfanen, hvilket meget let overses, især er spidserne grønne, ofte med blåligt skær - hos *P. s. senilis* er den yderste tomme af spidserne altid helt grøn, især hos hanner i pragt; den inderste fane af de yderste håndsvingfjer har en grøn stribe mellem det blå og det mørke felt.

UDBREDELSE: Mellem-Amerika fra Brit. Honduras (og tilgrænsende dele af Yucatan-halvøen) til det vestlige Panama. Kort, se F. 26. nr. 10.

I NATUREN: Denne underart skal være ret almindeligt udbredt i de tørre beboede zoner i de nævnte områder fra lavlandet på begge bjergskråninger til det lave subtropiske bælte, over hvilket den hurtigt aftager i antal.

Den er en typisk beboer af områder, der er blevet ryddet for skov til brug for plantninger og marker, men som endnu rummer trægrupper, småskove, hegn, skråninger, åbent skovland og underskov med enkelte træer. Lejlighedsvis ses den også inde i skovene i toppen af høje træer eller flyvende over skovene i små flokke. I yngletiden er den også truffet enkeltvis, som regel ved en hul stub i fældet skov. Fuglene er meget støjende i luften, skrigende medens de i hurtig flugt slår volter og ofte ændrer flugtretning. I træerne klatrer de betænksomt og meget forsigtigt omkring og er meget stille, dog er ungerne, som med en sitrende ejendommelig kvidren tigger forældrene om mad, langtfra stille.

F. 26. nr. 13.: *Pionus chalcopterus* (FRASER) 1840
BRONCEVINGET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 80

Chalcopterus, af chalcos (gr.) = bronce, og pteron (gr.) = vinge.

NOMENKLATUR: *Psittacus chalcopterus* FRASER, Proc. Zool. Soc. London, 1840, (1841), p. 59. (Bogotá, Colombia). *Pionus chalcopterus* HARTL. 1844. *Psittacus haemorrhous* LICHT. 1854. *Amazona chalcoptera* SCHLEG. 1864. *Pionias chalcopterus* FINSCH 1868.

Engelsk: Bronze-winged Parrot. Tysk: Glanzflügelpapagei, Blauschwarzer Langflügelpapagei. Fransk: Perroquet aux ailes brunes.

F. 26. nr. 13: *P. chalcopterus* //
F. 26. nr. 14: *P. fuscus* =

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Sortagtig blå; hoved og hals mørkgrønne, fjerene med mørkblå kanter, der giver disse partier et skællet udseende; fjerene på ryg og skuldre mørkgrønne, brunlige midtpå og med uskarpt afgrænsede blå kanter; kroppens underside blå, hver fjer er mørkgrøn med blå kanter; bagryg og overgump dybblå; overhaledækfjer brun-grønne med blå kanter; fjerene på hagen med hvidlige ydersømme, medens strubefjerene har blegt røde kanter; underhaledækfjerene zinnoberrøde, mere eller mindre blå langs fjerskaftet; overvingedækfjerene kobberagtigt brune; tommel-, hånddæk- og svingfjerene purpuragtigt blå; de inderste armsvingfjer med brune kanter, de yderste store overvingedækfjer blå og kantet med brunt; de små og mellemste undervingedækfjer blå, de store og den inderste del af inderfanen på svingfjerene irgrønblå, men undertiden rødlig. Næbbet hornguIlighvidt; fødderne og den nøgne hud omkring øjnene rødligt kødfarvet; iris brun.
L. ca. 280, V. 189, H. 81, N. 28, L. 16,5 mm.

UNGE FUGLE: Hoved, ryg, skuldre og overhaledækfjer grønlige; kroppens underside brun med mørkegrønne kanter på fjerene, nogle af disse har dog blå kanter; overvingedækfjerene brune med lysere spids og grøn kant. Den unge fugl er altså overvejende grøn, medens voksne fugle er overvejende blå.

UDBREDELSE: Den subtropiske zone i Andesbjergene i Columbia, Ecuador og det nordvestlige Peru.

I NATUREN: En også i sine opholdsområder sjælden fugl, der på grund af sin særprægede skønhed sjældent undgår at blive fanget eller dræbt, når den opdages. Den færdes i bjergskovene og har tidligere været set i småflokke, men har i de senere år kun været observeret i få eksemplarer og om dens levevis vides meget lidt.

IMPORT: Kun meget sjældent importeret, men var første gang i London Zoo i 1883 og i Zoo, Berlin, i 1894. 1963-65 indførtes nogle eksemplarer her til landet; de var svage og ikke helt udfarvede, flere døde, Albrecht-Møller har 2 udstoppede eksemplarer af disse. I 1967 importeret af Winston Wulff, Kastrup.

I FANGENSKAB: Der foreligger ikke beretninger om sunde fugles adfærd under beskyttede forhold, skønt den så tidligt som i 1843 skal have været i lord Derby's eje i England.

Zool. Mus. i København har 2 eksemplarer.

F. 26. nr. 14.: *Pionus fuscus* (P. L. S. MÜLLER) 1770
VIOLETVINGET LANGVINGEPAPEGØJE — Tavle 80
Fuscus = af mørk, trist farve.

NOMENKLATUR. *Psittacus fuscus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 78. (Cayenne, *ex* Daubenton, pl. 408). *The Little Dusky Parrot* EDW. 1764. *Papegai violet* BUFF. 1779. *Psittacus violaceus* BODD. 1783. *Psittacus purpureus* GM. 1788. *Psittacus infuscatus* SHAW 1789- 1813. *Psittacus menstruus, jun.* LICHT. 1823. *Pionus purpureus* WAGL. 1832. *Pionus violaceus* SCLAT. 1862. *Amazona violacea* SCHLEG. 1864. *Pionias violaceus* FINSCH 1868. *Pionus fuscus* G. R. GRAY 1870.

Engelsk: Little Dusky, Violet eller Violaceus Parrot. Tysk: Veilchenpapagei, Veilchenblauer Langflügelpapagei. Fransk: Perroquet violet. Native: Kaitje. Guiana: Bruine Margerietje.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ryg, overgump, overhaledækfjer, skulderfjer og vingedækfjer mørkt brune, fjerkanterne lyse eller jordbrune; hovedet mørkt blåt, tøjlerne med rødt skær; øredækfjer sorte; på strube og halssider en slags hvidlig krave frembragt af de hvidlige fjerkanter; fjerene på hagen med rødlige kanter; kroppens underside brun med et purpurrødt skær på fjerenes kanter; underhaledækfjerene purpuragtigt røde; tommelfjer, hånddækfjer, svingfjer og de små og mellemste undervingedækfjer purpuragtigt blå; svingfjerenes underside sort med den inderste del af inderfanen lyst purpuragtigt blå, ligesom de store undervingedækfjer; hale purpurblå, med undtagelse af spidsen er inderfanen på sidehalefjerene dog rød; næb gråligt sort, overnæbbet dog gulligt ved roden; fødder gråsorte; iris brunsort.

L. 267, V. 165, H. 68, N. 25, L. 15 mm.

♀: Ligner hannen, men er undertiden lidt mindre og har et mindre, men lidt bredere næb med en lidt kortere krum spids.

UNGE FUGLE: Nogle af overvingedækfjerene har grønne kanter og armsvingfjerene har et grønligt skær.

UDBREDELSE: Fra Cauca-floden i Venezuela østpå gennem Guiana-staterne og sydpå til Amazone-dalen fra Rio Madeira til Pará og videre til nordlige Maranhao. Kort, se F. 26. nr. 13.

I NATUREN: I Guiana-staterne, hvor denne art forekommer i størst antal, hører den til de almindeligste papegøjer, selv om den dog ikke er så talrigt forekommende som *P. menstruus* (F. 26. nr. 1.), skønt Guiana kun udgør en meget lille del af sidstnævntes umådeligt store område. *P. fuscus* færdes i de store skove og kommer iflg. de nyeste beretninger meget længere vestpå, den er således observeret i Perijabjergene på grænsen mellem Venezuela og Columbia, hvor den opholder sig i den øvre tropiske zones bjergskove. I levevis og adfærd adskiller den sig ikke fra *P. menstruus*. I Guiana er dens rede fundet med både 2, 3 eller 4 levende unger.

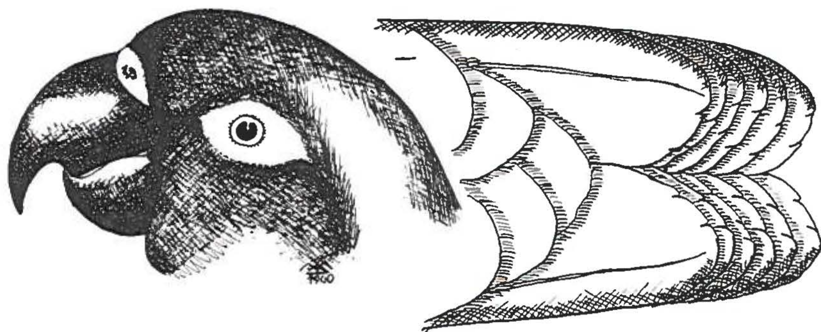
I FANGENSKAB: Om denne art berettes, at den viste sig at have en ret ubehagelig stemme, som den dog ikke gjorde særlig meget brug af. Den var sædvanligvis i godt humør, men ville bide hårdt, så snart den blev forskrækket eller jaloux. Den ville ikke sidde på sin herres finger eller

hånd, men lod sig kæle for og var intelligent, selv om den ikke lærte at eftersige ord.

Lord Tavistock hævder, at man ikke skal give voksne fugle af denne art brød og mælk, men at små unger kan få det som opmadningsfoder, samt at man ikke har nogen erfaring for artens modstandsdygtighed overfor lave temperaturer, som den derfor ikke bør udsættes for.

Det er en ret aktiv fugl, som bør have rigelig plads at bevæge sig på, helst en lang voliere med en siddepind i begge ender.

Zool. Mus. i København har et skind af en ♂.

27.
SLÆGT
(Amazona)

AMAZONEPAPEGØJER

Ret store fugle, hvis størrelse dog varierer en del.

Halen er svagt aftrappet, dens længde er cirka det halve til tre fjerdedele af vingernes længde. Vingerne er ret spidse og når som regel til midt på halen.

Amazonerne er overvejende grønne fugle med meget varierende aftegninger, ofte har de rødt vingespejl og røde inderfaner på halefjerene.

Næbbet er hos de fleste racer ret stort, meget krumt med høj næbryg og tydelig tandudskæring, næseborene er aflange, vokshuden findes både nøgen og befjeret. Hos de fleste former er der en stor nøgen øjenring.

Amazonerne er nok de almindeligste større papegøjer, som holdes under beskyttede forhold - og ikke uden grund. Som regel er de meget rolige fugle, der gennem en lang årrække tåler at være enligtsiddende, idet de knytter sig stærkt til et eller flere medlemmer af familien, som har fuglen i sin varetægt.

Disse fugle er i regelen i smuk fjerdragt, når de plejes rigtigt med varieret foder, har et passende stort bur, jævnligt bades eller duches med en blomstersprøjte og når man giver sig meget af med dem. Når de derimod ernæres forkert - f. eks. med krydret kød, kaffe og lign. - og er meget

overladt til sig selv, sker det let, at de begynder at lege med affaldne fjer, senere trækker de selv fjer ud og bliver da fjerspisere, en uvane som det er meget vanskeligt at vænne dem af med. En enligt siddende fugl bør derfor dagligt eller i hvert fald jævnligt have friske grene at afbarke såvel for at være beskæftiget, som fordi barken og barksaften er gavnlig for fuglen.

Ernæringen bør varieres med jordnødder, tyrolernødder, solsikke, hamp, majs og havre, desuden vitaminpiller (hønsepiller) og frugt som appelsin, æble, gulerod og druer, grønt som mælkebøtter og salat, samt sandkage eller franskbrød, men man bør aldrig lade fuglen tage noget direkte fra munden, den menneskelige mundhules flora gavner ikke.

Amazoner er moderate gnavere og skriger sjældent uden årsag - ofte af længsel. Adskillige kan blive gode talere, men det er en individuel egenskab også indenfor samme art, hvilket nogle måske vil værdsætte mere end andre.

F. 27. nr. 1.: *Amazona collaria* (LINNÉ) 1758
RØDSTRUBET JAMAICA AMAZONE — Tavle 84

Collaria, hentyder til halskraven.

NOMENKLATUR: *Psittacus collarius* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 102, (America = Jamaica, *ex* Sloane). *Psittacus minor, collo miniaco* SLOANE. *Psittacus Jamaicensis gutture rubro* BRISS. 1760. *Psittacus leucocephalus, part.* SHAW 1811. *Pionus vinaceicollis* LAFR. 1846. *Psittacus leucocephalus* GOSSE 1847. *Psittacus vinaceicollis* G. R. GRAY 1849. *Chrysotis leucocephala (part?)* BP. 1854. *Chrysotis vinaceicollis* SCLAT. 1857. *Chrysotis collaria* G. R. GRAY 1859. *Androglossa collaria* RCHNW. 1881.

Engelsk: Red-throated eller Yellow-billed Jamaican Amazona Parrot. Tysk: Jamaika-Amazone. Fransk: Amazona à gorge rouge.

F. 27. nr. 1.: *A. collaria* //
F. 27. nr. 2.: *A. l. bahamensis* =
F. 27. nr. 3.: *A. l. leucocephala* ||
F. 27. nr. 4.: *A. l. caymanensis* ■

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; fjerene på baghoved og nakke med tydelige sorte kanter. Pande hvid, isse med blåt skær; hals, kinder og strube mat rødlige, halsfjerene med et grønt bånd nær de sorte kanter; en hvid streg afgrænser kinderne under øjnene, øverste del af kinder med et blåligt grønt skær, kindernes fjer med grønne kanter; over- og underhaledækfjer gulliggrønne; tommelfjer, hånddækfjer og yderfanen på svingfjerene blå i en lysere nuance end hos *A. leucocephala* (F. 23. nr. 3.); armsvingfjerene med grøn kant på yderfanen; undervingedækfjerene og svingfjerenes inderfanes underside grønne. Halen grøn med gulliggrøn spids; sidehalefjerenes inderfane gul på yderste og rød på inderste halvdel, de yderste halefjer blå på yderfanen; næb og vokshud hvidlig; fødder kødfarvede eller okkeragtige.

L. ca. 305, V. 185, H. 109, N. 27, L. 16,5 mm.

UDBREDELSE: Øen Jamaica.

I NATUREN: Ofte forvekslet med *A. l. leucocephala* (F. 27. nr. 3.), skønt arten tydeligt adskiller sig fra denne ved at mangle den røde bugplet

og de brede sorte sømme på fjerene. Tidligere var den talrigt forekommende på Jamaica - det eneste sted, hvor den i det hele taget findes - men nu er den blevet sjælden der. De indfødte tager ungerne på reden, mader dem op med modne frugter, hovedsageligt bananer, og kan let sælge disse fugle, da de fleste har gode evner for at lære at eftersige ord; dem, der ikke lærer det, havner formodentlig i suppegryden.

IMPORT: Meget sjældent importeret, har kun været i Londons Zoo een gang, nemlig i 1869-1873.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock oplyser, at denne fugl er sjælden under beskyttede forhold, men den siges at være hengiven, støjende og ringe til at lære at tale. Desuden bør den have mere plads at bevæge sig på end blot et bur, og den bør forplejes som nævnt i indledningen til denne slægt.

F. 27. nr. 2.: *Amazona leucocephala bahamensis* (BRYANT) 1867
GRØNBUGET BAHAMA AMAZONE

Bahamensis = fra Bahama-øerne.

NOMENKLATUR: *Psittacus collarius (Var. bahamensis)* BRYANT, Proc. Boston Soc. Nat. Hist., *11*, 1867, p. 65. (Fortune, Auckland (*i. e.* Acklin) and Inagua Islands, Bahamas). *Chrysotis collaria* CORY 1863. *Chrysotis leucocephala, part.* CORY 1889. *Chrysotis bahamensis* CORY 1886.

Engelsk: Bahamas Amazone Parrot. Tysk: Bahama-Amazone.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *A. l. leucocephala* (F. 27. nr. 3.), men afviger ved, at den røde farve på bugen enten er meget lidt udbredt, eller mangler helt; undergump og undervingedækfjer røde; halen blågrøn, kun på de yderste halefjer er der røde aftegninger.

♂: L. 295-322, V. 198-220, H. 113-131, N. 28,5-32, L. 22,5-25 mm.
♀: L. 292-311, V. 196,5-216,5, H. 116,5-129, N. 28-29,5, L. 21-24 mm.

UDBREDELSE: Bahama-øerne: Inagua, Acklin, Fortune, Abaco og Long Islands. Kort, se F. 27. nr. 1.

I NATUREN: Denne fugls eksistens synes at være meget truet, og hvis den ikke allerede er udryddet i sit hjemland, vil det desværre kun være få eksemplarer der nu er tilbage, skønt den forhen har været temmelig almindelig på Bahama-øerne.

Den er en af de største og smukkeste af de rødstrubede vestindiske Amazoner, hvorfor den er blevet efterstræbt både af de indfødte til et godt måltid og af samlere for fortjenestens skyld. Dens eksistens vil sikkert afhænge af, om der endnu skulle være mulighed for, at den kan opdrættes under beskyttede forhold.

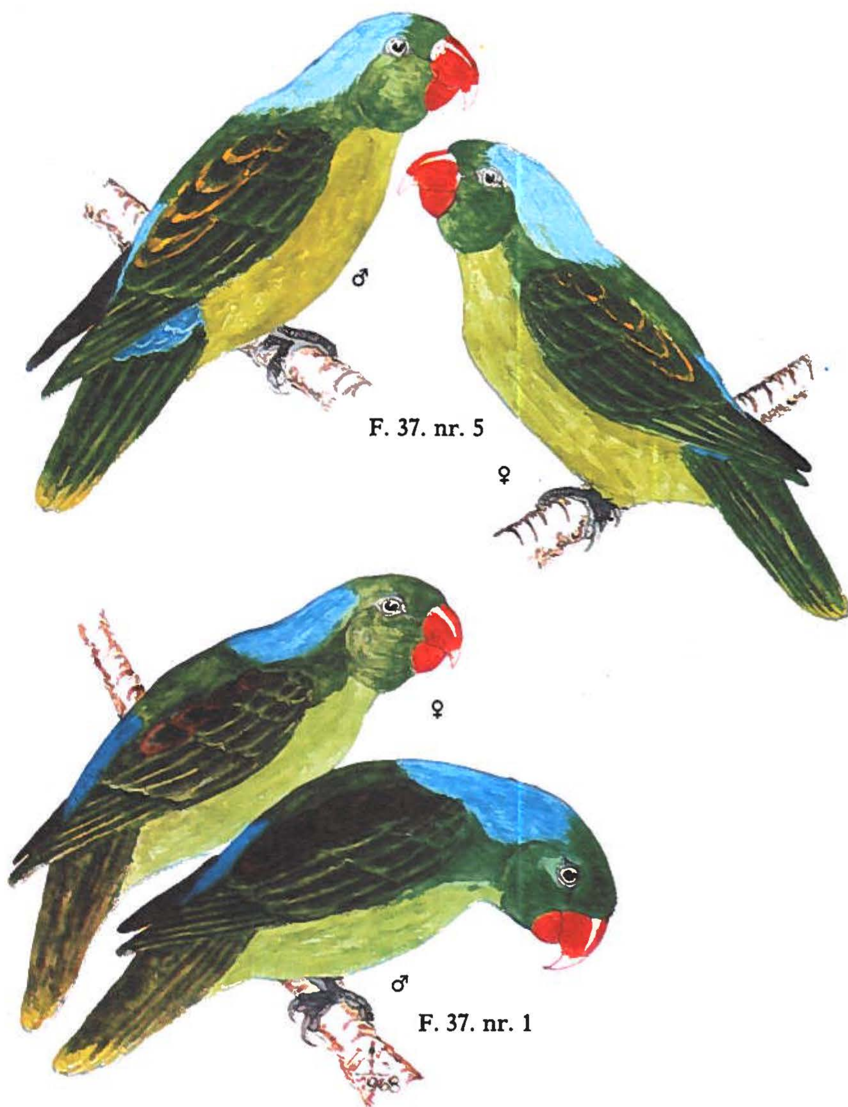
IMPORT: Kun indført ganske få gange til Europa.

I FANGENSKAB: I 1909 ynglede et par hos en engelsk opdrætter, Mr. Bonhote. Der blev lagt 3 æg og udruget 1 unge, som dog desværre døde efter få dages forløb. Fuglene viste ingen tilbøjelighed til at flyve bort, selv om de blev lukket ud i det fri, de blev i mange år holdt i en udendørs voliere med adgang til et opvarmet rum. De var ret støjende og efterlignede lyde, men ikke tale, de efterlignede f. eks. en kyllings dødsskrig, lige før den fik halsen vredet om.

F. 27. nr. 3: *Amazona leucocephala leucocephala* (LINNÉ) 1758
HVIDHOVEDET KUBA AMAZONE — Tavle 81

Leucocephala, af leucos (gr.) = hvid, og kefale (gr.) = hoved.

NOMENKLATUR: *Psittacus leucocephalus* LINNÉ, Syst. Nat. ed. 10., *1*, 1758, p. 100. (America = Cuba, restricted to eastern Cuba by Barbour, Mem. Nuttall Orn. Cl., no. 6, 1923, p. 82. *The white-headed Parrot* EDW. 1751. *Psittacus viridis capite albo*

F. 37. nr. 1.: *Tanygnathus lucionensis lucionensis*
F. 37. nr. 5: *Tanygnathus lucionensis salvadorii*

EDW. 1751. *Psittacus Martinicanus* BRISS. 1760. *Psittacus gutturalis* MÜLLER 1776. *L'Amazone à Tete blanche* BUFF. 1779. *White-fronted Parrot* LATH. 1781. *Chrysotis leucocephalus* SW. 1837. *Chrysotis leucocephala* BP. 1854. *Amazona leucocephala* SCHLEG. 1864. *Androglossa leucocephala* RCHNW. 1881. *Amazona leucocephala palmarum* TODD.

Engelsk: Cuban Amazona Parrot. Tysk: Kuba-Amazone, Weisskopfamazona mit rotem Bauchfleck. Fransk: Perroquet à tete blanche, Perroquet à face rouge.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; fjerene med sorte kanter; forhoved og tøjler hvide; kinder og strube rosarøde; øredækfjer sorte; bug mørk grumset rød med grønne fjerkanter; underhaledækfjer gulliggrønne; tommel- og hånddækfjer samt yderfanen på svingfjerene blå; de små undervingedækfjer grønne, de store og inderfanen på svingfjerenes underside irgrøn-blå. Halens overside grøn med inderfanen på sidehalefjerene gulliggrøn mod spidsen og rød mod basis; de yderste halefjers yderfane blå; næb og vokshud hvidlige; fødder kødfarvede; iris brunliggul.

L. ca. 330, V. 190, H. 115, N. 25, L. 16,5 mm.

UNGEDRAGT: Kun panden hvid; ørepletten sortagtig; kinder grønne med enkelte røde fjer.

UDBREDELSE: Kuba og Isle de Pines. Kort, se F. 27. nr. 1.

I NATUREN: Hører til de længst kendte papegøjer og blev allerede omtalt af Aldrovandi. De ældre forfattere roste den både for dens intelligens og talefærdighed og nogle kaldte den endda »Paradisfugl«. Indtil for nogle år siden var den ret almindelig på Kuba, men den tiltagende kultivering af tidligere skovområder har fordrevet den til de endnu uberørte urskove, så den er aftaget meget stærkt i antal.

Det er en udpræget skovfugl, der ernærer sig af alle slags træfrugter, frø, friske skud og knopper. Med den ene fod holder den fast på føden og gnaver af den, saft af bløde frugter slikker den i sig med tungen. Ret store flokke har tidligere gjort stor skade i frugtplantagerne, men også de indfødtes rov af ungerne fra reden har bidraget til artens decimering. De røvede unger blev omhyggeligt opdraget og var altid salgbare, fordi de let lærte at eftersige ord og sætninger, men også for deres skønheds skyld. Desuden blev de let tamme, lod sig gerne kæle for og lod kun sjældent deres naturlige skrig høre, og de var i stand til at lære forskellige små kunststykker, som »at give pote« og lignende.

I det fri holdt flokkene derimod et øredøvende spektakel, men kunne også forholde sig ganske stille, når de mente, at en fare nærmede sig og var da vanskelige at opdage, da de selv i stort antal forstod at skjule sig i løvhanget, indtil de anså faren for overhængende og så pludseligt alle på een gang højt skrigende flygtede ud fra et træ, ofte til stor overraskelse for den eventuelle jæger. Under flugten holder parrene sammen selv i de største sværme; de flyver hurtigt. Yngletiden begynder i april, rederne findes i tykke palmestammer, der ofte er hule; der lægges 3-4 æg og yngletiden varer til juli.

IMPORT: Kubaamazonen er en af de hyppigst importerede Amazonearter, men på grund af de politiske forhold i dens hjemland har dette forhold ændret sig i de senere år; i Fidel Castro's regeringstid er der næppe eksporteret papegøjer eller andre fugle fra Kuba.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock hævder, at denne fugl er smuk, men støjende og en dårlig taler. Den må holdes i voliere, fuglestue eller flyvebur, den er ikke egnet til et mindre bur. Han har haft en ♀, som fløj frit og i naturen parrede sig med en Adelaide-♂, som madede hende ivrigt. De byggede en rede i en hul egestamme, men Amazonen døde desværre netop, da der var udsigt til et bemærkelsesværdigt resultat.

Edw. J. Boosey nævner, at han havde to par, hvoraf det ene hurtigt mistede interessen for redekassen, medens det andet par udrugede 2 fine un-

ger i en høj og dyb redekasse. De fik en ekstra ration af hamp, medens de madede ungerne, foruden tørt franskbrød opblødt i sødet mælk, kogte gulerødder og kartofler, samt rigeligt af spinatblade og æbler. Også disse fugle var støjende og til at begynde med tillige meget vilde og sky, men de blev ret hurtigt fortrolige.

Prins Taka-Tsukasa skal have opdrættet denne art i sine volierer i Tokio.

Zool. Mus. i København har 2 skind (♂ og ♀) og Albrecht-Møller har et udstoppet eksemplar af en fugl, der døde i 1958 efter at have været 6 år hos ham, men som hævdes at have været i privat eje siden 1918, da den blev hjembragt af en sømand.

F. 27. nr. 4.: *Amazona leucocephala caymanensis* (CORY) 1886

CAYMAN-AMAZONE

Caymanensis = fra Cayman-øerne.

NOMENKLATUR: *Chrysotis caymanensis* CORY, Auk., *3*, 1886, p. 497. (Grand Cayman).

Engelsk: Cayman Parrot, Cayman Amazona Parrot. Tysk: Weisskopfamazone von den Kaymaninseln.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner Kuba-amazone (F. 27. nr. 3.); panden er uren gullighvid, fjerene på overhovedet blåliggrønne med sorte kantsømme og spidser; kinder lysende karminrøde, undertiden iblandet grønne fjer. Strube lysrød, fjerene med gullige kantsømme. Kroppens underside blågrøn med dystert røde pletter på siderne og bugens midte; de øvrige fjer på kroppens underside med dybsorte kanter; svingfjerenes yderfane med blå kanter, inderfanerne brunsorte. Halen lysgrøn, de ydre halefjer med lysblå kanter på yderfanen, inderfanen mørkrød ved roden.

♂: L. 275-311, V. 192-202, H. 108-118, N. 25,5-26,5, L. 20,5-21,5 mm.

♀: L. 285-315, V. 199-205, H. 108,5-124,5, N. 24-27, L. 21-23 mm.

Cayman-amazonen har normalt mere udbredt lysrødt på struben end Kuba-amazonen.

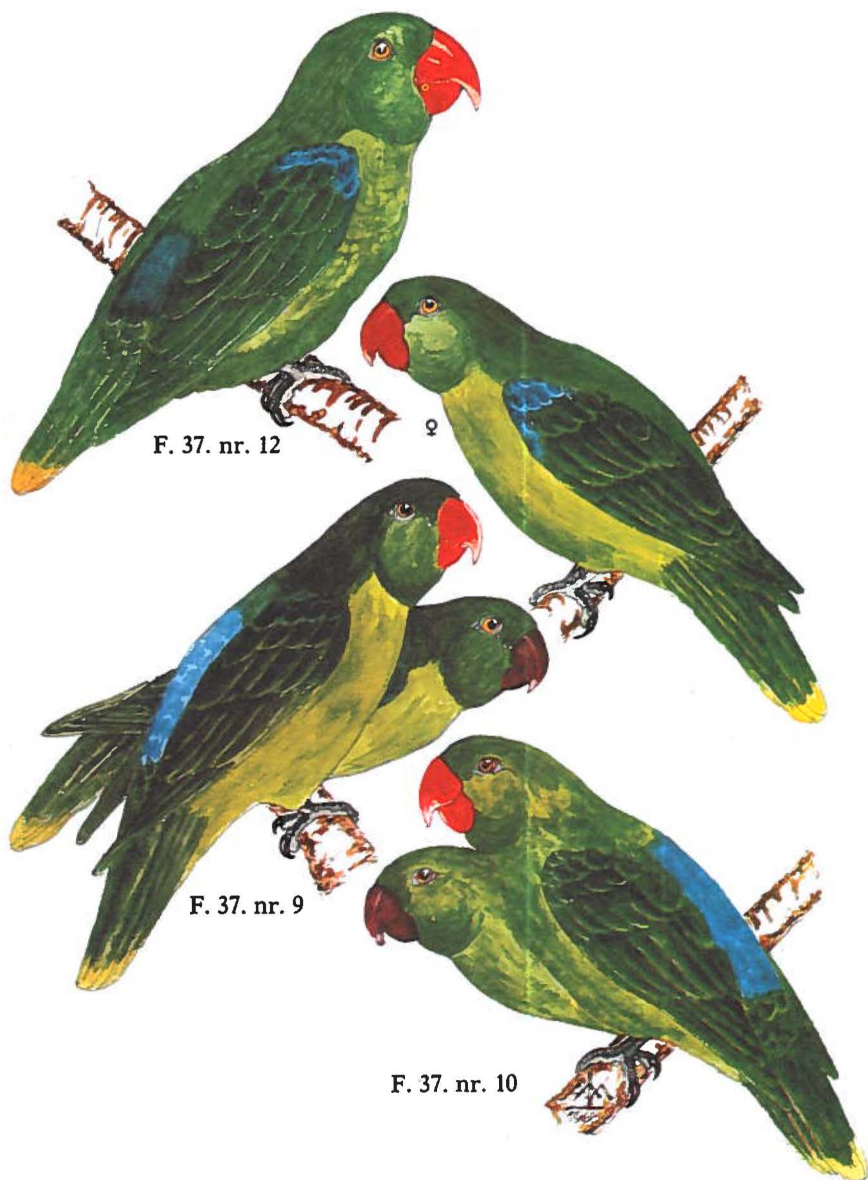
UDBREDELSE: Store Cayman-øer i Vestindien. Kort, se F. 27. nr. 1.

I NATUREN: Cayman-amazonpapegøjen er en af de fuglearter, som snart må befrygtes at være udryddet, grundet på civilisationens fremtrængen i dens opholdsområde. Dette er begrænset til den største af den kun ca. 230 km^2 store øgruppe godt 300 km nordvest for Jamaica og fuglen findes ikke andre steder på jorden. For blot 30 år siden var disse øer næsten fuldstændig isoleret fra omverdenen og kun af og til kom indfødte fra øerne sejlende til Jamaica for at sælge deres tørrede fisk og havskildpadder. De medbragte da enkelte eksemplarer af Cayman-amazoner, som de havde taget fra rederne, håndopmadet og fået tamme. Fuglene var allerede da så sjældne, at de betaltes med op til 3 £ pr. stk., en dengang overordentlig stor pris for papegøjer i troperne.

Om fuglens liv i naturen vides meget lidt, da forskere, som har besøgt øen, af de indfødte så vidt muligt holdes borte fra fuglenes ynglesteder.

IMPORT: Om import af denne art er intet berettet, men enkelte fugle er havnet i England, antagelig uden at deres race er blevet erkendt af importøren.

I FANGENSKAB: *Sydney Porter* har bl. a. berettet om Cayman-amazonen, at en af ham hjembragt fugl, købt på markedet i Jamaica, var meget tam og yndede at lege som en kattekilling med søfolkene ombord under hjemrejsen. Den var derimod meget ondskabsfuld og aggressiv overfor

F. 37. nr. 9: *Tanygnathus mülleri everetti*
F. 37. nr. 10: *Tanygnathus mülleri burbidgei*
F. 37. nr. 12: *Tanygnathus mülleri mülleri*

andre papegøjer og måtte holdes i separat bur. Efter ankomsten til England blev den anbragt i voliere sammen med andre amazoner, men den angreb ufortøvet disse, og end ikke den omkring tre gange større Kejseramazone kunne være i fred for den. Den mistede al sin legelyst, men ikke sin nysgerrighed og skønt den stadig var ganske frygtløs, afviste den nu at blive berørt af mennesker. Den angreb endog sin ejer, idet den klatrede op bag på ham og tilføjede ham væmmelige bid i hovedet og beholdt et næbfuld hår, når den kunne komme afsted med det. Når dens volieredør blev åbnet om morgenen, fløj den rundt om de øvrige volierer eller bure, trak gittertråde ud og løsnede selv de omhyggeligst anbragte ædekar fra gitrene, kastede dem ned på jorden o. s. v.

Efterhånden blev fuglen dog mindre ondskabsfuld, så den blev betegnet som den mest intelligente af alle amazone-papegøjer og tillige som en af de skønneste. Den var også den eneste, som frivilligt badede og den trillede sig ligefrem i badekarret, så den blev fuldkommen gennemblødt, medens de øvrige amazoner kun ønskede at blive douchet. Fuglen yndede hyldebær, men blev iøvrigt forplejet som Kuba-amazonen. I begyndelsen skreg den skrækkeligt, når noget kom den på tværs, men med den tiltagende fortrolighed brugte den kun sjældent sin stemme.

F. 27. nr. 5.: *Amazona leucocephala hesterna* BANGS 1916
CAYMAN-BRAC AMAZONE
Hesterna = fra igår, gårsdagens.
NOMENKLATUR: *Amazona leucocephala hesterna* BANGS, Bull. Mus. Comp. Zoöl., *60*, 1916, p. 308. (Cayman-Brac).
Engelsk: Little Cayman eller Cayman Brac Amazona Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne underart af *A. l. leucocephala* (F. 27. nr. 3.) ligner denne, men er mindre af størrelse og mere afbleget grøn - lindegrøn til resedagrøn. (*A. l. leucocephala* er nærmest Kronberg-grøn).

Underhaledækfjerene og overfladen af haledækfjerene, exclusive den røde base, er mere afbleget og mere gullig; den røde bugplet er noget større og mere skarpt afgrænset, dens røde farve er stærkere - uden lavendelfarvet skær - klar hortensiarød (*A. l. leucocephala* har vinrød bugplet, næsten altid mere eller mindre lavendelfarvet anstrøg). De korte - undertiden også de længste - overhaledækfjer og underryggens fjer i mere eller mindre udstrækning kantet eller tippet med rødt. (Kuba-eksemplarer af *A. l. leucocephala* viser sjældent så megen rød aftegning og hvis det sker, da kun i meget ringe udstrækning).

Den yderste overside af den lukkede vinge hos *A. l. hesterna* er mere afbleget og kedelig blå, mere grønlig, meget mere end hos *A. l. caymanensis* (F. 27. nr. 4.).

Iris brun, den nøgne hud omkring øjet hvid til gråhvid; løb gule.

F. 27. nr. 5.: *A. l. hesterna* //
F. 27. nr. 6.: *A. ventralis* =
F. 27. nr. 7.: *A. xantholora* ||

♂: V. 129-134, H. 103-113, N. 25-27, L. 21-23 mm.
♀: V. 126-134, H. 102-111, N. 23-26, L. 21-23 mm.

UDBREDELSE: Lille Cayman og Cayman-Brac-øerne i Vestindien.

Type-eksemplaret - en voksen ♂ - blev taget på Cayman-Brac den 15. juli 1911 af W. W. Brown jun., der fandt fuglen ret almindelig i visse områder på øen, og den observeredes også på Lille Cayman.

F. 27. nr. 6.: *Amazona ventralis* (P. L. S. MÜLLER) 1776
HVIDHOVEDET SAN DOMINGO AMAZONE - SALLES AMAZONE
Tavle 81

Ventralis, af venter (let.) = bug, mave.

NOMENKLATUR: *Psittacus ventralis* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 79. (Martinique, error = Hispaniola). *Psittacus Martinicanus cyanocephalos* BRISS. 1760. *Psittacus leucocephalus, var. d.* GM. 1788. *Psittacus leucocephalus, var. y.* LATH. 1790. *Psittacus leucocephalus, var.* VIEILL. 1817. *Psittacus leucocephalus (mas jun.)* KUHL 1820. *Psittacus leucocephalus, part.* LESS. 1831. *Chrysotis sallei* SCLAT. 1857. *Amazona sallei* SCHLEG. 1864. *Psittacus (Chrysotis) sallei* BRYANT 1866. *Chrysotis sallei* FINSCH 1868. *Chrysotis ventralis* G. R. GRAY 1870. *Androglossa ventralis* RCHNW. 1881.

Engelsk: San Domingo, Hispaniolan eller Salle's Amazona Parrot. Tysk: St. Domingo Amazone, Blaukrone, Blaukronenamazone, Salles Amazone. Fransk: Perruche à ventre pourpre, Perruche de la Martinique.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; fjerenes kanter sorte; forhoved, tøjler og en streg under øjet hvide; isse og øverste del af kinder mørkt blå; en stor plet på øredækfjerene sort; midten af bugen rød med vinrødagtigt skær; lår blålige; tommel-, hånddæk- og armsvingfjer blå med blåliggrønne yderkanter; første håndsvingfjer sort, yderfanen på de øvrige håndsvingfjer dybt blå med lysere kanter imod basis; de store undervingedækfjer og inderfanen på håndsvingfjerenes underside irgrønblå. Halen grøn, sidehalefjerene med gule inderfaner og røde ved roden; yderfanen på de yderste halefjer blå; næb og fødder gulligt kødfarvede; iris rødlig.

L. ca. 305, V. 190, H. 102, N. 29, L. 18 mm.

UDBREDELSE: Øen Haiti og øen Gonave. Kort, se F. 27. nr. 5.

Skønt denne art har været kendt i snart et par hundrede år, er observeret i naturen af flere forskere, har været importeret til Europa nogle gange, har været i Londons Zoo 2 gange (1862 og 1875), har været i privat eje og har været udstillet, mangler der faktisk beretninger om dens liv og adfærd både i naturen og under beskyttede forhold. Ingen synes at have skrevet andet om den end oplysninger om dens udseende og hvor den er opdaget.

F. 27. nr. 7.: *Amazona xantholora* (G. R. GRAY) 1859
GULTØJLET AMAZONE — Tavle 81

Xantholora, af xanthos (gr.) = gul, guldgul; og lorum (gr) = rem (her tøjler).

NOMENKLATUR: *Chrysotis xantholora* G. R. GRAY, List Bds. Brit. Mus., Psittac., 1859, p. 83. (Honduras). New name for *Psittacus albifrons* »LATH.« of KUHL's Consp. Psitt., p. 80. *Psittacus xantholorus* SCHLEG. 1864. *Amazona xantholora* SCHLEG. 1864. *Androglossa xantholora* RCHNW. 1881.

Engelsk: Yellow-lored Amazone Parrot. Tysk: Gelbzügelamazone.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; hver fjer med sort yderkant; tøjler gule; forhoved hvidt; isse blå; øjenomgivelser med undtagelse af forreste del, og øverste del af kinder røde; øredækfjer sorte; overhaledækfjer gulliggrønne; tommelfjer grønne med blå inderfane og spid-

sen kantet med blåt; de små overvingedækfjer langs vingebuen og hånddækfjerene skarlagenfarvede; første håndsvingfjer sort, de næste 4 grønne ved basis og blå mod spidsen på yderfanen; de inderste håndsvingfjer og armsvingfjerene dybblå på yderfanen og mod spidsen; de store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfanes underside irgrønne. De to midterste halefjer grønne med gulliggrøn spids; sidehalefjerene gulliggrønne med purpurrød basis; næb gult; fødder grumset hvide.

L. ca. 265, V. 180, H. 84, N. 28, L. 15 mm.

♀: Ligner hannen, men det blå på issen mere udbredt, hvorimod det røde omkring øjnene er mindre udbredt.

UNGE FUGLE: Forhovedet blåt uden hvidt; tøjlerne gule med spredte grønne fjer; øjenområdet og vingebuen grønne med nogle få røde fjer; hånddækfjerene enten helt grønne eller med nogle få røde fjer.

UDBREDELSE: Yucatan-halvøen, Cozumel-øen og Britisk Honduras. Kort, se F. 27. nr. 5.

I NATUREN: Denne art er for det meste blevet forvekslet med *A. a. albifrons* (F. 27. nr. 9.) og der foreligger næsten ingen oplysninger om dens liv i naturen. Dens leveforhold og adfærd adskiller sig dog næppe heller fra dens nære slægtning *A. a. albifrons* i væsentlig grad.

IMPORT: Meget sjældent importeret, 1875 og 1876 i Londons Zoo, 1915 i Zoo, Berlin.

I FANGENSKAB: Allerede i 1872 havde Dr. Karl Russ et eksemplar af denne sjældne fugl, men desværre giver han ikke andre oplysninger om den, end at den i udseende ikke svarede helt til den af FINSCH givne beskrivelse. Den havde således næsten intet blåt på issen, men brede røde vingebuekanter. Russ nævner, at den ikke adskiller sig fra de øvrige mindre Amazone-arter i opførsel og at den bør forplejes som disse. Lord Tavistock hævder, at den kræver mere omhu, end de større arter.

F. 27. nr. 8.: *Amazona albifrons saltuensis* NELSON 1899
SONORA HVIDPANDET AMAZONE

Saltuensis = hørende til skoven, skovfugl.

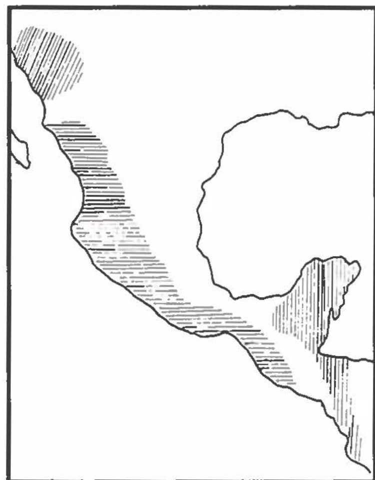
NOMENKLATUR: *Amazone albifrons saltuensis* NELSON, Proc. Biol. Soc. Wash., *13*, 1899, p. 26. (Camoa, Sonora).

Engelsk: Sonora White-fronted Amazona Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Sammenlignet med *A. a. albifrons* (F. 27. nr. 9.) fra kysten af Oaxaca og Guerrero har denne forms blå farve på issen større udbredelse, ligesom det udviskede område på bageste del og siderne af halsen også er større. Tøjlerne og øjenregionen er blegere røde og de øvrige farver er ligeledes mindre kraftige, hvilket giver fjerdragten et mere blågrønt skær i stedet for den mere oliegrønne ryg og æblegrønne underside hos *A. a.* albifrons. Der er ingen kendelig størrelsesforhold hos de to former.

UDBREDELSE: Nordvestlige Mexico i staten Sonora. Typeeksemplaret - en ♂ - blev taget den 16. januar 1899 af E. A. Goldman og havde følgende mål: V. 185, H. 97, N. 25, L. 18 mm.

F. 27. nr. 8.: *A. a. saltuensis* //
F. 27. nr. 9.: *A. a. albifrons* =
F. 27. nr. 10.: *A. a. nana* ||

F. 27. nr. 9.: *Amazona albifrons albifrons* (SPARRMAN) 1788
HVIDPANDET AMAZONE - BRILLE-AMAZONE — Tavle 81

Albifrons = hvidpandet.

NOMENKLATUR: *Psittacus albifrons* SPARRMAN, Mus. Carls., fasc. 3, 1788, no. 52, pl. 52. (No locality: restricted to Southwestern Mexico by Miller *infra*). *Psittacus leucocephalus, var. y.* GM. 1788. *Psittacus leucocephalus, part.* SHAW 1811. *Psittacus erythrops* CUV. 1831. *Chrysotis albifrons* BP. 1854. *Amazona albifrons* SCHLEG. 1864. *Chrysotis apophoenica* RCHNW. 1881. *Androglossa albifrons* RCHNW. 1881.

Engelsk: White-fronted, White-browed eller Spectacled Amazone Parrot. Tysk: Weissstirnamazone, Brillenamazone. Fransk: Perroquet à front blanc, Perroquet à joues rouges. Mexico: Cotorro.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; fjerene på hals og ryg med smalle sortagtige kanter; tøjler og øjenområdet røde; forhovedet hvidt, undertiden med mere eller mindre gult skær; issen blå; overhaledækfjerene gulliggrønne; tommel- og hånddækfjer lyst skarlagenfarvede; håndsvingfjerene sorte med yderfanen grøn ved basis og blå mod spidsen; armsvingfjerene blå på yderfanen; de store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfanes underside irgrønne. Halen grøn med et gulliggrønt bånd i spidsen, hvilket bliver bredere udad på sidehalefjerene; de 4 yderste halefjer røde ved basis; iris gullighvid; næb lyst gult; vokshud og fødder grumset hvide; den nøgne hud omkring øjet hvid.

L. ca. 265, V. 160, H. 86, N. 28, L. 15 mm.

♀: Ligesom UNGE FUGLE afviger hunnen fra hannen ved at have grønne tommelfjer og grønne hånddækfjer uden spor af rødt.

UDBREDELSE: Den tørre tropiske zone langs Stillehavskysten fra Sinaloa til det nordvestlige Guatemala. Kort, se F. 27. nr. 8.

Ifølge SALVADORI har denne arts individer fra Sonora-området helt hvidt forhoved, men et blåligt skær på alle de grønne fjer. Derimod har fuglene fra de øvrige lokaliteter i opholdsområdet - med undtagelse af eksemplarerne fra Yucatan-halvøens nordlige del - et gulligt skær over forhovedets hvide farve.

I NATUREN: Også en temmelig almindelig fugl i sine begrænsede opholdsområder, men den forstår at undgå sine fjender og menneskenes efterstræbelser i så høj grad, at man ikke ved ret meget om dens liv i naturen. Man ved egentlig kun, at den findes og at man af og til fanger eller nedlægger enkelte eksemplarer, samt at de indfødte holder fuglen i fangenskab og lærer nogle eksemplarer at tale.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa; i Zoo London, i 1873, udstillet i Berlin i 1878 og 1879 og har enkelte gange været udbudt til salg af tyske importører.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock oplyser, at de få eksemplarer, han har set, har været uvenlige og tilbøjelige til at ville bide. Han betegner denne fugl som yderst sjælden i fangenskab, uegnet til at holdes i bur, bedre egnet for voliere eller fuglestue og hævder, at den bør forplejes som blåpandet Amazone, men ikke have hamp, samt at den en enkelt gang har været udstillet i Crystal Palace i London.

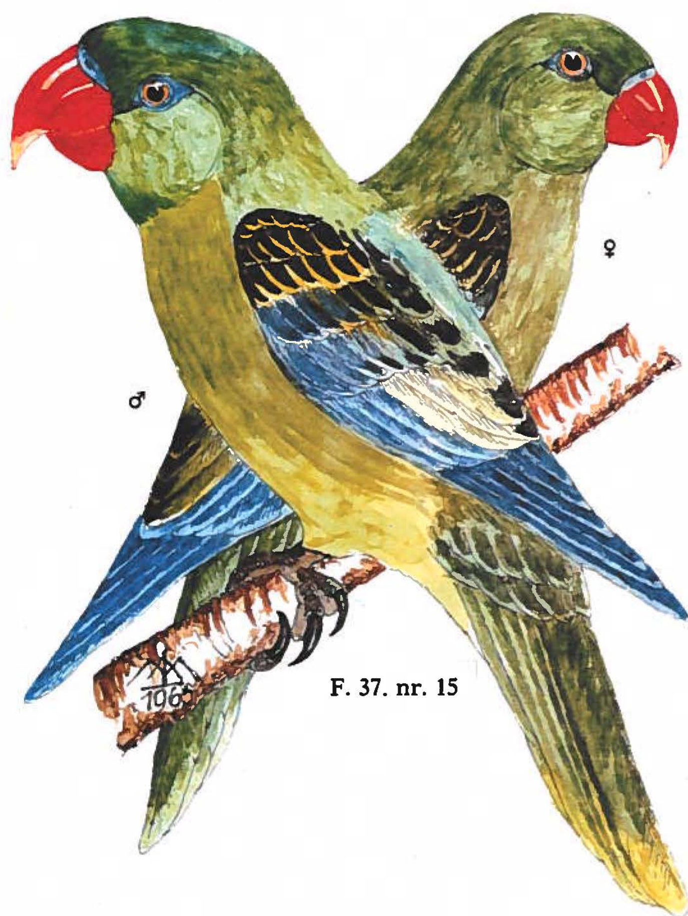
F. 27. nr. 10.: *Amazona albifrons nana* W. DEW MILLER 1905
LILLE HVIDPANDET AMAZONE

Nana = en dværg.

NOMENKLATUR: *Amazona albifrons nana* W. DEW MILLER, Bull. Am. Nat. Hist. *12*, 1905, p. 349. (Calotmul, Yucatan).

Engelsk: Lesser White-fronted Amazone Parrot.

TAVLE 111

F. 37. nr. 15.: *Tanygnathus megalorynchos megalorynchos*

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner hvad farver angår fuldstændig *A. a. albifrons* (F. 27. nr. 9.), men er væsentlig mindre. Eksemplarer fra de vestlige egne af Nicaragua og Costa Rica skal dog have spredte røde fjer på strubepartiet.

♂: L. 220-280, V. 157-180, H. 73-87, N. 23,5-28, L. 17-20 mm.
♀: L. 225-241, V. 152-171, H. 70-79, N. 22-26, L. 17-20 mm.

UDBREDELSE: Sydøstlige Mexiko i staterne Chiapas og Yucatan; det sydøstlige Guatemala og Britisk Honduras til Honduras; det vestlige Nicaragua og det vestlige Costa Rica. Kort, se F. 27. nr. 8.

I NATUREN: Denne mindre underart forekommer slet ikke på den atlantiske side af Nicaragua og Costa Rica, men lever i de tørre områder af hele Yucatan-halvøen, i de sydøstligste dele af Vera Cruz og Tabasco, samt i det nordlige Chiapas, hvor den er temmelig almindeligt forekommende. Den opholder sig især på bjergskråningerne mod Stillehavet, og er lokalt almindelig i den tørre del af Rio Montagua-dalen.

Ikke kendt i fugleliebhaveriet i Europa.

Zool. Mus. i København har 1 eksemplar.

F. 27. nr. 11.: *Amazona agilis* (LINNÉ) 1758
JAMAICA eller AKTIV AMAZONE - MØRKNÆBBET AMAZONE
Tavle 83

Agilis = kvik, hurtig, rap.

NOMENKLATUR: *Psittacus agilis* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1788, p. 99. (America = West Indies, *ex* EDWARDS, i. e. Jamaica). *Psittacus minor viridis* EDW. 1751. *Psittacus cyanensis* BRISS. 1766. *Psittacus signatus* SHAW 1811. *Psittacus virescens* BECHST. 1811-12. *Psittacus aestivus, part.* KUHL 1820. *?Modest Parrot* LATH. 1822. *Psittacus minor* VIEILL. 1823. *Chrysotis signatus* SW. 1837. *Chrysotis agilis* G. R. GRAY 1859. *Androglossa agilis* RCHNW. 1881.

Engelsk: Black-billed Jamaican, All-green eller Active Amazona Parrot. Tysk: Rotspiegelamazone. Fransk: Amazone active.

F. 27. nr. 11.: *A. agilis* //
F. 27. nr. 12.: *A. v. vittata* =
F. 27. nr. 13.: *A. v. gracilipes* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; mørkere og med et blåligt skær på oversiden af hovedet, kroppens underside lidt lysere; underhaledækfjerene gulliggrønne; fjerene på halsen svagt kantet med sort; hånddækfjerene røde; første håndsvingfjer sort, de resterende med blå yderfane, specielt ved basis, men kantet med grønt; armsvingfjerene blå, men grønne på yderfanen ved basis; de store undervingedækfjer og en del af svingfjerenes inderfanes underside irgrøn; halen grøn, sidehalefjerenes inderfane dog rød ved basis, de ydre halefjers yderfane blålig; næb gråligsort med en bleg plet ved basis af overnæbbet; fødderne gråsorte; iris mørk brun; vokshuden sortagtig grå.

L. 267, V. 175, H. 90, N. 29, L. 16 mm.

UNGE FUGLE: Har intet rødt på hånddækfjerene, der er helt grønne, og har intet blåt skær på issen.

UDBREDELSE: Øen Jamaica.

I NATUREN: Af tidligere beretninger fremgår, at denne art ganske vist ikke var talrigt forekommende på Jamaica, men at den dog kunne

observeres i flokke på fra 6-30 individer både her og på flere af de små Antiller. Allerede i 1930'erne syntes fuglen dog at være forsvundet fra sine tidligere opholdsområder. Sydney Porter fik ved sit besøg i Jamaica i 1930 det svar fra de handlende, at fuglen allerede i nogle år ikke havde været på øen. De indfødte havde dræbt og fortæret alle de Amazoner, de kunne skyde ned. Fuglen foretrak opholdet i de højeste træer, men både de modne gule Pisangfrugter og Allehånde-træets sorte skinnende bær fristede dem til at komme ned, og så festede de og fortærede vældige mængder af frugterne og ødelagde træerne ved at bide deres grene og kviste i småstykker for at få fat på frugterne. Selv om de straks gik på vingerne ved et skrig fra deres udsatte vagtposter, blev mange dog skudt, og efterhånden var der for få til at formere arten, der nu må betragtes som uddød.

F. 27. nr. 12.: *Amazona vittata vittata* (BODDAERT) 1783
RØDPANDET PUERTO RICO AMAZONE — Tavle 83

Vittata, af vitta = bånd, stribe (her bredt pandebånd).

NOMENKLATUR: *Psittacus vittatus* BODDAERT, Table Pl. enlum., 1783, p. 49, (Santo Domingo, *ex* Daubenton, Pl. 792, = Puerto Rico). *Red-banded Parrot* LATH. 1781. *Psittacus dominicensis* GM. 1788. *Psittacus leucocephalus, part.* SHAW 1811. *Psittacus leucocephalus, fem.* KUHL 1820. *Psittacus festivus?* MORITZ 1836. *Chrysotis dominicensis* BP. 1854. *Chrysotis vittata* BOLLE 1856. *Amazona vittata* SCHLEG. 1864. *Chrysotis vittatus* GUNDL. 1874. *Androglossa vittata* RCHNW. 1881.

Engelsk: Red-fronted eller Puerto Rico Amazona Parrot. Tysk: Portorikoamazone, Rotstirnamazone. Fransk: Amazone à front rouge. Puerto Rico: Cotorre.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; fjerenes kanter sorte, kroppens underside lysere grøn; underhaledækfjer gulliggrønne; et rødt tværbånd på panden; tommel-, hånddækfjer og yderfanen på håndsvingfjerene blå: de yderste armsvingfjer også blå; halefjerene grønne med gullig kant i spidsen, sidehalefjerene også gulligt kantede på inderfanen; yderfanen på de yderste halefjer blå, sidehalefjerenes inderfane mere eller mindre rød ved basis; næbbet gulligt; iris gul; den nøgne hud omkring øjnene hvidlig; fødderne brunt kødfarvede.

♂: L. 260-300, V. 184-196, H. 96-108, N. 27-30, L. 21-22 mm.
♀: L. 270-283, V. 173-185, H. 93-103, N. 27-28, L. 19-21 mm.

♀: Ligner hannen, men er sædvanligvis lidt mindre.

UNGE FUGLE hævdes at være 3 år om at udfarve fuldstændigt.

UDBREDELSE: Øen Puerto Rico. Kort, se F. 27. nr. 11.

I NATUREN: I 1830 talrigt forekommende på Puerto Rico og den nærliggende ø Culebra, så store flokke observeredes overalt på den store ø. I 1864 betegnedes den som almindelig, men i 1930 var bestanden svundet ind til nogle små flokke hist og her, navnlig på øens østlige, fugtige eller sumpede områder, samt i nogle regnskove i den bjergrige indre del af Puerto Rico, medens der nu ikke fandtes flere eksemplarer på Culebra.

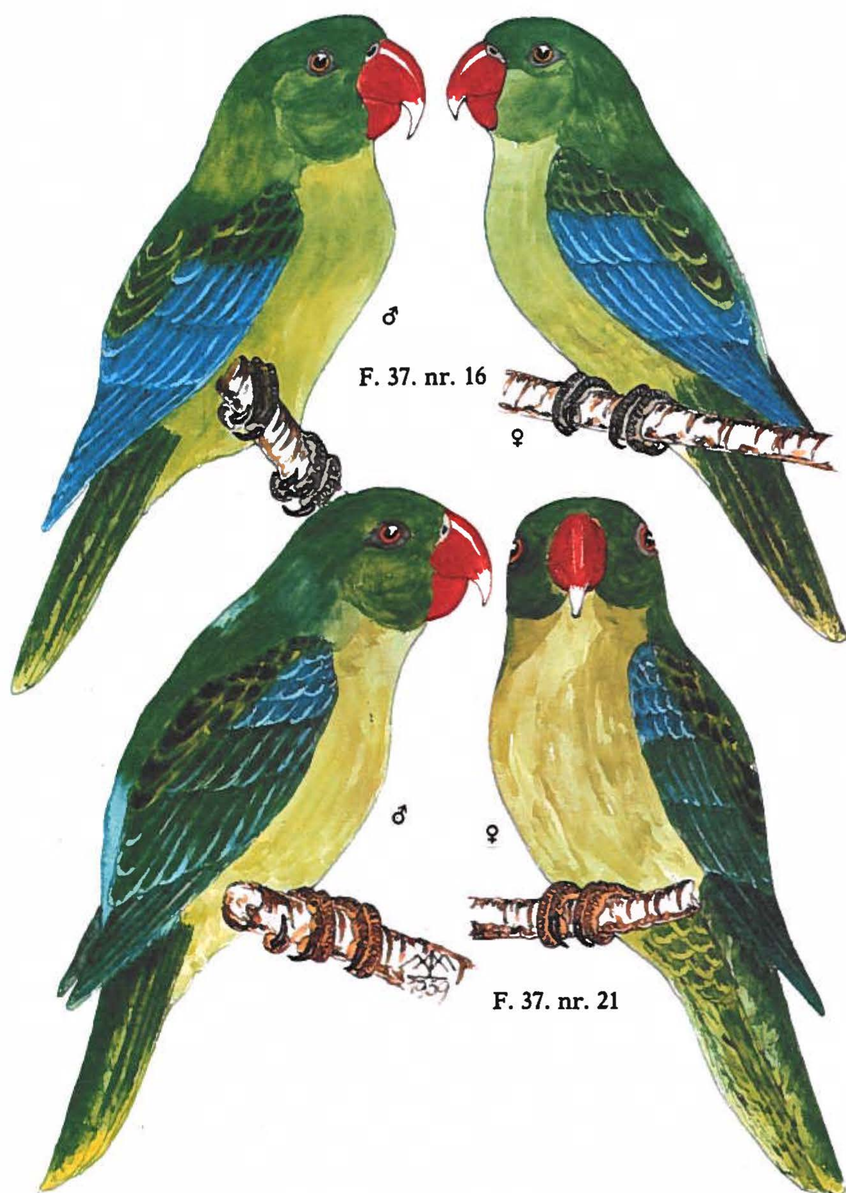
Før i tiden var de en så stor plage for farmerne, at der måtte sættes vagt ved kornmarkerne og skolebørnenes fritid gik med at jage disse papegøjer bort; nu ernærer fuglene sig hovedsageligt af vilde figen og forskellige træfrugter, men i maven på nedlagte eksemplarer finder man dog også korn og små frø af forskellige planter.

Yngletiden er marts og april, reden findes i hule træer og kuldet består normalt af 2 æg. Ungerne røves af rederne af de indfødte, opmades af kvinderne og oplæres i at sige nogle spanske ord, men det hævdes, at de individer, der ikke kan lære at tale, havner i suppegryden.

Tidligere importeret enkelte gange og har en enkelt gang været i Zoo, London. Betegnes som næsten ukendt i liebhaveriet og har iflg. Lord Tavistock ikke været i privat eje i England.

Zool. Mus. i København har et skind.

TAVLE 112

F. 37. nr. 16: *Tanygnathus megalorynchos affinis*
F. 37. nr. 21.: *Tanygnathus megalorynchos subaffinis*

F. 27. nr. 13.: *Amazona vittata gracilipes* RIDGWAY 1915
CULEBRA-AMAZONE

Gracilipes = slank, tynd fod.

NOMENKLATUR: *Amazona vittata gracilipes* RIDGWAY, Proc. Biol. Soc. Wash., *28*, 1915, p. 106. (Culebra Island). *Amazona vittata?* WETMORE 1916.

Engelsk: Culebra Amazona Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

Denne underart blev beskrevet som mindre end *A. v. vittata* (F. 27. nr. 12.) og med relativt mindre og slankere fødder end dennes, men iøvrigt af samme udseende.

UDBREDELSE: Culebra-øen. Kort, se F. 27. nr. 11.

A. v. gracilipes må nu betragtes som uddød; den fandtes så sent som i 1912 på den nævnte ø, men har ikke været observeret siden og menes ikke at have levet på andre vestindiske øer.

F. 27. nr. 14.: *Amazona pretrei pretrei* (TEMMINCK) 1830
PRAGTAMAZONE - PRETREIS AMAZONE — Tavle 83

Pretrei - Temminck opkaldte denne art efter *Jean Gabriel Pretre* (ca. 1800-1840), en flittig og meget produktiv tegner og dyremaler, bl. a. som tak for hans dygtighed og omhu med udførelsen af illustrationerne i Temmincks berømte værk »Nouveau recueil de planches coloriées d'oiseaux« med 600 håndkolorerede kobberstik.

NOMENKLATUR: *Psittacus pretrei* TEMMINCK, Pl. col., livr. 83, 1830, pl. 492. Mexico? (error = southern Brazil, suggested by Brabourne & Chubb, Bds. So. Am., 1912, p. 90). *Psittacus vernus* LICHT. 1854. *Chrysotis pretrei* BP. 1854. *Amazona pretrei* SCHLEG. 1864. *Androglossa pretrei* RCHNW. 1881.

Engelsk: Pretre's Amazona Parrot. Tysk: Prachtamazone, Pretres Amazonenpapagei. Fransk: Perroquet de Pretre.

F. 27. nr. 14.: *A. p. pretrei* //
F. 27. nr. 15.: *A. p. tucumana* =
F. 27. nr. 20.: *A. a. lilacina* ■
F. 27. nr. 21.: *A. a. diadema* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; hoved, hals og kroppens underside lysere, fjerene sortkantede; underhaledækfjer gulliggrønne; forhoved, tøjler, øjenområdet, vingebuen og vingekanten, mellemhåndsfjerene, tommelfjerene, hånddækfjerene og lårene røde; nogle af de yderste store overvingedækfjer også røde eller med røde pletter; intet vingespejl; svingfjerene sorte med yderfanen grøn ved basis og blå i spidsen; inderste små undervingedækfjer grønne; store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfanes underside grønne; midterste halefjer grønne med mere bleggrøn spids, sidehalefjerene grønne på nederste halvdel, gulliggrønne på yderste halvdel, de tre yderste fjer med små røde aftegninger på inderfanen mellem den grønne nederste og den gullige yderste del; næbbet gulligt, overnæbbet dog orange ved roden; fødderne blegt grå; iris gul.

L. 340, V. 220, H. 120, N. 25, L. 16 mm.

UNGE FUGLE: Viser mindre rødt på vingerne, og i øjenområdet er fjerene dels grønne og dels røde.

UDBREDELSE: Sydlige Brasilien i staterne Sao Paulo og Rio Grande do Sul; Uruguay.

I NATUREN: Denne fugl mentes oprindelig hjemmehørende i Mexico og eksemplarer i Brit. Mus. angives at stamme derfra. Flere rejsende forskere kunne dog ikke

finde fuglen der, hvorimod man senere fik både levende og nedlagte eksemplarer fra Brasilien og Uruguay, så det blev fastslået, at Mexico-eksemplarerne måtte være en fejltagelse. Iøvrigt ved man så godt som intet om artens adfærd og liv i naturen.

Kun indført til Europa ganske få gange, første gang til Dresden i 1885 og en enkelt gang til Zoo, London, senere har den også en enkelt gang været i Zoo, Paris.

Ukendt i liebhaveriet.

F. 27. nr. 15.: *Amazona pretrei tucumana* (CABANIS) 1885
SYDLIG PRAGTAMAZONE - TUCUMAN-AMAZONE — Tavle 84

Tucumana = fra provinsen Tucumán i det nordvestlige Argentina.

NOMENKLATUR: *Chrysotis tucumana* CABANIS, Journ. f. Orn., 1885, p. 221.

Engelsk: Tucumán Amazona Parrot.. Tysk: Südliche Prachtamazone.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner meget *A. p. pretrei* (F. 27. nr. 14.), men afviger ved, at kun panden er rød, tøjlerne og området bag øjnene er uden rødt. Vingebuen og håndrodskanten er grønne og helt uden rødt, hvorimod hånddækfjerene er røde. Svingfjerenes yderfane er grøn ved roden og blå på yderste halvdel, de store undervingedækfjer er blågrønne. Halen er grøn med gul spids på fjerene; øjet karminrødt; næbbet gult.

L. ca. 312 mm.

UDBREDELSE: Nordvestlige Argentina i provinserne Tucumán, Salta og Jujuy. Kort, se F. 27. nr. 14.

Denne underart er kun konstateret i et område på ca. 23.000 km² ved Andesbjergenes fod mod øst, hvor den endda kun forekommer i et temmelig ringe antal. Den er næppe nogensinde indført levende til Europa og er ukendt blandt liebhavere.

Zool. Mus., København, har dog et skindlagt eksemplar af både en ♂ og en ♀.

F. 27. nr. 16.: *Amazona viridigenalis* (CASSIN) 1873
GRØNKINDET AMAZONE — Tavle 84

Viridigenalis = grønkindet.

NOMENKLATUR: *Chrysotis viridigenalis* CASSIN, Proc. Acad. Nat. Sci. Phila., *6*, 1853, p. 371. (South America, error = Northeastern Mexico). *Psittacus vernans* Mus. Philad., fide CASS. 11. cc. *Chrysotis cocineifrons* SOUANCÉ 1856. *Androglossa viridigenalis* RCHNW. 1881. *Chrysotis viridigena* SALVADORI 1891.

Engelsk: Green-cheeked Amazona Parrot, Red-crowned Parrot. Tysk: Grünwangen-Amazone, Rotmaskenamazone. Fransk: Amazone à joues vertes, Amazone à front d'écarlate.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; kroppens underside lysere, fjerene sortkantede; overhovedet og tøjlerne skarlagen til purpuragtigt røde med gul basis på fjerene; et dybblåt bånd strækker sig fra over øjnene ned langs halsens sider; baghoved og baghals grønne med tydelige sorte fjerkanter; kinder og øredækfjer lysende græsgrønne; et purpurrødt vingespejl dannes af fjerenes basis på yderfanen af de fem første armsvingfjer; tommel- og hånddækfjer grønne; første håndsvingfjer sort, de øvrige også sorte, men med yderfaner, der er grønne ved basis og blå til sorte i spidsen; armsvingfjerene har dybblå spids; håndrodskanten blegt grøn; store undervingedækfjer og basis af inderfanens underside på svingfjerene grøn. Halen grøn med et bredt gulgrønt tværbånd på spidshalvdelen af fjerene, smallest på de to midterste halefjer, men uden rød plet på basis af yderfjerene. Næb gullighvidt; fødder lyse; iris gul.

L. ca. 330, V. 208, H. 117, N. 32, L. 19 mm.

UNGE FUGLE: Kun pande og tøjler er røde.

UDBREDELSE: Nordøstlige Mexico i staterne Nuevo León, Tamaulipas, San Luis Potosí og Vera Cruz.

I NATUREN: En støjende fugl, som ikke let overses selv af tilfældig passant i dens opholdsområder, hvor den er ret almindeligt forekommende og færdes i moderate højder i bjergskovene ud mod den mexikanske golf.

IMPORT: Ret sjældent importeret og næsten altid i enkelte eksemplarer; 1863 i Zoo, London, 1878 hos frk. Hagenbeck, Hamborg, siden da kun indført enkelte gange.

F. 27. nr. 16.: *A. viridigenalis* //
F. 27. nr. 17.: *A. finschi* =
F. 27. nr. 18.: *A. a. autumnalis* ||
F. 27. nr. 19.: *A. a. salvini* ■

I FANGENSKAB: Lord Tavistock betegner denne art som en af de smukkeste af de mellemstore Amazoner, som sjælden, men udholdende i fangenskab, samt nævner, at der synes at være berettet meget lidt om dens karakter og adfærd under beskyttede forhold, men at den bør forplejes som Blåpandet Amazone (F. 27. nr. 31.)

Ikke opdrættet, men der er opnået bastarder med *A. a. albifrons* (F. 27. nr. 9.).

F. 27. nr. 17.: *Amazona finschi* (SCLATER) 1864
BLÅKAPPET AMAZONE - FINSCH'S AMAZONE — Tavle 84

Finschi = opkaldt efter den berømte Dr. Otto Finsch - Se D. 1. nr. 19.

NOMENKLATUR: *Chrysotis finschi* SCLATER, Proc. Zool. Soc. London, 1864, p. 298. (Mexico). *Chrysotis viridigenalis, part.* SOUANCÉ 1857. *Chrysotis viridigenalis, var.* G. R. GRAY 1859. ?*Chrysotis glauciceps* HARTL. *Chrysotis diademata, part.* GIEB. 1872. *Androglossa finschi* RCHNW. 1881. *Amazona finschi* RIDGWAY 1887.

Engelsk: Lilac-crowned eller Finsch's Amazona Parrot. Tysk: Finschs Amazone, Blaukappenamazone, Mexiko-Amazone.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Ligner hannen af Salvins Amazone (F. 27. nr. 19.), men afviger fra denne ved sin mørkere farve, der dog er lysere grøn og med et gulligt skær på kroppens underside; de sorte fjerkanter er meget mere skarpt tegnede end hos Salvins Amazone og fjerene på baghalsen har ingen eller kun svage spor af lillafarvede kanter nær de sorte kantsømme. Endvidere er det røde pandebånd og de røde tøjler af en mørkere rød farve og pandebåndet er ikke skarpt afgrænset bagtil; sidehalefjerene har ikke rødt ved basis og næbbet er helt gullighvidt. Iris orangefarvet, fødderne lyst grå.

L. ca. 330, V. ca. 205, H. 122, N. ca. 30, L. 16,5 mm.

♀: Siges at have et lidt bredere og lidt kortere næb, men ellers af udseende som ♂.

UDBREDELSE: Vestlige Mexico i staterne Sonora, Chihuahua, Sinaloa, Durango, Nayarit, Jalisco, Colima, Michoacán og Oaxaca. Kort, se F. 27. nr. 16.

I NATUREN: Opholder sig i bjergskovene såvel ved bjergenes fod som i højder op omkring 2400-2500 meter; er endda undertiden observeret helt ned i strandskovene, men den er langtfra almindeligt forekommende. Om dens levevis i naturen er kun meget lidt kendt.

IMPORT: Meget sjældent indført til Europa, Londons Zoo har kun haft et eksemplar i 1874.

I FANGENSKAB: Der findes næppe beretninger om denne fugls liv under beskyttede forhold, da den kun vides at have været udstillet eller udbudt til salg i enkelte eksemplarer, der som oftest er havnet i zoologiske haver. 1879 var et eksemplar udstillet i Berlin.

Den af PETERS ikke nævnte lokalrace *A. f. woodi* - der repræsenterer *A. f. finschi* i de nordligste områder: Sonora til det nordøstlige Sinaloa - adskiller sig næppe væsentligt fra *A. finschi.*

F. 27. nr. 18.: *Amazona autumnalis autumnalis* (LINNÉ) 1758
GULKINDET AMAZONE — Tavle 85

Autumnalis = hører til efteråret.

NOMENKLATUR: *Psittacus autumnalis* LINNÉ, Syst. Nat. ed. 10, *1*, 1758, p. 102. (West Indies, *ex* Edwards, pl. 164, error = southern Mexico). *Psittacus viridis minor occidentalis* EDW. 1750. *Psittacus americanus* BRISS. 1760. *Psittacus aurantius* VIEILL. 1817. *Chrysotis autumnalis* SW. 1837. *Chrysotis æstivalis* BP. 1856. *Amazona autumnalis* SCHLEG. 1864. *Androglossa autumnalis* RCHNW. 1881.

Engelsk: Yellow-cheeked eller Scarlet-lored Amazona Parrot. Tysk: Gelbwangen-Amazone, Herbst-Amazone. Fransk: Perroquet à joues orangées.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; forhoved, tøjler og vingespejl skarlagen; fjerene på isse, baghoved og nakke grønne, men lilla i spidsen og med mørke eller sorte kanter; øvre del af kinder fra undernæb til ørefjer gule, med den skjulte fjerbasis purpurrød; første håndsvingfjer sort, de øvrige med blåsort yderfane mod spidsen, men grønne ved basis; armsvingfjerenes spids blå; mellemhåndsfjerenes kant og de små undervingedækfjer gulliggrønne, de store undervingedækfjer og undersiden af inderfanen på svingfjerene græsgrøn. Halen grøn med et bredt gulliggrønt bånd ved spidsen af sidehalefjerenee; de yderste halefjer kantet med blåt på yderfanen; næb lyst hornfarvet, spidsen af overnæbbet mørk; fødderne svagt grønligt askefarvede; iris orangegul.

L. ca. 343, V. ca. 208, H. 94, N. ca. 35, L. ca. 20 mm.

UDBREDELSE: Sydøstlige Mexico og nordlige Mellem-Amerika fra den sydligste Tamaulipas, Puebla og Oaxaca sydpå gennem det østlige Guatemala, Britisk Honduras, Honduras til Segovia-floden, samt Ruatan-øen. Kort, se F. 27. nr. 16.

I NATUREN: Ifølge nyere beretninger ikke helt ualmindeligt forekommende i lavtliggende egne af det østlige Mexico, hvor klimaet er tørt, men også ret almindelig i de fugtige egne langs den meksikanske havbugt. Ud over oplysninger om dens opholdsområder er der dog ikke givet nævneværdige meddelelser om dens liv og adfærd i naturen.

IMPORT: Først i London Zoo i 1869, og atter 1878, begge gange i et enkelt eksemplar. Senere har Karl Hagenbeck, Hamborg, indført nogle få eksemplarer.

I FANGENSKAB: Vides ikke at have været hos andre private liebhavere end Edw. J. Boosey, men har været udstillet i Crystal Palace en enkelt gang. Dr. Russ betegner arten som sky i lang tid, og hvad talefærdighed angår som en anden rangs amazone; dette indtryk fik han tilsyneladende ved at betragte Hagenbecks eksemplar. Edw. J. Boosey oplyser derimod, at en ♀ i hans eje var meget blid og venlig, den roligste amazone, han har haft; den ytrede næppe en lyd, skønt livlig og rask af helbred og så hårdfør, at den har været overvintret i en udendørs voliere med et træk-

frit men uopvarmet beskyttelsesum. Den blev forplejet som Blåpandet Amazone (F. 27. nr. 31.).

Zool. Mus. i København har en skindlagt ♀.

F. 27. nr. 19.: *Amazona autumnalis salvini* (SALVADORI) 1891
SALVINS AMAZONE - LILLAKANTFJERET AMAZONE — Tavle 85

Salvini = opkaldt efter den store all-round ornitolog og entomolog *Osbert Salvin* (1835-1898), forfatter af næsten 100 artikler og en række ornitologiske værker af høj standard. Indehaver af en lang række æreshverv og -titler, forfatter af bind 16 og 25 af Catalogue of the Birds in the British Museum, medlem af ekspeditioner til Tunis, Algier, Mellem-Amerika o. s. v. og specielt ekspert i Trochilidae og Procellariidae.

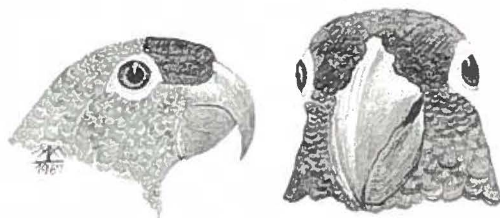
NOMENKLATUR: *Chrysotis salvini* SALVADORI, Cat. Bds. Brit. Mus., *20*, 1891, p. 271, (in key), p. 300, pl. 7, f. 3. (Lion Hill Station, Canal Zone). *Chrysotis viridigenalis* SCLAT. 1864. *Amazona autumnalis, part.* SCHLEG. 1864. *Chrysotis autumnalis* FRANTZ. 1869. *Chrysotis diademata, part.* FINSCH 1868. *Chrysotis viridigenalis, part.* SCLAT, & SALVIN 1873. *Amazona diademata* SCHLEG. 1874. *Androglossa diademata* RCHNW. 1881.

Engelsk: Salvin's eller Lilacina Amazona Parrot. Tysk: Salvins Amazone.

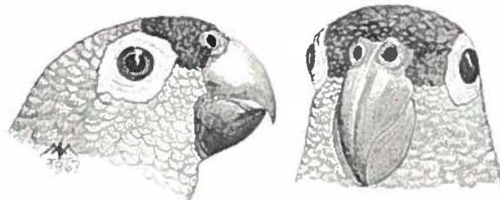
FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; fjerene med et svagt pudret udseende og svagt mørktkantede; rødt pandebånd også omfattende tøjlerne; fjerene på isse, baghoved og baghals grønne med lillafarvede kanter, de sidste smalt sortkantede; kroppens underside grøn, men blegere end oversiden; underhaledækfjerene gulliggrønne; håndrodskanten blegt grøn; et rødt spejl ved basis af inderfanen på de første fem armsvingfjer; tommel- og hånddækfjer grønne; håndsvingfjerene sorte, de første helt sorte, de resterende med grøn yderfane ved basis, men blå i spidsen; armsvingfjerene dybblå i spidsen; de store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfanes underside grøn ved basis. Halefjerene grønne med et bredt gulliggrønt bånd ved spidsen, båndet smallest på de to midterste halefjer; sidehalefjerenes inderfane rød ved basis; de yderste fjer kantet med blåt ved basis af yderfanen; næbbet mørkt, overnæbbet dog hvidligt hornfarvet ved roden; fødderne mørke; iris rød, den nøgne øjenring gråhvid.

Salvins Amazone adskiller sig fra *A. a. diadema* (F. 27. nr. 21.) ved at have helt nøgne næsebor og nøgen vokshud (se tegning).

F. 27. nr. 21.: *Amazona autumnalis diadema*

F. 27. nr. 19.: *Amazona autumnalis salvini*

UNGE FUGLE: Kun meget lidt rødt på halefjerenee.

L. ca. 355, V. ca. 200, H. 127, N. 30, L. 19 mm.

UDBREDELSE: Østlige Nicaragua; østlige og sydvestlige Costa Rica til det nordlige Columbia, samt Perle-øerne i Panama-bugten. Kort, se F. 27. nr. 16.

I NATUREN: En skovfugl, der i levevis og adfærd ikke afviger fra de beslægtede arter.

IMPORT: Sjældent indført og da i enkelte eksemplarer, 1871 i London Zoo.

I FANGENSKAB: Edw. J. Boosey ejede en ♀ og oplyser, at den også manglede det røde på halefjerene. Da der ikke var mulighed for at skaffe en mage til den, blev den sat sammen med en ung blåpandet ♂, men Boosey oplyser kun, at han ikke havde fuglen ret længe. Den blev betegnet som en meget tam og dejlig fugl, der yndede at blive gjort stads af. Allerede efter kort tids forløb hilste fuglen sin ejer med en vidunderlig blanding af fløjtende og klukkende lyde, så snart han nærmede sig volieren, men dens taleevne var ikke stor, og de få ord den kunne sige, blev udtalt meget utydeligt; derimod fløjtede den udmærket.

Fuglen blev forplejet som Blåpandet Amazone (F. 27. nr. 31.), den var i begyndelsen ikke glad for æbler, men blev det senere og fik så godt som hver dag tillige brød opblødt i fortyndet sødet mælk.

Zool. Mus. i København har 1 skind af en ♂.

Albrecht-Møller har i 17 år haft en hun, iøvrigt den første Amazone, og den var meget tam indtil der kom en anden rødpandet tam papegøje - så blev den af jalousi ond og aggressiv, og den er ikke mere til at lide på.

Albrecht-Møllers tamme Salvin-Amazone

F. 27. nr. 20.: *Amazona autumnalis lilacina* (LESSON) 1844
LESSONS AMAZONE - LILLAISSET AMAZONE — Tavle 85

Lilacina = lillafarvet.

NOMENKLATUR: *Amazona (Psittacus) Lilacina* LESSON, Echo du Monde Sav., *11*, 1844. 2me semestre, col. 394. (Vicinity of Guayaquil, Ecuador). *Chrysotis coccinei-*

frons BP. 1856. *Chrysotis viridigenalis* G. R. GRAY 1885. *Chrysotis sp.* TACZ. & BERL. 1885. *Chrysotis lilacina* SALVAD. 1891. *Androglossa hecki* RCHNW. 1891.

Engelsk: Lesson's eller Lilacina Amazona Parrot. Tysk: Ekuadoramazone.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Pande, tøjler og en stribe over øjet røde; isse og delvis baghovedet lilla, fjerene er grønne ved basis og har smalle rødlige kanter; øvrige baghoved og baghals grønne med sorte sømme på fjerene; kinder gulliggrønne; øredækfjerene grønne som kroppens underside, der er lysere grøn end den græsgrønne overside, fjerene med sorte sømme; vingerand lys gulliggrøn; tommel- og hånddækfjer grønne; håndsvingfjerene sorte med undtagelse af den første, der er grøn ved roden og har blå spids; armsvingfjerene grønne med dybblå spids, de første fem armsvingfjers yderfane dog rød ved roden og danner et vingespejl. Halen grøn med gult tværbånd ved spidsen, dette er smallest på de to midterste halefjer; de yderste sidehalefjer er røde ved roden af inderfanen og blå på yderfanen; næb mørkt hornfarvet; fødderne mørkt grå.

L. ca. 325, V. 200, H. 107, N. 28, L. 18 mm.

Denne underart er lettest skelnelig ved det gule skær på de grønne kinder, ved den lyse, men klare røde farve, der danner pandebåndet og fortsætter som en øjenbrynsstribe, samt ved, at dens lillafarvede fjer på issen har svagt røde kanter.

UDBREDELSE: Tropiske zone i Vest-Ecuador. Kort, se F. 27. nr. 14.

En af de former, der ofte tidligere har været forvekslet med andre Amazoner; FINSCH betegner den f. eks. som identisk med *A. viridigenalis* (F. 27. nr. 16.) og RUSS nævner den slet ikke (formentlig på grund af FINSCH's opfattelse). Beretningerne om dens liv i naturen kan derfor ikke med sikkerhed udskilles fra oplysningerne om andre former, men den adskiller sig næppe væsentligt fra beslægtede arter. I 1915 var der et enkelt eksemplar i Zoo, Berlin. Lord Tavistock betegnede den som yderst sjælden og oplyste, at der i 1928 kun fandtes 2 eksemplarer i England.

Brit. Mus. har kun et enkelt skind og SALVADORI oplyser, at han kun kender den i nomenklaturen nævnte *A. hecki* RCHNW. fra beskrivelsen, at den levede i Berlins Zoo, men at dens oprindelse var ukendt. (Bolivia?).

F. 27. nr. 21.: *Amazona autumnalis diadema* (SPIX) 1824
DIADEM-AMAZONE — Tavle 85

Diadema = med hovedsmykke, diadem.

NOMENKLATUR: *Psittacus diadema* SPIX, Av. Bras., *1*, 1824, p. 43, pl. 32. (Rio Solimoes, Brazil). *Psittacus autumnalis, jun.* WAGL. 1832. *Chrysotis autumnalis, part.* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis diadema* BP. 1854. *Chrysotis diadema, part.* FINSCH 1868. *Chrysotis diademata* SALVADORI 1891.

Engelsk: Diademed Amazona Parrot. Tysk: Diademamazone. Fransk: Amazone à diadéme.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Diadem-Amazonens grønne fjerdragt ser ud, som var den bestøvet med et grønlighvidt pulver og fjerene har matte mørke sømme; panden karminrød, hvilken farve går over i mørkt skarlagenrødt på tøjlerne; issen lillafarvet; baghovedet grønliggult; fjerene på baghalsen grønne med lillafarvede spidssømme; hagen vinrød; underhaledækfjerene grønliggule; vingeranden gulliggrøn; tommel- og hånddækfjer grønne; svingfjerene sorte og med undtagelse af den første grønne ved roden, samt med sortblå spids på yderfanen; armsvingfjerene grønne med blå spids, desuden er de første fem røde på yderfanens basis, så der derved dannes et vingespejl; de små undervingedækfjer gulliggrønne, de store samt svingfjerenes underside blågrønne på inderfanen. Halefjerene grønne, sidehalefjerene med bred gulgrøn spids og røde ved roden på inderfanen, nogle tillige blå på yderfanen. Næbbet mørkt, overnæbbet gulligt ved basis; fødderne gråsorte.

Den adskiller sig fra Salvins Amazone (F. 27. nr. 19.) ved at have befjerede næsebor, se skitsen under F. 27. nr. 19.

L. ca. 370, V. ca. 225, H. ca. 125, N. ca. 35, L. ca. 20 mm.

UNGE FUGLE: Det røde på halefjerene har kun ringe udbredelse.

UDBREDELSE: Nordvestlige Brasilien fra Solimoës-floden til Rio Negro-flodens bred. Kort, se F. 27. nr. 14.

En meget sjælden underart, der kun enkelte gange har været levende i Europa, nemlig 1872 i London Zoo, og senere har den været udstillet i Tyskland. Brit. Mus har kun et enkelt skind.

F. 27. nr. 22.: *Amazona dufresniana dufresniana* (SHAW) 1812
ORANGEGULPANDET AMAZONE - DUFRESNES AMAZONE — Tavle 86

Dufresniana = fuglen opkaldt efter *Nicolas Thomas Marion du Fresne*, fransk marineoffiver, født i 1729 og i 1772 fører af skibene *Mascarin* og *Marquis de Castries* med hvilke han skulle søge at fastslå, om der fandtes et kontinent i Sydhavet. En kollision mellem hans to skibe bevirkede, at han i stedet besøgte Tasmanien.

NOMENKLATUR: *Psittacus dufresnianus* SHAW, Gen. Zool., *8*, pt. 2, 1812, p. 513. (Cayenne, *ex* Levaillant, pl. 91). *Psittacus defresnianus, junior* KUHL 1820. ?*Psittacus coronatus* LICHT. 1820. *Psittacus dufresnii, junior* KUHL 1820. *Psittacus dufresneanus (av. junior)* WAGL. 1832. *Chrysotis dufresnii* SW. 1837. *Chrysotis dufresneanus, part.* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis dufresniana, part.* BP. 1854. *Chrysotis dufresnianus* BP. 1856. *Amazona dufresniana* SCHLEG. 1864. *Chrysotis dufresnei, juv.* FINSCH 1868. *Chrysotis coeligena* LAWR. 1879. *Androglossa coeruligena* RCHNW. 1881. *Chrysotis dufresneana* SALVADORI 1891.

Engelsk: Dufresne's Amazona Parrot. Tysk: Dufresnes Amazone, Granadaamazone, Goldmaskenamazone. Fransk: Amazone du Dufresne. Native: »Noat-noat«.

F. 27. nr. 22.: *A. d. dufresniana* //
F. 27. nr. 23.: *A. d. rhodocorytha* =
F. 27. nr. 24.: *A. brasiliensis* ||
F. 27. nr. 25.: *A. arausiaca* ■

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden grøn, hver fjer på baghoved, nakke, ryg og skuldre med sorte sømme; pande og tøjler orangegule; overhovedet grønt med gult anstrøg; fjerene på strube og kinder med blå spids; håndsvingfjerene sorte, yderfanen dog grøn ved roden, de inderste og armsvingfjerene med blå spids; de første fire håndsvingfjer orange ved basis og danner derved et orange vingespejl; vingeranden gulliggrøn; halen grøn, sidehalefjerene med gulliggrøn spids, de fire yderste orangefarvede på inderfanens yderste halvdel, undertiden næsten rødlige. Næbbet mørkt hornfarvet, overnæbbet rødt ved roden; fødderne grå til gulliggrå; iris orangerød, den nøgne øjenhud lys og vokshuden rødlighvid.

L. ca. 365, V. ca. 215, H. ca. 120, N. ca. 42, L. ca. 20 mm.

UNGE FUGLE: Hovedet uden rødt, pande og tøjler gule, halefjerene helt uden rødt.

UDBREDELSE: Britisk Guiana, Surinam og Cayenne.

I NATUREN: Tidligere udbredt helt ned i det centrale og nordlige Brasilien, nu kun til stede i ret begrænset antal i de nævnte områder, hvor den fortrinsvis færdes i tætte skove. Den er observeret i mimosetræer, hvis bælgfrugter udgør en del af dens ernæring. Dens stemme gør den let kendelig fra andre

F. 38. nr. 1.

F. 38. nr. 1.: *Mascarinus mascarin*

amazoner, den lyder næsten som »noat-noat« hvorfor de indfødte har givet fuglen dette navn. 2-3 unger er det normale kuld; ofte røves ungerne fra reden af de indfødte, som lærer dem at sige nogle ord og sælger dem.
IMPORT: Sjældent importeret, i 1830 fandtes den i den østrigske kejsers samling i Schönbrunn.

I FANGENSKAB: Lord Tavistock betegner den som mindre støjende end Blåpandet Amazone (F. 27. nr. 31), men med mindre taleevne. Iøvrigt bedømmes dens evner meget forskelligt, da de jo er individuelt betingede. Forplejning som Blåpandet Amazone.

F. 27. nr. 23.: *Amazona dufresniana rhodocorytha* (SALVADORI) 1890
RØDISSET AMAZONE — Tavle 86
Rhodocorytha = med rødfarvet hjelm.

NOMENKLATUR: *Chrysotis rhodocorytha* SALVADORI, Ibis, 1890, p. 369. (Brazil), new name for *Psittacus dufresnianus* KUHL 1820, not of SHAW 1812. *Psittacus dufresneanus* WIED 1820. *Amazona dufresniana* LESS. 1831. *Psittacus dufresneanus ad.* WAGL. 1832. *Chrysotis dufresneanus, part.* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis dufresnii, part.* LICHT. 1854. *Chrysotis dufresniana, part.* BP. 1854. *Chrysotis dufresnianus* SOUANCÉ 1856. *Chrysotis dufresniana* BOLLE 1856. *Chrysotis dufresnei, part.* FINSCH 1868. *Psittacus dufresnii* GULLIV. 1875. *Androglossa dufresnii* RCHNW. 1881.

Engelsk: Red-topped, Red-crowned, Red-capped eller Red-browed Amazona Parrot. Tysk: Rotscheitelamazone.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; isse eller i det mindste forreste del af issen rød; fjerene på baghoved og baghals med rødbrune eller kastaniebrune sømme; tøjler gule; fjerene på kinder og strube med blå spids; vinger som hos *A. d. dufresniana* (F. 27. nr. 22), men vingespejlet rødt; halen også som hos *A. d. dufresniana*, men på sidehalefjerenes spids findes en rød plet. Overnæbbet hvidligt, men rødligt ved roden, undernæbbet mørkt hornfarvet; fødderne lysegrå.

L. 362,5, V. 225, H. 17,5 mm.

UNGE FUGLE: Forhovedet med let rødligt skær; vingespejlet mindre end de voksne fugles og de røde pletter på spidsen af sidehalefjerene mindre og mere uskarpt tegnede.

UDBREDELSE: Sydøstlige Brasilien fra det sydlige Bahia til Rio de Janeiro. Kort, se F. 27. nr. 22.

I NATUREN: En meget sjælden art, der kun opholder sig i tætte urskove, hvor den praktisk taget kun opdages på grund af sin særprægede stemme. Denne kan - ligesom *A. d. dufresniana's* (F. 27. nr. 22.) - nærmest gengives som »noat-noat«, men er mindre skarp og mere hult klingende.
Meget sjældent indført, 1883 i London Zoo, men ukendt hos private fuglevenner.

F. 27. nr. 24.: *Amazona brasiliensis* (LINNÉ) 1758
PURPURBLÅKINDET AMAZONE — Tavle 86
Brasiliensis = fra Brasilien.

NOMENKLATUR: *Psittacus brasiliensis* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 102. (Brazil, *ex* Edwards, pl. 161). *Psittacus viridis Brasiliensis* EDW. 1751. *Psittacus Brasiliensis fronte rubra* BRISS. 1760. *Psittacus autumnalis, var. d.* LATH. 1790. *Psittacus erythropsis* VIEILL. 1817. *Psittacus cyanotis* TEMM. & KUHL 1820. *Psittacus erythrurus* KUHL 1820. *Autumnal Parrot, var. C.* LATH. 1822. *Chrysotis cyanotis* SW. 1837. *Chrysotis brasiliensis* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis erythrurus* G. R. GRAY

1846. *Chrysotis erythrura* BP. 1854. *Amazona brasiliensis* SCHLEG. 1864. *Androglossa brasilienesis* RCHNW. 1881. *Androglossa erythrura* RCHNW. 1881.

Engelsk: Brazilian Green, Blue-faced eller Red-tailed Amazona Parrot. Tysk: Rotschwanzamazone, Rotmaskenamazone. Fransk: Amazone à queue rouge.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; fjerene med sorte sømme, kroppens underside lysere, hver fjer med mørk kant; underhaledækfjerene gulliggrønne, forhoved og tøjler rosarøde; isse mat gullig; kinder, øredækfjer og hage purpurfarvede med blå fjerspidser; inderste vingerand purpurfarvet; vingedækfjer og inderste armsvingfjer grønne med gulliggrønne sømme; hånddækfjer grønne; håndsvingfjer sorte, med undtagelse af den første er deres yderfane grøn ved basis og spidsen med mørkeblåt skær; armsvingfjerene grønne med blå spids. Halefjerene grønne med gulliggrøn spids, foran denne et karminrødt - på de tre yderste fjers inderfane dog purpurfarvet - bånd, som på de yderste fjers yderfane breder sig over halvdelen af fjerene; halefjerenes underside er mørkere end oversiden. Næbbet lyst hornfarvet, overnæbbes spids mørkere; fødderne grå.

L. ca. 360, V. 205-230, H. 114, N. 30,5, L. 18 mm.

Undertiden har hunnen mindre rødt på forhovedet, idet fjerene er gulligt grønne med rød kant og denne farve er begrænset til pande og tøjler; kinderne kan også forekomme mindre purpurfarvede, så fjerene er mørkt grønne med purpurblå spids.

UDBREDELSE: Sydlige Brasilien fra Sao Paulo til Rio Grande do Sul. Kort, se F. 27. nr. 22.

Skønt denne art i tidligere tid forekom ret hyppigt i sine naturlige opholdsområder, er der ikke berettet det mindste om dens liv og adfærd, den findes næppe i andre museer end Brit. Mus., som har 3 skind og den er ukendt i privat eje i Europa, selv om den en gang har været udstillet i England. 1828 fandtes den i Schönbrunn, 1885 i Zoo, London, 1912 i Zoo, Berlin, hvor den blev betegnet som tam, blid, kun svagt talebegavet og ikke nogen skriger.

F. 27. nr. 25.: *Amazona arausiaca* (P. L. S. MÜLLER) 1766
BLÅHOVEDET AMAZONE - BLÅANSIGTET AMAZONE — Tavle 86

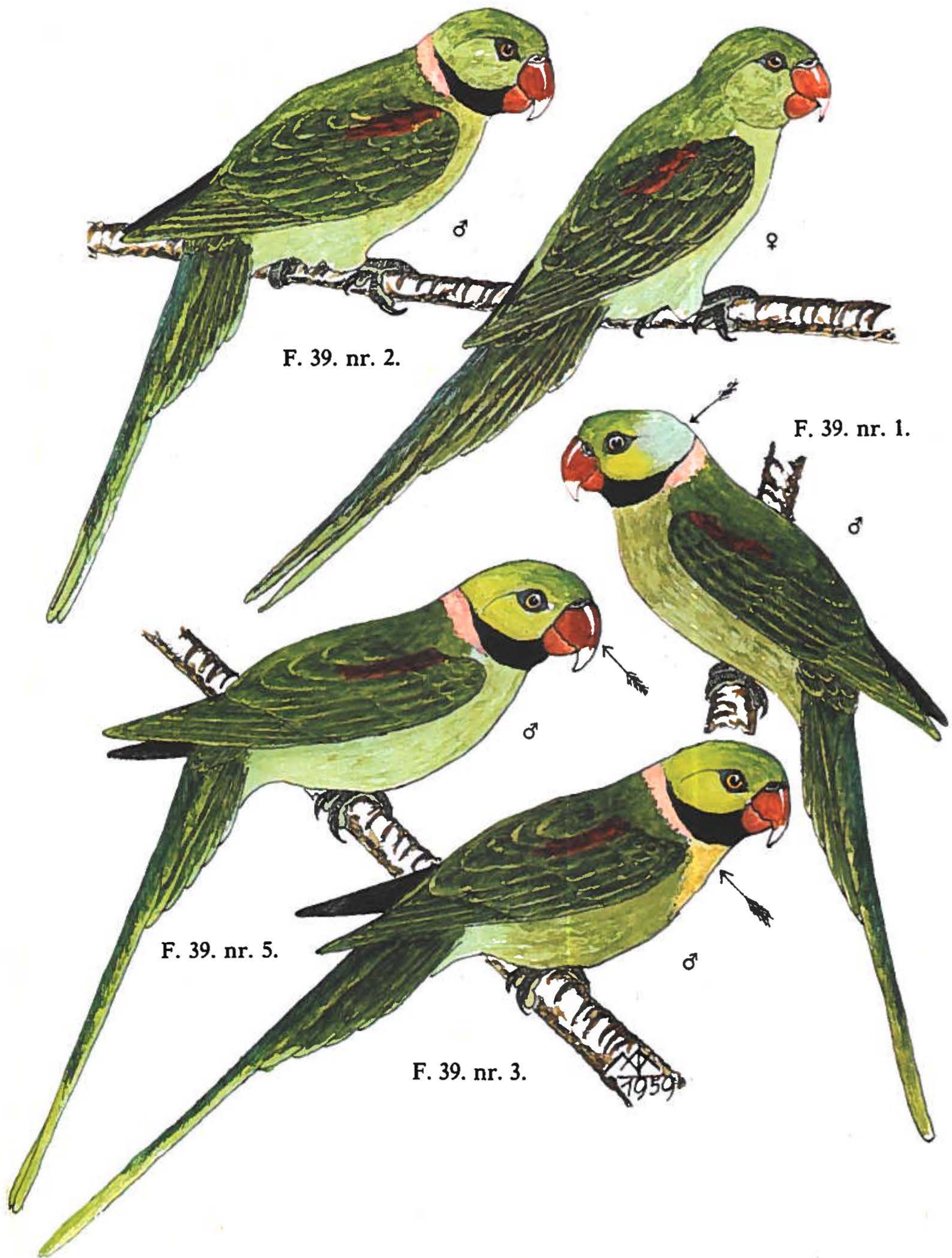
Arausiaca, formentlig orangefarvet.

NOMENKLATUR: *Psittacus arausiacus* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 79. (Dominica, *ex* Edwards, pl. 230). (Remplacerer *Chrysotis bouqueti* (BECHSTEIN) i SHARPE's Handlist). *Psittacus autumnalis, var. b.* GM. 1788. *Psittacus bouqueti* BECHST. 1811. *Psittacus coerulifrons* SHAW 1811. *Psittacus cyaneocapillus* VIEILL. 1823. *Chrysotis cyanocephalus* SW. 1837. *Chrysotis bouqueti* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis arausiaca* G. R. GRAY 1870. *Chrysotis nichollsi* LAWR. 1880. *Androglossa bouqueti* RCHNW. 1881.

Engelsk: Blue-faced Dominican, Red-necked eller Bouquet's Amazona Parrot. Tysk: Blaukopf, Blaukopfamazone. Fransk: Perroquet bouqueti.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn, fjerene sortkantede; pande, tøjler, øjenomgivelser, forreste del af kinder og strube purpurblå; på nederste del af struben en rød plet; over- og underhaledækfjer gulgrønne; hånddækfjerene meget mørkt grønne, næsten sorte og med blåt skær i spidsen; første håndsvingfjer helt sort, de øvrige dybblå ved roden af yderfanen med svagt grønt skær på kanterne; et rødt vingespejl ved basis af yderfanen på de tre armsvingfjer, armsvingfjerene iøvrigt med blåt skær nær spidsen; undervingedækfjerene grønne, de største irgrønne; undersiden af svingfjerenes inderfane irgrønblå. Halen grøn med et bredt grøngult bånd ved spidsen af sidehalefjerene, de midterste fjer med smalle grøngule spidser; de første fire halefjer røde ved roden af inderfanen, de yderste fjer kantet med blåt ved basis af yderfanen; halens underside gulliggrøn på yderste halvdel, grøn på inderste halvdel; inderfanen på sidehalefjerene rød ved roden. Næbbet lyst hornfarvet, gulligt ved roden af overnæbbet; fødderne mørke.

F. 39. nr. 1.: *Psittacula eupatria nipalensis* F. 39. nr. 2.: *P. e. eupatria*
F. 39. nr. 3.: *P. e. avensis* F. 39. nr. 5.: *P. e. magnirostris*

L. ca. 400, V. 240, H. 140, N. 35, L. 19 mm.

NB. Nogle eksemplarer har helt grønne hånddækfjer-

UDBREDELSE: Øen Dominica i de små Antiller. Kort, se F. 27. nr. 22.

I NATUREN: Iflg. *Sydney Porter* er denne art meget mere sjælden nu, end man tidligere har ment. Den kommer nemlig ned til beboede egne, ja, undertiden helt ned til åbne landskaber ved kysten for at søge bestemte frugter. Derved bliver den et let bytte for »jægere«, som gladeligt skyder 20 fugle i håb om, at en eller to kun bliver så let såret, at de kan holdes i live og sælges til en efter forholdene høj pris. De øvrige fugle, som dør af deres sår, havner i suppegryden, og denne decimering vil meget snart helt udrydde denne skønne fugl - hvis det ikke allerede er sket.

Blåhovedet Amazone har i forrige århundrede været importeret nogle få gange, (London Zoo i 1874 og 1875) men har næppe været i privat eje i mere end tre tilfælde. Sidney Porter hjembragte nogle eksemplarer, som var sårede og som ellers ville være blevet spist af den indfødte, som havde skudt dem. De døde snart med undtagelse af en ♂, der blev meget fortrolig og som foruden sædvanligt papegøjefoder fik æbler, pærer, grapefrugter, hvidtjørnebær, hyldebær etc. Den tålte ikke temperaturer under 20° C og befandt sig bedst ved en temperatur på omkring 25° C.

F. 27. nr. 26.: *Amazona festiva bodini* (FINSCH) 1873

RØDRYGGET AMAZONE - BODINUS AMAZONE — Tavle 87

Festiva = munter, livlig, broget i lyse farver.

Bodini = opkaldt efter Dr. Karl August Heinrich Bodinus (1814-1884), den berømte direktør for Berlins Zoo, som han gjorde til en af de førende i verden.

NOMENKLATUR: *Chrysotis bodini* FINSCH, Proc. Zool. Soc. London, 1873, p. 569, pl. 49. (America = middle Orinoco, fixed as the type locality by Berlepsch & Hartert, Nov. Zool., *9*, 1902, p. 109). *Androglosso bodini* RCHNW. 1881. *Chrysotis bodini* 1891.

Engelsk: Festive eller Red-backed Amazona Parrot. Tysk: Rotstirnamazone, Bodinusamazone.

F. 27. nr. 26.: *A. f. bodini* //
F. 27. nr. 27.: *A. f. festiva* =
F. 27. nr. 28.: *A. xanthops* ||
F. 27. nr. 29.: *A. b. barbadensis* ■

FAVEBESKRIVELSE:

Ligner *A. f. festiva* (F. 27. nr. 27.), fra hvilken den adskiller sig ved følgende afvigelser:

1. Den grønne farve er mere gullig, især på kroppens underside,
2. den røde farve på panden strækker sig også hen over issen,
3. fjerene på isse og baghoved har purpurfarvede sømme,
4. tøjlerne er sortagtige,
5. fjerene på baghalsen har sorte kanter,
6. fjerene på kinderne har purpurblå kanter,
7. den indvendige vingerand er gullig,
8. tommelfjer, hånddækfjer og yderfanen på håndsvingfjerene er grønne.

Iøvrigt er næb og vokshud sortagtige, fødderne mørkt blygrå, og iris er gul med en ydre rød rand.

L. ca. 350, V. 200-210, H. 110-112, N. 33, L. 19 mm.

UDBREDELSE: Orinoco-flodens mellemste del i Venezuela, østpå til Barima-floden, og nordvestlige Britisk Guiana.

Tidligere forekom denne fugl i store flokke i Orinocco-flodens mellemste områder, men de

indfødte jagede, nedlagde og fortærede så mange, at den nu er meget sjælden i naturen - hvis den ikke er helt udryddet. Udenfor yngletiden er fuglene nemlig meget fede og udgør et lækkert måltid for de indfødte, som derfor nedlagde så mange som muligt. Allerede omkring 1920 berettes, at ekspeditionerne ikke mere fandt et eneste eksemplar i hele Orinocco-flodens område.

Allan Silver havde et eksemplar i 1918, men fandt fuglen meget støjende. Sydney Porter hjembragte et eksemplar fra Trinidad, en ♀ som han købte af en gammel kone, og som blev så tam, at han betegnede den som den tammeste papegøje, han nogensinde havde ejet. Den lærte ikke at tale, men efterlignede andre dyrs lyde og den yndede at bade i vådt løvhang eller at rulle sig i vådt græs.

Arten var i Berlins Zoo i 1872 og blev udstillet af frk. Hagenbeck i 1879. Den er sjælden i museerne, Brit. Mus. har kun tre skind - men 1969 så jeg hos dyrehandler Krag, Kastrup, et fint eksemplar.

F. 27. nr. 27.: *Amazona festiva festiva* (LINNÉ) 1758
BLÅSTRUBET AMAZONE — Tavle 87

Festiva = munter, livlig, broget i lyse farver.

NOMENKLATUR: *Psittacus festivus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 101. (Indies, error. Brazilian Amazon River fixed as the type locality by Hellmayr, *antea*, p. 592). (Chrysotis chloronota er et synonym). *Chrysotis festivus* SW. 1837. *Chrysotis festiva* BP. 1854. *Amazona festiva* SCHLEG. 1864. *Androglossa festiva* RCHNW. 1881.

Engelsk: Festiva Amazona Parrot, Red-backed Amazona Parrot. Tysk: Blaubart, Blaukinnamazone. Fransk: Amazone à dos rouge.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn, pande og tøjler mørkrøde; øjenbrynsstribe og hage lysblå; undertiden er issen også lysblålig; *underryg og overgump røde;* tommelfjer, hånddækfjer og yderfanen på håndsvingfjerene dybblå; første håndsvingfjer og inderfanen på de øvrige dybblå; armsvingfjerene grønne; de store undervingedækfjer og undersiden af inderfanen på svingfjerene irgrønne. Halen grøn, hver fjer med gulliggrøn kant i spidsen, de yderste med blåligt skær på yderfanen; næb og fødder mørke; iris gulorange, dog overvejende med mørkere afgrænsning yderst, den nøgne øjenring hvidliggrå. Nogle eksemplarer siges at have blegt kødfarvet næb og sortagtig vokshud.

L. ca. 365, V. ca. 215, H. ca. 115, N. 33, L. 20-20,5 mm.

UDBREDELSE: Østlige Ecuador og østlige Peru til Rio Negro, øvre Rio Branco og nedre Madeira-flod, muligvis Venezuela og Guiana-staterne. Kort, se F. 27. nr. 26.

I NATUREN: Ifølge nyere beretninger er denne art tilsyneladende videre udbredt end tidligere antaget, idet den er påvist forekommende både i det nordvestlige Brit. Guiana og langs Orinoco-floden i Venezuela. Desværre foreligger der kun rapporter om, at den opholder sig i skovene, men ikke nærmere oplysninger om dens adfærd og levevis.

IMPORT: Indført af og til, praktisk taget dog kun enkeltvis. I London Zoo var den i 1865 og 1875. Omkring 1880 havde Karl Hagenbeck i Hamborg et par.

I FANGENSKAB: Edw. J. Boosey erhvervede i 1955 et enkelt eksemplar, der betegnedes som mindre støjende end de fleste andre amazoner, helt tam, men ikke i besiddelse af taleevne. Den blev forplejet som Blåpandet Amazone (F. 27. nr. 31.). Ældre tiders forfattere berømmede netop denne art for så gode taleevner, at den kunne sammenlignes med Grå Jako på dette område. Senere tiders erfaringer har dog vist, at Blåstrubet Amazone er meget middelmådigt talebegavet.

I 1967/68 havde Albrecht-Møller et eksemplar i kur og pleje og havde

rig mulighed for at studere den ret fortrolige fugl, hvis taleevner var moderate, det var mest sang og hundeglam den kunne gengive.

I 1967 udstillede Inge Forsberg 1,1 Blåstrubet Amazone i Trelleborg.

F. 27. nr. 27.a: *Amazona chloronota* (SOUANCÉ) 1856

Neunzig - men ikke Peters - nævner denne form som Grünbürzelblaubart og anfører, at den ligner *A. f. festiva*, men har grøn overgump og at dens fem yderste halefjer er røde ved basis, at den har hjemme i Amazonlandet og at den hidtil (1921) næppe er indført.

F. 27. nr. 28.: *Amazona xanthops* (SPIX) 1824

GULBUGET AMAZONE — Tavle 87

Zanthops = gult hoved (ansigt).

NOMENKLATUR: *Psittacus xanthops* SPIX, Av. Bras., *1*, 1824, p. 39, pl. 26. (Interior of Minas Geraes). *Psittacus amazonicus, pull.* WAGL. 1832. *Psittacus hypochondriacus* LICHT. 1832. *Chrysotis xanthops* SW. 1837. *Chrysotis hypochondriacus* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis hypochondriaca* BP. 1854. *Amazona xanthops* SCHLEG. 1864. *Chrysotis xanthops* FINSCH 1868. *Chrysotis xanthopsis* FINSCH 1868. *Androglossa xanthops* RCHNW. 1881.

Engelsk: Yellow-faced, Yellow-crowned, Yellow-bellied Amazona Parrot. Tysk: Gelbbauchamazone, Goldbauchamazone. Fransk: Amazone à ventre jaune, Amazone à tete jaune.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn, fjerene med mørke sømme; hovedet gult, pande og issens midte renere gul; et bredt bælte over bugen gult med røde pletter på siderne; øvrige underside og overhaledækfjerene grønliggule; hånddækfjerene grønne; håndsvingfjerenes yderfane blågrøn; halefjer grønne, yderste halvdel af nogle sidehalefjer gulliggrøn, inderste halvdel orangerød; yderfanen på de yderste halefjer grøn. Næbbet grumset gult, hvidligt i spidsen. Der forekommer mange individuelle forskelligheder!

L. 262,5-320, V. 175-200, H. 75-100, N. 30,5, L. 15 mm.

UNGE UFGLE: Grønne; forhoved, tøjler, øjenomgivelser og øredækfjer gule, øredækfjerene med orange skær; fjerene på baghoved, hals, bryst og bug med grumsede mørke kanter; undersiden lysere end oversiden; over- og underhaledækfjer gulliggrønne; på kropsiden under vingen en orangerød plet; overvingedækfjerene og armsvingfjerene med lysgrønne kanter; mellem-håndsvingfjerenes kant bleggrøn; intet vingespejl; hånddækfjer og yderfanen på håndsvingfjerene blåliggrøn; undervingedækfjerene grønne med lysere kanter; de større undervingedækfjer og inderfanen på vingesvingfjerene grønne på undersiden; midterste halefjer grønne (?), sidehalefjerenes yderste halvdel grønliggul og rodhalvdelen orangerød; yderste halefjer med grøn yderfane; næbbet mørkt hornfarvet.

UDBREDELSE: Østlige og centrale Brasilien i staterne Matto Grosso, Goyaz, det sydlige Piauhy, Bahia, Minas Geraës og det nordlige Sao Paulo. Kort, se F. 27. nr. 26.

En sjælden art om hvis liv i naturen man kun ved meget lidt. Den er observeret af Natterer i et steppelandskab ved et lille vandløb i nærheden af Araguay. Det var en flok på fem fugle, der alle blev skudt, da de var temmelig stupide. Natterer nedlagde ialt 14 eksemplarer; Spix har også observeret arten, men andre forskere har ikke set og omtalt den.

Også i museerne er den meget sjælden, Brit. Mus. har kun et eksemplar. Hagenbeck indførte som den første to eksemplarer, London Zoo erhvervede et eksemplar i 1869 og Berlins Museum har et skind. Zool. Mus. i København har 4 skind, 1 ♂ og 3 uden kønsangivelse.

F. 27. nr. 29.: *Amazona barbadensis barbadensis* (GMELIN) 1788
GULSKULDRET AMAZONE - »LILLE GULHOVED« — Tavle 88

Barbadensis = fra Barbados (fejlagtigt, fuglen er fra Venezuela).

NOMENKLATUR: *Psittacus barbadensis* GMEL., Syst. Nat. *1*, pt. 1, 1788, p. 339. (Barbados, error = Venezuela). *Psittacus Amazonicus gutture luteo* BRISS. 1760. *?Psittacus carolinensis* SCOP. 1769 *Psittacus ochropterus* GM. 1788. *Psittacus amazonicus, part.* KUHL 1820. *?Amazona icterocephala, part.* LESS. 1831. *Psittacus xanthops, vars. a. & b.* WAGL. 1832. *Psittacus amazonicus, juv.* HAHN 1836. *Chysotis ochropterus* SW. 1837. *Chrysotis zanthocephalus* SW. 1837. *Chrysotis ochroptera* BP. 1854. *Amazona aestiva, part.* SCHLEG. 1864. *Chrysotis lactifrons* LAWR. 1878. *Androglossa ochroptera* RCHNW. 1881.

Engelsk: Yellow-shouldered Amazona Parrot, Single yellow-headed Amazon. Tysk: Kleiner Gelbkopf, Gelbflügel-Amazone, Gelbschulteramazone, Sonnenpapagei. Fransk: Perroquet à épaulettes jaunes, Amazone ochroptére.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Oversiden grøn med sorte fjerrande, undersiden lidt lysere grøn, hver fjer med sorte sømme; haledækfjerene har kun een farve; lårene gule; pande og tøjler hvidlige; isse, hovedsider og hage gule, hvilken farve med tiltagende alder breder sig bagud; vingebuen gul; vingeranden gul, mere eller mindre iblandet røde fjer; tommelfjer og hånddækfjer grønne; håndsvingfjer sorte, nederste halvdel grøn, yderfanen grøn, midten dybt indigoblå; de første 3-4 armsvingfjer skarlagenrøde ved roden af yderfanen, så denne farve danner et vingespejl, men går over i grønt og derefter i mørkt indigoblåt ud imod spidsen; de næste armsvingfjers yderfane grøn til dybt indigoblå imod spidsen, alle med sort inderfane med undtagelse af de sidste, der er helt grønne; vingedækfjerene grønne, de største med smalle gule sømme, de ydre små og de midterste gule, så de danner en synlig gul plet; undervingedækfjerene grønne, de største mørkt blåligsøgrønne. Halefjerene med brede, hos de midterste dog med meget smalle lysgrønne spidser; sidehalefjerene røde ved roden; på inderfanerne mellem det røde og de gulliggrønne spidser findes et bredt mørkgrønt bånd; de yderste halefjer blå på yderfanen, mod spidsen bliver de lysere. Øjet mørkbrunt til rødgult, de nøgne øjenomgivelser hvide; næb hornhvidt til gråhvidt, vokshuden gråhvid; fødderne lyst blåliggrå.
L. 320-340, V. 180-200, H. 95-125, N. 26-31,5, L. 20,5-25 mm.

♀: Normalt en smule mindre end hannen, mørkere og mere urent farvet, undernæbbets omgivelser, brystet og bugen havblå.

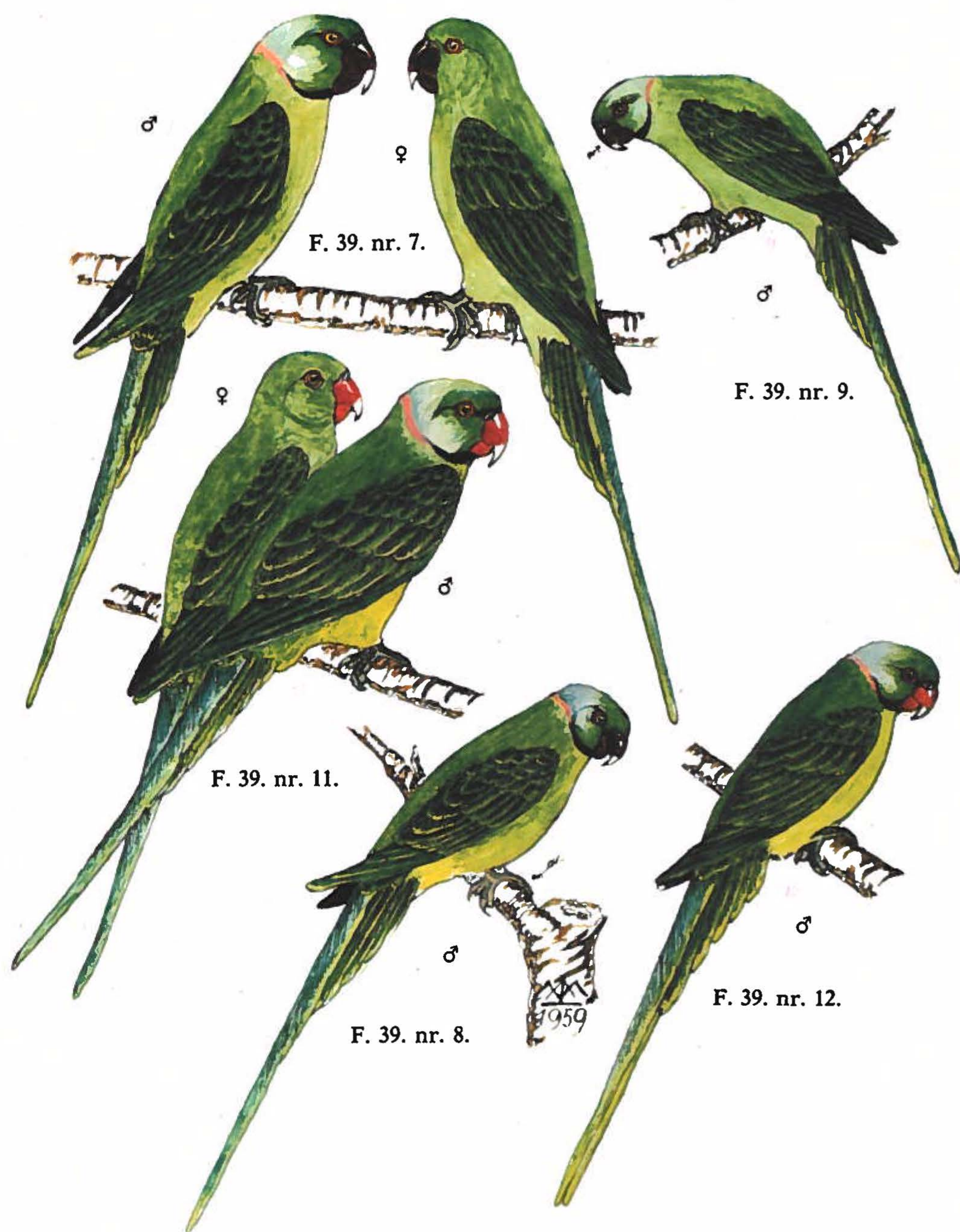
UNGE FUGLE: Ofte er ungerne havblåt farvet på hovedets sider og på struben.
NB. Der forekommer mange variationer i disse fugles farver og hyppigt træffes eksemplarer med orangerøde fjer blandt det gule på hovedet og i vingebuen.

UDBREDELSE: Øen Aruba udfor Venezuelas kyst; Venezuelas kystland. Tidligere, men fejlagtigt angivet, forekommende på Trinidad. Kort, se F. 27. nr. 26.

I NATUREN: En af de Amazone-arter, der blandt forskerne har været megen uenighed om, den er ikke helt sjældent blevet forvekslet med andre arter og både *Finsch* og *Brehm* henregnede den til de store arter, skønt den er ca. 1/3 mindre end stor gulhovedet Amazone (F. 27. nr. 34.). Om dens levevis i naturen ved man ikke meget og skønt den ikke var sjældent forekommende hverken i Venezuela eller på Aruba, er der kun få museumseksemplarer og næsten ingen med nøjagtig angivelse af findested.

Den er endnu ret almindelig på øen Bonaire, men er uddød på Aruba i 1947. I Venezuela opholder den sig på så utilgængelige steder og er så sky, at det er meget vanskeligt at komme den på nært hold. På Bonaire er der også i de seneste år observeret flokke på mere end 80 individer udenfor yngletiden, oftest ses den dog i familiegrupper på fra 2-6 fugle. Den lever i tætte skove og ernærer sig af forskellige træ- og kaktusfrugter. Man undgår ikke let at blive opmærksom på dens tilstedeværelse, da flokkene skriger øredøvende. Den siges at yngle såvel i hule træer som i kløfter i stejle klippeskrænter.

Tavle 115

F. 39. nr. 7.: *Psittacula krameri krameri* F. 39. nr. 8.: *P. k. centralis*
F. 39. nr. 9.: *P. k. parvirostris* F. 39. nr. 11.: *P. k. borealis*
F. 39. nr. 12.: *P. k. manillensis*

IMPORT: Tidligere ret hyppigt indført, men i årene op til 1920 og senere temmelig sjældent. Den har en enkelt gang været udstillet i England.

I FANGENSKAB: Om dens opførsel i fangenskab er der meget forskellige beretninger. Et eksemplar kunne være villig til at lade sig kæle for, men kunne så pludselig bide alvorligt og endda le højt bagefter og blive meget arrig, når ejeren ikke stadigt ville beskæftige sig med den. Et andet eksemplar var derimod altid venlig mod hele ejerfamilien, bed aldrig hårdt, men nappede i ejerens øre, lod sig kæle for på enhver måde, skreg aldrig og lærte at sige over 20 ord og sætninger. Denne fugl fik lov til at flyve frit i stuerne og ødelagde aldrig noget, hvorimod den første ødelagde møbler, polstring, gardiner og meget andet, da den engang uforvarende slap ud af sit bur.

Foruden det sædvanlige frøfoder fik begge disse fugle frugt, bær, nødder, mandler, figen, mange friske grene eller andet blødt træ at gnave i og forskellige grøntsager.

F. 27. nr. 30.: *Amazona barbadensis rothschildi* (HARTERT) 1892
ROTHSCHILDS AMAZONE - ROTHSCHILDS LILLE GULHOVED
Tavle 82

Rothschildi: Dr. Ernst Hartert opkaldte denne underart efter »velbårne Walter Rothschild, som havde den største interesse for forfatterens ekspedition til Venezuela og de vestindiske øer«. Lionel Walter Rothschild (1868-1937), ældste søn af Nathan Mayer Rothschild, som blev adlet, interesserede sig fra sin pure ungdom for naturhistorie og allerede 20 år gammel købte han en samling af new-zealandske fugle af Sir Walter Buller og ikke længe efter en samling fra Borneo, samlet af John Whitehead. Disse og flere samlinger dannede grundlaget for museet i Tring, der på sin højde kun stod tilbage for British Museum. Tringmuseet har bl. a. omfattet 2500 udstoppede fugle, cirka 280,000 skind (2500 slægter - 3000 typeeksemplarer) over 2000 udstoppede pattedyr, en stor samling af æg og over 2.000.000 sommerfugle. Desuden rummede museet en meget værdifuld bogsamling af zoologisk og botanisk litteratur på over 30.000 bind. Nævnes bør det også, at Tringmuseet udgav det højt ansete Novitates Zoologica under redaktion af Rothschild og Hartert; der udkom ialt 42 bind af dette værk i årene fra 1894-1948. Lord Rothschild var indehaver af utallige ærestitler, som det vil føre for vidt at nævne her, og han har på mange måder, som parlamentsmedlem, præsident for videnskabelige selskaber o. s. v., gjort en meget stor indsats, ikke mindst for ornitologien.

NOMENKLATUR: *Chrysotis rothschildi HARTERT*, Bull. Brit. Orn. Cl., *1*, 1892, p. 13. (Bonnaire, Dutch Westindies). *Amazona ochroptera rothschildi* CORY 1909. *Amazona barbadensis rothschildi* RIDGWAY 1916.

Engelsk: Rothschild's Amazona Parrot. Tysk: Rothschilds Amazone.

F. 27. nr. 30.: *A. b. rothschildi* ■
F. 27. nr. 31.: *A. a. aestiva* //
F. 27. nr. 32.: *A. a. xanthopteryx* =
F. 27. nr. 37.: *A. o. ochrocephala* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *A. b. barbadensis* (F. 27. nr. 29.), men adskiller sig fra denne ved, at den gule farve på hovedets sider ikke når så langt ned, så det er ikke udbredt over hagen og den øvre del af struben. Vingebuen indeholder ikke så meget gult, men er stærkt blandet med rødt, så den er mere rød end gul. Den gule skulderplet er mindre end hos *A. b. barbadensis* og fjerene på fuglens overside er mindre tydeligt kantet med sort, hvilket ligeledes er tilfældet med bugfjerene.

♂: L. 305-333, V. 214-225, H. 129-142, N. 31-31,5, L. 23-23,5 mm.

♀: L. 313, V. 215,5, H. 128, N. 28,5, L. 20 mm.

UDBREDELSE: Øerne Bonaire, Blanquilla og Margarita udfor Venezuelas kyst.

I NATUREN: Denne underart repræsenterer Gulskuldret Amazone - også kaldet Lille Gulhoved - (F. 27. nr. 29.) på øen Bonaire, hvor den efter de seneste beretninger nu har sit eneste opholdsområde. Den forekommer dog på denne ø i et ikke helt ringe antal og flokke blev tidligt om morgenen observeret af Hartert, når de fløj ud fra deres sovepladser for at søge føde. Allerede ved 8-9 tiden om formiddagen vendte de tilbage, men det var vanskeligt at komme dem på så nært hold, at man rigtigt kunne iagttage deres adfærd, hvilket skyldtes landskabets karakter, stejle klippevægge, vildsomme klippeblokke og den brændende sol, der gjorde klipperne så varme, at man brændte sig på dem. - Men det var i 1902 - nu er fuglen mindre talrigt forekommende og dersom den nogensinde er indført til Europa, er den næppe erkendt som en speciel form.

F. 27. nr. 31.: *Amazona aestiva aestiva* (LINNÉ) 1758
BLÅPANDET AMAZONE — Tavle 88

Aestiva = tilhører sommeren.

NOMENKLATUR: *Psittacus aestivus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 10, *1*, 1758, p. 101. (America, Hellmayr, *antea*, p. 593, substitutes southern Brazil). *Psittacus viridis major occidentalis* EDW. 1751. *Psittacus amazonicus jamaicensis* BRISS. 1760. *Psittacus amaconicus varius* BRISS. 1760. *Psittacus guttatus* BODD. 1783. *Psittacus aestivus, var.* GM. 1788. *Psittacus decorus* HERM. 1804. *Psittacus amazonicus, part.* SHAW 1811. *Psittacus ochrocephalus* BECHST. 1811. ?*Amazona icterocephala* LESS. 1831. *Psittacus ochrocephalus, var. a.* WAGL. 1832. ?*Psittacus amazonicus, var.* HAHN 1836. *Chrysotis amazonicus* SW. 1837. *Chrysotis ochrocephala, part.* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis aestiva* BP. 1854. *Chrysotis jamaicensis* G. R. GRAY 1859. *Amazona aestiva, part.* SCHLEG. 1864. *Androglossus aestivus* SUND. 1872. *Androglossa aestiva* RCHNW. 1881. *Chrysotis amazonica* WHITE 1882.

NOMENKLATUR FOR GUL VARIETET: *Psittacus luteus* BRISS. 1760. *Psittacus aurora* LINNÉ 1771. *Psittacus ochrocephalus, var. b.* WAGL. 1882. *Chrysotis aestiva* PELZ. 1865.

Engelsk: Blue-fronted Amazona Parrot. Tysk: Rotbug-Amazone, Amazone, Blaustirnige Amazone, Blaukopf. Fransk: Amazone à collete bleu, Amazone à front bleu. Brasilien: Papageio greco, Loro hablador.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; fjerene mere eller mindre sortkantede, undersiden af kroppen lysere; forhoved og tøjler blå; isse, øjenomgivelser, forreste del af kinder, strube og lår

Tavle 116

F. 39. nr. 13.: *Psittacula alexandri fasciata*
F. 39. nr. 18.: *Psittacula alexandri alexandri*

gule; vingebuen rød, hos nogle individer dog mere eller mindre iblandet gule fjer; første håndsvingfjer sort, de øvrige sorte med grøn yderfane ved basis og blå yderfane mod spidsen; armsvingfjerene blå i spidsen, de første fem med rød yderfane med undtagelse af spidsen, hvorved der dannes et meget stort vingespejl. Mellemhåndsfjerene gulliggrønne; undervingedækfjerene grønne, de største, samt undersiden af inderfanen på svingfjerene irgrønne. Halen grøn med et bredt gulgrønt bånd ved spidsen af sidehalefjerene, hvis inderfaner er røde ved roden, grønne midtpå og gulliggrønne på yderste del; yderfanen på de yderste sidehalefjer har blå kant hos nogle individer. Næb og fødder sortagtigt brune; iris orangegul.

L. 350-415, V. 205-225, H. 105-130, N. 33, L. 18 mm.

Hos nogle hunner er det blå på panden mere udbredt og det røde på skuldrene mere gult end hos hannen.

UNGE FUGLE: Har intet gult på hovedet og intet blåt pandebånd, hele hovedet er grønt.

Der er store farvevariationer hos denne arts enkelte individer. Hos nogle når hovedets gule farve kun lidt ned under øjnene, så nederste del af kinderne er grøn; hos andre er øverste del af kinderne nær næbbets rod blå ligesom pande og tøjler. Også vingebuens farve varierer fra helt rød til rød med gule fjer iblandet og til mere gul end rød.

Blåpandet Amazone er ikke blot den almindeligste Amazone i liebhaveriet, men også den mest yndede og gennemsnitligt den mest evnerige af alle Amazoner; dog gør der sig også store individuelle variationer gældende, både m. h. t. adfærd og evner.

UDBREDELSE: Brasilien fra Piauhy og Pernambuco til Rio Grande do Sul. Kort, se F. 27. nr. 30.

I NATUREN: Beretningerne om denne arts liv i naturen er ikke af større interesse for fuglevenner, da de i langt overvejende grad indeholder oplysninger om i hvilke geografiske område og af hvem fuglene er nedlagt. Der er dog givet oplysninger om, at Blåpandet Amazone opholder sig i skovområderne, at de udenfor yngletiden samler sig i store flokke, der om morgenen flyver ud fra deres sovesteder og om aftenen vender tilbage til disse med stor regelmæssighed, at de enkelte par er uadskillelige og holder sig tæt ved hinanden, hvadenten flokkene er på flugt eller søger føde, samt at fuglene er en plage for orangeplantagerne, som de plyndrer og tilføjer store skader.

Der er uenighed om, hvor mange æg kuldet består af og der er fundet reder med 2, 3 eller 4 æg. Yngletiden falder i forårs- og sommermånederne, som i disse egne er månederne oktober til marts.

IMPORT: Den hyppigst indførte Amazone, så antallet af til Europa importerede nærmer sig antallet af indførte Grå Jako.

I FANGENSKAB: Også i sine hjemegne en almindelig og skattet fugl i fangenskab, der findes næppe nogen indianerlandsby, som ikke rummer et stort antal tamme fugle af denne art. De holdes dels som husfugle, men også med salg for øje, idet de røves fra rederne, opmades, opdrages og oplæres til at tale, gøre små kunststykker m. m. og det hævdes, at fugle som ikke har de tilstrækkelige evner og som ikke kan opnå den ønskede salgspris, havner i de indfødtes suppegryder.

Blåpandet Amazone har ry for at have større evner for at efterligne menneskelig tale, fløjte melodier, synge flere viser, efterligne andre dyrs stemmer o. s. v., end de fleste andre papegøjer, men disse evner er individuelt betingede og fuglenes præstationer kan være så forskellige, at nogle eksemplarer virkeligt imponerer, medens andre næsten intet kan lære.

Fuglen har to fejl: den kan skrige meget ubehageligt - hvilket dog ofte

aftager en hel del med tiltagende fortrolighed til dens omgivelser og de personer, som den slutter sig til - og selv den mest fortrolige fugl er jaloux og vil kunne finde på at give sin ejer et hårdt bid, hvis han har vakt dens jalousi ved f. eks. at beskæftige sig - efter dens mening for meget - med andre papegøjer. Dette er denne art dog ikke ene om, de fleste papegøjer med rødt i fjerdragten bliver jaloux, dersom de ser deres ejer beskæftige sig med andre papegøjer, der også har røde fjer.

Blåpandet Amazone ernæres med et grundfoder, hvortil gives forskellige tilskud, som bør varieres mest muligt. Grundfoderet kan bestå af hirse, kanariefrø, havre, hamp, solsikke, jordnødder og rigeligt af frugt. Som tilskudsfoder kan gives ekstra jordnødder, tyrolernødder, hassel- og valnødder, majs, ærter og ekstra solsikke. Af frugt gives æble, gulerod, appelsin, druer og af grønt gives salat, julesalat, grønkål, mælkebøtte, vejbred, græs med frøaks, spiret frø og grene med knopper og blade af *ikke giftsprøjtede træer*, f. eks. æble-, hassel- og rønnebærtræer så længe disse kan skaffes. Tilskudsfoderet bør anvendes, så fuglen ikke har det hele til rådighed på én gang, men til variering af dens kost.

OPDRÆT: Blåpandet Amazone har været opdrættet nogle gange, først i Frankrig, men også i Tyskland, England og Schweiz. Det er vanskeligt at få et rigtigt par og især et, som sympatiserer. Undertiden kan det vare længe, før sympati opnås og derefter kan det vare meget længe, før parret vil yngle. Som rede anbefales en hul træstamme, en dyb kasse eller en tønde med trøsket træ som bundlag. Rugetiden angives til 30 dage og ungernes siges at forlade reden efter 9 ugers forløb; de mades derefter i endnu ca. en måned af forældrene. Disse forsvarer reden med æg eller unger meget heftigt imod alt og alle, som vil nærme sig den.

Zool. Mus. i København har 14 ekspl. deraf 5 angivet som ♂.

F. 27. nr. 32.: *Amazona aestiva xanthopteryx* (BERLEPSCH) 1896
GULVINGET BLÅPANDET AMAZONE — Tavle 88

Xanthopteryx = gulvinget.

NOMENKLATUR: *Chrysotis aestiva xanthopteryx* BERLEPSCH, Orn. Monatsb. *4*, 1896, p. 173. (Bueyes, Østlige Bolivia). *Amazona aestiva xanthopteryx* LAUBMANN 1930.

Engelsk: Yellow-winged Amazona Parrot. Tysk: Gelbbugamazone.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner Blåpandet Amazone (F. 27. nr. 31.), men har *gul vingebue*, lyseblå pande, gul isse, gule kinder og skarlagenrødt vingespejl, vingeranden er ligeledes skarlagenrød foroven. De yderste halefjer indvendigt blodrøde, grønliggule i spidsen. Totallængden er omkring 370 mm.

UDBREDELSE: Bolivia, sydlige Matto Grosso, Paraguay og det nordlige Argentina, mod syd til Tucumán, Córdoba og den nordvestlige del af provinsen Buenos Aires. Kort, se F. 27. nr. 30.

I NATUREN: Denne forms levevis adskiller sig ikke fra Blåpandet Amazones. Meget tyder på, at der også eksisterer mellemformer af disse to, idet LAUBMANN oplyser, at fugle med gul vingebue, men med stærk iblanding af røde fjer forekommer vidt udbredt i Paraguay, og at der i 1930 kun er fundet en ung fugl (nr. 32.365) med ren gul vingebue, medens alle andre nedlagte eksemplarer viste mere eller mindre stærk iblanding af rødt på vingebuen.

En meget sjældent indført og i liebhaveriet vel endnu sjældnere erkendt underart. I 1966 udstillede Vagn Henriksen, Darup, et eksemplar i Roskilde.
Zool. Mus. i København har et skind af en ♂.

F. 27. nr. 33.: *Amazona ochrocephala tresmariae* NELSON 1900
TRES MARIA AMAZONE
Tresmariae = fra Tres Maria-øerne.
NOMENKLATUR: *Amazona oratrix tresmariæ* NELSON, Auk. *17*, 1900, p. 256. (Maria Madre Island).

F. 27. nr. 33.: *A. o. tresmaria* ■
F. 27. nr. 34.: *A. o. oratrix* //
F. 27. nr. 35.: *A. o. auro-palliata* =
F. 27. nr. 36.: *A. o. panamensis* ||

Engelsk: Tres Marias Amazona Parrot.
FARVEBESKRIVELSE:
Ligner *A. o. oratrix* (F. 27. nr. 34.), men har et mere robust næb, overnæbbet er tydeligt bredere og fuglens grønne farve er mindre gullig, specielt på kroppens underside, der har et blegt smaragdgrønt skær. Der er normalt sorte kanter på fjerenes spids på ryg og bryst, de kan dog undertiden være meget utydelige eller være helt slidt af.
♂: L. 360-398, V. 232-243, H. 124,5-136, N. ?, L. 24-27 mm.
♀: L. 365, V. 233, H. 131, N. 33, L. 24 mm.
Der er så store variationer i hovedets gule farves udbredelse hos de enkelte individer, at man ganske vist i de allerfleste tilfælde kan bestemme voksne fugles art, men unge fugle kan let forveksles med andre arter.
UDBREDELSE: Tres Maria-øerne udfor Mexicos vestkyst.
Denne Amazone kendes kun fra Tres Maria-øerne, der ligger ca. 100 km vest for Mexico og ca. 120 km nordvest for Cap Corrientes. Den har næppe været levende i Europa..

F. 27. nr. 34.: *Amazona ochrocephala oratrix* RIDGWAY 1887
GULHOVEDET AMAZONE - DOBBELT eller STOR GULHOVEDET AMAZONE — Tavle 89
Oratrix = kvindelig taler, en som beder eller bønfalder, en hentydning til fuglens velkendte »gode talegaver«.
NOMENKLATUR: *Amazona oratrix* RIDGWAY, Man. No. Am. Bds., 1887, p. 587. New name for *Chrysotis levaillantii* G. R. GRAY 1859, not *Amazona levaillantii* LESSON 1831. The type of oratrix is from Petapa, Oaxaca, *fide* NELSON, *antea. Perroquet à tete jaune* LEVAILL. 1805. *Psittacus amazonicus, part.* KUHL 1820. *Psittacus ochrocephalus* LICHT. 1830. *Psittacus xanthops* WAGL. 1832. *Chrysotis xanthops* SOUANCÉ 1856. *Chrysotis ochroptera* SCLAT. 1859. *Amazona aestiva, part.* SCHLEG. 1864. *Psittacus leucorhynchus* NATT. 1868. *Androglossa levaillanti* RCHNW. 1881. *Chrysotis levaillanti* SALVAD. 1891.
Engelsk: Levaillant's Double Yellow-fronted eller Mexican Yellow-headed Amazona Parrot. Tysk: Grosser Gelbkopf, Doppelgelbkopf. Fransk: Perroquet à tete jaune.
FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Hoved og hals gule, hovedet lysere; oversiden grøn, undersiden lysere grøn med blåligt skær; overhaledækfjer gulliggrønne; lår gule; vingerand gul; vingebue rød iblandet gult; tommelfjer og hånddækfjer grønne med blåt skær; håndsvingfjerene sorte med undtagelse af de første, der er grønne ved roden af yderfanen;

armsvingfjerene grønne med sorte spidser, på yderfanen før spidsen har de blåt skær, de første 3-5 armsvingfjer er desuden røde ved roden af yderfanen, hvorved dannes et rødt vingespejl; undervingedækfjerene grønne. Halen grøn, fjerene med bredt grønliggult bånd i spidsen, sidehalefjerene røde ved roden, yderfanen på de yderste fjer med blå kant; øjne røde, gule ved pupillen; næb hvidligt; fødderne lysebrune.

♂: L. 315-345, V. 218-258, H. 108-130, N. 31,5-37, L. 23,5-27 mm.
♀: L. 295-340, V. 212-240, H. 103-126, N. 31-34, L. 23-25,5 mm.

UNGE FUGLE: Har mindre gult på hoved og hals, ofte de første 2 år.

UDBREDELSE: Mexico i staterne Tamaulipas, Vera Cruz, Puebla, Mexico, Guanajuato, Colima, Guerrero og Yucatan; Britisk Honduras, men ikke - som undertiden meddelt - forekommende i Honduras og på Ruatan-øen. Kort, se F. 27. nr. 33.

I NATUREN: En af de mest kendte og skattede Amazoner, om hvis liv i naturen man alligevel ikke ved ret meget, idet de rejsende forskere meget sjældent fik lejlighed til at iagttage fuglenes reder, som de indfødte sikkert kendte, men så vidt muligt hemmeligholdt for selv at kunne tage ungerne. Disse oplærtes, før de solgtes og denne art regnes stadig for den mest lærenemme og lærevillige, selv om nogle af dens individer har meget begrænsede evner for at efterligne ord og andre lyde. Siges at være mindre sky end Blåpandet Amazone (F. 27. nr. 31.), men iøvrigt som denne.

IMPORT: En i tidligere tid ofte importeret fugl, der allerede var i London Zoo i 1849. For nogle år siden blev den indført i ret stort antal og nu ses den jævnligt på markedet.

I FANGENSKAB: Fra gamle portrætter ved man, at denne art allerede omkring år 1590 har været i privat eje i England og den blev dengang som nu regnet for en af de mest intelligente papegøjer. Såvel helt fabelagtige præstationer som næsten fuldstændig evneløshed hos denne art hører sikkert til undtagelserne og eksemplarer over gennemsnittet kommer vel næsten på højde med Grå Jako, hvad imitationsevne, lærevillighed og intelligens angår; nogle oplysninger om dens præstationer er dog vel nok noget overdrevne, men fuglen *er* lærenem.

Albrecht-Møller har for nogle år siden ejet et eksemplar med evner over gennemsnittet - det findes nu udstoppet i samlingen - og Erik Bagge havde også for år tilbage et dejligt eksemplar, hvis skæbne fortaber sig et sted i Jylland.

Zool. Mus., København, har et skind af en ♀.

F. 27. nr. 35.: *Amazona ochrocephala auro-palliata* (LESSON) 1842
GULNAKKET AMAZONE — Tavle 89

Auro-palliata = gyldenkappet, klædt i en pallium, d. v. s. en speciel græsk dragt, der ligner de katolske ærkebiskoppers særlige af paven fremsendte pallium, idet valget af en ny ærkebiskop ikke er godkendt før han har modtaget dette særlige tegn. (En pallium bæres udenpå messehaglen og har et bredt bånd af hvid uld med seks sorte kors).

NOMENKLATUR: *Psittacus (amazona) auro-palliatus* LESSON, Rev. Zool., 1842, p. 135. (Raelejo, Nicaragua). *Psittacus flavinuchus* GOULD 1843. *Psittacus auro-palliatus* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis flavinuchus* G. R. GRAY 1846. *Amazona auropalliatus* LESS. 1847. *Chrysotis auripalliata* B. P. 1853. *Amazona auropalliatus* SCLAT. & SALVIN 1859. *Chrysotis occipitalis* VERR. 1854. *Amazona auripalliata* SCHLEG. 1864. *Chrysotis auropalliatus* FRANTZ 1869. *Androglossa auripalliata* RCHNW. 1881. *Chrysotis auropalliata* SALVAD. 1891.

Engelsk: Golden-naped Amazona Parrot, Yellow-naped Amazona Parrot. Tysk: Goldnackenamazone, Gelbnackenamazone. Fransk: Amazone à collier d'or.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; hoved, overhaledækfjer og kroppens underside meget lysere, de håragtige fjer omkring næseborene sorte; baghals og ofte tillige en plet på midten af baghovedet gul; fjerene på halsens sider og øvre del af bryst svagt mørkt stribede; vingebue og vingerand med røde fjer; første håndsvingfjer sort, de øvrige håndsvingfjer også sorte, men med grøn yderfane ved basis og dybblå spids på yderfanen; armsvingfjerenes yderfane rød ved basis på de første fire fjer, så der dannes et rødt vingespejl, spidsen af armsvingfjerene er dybblå; de store undervingedækfjer og svingfjerenes inderfanes underside er iragtigt grønne. Halen grøn med grønliggul spidshalvdel; sidehalefjerenes inderfane rød ved roden, de yderste fjers yderfane er kantet med blåt ved basis. Næbbet horngråt med gullig basis på overnæbbet, vokshuden sort; fødderne mørke; iris gulligbrun til orangerødlig.

L. 350-360, V. 225-230, H. 117-120, N. 38, L. 20 mm.

UNGE FUGLE: Mangler det gule nakkebånd og den gule plet på baghovedet, disse gule felter fremkommer først efterhånden i voksen alder.

UDBREDELSE: Fra det yderste østlige Oaxaca og Chiapas gennem bjergskråningerne langs Stillehavskysten til det nordvestlige Costa Rica og videre gennem lavlandet ved det Karibiske hav til det nordlige Honduras til Ulua-floddalen samt Ruatanøen. Kort, se F. 27. nr. 33.

I NATUREN: En i nogle af sine opholdsområder meget sjælden fugl, almindeligst forekommende i Guatemala, hvor den dog også kun ses i ret ringe antal. Om dens liv i naturen vides ikke meget, men det må antages, at den ikke adskiller sig væsentligt fra sine nærmeste slægtninge.

IMPORT: Første gang i Europa i 1844, aldrig regelmæssigt indført, men af og til udbudt til salg i Tyskland.

I FANGENSKAB: Betegnes som velbegavet og skal kunne lære at eftersige ord meget tydeligt, men der findes kun få beretninger om dens liv under beskyttede forhold. Skal være opdrættet i Sydney i 1948, men nogen beretning om dette opdræt har ikke foreligget fra opdrætterens hånd.

Zool. Mus., København, har en skindlagt ♂, der har levet i Zoo, København, samt to eksemplarer uden kønsangivelse.

F. 27. nr. 36.: *Amazona ochrocephala panamensis* (CABANIS) 1874
GULPANDET AMAZONE - PANAMA AMAZONE — Tavle 88

Panamensis = fra Panama.

NOMENKLATUR: *Chrysotis panamensis* CABANIS, Journ. f. Orn., *22*, 1874, p. 349. (Panama). *Chrysotis ochrocephala* SALVIN 1871. *Androglossa panamensis* RCHNW. 1881.

Engelsk: Panama Yellow-headed Amazona Parrot, Panama Parrot. Tysk: Panama-Amazone. Fransk: Perroquet de Panama, Amazone de Panama.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Ligner *A. o. ochrocephala* (F. 27. nr. 37.) meget, men er normalt mindre og mangler de sorte sømme på fjerene; panderanden gul ligesom forhovedet og det gule felt begrænses bagtil af den blågrønne bageste del af issen; nakke og halssider smukt græsgrønne; hage og strube græsgrønne; hele oversiden græsgrøn og lidt lysere tonet end hos Gulisset Amazone (F. 27. nr. 37.). Første svingfjer ikke ensfarvet sort, men kun sort på inderfanen, yderfanen grøn med en lille blå plet; de øvrige håndsvingfjers yderfane blå på yderste halvdel, rodhalvdelen græsgrøn og inderfanen sort. Armsvingfjerene røde midt på yderfanen, derefter svagt grønne, blå mod spidsen og grønne mod roden, samt med sortagtig inderfane, der bliver mere

og mere grøntonet mod spidsen; vingebuen og håndroden skarlagenrøde; de små undervingedækfjer gulgrønne, de store blågrønne. Begge de midterste halefjer ensfarvet grønne, de øvrige gule på inderfanen, derefter røde, så grønne og så atter røde; på yderfanen er både spidsen, over- og undersiden gulgrøn. Fårene er gule; næbbet gulligt med mørk spids, undernæbbet undertiden hvidlighorngråt; den brede nøgne øjenring blålighvid, iris rød med en smal gul stribe udenom; fødderne blåligt kødfarvede, men kan forekomme meget lyse og med næsten hvide kløer.

L. ca. 305, V. ca. 205, H. ca. 102, N. 33, L. 16 mm.

UDBREDELSE: Panama og tropiske lavtliggende egne i det nordlige Columbia østpå til Santa Marta-området. Kort, se F. 27. nr. 33.

I NATUREN: I A. ochrocephala-gruppen repræsenterer denne underart gruppens midterst placerede eksemplarer, idet de 7 anerkendte former forekommer fra Mexico i nord til Brasilien i syd og såvel i Ecuador og Peru som i Guiana-staterne samt på Trinidad. Panama-amazonen - eller som den almindeligst kaldes, Gulpandet Amazone - forekommer dog kun i ringe antal i sit område og må betegnes som en sjælden fugl såvel i naturen som under beskyttede forhold.

I FANGENSKAB er der dog opnået opdræt af den i U. S. A. i 1945 hos Mrs. Eleanor Davis, der betegnede fuglene som tamme, elskværdige og lærenemme. I Danmark har J. Ewald Christensen, Fiskbæk, Løgstrup, opdrættet den i 1963 og opnået F. F. F.s sølvmedalje, se »Stuefuglene« september 1963 p. 203.

J. E. Christensens opdræt

F. 27. nr. 37.: *Amazona ochrocephala ochrocephala* (GMELIN) 1788
GULISSET AMAZONE - SURINAM AMAZONE — Tavle 89
Ochrocephala = gulokkerfarvet hoved.

NOMENKLATUR. *Psittacus ochrocephalus* GMELIN, Syst. Nat., *1*, 1788, p. 339. (South America, restricted to Venezuela by BERLEPSCH & HARTERT, Nov. Zool., *9*, 1902, p. 109). *Psittacus Amazonicus poikilorhynchus* BRISS. 1760. *Psittacus Amazonicus brasiliensis* BRISS. 1760. ?*Psittacus cajenneus* MÜLL. 1776. *Psittacus amazonicus* LATH. 1790. *Psittacus flavifrons* HERM. 1804. *Psittacus poikilorhynchus* SHAW 1811. ?*Amazona icterocephala, var.* LESS. 1831. *Psittacus poecilorhynchus* WAGL. 1832. *Chrysotis poecilorhynchus* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis ochrocephala* BP. 1854. *Chrysotis poecilorhyncha* BP. 1854. *Amazona aestiva, part.* SCHLEG. 1864. *Androglossa ochrocephala* RCHNW. 1881. *Chrysotis mercenaria* SCLAT. 1882.

Engelsk: Yellow-fronted eller Yellow-headed Amazona Parrot. Tysk: Gelbscheitel-Amazone. Fransk: Perroquet de Cayenne. Native: Loro Real.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Oversiden mørk græsgrøn med mørke til sorte fjerkanter; overhaledækfjerene og kroppens underside lysere og lysende gulliggrøn; lårene grønne; panderand lys blågrøn; forhovedet gult til omkring midten af issen, hos mange hanner dog helt ned til baghovedet; de håragtige fjer omkring næseborene sorte; over øjnene en bred grøn stribe; hovedsider grønne; vingebuen skarlagenrød, håndrodskanten gulliggrøn til gul, undertiden med røde fjer bagtil; håndsvingfjerene: den første sort, de følgende også sorte med yderfanerne dybblå mod spidsen og grønne mod basis; de første fire armsvingfjer røde ved roden, hvorved der dannes et vingespejl, iøvrigt er armsvingfjerene blåsorte mod spidsen og lyseblå på yderfanen. Halen grøn med et bredt gulliggrønt bånd i spidsen, dette er smallere på de to midterste fjer, og sidehalefjerene har en rød plet ved basis og et grønt bånd tværs over midten af inderfanen. Næbbet sortagtigt med kødfarvet basis på overnæbbet; fødderne sortagtigt grå; iris rød med en indre gul ring.

L. ca. 370-400, V. 205-230, H. 109-135, N. 35, L. 18 mm.

UNGE FUGLE: Issens gule farves udbredelse meget begrænset eller helt manglende og den røde farve på vingebuen er enten kun svagt til stede eller mangler ganske.

Der er store individuelle forskelle i denne arts udseende. Undertiden er issens gule farvefelt begrænset til nogle få gule fjer på issens midte, hos andre individer kan de nå helt ned til undernæbbet og hos nogle er de gule fjer rødrandede; panderandens grønne farve varierer stærkt, de røde vingefelter kan være større eller mindre, næbbet kan være lysere eller mørkere, eller have en blegrød plet o. s. v.

UDBREDELSE: Columbia øst for foden af den østlige Andes-kæde, Venezuela og Guiana-staterne, mod syd til Rio Branco og det midterste Amazone-område. Kort, se F. 27. nr. 30.

I NATUREN: Iflg. nyere beretninger findes denne art også i Mexico og på Trinidad, samt i Ecuador og Peru. Tidligere forekom den langt talrigere end nu, da den blot synes spredt i mindre antal over et større område; den observeres dog undertiden i mindre flokke i indlandet nord for Amazone-floden. Disse flokke består tilsyneladende af par, som stadig holder sig nær hinanden og af deres endnu ikke parrede unger. Dens levevis svarer ret nøje til Blåpandet Amazones (F. 27. nr. 31.). Dens ynglesæson begynder i slutningen af marts og varer til hen imod juni.

IMPORT: En ofte importeret art både før og nu, men antagelig ofte forvekslet med beslægtede arter grundet på de store individuelle variationer i fuglenes udseende.

I FANGENSKAB: Blandt indianerne i artens hjemlande en yndet fugl, der afrettes med største omhu til at sige nogle ord og derefter sælges i nærmeste større by. Gulisset Amazone er da også en af de mest intelligente arter, der kan blive meget fortrolig og hengiven, når den fanges og opdrages som ung. Mærkværdigt nok påagtes den ikke altid efter fortjeneste, skønt den gennemsnitligt hvad evner og intelligens angår, står på højde med Blåpandet, Gulnakket og Dobbelt Gulhovedet Amazone.

Forplejes som disse arter.

OPDRÆT: Har tilsyneladende endnu ikke ynglet under beskyttede forhold, men der er opdrættet krydsninger af Gulisset×Gulpandet og af Gulisset×Gulhovedet Amazone.

Zool. Mus., København, har en ♂, som har levet i Københavns Zoo, samt et ikke kønsbestemt eksemplar.

F. 27. nr. 38.: *Amazona ochrocephala xantholaema* BERLEPSCH 1913
MARAJO GULHOVEDET AMAZONE

Xantholaema = gulstrubet.

NOMENKLATUR: *Amazona ochrocephala xantholaema* BERLEPSCH, Orn. Monatb., *21*, 1913, p. 147. (Hacienda St. André, Island of Marajó, Brazil).

Engelsk: Marajo Yellow-headed Amazona Parrot.

F. 27. nr. 38.: *A. o. xantholaema* ■
F. 27. nr. 39.: *A. o. nattereri* //
F. 27. nr. 40.: *A. a. tobagensis* =
F. 27. nr. 41.: *A. a. amazonica* ||

FARVEBESKRIVELSE:

Denne underart adskiller sig fra *A. o.. ochrocephala* (F. 27. nr. 37.) ved følgende karakteristiske forskelle:

1. Den smalle panderand er livligt lysende grøn, i stedet for gulliggrøn,
2. issens gule farve strækker sig meget videre ud over baghovedet,
3. hovedsiderne er ikke grønne, men livligt gule,
4. lårene er gule i stedet for grønne,
5. fuglen er større og kraftigere og har navnlig et længere og stærkere overnæb, med en orange plet ved basis. Iris orange.

V. 231, H. 126, N. 39,5, L. 24,5 mm.

UDBREDELSE: Øen Marajo ved Amazoneflodens munding.

Type-eksemplaret, som findes i Mus. Senckenberg, betegnes som en gammel - utvivlsomt udfarvet - ♂, og formen menes at repræsentere *A. o. ochrocephala* i Amazoneflodes nederste område, idet den næppe kun findes på øen Marajo.

Trods de meget store variationer, som forekommer hos *A. o. ochrocephala*, mener BERLEPSCH det nødvendigt, at - som han skriver - »betegne denne form som ny, idet den i påfaldende grad adskiller sig fra fuglene fra det mellemste og nederste Orinocco-område« - PETERS opfører den da også som en selvstændig underart.

F. 27. nr. 39.: *Amazona ochrocephala nattereri* (FINSCH) 1864
NATTERERS AMAZONE — Tavle 90

Nattereri: opkaldt efter *Johan Natterer* (1781-1843), en utrættelig østrisk rejsende forsker og samler af både pattedyr, fugle og insekter, såvel i Europa som i Sydamerika. En af de mest succesrige samlere i verden og Finsch opkaldte den her beskrevne amazone efter Natterer, idet han skrev: »... der har gjort så meget for Sydamerikas ornitologi«.

NOMENKLATUR: *Psittacus (Chrysotis) Nattereri* FINSCH, Journ. f. Orn., *12*, 1864 (1865), p. 411. (Mamoré, Cacheira de Banaeiro, Matto Grosso). *Chrysotis thalassina* NATT. *Chrysotis nattereri* PELZ. 1865. *Psittacus thalassinus* NATT. 1871. *Androglossa nattereri* RCHNW. 1881.

Engelsk: Natterer's Amazona Parrot. Tysk: Grüne Amazone, Natterers Amazone.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Pande, hovedets sider og struben blågrønne eller blålige; øjenbrynsstribe gul; baghovedet med en blåliggrøn plet; resten af oversiden grøn; fjerene på nakke og overryg med sorte kanter; undersiden lidt lysere end oversiden, brystet med et havblåt skær; underhaledækfjerene gulliggrønne; vingerne grønne med rød vingebue, armsvingfjerene røde ved basis. hvorved der dannes et rødt vingespejl. De midterste halefjer ensfarvet grønne, sidehalefjerene med gulgrønne spidser; øjet brunorangerødt, den nøgne øjenring hvidlig; næbbet horngråt med sortagtig spids, ved begge si-

F. 39. nr. 20.: *Psittacula caniceps* F. 39. nr. 22.: *Psittacula derbyana*

der af overnæbbets rod en hvidgullig plet; vokshuden gråhvid; fødderne horngrå med grønligt skær.

L. 470-490, V. 215-245, H. 118-146 mm.

♀: Gennemgående med mere mørkttonede og uklare farver end hannen.

UNGE FUGLE: Ligner hunnen.

UDBREDELSE: Østlige Ecuador og østlige Peru til det nordvestlige Matto Grosso. Kort, se F. 27. nr. 38.

I NATUREN: Ifølge nyere beretninger er denne underart også observeret i Columbia øst for Andes-bjergene fra Caquetá og sydpå til de nævnte områder, men den forekommer tilsyneladende kun i få og yderst sjældent sete eksemplarer i hele det angivne område.

Et eksemplar blev første gang importeret af frk. Hagenbeck i 1878 og blev udstillet i Berlin. Året efter havde Karl Hagenbeck 2 eksemplarer i sin samling. Iøvrigt en af de sjældneste Amazoner, der f. eks. slet ikke omtales af Lord Tavistock, og som næppe har været i England indtil 2. verdenskrig.

F. 27. nr. 40.: *Amazona amazonica tobagensis* CORY 1918
TOBAGO ORANGEVINGET AMAZONE — Tavle 90

Tobagensis = fra øen Tobago.

NOMENKLATUR: *Amazona amazonica tobagensis* CORY, Field Mus. Nat. Hist. Publ. Zool. Ser., *13*, pt. 2, no. 1, 1918, p. 83, note. (Tobago, British West Indies).

Engelsk: Tobago Orange-winged Amazona Parrot. Tysk: Tobago Amazone. Tobago: Common Amazon Parrot.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn; kinder, hovedets sider og en plet i midten af forreste del af issen gule; mellem næsebor og øje en blå plet, og over øjet ligeledes lidt blåt; panden gul med lidt blåt; fjerene på hoved og ryg med smalle mørke skaftstriber, hver fjer bliver jævnt mørkere mod spidsen. Øvre del af struben grøn med blåt skær; hals og øvre bryst grønne; nedre del af bryst og bugen tiltagende lysere grønne med gult skær og mange af fjerene med blegt blå frynser; undersiden af halen, når fjerene i denne er samlet, grøn, mat gul og mat rød. Vingerne: på oversiden er alle svingfjers inderfaner sorte; yderfanen på første håndsvingfjer sort. 2. og 3. svingfjer sorte på de yderste ca. 50 mm, derefter først blå og så grønne; de øvrige håndsvingfjer er dybblå og lyst grønne; de første fire armsvingfjer har en lyst orange-skarlagenfarvet, ca. 5 cm lang plet på yderfanen, så der dannes et vingespejl, spidsen af fjerene er lys blå, men basis er lys grøn, inderfanen er som regel sort på oversiden; de næste tre svingfjer med ca. 25 mm lang blå spids, derefter er resten af yderfanen lys grøn og inderfanen sort; resten af vingefjerene lyst grønne med smalle mørke skaftstriber, mange af dem har den skjulte del af inderfanen ved basis sortfarvet; vingekanten bag tommelfjerene gul; resten af vingens nedre dels overside blågrøn og sort, det sorte er begrænest til spidsen og den ydre kant af svingfjerene. Halen: midterfjerene mørkt grønne, lysere mod spidsen, de yderste med efterhånden mere og mere gulgrønt - op til ca. 36 mm - i spidsen; alle fjerene med rødt på inderfanen, på yderfanen også lidt rødt, der tiltager udad, de yderste fjer har dog intet rødt på yderfanen, men lidt orange nærmest skaftet og derefter dybblåt. Næbbet gråt, lysest ved basis af både over- og undernæb; iris lys orange, den nøgne øjenring mørk skiferfarvet; ben og fødder gråligt hvide.

L. ca. 305-330 mm.

UDBREDELSE: Øerne Trinidad og Tobago. Kort, se F. 27. nr. 38.

I NATUREN: I begyndelsen af 1960'erne er det konstateret, at denne lokalrace er meget talrigt forekommende på Trinidad og meget almindelig på Tobago. Den færdes i sumpområder og skovegne og kommer helt op i ca. 2000 fods højde. Sædvanligvis ses fuglene parvis eller i små flokke på nogle par flyvende over dalstrøg, sa-

vanner og sumpe, undertiden også i betydelig højde og som regel udstødende vedvarende skrig. De overnatter i hundredevis i store bambusbuskadser, i jungleskove eller i klynger af palmer i sumpegnene. Deres skrigeri er øredøvende på vejen til nattekvarteret, men der bliver de hurtigt rolige og tavse.

Deres ernæring består af blomster, bær, frugter og frø af forskellige vækster, bl. a. ynder de frugterne af de specielle vilde blommetræer og nogle palme-arter i sumpområderne. De fouragerer hovedsagelig i morgen- og de sene eftermiddagstimer.

Vides ikke at have været importeret og er hidtil ukendt i Europa.

F. 27. nr. 41.: *Amazona amazonica amazonica* (LINNÉ) 1766
VENEZUELA AMAZONE

Amazonica = fra Amazonelandet.

NOMENKLATUR: *Psittacus amazonicus* LINNÉ, Syst. Nat., ed. 12, *1*, 1766, p. 147. (Surinam) error = »le pays des Amazones«, Hellmayr, Nov. Zool., *17*, 1910, p. 406). *Psittacus jamaicensis icterocephalos* BRISS. 1760. *Psittacus brasiliensis cyanocephalos* BRISS. 1760. *Psittacus amazonicus* BRISS. 1760. *Psittacus Amazonicus fronte lutea* BRISS. 1760. *L'Aourou-couraou* BUFF. 1779. *Le Crik* BUFF. 1779. *Psittacus agilis, part.* GM. 1788. *Psittacus æstivus* GM. 1788. *Psittacus luteus* GM. 1788. *Psittacus æstivus, var. z.* LATH. 1790. *Psittacus æstivus, var. e.* LATH. 1790. *Psittacus luteolus* LATH. 1790. *Psittacus aourou* SHAW 1811. *?Psittacus amazonicus, var?* HAHN 1835. *Psittacus amazonicus* SELBY 1836. *Chrysotis æstivus* SW. 1837. *Chrysotis amazonicus* G. R. GRAY 1846. *Chrysotis amazonica* BP. 1854. *Psittacus amazonus* SCHLEG. 1864. *Amazona amazonica* SCHLEG. 1864. *?Chrysotis sp.* TAYL. 1864. *Psittacus agilis* LÉOTAUD 1886. *Androglossus amazonicus* SUND. 1872. *Androglossa amazonica* RCHNW. 1881.

Engelsk: Orange-winged Amazona Parrot. Tysk: Venezuelaamazone. Fransk: Perroquet Amazone à ailes orange. Native: »Kurika«, »Cotorra«.

FARVEBESKRIVELSE:

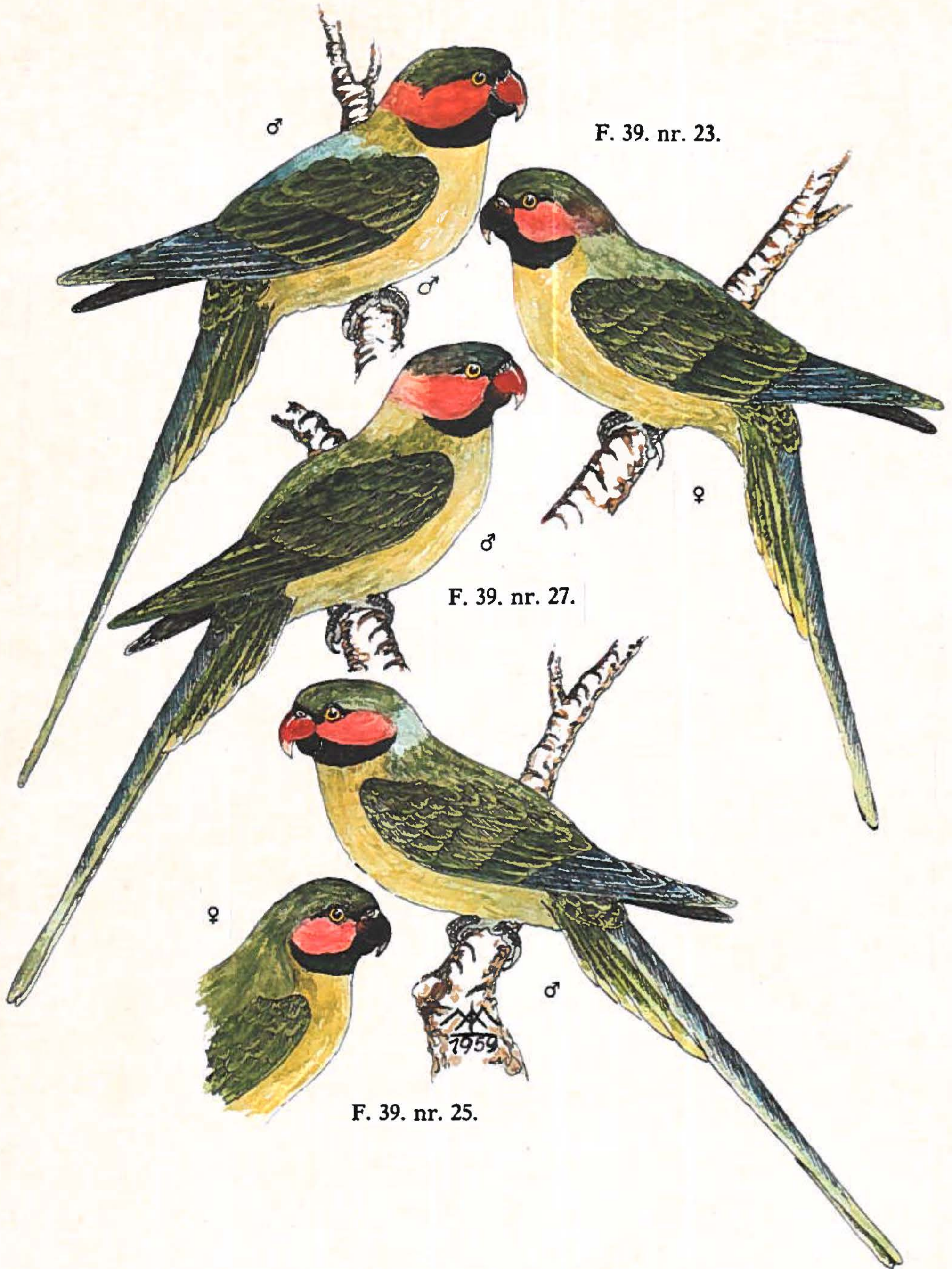
♂ og ♀: Grøn; kroppens underside lysere; baghalsens fjer med sorte kanter; pande, tøjler og øjenbrynsstribe ultramarinblå; issen undertiden lysegul; kinder dybgule; øredækfjer græsgrønne; yderfanen på over- og underhaledækfjer gulliggrøn; mellemhåndskanten gulliggrøn; tommelfjer og hånddækfjer grønne, tommelfjerene blå i spidsen; vingespejlet orangerødt; første håndsvingfjer sort, de resterende sorte med grøn yderfane ved basis, mellem den grønne roddel og den sorte del mod spidsen er der et dybblåt skær, hvilket er meget fremtrædende ved spidsen af armsvingfjerene; de små undervingedækfjer grønne ligesom kroppens underside, de store undervingedækfjer og inderfanen på svingfjerenes underside grønne. Halen grøn med gulliggrøn spids; sidehalefjerenes underside er med undtagelse af spidsen orangerød og har et grønt tværbånd; de yderste halefjers yderfane blå på den midterste del. Næbbet lyst hornfarvet med mørk spids; fødder mørke; iris rødorange.

L. ca. 340, V. ca. 200, H. ca. 105, N. ca. 35, L. 16,5 mm.

Der forekommer ret betydelige variationer i denne arts udseende og tilsyneladende er en forskellig udvikling af variationer i gang i det store opholdsområde. Nogle individer har f. eks. sortagtigt over- og gulligt hornfarvet undernæb, og der er væsentlige forskelle i næbbets størrelse hos fugle fra de sydlige til de nordlige områder. Også totallængden varierer, fugle fra Magdalene-dalen er gennemgående mindre, end fugle fra egnene øst for Andes. Fjerdragtens farver varierer også, f. eks. har eksemplarer fra Yarinacocha et blegt askeblåt skær over fjerdragten og baghalsens sorte fjerkanter er hos disse fugle mere tydelige end hos fuglene fra resten af Sydamerika. GRICSOM & GREENWAY har opstillet en speciel race fra Hollandsk Guiana, *Amazona amazonica micra* (Fieldiana 1937, p. 420), som muligvis vil blive almindelig anerkendt, når dens opholdsområde begrænses til det nævnte område og måske noget østpå.

UDBREDELSE: Nordlige Columbia fra nedre Magdalenadal gennem Venezuela og

Tavle 118

F. 39. nr. 23.: *Psittacula longicauda longicauda*
F. 39. nr. 25.: *P. l. nicobarica*   F. 39. nr. 27.: *P. l. modesta*

Guiana-staterne til det østlige Brasilien, sydpå gennem det østlige Ecuador og Amazoneflodens områder i Peru til Matto Grosso og Paraná. Kort, se F. 27. nr. 38.

I NATUREN: Tidligere en af de almindeligste Amazoner i Brasiliens kystskovdistrikter, nu sjælden i visse dele af området, f. eks. ved Orinoco-floden, hvor den før forekom i ret stort antal. Den færdes for det meste i de udbredte sumplandskaber ved floderne i Mangrovebuskads og ernærer sig hovedsageligt af Conucarpus- og Urinnenia-frugter. I skovene, hvor disse frugter modnes, findes amazonerne iøvrigt i stort antal. Venezuela- og Surinam-Amazonerne siges at ruge sammen og indianerne, som tager redeungerne, hævder, at de ofte finder begge arters unger i samme rede.

IMPORT: Venezuelaamazonen er ikke ofte indført til Europa og er kun sjældent i handelen.

I FANGENSKAB: Racen er ikke meget yndet, da den har ord for at skrige uudholdeligt, hvilket siges også at gælde for tamme og talende eksemplarer. A.-M. har 1960 haft et eksemplar, som blev stjålet!

Zool. Mus., København, har 2 eksemplarer.

F. 27. nr. 42.: *Amazona mercenaria canipalliata* (CABANIS) 1874

GRÅKAPPET AMAZONE - GRÅNAKKET AMAZONE

Canipalliata = gråkappet.

NOMENKLATUR: *Chrysotis canipalliata* CABANIS, Journ. f. Orn., *22*, 1874, p. 105. (Cauca River, Colombia). *Androglossa canipalliata* RCHNW. 1881.

Engelsk: Grey-naped eller Colombian Amazona Parrot. Tysk: Soldaten-Amazone von Kolumbia.

F. 27. nr. 42.: *A. m. canipalliata* ■
F. 27. nr. 43.: *A. m. mercenaria* //
F. 27. nr. 47.: *A. f. farinosa* = ?
F. 27. nr. 48.: *A. vinacea* || ?

FARVEBESKRIVELSE:

I størrelse adskiller denne form sig meget lidt fra *A. m. mercenaria* (F. 27. nr. 43.). I stedet for den gule nakketegning hos *A. o. auro-palliata* (F. 27. nr. 35.), som de unge fugle også mangler, men som viser sig, når de er 3 år gamle, har *A. m. canipalliata* et lysegråt halsbånd, der på halsens underside er ganske smalt, men som på baghalsen udvider sig og når helt op til nakken. Fjerene, som danner dette halsbånd, er gulgrønne på basishalvdelen, og kun ca. den yderste trediedel er lysegrå; den yderste rand af fjerene er mørk. De små fjer omkring næseborene er ikke sorte, men grønne; den forreste del af vingeranden er gul. Det røde vingespejl er så godt som ikke synligt, kun på yderfanen af begge de første armsvingfjer findes en lille rød længdeplet, men den er helt dækket af de store vingedækfjer.

UDBREDELSE: Subtropiske og tempererede zoner i Andes-bjergene i Columbia (også omfattende Santa-Marta-bjergene) og Ecuador (?)

En i liebhaveriet næsten ukendt fugl, der kun vides at have været i en engelsk samlers eje.

F. 27. nr. 43.: *Amazona mercenaria mercenaria* (TSCHUDI) 1844
SOLDATER-AMAZONE — Tavle 90

Mercenaria = egennyttig, bevæger sig i egen interesse.

NOMENKLATUR: *Psittacus mercenarius* TSCHUDI, Arch. f. Naturg., 10, Bd. 1, 1844, p. 303. (Peru). *Chrysotis mercenarius* LICHT. 1854. *Chrysotis mercenaria* BP. 1854. *Psittacus (Chrysotis) mercenarius* VERR. 1858. *Amazona mercenaria* SCHLEG. 1874. *Chrysotis canipalliata* CAB. 1874. *Androglossa mercenaria* RCHNW. 1881. *Androglossa canipalliata* RCHNW. 1881. *Chrysotis mercenaria* SALVAD. 1891.

Engelsk: Mercenary eller Tschudi's Amazona Parrot. Tysk: Soldatenamazone, Amazone mit gelbem Daumenrand. Peru: Jurnalero.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Grøn; baghalsens fjer med sorte kanter, pande kinder, overhaledækfjer og kroppens underside lysere, men mere klart grønne; håndrodskanten gul med mere eller mindre rødt skær; et rødt vingespejl dannet af den røde plet på de tre første armsvingfjers yderfane ved basis; svingfjerenes spids sort med mere eller mindre blåt skær. De midterste halefjer grønne med gulliggrøn spids, sidehalefjerene grønne ved basis, derefter røde med gulliggrøn spids, men yderfanerne er mørkt purpurfarvede mellem de røde og grønne partier; den 2. og 3. halefjer har rød inderfane ved basis, den yderste fjer er kantet med blåt på yderfanen; sidehalefjerene har iøvrigt grøn underside, men med et rødligt skær, som skinner igennem den grønlige farve. Næbbet mørkt, overnæbbets rod dog gullig; fødder brune; iris gul til rød.

L. ca. 345, V. ca. 230, H. ca. 99, N. ca. 30, L. ca. 18 mm.

UNGE FUGLE: Mangler det røde vingespejl.

UDRBEDELSE: Subtropiske og tempererede zoner i Andesbjergene i Peru og nordlige Bolivia. Kort, se F. 27. nr. 42.

I NATUREN: Ifølge nyere observationer er denne race videre udbredt og er bl. a. set såvel i Bolivia som i de vestlige egne af Guiana. Den færdes mest i store højder og tilbringer natten så højt oppe i bjergene som der findes træer. Om morgenen trækker den i store flokke ned i lavere egne for at søge føde, og ved aftenstide opsøger flokkene igen deres hvile- og sovepladser i de store højder. Flokkenes træk foregår under høj skrigen både morgen og aften, men især varer det længe, før der bliver roligt ved sovepladserne.

IMPORT: Meget sjældent indført, første gang i 1882 til London Zoo.

I FANGENSKAB: Synes ikke at have været liebhavere i hænde, som har berettet noget om den og selv Lord Tavistock oplyser, at han aldrig har set denne art, der i sit hjemland anses for at have gode evner for at lære at tale.

På Zool. Mus., København, findes et skind af en ♂.

F. 27. nr. 44.: *Amazona farinosa guatemalae* (SCLATER) 1860
GUATEMALA AMAZONE - BLÅKRONET AMAZONE — Tavle 91

Guatemalae = fra Guatemala.

NOMENKLATUR: *Chrysotis guatemalae* »HARTLAUB« SCLATER, Ibis, 1860, p. 44. (Guatemala and Honduras; the Cat. Bds. Brit. Mus. lists a specimen from Honduras as the type). *Chrysotis pulverulenta* LAWR. 1868. *Amazona guatemalæ* SCHLEG. 1874. *Androglossa guatemalæ* RCHNW. 1881. *Chrysotis guatemalæ* SALVADORI 1891.

Engelsk: Guatemalan eller Blue-crowned Amazona Parrot. Tysk: Guatemalaamazone. Fransk: Perroquet Amazone de Guatemala.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Grøn, oversiden bestøvet med gråt (melet); isse og øjenbrynsstribe blålige; baghovedet med et svagt lillagråligt skær; fjerene på baghalsen med sortagtige kan-

F. 27. nr. 44.: *A. f. guatemalae* //
F. 27. nr. 45.: *A. f. virenticeps* =
F. 27. nr. 46.: *A. f. inornata* ||

ter; kinder og kroppens underside gulliggrønne; vingespejlet dannet af de første fire armsvingfjers røde fjerbasis; første håndsvingfjer sort, de øvrige sorte med grøn yderfane på fjerenes nederste halvdel, den sorte del af yderfanen mere eller mindre blå nær den grønne farve; armsvingfjerenes spids sort med mere eller mindre blåt skær; store undervingedækfjer irgrønagtigt blå med guliig kant; inderfanernes underside på svingfjerene delvis irgrønne. Halen grøn med et bredt grønliggult eller helt gult bånd på yderste fjerhalvdel; iris orangerød; næbbet blåligsort (med en gullig eller rødlig plet nær overnæbbets basis); fødder grønligt askefarvede.

L. 370-440, V. 222-240, H. 116-154, N. ca. 40, L. 23 mm.

UDBREDELSE: Sydlige Mexico fra staterne Oaxaca?, Mexico og Vera Cruz, sydpå gennem Guatemala til Ulua-dalen i Honduras.

I NATUREN: En ret sjældent forekommende underart, der iflg. nyere beretninger oftest er iagttaget i Panama, hvorimod den er virkelig sjælden i dens nordligste områder. Den er kun observeret parvis eller enkeltvis, men undertiden i selskab med *A. a. autumnalis* (F. 27. nr. 18.), i hvis flokke den kan forekomme i nogle få eksemplarer.

IMPORT: I 1870 et enkelt eksemplar i Londons Zoo, 1872 indførte Guderian i Leipzig 2 eksemplarer, og i 1877 indførte frk. Hagenbeck et eksemplar og udstillede dette på »Ornis«-udstillingen samme år. I 1919 fik Londons Zoo atter et eksemplar og senere er der tilsyneladende kun kommet enkelte eksemplarer til Europa.

I FANGENSKAB: Der berettes kun lidt om denne fugl under beskyttede forhold, men fra Hamborgs Zoo, som i 1880'erne havde 2 eksemplarer, hævdes, at den i opførsel mest ligner Møller-Amazonen (F. 27. nr. 47.) og at dens sprogbegavelse næsten står på højde med gråpapegøjens.

Zool. Mus., København, har 3 eksemplarer, det ene en ♂.

F. 27. nr. 45.: *Amazona farinosa virenticeps* (SALVADORI) 1891
GRØNHOVEDET AMAZONE — Tavle 91

Virenticeps = grønhovedet.

NOMENKLATUR: *Chrysotis virenticeps* SALVADORI, Cat. Bds. Brit. Mus., *20,* 1891, p. 269 (in key), p. 280. (Bugaba, Chiriqui ♂, and Angostura, Costa Rica ♀). *Chrysotis guatemalae* FRANTZ 1869. *Chrysotis farinosa, part.* LAWR. 1871.

Engelsk: Costa Rican eller Green-headed Amazona Parrot. Tysk: Kostarikaamazone.

FARVEBESKRIVELSE:

Ligner *A. f. guatemalae* (F. 27. nr. 44.), men afviger ved at have grønt hoved uden udpræget blåt skær, der kun svagt kan spores på pande og tøjler; øjenbrynsstriben er grøn; panden og issen nærmest lidt blåliggrønne.

Ligner også *A. f. inornata* (F. 27. nr. 46.) lidt, men håndrodskanten er blegt gulliggrøn med et ringe - om overhovedet noget - skær af rødt.

L. 315-365, V. 234-250, H. 119-138, N, 32,5-38, L. 25,5-30 mm.

UDBREDELSE: Nicaragua, Costa Rica og vestlige Panama (mod øst til Chiriqui og Bocas del Toro). Kort, se F. 27. nr. 44.

I NATUREN: Ifølge nyere beretninger er denne underart udbredt over det meste af det tropiske bælte, og viser sig på begge de tørre skovklædte skråninger, men dog mest på den karibiske side af bjergkæden i Mellemamerika. Den er dog langtfra almindelig og ses meget sjældent i større antal end parvis. Holder til i storskovens højeste træer i skovenes udkanter og besøger derfra mere åbne landskaber, når der blot også der findes høje træer. Den opdages oftest på grund af dens stemme, der er dybere end Gulkindet Amazones (F. 27. nr. 18.) og karakteristisk ved, at fuglens skrig ofte ledsages af en lidt komisk lydende »tuden«, der gentages nogle gange.

Vides ikke at have været levende i Europa.

F. 27. nr. 46.: *Amazona farinosa inornata* (SALVADORI) 1891
VESTLIG MØLLER-AMAZONE — Tavle 91

Inornata = jævn, enkel, usmykket.

NOMENKLATUR: *Chrysotis inornata* SALVADORI, Cat. Bds. Brit. Mus., *20*, 1891, p. 269 (in key), p. 281. (Veraguas, Panama). *Psittacus pulverulentus* LAWR. 1863. *?Psittacus amazonicus, var.* HAHN 1835. *Chrysotis farinosa* SCLATER 1858. *Chrysotis sp.* SCLATER 1862. *Chrysotis guatemalae, part.* SALVIN 1871.

Engelsk: Plain-coloured Amazona Parrot. Westliche Mülleramazone.
Native: »Sarambo«.

FARVEBESKRIVELSE:

Som *A. f. farinosa* (F. 27. nr. 47.), men er større og mangler den gule plet på issen. Kønnene ser ens ud og kan beskrives således:

♂ og ♀: Papegøjegrøn, også hoved og hals, men skuldrene mere gråligt grønne, ligesom ryggen; kroppens underside lysere og ofte mere gulliggrøn; baghoved og nakke med et mørkere, mere blåligt eller mørkvioletagtigt skær; issen, baghalsen og øvre del af ryggen med sortagtige fjerspidser, på nedre del af baghalsen er disse sorte fjerspidser altid synlige og undertiden er de mere udbredte. Halens inderste del mørk papegøjegrøn, den yderste del lysere og mere gulliggrøn, især på yderfanerne, som er mørkere mod roden. Armsvingfjer: de tre yderste er klart røde på yderfanen, hvis spids dog er mørkblå eller blåsort, undertiden har fjerene et mere eller mindre grønt felt mellem det røde og det blå. Håndsvingfjer: yderste halvdel af fjerene sort, der mod spidsen går over i blåsort, vingens håndrodskant mere eller mindre rød. Næb: overnæbbet mørkt hornfarvet, for det meste mere blegt på nederste del ved roden; undernæbbet er gulligt. Iris gul til orangerød, den nøgne øjenhud hvidlig; ben og fødder hornfarvede eller mørke.

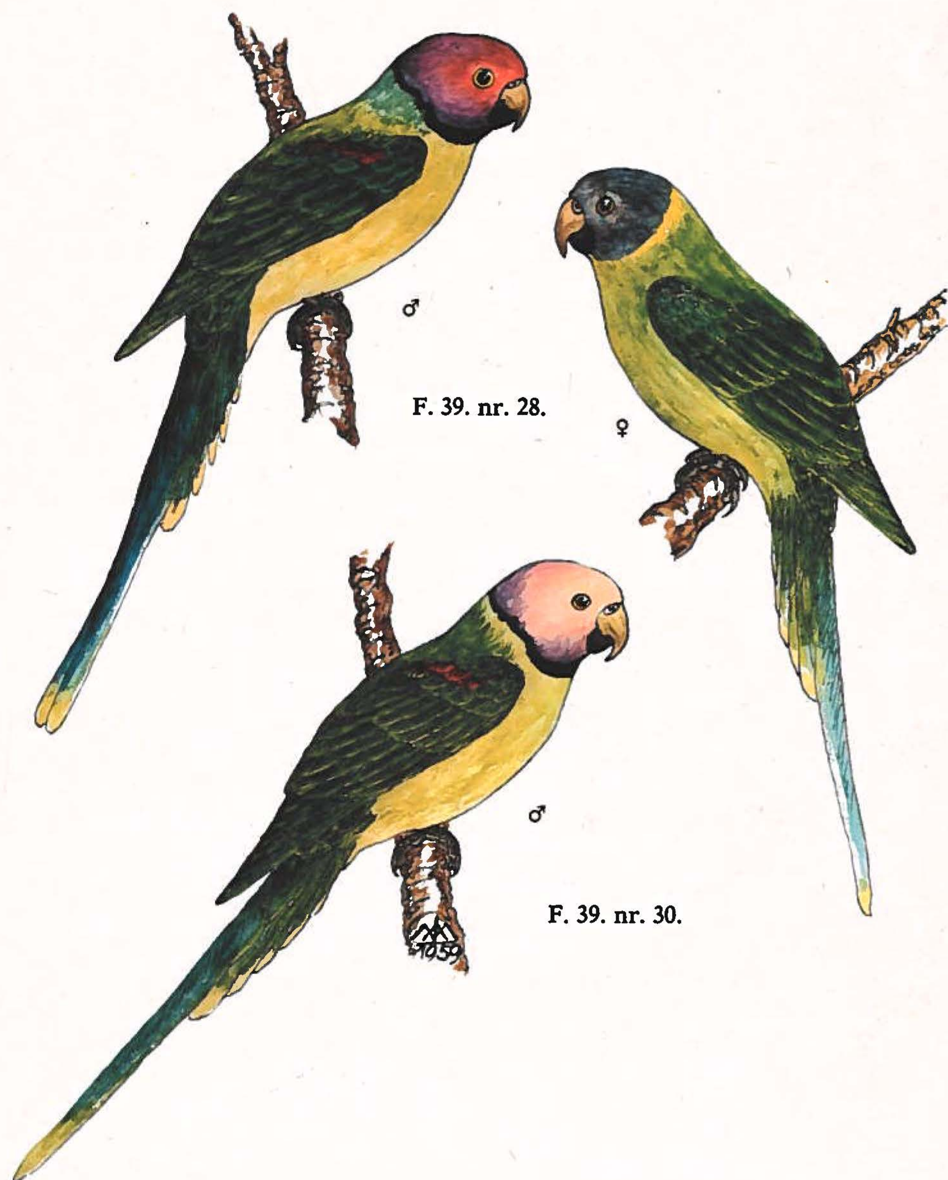
♂: L. 380-425, V. 233-268, H. 121,5-149, N. 37-41, L. 26,5-29,5 mm.
♀: L. 380, V. 240-255, H. 127,5-139, N. 35-38,5, L. 26 mm.

Også hos denne underart forekommer ikke uvæsentlige variationer, der undertiden er så store, at de fører til opstilling af nye underarter. Således har Melvin A. TRAYLOR i 1948 beskrevet *Amazona farinosa chapmani* som en større race (Field Mus. Nat. Hist. Publ., 1948, p. 195), der dog ikke opføres af PETERS. Enkelte fundne eksemplarer har antydning af gul isseplet, nogle er mere grålige på vingerne end andre, og der forekommer mere eller mindre udprægede variationer i disse fugles næbfarve.

UDBREDELSE: Panama (fra Veraguas østpå) og nordvestlige Sydamerika, mod syd til Ecuador og mod øst til Maracaibo-søen og Cauca-floden i Venezuela. Kort, se F. 27. nr. 44.

Vestlig Mølleramazone har i 1915 været i Berlins Zoo, men der er kun berettet meget lidt om den under beskyttede forhold. Lord Tavistock har haft et eksemplar, der viste sig elskværdig overfor andre papegøjer og i stand til at overvintre udendørs. Fuglen havde en høj umusikalsk stemme, men talent for efterligning; den syntes også fordragelig i blandet selskab med andre fugle.

Tavle 119

F. 39. nr. 28.: *Psittacula cyanocephala cyanocephala*
F. 39. nr. 30.: *Psittacula cyanocephala rosa*

F. 27. nr. 47.: *Amazona farinosa farinosa* (BODDAERT) 1783
MØLLER-AMAZONE — Tavle 91
Farinosa = melet, med et melet udseende.

NOMENKLATUR: *Psittacus farinosus* BODD., Tabl. Pl. enlum., 1783, p. 52. (Cayenne, *ex* Daubenton, pl. 861). *Le Perroquet Meunier de Cayenne* D'AUBENT. Pl. Enl. 861. *Le Meunier* BUFF. 1779. *Mealy Green Parrot* LATH. 1771. *Psittacus pulverulentus* GM. 1788. *L'Amazone femelle* LEVAILL. 1805. *Amazona pulverulenta* LESS. 1831. *Chrysotis pulverulentus* SW. 1837. *Chrysotis farinosus* G. R. GRAY 1846. *Psittacus ochrocephalus?* CAB. 1848. *Chrysotis pulverulenta* BP. 1854. *Chrysotis farinosa* G. R. GRAY 1859. *Amazona farinosa* SCHLEG. 1864. *Androglossa farinosa* RCHNW. 1881. *Chrysotis ochrocephala* SALV. 1886. *Chrysotis farinosa* SALVADORI 1891.

Engelsk: Mealy Amazona Parrot. Tysk: Mülleramazone. Fransk: Meunier.

FARVEBESKRIVELSE:
♂ og ♀: Grøn; oversiden af kroppen gråt bestøvet (melet udseende); issens midte gul, hyppigt med rødt skær; fjerene på baghoved og baghals sortkantede med blåt skær; kroppens underside lysere grøn; underhaledækfjer gulgrønne; vingerand og vingespejl rødt; første håndsvingfjer sort, øvrige svingfjer sorte med grøn yderfane ved roden, derefter med blåligt skær, som ses tydeligt på fjerspidserne; undervingedækfjer grønne; halen grøn med bredt gulliggrønt bånd på yderste halvdel; yderfanen på de yderste halefjer undertiden med blå søm; iris og næb lyst hornfarvede, vokshuden sort; fødderne sortagtigt grå.

L. 375-400, V. 200-240, H. 148, N. 37.5, L. 29 mm.

UNGE FUGLE har kun få gule fjer på issen.

UBDREDELSE: Østlige Venezuela (Cauca-Orinocco-området), østpå til Surinam, sydpå til Peru, nordlige Matto Grosso og nedre Amazone-flod. Kort, se F. 27. nr. 42.

I NATUREN: Lever i de tætte skove og er observeret i små flokke allerede af Natterer, Prins Max von Wied, Schomburgh m. fl. og var dengang ikke særligt talrigt forekommende; ifølge nyere beretninger er dens område tilsyneladende større end tidligere antaget, den findes f. eks. i Columbia både øst og vest for Andes, men er ikke observeret i mere end ganske få eksemplarer samtidigt. Man ved ikke meget om dens levevis, men har undertiden set den siddende i de højeste trætoppe, uden at den har ladet sig forstyrre af selv de voldsomste tropiske uvejr.

IMPORT: I forrige århundrede ret ofte indført til Europa, og har ikke helt sjældent været på udstillinger, senere sjældent i handelen.

I FANGENSKAB: Fra de ret få liebhavere, som har haft denne ret store papegøje, berettes, at den var fredelig og elskværdig, men at endog meget fortrolige eksemplarer var slemme til at skrige, sikkert en af grundene til, at den ikke har opnået den popularitet, som dens øvrige opførsel kunne berettige den til.

Zool. Mus., København, har et skind.

F. 27. nr. 48.: *Amazona vinacea* (KUHL) 1820
VINRØD AMAZONE — Tavle 92
Vinacea = vinfarvet.

NOMENKLATUR: *Psittacus vinaceus* »Princ. Maximil.« KUHL, Nova Acta Acad. Caes. Leop. Carol., *10*, 1820, p. 77. (Brazil). *Loro garganta roxa* AZARA 1803. *Maracana à cou rouge* AZARA 1809. *Psittacus tarabe, part.* VIEILL. 1817. *Psittacus columbinus* SPIX 1824. *Psittacus dominicensis, part.* CUV. 1829. *Chrysotis columbinus* SW. 1837. *Chrysotis vinaceus* G. R. GRAY 1846. *Oenochrus vinaceus* BP. 1854. *Onochrus vinaceus* BP. 1856. *(Psittacus?) fimbriolatus* LICHT. 1856. *Chrysotis vinacea* G. R. GRAY 1859. *Amazona vinacea* SCHLEG. 1864. *Androglossa vinacea* RCHNW. 1881.

Engelsk: Vinaceous Amazona Parrot. Tysk: Weinrote Amazone, Taubenhalsamazone. Fransk: Perroquet Amazone à couleur de vin.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Overvejende grøn med sorte fjerrande; pandebånd og tøjler røde; de længste fjer på baghalsen med blåt skær foran den sorte fjerrand; hagen rød, men undertiden grøn; brystfjerene og i varierende udstrækning tillige bugfjerene vinrøde, disse fjer er også blålige ud imod fjerranden; haledækfjerene gulliggrønne; vingeranden rød; armsvingfjerene grønne, de første tre er røde ved roden af yderfanen, så de danner et vingespejl. Håndsvingfjer: den første sort med blå yderfane, de øvriges yderfane grøn mod roden og blå mod spidsen; tommelfjer og hånddækfjer grønne; de store undervingedækfjer blågrønne; halefjerene grønne, spidserne tiltagende gule udadtil; sidehalefjerenes yderfane mørk purpurrød ved roden, inderfanen lysende rød ved roden; øjet brunorangerødt, øjenringen grønlig-brunliggrå; overnæbbet lyst blodrødt, spidsen hvidlig, undernæbbet rødliggråt; vokshuden som øjenringen; fødderne lysolivengrønne, kløerne mørkere.

L. 340-370, V. 192-250, H. 104-112, N. ca. 30, L. ca. 18 mm.

♀: Har noget mindre klare farver og næbbet er mindre rødt.

UNGE FUGLE: Pandens røde farve mere uklar; de vinrøde fjer på undersiden mindre lysende i farven og med brede grønne rande; håndranden gul, næbbet kun rødt ved roden; øjnene citrongule.

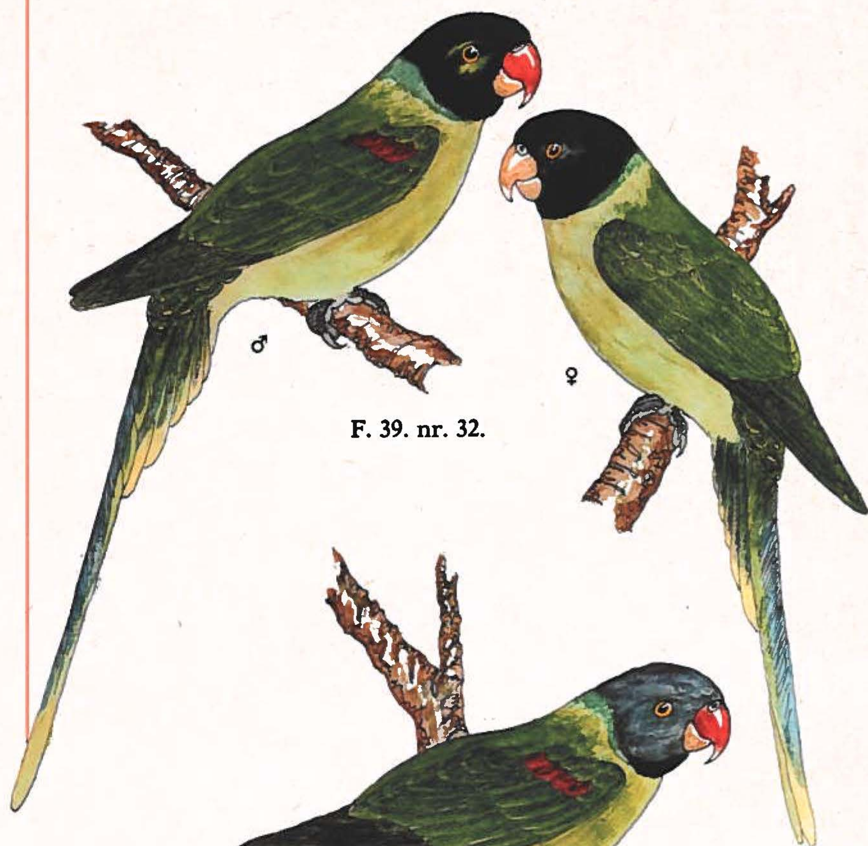
UDBREDELSE: Sydøstlige Brasilien fra Bahia til Rio Grande do Sul; Paraguay; Missiones. Kort, se F. 27. nr. 42.

I NATUREN: I modsætning til mange af de øvrige Amazoner er denne art hyppigt forekommende i store dele af dens opholdsområder og ses undertiden i meget store flokke i orangelunde og -plantager. Den færdes mest i åbne skovområder og om dagen næsten kun parvis, men ved aften samles store flokke, som normalt overnatter på lave skovklædte høje. I sine hjemegne en yndet burfugl, selv om dens stemme er hæs og ret grov, men dens rolige, lidt sørgmodige væsen og det, at den let kan blive meget fortrolig og tam bevirker, at mange fugle fanges.

IMPORT: Ikke ofte importeret og som regel kun i enkelte eksemplarer.

I FANGENSKAB: Skønt ikke sjælden i naturen, har kun få eksemplarer været i privat eje og beretninger fra liebhavere er fåtallige. Karl Russ havde et eksemplar i pleje og betegnede dette som mindre sprogbegavet

♂

F. 39. nr. 33.

1959

F. 39. nr. 32.: *Psittacula himalayana himalayana*
F. 39. nr. 33: *Psittacula himalayana finschii*

end de fleste blandt Amazonerne, men som en rolig og fredelig fugl og måske som den skønneste i slægten.

Om et andet eksemplar berettes, at det var en meget omgængelig og morsom fugl, dog med tilbøjelighed til at foretrække enkelte personer frem for andre; den fik lov til at færdes frit i stuerne og satte sig til hvile i mørke kroge.

Albrecht-Møller havde en kort tid et eksemplar, som dog var noget medtaget ved anskaffelsen, og den rettede sig aldrig så meget, at et sikkert studie af fuglens adfærd kunne gennemføres, det var 1958, og den er indlemmet i A.-M.s samling af udstoppede fugle.

Endnu findes, 1970, et levende eksemplar af denne skønne art i privat eje, idet fru Elly Nielsen, Hillerød, er i besiddelse af en fin, tam fugl, der er stærkt knyttet til fruen (se fotografiet).

Zool. Mus., København, råder over 2 ikke kønsbestemte eksemplarer.

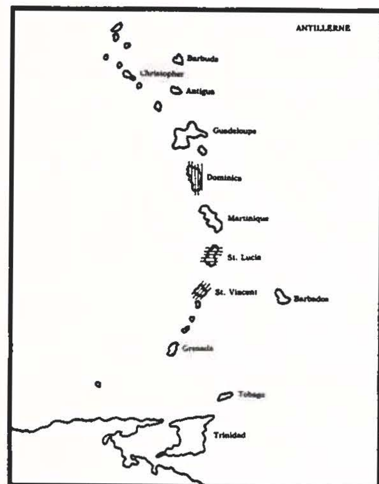
F. 27. nr. 49.: *Amazona guildingi* (VIGORS) 1837

GUILDINGS AMAZONE - KONGE-AMAZONE — Tavle 92

Guildingi: opkaldt efter *Lansdown Guilding* (1797-1831), naturforsker og maler, født på øen St. Vincent. Guilding samlede i årene 1838-1840 store kollektioner af fugle på St. Vincent og andre vestindiske øer.

NOMENKLATUR: *Psittacus Guildingii* VIGORS, Proc. Zool. Soc. London, 1836 (1837), p. 80. (St. Vincent). *Chrysotis guildingi* BP. 1854. *Amazona guildingi* SCHLEG. 1864. *Androglossa guildingi* RCHNW. 1881.

Engelsk: Guilding's eller St. Vincent Amazona Parrot. Tysk: Guildings Amazone, St. Vincent-Amazone, Königsamazone. Fransk: Perroquet Amazone de Guilding.

F. 27. nr. 49.: *A. guildingii* //
F. 27. nr. 50.: *A. versicolor* =
F. 27. nr. 51.: *A. imperialis* ||

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Tøjler, fjerene under øjet og overhovedet hvide, henimod baghovedet går farven over i gult; fjerene på baghovedet, på hovedets sider og på struben blå, ved roden dog gulliggrønne, nedre del af halsen med mere eller mindre grønt skær; fjerene på den øvrige overside orangebrune med sorte kanter; underhaledækfjerene grønliggule; underkroppens fjer kobberbrune med sorte kanter, bugfjerene grønlige foran den sorte rand; tommelfjerene grønne gående over i blåt; hånddækfjerene grønne, men orangefarvede ved roden af yderfanen; de 3-4 første armsvingfjers yderfane orangefarvede ved roden og danner et vingespejl; de øvrige armsvingfjer med blågrøn kant, de midterste gule ved basis; håndsvingfjerene sorte, men gule ved roden, derefter grønne, blå og med gul spids; lårene grønlige; øjet mørkrødbrunt, øjenringen blålighvid; næbbet horngråt; vokshuden gråhvid; fødderne horngrå.

L. 400-420, V. 220-270, H. 140-160, N. ca. 38, L. ca. 20 mm.

UDBREDELSE: Øen St. Vincent, Små Antiller.

I NATUREN: En af de sjældne vestindiske papegøjer, der så sent som i 1930'erne er set i nogle få eksemplarer i næsten ufremkommelige skove på St. Vincents højeste bjerge, hvis højeste egne ikke er udforskede, og som ofte hærges af vulkanud-

brud og jordskælv. Skønt fredede lider fuglene under de indfødtes efterstræbelser, deres unger røves ud af rederne om natten i de forud afmærkede træer, så der er stor udsigt til, at arten vil dø ud. Navnlig forudses dette, fordi fuglene også er meget træge til at formere sig, de lægger kun et eller to æg, og når de så tilmed ofte fordrives af naturkatastrofer og derved bliver et let bytte for de indfødte, der betragter deres kød som en delikatesse og derfor nedlægger alle de eksemplarer, som de kan komme på skudhold af, så er det ikke udelukket, at de forskere har ret, der betragter artens fuldkomne udryddelse som en allerede fuldbyrdet kendsgerning.

IMPORT: Første gang i Londons Zoo i 1874; 1880 i Zoo, Amsterdam, og senere indført af Jamrach, London, og Hagenbeck, Hamborg, i enkelte eksemplarer.

I FANGENSKAB: En enkelt beretning betegner et eksemplar hos en liebhaver som lidet tiltrækkende, idet denne fugl var stillesiddende, gnaven og sløv.

F. 27. nr. 50.: *Amazona versicolor* (P. L. S. MÜLLER) 1776
MANGEFARVET AMAZONE — Tavle 92

Versicolor = mangefarvet.

NOMENKLATUR: *Psittacus versicolor* P. L. S. MÜLLER, Natursyst., Suppl., 1776, p. 78. (Havana, error = St. Lucia). *Psittacus Amazonicus gutture cæruleo* BRISS. 1760. *Perroquet de Havana* D'AUBENT. Pl. Enl. 360. *Crik à face bleu* BUFF. 1770. *Blue-fronted Parrot* LATH. 1781. *Psittacus cyanorynchus* BODD. 1783. *Psittacus havanensis* GM. 1788. *Chrysotis havanensis* SW. 1837. *Chrysotis cyanorhynchus* G. R. GRAY 1849. *Oenochrus havanensis* BP. 1854. *Onochrus havanensis* BP. 1856. *Chrysotis cyanorhyncha* G. R. GRAY 1859. *Amazona cyanorhyncha* SCHLEG. 1864. *Chrysotis cyanops* FINSCH 1868. *Chrysotis cyanopsis* FINSCH 1868. *Oenochrus versicolor* G. R. GRAY 1870. *Chrysotis bouqueti* SCLAT. 1874. *Chrysotis versicolor* SCLAT. 1881. *Androglossa versicolor* RCHNW. 1883.

Engelsk: St. Lucia, Blue-masked eller Versicoloured Amazona Parrot. Tysk: Blaumaskenamazone. Fransk: Perroquet Amazone à face bleu.

FARVEBESKRIVELSE:

♂ og ♀: Fuglens fjer har sorte rande, hvilket især er udpræget på dens overside; pande, hovedsider og strube blå, panden, tøjlerne og kinderne har desuden et purpurfarvet skær; over nederste del af struben et rødt bånd; haledækfjerene gulliggrønne, hver fjer tæt ved den sorte kant og på den ikke synlige del ved basis vinrødlig; kroppens øvrige fjer grønne; vingeranden gulliggrøn; håndsving- og -dækfjer sorte med undtagelse af den første svingfjer er de tillige dybblå ved roden af yderfanen; armsvingfjerene grønne og med undtagelse af de inderste tillige med blå spids, de første 3-4 er røde ved roden af yderfanen, så de danner et vingespejl; de små undervingedækfjer er gulliggrønne, de store er blågrønne ved roden af inderfanen; halefjerene gule i spidsen, de midterste ellers grønne, sidehalefjerenes yderfane blå på rodhalvdelen, de yderste dybblå; de yderste tre fjer på begge sider af halen har en rød plet ved roden af inderfanen. Iris orange; næbbet brunlig horngråt, men gulligt foroven ved roden; fødderne sortbrune.

♂: L. 415-432, V. 272-281, H. 163,5-176, N. 32,5-36, L. 25,5-28 mm.
♀: L. 415-445, V. 269-283, H. 170-172, N. 32-34,5, L. 25-27 mm.

UDBREDELSE: Øen St. Lucia, Små Antiller. Kort, se F. 27. nr. 49.

I NATUREN: Strenge fredningsbestemmelser og myndighedernes store indsats for at få dem overholdt, har på St. Lucia bevirket, at de indfødte nu kun yderst sjældent forgriber sig på de store papegøjer på øen. Mangefarvet Amazone er derfor tiltagende i antal på St. Lucia, hvilket næppe er tilfældet på de øvrige småøer, men fuglen var indtil 1. verdenskrig anset for at være uddød, så en indsats selv i sidste øjeblik for at bevare en sjælden fugl, viser sig altså virkelig at kunne nytte.

Myndighederne på St. Lucia kræver, at enhver, som ønsker at holde en af de på

øen frit levende fugle, skal have speciel tilladelse dertil og straffer enhver overtrædelse meget strengt. Det overvåges også, at der ikke udføres papegøjer, så indtil videre skal man ikke vente Mangefarvet Amazone indført til Europa.

Fuglen lever iøvrigt såvidt vides under næsten de samme forhold i naturen som Kongeamazonen (F. 27. nr. 49.), men bliver altså mindre efterstræbt.

Londons Zoo har haft fuglen i 1874 og 1875 i enkelte eksemplarer, men i privat eje har den næppe været i mere end ganske få tilfælde. Lord Tavistock har haft en meget gammel fugl i nogle få år og blev klar over, at arten meget vanskeligt tåler et så koldt og samtidigt fugtigt klima som det engelske - det danske klima kan næppe anses for bedre - og at denne fugl meget hurtigt vil sygne hen, dersom den ikke holdes på stor plads og under forhold, så den selv kan vælge om den vil være ude eller inde.

F. 27. nr. 51.: *Amazona imperialis* RICHMOND 1899
KEJSER-AMAZONE — Tavle 92

Imperialis = ophøjet, majestætisk, kejserlig.

NOMENKLATUR: *Amazona imperialis* RICHMOND, Auk., *16*, 1899, p. 186. New name for *Psittacus augustus* VIGORS, 1837, not of SHAW 1792. (Dominica). *Psittacus havanensis* KUHL 1832. *Psittacus augustus* VIG. 1837-38. *Chrysotis augustus* G. R. GRAY 1846. *Oenochrus augustus* BP. 1854. *Onohcrus havanensis* BP. 1856. *Amazona augustus* SCHLEG. 1864. *Chrysotis augusta* SCLAT. 1865. *Amazona augusta* SCHLEG. 1874. *Androglossa augusta* RCHNW. 1881. *Chrysotis augusta* SALVAD. 1891.

Engelsk: Imperial, August eller Dominican Amazona Parrot. Tysk: Kaiseramazone, Braunschwänzige Amazone. Fransk: Perroquet Amazon imperiale.

FARVEBESKRIVELSE:

♂: Hoved, hals, bryst og bug mørkt purpurblå, renest på bryst og bug, med sorte fjerkanter, der på isse og baghoved har et mættet, glinsende grønt skær; øvrige overside, underhaledækfjerene, kropsiderne og lårene grønne, hvilken farve går over i blåligt hen imod de sorte fjerkanter; vingerne grønne, vingerand og vingespejl skarlagenrøde; håndsvingfjerene sortbrune, men grønne ved roden af yderfanen; armsvingfjerene grumset gråblå, de inderste grønne med grumsetblå spidser; hale mørk rødbrun med vinrødlig søm i fjerspidserne; overnæbbet mørkt horngråt og hvidligt ved roden på begge sider; undernæbbet lysere, fødderne mørkt hornbrune.

♂: L. 463-512, V. 285-305, H. 173,5-182,5, N. 36,5-41,5, L. 29-31,5 mm.

♀: L. 455-470, V. 285-292, H. 162-186, N. 36-39,5, L. 29,5-31 mm.

♀: Ligner hannen, men er som regel mere grumset i farverne.

UDBREDELSE: Dominica og Små Antiller. Kort, se F. 27. nr. 49.

I NATUREN: En af de sjældneste papegøjer, som sikkert går sin undergang imøde, dersom den ikke allerede er udryddet. I 1930 mente man, at den kun fandtes på ganske utilgængelige steder på Trinidad, hvor den nogle år forinden havde været til stede i få hundrede eksemplarer. De indfødte kalder denne art for »Sisseroen« og de efterstræber den for at spise den. Fuglen er fredet, og myndighederne overholder fredningen strengt, så ingen tør holde eller eje en Kejser-Amazone uden tilladelse, endsige forsøge at sælge eller eksportere den, men det er vanskeligt at forhindre, at nogle af fuglene ikke af og til bliver skudt og omgående fortæret. Det er dyrt at købe mad, siger de indfødte; vi kan sælge andre fugle, men Sisseroen kan vi kun spise. De har ingen forståelse for, at den sjældne fugl bør bevares, men skyder på den, så snart de blot har mulighed for at komme den på skudhold.

Kejser-Amazonens eventuelle overlevende eksemplarer holder til i de højeste klippelandskaber i urskovene med utallige slyngplanter og et vildnis, som er næsten umuligt at forcere; den kommer kun ned i dalene, når orkaner eller vulkanudbrud forhindrer den i at skaffe sig føde på de vante tilholdssteder - og mange eksempla-

rer må da lade livet. Den ernærer sig så at sige udelukkende af træernes frugter, friske skud og knopper.

IMPORT: Meget sjældent indført, var i 1865 i Londons Zoo og har enkelte gange været i privat eje.

I FANGENSKAB: Af de få oplysninger, der findes om denne fugl under beskyttede forhold, er Lord Tavistocks værd at bemærke, idet han betegner den som i begyndelsen sky og nervøs, men fredelig overfor burfæller, som f. eks. Barnardparakitter (F. 49. nr. 18.). Den beskrevne ♂-amazone blev dog ret hurtigt mere fortrolig og begyndte at give mange forskellige lyde fra sig, både andre fugles stemmer og en slags pludren, der tilsyneladende var forsøg på at efterligne menneskelig samtale. Den havde - som mange papegøjer - modvilje imod at opholde sig i stærkt solskin, og den fortærede utroligt store mængder af bark og tynde kviste, foruden de nødvendige sorter af papegøjefoder og en rigelig mængde af æbler.

Skønt PETERS ikke i Check-list of Birds of the World III opfører nedenstående Amazoner, bør de vel på grund af beskrivelsen og afbildningerne i litteraturen ikke helt forbigås i dette værk. Vi anfører derfor:

F. 27. nr. 51.a: *Amazona hagenbecki* RUSS 1881

Amazona hagenbecki RUSS, fremdl. Stubenv. III, 1881, p. 535 og 579. *Hagenbecks Amazone.*

Skønt udførligt beskrevet af Karl Russ dog en art, som den ornitologiske videnskab ikke anerkender, og som Karl Neunzig i Freml. Stubenv. 1924 p. 691 omtaler med bemærkningen: »Denne form behøver bekræftelse«.

F. 27. nr. 51.b: *Amazona violaceus* (GMELIN) 1788

Amazona violaceus (GMELIN) 1788 Syst. Nat. I, p. 337.

En uddød art fra øen Guadeloupe, beskrevet af DU TERTRE (Hist. Nat. Antill. II, p. 250, fig. p. 246, 1667), af LABAT i 1742 og illustreret i farver i Rothschild's »Extinct Birds« p. 57, tv. 17. Intet museumseksemplar findes.

F. 27. nr. 51.c: *Amazona martinicana* CLARK 1905

Amazona martinicana CLARK, Auk., *22*, p. 343, 1905

En ligeledes uddød art fra øen Martinique, beskrevet af LABAT i 1742 og illustreret i farver i Rothschild's »Extinct Birds« tv. 18. Heller ikke af denne art kendes noget museumseksemplar.